

FUNDACIÓ NOGUERA

ESTUDIS, 51

LA CLASSE DIRIGENT CATALANA

ELS MEMBRES DE LA CONFERÈNCIA
DELS TRES COMUNS I DEL BRAÇ
MILITAR (1697-1714)

EDUARD MARTÍ FRAGA

BARCELONA, 2009

© Eduard Martí Fraga
Edita: Pagès Editors S L
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat
Primera edició: abril de 2009
ISBN: 978-84-9779-761-0
Dipòsit legal: L-324-2009
Enquadernació: Fontanet
Impressió: Arts Gràfiques Bobalà, S L

SUMARI

INTRODUCCIÓ.....	7
LA CONFERÈNCIA DELS TRES COMUNS.....	17
Introducció.....	17
Breu història de la Conferència dels Tres Comuns.....	20
La Conferència sota Carles II i Felip V.....	20
Anys de tempesta: la reiterada conculcació de les Constitucions.....	28
La Conferència amb Carles III, l'arxiduc.....	33
1712-1714: un organisme director de les institucions.....	40
El funcionament de la Conferència.....	47
La composició social de la Conferència.....	54
EL BRAÇ MILITAR. 1602-1714.....	71
Una institució desconeguda.....	71
Origen i composició del Braç Militar.....	73
Història del Braç Militar.....	87
La noblesa al segle XVII (1602-1697).....	87
La noblesa sota Felip V i Carles III, l'arxiduc (1700-1714).....	95
Aproximació a la composició social del Braç Militar.....	101
LA CLASSE DIRIGENT CATALANA.....	111
Introducció. Alguns problemes metodològics.....	111
La classe dirigent des d'una perspectiva estamental.....	121
La classe dirigent des d'una perspectiva familiar.....	142
La classe dirigent des d'una perspectiva institucional.....	164
La classe dirigent des d'una perspectiva política.....	178

La classe dirigent des d'una perspectiva econòmica.....	203
La classe dirigent des d'una perspectiva quotidiana.....	234
Aproximació a la classe dirigent en el context europeu.....	244
BALANÇ FINAL.....	259
ANNEXOS.....	275
Annex 1: Abreviacions.....	275
Annex 2: La composició de la Conferència dels Tres Comuns.....	277
Annex 3: Els membres de la Conferència dels Tres Comuns	289
Annex 4: El Braç Militar al novembre de 1700	293
Annex 5: El Braç Militar a l'estiu de 1707	297
Annex 6: Els membres del Consell de Cent 1680-1714	301
Annex 7: Els diputats de la Generalitat de Catalunya des de 1680.....	305
Annex 8: Testaments consultats (AHPB) (ordenats pel nom).....	307
Annex 9: Codi de notaris consultats (AHPB).....	327
Annex 10: Llibres de testaments consultats. (AHPB) (ordenats per notari)	331
FONTS DOCUMENTALS I BIBLIOGRAFIA	339
Fonts manuscrites.....	339
Fonts manuscrites editades	340
Bibliografia	340
ÍNDEX DE QUADRES I DE GRÀFICS.....	367
BASE DE DADES DE LA CLASSE DIRIGENT	369

INTRODUCCIÓ

Quins motius van impulsar la classe dirigent catalana a defensar les Constitucions l'11 de Setembre de 1714? Qui hi havia al darrere de tota una sèrie d'institucions que durant els anys anteriors s'havien destacat per la seva oposició radical als intents, tant de Felip V com de Carles III, l'arxiduc, de trencar la legalitat vigent? El present estudi pretén ser una primera aproximació a aquesta realitat social que vivificava i donava sentit a moltes de les preocupacions dels catalans d'aquell moment. Encara avui, tot i els estudis d'Albert García Espuche, Isabel Lobato Franco, James Amelang, Juan Luis Palos Peñarroya o Benet Oliva i Ricós, no resulta gens fàcil fer-se una idea exacta del tarannà social que tenia l'elit barcelonina del final del segle XVII i principi del segle XVIII. James Amelang ha fet un esforç per descriure la naturalesa politicosocial de l'aristocràcia de Barcelona. Dels seus estudis, es desprèn que potser no és del tot encertat referir-se al grup director de Barcelona com una "elit", sinó més aviat hauríem de parlar d'una "classe dirigent". La diferència entre els dos termes rau en el fet que el magma social que participava de la vida política de Catalunya era tan ampli, que parlar d'"elits" suposaria donar una imatge tancada i reduccionista, una imatge que està ben allunyada de la realitat. Aquesta nova classe social, com diu aquest autor, va néixer "*de la fusión de la oligarquía ciudadana y de la aristocracia feudal*".¹

Certament, tal i com han demostrat els estudis de Juan Luis Palos, des dels inicis del segle XV trobem un doble procés de canvi social. D'una banda, les grans famílies urbanes de Barcelona començaren un procés d'ennobliment per situar-se dins del Braç Militar i poder-se equiparar

---

1. AMELANG, J., *La formación de una clase dirigente, Barcelona, 1490-1714*, Ariel, Barcelona, 1986, p. 106.

a la noblesa petita i mitjana (era el cas dels Dusai, Gualbes, Desvalls o Junyent).² Il·lustrativa d'aquest fet va ser l'entrada dels ciutadans honrats dins del "nou Braç Militar", creat el 1602. D'altra banda, la mitjana i petita noblesa començà, a partir del primer terç del segle XVII, a emigrar cap a la ciutat de Barcelona a la recerca de nous càrrecs i noves maneres d'influir en la vida política del Principat, tan bon punt la fi del bandolerisme els havia tallat una font important de recursos. En aquest grup trobaríem els Desbac, Banyuls, Oris, Cruïlles, Agulló, Pinós, etc. Aquestes famílies intentaren introduir-se dins el govern de la ciutat de Barcelona, que inicialment estava reservat només a ciutadans honrats, mercaders, artistes i menestrals. El procés s'inicià al 1498 amb l'entrada dels cavallers a la bossa del conseller tercer, i culminà al 1621 amb la inclusió dels nobles.

Aquesta trobada de famílies urbanes i rurals comportà l'establiment de noves relacions, tot sovint facilitades pels enllaços matrimonials i la implicació de la noblesa en assumptes mercantils i econòmics, un camp d'actuació on començaren a introduir-se de manera significativa a partir del començament del segle XVII. Aquesta nova classe dirigent, que Albert García Espuche denomina "classe dominant", estava fonamentada "tant en el féu com en la mercaderia i les professions".³ Certament responia a una nova realitat social que es configurava com a resposta a la crisi que patia la noblesa a escala europea. Fins fa relativament pocs anys la classe dirigent catalana s'havia tendit a identificar amb la petita noblesa, seguint d'alguna manera alguns dels plantejaments de John Elliott,⁴ i s'havia treballat des d'una perspectiva descendent, partint de l'estudi dels grans personatges. En aquest sentit, només els últims estudis, especialment d'Albert García Espuche i els de Benet Oliva,⁵ estan posant de manifest l'important paper que tenia l'elit mercantil en la vida política del país. Aquestes persones potser no van tenir càrrecs polítics de relleu, però sí que exerciren una presència constant en les institucions més influents de Catalunya, com ara el Consell de Cent, el Braç Militar, la Diputació i la Conferència dels Tres Comuns.

---

2. PALOS, J. L., *La práctica del gobierno en Cataluña. Siglos XVI-XVII*, tesi doctoral. Barcelona, Departament d'Història Moderna i Contemporània, Facultat de Lletres, Universitat Autònoma de Barcelona, 1990, p. 393 i ss.

3. GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo decisivo. Barcelona y Cataluña 1550-1640*, Alianza, Madrid, 1998, p. 300.

4. ELLIOTT, J., *España y su Mundo*, Alianza, Madrid, 1990.

5. GARCÍA ESPUCHE, A., *Barcelona entre dues guerres: economia i vida quotidiana 1652-1714*, Eumo Editorial, Vic, 2004; OLIVA, B., *La generació de Feliu de la Penya*, Edicions Universitat de Lleida, Lleida, 2001; *La petita noblesa del Maresme*, Caixa d'Estalvis Laietana, Mataró, 2002.

Les següents pàgines volen ser una aportació que ajudi a conèixer millor quins van ser aquests protagonistes “desconeguts” de les classes mitjanes i petites, procedents tot sovint d’estrats inferiors i que a finals del segle XVII estaven exercint un poder indubtable en la direcció dels afers polítics de les institucions catalanes. Per fer aquest estudi hem centrat la nostra atenció en dues noves institucions que van aparèixer en el panorama institucional català: la Conferència dels Tres Comuns i el Braç Militar. Núria Sales ja ens va advertir fa uns anys de com el segle XVII a Catalunya no s’ha de veure com una època de decadència sinó que és un moment de “replantejaments, desenvolupaments constitucionalistes (...), noves i agosarades interpretacions de velles lleis (...), creació subreptícia de nous i flexibles organismes”.⁶ La Conferència dels Tres Comuns i el Braç Militar són dos bons exemples d’aquestes noves realitats polítiques que forneixen la nostra història. Per aquesta raó, el present treball s’estructura en tres parts clarament diferenciades: la Conferència dels Tres Comuns, el Braç Militar i la classe dirigent catalana. En els primers capítols pretenem posar de manifest el relleu polític que tingueren aquestes dues institucions en els esdeveniments polítics del final del segle XVII i començament del XVIII, així com fer una breu explicació del seu funcionament intern. Certament, aquest llibre recull una recerca de caire social, però creiem necessari mostrar que aquesta classe dirigent, que analitzem al tercer capítol, realment va exercir un paper director de les institucions i de la vida política del país, la qual es canalitzà principalment a través de la Conferència dels Tres Comuns i del Braç Militar.

La Conferència dels Tres Comuns, l’activitat de la qual es desenvolupà entre 1697 i 1714, va ser un organisme assessor, format per representants de la Diputació del General, el Consell de Cent i el Braç Militar. La Conferència esdevingué en poc temps un instrument molt influent en la vida política del país; encapçalà la defensa de les Constitucions davant els intents transgressors dels reis, especialment durant el primer govern de Felip V. Els Tres Comuns (com de vegades se l’anomena) esdevingué sota Carles III, l’arxiduc, un organisme assessor molt influent, i els seus consells van gaudir d’una gran força moral, fins a ser anomenada pels contemporanis com la “*conferencia de los tres estados*”.⁷ El poder que va tenir la Conferència va ser tan gran, que si la Diputació va convocar al juny de 1713 la Junta General

---

6. SALES, N., “Diputació, síndics i diputats. Alguns errors evitables”, *Pedralbes*, 15, Barcelona: Universitat de Barcelona, 1995, pp. 95-102. La referència és a la p. 96.

7. CASTELLVÍ, F., *Narraciones Históricas*, vol. I, Fundación Francisco Tejada y Erasmo Pércopo, Madrid, 1997, p. 250.

de Braços, ho va fer a suggeriment i sota la direcció de les indicacions emeses per la Conferència. La seva rellevància, però, s'explica sobretot per la gran activitat desplegada pels sectors socials que participaven de les seves reunions, els quals determinaven les decisions que es preniën. Com ha recordat Joaquim Albareda: "La Conferència esdevé un mecanisme institucional (...) que eixampla la base política del sistema i que dóna joc als grups socials emergents, en una mostra inequívoca de la seva capacitat integradora des del punt de vista social, de fusió de l'oligarquia barcelonina amb la vella aristocràcia."⁸

D'altra banda, el Braç Militar també ens apareix cap al final del segle XVII com una institució prou poderosa. Com deïa Núria Sales, incloïa tant els nobles com els ciutadans honrats.⁹ Tot i que la seva història començà molt abans que la Conferència, concretament el 1602, va ser a la primera dècada del segle XVIII quan esdevingué una institució determinant de la vida política del país, de manera que, com recorda Pere Molas, "*se había convertido en un contra poder de la autoridad real, presentándose en materias de estado como defensores del sistema constitucional catalán, con más fuerza que la propia Generalidad*".¹⁰ Una mirada als principals esdeveniments del segle ens ho mostra: va ser el Braç Militar la institució que amb més fermesa es va oposar a acceptar la pròrroga al virrei Darmstadt i la no-aplicació de la vicerègia el 1700, qui presentà un dissentiment a les Corts posant en crisi tot el sistema parlamentari català, qui més s'implicà en la defensa dels interessos d'Arnald Jäger i qui amb més força exigí l'obertura del Tribunal de Contrafaccions. Protestà per la no-aplicació de la vicerègia quan Felip V marxà a Nàpols pels volts de maig de 1702, quan volgué modificar el testament de Carles II, etc. Amb Carles III, l'arxiduc, la seva activitat no defallí. S'oposà a la supressió de les mercès concedides per Felip V, a la pròrroga de les Corts, als abusos en els allotjaments, a la remarca dels rals de vuit, etc. La seva activitat va ser immensa, i va estar molt vinculada a la Conferència. No era per casualitat que el virrei Velasco considerava que el Braç Militar "*era la parte más poderosa y dominante de la Conferencia*".¹¹ El creixent poder que assolí va aconseguir desbancar el Capítol de la Catedral de Barcelona com a

8. ALBAREDA, J., "Els fonaments de l'austriacisme en els territoris de la Corona d'Aragó", dins DD. AA., *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, pp. 125-136. La cita és a la p. 130.

9. SALES, N., *De Tuïr a Catarroja*, Afers ed., Catarroja, 2002, p. 93.

10. MOLAS RIBALTA, P., "Felipe V y la nobleza catalana", Barcelona, 2001, pp. 5-15. p. 10.

11. ALBAREDA, J., *Els catalans i Felip V, de la conspiració a la revolta, 1700-1705*, Vicens Vives, Barcelona, 1993, p. 149.

tercera institució més influent del Principat, situant-se així al mateix nivell que el Consell de Cent i la Diputació.

El tercer capítol és el nucli principal del present treball. Una vegada hem exposat el paper director que exercí la Conferència i el Braç dins la política catalana així com el seu funcionament intern, cal definir amb exactitud els grups socials que hi ha darrere d'aquestes institucions. Mostrar qui en formava part, quin paper jugaren els mercaders, definir si la noblesa posseïa un control ampli dels mecanismes de poder i quins vincles establia amb altres sectors econòmics. A tot això caldria afegir altres qüestions com ara els vincles familiars, l'endogàmia en els càrrecs polítics, l'existència de diferències econòmiques i socials reals entre ciutadans, cavallers i nobles, etc. Recentment, García Espuche ens ha mostrat el cas de Ramon Vilana Perlas, que a través de la seva actuació com a notari i mitjançant les xarxes matrimonials, va assolir vincles amb alts dirigents del moviment austriacista.¹² Com podrem veure, el cas de Vilana és extensible a altres membres de la Conferència i del Braç Militar. En principi, mercaders, artesans i menestrals no podien participar ni a la Conferència dels Tres Comuns ni al Braç Militar, però això no significa que els interessos comercials fossin aliens als seus membres. Cal definir, doncs, quin tipus de ciutadà o quin tipus de cavaller eren els que participaven en aquestes institucions, quines propietats tenien, quanta riquesa posseïen. Són temes clau per poder entendre la naturalesa de la classe social que dirigeix les institucions.

Aquest tercer capítol es fonamenta en una base de dades que recull l'estudi de dos-cents quaranta trajectòries de diferents personatges que participen a la Conferència dels Tres Comuns i al Braç Militar. Analtzem diferents aspectes que van des de la biografia personal als marmessors dels testaments, a les seves vinculacions amb el món mercantil, els dots que deixa als seus fills, la seva orientació política o les relacions familiars amb altres personatges del nostre estudi. La base documental sobre la qual es fonamenta el present estudi és l'anàlisi de més de sis-cents testaments diferents de persones relacionades amb els nostres personatges (ja siguin ells mateixos, familiars o amics). D'aquests testaments, cent sis pertanyen a algun dels dos-cents quaranta membres de la Conferència i del Braç Militar que estudiem, als quals cal sumar quaranta-nou testaments de les seves mullers. El resultat final és que tenim informacions de cent vint-i-vuit famílies diferents de les dos-cents quaranta seleccionades (entenen aquí família per si posseïm

---

12. GARCÍA ESPUCHE, A., "Els Vilana Perlas i la Casa del Regomir: del notariat al poder", *EDAHP*, vol. XXI, Barcelona, 2003.

el testament del marit o de la muller). Certament, els testaments presenten algunes dificultats a l'hora de treballar alguns aspectes com la riquesa o les possessions, però, a la vegada, contenen una informació molt valuosa: els marmessors. L'anàlisi dels marmessors en l'àmbit familiar, estamental i polític permet fer moltes valoracions de les xarxes d'amistat, econòmiques i polítiques que envoltaven i determinaven la vida dels membres de la classe dirigent catalana. Però, a la vegada, proporcionen altres tipus d'informacions que també ens permeten fer unes primeres aproximacions a la seva situació econòmica, a la seva consciència, a les qüestions personals que més els preocupaven, etc. Tota aquesta informació ha estat complementada per les dades que ens aporta la bibliografia secundària sobre estudis socials, econòmics i polítics de la societat catalana del final de segle XVII. El resultat és un estudi social de la classe dirigent catalana a través de sis perspectives: l'estamental, la familiar, la institucional, la política, l'econòmica i la vida quotidiana.

La limitació de la cronologia entre els anys 1697 i 1714 es deu a dues raons. En primer lloc, perquè delimiten un moment històric ben definit, entre el setge de Barcelona dut a terme pels francesos al juny de 1697 i la caiguda de Barcelona sota les tropes del duc de Berwick al 1714. En segon lloc, perquè aquestes són les dates de la Conferència dels Tres Comuns, la qual cosa dóna certa cohesió en la selecció dels membres, que eren presents tant a la Conferència com al Braç Militar. Es pot criticar que el títol del present estudi, *LA CLASSE DIRIGENT CATALANA*, sigui una mica pretensions. Ben entès pot resultar sorprenent parlar de classe dirigent "catalana" quan no s'analitzen els membres de la Diputació i del Consell de Cent, que són les dues institucions que tradicionalment han dirigit el destí de Catalunya. Però això és una veritat a mitges. Primer de tot, perquè s'analitza un mecanisme institucional que està per sobre del Consell de Cent, de la Diputació i del Braç Militar: la Conferència dels Tres Comuns, una institució més important del que a simple vista pot semblar. Els membres de la Conferència eren escollits per cadascuna d'aquestes institucions, de manera que, quan estudiem els membres de la Conferència, estem analitzant una part significativa i influent dels membres del Consell de Cent, de la Diputació i del Braç Militar. En segon lloc, cal considerar que les decisions preses per la Conferència influïen directament en l'actuació dels tres comuns per separat. Molt poques vegades la Diputació, el Consell de Cent i el Braç Militar van prendre alguna deliberació contrària al parer de la Conferència.

La selecció del Braç Militar es justifica per unes raons similars. Primer cal considerar que és el Braç Militar "de Catalunya", és a dir,

que representa tota la noblesa catalana. A més, l'actuació del Braç Militar va depassar la defensa dels interessos personals de la noblesa i ben aviat es va erigir en defensor de les Constitucions catalanes, al mateix nivell que la Diputació. A tot això cal afegir una última reflexió. L'estudi de la classe social que vivifica la Diputació resulta un treball complex, ja que els seus membres són escollits per insaculació triennalment. Totes les decisions de la Diputació les prenen només sis persones (els tres diputats i els tres oïdors). Les decisions del Braç Militar, en canvi, són preses per votació en reunions obertes, on podien participar lliurement aquells que ho volguessin, i que inclou tant ciutadans honrats com gaudints, cavallers o nobles. Ningú no tenia poder per prohibir votar a una persona si aquesta complia els requisits mínims (estar inscrit en el llibre verd). A més, el llibre de deliberacions del Braç Militar recull minuciosament tots els assistents a cada reunió, la qual cosa permet analitzar-lo. Es pot dir que el Consell de Cent també funcionava a través de votacions i reunions plenàries on tothom podia assistir. Això és cert, però el seu llibre de deliberacions no recull el nom dels assistents, amb la qual cosa resulta difícil el seu estudi. A més, el fet d'aprofundir en el Consell de Cent ens hauria forçat a incloure dins el concepte de classe dirigent els menestrals, artistes i mercaders, persones que no podien participar a la Conferència dels Tres Comuns. Això hauria provocat que el grup social analitzat perdés homogeneïtat, amb la qual cosa l'anàlisi seria menys cohesionada.

Dins del creixent interès que suscita la història política de la guerra de Successió, calen estudis socials d'aquesta mena, ja que la societat catalana dels segles XVI i XVII presenta uns trets propis i un dinamisme polític, institucional i econòmic que facilitava l'ascens dins l'escala social de les persones d'estaments inferiors. En aquest sentit, l'estudi d'Albert García Espuche sobre la vida social i econòmica de Barcelona i Catalunya entre 1550 i 1640, és un model que no podem deixar de mencionar, tot i que per desgràcia no ha tingut continuïtat per als anys posteriors.¹³ Sí que hi ha estudis parcials que apunten alguns aspectes interessants del tema, com ara els de Benet Oliva i Ricós sobre la generació de Feliu de la Peña, els de Pere Molas sobre l'alta noblesa catalana¹⁴ o els d'Isabel Lobato Franco sobre les companyies comercials.¹⁵ Aquests treballs resulten interessants perquè ens aporten

---

13. GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo decisivo. Barcelona y Cataluña 1550-1640*, Alianza Editorial, Madrid, 1998.

14. MOLAS RIBALTA, P., *L'alta noblesa catalana a l'Edat Moderna*, Eumo, Vic, 2003.

15. LOBATO FRANCO, I., *Compañías y negocios en la Cataluña preindustrial*, Universidad de Sevilla, Sevilla, 1995.

molts trets d'aquesta classe dirigent, analitzats des de la perspectiva econòmica, social o familiar. Però encara no hi ha un estudi que inclogui la perspectiva institucional, és a dir, com aquesta classe dirigent participava en les institucions i les governava.

Finalment, no voldríem acabar aquesta introducció sense referir-nos a alguns aspectes tècnics d'aquest treball. Al llarg de les planes següents s'insereixen un gran nombre de quadres i gràfics, especialment en el tercer capítol. Quan no es diu el contrari, la font a partir de la qual s'han confeccionat ha estat la base de dades que recollim al final. Les referències notariales les hem referit pel codi del notari i no pel seu nom. Com és ben conegut els noms de les persones s'escriuen de diferents formes segons els escrivans. En línies generals el nostre criteri ha estat transcriure aquests termes sota la forma original. Això explica que de vegades la mateixa persona se'ns pugui aparèixer com "Pere Descatllar" o "Pedro Descatllar", ja que a l'original les dues formes conviuen igualment. En alguns casos, que seran indicats en el seu moment, hem normalitzat les grafies dels cognoms. Així mateix, quan indiquem el foli, aquest és el foli on comença el testament, no el de la plana exacta del testament on es troba la cita. També parlarem de les nissagues nobiliàries catalanes. Cal tenir present que, a l'hora de la veritat, de grans nissagues a Catalunya només hi havia els Cardona i poca cosa més. Quan utilitzem aquest terme per parlar dels Pinós, Rocabertí, Llupià, etc., hem de considerar que des de la perspectiva europea eren nissagues nobiliàries ben petites. El nostre objectiu, com ha quedat clar, és parlar de la "classe dirigent". Ara bé, al llarg del text ens referirem a "l'elit dirigent", "grup director" o altres termes similars. Quan no diguem el contrari, hem de considerar aquests termes com a sinònims.

Un treball com aquest no és possible sense l'ajuda d'un bon nombre de persones que al llarg d'aquests anys m'han donat suport de diferents maneres. Primer de tot vull agrair a la Fundació Noguera la concessió de la XV Beca Raimon Noguera, sense la qual aquesta investigació no s'hagués pogut dur a terme. El professor Joaquim Albareda, mestre i amic, m'ha orientat en moments clau i ha corregit un primer esborrany del treball. La seva qualitat humana i la seva exigència professional són un estímul constant per seguir treballant més i millor. El professor Armand de Fluvià em va iniciar en el món de la genealogia i tingué un paper clau en les primeres passes que vaig fer entre la multitud de nobles i mercaders que actuen en aquest treball. Albert García Espuche m'assessorà en l'aproximació als arxius de protocols. Josep Maria Delgado va ser qui primer m'animà a dedicar-me a la història i ha seguit amb interès l'evolució de la meua recerca. Els enfocaments i els consells

---

que m'ha donat sempre han estat molt útils i estic en deute amb ell. El personal de la Biblioteca de l'Arxiu de Protocols de Barcelona, on he passat tantes hores, sempre ha estat atent i sol·lícit. Sens dubte, són responsables de la qualitat dels treballs que allà neixen. El professor Jaume Torras és el responsable de molts dels gràfics i enfocaments d'aquest llibre. Les seves entusiasmants classes de doctorat i la finor del seu raonament han influït decisivament en la meva formació com a historiador. Josep M. Sans Travé, amb el seu gran interès, ha tingut un paper clau en la publicació definitiva de la base de dades. Per acabar, el meu agraïment a tots aquells que han patit el dia a dia del meu treball, Óscar, Sergi, Imma, Jesús, Carolina, Àlex, Toni, Salva, Manel, Jaume, Quique. I, lògicament, a la meva mare i als meus germans. A tots, moltes gràcies.

LA CONFERÈNCIA DELS TRES COMUNS

INTRODUCCIÓ¹

El 26 de maig de 1704 la flota aliada apareixia davant les costes barcelonines amb el propòsit d'iniciar el setge de la ciutat. El dia 29 el príncep Jordi Hesse de Darmstadt enviava una carta als tres comuns (Diputació del General, Consell de Cent i Braç Militar) on els instava a entregar la plaça i rendir homenatge com a rei a Carles III, l'arxiduc. Sens dubte era un moment de gran tensió política. Els quatre primers anys del govern de Felip V no havien estat pas bons per a l'estabilitat de les constitucions catalanes. La continuada conculcació del marc legal vigent (la vicerègia de 1701, el decret d'expulsió de Jäger, la inspecció del correu, les dificultats per obrir el tribunal de contrafaccions, etc.), feia que una part important de la classe dirigent catalana considerés que el pretendent austríac potser seria més respectuós amb la llei. Les tres institucions, davant l'obligació de manifestar públicament el seu parer sobre el rei legítim, van decidir encarregar la resposta a la missiva de Darmstadt a la Conferència dels Tres Comuns. Després de llargues discussions, la Conferència redactà una resposta: “no està en nostre mà franquejar las portas per no tenir lo mando algun en ellas (...), y no podem deixar de manifestar a vostra excel·lència que quant dependís de nostre ma sempre la nació cathalana ha procehit ab sos reys y senyors ab tota fidelitat”.² La frase ometia voluntàriament fer cap referència explícita a qui era el rei legítim (si Felip V o Carles III) i va desagradar tant al virrei Velasco com a Darmstadt, tot i que el

---

1. Aquest capítol resumeix molt sintèticament el principal tema de treball de la meua tesi doctoral. Per un estudi més extens d'aquest tema vegeu MARTÍ FRAGA, E., *La Conferència dels Tres Comuns i el Braç Militar. Dues institucions decisives en el tombant del segle XVII*, tesi doctoral, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2008.

2. Dietari de la Diputació del General, Arxiu de la Corona d'Aragó, (ACA), N-101, fol. 880v (document inserit). D'ara en endavant serà referit com DDP. Vegeu també les versions que donen Emmanuel Mas (MAS, E., *Diari des del novembre del any 1700 fins a l'octubre del any 1705*, document conservat a la Biblioteca del Seminari Conciliar de Barcelona, document 419, p. 402) i Castellví (CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 448).

primer podia estar tranquil perquè de moment els comuns acceptaven l'estat de les coses. El que resulta sorprenent, però, és que encara que el resultat final només s'havia imposat per un vot de diferència, les tres institucions van aplicar a ulls clucs les indicacions de la Conferència. Ens moments de gran tensió política, els seus veredictes no eren posats en dubte per cap comú. No ens ha d'estranyar, doncs, que, al juliol de 1713, la Diputació decidís convocar la Junta General de Braços, de tanta transcendència per al futur de Catalunya, precisament perquè la Conferència ho havia aconsellat.³

Com hem esmentat en la introducció, aquest treball s'aproxima a l'estudi de la classe dirigent catalana durant el tombant del segle XVII a partir de l'anàlisi dels membres de la Conferència dels Tres Comuns i del Braç Militar. L'estudi d'aquest grup dirigent seria incomplet, però, si el desvinculéssim del context polític i institucional en què participaren i actuaren. El paper decisiu que va exercir la Conferència dels Tres Comuns en la direcció de les institucions catalanes sembla un fet inqüestionable, que va ser remarcat pels mateixos contemporanis, tant austriacistes com borbònics. Aquests últims no tingueren pas una visió molt positiva de la seva actuació, ja que la defensa continuada de les Constitucions que va exercir significà un fre evident a les pretensions absolutistes del govern de Felip V. Així, per exemple, al 1706 un memorial borbònic anònim considerava que els tres comuns reunits en conferències "*vinieron a ser los oráculos de toda la nación catalana*".⁴ Quinze anys abans, el 1690, el duc de Villahermosa comentava a Carles II com "*no cabe en la explicación los daños que estas conferencias causan a la paz y público sosiego de la provincia y al servicio de Vuestra Magestad*", referint-se a la seva continuada oposició als decrets reials.⁵ Al seu entendre constituïen un veritable obstacle a l'actuació del poder reial. De fet, Felip V mateix les va suprimir atesos "*los graves inconvenientes que de permitir dichas juntas se siguen a mi real servicio*".⁶ En aquella mateixa època, un altre autor borbònic considerava que la Conferència dels Tres Comuns "*fue creada sin licencia del Rey, a efecto que en habiendo algo que topar contra el Rey, se dicesse que en*

3. Llibre de deliberacions del Consell de Cent (d'ara en endavant, LLDC), Arxiu Històric Municipal de Barcelona, 1B, II, 222, fol. 143r.

4. El memorial va ser analitzat per FERNÁNDEZ I CERVATES, Magdalena, "Espionatge borbònic a la Barcelona austriacista. Un informe de l'any 1706", *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Barcelona, Diputació de Barcelona, 1984, pp. 243-252. La referència és a la p. 245.

5. DANTÍ I RIU, J., *Aixecaments populars als països catalans 1687-1693*, Curial, Barcelona, 1993, p. 222.

6. MNA, vol. XXV, p. 8.

la oposición concordavan los tres Comunes y assí hiziese la oposición más armonía al Rey y al Pueblo".⁷

Una imatge que és justament la contrària a la que tingueren els autors austriacistes o constitucionalistes. Emmanuel Más, per exemple, en conèixer la supressió de les conferències el febrer de 1705, afirmava que "causà universal sentiment en tots los ciutadans per reconèixer que se havian experimentat ser de gran utilitat per lo servey de sa magestat, ja per lo obrar de conformitat los comuns, tant en lo de aquell com en lo tocant a la major observança dels privilegis y Constitucions, lo de tenir ubertas estas conferèncias ahont procurava cada comú respective, posar personas de la major noblesa, inteligencia y zel axí dels servey de sa magestat com de la observança de las Constitucions y privilegis".⁸ Justament la visió oposada a la dels autors borbònics. Francesc de Castellví, per la seva banda, destacava que la finalitat de la Conferència era "*para convenir con más brevedad con esta previa disposición los negocios y facilitar el acierto a los sujetos que representaban a los comunes*".⁹ A l'hora de la veritat, els esdeveniments polítics van comportar que els tres comuns encarreguessin tots aquells afers greus a la direcció i consell de la Conferència, com ho reconeixia el Consell de Cent al setembre de 1711: "la present ciutat sempre ha confiat son major acert en cosas àrduas ab lo concell y parer donats per la excel·lentíssima Conferència dels excel·lentíssims comuns de la Deputació, Braç Militar y present ciutat, las quals ab tant anhelo y cuidado se han aplicat a quant los es estat comés."¹⁰ La seva importància en la direcció del país va ser tan gran que fins i tot la mateixa reina Elisabet de Brunsvic va demanar a les institucions ajuda en el govern del país, de manera que "uniformes aconsellassen sobre del cas lo que sentirian en major servey de las dos magestats, afiansant-se lo acert al dictamen dels Tres Comuns, no entenent sa magestat resoldre cosa alguna sens tenir son consell".¹¹

Totes aquestes citacions dels contemporanis fan necessari conèixer exactament què va fer la Conferència, com va funcionar i, sobretot, conèixer els grups socials que determinaven els seus consells. En aquest sentit cal tenir presents, però, alguns aspectes. Primer de tot cal dir que l'objectiu principal d'aquest capítol és mostrar el caràcter

7. BARREDA FONTES, J. M. i CARRETERO ZAMORA, J. M., "Una fuente inédita sobre la Guerra de Sucesión: memoria anónima sobre el sitio de Barcelona de 1705", *Hispania*, Madrid: CSIC, 1980, pp. 631-668.

8. MAS, E., *Diari...*, p. 518.

9. CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 419.

10. LLDCC, 1B, II, 220, fol. 234v.

11. LLDCC, 1B, II, 221, fol. 212 (document inserit).

director que va exercir la Conferència sobre l'actuació dels comuns, per a la qual cosa l'exposició de la seva història s'ha simplificat enormement, ometent una explicació detallada tant del desenvolupament dels diferents conflictes com dels enfrontaments que tingueren els comuns entre si a l'hora d'aplicar els consells emesos per la Conferència. Per exemple, farem una exposició general de la Conferència dels Tres Comuns, sense diferenciar quan aquestes reunions foren de dos o de tres comuns, fruit de les dificultats provocades per la Diputació. Semblantment, no hem recollit tots i cadascun dels conflictes en què participà la Conferència, sinó només aquells que hem considerat que tingueren un major relleu polític. Precisament perquè volem posar de relleu sobretot el seu paper director, l'explicació del seu funcionament intern s'exposa de manera molt lleugera, emfasitzant aquells aspectes que tenen més a veure amb la seva composició social i els sistemes interns de presa de decisions.

BREU HISTÒRIA DE LA CONFERÈNCIA DELS TRES COMUNS

La Conferència sota Carles II i Felip V

No resulta gens fàcil aproximar-se a la història de la Conferència dels Tres Comuns, ja que no es tracta d'una institució estable, amb un sistema que en un moment donat es va crear i es mantingué immòbil al pas del temps i dels esdeveniments. Ben al contrari, la història de la Conferència està indissolublement lligada al concepte d'evolució. Simplificant enormement els fets, podem dir que la configuració de la Conferència dels Tres Comuns es produí en tres fases marcades per tres esdeveniments clau: el 1697 amb el setge de Barcelona, el 1703 amb l'afer Jäger i el 1705-1706, quan la Constitució XVIII de les Corts de Carles III, l'arxiduc, van atorgar a la reunió dels comuns la forma legal definitiva. El maig de 1697 trobem la primera Conferència. Des d'aquesta data fins al setembre de 1703 assistim a una primera fase de consolidació, en què van ser freqüents les divergències entre el Consell de Cent i el Braç Militar, d'una banda, amb la Diputació, de l'altra. Aquestes disputes tenien molt a veure amb les facultats que se suposava que havien de tenir els consells emesos per la Conferència i sobre el nombre de representants que podia nomenar cada comú per participar a les reunions. A partir de setembre de 1703 s'arribà a un consens més o menys estable que propulsà l'activitat de la Conferència en la defensa de les Constitucions davant la continuada conculcació a què les sotmetia Felip V. Per aquesta raó, el monarca borbó decidí suprimir-les el febrer de 1705 i desinsacular-ne els integrants. La situació donà un tomb considerable amb la vinguda de Carles III,

l'arxiduc, l'ocupació de Barcelona i la celebració de les Corts. A partir d'aquell moment la Conferència adquirí carta de normalitat dins el món institucional català i la seva rellevància fou encara més important que durant els anys anteriors. La derrota dels catalans el setembre de 1714 i l'aplicació dels decrets de Nova Planta van suposar, però, la seva desaparició.

Més enllà de la seva configuració interna i la seva evolució al llarg del temps, el que ens interessa posar de manifest és que la Conferència va esdevenir durant el tombant del segle XVII i al llarg dels anys de la guerra de Successió l'autèntic organisme director de les institucions catalanes, influint i determinant directament les decisions que la Diputació, el Consell de Cent i el Braç Militar prengueren aleshores. Pensem, per exemple, que entre 1698 i 1714 es van produir més de cinc-cents reunions de la Conferència, en les quals es tractaren setanta-dos temes diferents, els quals abracen qüestions tan diverses com la vicerègia de 1700, la inspecció de correu, els préstecs al rei, els allotjaments de les tropes, el funcionament del Tribunal de Contrafaccions, l'enviament d'ambaixadors internacionals a l'Haia, Londres i Viena o la convocatòria de la Junta General de Braços el juny de 1713. Durant el període 1698-1714, la Conferència va generar un mínim de dos-cents vint-i-set consells als comuns i redactà més de cent seixanta documents, entre els quals hi ha una cinquantena de representacions al rei, unes seixanta cartes a diferents membres tant de la Cort castellana com de les corts europees, memorials, manuals d'instruccions als ambaixadors, informes sobre la planta dels exèrcits, i les quantitats econòmiques que podien oferir els comuns al rei, etc. El més sorprenent, però, és que només set dels tres-cents vuitanta-set consells i documents no van ser seguits en la seva totalitat pels comuns, la qual cosa és ben indicativa de la seva influència. Vegem-ho amb més detall.

Les primeres conferències es van produir arran del setge de Barcelona de 1697. El 22 de maig d'aquell any, el Consell de Cent va demanar a la Diputació i al Braç Militar la reunió d'una conferència de representants de cada institució per fixar una actuació coordinada en la defensa de la ciutat. Aquestes reunions eren un fet normal des de la segona meitat del segle XVII i se solien desenvolupar entre representants de dues institucions. Aquesta vegada, però, el Consell de Cent va demanar una reunió conjunta dels representants de les tres institucions, la qual cosa suposava una novetat considerable dins el panorama institucional català.¹² La proposta va ser ben acollida pel Braç Militar i,

---

12. Manual de Novells Ardits (d'ara en endavant MNA), vol. XXII. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. La referència és a la p. 155.

després de posar algunes dificultats, també per la Diputació. Durant els següents dies, la Conferència acordà que els tres comuns junts fessin una ambaixada al virrei per exposar la situació militar del Principat i demanà permís per aixecar el país, convocar la *coronela* i nomenar nobles per dirigir els regiments. També va redactar una carta al rei demanant ajuda i nomenà Narcís Descatllar com a enviat dels Tres Comuns per fer arribar la missiva. La innovació d'aquestes iniciatives rau en el fet que eren les tres institucions les que actuaven coordinadament, seguint les indicacions de la Conferència.

Com és conegut, Barcelona va caure en mans franceses però al gener de 1698 tornava a estar sota control de Carles II. Tot i la derrota, els comuns consideraren que l'actuació duta a terme per la Conferència havia estat encertada. Per aquesta raó, quan a mitjan agost de 1698 s'assabentaren que un llibre publicat per un monjo francès qüestionava el valor dels catalans durant el setge,¹³ les tres institucions no dubtaren a convocar novament la Conferència per tal de defensar el seu honor. El conflicte cal situar-lo en el context de la creixent desconfiança entre les institucions catalanes i la monarquia.¹⁴ La publicació del llibre en què explícitament s'acusava la burgesia barcelonina de col·laboracionista amb el règim francès, no feia sinó donar arguments als que des de Madrid aprofitaren aquesta interpretació "per llençar dards contra la suposada infidelitat catalana".¹⁵ Després d'algunes dificultats, el 13 d'octubre s'iniciaren les reunions dels comuns.¹⁶ Durant els mesos següents es produïren tot un seguit de trobades dels representants dels comuns (aproximadament una o dues mensuals) per tal de veure com es podia gestionar aquest conflicte. Així, entre octubre de 1698 i febrer de 1700, es produïren més d'una vintena de reunions, i es redactaren 9 documents diferents. L'objectiu de les reunions era la redacció d'un document en què es fes "una verídica relació del siti últim de estat ciutat" i és posés de manifest la falsedat de les acusacions del monjo francès.¹⁷ De tots aquests documents, potser els més interessants són una representació al rei, que es redactà a finals de gener de 1699, i

---

13. El llibre es titulava *Ensayos de la historia de Luís el grande hasta la paz general de 1697*, i havia estat escrit per un canonge de la catedral de París anomenat *Le Gendre*. Cfr. FELIU DE LA PENYA, N., *Anales de Cataluña*, edició facsímil, Editorial Base, Barcelona, 1999, vol. III, p. 455.

14. Cfr. ALBAREDA, J., *Els catalans...*, pp. 45-47, ALABRÚS, R., *Felip V i l'opinió dels catalans*, Pagès Editors, Lleida, 2001, pp. 67-69.

15. ALABRÚS, R., *Felip V...*, p. 68.

16. DDP, vol. IX, p. 965.

17. ACA, Llibre de Deliberacions del Braç Militar (d'ara en endavant LLDBM), G-69, vol. V, fol. 656v.

la publicació del llibre *Escudo de la verdad*. Al primer document, els comuns, per indicació de la Conferència, demanaven a Carles II que manifestés públicament la seva satisfacció per l'actuació dels catalans durant el setge.¹⁸ El 9 d'abril arribà la resposta afirmativa del monarca.¹⁹ La publicació del fullet *Escudo de la Verdad* es produí el 27 de juny, va ser imprès per la Diputació i pagat a parts iguals entre els tres comuns. En total es van editar 6.250 exemplars.²⁰ El document era un resultat ben palpable de l'eficàç que podia ser l'acció mancomunada de les institucions. El text recollia les diferents cartes que s'enviaren a les institucions i al rei durant el setge així com la representació que féu la Conferència al gener i la resposta reial a les institucions.²¹ Durant els mesos següents continuaren les reunions de la Conferència per tal de redactar un nou llibre, però les dificultats provocades per la Diputació impossibilitaren un acord entre els comuns, la qual cosa portà a la interrupció de les conferències.

La mort de Carles II l'1 de novembre de 1700 obrí una nova fase en les relacions entre les institucions catalanes i la monarquia, marcades inicialment per les discussions sobre l'aplicació de la vicerègia i l'actuació il·legítima de la Reial Audiència en l'expedició de decrets. Per acabar-ho d'adobar, el nomenament del virrei comte de Palma no féu sinó embolicar encara més la troca. Tots aquests problemes forçaren novament a les institucions a convocar la Conferència per tal de demanar consell i orientació. Com ha recordat Eva Serra, l'actuació ferma en defensa de les lleis duta a terme per les institucions, guiades novament per la Conferència, cal ser entesa com una autèntica "tarja de presentació sobiranista envers el nou rei".²² El paper de la Conferència va ser novament fonamental, com ho demostren les vint-i-set reunions que es produïren entre el 7 de novembre de 1700 i el 16 de febrer de 1701, la qual cosa suposa una mitjana de dues reunions setmanals. A més, cal afegir els nou documents diferents que redactà la Conferència, incloent-hi cartes a Felip V, representacions i memorials. El primer tema a discutir fou l'acceptació del testament de Carles II i la no-aplicació de la vicerègia, tal i com establien les lleis. El 15 de novembre la Conferència considerava que les disposicions del testament

---

18. DDP, vol. IX, p. 1020.

19. DDP, vol. IX, p. 1050.

20. DDP, vol. IX, pp. 1069 i 1074.

21. Es pot consultar a ACA, DDP, N-93, fol. 249.

22. SERRA, E., "Voluntat de sobirania en un context de canvi dinàstic (el debat de la vicerègia, novembre de 1700-març de 1701)", dins ALBAREDA, J. (ed.), *Una relació difícil. Catalunya i l'Espanya Moderna*, Editorial Base, Barcelona, 2007, pp. 109-180. La cita és a la p. 165.

no atemptaven contra les Constitucions i, per tant, aconsellava acceptar la no-aplicació de la vicerègia.²³

La segona fase del conflicte, ben explicada per Eva Serra,²⁴ es produí a principis de desembre, arran d'un decret que obligava els comuns a fer manifestacions festives pel nomenament de Felip V com a nou rei i perquè la Reial Audiència estava emetent decrets judicials en nom del Borbó. La Conferència considerà que els comuns no havien de fer cap manifestació de goig pel nou monarca fins que aquest no hagués jurat les Constitucions, decisió que fou secundada per tots tres comuns.²⁵ Tot plegat, es qüestionaven novament les indicacions que arribaven des de Madrid, la qual cosa implicava un augment de la tensió política. La qüestió de l'actuació de la Reial Audiència fou més problemàtica. La Diputació considerava que aquest afer era de la seva competència i que, per tant, no podia ser tractat a la Conferència. Això produí un greu enfrontament entre els comuns, que el 4 de gener decidien expulsar els representants dels diputats i continuar la Conferència amb les persones nomenades per la noblesa i el Consell de Cent.²⁶ La Conferència dels Dos Comuns esdevingué un autèntic organisme director de l'actuació de la Ciutat i el Braç Militar. La seva actuació tenia tres fronts. D'una banda, pressionar el virrei Darmstadt perquè obligués la Reial Audiència a signar els decrets en nom de Carles II.²⁷ De l'altra, la Conferència forçà que la Ciutat i el Braç Militar iniciessin un enfrontament contra la Diputació per la seva tebior en la defensa de les Constitucions, per a la qual cosa redactaren un memorial sobre els drets que tenia la Ciutat en la defensa de les Constitucions a la vegada que amenaçaven els diputats de denunciar-los en el proper tribunal de Greuges.²⁸ A més, redactaren una representació per a la reina i la Junta de Govern i escrigueren a vint-i-cinc persones diferents de la Cort demanant-los el suport a la demanda.²⁹ El tercer

23. La deliberació de la Conferència es pot trobar a LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 146-153; LLDC, 1B, II, fol. 288r: *Cfr.* també MAS, E. *Diari...*, fol. 4. CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, p. 225.

24. SERRA, E., "Voluntat de sobirania...", pp. 130-164.

25. *Cfr.* LLDBM, vol. VI, fol. 185r.

26. El Llibre de Deliberacions del Braç Militar ens ha deixat un magnífic relat del que succeí en aquelles reunions. Vegeu LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 203v.

27. La Conferència redactà diferents representacions i cartes dirigides al virrei. Vegeu Arxiu Històric Municipal de Barcelona, Dietari de la Conferència (d'ara en endavant DC), 6 de gener de 1701; LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 209.

28. DC, 9 de gener de 1701, LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 215v. Vegeu també SERRA, E., "Voluntat de sobirania...", p. 143.

29. DC, 20 de gener i 1 de febrer de 1701; LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 230r; El memorial es troba entre els fols. 237 i 243. La llista completa és a LLDBM, G-69, vol. VI., fol. 248r.

front d'actuació es dirigí cap al Portantveus del General, instant-lo, sota amenaça de denúncia, a iniciar la vicerègia.³⁰ També es feren requeriments als assessors de la Reial Audiència.³¹ A tot això, al febrer, el comte de Palma va ser nomenat virrei, sense que s'hagués produït el jurament de Felip V. La Conferència va elaborar un altre memorial de protesta al rei, el qual fou enviat per un representant de la Ciutat i un altre del Braç Militar a Madrid (don Pere Ribes i Boixadors i don Felip Ferran), però els enviats foren detinguts a Saragossa i no pogueren complir la seva missió. El conflicte acabà bruscament quan els dos comuns van rebre una carta del monarca on els deia que "*seria muy de mi desagrado cualquier oposición que por vuestra parte hicierais a esto*".³² Ciutat i Braç van obeir.

Tot plegat ens fa adonar que la Conferència estava adquirint un poder molt gran a l'hora de coordinar l'actuació dels comuns, tal i com ho reconeixia la Ciutat un any després, quan afirmava que s'havia "tot lo referit executat inseguint en tot i per tot lo resolt per la Conferència".³³ Un poder creixent que féu veure a la Diputació que la Conferència s'estava extralimitant en assumir la defensa del constitucionalisme, perquè entenia que aquesta competència era exclusiva dels diputats. Durant els mesos següents va haver una calma relativa. Felip V féu cap a Barcelona i va celebrar les Corts que els catalans demanaven des de feia tant de temps. La nova legislació aprovada, ben generosa en Constitucions i Capítols de Cort, apuntava cap a un període de bona entesa política. Però la il·lusió durà poc.³⁴

No feia encara un any que s'havien tancat les Corts que esclatà el conflicte per l'afer Jäger.³⁵ Si Eva Serra ens deia que l'afer de la vicerègia de 1700-1701 fou una carta de presentació en clau sobiranista, i d'alguna manera un advertiment, no és exagerat considerar l'afer Jäger com el primer cop de força. Novament la Conferència dels Comuns agafà el

30. Cfr. DC, 8 de febrer de 1701; LLDBM, G-69, vol. I, fol. 256r-258r.

31. Cfr. DC, 10 i 11 de febrer de 1701.

32. MNA, vol. XXIII, p. 200.

33. 6 de maig de 1702. LLDCC, 1B, II, vol. 211, fol. 128v.

34. De les Corts de 1701 així com dels aspectes positius i negatius se n'ha escrit molt. A manera orientativa vegeu, BARTOLÍ, J., "La Cort de 1701-1702: un camí truncat", *Recerques*, 9, Barcelona: Curial, 1979; ALBAREDA, J., "Les Corts de 1701-1702 i de 1705-1706. La represa del constitucionalisme", dins *Constitucions, capítols i actes de cort 1701-1702 i 1705-1706*, Parlament de Catalunya, Barcelona, 2006, pp. XVII-XLV.

35. El conflicte pot ser resseguit amb molt detall a través del relat dels contemporanis. Cfr. CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 363 i ss., 413 i ss.; FELIU DE LA PENYA, N., *Anales...*, vol. III, fols. 505 i ss., LÓPEZ DE MENDOZA, A., *Historia de las Guerras Civiles de España*, Diputación provincial de Zaragoza, 1882, pp. 128 i ss. MAS, E., *Diari...*, pp. 196 i ss.

timó de la nau, i entre mitjan desembre i principis de maig de 1703 tingué un mínim de vint-i-tres reunions i redactà més de deu documents diferents. El decret d'expulsió de Jäger, sota l'argument que era cònsol d'Holanda, arribà a Barcelona el 28 d'octubre de 1702³⁶ i cal entendre'l dins del context de la declaració de guerra d'Espanya a l'Imperi austríac i les potències aliades l'estiu anterior. Jäger va demanar el suport dels tres comuns, ja que el decret atemptava contra diferents constitucions.³⁷ Les institucions li van fer costat i demanaren la supressió del decret, ja que Jäger portava més de 30 anys vivint a Barcelona, s'havia casat amb una catalana i estava ben relacionat amb l'elit mercantil.³⁸ Després del fracàs en l'obertura del Tribunal de Contrafaccions, ateses les dificultats causades tant pel virrei, pels jutges de la Reial Audiència com pels mateixos diputats, Consell de Cent i Braç Militar decidiren convocar novament la Conferència dels Tres Comuns. Però les noves dificultats originades per la Diputació van fer que el 16 de desembre de 1702 es produís un nou trencament entre les tres institucions, de tal manera que les conferències se celebraren només entre la noblesa i la Ciutat.³⁹ La Conferència redactà una representació conjunta dels dos comuns, que fou lliurada a Felip V el 21 de desembre, en la qual defensaven Arnald Jäger i protestaven per les apel·lacions que feia la Reial Audiència a les sentències del Tribunal de Greuges.⁴⁰ Les crítiques se centraven en l'actuació dels jutges de la Reial Audiència, els quals amb les seves contínues apel·lacions i recursos impedièn el desenvolupament normal dels tribunals de Greuges i de Contrafaccions.⁴¹ La representació també fou enviada a altres persones del Consell d'Estat, però no hi hagué cap resposta efectiva del monarca.⁴²

Al llarg dels mesos següents la Conferència redactà nombroses protestes per als diputats per tal que possessin en marxa el Tribunal

36. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 514r.

37. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 513v; CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 363.

38. Sobre l'actuació econòmica de Jäger vegeu GARCIA ESPUCHE, A., *Barcelona entre dues guerres: economia i vida quotidiana, 1652-1714*, Eumo Editorial, Vic, 2004, pp. 308 i ss. Resulta també molt significativa la visió que ens en dóna el comte de Robles a LÓPEZ DE MENDOZA, A., *Historia de las guerras...*, p. 128.

39. MNA, vol. XXIV, p. 60. DDP, N-98, fol. 492/3r. Vegeu també MAS, E., *Diari...*, p. 210-211.

40. MAS, E., *Diari...*, p. 210.

41. La representació es troba a LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 690-710 i MNA, vol. XXIV, p. 228 i ss. El Braç Militar va modificar lleugerament la versió que havia fet la Conferència, sobretot el final del text.

42. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 713v. La Diputació presentà una altra representació en solitari però amb paraules més suaus i amb menys força (*Cfr.* CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 364-365).

de Contrafacions. El 13 de febrer la Conferència presentava als dos comuns dues ambaixades per a la Diputació en què s'instava els diputats a obrir el Tribunal.⁴³ Més tard, la Conferència els recordava que “en los il·lustres i fidelíssims senyors diputats no resideix la potestat per establir lleys”,⁴⁴ i els acusava d'abús de poder.⁴⁵ El 26 de febrer redactà una nova representació en què els amenaçaven de denunciar-los en la propera visita perquè no defensaven les Constitucions, per “la gran omisió se ha experimentat y experimenta en dits diputats y oïdors en lo tocant a la observança de las Generals Constitucions essent com es aquella pròpia y peculiar de las obligacions de llur càrrech”.⁴⁶ El 7 de març, encara trobem una altra representació en el mateix sentit però amb paraules més dures.⁴⁷ Per si les coses no eren prou complicades, els dies 15 i 16 de març el Protector del Braç Militar i els consellers de la Ciutat van rebre un decret que els multava amb 2.000 lliures perquè no instessin més els diputats a obrir el Tribunal de Contrafacions.⁴⁸ La resposta de la Conferència no es féu esperar, i el 21 de març presentava als dos comuns una representació per al rei on li manifestaven els perjudicis que causava el decret. La Conferència no s'estava de recordar al rei que “*en Cataluña no ha cosa más establecida y fixa que sus constituciones se deben entender a la letra*”, i que les multes eren un nou exemple de com al Principat “*se experimenta una total inobservancia de las leyes que vuestra magestad y los Braços en estas últimas Cortes establecieron*”.⁴⁹ Però fou endebades. El 27 de març la Conferència féu una representació per a Palma, en què s'exposaven els drets de la Ciutat per defensar les Constitucions i actuar seguint el consell de la Conferència.⁵⁰ Les protestes i requestes al llarg dels mesos d'abril i maig fetes per la Conferència als diferents membres de la Diputació i de la Reial Audiència foren continuades, com ara el 10 d'abril,⁵¹ el

---

43. DC, 13 de febrer de 1703. Vegeu també Mas, E., *Diari...*, p. 237.

44. DC, 21 de febrer de 1703.

45. DC, 22 de febrer de 1703.

46. DC, 26 de febrer de 1703.

47. DC, 14 de març 1703. La representació també es troba al DDP, N-99, 16 de març de 1703.

48. Possiblement la crònica més interessant sobre l'episodi és la de Mas, E., *Diari...*, pp. 246-249. El comte de Robres també ens ha deixat un testimoni ben eloqüent del que succeí, especialment pel que fa a la reacció del Braç Militar. Cfr. LÓPEZ DE MENDOZA, A., *Historia de las guerras...*, pp. 132-133.

49. DC, 21 de març de 1703.

50. Vegeu DC, 19 de març de 1703, annex 14. Les representacions foren presentades al virrei i a la Diputació els dies 29 i 31 de març. Vegeu DC, 29 de març de 1703; DDP, vol. X, 31 de març de 1703.

51. DC, 10 d'abril de 1703.

5 de maig o el 8 de maig.⁵² La pressió va ser tan gran que finalment el virrei Palma acceptà l'obertura del Tribunal.⁵³ La Conferència, però, no es donava per satisfeta. Veient que Felip V encara no havia respost a les seves cartes, redactà una nova representació per al monarca en què recollia totes les contrafaccions comeses i les pendants de reparació.⁵⁴ Finalment, les súpliques dels comuns van tenir el seu efecte, de tal manera que l'11 de juny es coneixia que el rei havia decretat la suspensió de l'ordre contra Arnald Jäger.⁵⁵ El resultat final, com deia un memorial borbònic de l'època, era que *"ganaron ellos, no por vía justicia, sino que a fuerza de requerimientos y de casi un sin número de réplicas que hizieron"*.⁵⁶ Certament, la Conferència va aconseguir situar el monarca entre l'espasa i la paret. La Conferència apareixia com un organisme prou fort per doblegar la voluntat reial, o almenys per impedir que aquesta s'apliqués indiscriminadament.

Anys de tempesta: la reiterada conculcació de les Constitucions

Quan encara no s'havia acabat el conflicte per l'afer Jäger, el virrei Palma va calmar els comuns dient que ell posaria tots els mitjans perquè *"los fueros se conservasen sin alterar la práctica de ellos"*, de tal manera que *"cesarían de una vez las disputas y se restablecería la buena armonía entre los ministros regios y los comunes"*.⁵⁷ La veritat és que el virrei estava ben equivocadament. El període que va de juny de 1703 fins a l'anul·lació de les Conferències el febrer de 1705 va ser un dels més complexos de la història de la guerra de Successió, en el qual els enfrontaments de les institucions amb el monarca, i especialment amb el virrei Velasco, esdevingueren un fet gairebé quotidià. Pel que fa a la Conferència, aquests anys suposaren la seva consagració com a organisme eficient de defensa de la constitucionalitat. Les dades parlen per si mateixes: per al període que va de juny de 1703 a desembre de 1704 hem pogut constatar un mínim de vuitanta-tres reunions dels comuns, la qual cosa suposa que hi va haver una conferència setmanal de mitjana. Sense voluntat d'exposar tots els temes que tractà la Conferència dels Tres Comuns al llarg d'aquells anys, potser un dels

52. LLDCC, 1B, II, vol. 212, fol. 180v.

53. CASTELLVÍ, N., *Narraciones...*, vol. I, p. 415.

54. LLDCC, 1B, II, vol. 212, fols. 172v. i 174v.

55. FELIU DE LA PENYA, N., *Anales...*, vol. III, p. 513; MAS, E., *Diari...*, p. 279.

56. FERNÁNDEZ, M., "Espionatge borbònic a la Barcelona austriacista. Un informe de l'any 1706", *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 243-252. La citació és a la p. 245.

57. CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 416.

que tingué més relleu fou el conflicte per les oposicions a les càtedres d'art de la Universitat Literària.⁵⁸ L'estiu de 1703 els consellers convocaren les oposicions sense consultar les autoritats reials. El virrei Palma anul·là la convocatòria,⁵⁹ però els consellers ignoraren el decret i el dia 1 de juny tingueren lloc les oposicions.⁶⁰ L'actuació de Palma fou considerada per la Conferència com una intromissió inadmissible en els drets del Consell de Cent, per la qual cosa aconsellà als consellers que denunciessin al virrei al Tribunal de Contrafaccions⁶¹ a la vegada que confeccionava una representació per a Felip V sobre el decret.⁶² Al cap de pocs dies, el 17 de juny, els problemes foren provocats per la inspecció de les cartes personals dels comuns encarregada pels jutges de la Reial Audiència,⁶³ afer de gran transcendència política.⁶⁴ La Conferència féu una nova representació al rei en la qual els dos comuns, farts de tantes transgressions legals, protestaven pels "*repetidos contrafueros e inobservancias de las primeras y fundamentales leyes del Principado que se experimentan en deservicio de vuestra magestad y en universal desconsuelo de todo el Principado*".⁶⁵

Més important va ser encara el conflicte causat per la pretensió de Felip V de modificar el testament de Carles II a finals de novembre de 1703. La modificació suposava un canvi en la successió dinàstica, de tal manera que es prioritzava el duc d'Orleans per davant de l'arxiduc Carles d'Àustria.⁶⁶ La Conferència presentà als comuns el 30 de novembre la minuta de carta que havien de respondre al rei tot negant-se a obeir el decret. Inicialment manifestaren que "la matèria era àrdua y dificultosa de resoldre per no haver trobat exemplar que se adequés al cas present".⁶⁷ Tot i les pressions que el virrei Velasco féu durant els mesos d'abril, maig, juliol i setembre, els comuns es mantingue-

---

58. Sobre el tema vegeu OLIVA I RICÓS, B., "Conflicte ideològic i control de la Universitat. La 'verdad triunfante' de Narcís Feliu de la Peña (1682)", *Recerques*, 44, Barcelona, 2002, pp. 181-198.

59. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 899r.

60. Mas, E., *Diari...*, pp. 290-291.

61. *Cfr.* LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 899r.

62. La representació és a LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 918-922 i LLDC, 1B, II, 212, fol. 230v.

63. *Cfr.* MAS, E., *Diari...*, p. 296.

64. Com deia el Braç Militar, s'havia fet "averiguación del contenido de muchos de aquellos [pliegos], sin excepción ni distinción de personas de todos los estados" (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 938r).

65. La representació és al LLDBM, G-69, vol. VI, fols. 937r-939r. La citació és al fol. 937v.

66. *Cfr.* LÓPEZ DE MENDOZA, A., *Historia de las guerras...*, p.155, FELIU DE LA PENYA, N., *Anales...*, vol. III, p. 515, CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 417.

67. DDP, N-99, fol. 691.

ren en la seva negativa a obeir el decret, com recordava un memorial anònim filipista: “no quiso dicha Conferencia, que tenía la comisión de la ciudad, obedecer jamás, y siendo así que se juntava muchas vezes sus resoluciones eran responder a su magestad, con cartas emphaticas, y dilatorias, haziendo tiempo, con pretextos de que todo se mudaría y que duraría poco al reyno.”⁶⁸ Pel maig, la Conferència demanà consell als assessors, però aquests insistiren en la necessitat de no obeir el decret, ja que la modificació només es podia fer a les Corts.⁶⁹ A la vegada, alguns dels representants de la Diputació, basant-se en un vot de l’advocat Josep Càncer, continuaven pressionant des de dins de la Conferència.⁷⁰ Les instàncies del virrei, però, acabaren per debilitar la Diputació, la qual, apartant-se del parer de la Conferència i basant-se exclusivament en el vot dels seus assessors, acceptà el manament reial a finals de juliol de 1704.⁷¹

Paral·lelament a aquest conflicte, la qüestió militar anà agafant relleu. Al setembre de 1703 el virrei Palma havia informat als comuns que la flota aliada havia creuat l’estret de Gibraltar i es dirigia cap a les costes catalanes. Es tornà a convocar la Conferència dels Tres Comuns, la qual, a mitjan novembre, aconsellava que s’enviés una ambaixada a Palma per demanar informació sobre la situació de la flota enemiga.⁷² Durant els mesos següents continuaren les reunions dels comuns, però la situació donà un tomb radical el 27 de maig de 1704 amb l’arribada de l’estol aliat a la costa de Barcelona i l’inici del conegut setge. Entre el 28 de maig i l’1 de juny es reuniren deu vegades (dues reunions diàries) i redactaren 11 documents diferents. A banda de la coneguda resposta que enviaren a Darmstadt sobre el posicionament dels comuns davant el setge, també cal destacar els oferiments que féu cada comú a Velasco per defensar la ciutat,⁷³ i les nombroses cartes a Felip V i a altres membres de la Cort tot informant de la situació militar i demanant ajuda.⁷⁴ L’1 de juny la flota aliada es retirava i abandonava la ciutat. Durant els mesos següents els comuns reberen un bon nombre de cartes del rei i d’altres ministres reials que

68. BARREDA FONTES, José M. i CARRETERO ZAMORA, Juan M., “Una fuente inédita...”, p. 660.

69. Cfr. CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 418.

70. FELIU DE LA PENYA, N., *Anales...*, vol. III, pp. 515 i 538.

71. DDP, N-101, fol. 957r.

72. LLDC, 1B, II, 212, fol. 419 (document inserit).

73. LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 11v i ss.; MAS, E., *Diari...*, p. 396; DDP, N-101, fols. 870r-871r (documents inserits).

74. LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 40r, 44r, 60v i 70r; MAS, E., *Diari...*, p. 402.

els felicitaven per la seva actuació durant el setge. Les respostes foren redactades per la Conferència.⁷⁵

Tot i així, la bona entesa amb la monarquia que semblava que apuntaven aquestes cartes era un miratge. Encara no havia finalitzat el setge, el virrei Velasco inicià una campanya d'empresonaments i persecucions de destacats membres de la classe dirigent catalana acusant-los de participar en un complot. El detonant sembla que fou l'empresonament de Ramon de Vilana Perlas i de Narcís Feliu de la Penya el 20 de juny de 1704.⁷⁶ La Conferència dels dos comuns (la Diputació no volgué participar en aquestes reunions) redactà una representació de protesta per a Felip V juntament amb cartes per a diferents personalitats de la Cort en què demanaven el perdó dels empresonats i qüestionaven la constitucionalitat de la mesura.⁷⁷ Per si no fos prou, els problemes encara augmentaren amb el conegut afer Pallejà.⁷⁸ El conflicte es produí quan el virrei Velasco manà reinsacular Honorat Pallejà a la bossa de conseller tercer, el qual havia estat desinsaculat pels consellers. Sense entrar en detalls d'un conflicte prou complex, cal valorar que la intervenció de Velasco va ser considerada pels consellers com una intromissió en les seves competències. Durant el mes de juliol la Conferència es reuní nombroses vegades i el dia 21 presentava una representació perquè el Consell de Cent l'enviés al monarca.⁷⁹ A finals de mes, la insaculació de Pallejà a les bosses de la Diputació provocà noves protestes airades dels consellers i la Conferència s'esmerçà a fer una nova representació de protesta, que no només incloïa aquesta qüestió, sinó també una llista de totes les contrafacions pendents de solució "des de que sa magestat passà a Itàlia en lo any 1702 (...) [i] de las que fins vuy no se ha tingut resposta alguna".⁸⁰ El resultat final de les reunions de la Conferència es visualitzà el 25 d'agost amb una representació que tenia més de vint folis en què s'exposaven totes les contrafacions pendents de solució. A més, es redactaren catorze cartes dirigides a diferents personalitats de la Cort que el Braç Militar havia

---

75. Vegeu, per exemple, les del 27 de juny (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 125v) i 5 i 24 de juliol (LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 181v i 211r).

76. Cfr. AHN, Estado, lligall 1605.

77. AHN, Estado, lligall 1605. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 148r i v.

78. Sobre l'afer Pallejà vegeu les seves memòries, publicades per Joaquim Albareda (ALBAREDA, J., *Política, religió i vida quotidiana en temps de guerra (1705-1714)*, Eumo Editorial, Vic, 2001), especialment les pp. 22-34. Vegeu també MAS, E., *Diari...*, pp. 429-500.

79. La representació es pot trobar al LLDBM, G-69, fols. 189-193 i LLDC, 1B, II, 213, fol. 279v, documents núms. 1, 2 i 3. Vegeu també MAS, E., *Diari...*, p. 440. Les cartes eren per al duc de Montalto i per al de Medinaceli.

80. LLDC, 1B, II, 213, fol. 309v, LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 214r.

d'enviar donant suport a les demandes del Consell de Cent.⁸¹ La inactivitat de la corona a les continuades protestes i queixes dels comuns féu que a començaments de novembre s'obrissin noves reunions de tres comuns per tractar de reactivar el Tribunal de Contrafaccions, les quals redactaren (13 de novembre) una llarga representació.⁸² Per aquelles dates arribà l'ordre reial d'insacular Pallejà i el Consell de Cent hagué d'obeir.⁸³

Lògicament, l'actuació de la Conferència, dirigint a cada moment les institucions, no havia passat per alt a Felip V ni a la Cort de Madrid. El 29 de juny de 1704 el duc de Montalto es queixava que “*no hay ninguna petición o papel de cualquier individuo, que pidiendo se registre en los libros de aquellos comunes no se haga y se deba hacer. Y este correo [referint-se a la modificació del testament de Carles II] la Conferencia (que perderá aquel Principado) de los Tres Comunes le ha dado a Don Francisco de Velasco un papel negándose absolutamente a registrar la declaración que ha hecho vuestra magestad sobre los llamamientos del testamento del Rey nuestro señor*”.⁸⁴ En una altra reunió del 8 de juliol, el marquès de Mancera, referint-se a les demandes de perdó als empresonats que havia fet la Conferència, parlava de la “*depravada declaración pues hay poca diferencia de pedir perdón y indulto general a los infieles a pasar a tomársele por su autoridad propia, haciéndose con el delito república*”.⁸⁵ La repressió de les autoritats reials no es féu esperar, s'inicià a mitjan desembre de 1704 amb l'empresonament de destacats membres del Consell de Cent, acusats de no revelar el contingut de les reunions del Consell de Cent.⁸⁶ No serviren de res les continuades ambaixades i protestes dels consellers, diputats i oficials del Braç Militar, les quals foren rebutjades, sovint de males maneres, per Velasco.⁸⁷ El cop de gràcia arribà a principis de febrer amb tota una sèrie de decrets desinsaculadors. El 5 de febrer els desinsaculats van ser alguns jutges de la Reial Audiència,⁸⁸ després (6 de febrer) li tocà el torn als advocats Josep Minguella, Francisco Toda i Plàcid

81. LLDC, 1B, II, 213, fol. 331r. La representació és al LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 221-240. Les cartes són a LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 243r.

82. DDP, N-102, fol. 77r.

83. LLDC, 1B, II, 213, fol. 422r.

84. AHN, Estado, lligall 1605.

85. AHN, Estado, lligall 1605.

86. En concret: Francesc Costa, Mateu Hereu, Joan B. Reverter, Francesc Duran i Onofre Sidós (*Cfr.* Mas, E., *Diari...*, pp. 500-503).

87. LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 279v-280r.

88. En concret eren Cristòfol Potau, Josep Moret, Pere Amigant i Domingo Aguirre, Bonaventura de Tristany i Francesc Vertamon (*cfr.* CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. I, pp. 464 i 469).

Copons; el 7 de febrer es desinsaculava un bon nombre dels membres que componien la Conferència dels Tres Comuns,⁸⁹ i el 9 la mateixa Conferència era anul·lada.⁹⁰ Sembla que tots aquests decrets s'havien fet de pressa i corrents perquè estaven farcits d'errors. Per exemple: Plàcid Copons no estava insaculat ni al Consell de Cent ni a la Diputació, amb la qual cosa el "càstig" deixava de tenir sentit. Una cosa similar succeïa amb Bonaventura de Lanuza, canonge i degà de la catedral de Tarragona. També es castigava un tal "Josep Bòria i Gualba", personatge inexistent. Al cap de pocs dies arribava la rectificació: es referia a Ignasi Bòria i Gualba.⁹¹

Els decrets de febrer de 1705 pretenien ser el punt final de tota una sèrie d'actuacions dutes a terme per les institucions catalanes durant els anys anteriors. Les autoritats reials eren perfectament conscients del paper jugat per la Conferència durant els darrers anys, la qual era qualificada l'octubre de 1704 com "*la officina donde se formó la conspiración*".⁹² A l'hora de fer balanç sobre el seu paper durant el primer regnat de Felip V podem veure que no és exagerat considerarlo com "decisiu". Darrere de tots els enfrontaments d'entitat entre els comuns i les autoritats reials trobem una Conferència ben exigent en el compliment de la legalitat. Semblava que només amb la supressió directa de la Conferència es podia acabar amb el poder que els Tres Comuns junts estaven exercint en defensa de les Constitucions.

La Conferència amb Carles III, l'arxiduc

El decret reial que manava la supressió de la Conferència no va durar gaire. Vuit mesos més tard, Barcelona queia en mans de Carles III, l'arxiduc, i sense demanar permís a ningú els comuns tornaren a celebrar conferències. Els últims estudis estan posant de manifest que és arriscat fer una valoració adequada del regnat de Carles III, ja que aquest estigué condicionat per dos factors: la penúria econòmica i l'estat de guerra constant.⁹³ Des de la perspectiva de la Conferència, els

89. Concretament: Bonaventura de Lanuza, Josep Terré, Josep Oliver, Felip Ferran, Joan B. Reverter, Francesc Nicolau de Sant Joan, Josep Ignasi Bòria, Josep Bru i Joan Llinàs. Cfr. DDP, N-102, fols. 112v-113r. Cfr. MAS, E., *Diari...*, p. 517.

90. El decret és a MNA, vol. XXV, p. 8 i LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 281r. (document inserit). Cfr. també MAS, E., *Diari...*, p. 518 i DDP, N-102, fol. 114/1r.

91. DDP, N-102, fol. 116/4r.

92. AHN, Estado, lligall 272, exp. 46.

93. La principal bibliografia sobre el període es pot trobar a Pere Voltes (*Barcelona durante el gobierno del Archiduque Carlos de Austria (1705-1714)*, Instituto Municipal de Historia de Barcelona, Barcelona, 1963), LEÓN, V., *Entre Austrias y Borbones. El Archiduque Carlos y la monarquía de España 1700-1714*, Sigilo editorial, Madrid, 1993,

anys de govern de Carles III resulten interessants en la mesura que ens parlen de la “normalització institucional” de les reunions dels comuns. Les dades parlen per si soles. Si dividim el nostre període d’anàlisi en dos parts (1698-1705 i 1706-1714) veiem que per als primers set anys tenim constatades cent setanta-cinc conferències i per a la segona part en tenim 342, és a dir, gairebé el doble.

El primer moment important es produí al novembre de 1705 amb l’arribada de Carles III, l’arxiduc, i la conquesta de Barcelona. Durant els mesos que transcorregueren abans de l’obertura de les Corts, es produí una indefinició legal a l’hora de fixar quines lleis de Felip V eren vigents i quines no. Els comuns van demanar ajuda a la Conferència per tal de solucionar tots aquells afers complexos.⁹⁴ Així, entre el 20 d’octubre i el 2 de desembre es produïren més de vint reunions, i la Conferència redactà onze documents diferents. Destaquen la redacció de cartes per a les autoritats estrangeres, la resposta a les continuades demandes que féu Carles III a les institucions, l’autorització a crear una Junta Reial d’Estat, el contingut del jurament que havia de fer el rei, etc. En aquest últim cas, s’ha de reconèixer la ferma actitud de la Conferència, que tot i les pressions del rei, en cap moment va rebaixar el to de les seves exigències.⁹⁵ El rei també demanà als comuns un préstec i l’aixecament d’un regiment. La Conferència redactà diferents papers proposant algunes maneres de recollir els diners⁹⁶ i suggerint com havia de ser la planta dels regiments.⁹⁷ El que cal destacar, però, és que els Comuns convocaren la Conferència a iniciativa pròpia i sense consultar ningú. Quan s’adonaren que la legislació anterior, la qual prohibia les conferències, no tenia vigor, les institucions tardaren ben poc a tornar-les a reunir. Aquest fet ens indica com les conferències havien esdevingut un mecanisme institucional necessari, al qual les Corts de 1705 donaren forma definitiva amb la constitució XVIII. S’hi justificava l’existència de les Conferències “per ser del servey de Deu nostre Senyor i del bé públic”. Amb aquesta constitució quedava consagrada la Conferència dels Tres Comuns com una realitat insti-

i TORRAS RIBÉ, J. M., *La Guerra de Successió i els setges de Barcelona*, Rafael Dalmau ed., Barcelona, 1999, pp. 137-299. Vegeu també ALBAREDA J., *Felipe V y el triunfo del absolutismo*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2002, pp. 79-105.

94. Sobre l’actuació de les institucions durant aquells dies vegeu MARTÍ FRAGA, E., “Les institucions Catalanes davant l’arribada de l’arxiduc Carles. Octubre-desembre de 1705”, dins DD. AA., *Antoni Saumell i Soler. Miscel·lània in memoriam*, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2007, pp. 357-372.

95. LLDCC, 1B, II, 214, DDP, N-103, fol. 236v. Els memorials que presentaren es poden trobar a MNA, vol. XXV, p. 228-230.

96. LLDCC, 1B, II, 214, fol. 352v.

97. LLDCC, 1B, II, 214, fol. 364v i ss. i DDP, N-103, fol. 251v.

tucional del Principat i se'n reconeixia la utilitat en la defensa de les Constitucions.

Certament, les Corts de 1705-1706 foren una autèntica carta de presentació del nou monarca.⁹⁸ Encara no s'havien acabat que Barcelona es veié sotmesa a un nou setge, aquesta vegada per les tropes borbòniques. La Conferència tornar a tenir aleshores un paper destacat en la direcció de la defensa de la Ciutat. Durant el mes i una setmana que va durar el setge (3 d'abril - 8 de maig), tenim constatades un total de trenta-una reunions de la Conferència, que generaren gairebé una desena de consells i documents. Entre aquests destaquen les demandes de reforç de les zones de la muralla més febles, una llista dels llocs més segurs on es podia refugiar el monarca durant els bombardejos,⁹⁹ el vistiplau perquè el Consell de Cent fes una lleva de 400 homes, que serien pagats per la Diputació,¹⁰⁰ i la redacció de cartes a les màximes autoritats aliades per demanar que l'armada aliada no abandonés la capital catalana.¹⁰¹ La vinguda de l'estol aliat suposà la fi del setge de les tropes borbòniques. Al llarg dels anys següents, l'actuació de la Conferència es manifestà especialment en tres vessants: afers constitucionals, militars i econòmics.

Pel que fa a l'aspecte constitucional, cal considerar que el nombre de conflictes produïts durant aquells anys va ser molt menor que no pas amb Felip V. A banda del conegut enrenou provocat per la publicació de l'*Epítome* de Francesc Grasses i Gralla, la Conferència intervingué en molts d'altres. El primer va ser el fracassat intent de crear un exèrcit unit dels Tres Regnes d'Aragó, pels volts d'octubre de 1706.¹⁰² Fou aleshores que també es produïren enfrontaments sobre la impressió del capítol de cort 105, al qual s'oposava el Consell de Cent.¹⁰³ Una Conferència de dos comuns va aconseguir que diputats i

---

98. Sobre les Corts de Carles III, l'arxiduc, vegeu: VOLTES, P., "Las cortes tenidas en Barcelona por el archiduque Carlos de Austria", *Boletín de la Real Academia de Buenas letras de Barcelona*. XXVIII, Barcelona, 1959; GONZÁLEZ, M., "Les corts Catalanes de 1705-1706", *L'Avenç*, 206, Barcelona, 1995, pp. 383-388; TORRAS RIBÉ, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 146-167; ALBAREDA, J., "Les Corts de 1701-1702 i 1705-1706. La represa del constitucionalisme", *Constitucions, capítols i actes de Cort...*

99. DDP, N-104, fol. 304r.

100. Cfr. DDP, N-104, fol. 315r (document inserit) i LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 498r.

101. DDP, N-104, fol. 322v. Les cartes són a LLDBM, G-69, vol. VII, fols. 518r-523v.

102. Sobre aquest tema vegeu LEÓN, V., *Entre Austrias...*, pp. 111-113; TORRAS RIBÉ, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 103-194; CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. II, pp. 338-341.

103. Sobre el conflicte vegeu FERRO, V., *El dret públic català. Les institucions a Catalunya fins al decret de Nova Planta*, Eumo Editorial, Vic, 1987, p. 145.

consellers arribessin a un acord.¹⁰⁴ Al cap d'uns anys, al juny de 1710, els problemes s'originaren a causa de les dificultats que la Reial Audiència va provocar en l'obertura del Tribunal de Contrafaccions en l'afer Alabau.¹⁰⁵ Durant els mesos següents es van celebrar diverses reunions dels comuns en què s'aconsellaren algunes mesures per pressionar els membres del Tribunal. Aquestes gestions sembla que donaren resultat, ja que el 10 de novembre Fortunat Parrella retirava la multa que havia imposat, raó per la qual les conferències es donaven per tancades.¹⁰⁶ La Conferència també intervingué en altres afers menors, com ara la redacció d'un "paper de apuntaments" en què exposava el contingut del que havia de jurar la reina l'agost de 1710.¹⁰⁷ Però, sens dubte, la publicació de l'*Építome* de Francesc Grases va ser l'afer constitucional de més relleu a què s'enfrontaren els comuns durant aquells anys.¹⁰⁸ La Conferència va dirigir tothora l'actuació de les institucions en l'oposició frontal al llibre, com ho mostren les més de vint reunions que es van celebrar en dos mesos per tractar el tema i les tres representacions que escrigueren al rei. Inicialment la Conferència va manifestar com el llibre "produeix effectes tant danyosos al real servey que no podian idear-los més nocius los enemichs" (24 de juny de 1711).¹⁰⁹ Carles III manà recollir tots els exemplars del llibre, però els comuns no es donaren per satisfets i el 29 de juny la Conferència redactava una representació en què, ras i curt, es demanava la retirada total del llibre i un càstig per als autors.¹¹⁰ El rei executà les peticions dels comuns.¹¹¹ Posteriorment, la Conferència va arribar fins i tot a demanar "la revocació i

104. Cfr. LLDC, 1B, II, 215, fol. 330v; LLDDP, N-268, fol. 490r i fol. 498v.

105. El conflicte s'inicià a finals d'octubre de 1709 i s'allargà fins a començaments de novembre de 1710. Una primera aproximació al tema es pot fer a través del Dietari de la Diputació.

106. Cfr. DDP, N-315, 11 de novembre de 1710. Vegeu també MNA, vol. XXVII, p. 171.

107. DDP, N-315, 3 d'agost de 1710.

108. Sobre el conflicte vegeu: VERNET, J., "A l'entorn de Francesc Grases i Gralla. Una perspectiva de dret constitucional" dins *Inítium*, 1, Associació Catalana d'història del Dret, Barcelona, 1996, pp. 645-663; ALABRÚS, R. i GARCIA CÀRCEL, R., "L'afer Grases i la problemàtica constitucional catalana abans de la Guerra de Successió", dins *Pedralbes*, 13, vol. II, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 557-564. També són molt interessants les reflexions d'ALBAREDA, J., *El "Cas dels Catalans". La conducta dels aliats arran de la Guerra de Successió (1705-1742)*, Fundació Noguera, Barcelona, 2005, pp. 62-64 i ARRIETA, J., "L'antífesi pactisme-absolutisme durant la guerra de Successió a Catalunya" dins ALBAREDA, J. (ed.), *Del patriotisme al catalanisme*, Eumo editorial, Vic, 2001, pp. 105-128.

109. DDP, N-315, 25 de juny de 1711.

110. DDP, N-315, 29 de juny de 1711.

111. DDP, N-315, 30 de juny de 1711. La Conferència també redactà una representació en què es dóna gràcies al rei per la seva decisió. Cfr. DDP, N-315, 1 de juliol de 1711.

exterminació del *Epitome* se imprimí contra las generals constitucions, usos y costums de la Pàtria".¹¹² El rei obeí i afegí un decret pel qual imposava una multa de 1.000 lliures a les persones que en el termini de 24 hores no entreguessin els exemplars als diputats.¹¹³

L'altre gran camp d'acció de la Conferència es desenvolupà en el vessant econòmic. En aquest sentit, la Conferència també va tenir un paper destacat, especialment en dos aspectes: en les modificacions i remarca de moneda i en la subvenció dels deutes de Carles III.¹¹⁴ La seva principal intervenció es produí arran de la pretensió de Carles III, l'arxiduc, durant l'estiu de 1707, de remarcar els rals de vuit per una moneda de valor inferior. La forta oposició que dugué a terme la Conferència a la mesura, a través de diferents representacions al rei,¹¹⁵ aconseguí evitar l'aplicació del decret a finals de setembre de 1707. El 25 d'abril de 1708 sembla que la Conferència tornà a intervenir en un afer econòmic quan el rei demanà al Consell de Cent la fàbrica de 200.000 marcs d'aram (el 25 d'abril de 1708).¹¹⁶ La situació de Carles III era tan precària que a finals d'agost de 1711 va decidir vendre al Consell de Cent els drets de la Batllia General, la qual cosa equivalia a una part molt important dels pocs impostos que la corona encara recollia.¹¹⁷ La Conferència aconsellà al Consell de Cent que busqués mitjans per ajudar el rei i comprar-li els drets.¹¹⁸ Un darrer tema econòmic es produí per la falta de líquid del Banc de Barcelona, causat pels nombrosos préstecs que s'havia vist forçat a fer durant el conflicte bèl·lic.¹¹⁹ La situació esclatà quan a finals de desembre de 1712 els

112. LLDCC, 1B, II, 220, fol. 210r; MNA, vol. XXVII, p. 188. L'ambaixada es féu el 2 d'agost.

113. MNA, vol. XXVII, p. 192; DDP, N-315, 26 d'agost de 1711. La Conferència féu una nova ambaixada donant gràcies al rei per la decisió. *Cfr.* DDP, N-315, 26 d'agost de 1711.

114. Sobre la remarca de moneda vegeu l'estudi de MATEU I LLOPIS, F., "Les enunciacions de l'arxiduc Carles a Barcelona i l'estat del tresor reial durant la Guerra de Successió. Documents per a l'estudi llur (1707-1714)", dins *Estudis Universitaris Catalans*, vol. XVII, Institució Patxot, Barcelona, 1932, pp. 184-220.

115. Vegeu les representacions del 3, 9 i 25 de setembre (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 275r i ss., DDP, N-106, fols. 44r i 51v i ss.

116. LLDCC, 1B, II, 217, fol. 139r.

117. A manera orientativa sobre la Batllia General i els seus drets vegeu FERRO, V. *El dret...*, pp. 89-95.

118. LLDCC, 1B, II, 220, fol. 241v (document inserit). La Ciutat, després de fortes negociacions, va fixar un preu que fou acceptat pel monarca. Segons sembla deduir-se de Castellví, el pagament es va fer efectiu dins dels temps previstos. *Cfr.* CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 430.

119. Sobre el tema vegeu VOLTES, P., *Barcelona durante el gobierno del Archiduc Carlos de Austria 1705-1714*, vol. I, Instituto Municipal de Historia de Barcelona, Barcelona, 1963, p. 199.

diputats reprengueren Pau Casals, oficial de la Diputació, per acceptar una pòlissa com a pagament dels drets del General al Banc de Barcelona, ja que havien prohibit als arrendadors dels drets del General que dipositessin diners al Banc de la Ciutat.¹²⁰ La Conferència de Dos Comuns de la Ciutat i la Diputació es reuniren al llarg dels mesos de gener, febrer i març de 1713. La deliberació final forçava els diputats a fer dipòsits al Banc, tot i que amb unes quantitats màximes. A la vegada que la Ciutat es comprometia a poder oferir líquid per valor de 2.500 lliures mensuals a la Diputació.¹²¹

Tot i això, cal reconèixer que la presència continuada de les tropes dins el territori català generà un seguit de problemes als quals les institucions no van ser indiferents: abusos en els allotjaments, dificultats en les lleves, robatoris, mancances en el subministrament de roba i menjar, etc.¹²² Tots afectaven a la totalitat del país, i en aquest sentit la Conferència va jugar un paper decisiu a l'hora de canalitzar les protestes i demandes que els comuns feren a Carles III, l'arxiduc. Una dada que ens serveix per il·lustrar aquesta realitat: de les 173 conferències que hem constatat per al període 1707-1711, n'hi ha 110 que fan referència a qüestions de caire militar; el que representa més del 60% del total. Resumint, podem dir que l'actuació de la Conferència es concretà en tres àmbits o aspectes: demanar ajuda al rei per tal que defensés el territori; protestes pels continuats abusos a què les tropes aliades sotmeteren als naturals dels país i, finalment, suport a les demandes, cada vegada més freqüents, que el rei féu als comuns per pal·liar la situació militar. Els primers signes de preocupació es produïren a finals de gener de 1707, quan la Conferència, conscient de la precarietat de les tropes aliades després de la retirada de Carles III a València, féu una representació al rei en la qual demanava que es reforcés la guarnició de Girona.¹²³

Però els problemes es precipitaren arran de la derrota d'Almansa, el 25 d'abril de 1707. El 6 de maig havia capitulat la ciutat de València, i Saragossa ho féu poc abans d'acabar el mes. Entre la darrerria de maig i la primeria de juliol les tropes borbòniques començaren a amenaçar les fronteres catalanes. La Conferència tornà a reunir-se, de manera que durant els mesos de juny i juliol es trobaren més de vint

120. LLDDP, N-275, fol. 22v.

121. La deliberació de la Conferència es troba a LLDDP, N-275, fol. 214r.

122. Sobre els problemes militars de la guerra vegeu les obres de VOLTES, P., *Barcelona durante...*, vol II. pp. 113-225; TORRAS RIBÉ, J. M., *La Guerra de Successió...*, pp. 177-215; ALBAREDA, J., *Felipe V...*, pp. 89-96, i LEÓN, V., *Entre Austríes...*, p. 192-199.

123. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 738v-740r; LLDDC, 1B, II, 216, fol. 52v. La representació és a DDP, N-105, vol. 430v.

vegades per tal de coordinar la defensa del país i escriure als comuns de Girona, Tortosa, Lleida i Balaguer demanant-los informació sobre els moviments militars dels enemics.¹²⁴ Entre els mesos de juny i setembre de 1707 els comuns van rebre una vintena de cartes procedents de les quatre ciutats més importants del país en què s'informava de la situació. D'aquestes vint cartes, setze van ser encarregades a la Conferència. En la majoria de casos va aconsellar que trametessin les cartes i representacions de les ciutats al rei acompanyades d'ambaixades de paraula o escrites suplicant al monarca que fes cas de les demandes presentades. Foren nombroses les representacions que la Conferència féu al rei demanant ajuda per a les viles en perill, com ara el 3 de juliol,¹²⁵ o la que s'escrigué a principis de setembre.¹²⁶ Simultàniament, el 13 de juliol, el rei demanava ajuda als comuns per aconseguir més tropes, queviures i que es reforcessin les defenses de la capital.¹²⁷ La Conferència redactà les respostes que cada comú féu en nom propi al rei.¹²⁸ Però la situació no canviava. El 14 de novembre capitulava Lleida, la qual cosa provocà una resposta airada de la Conferència que, després de mostrar al rei el dolor dels comuns per la derrota, redactar una llarga representació de protesta pels abusos comesos per les tropes i el govern de Carles III, i denunciava les pràctiques polítiques del govern de Carles III en qüestions com la concessió de privilegis, el control insaculatori, els càstigs i empresonaments injustificats, el defectuós funcionament del sistema judicial, etc. El 21 de desembre fou lliurada al rei a través dels tres presidents dels comuns.¹²⁹ El document era el primer avís seriós dels comuns al nou rei sobre els abusos i els problemes que patia Catalunya.

La situació empitjorà notablement els anys posteriors. No serviren de res les tres representacions que féu la Conferència per evitar la pèrdua de Tortosa i denunciant els abusos de les tropes aliades durant els mesos de maig i juliol de 1708.¹³⁰ De fet, fou aquest darrer tema la principal preocupació de la Conferència que, a través de nombroses representacions, denuncià cada vegada amb més contundència els

124. *Cfr.* LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 134r, 142v i 143r; DDP, N-105, fol. 469r i v.

125. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 193r. Sobre les cartes de Tortosa i les respostes de la Conferència vegeu LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 159v i 176v.

126. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 328r i ss.

127. LLDBM, 1B, II, 216, fol. 190v, LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 207r.

128. LLDBM, 1B, II, 216, fol. 198/1v i LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 224r.

129. LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 402r, 409r-411r.

130. Vegeu les representacions del 22 de maig (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 518r), 13 de juny (DDP, N-106, fol. 157r) i 14 de juliol (LLDBM, G-69, vol. VIII, fols. 532r i ss.).

“secuestros de todo género de granos, pajas, acarreos y bagajes que actualmente se solicitan por los ministros de vuestra magestad” (31 de juliol de 1708),¹³¹ els “saqueos, robos y talas de frutos” de les tropes aliades, de manera que “se hallan precisados muchos naturales del principado a abandonar sus casas y haciendas dexándolas al despótico albedrío de las tropas” (13 d’octubre de 1709);¹³² ras i curt es queixaven que les tropes imperials actuaven “no com lleals vassalls de vostra magestad si no com si fossen los majors enemichs” (8 de febrer de 1711).¹³³ Amb les derrotes aliades a les batalles de Brihuega i Villaviciosa (8 i 10 de desembre de 1710), la situació arribà al punt àlgid, ja que poc després s’inicià el setge de Girona. Entre el 3 de desembre i el 27 de gener, la Conferència es va reunir un total de vint-i-set vegades, les quals van donar lloc a quatre representacions i dos cartes a Carles III. A més, cal afegir que durant aquest temps els comuns van rebre una dotzena de cartes de Girona demanant ajuda. Entre els diferents consells que donà la Conferència durant aquells dos mesos cal destacar la preocupació per informar el rei amb notícies autèntiques sobre la situació militar de Girona,¹³⁴ organització de pregàries,¹³⁵ instàncies a Vilana Perlas,¹³⁶ etc. Però fou en va. El 30 de gener els comuns s’assabentaren de la capitulació de la ciutat.¹³⁷ La situació era desesperada, però uns fets externs a la situació bèl·lica peninsular retardaren el final irremissible. El 17 d’abril de 1711 moria Josep I, la qual cosa feia que Carles III assumís la corona imperial i que, per tant, s’imposés un canvi estratègic en les aliances internacionals. A finals de gener de 1712 es començaven les negociacions de pau a Utrecht i com a conseqüència els fronts de guerra s’estabilitzaren.

1712-1714: un organisme director de les institucions

Fruit d’aquesta nova situació internacional, el 27 de setembre de 1711 Carles III abandonava Barcelona camí de Viena per ser coronat emperador. Això propicià un progressiu canvi de posicionaments dins l’esfera internacional. Des de 1710 els anglesos havien començat a te-

131. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 604.

132. DDP, N-107, fol. 270r.

133. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1153r.

134. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1060r.

135. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1100r.

136. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1117r. Vegeu també DDP, N-315, 19 de gener de 1711.

137. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1139r.

nir converses secretes de pau amb França,¹³⁸ de manera que el 29 de gener de 1712 començaven oficialment els tractats de pau d'Utrecht, que no finalitzaren fins a les acaballes d'abril de 1713. Al setembre de 1712 els anglesos iniciaren la retirada de tropes del Principat, seguida de la dels portuguesos (desembre) i de la dels imperials (abril-juny de 1713). A finals de juliol de 1713 s'inicià el setge de Barcelona, que finalitzà l'11 de setembre de 1714. En aquest context, dins l'alta política europea sorgí el conegut "Cas dels Catalans", sobre el tracte que havia de rebre la població del Principat quan finalitzés la guerra, va ser objecte d'un gran debat.¹³⁹ La veritat és que les institucions no es van quedar de braços creuats mentre contemplaven la retirada progressiva de les tropes i l'abandó de tots els aliats. La marxa de Carles III, que delegà en la seva muller Elisabet de Brunsvic les funcions de reina-governadora, va produir un cert buit de poder. En aquest context, les fonts mostren com les institucions delegaren cada vegada facultats més grans en la Conferència dels Tres Comuns per coordinar la seva actuació i decidir què calia fer en cada moment. La Conferència va esdevenir *de facto* un autèntic organisme rector dels comuns. Entre l'11 de setembre de 1712 i el 28 de juny de 1713 es van reunir més de 100 vegades (el que suposa una mitjana d'una conferència cada tres dies), donà quaranta-sis consells diferents (més d'un setmanal) i va redactar més de trenta documents, entre els quals hi havia 10 representacions diferents (una mensual). La seva actuació, però, no es limità a dirigir les institucions i el país fins a la convocatòria de la Junta General de Braços de 1713. Així que s'inicià el setge de la capital, el seu paper va ser fonamental a l'hora de definir les formes de govern i pal·liar els nombrosos problemes que sorgiren en l'administració de justícia, en l'abastament de les tropes, en la defensa de la ciutat, en la concessió de préstecs, etc. Entre el 24 d'octubre de 1713 i el 14 de febrer de 1714 (última data de la qual conservem documentació) va donar més d'una vintena de consells (sis mensuals) i va redactar nou documents diferents (dos mensuals). Vegem-ho amb una mica més de detall.

Amb la sortida de Carles III del Principat i el començament de les negociacions internacionals hi hagué un període de certa estabilitat fronterera. Si bé a finals de juliol la Conferència va redactar les cartes que el Consell de Cent i el Braç Militar havien d'enviar a Viena a través de l'ambaixador Montnegre,¹⁴⁰ no va ser fins a principis de setembre

138. ALBAREDA, J., *Felipe V...*, p. 114.

139. Sobre el tema el millor estudi és l'obra d'ALBAREDA, J., *El "cas dels catalans"...*

140. LLDCC, 1B, II, 221, fols. 173v-175r.

de 1712 quan les institucions catalanes s'adonaren de la gravetat de la situació. El primer signe visible fou la retirada de les tropes angleses, la qual requeria la col·laboració de les institucions. Tant el marquès de Vilana Perlas com la mateixa reina van demanar explícitament als comuns que obrissin la Conferència per tal de coordinar-ne la presa de decisions i assessorar-los sobre la millor manera d'evitar que la retirada generés el rebuig de la població.¹⁴¹ També es va rebre una carta de l'emperador en què els demanava més diners i que procuressin evitar els abusos de les tropes aliades sobre la població.¹⁴² La Conferència redactà les respostes dels comuns a les demandes tant de la reina com del rei, els assenyala el lloc on podien retirar-se les tropes i va insistir en la necessitat d'obrir el Tribunal de Contrafaccions.¹⁴³ Durant la tardor i l'hivern de 1713, la qüestió de la defensa del Principat i dels abusos de les tropes foren els grans temes que preocuparen els comuns i la reina, que demanà, no poques vegades, ajuda i consell a les institucions per tal de controlar la situació, com ho mostren les nombroses representacions redactades per la Conferència, com ara les del 19 d'octubre, el 5 de novembre, el 21 de desembre i el 4 i el 16 de març.¹⁴⁴ La situació era tan greu que, a mitjan novembre, el Consell de Cent havia demanat a la Conferència que valorés si calia convocar un parlament general (mesura que no s'aplicava des de 1653) per tal de solucionar els abusos, però la resposta de la Conferència fou contrària a la mesura.¹⁴⁵ Als mesos de desembre i gener, amb la retirada de les tropes portugueses i l'entrada de l'exèrcit de Berwick per Girona i d'un altre contingent enemic per Tarragona, la situació esdevingué insostenible i la Conferència redactà una nova representació per al rei a través de Montnegre (15 de gener).¹⁴⁶ El 25 de febrer *Stampa* comunicava als comuns la notícia fatídica: el desenvolupament de les negociacions d'Utrecht era totalment contrari als interessos dels catalans, ja que implicava la retirada d'Anglaterra del conflicte.¹⁴⁷

La reacció de la Conferència davant aquestes notícies fou fulminant. Decidí que el Consell de Cent enviés dues persones (Pau Ignasi Dalmases

141. LLDCC, 1B, II, 221, fols. 212 i 220 (documents inserits).

142. LLDCC, 1B, II, 221, fol. 237 document inserit).

143. LLDCC, 1B, II, 221, fols. 213-215 i 237.

144. MNA, vol. XXVIII, p. 176; LLDCC, 1B, II, 221, fol. 270 (document inserit) i DDP, N-315, 27 de desembre de 1712; DDP, N-315, 4 de març de 1713 i LLDDP, N-275, fol. 247.

145. LLDCC, 1B, II, 221, fol. 289 (document A).

146. DDP, N-315, 15 de gener de 1713. *Cfr.* LLDCC, 1B, II, 222, fol. 37/1r i ss.

147. LLDDP, N-275, fols. 150v-151r. Vegeu també CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. III, p. 759-760.

i Felip Ferran) com a ambaixadors a Londres i l'Haia, respectivament, per defensar els interessos de Catalunya a les negociacions i redactà les cartes i representacions que havien de presentar a la reina Anna i als Estats Generals d'Holanda.¹⁴⁸ Durant el mes de març l'activitat de la Conferència va ser frenètica, com ho demostra el fet que en el decurs d'aquell mes va generar unes vuit cartes o representacions per al rei, la reina, els ambaixadors o dignitats internacionals. Entre altres documents, cal destacar uns "Apuntaments per las instruccions fahedoras per los senyors enviats" en què exposaven els principals objectius polítics i fixaven que, en cas que no aconseguissin que Carles III mantingués tota la corona d'Espanya, "que est Principat iunt amb lo Rosselló y Serdanya y demás dependents de aquell, quede república a part, baix la protecció de la Augustíssima casa de Austria".¹⁴⁹ Els catalans preferien ser abans república lliure amb les seves Constitucions i privilegis que pertànyer a la monarquia hispànica sense drets. La situació era molt tensa, i moltes vegades la Conferència escrigué al rei demanant informació de les negociacions.¹⁵⁰ L'alarma es disparà el 18 de maig quan el virrei comunicava la imminència de les negociacions sobre un armistici.¹⁵¹ Això generà una nova reunió de la Conferència que decidí escriure al rei informant de la situació. A partir d'aquell moment, les reunions foren encara més intenses i les institucions delegaren gairebé tota la seva activitat a la Conferència. Una dada: entre el 8 i el 30 de juny, es van celebrar vint-i-cinc reunions (més d'una al dia), se li van encomanar divuit documents diferents (gairebé un diari), incloent totes les cartes que durant aquells dies envià Starhemberg als comuns (vuit), cartes dels ambaixadors a Viena, Londres, l'Haia, d'altres viles o grups (Tarragona i comunitat aragonesa) i diferents papers relacionats amb la convocatòria de la Junta General de Braços.

L'actuació de la Conferència en aquest context se centrà en dos camps d'actuació: la configuració d'un armistici digne i la convocatòria de la Junta General de Braços. Respecte al primer tema destaquen les

---

148. LLDDP, N-275, fol. 163r; LLDC, 1B, II, 222, fol. 70r; LLDDP, N-275, fol. 218r. Les cartes per a la reina d'Anglaterra són al fol. 219 i per als Estats Generals d'Holanda al fol. 220. Sobre la història d'aquests dos ambaixadors, vegeu ALBAREDA, J., *El "cas dels catalans"...*, pp. 145-160; SANPERE I MIQUEL, S., *Fin de la nació Catalana*, edició facsimil i estudi introductor a cura de Joaquim Albareda, Editorial Base, Barcelona, 2001, pp. 59-65, i CASTAN RANCH, A, i GARCIA FUENTES G., "L'oscil·lant posicionament polític de Pau Ignasi Dalmasas i Ros durant la Guerra de Successió", dins DD. AA., *Actes Congrés Internacional "L'aposta Catalana..."*, pp. 359-392.

149. LLDDP, N-275, fol. 221r i v.

150. Vegeu les deliberacions de la Conferència del 21 d'abril (LLDDP, N-275, fol. 325) i del 27 d'abril (LLDDP, N-275, fol. 342).

151. LLDC, 1B, II, 222, fol. 121/A,v.

cinc representacions que féu la Conferència per al virrei entre els dies 8 i 25 de juny, tot exigint unes condicions mínimes en l'armistici (el respecte de les Constitucions) que mai van ser contemplades.¹⁵² Més interessant, però, és la convocatòria de la Junta General de Braços. Els textos mostren amb claredat com la iniciativa fou de la Conferència, la qual prengué la decisió el 18 de juny,¹⁵³ redactà les representacions que els comuns feren a Starhemberg sobre l'afer¹⁵⁴ i indicà a les institucions com s'havia de convocar i reunir la Junta General de Braços (19 de juny).¹⁵⁵ A més, va donar el vistiplau a les cartes que la Diputació redactà per informar les viles del Principat (20 de juliol),¹⁵⁶ així com a la proposició que fixava els temes que s'haurien de tractar a les reunions de la Junta General (28 de juliol).¹⁵⁷ El que va succeir després és prou conegut. El 30 de juny s'iniciava la Junta General de Braços que finalitzà el 9 de juliol amb la decisió de continuar la guerra. Poc després començava el setge de Barcelona que va dur cap a la resistència final.

La història del setge de Barcelona de 1713-1714 és prou coneguda gràcies a les obres de Sanpere i Miquel, Mateo Bruguera i, més recentment, de Santiago Albertí.¹⁵⁸ Tot i les noves formes de govern que es fixaren a la Junta de Braços a través d'una Trenta-sisena i les juntes inferiors, el paper tan cabdal que havia tingut la Conferència durant els anys anteriors en la direcció de les institucions catalanes feia difícil que aquestes l'obviessin davant la nova situació política. La situació militar, la tensió política, les necessitats econòmiques i la concentració a la capital d'un gran nombre d'instàncies judicials generaren greus problemes interns, que no sempre tenien fàcil solució. A finals d'octubre, arran d'uns empresonaments il·legals, els comuns decidiren convocar novament la Conferència dels Tres Comuns, la qual anà assumint cada vegada més responsabilitats en la direcció de les

152. Vegeu les representacions dels dies 8, 11, 16, 17 i 26 de juny de 1713 al LLDCC.

153. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 142/D.

154. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 143r. Les respostes al virrei es troben al MNA, vol. XXVIII, pp. 243 i 245.

155. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 149/1. Una deliberació del Braç Militar també ens confirma aquest fet. Cfr. MNA, vol. XXVIII, p. 247.

156. LLDCC, 1B, II, 222, fols. 152/5 i 153r.

157. LLDCC, 1B, II, 222, fols. 163v i 164r. La Conferència va retallar la versió original que havia fet la Diputació.

158. BRUGUERA, M., *Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona y heroica defensa de los fueros y privilegios de Catalunya en 1713-1714*, Editorial de Luis Fiol y Gros, Barcelona, 1870; SANPERE I MIQUEL, S., *Fin de la Nación...*; ALBERTÍ, S., *L'Onze de setembre*, Albertí editor, Barcelona, 1964.

institucions. Així, en xifres absolutes, podem dir que entre el 24 d'octubre i el 7 d'abril, moment durant el qual tenim una seguretat plena que va estar activa, es varen fer un mínim de vint reunions (que suposa gairebé quatre reunions mensuals), generà uns vint-i-quatre consells diferents i produí cinc documents, bé fossin manuals d'instruccions, cartes o representacions. A partir de març se'n perd la pista a causa de la reducció notable de les informacions recollides al Llibre de deliberacions del Consell de Cent, tot i que va seguir activa fins a l'11 de setembre de 1714. Simplificant enormement el relat, podem dir que la seva actuació es va centrar especialment en les qüestions constitucionals o legals i en els problemes derivats de la defensa de la ciutat. En l'àmbit polític cal destacar la prorrogació de la Junta General de Braços al desembre i la solució d'un conflicte que es produí entre la divuitena i la Diputació al febrer de 1714. Les dues resulten molt interessants ja que afecten al nucli mateix del govern de Catalunya. La creació de la trenta-sisena durant la Junta General de Braços s'havia fet amb la condició que durés fins al 25 de desembre. Va ser la Conferència la responsable d'alertar els comuns que calia decidir la nova forma de govern (21 de desembre).¹⁵⁹ A proposta seva, els tres comuns decidiren prorrogar la trenta-sisena, però transformant-la en una divuitena, de manera que fou aquesta institució la que tingué la responsabilitat final en la defensa de la ciutat.¹⁶⁰ Resulta molt indicatiu del prestigi de la Conferència observar com va ser ella la que tant al juny de 1713 com al desembre de 1713 va decidir les formes de govern sota les quals s'havien de regir els comuns en aquelles situacions polítiques excepcionals. Pel que fa al vessant legal, també s'ha de destacar que la Conferència es preocupà per la bona administració de la justícia, redactà un memorial fixant les competències de cada tribunal judicial (5 de novembre)¹⁶¹ i protestà nombroses vegades per la deficient aplicació de la legislació vigent i pels mals que patia la població.¹⁶² En la vessant internacional, la Conferència sovint suggerí als comuns que escrivissin al rei, i redactà les cartes, com ara les del 4 de desembre, el 7 de gener, el 3 de febrer o el 30 d'abril de 1714.¹⁶³

---

159. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 31 (document inserit).

160. La conformitat de la Diputació i del Braç a la proposta de la Conferència són a LLDCC, 1B, II, 223, fol. 31 (documents inserits). Els membres de la divuitena els recollí SANPERE I MIQUEL, S., *Fin de la Nación...*, p. 289.

161. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 269 (document inserit). Vegeu també LLDCC, 1B, II, 222, fol. 276/1r.

162. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 58/2r. i MNA, vol. XXVIII, p. 125.

163. *Cfr.* LLDCC, 1B, II, 223, fols. 12, 42, 61/3, 68r, 105r.

Pel que fa als aspectes relacionats amb els problemes derivats de la defensa de la capital, la Conferència intervingué en nombroses afers, com ara els seus intents fracassats de remarcar moneda (6 de desembre),¹⁶⁴ o les demandes a les persones més riques de la ciutat per instar-les a fer donatius a favor de la causa (2 de desembre i 28 de gener).¹⁶⁵ A finals de novembre féu un memorial amb diferents mesures per tal d'alimentar la cavalleria de la ciutat,¹⁶⁶ el 19 de desembre abordava la qüestió de la roba de les tropes,¹⁶⁷ i durant el més de gener protestà diverses vegades (7 i 23 de gener) per la fixació de preus justos en els aliments per a la població.¹⁶⁸ A més, també vetllà per la situació jurídica dels membres de la coronela (24 d'octubre),¹⁶⁹ denuncià els tractes entre els paisans i les tropes enemigues (finals de febrer), demanà el reforçament de les defenses de la muralla (30 de novembre),¹⁷⁰ i fins i tot arribà a suggerir maniobres militars (23 de gener).¹⁷¹

A partir del més de febrer el rastre de la Conferència es perd en la documentació, però és segur que va romandre activa fins al mateix 11 de setembre de 1714, com ho demostra el testimoni de Joan Francesc Verneda. Aquest personatge recull en les seves memòries que el dia 4 de setembre de 1714 el tinent general francès Asfeld havia fet arribar un paper als comuns amb què els instava a capitular; i comenta com "*los consellers enviaron luego el papel de esta noticia a la conferencia de los tres comunes, que residia en las casa del General de Catalunya*".¹⁷² Semblantment, Castellví refereix que el 2 de setembre Rafel de Casanovas va decidir que la Conferència els aconsellés sobre la proposta que havia fet l'enemic per establir una petita treva: "*era preciso concurrir los demás comunes y los sujetos de su Conferencia*."¹⁷³ Fins i tot en moments tan cabdals com era la rendició de la ciutat i fixar les condicions de la capitulació, els comuns van confiar el resultat

164. La deliberació de la Conferència és a LLDCC, 1B, II, 223, fol. 69/1.

165. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 8 (document inserit) i LLDCC, 1B, II, 223, fol. 58/1.

166. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 298 (document inserit).

167. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 39 (document inserit).

168. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 42 (document inserit), i 55 i LLDCC, 1B, II, 223, fol. 55 (document inserit).

169. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 257 (document inserit).

170. LLDCC, 1B, II, 222, fol. 277 (document inserit); MNA, vol. XXVIII, p. 125; LLDCC, 1B, II, 222, fol. 298 (document inserit); LLDCC, 1B, II, 223, fol. 55 (document inserit).

171. LLDCC, 1B, II, 223, fol. 55 (document inserit).

172. CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 217.

173. CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. IV, p. 445.

de la seva decisió al parer de la Conferència. Senyal prou evident de la influència que exercia en la vida política del país.

EL FUNCIONAMENT DE LA CONFERÈNCIA

Ara que ja hem analitzat breument la trajectòria de la Conferència dels Tres Comuns, cal observar alguns trets del seu funcionament, especialment aquells que fan referència a la participació del seus membres i les formes de presa de decisions. L'objectiu és mostrar com l'opinió de les persones que participaven a les reunions tenia una incidència directa en la resolució final, i per tant una gran influència en la vida política del país. En aquesta exposició obviarem molts aspectes sobre l'evolució interna de la Conferència, sobre els debats interns per definir l'abast de les seves facultats, sobre la tipologia de temes i documents tractats o altres aspectes de la seva organització.¹⁷⁴

Com es convocava una Conferència? Per què i quan es reunia? El motiu inicial normalment era l'incompliment d'una Constitució, ja fos la no-aplicació de la vicerègia (1700), la modificació del testament reial (1704), el no-compliment de la normativa sobre allotjaments (1708) o la publicació d'un llibre amb errors constitucionals (1711). Les motivacions que menaven un comú a demanar als altres dos l'obertura de les conferències solien ser diversos, però a grans trets els podem resumir dient que era perquè la qüestió que es plantejava es considerava greu, ja que afectava als interessos dels tres comuns. A més, calia aconseguir una resolució encertada, la qual només es podia assolir a través de la unió de les tres institucions. Així ho manifestava, per exemple, el Braç Militar al juny de 1702 quan parlava de com "Attenent la gravetat del negoci, dessitjant lo bras militar assegurar lo acert y com per aconseguir-ho no se li ofereix altre medi més efiç que el de suplicar a vostra excel·lència [la Diputació], sie servit demanar conferencia (...), puix los tres comuns igualment interessants, (...), podran unànimes discórrer, conferir y resoldre tot lo que més condueca per la inviolable observança de las constitucions".¹⁷⁵ Un any després era la Diputació qui s'expressava d'una manera ben similar: les conferències es feien "per lo mayor acert dels negocis més graves i urgents que en lo discurs del temps se han esdevingut en lo present Principat".¹⁷⁶ En aquest sentit,

---

174. Tots aquests aspectes els hem pogut treballar amb molt detall a MARTÍ FRAGA, E., *La Conferència dels Tres Comuns (1697-1714). Una institució decisiva en el tombant del segle XVII*, Fundació Ernest Lluch, Barcelona, 2008.

175. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 400v.

176. MNA, vol. XXIV, p. 252.

era evident que si una protesta la presentaven el Consell de Cent, la Diputació i el Braç Militar al rei, tenia molta més força que no pas si la formulava qualsevol d'aquests comuns per separat.

Quan un comú ja havia fet la petició formal per obrir la Conferència dels Tres Comuns (la petició la podia fer qualsevol de les tres institucions, en igualtat de condicions), produïen nombroses ambaixades entre ells tot responent afirmativament o no a la demanda. Si els tres es posaven d'acord, es passava a la següent fase, que era el nomenament de representants de cada comú i la delegació de poder per tal de participar en les discussions. Les formes a través de les quals es feia el nomenament de persones variava d'un comú a un altre, però era un element clau per entendre l'alt grau d'autonomia que tingué la Conferència. Quan Felip V va anul·lar les conferències ho va fer juntament amb uns decrets de desinsaculació que intentaven privar els seus membres de participar-hi. Però la realitat era tota un altra. Els membres de la Conferència no estaven subjectes a la insaculació, sinó que eren designats nominalment per cada comú. En el cas del Braç Militar, això era responsabilitat habitual del protector.¹⁷⁷ En el cas de la Ciutat i la Diputació sembla clar que habitualment eren els consellers i els diputats, respectivament, els que ho feien,¹⁷⁸ tot i que en alguns casos es va fer per votació de tot el Consell de Cent.¹⁷⁹ El nombre d'integrants de la Conferència podia augmentar si les circumstàncies ho exigien, com ara al gener de 1701, al juliol de 1707 o al novembre de 1714.¹⁸⁰ Alhora, aquests membres podien ser substituïts per diferents circumstàncies, que mai van tenir a veure amb qüestions polítiques.¹⁸¹ Així, per exemple, el 19 de maig de 1708 va ser substituït Francesc Montfar perquè "se troba impedit",¹⁸² o al novembre de 1700, el Consell de Cent va substituir Josep Terré i Granollachs per Miquel de Pinós, ja que el primer havia manifestat "no gustar de acistir" a la

---

177. Vegeu, per exemple, una referència del 10 de novembre de 1704 a LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 253r.

178. Per al cas de la Ciutat vegeu LLDC, 1B, II, 219, fol. 213v. Per a la Diputació vegeu, per exemple, DDP, N-100, fol. 792v.

179. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 196r. Uns mesos abans, el 5 de novembre de 1700, també s'havien escollit els membres del Consell de Cent per a la Conferència "per scrutini ad *aurem secretarii*" (DDP, vol. IX, p.1786).

180. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 196r; LLDC, 1B, II, 216, fol. 191v; LLDC, 1B, II, 222, fol. 285v.

181. Ens referim aquí al fet que les substitucions no es justificaven amb arguments fonamentats en les opinions personals sobre les qüestions polítiques dels membres de la Conferència.

182. LLDDP, N-270, fol. 137v.

Conferència.¹⁸³ A més, sembla que per ser membre de la Conferència no es podia estar exercint un càrrec reial. Respecte a la composició social dels membres de la Conferència, cal valorar que la Diputació sempre féu una nominació que respectés una representació igualitària del tres braços, de manera que hi hagués clergues, nobles i ciutadans honrats. Aquesta distribució no es manté en absolut pel que fa a les designacions de la noblesa i la Ciutat. Sembla clar que per participar a les conferències calia ser com a mínim ciutadà honrat o gaudint. Finalment, cal valorar que el nomenament de persones es feia per tractar un tema concret (tot i que després es podien afegir altres afers), la qual cosa afavoria una gran alternança entre els seus membres.

La qüestió de les facultats atorgades als representants és un dels temes més complexos de definir, ja que va ser objecte d'un gran debat entre els comuns. En aquest sentit, cal distingir dos aspectes diferents. D'una banda, els temes sobre els quals podia tractar la Conferència; de l'altra, la consideració sobre el caràcter vinculant o no de les decisions preses. En la primera qüestió s'arribà a un consens pel qual la Conferència podia tractar de qualsevol tema que un comú plantegés, sempre que tingués alguna de les condicions que hem plantejat anteriorment, és a dir que fos considerat greu, que afectés als tres comuns i necessités una actuació uniforme dels tres comuns per tal de ser solucionat amb èxit. Una primera aproximació mostra com entre 1698 i 1714 la Conferència va tractar vuit qüestions relatives a l'honor de les institucions, dotze sobre afers econòmics, vint-i-cinc militars i trenta-vuit de caire jurídic o constitucional. És a dir, gairebé la meitat de tots els temes (46%) van fer referència a qüestions explícitament legals, amb una relació directa i exclusiva amb la conservació de les Constitucions. Però, de fet, totes les qüestions eren de caràcter constitucional, ja que les intervencions en afers econòmics o militars no era per dissenyar projectes mercantils o definir estratègies bèl·liques de conquesta, sinó per determinar la legalitat constitucional de les decisions econòmiques i militars preses pel govern, com ara la legalitat de fer un préstec, de la remarca dels rals de vuit, dels abusos de les tropes aliades, etc. En el fons, i aquesta és la idea fonamental, la Conferència dels Comuns va tenir com a objectiu principal i gairebé exclusiu la defensa de les Constitucions. Precisament per això la gran influència de les seves decisions en la vida política del país.

Respecte al caràcter vinculant o no de les seves decisions, cal dir que aquest aspecte va ser el que generà més discussions entre les

---

183. DDP, vol. IX, p. 1235.

institucions i la causa de les principals desavinences entre la Diputació i els altres dos comuns. Després d'anys de desacord, l'estiu de 1703 s'acordà que les decisions de la Conferència tenien un caràcter exclusivament assessor, de manera que cada comú tenia llibertat per seguir o oposar-se als consells emesos. Certament, la possibilitat que un comú no seguís el parer de la Conferència era un fet real, com succeí, per exemple, quan al novembre de 1705 la Diputació no seguí les indicacions que féu la Conferència sobre la lleva de l'exèrcit, o al setembre de 1707 quan el Consell de Cent es desvincular del parer de la Conferència en la remarca dels rals de vuit. Però a l'hora de la veritat, aquests casos, i d'altres, signifiquen una part molt reduïda. La documentació demostra com el 93% dels tres-cents vuitanta-set documents i consells que la Conferència va emetre entre 1698 i 1714 van ser seguits sense qüestionar absolutament res, i de fet, durant aquests 16 anys, només hi hagué dues ocasions en què els tres comuns uniformement decidiren no seguir el parer de la Conferència.¹⁸⁴ En aquest sentit, podem veure com, efectivament, la Diputació no exagerava pas quan, a finals de desembre de 1713, lloava l'acció de la Conferència i mostrava que "sos consells serian abraçats dels tres comuns a ciegas a la medida del aplauso que mereixen los que respective assisteixen en ella".¹⁸⁵ Els fets posen de manifest que tot i ser formalment consell, la seva força moral era tan gran que gairebé van ser manaments.

Tornem al desenvolupament de les conferències. Les reunions de la Conferència se celebraven alternativament a la seu de cada un dels tres comuns, és a dir, al Saló de Cent, a la Sala de Sant Jordi i a la Sala del Braç Militar (que era al costat de la de Sant Jordi), seguint un criteri que respectava la igualtat en honors i dignitat de cada institució. Un cop iniciada la reunió, cada representant exposava les seves facultats i es començava a discutir sobre les possibles solucions al tema que els comuns els havien encarregat que els assessoressin. Es presentaven diferents proposicions votades per persona. Les votacions es guanyaven per majoria simple. Aquest és un fet molt important i que cal destacar. El sistema de presa de decisions de la Conferència ignorava qualsevol tipus de privilegi estamental, de manera que l'opinió d'un ciutadà honrat, fill d'un paraire (com ara Pau Dalmases) tenia el mateix valor i la mateixa força que la d'un marquès, com ara el de Sentmenat. L'existència de les votacions és un fet demostrat per les fonts, les quals recullen que, en molts casos, van ser molt discutides.

---

184. Concretament al setembre de 1707 amb una qüestió menor derivada de la remarca dels rals de vuit i al juny de 1713 amb una carta a Starhemberg.

185. LLDC, 1B, II, 223, fol. 31/B.

Per exemple, la resposta que donaren els comuns a Darmstadt durant el setge de 1704¹⁸⁶ es va imposar només per un vot de diferència. Semblantment, durant l'hivern de 1700, la Conferència va decidir que no es fessin manifestacions festives pel nomenament de Felip V com a rei, després de grans discussions internes fruit de les quals en resultà un empat.¹⁸⁷ El nombre de reunions i la durada de les conferències variava força segons les circumstàncies. La tendència general fou que duressin entre un i tres mesos, tot i que en alguns casos hi hagué conferències que s'allargaren molt més temps, com ara la de la defensa de la ciutat al 1703-1704 o la que tractà sobre la retirada de les tropes angleses, la marxa de la reina i la convocatòria de la Junta General de Braços (deu mesos cadascuna). Això no vol dir que les reunions fossin diàries, sinó que la seva freqüència variava en funció de la dificultat de trobar un punt de consens o pels esdeveniments mateixos. Podem trobar setmanes amb una gran intensitat de reunions, amb sessions de matí i tarda durant tres o quatre dies seguits, com ara al novembre de 1705, però també Conferències que s'allarguen molt, amb reunions molt espaciades, com la que tractà sobre l'expulsió d'Arnald Jäger.

Un cop presa la decisió final, es redactava la deliberació i els representants la portaven al seu comú respectiu, que decidia si havia de seguir el consell emès. L'acció de la Conferència, però, no només es quedava en aquest punt, sinó que també redactava els documents que cada comú havia d'enviar al rei o a altres autoritats en nom propi. Aquest és un altre element que cal destacar. La seva acció no tenia una cara pública. Era cada institució la que, sota la seva exclusiva responsabilitat, assumia com a pròpies les deliberacions i documents redactats per la Conferència i els emetia a nom personal. La seva actuació en aquest sentit va ser notable. Entre 1608 i 1714 va generar uns cent-seixanta documents diferents, entre els quals hi havia cinquanta-vuit representacions, seixanta-quatre cartes, nou ambaixades i vint-i-nou documents de format diferent, com ara el memorial *Escudo de la Verdad*, els textos sobre com fer el donatiu al rei i la planta del regiment al 1705 o el manual d'instruccions per als ambaixadors el 1713. Amb l'execució de la deliberació emesa per la Conferència podem dir que finalitzava la seva tasca d'assessorament institucional.

Finalment, voldríem tractar un tema que afecta el perfil de la classe dirigent que participava a les reunions de la Conferència: la composició. La definició del nombre de representants que nomenava

---

186. AHN, Estado, lligall 1605, 29 de juny de 1704.

187. Cfr. BROWN, K., *Vida i obra de Joan de Gualbes i Copons*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1995, p. 81.

cada institució va ser objecte d'un gran debat intern que tingué diferents manifestacions al llarg del temps. A partir de 1705, s'imposà el criteri que els tres comuns havien de tenir el mateix nombre de representants, la qual cosa implicava el reconeixement d'una igualtat absoluta dels tres en prestigi polític. El següent quadre recull la composició de les reunions de la Conferència repartides al llarg dels anys.

Quadre 1

Composició numèrica dels representants dels comuns a la Conferència

<i>Data</i>	<i>Tema</i>	<i>Consell de Cent</i>	<i>Braç Militar</i>	<i>Diputació</i>	<i>Total membres</i>
13.10.1698	Defensa de l'honor dels catalans al setge de 1697	4	4	6	14
07.11.1700	Governació interina del cardenal Portocarrero	6	6	9	21
06.01.1701	Jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	8	8		16
14.05.1702	Sobre el Tribunal de Greuges de les Corts	3	3		6
03/12/1702	Tribunal de Contrafaccions i de Greuges	2	2		4
11.12.1702	Expulsió d'Arnald Jäger	3	3	3	9
17.12.1702	Expulsió d'Arnald Jäger	6	6		12
13.08.1703	El torp al veguer	6		6	12
14.11.1703	Sobre l'armada enemiga	6	6	9	21
13.06.1704	Organització de la coronela i les esquadres	4*	4		8*
01.07.1704	Empresonaments, Honorat Pallejà i altres	6	6		12
13.11.1704	Obrir el Tribunal de Contrafaccions	6	6	9	21
23.10.1705	Peticions de Carles III després del setge de 1705	2	2	3	7
04.04.1706	Setge de Barcelona	4	4	4	12
18.09.1706	Capítol 105 de les passades Corts	2*		2	4*
09.10.1706	Port franc de Barcelona	3		3	6
15.10.1706	Creació d'un cos de milícies de la Corona d'Aragó	3	3	3	9
02.02.1707	Perills d'una invasió	3	3	3	9
09.05.1707	El protocol a seguir en els oficis eclesiàstics	3	3	3	9

26.05.1707	Situació militar del Principat	6	6	6	18
28.07.1707	Remarca dels rals de vuit	3	3	3	9
23.03.1708	Manera d'asseure's a les funcions eclesiàstiques	2*	3*	3	9*
10.05.1708	Entrada de tropes enemigues	6	6	6	18
14.06.1710	Situació militar de la frontera	3	3	3	9
28.07.1710	Port franc de Barcelona	3		3	6
01.08.1710	Jurament de la reina	3		3	6
03.12.1710	Entrada de tropes enemigues per Girona	3	3	3	9
23.06.1711	Publicació <i>Epítome</i>	6	6	6	18
01.09.1711	Marxa del rei i la venda dels drets reials	6	6	6	18
19.04.1712	Santa Eulàlia	3	3*	3	9*
05.09.1712	Retirada de les tropes angleses	6	6	6	18
13.01.1713	Taula i banc	3		3	6
02.02.1714	La divuitena i la Diputació	4	4		8

*Xifres no segures però probables. Les fonts no ens informen exactament de quants representants van assistir a la Conferència.

Nota: No hem inclòs la Conferència d'octubre de 1713, ja que les dades que tenim són contradictòries.

Font: LLDBM, LLDC, LLDDP, DDP, MNA.

Podem veure com el nombre de persones que componien una conferència era molt variable. Si fixem la nostra atenció només en les reunions dels tres comuns, podem veure que en xifres absolutes la configuració més habitual eren les reunions de nou persones (tres per cada comú), un format que és el més habitual a partir de 1706 (57%), seguit de les que tenien divuit membres (sis per cada comú que són el 36%). Abans de 1706 la xifra més habitual fou les reunions de vint-i-una persones. Fora d'aquests casos trobem només exemples aïllats d'una reunió de catorze, una altra de set i una altra de dotze. Pel que fa a les conferències de dos comuns, la tendència abans de 1706 era que fossin reunions de dotze persones, tot i que els casos són molt variats. Posteriorment a les Corts de Carles III, gairebé la totalitat de les reunions foren de tres persones per comú. Per tant, podem concloure que les reunions anteriors a l'arribada de Carles III eren en general molt més nombroses que no pas les posteriors. A partir de 1706 l'habitual fou que cada comú nomenés tres representants, xifra que normalment augmentava a sis persones per institució en casos especialment greus.

Tot i que el nombre de representants que cada comú tenia a la Conferència no sempre era el mateix, sí que s'observa una certa paritat, especialment a partir de 1706.

Arribats aquí, i veient els fets exposats, ens podem preguntar novament si la Conferència dels Tres Comuns va ser una institució directora de les institucions catalanes durant el tombant del segle XVII, i, per tant, si podem considerar els seus membres com una part significativa de la "classe dirigent catalana". Deixem que parlin les dades: cinc-cents disset reunions entre setembre de 1698 i febrer de 1714 (cosa que suposa una mitjana mensual de 2,5 reunions), cent seixanta documents (gairebé un document al mes), dos-cents vint-i-set consells (un de mensual), setanta-dos temes diferents tractats i, sens dubte, la dada més rellevant: el 93% dels consells que va donar la Conferència van ser aplicats pels comuns sense qüestionar-los. Entre els documents trobem cartes per al rei, per a la reina, per als membres de la cort, per a la reina d'Anglaterra, per al rei de Portugal, per als Estats Generals d'Holanda, per a l'Emperador, per a diferents viles i ciutats d'arreu del Principat i de la Corona d'Aragó, etc. El mateix podem dir de les representacions, les quals incloïen des de protestes pels abusos de les tropes, per la conculcació de les lleis, les denúncies del mal govern i per la defensa dels drets individuals. I, a més, tot un munt de textos que van des d'ambaixades, informes sobre la planta d'un regiment, sobre com aconseguir més diners o fer la remarca de moneda, fins a cartes d'instruccions per als ambaixadors. Hi ha moments en què la seva activitat va ser frenètica com el decisiu any de 1713. Entre gener i juny de 1713 hi va haver una mitjana d'11,5 reunions mensuals, és a dir, gairebé una cada tres dies. Un xifra que és molt similar a la dels mesos d'octubre-novembre de 1705 i de gener-febrer de 1701. A tot això cal afegir l'autonomia dels comuns a l'hora d'escollir els seus representants, el nombre dels membres que participaven a les reunions i el sistema intern de votacions, la qual cosa mostrava que era una institució que facilitava enormement la discussió d'idees diferents i donava veu a amplis sectors socials. La seva influència en la vida política del país va ser tan gran que no ens pot estranyar que Felip V les anul·lés el 1705 ni que Carles III, l'arxiduc, les legalitzés novament a les corts de 1705-1706. Senyal prou evident que era un mecanisme per assolir la unió d'actuació de tots els comuns en la defensa de les Constitucions de Catalunya.

LA COMPOSICIÓ SOCIAL DE LA CONFERÈNCIA

Finalment, cal endinsar-nos en l'anàlisi de les persones que entre 1698 i 1714 van participar a les reunions de la Conferència dels Tres

Comuns. Esbrinar el nom d'aquestes persones no resulta una tasca fàcil, ja que les informacions sovint són disperses, incompletes i, a vegades, contradictòries.¹⁸⁸ Cap de les fonts que hem treballat aporta una llista completa de la totalitat dels membres, però sí que, en diferent grau, es complementen entre si, omplint els forats que tant les unes com les altres deixen. L'annex 2 de l'apèndix recull una base de dades elaborada a partir de la combinació de totes aquestes informacions.

El resultat final de la recerca ens ha permès identificar la totalitat dels membres de vint-i-nou de les trenta-quatre conferències dels comuns que hem constatat per al període del nostre estudi. Considerem que la mostra de vint-i-nou reunions completes és suficientment gran (85% del total) per poder considerar vàlides les conclusions de l'anàlisi que tot seguit durem a terme. A més, abracen la totalitat dels anys analitzats i, per tant, creiem que no és agosarat extrapolar els resultats finals per valorar la Conferència dels Tres Comuns en el seu conjunt. D'altra banda, també cal dir que en l'esmentat annex 2 hem recollit un apartat titulat "observacions", on posem de manifest els dubtes i criteris seguits a l'hora de determinar els membres de cada Conferència.

Entre 1698 i 1714 van participar un total de cent set persones diferents a les conferències, xifra que constata que les reunions dels tres comuns foren un fenomen de participació social àmplia, en el sentit que moltes persones diferents hi van tenir accés i que en cap moment va esdevenir una institució tancada. Si fem una ullada a l'annex 2 podem veure com les reunions dels comuns van estar formades per les classes privilegiades de la societat catalana: ciutadans honrats, cavallers, nobles i eclesiàstics. Només hi ha dos casos on trobem un mercader: a les conferències sobre el port franc (Jeroni Sadurní i Josep Duran). En aquest sentit sembla que la Conferència va ser un lloc exclusiu per a l'elit barcelonina, la qual controlà les institucions dirigents del país. Però enfocar la Conferència des d'aquesta perspectiva seria un greu error, ja que aquest fet va estar condicionat per elements externs: tant la Diputació com el Braç Militar estaven compostos exclusivament per membres de la classe dirigent i, per tant, no podien sinó nomenar persones d'aquests grups. On cal parar l'atenció és en la naturalesa d'aquesta classe dirigent, és a dir, en la seva amplitud i en la seva distribució estamental. En el quadre 2 plasmem aquesta distribució.

---

188. Així, per posar només un exemple, el Llibre de deliberacions del Consell de Cent en cap moment ens informa dels membres de la Conferència de maig de 1702, de juny de 1704, setembre de 1706 o d'octubre de 1714, i el Braç Militar, per la seva banda, tampoc ho fa amb les de març de 1708.

Quadre 2 La distribució estamental dins de cada reunió de la Conferència¹⁸⁹

<i>Tema</i>	<i>Categ.</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>
1698. Defensa de l'honor dels catalans en el setge de 1697	chb	3	1	2
	cav			
	nob	1	3	2
	ecles			2
	merc			
1700. Governació interina del cardenal Portocarrero	chb	2	1	3
	cav	1	1	1
	nob	3	4	2
	ecles			3
	merc			
1701. Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	chb	4	2	
	cav	1	2	
	nob	4	4	
	ecles			
	merc			
1702. Sobre el Tribunal de Greuges de les Corts	chb	2	1	
	cav			
	nob	1	2	
	ecles			
	merc			
1702. Tribunal de Contra-faccions i de Greuges	chb	1		
	cav	1	1	
	nob		1	
	ecles			
	merc			
1702. Expulsió d'Arnald Jäger	chb	2		1
	cav	1	1	
	nob		2	1
	ecles			1
	merc			
1702. Expulsió Arnald Jäger	chb	3	1	
	cav	1	2	
	nob	2	3	
	ecles			
	merc			

<i>Tema</i>	<i>Categ.</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>
1706. Creació d'un cos de milícies unit de la Corona d'Aragó	chb	1		1
	cav	1	2	1
	nob	1	1	
	ecles			1
	merc			
1707. Perills d'una invasió	chb	2		1
	cav	1	2	
	nob		1	1
	ecles			1
	merc			
1707. El protocol a seguir en els oficis eclesiàstics	chb	2		1
	cav		2	
	nob	1	1	1
	ecles			1
	merc			
1707. Sobre la situació militar del Principat	chb	2	1	2
	cav	1	2	
	nob	3	3	2
	ecles			2
	merc			
1707. Remarca dels rals de vuit	chb	1	1	1
	cav	1	1	
	nob	1	1	1
	ecles			1
	merc			
1708. Entrada de tropes enemigues	chb	3	1	2
	cav		2	
	nob	3	3	2
	ecles			2
	merc			
1710. Situació militar de la frontera	chb	1		1
	cav	1		
	nob	1	3	1
	ecles			1
	merc			

189. En aquest quadre només hem recollit aquelles conferències de les quals coneixem amb seguretat tots els membres. En els casos on hi va haver substitucions de persones hem considerat la categoria social dels primers nomenaments.

<i>Tema</i>	<i>Categ.</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>
1703. El torp al veguer	chb	3		2
	cav	1		
	nob	2		2
	ecles			2
	merc			
1704. Sobre l'armada enemiga	chb	3	2	3
	cav		2	
	nob	3	2	3
	ecles			3
	merc			
1704. Sobre Honorat Palle- jà i altres	chb	3	1	
	cav	1	4	
	nob	2	1	
	ecles			
	merc			
1704. Obrir el Tribunal de Contrafac- cions	chb	3	1	3
	cav	1	4	
	nob	2	1	3
	ecles			3
	merc			
1705. Peti- cions de Carles III	chb	1	1	1
	cav			
	nob	1	1	1
	ecles			1
	merc			
1706. Setge de Barcelona	chb	2		1
	cav		3	
	nob	2	1	1
	ecles			1
	merc			
1706. Port franc de Bar- celona	chb	2		1
	cav			1
	nob			
	ecles			1
	merc	1		

<i>Tema</i>	<i>Categ.</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>
1710. Port franc de Bar- celona	chb	1		1
	cav			
	nob	1		1
	ecles			1
	merc	1		
1710. Jura- ment de la reina	chb	1		1
	cav			
	nob	2		1
	ecles			1
	merc			
1710. Entrada de tropes enemigues per Girona	chb	1	1	1
	cav	1		
	nob	1	2	1
	ecles			1
	merc			
1711. Publica- ció <i>Eptome</i>	chb	2	1	2
	cav	1	1	
	nob	3	4	2
	ecles			2
	merc			
1711. Marxa del rei i altres	chb	4	1	2
	cav		2	
	nob	2	3	2
	ecles			2
	merc			
1712. Retirada de les tropes angleses	chb	2		2
	cav	1		
	nob	3	6	2
	ecles			2
	merc			
1713. Taula i banc	chb			1
	cav	1		
	nob	2		1
	ecles			1
	merc			
1714. Divuite- na i Diputació	chb	3		
	cav	1		
	nob		4	
	ecles			
	merc			

Abreviacions emprades: **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **cav**, cavaller; **nob**, noble; **ecles**, eclesiàstic; **merc**, mercader; **CC**, Consell de Cent; **BM**, Braç Militar; **DP**, Diputació.

Font: LLDBM, LLDCC, LLDDP, DDP, MNA.

Podem observar diversos elements que creiem interessants. Primer de tot destaquem que no hi ha cap reunió de representants dels comuns on tots els membres pertanyin a un únic grup social. En totes les conferències sempre hi va haver eclesiàstics, nobles, ciutadans honrats i molt sovint també cavallers. De fet, cada institució nomenava membres d'estaments diferents i només hem trobat tres casos en què els representants designats per un comú pertanyessin a un únic estament: les conferències de 1710 sobre la defensa del Principat, les de 1712 sobre la retirada de les tropes angleses i afers derivats i les de 1714. En elles tots els membres de la noblesa eren nobles. Si fixem la nostra atenció en cada comú per separat podem veure com el Consell de Cent tingué una tendència clara a nomenar més persones que fossin ciutadans honrats i cavallers que no pas nobles. De les vint-i-nou conferències analitzades, en dinou la xifra de ciutadans i cavallers va ser superior a la de nobles, en vuit casos fou igual i només hi ha dos episodis en els quals els nobles van ser més nombrosos que els altres dos junts (jurament de la reina, taula i banc). A més, hi hagué quatre casos en què entre els representants del Consell de Cent no hi hagué cap noble (per l'afer Jäger, al 1706 pel Port franc i al 1707). És interessant veure com hi ha un predomini dels ciutadans honrats sobre la resta, sense arribar a ser, però, exclusiu. En aquest sentit, resulta significatiu que no hi hagi cap reunió en la qual tots els membres fossin ciutadans. A la vegada, observem que a totes les reunions menys una (taula i banc de Barcelona) sempre hi va haver ciutadans. Si fixem la nostra atenció en la noblesa, la imatge és una mica diferent tot i que igualment rellevant. Observem que en vuit casos ciutadans i cavallers són més que els nobles, en set són iguals i en nou casos la noblesa representa una proporció sensiblement superior. Són significatius diferents elements. D'una banda, s'observa una certa tendència a l'elitisme dins la noblesa, emfasitzant la presència dels cavallers per sobre dels ciutadans honrats (trenta-quatre dels primers i setze dels segons), però a la vegada els ciutadans honrats estan presents en un gran nombre de reunions (dotze de vint-i-quatre). Els nobles suposen cinquanta-cinc persones, és a dir, són tants com els altres dos comuns junts, però només en tres ocasions, com hem dit, van suposar la totalitat dels membres. La conclusió a la qual arribem és que la noblesa va distar molt de ser una institució tancada i elitista, sinó que comptava en el seu si amb un magma ben heterogeni de membres procedents de diferents estaments. Pel que fa a la Diputació, s'observa amb claredat com sempre va respectar la igualtat entre els estaments, ja que trobem el mateix nombre de ciutadans, nobles, cavallers i eclesiàstics. Cal destacar que només en una ocasió hi va haver un cavaller. Finalment, anotarem que també hi ha dos mercaders entre les files del Consell de Cent a les

conferències sobre el Port franc de Barcelona, la qual cosa reforça la idea que aquestes convocatòries mostraven un cert grau de flexibilitat per incorporar altres experts.

Si el quadre 2 ens mostra la distribució estamental dins dels representants de cada comú, no deixa de ser interessant fer un estudi de les xifres absolutes, és a dir, de quants nobles, cavallers, ciutadans i eclesiàstics van participar a les conferències. El quadre 3 recull aquesta informació.

Quadre 3

Proporció social de la Conferència¹⁹⁰

Data	Tema	Nombre per estament					total	% de cada estament				
		chb	cav	nob	ecles	merc		chb	cav	nob	ecles	merc
13.10.1698	Defensa de l'honor dels catalans	6		6	2		14	43	0	43	14	0
07.11.1700	Governació del cardenal Portocarrero	7	3	8	3		21	33	14	38	14	0
06.01.1701	Jurisdicció de la Reial Audiència	6	3	8			17	35	18	47	0	0
14.05.1702	Sobre el Tribunal de Greuges de les Corts	3		3			6	50	0	50	0	0
03/12/1702	Tribunal de Contrafaccions i de Greuges	1	2	1			4	25	50	25	0	0
11.12.1702	Expulsió d'Arnald Jäger	3	2	3	1		9	33	22	33	11	0
17.12.1702	Expulsió d'Arnald Jäger	4	3	5			12	33	25	42	0	0
13.08.1703	El torp al veguer	5	1	4	2		12	42	8	33	17	0
14.11.1703	Sobre l'armada enemiga	8	3	7	3		21	38	14	33	14	0
01.07.1704	Sobre Honorat Pallejà i altres	4	5	3			12	33	42	25	0	0
13.11.1704	Obrir el Tribunal de Contrafaccions	7	5	6	3		21	33	24	29	14	0
23.10.1705	Peticions de Carles III i altres	3		3	1		7	43	0	43	14	0

190. Com abans, només hem recollit aquelles conferències de les quals tenim sèries completes de tots els seus membres.

Data	Tema	Nombre per estament					total	% de cada estament				
		chb	cav	nob	ecles	merc		chb	cav	nob	ecles	merc
04.04.1706	Setge de Barcelona	3	3	4	2		12	25	25	33	17	0
09.10.1706	Port franc de Barcelona	3	1		1	1	6	50	17	0	17	17
15.10.1706	Creació exèrcit de la Corona d'Aragó	2	4	2	1		9	22	44	22	11	0
02.02.1707	Perills d'una invasió	2	3	3	1		9	22	33	33	11	0
09.05.1707	El protocol en els oficis eclesiàstics	3	2	3	1		9	33	22	33	11	0
26.05.1707	Sobre la situació militar del Principat	5	3	8	2		18	28	17	44	11	0
28.07.1707	Remarca dels rals de vuit	2	3	3	1		9	22	33	33	11	0
10.05.1708	Entrada de tropes enemigues	6	2	8	2		18	33	11	44	11	0
14.06.1710	Situació militar de la frontera	2	1	5	1		9	22	11	56	11	0
28.07.1710	Port franc de Barcelona	2		2	1	1	6	33	0	33	17	17
01.08.1710	Jurament de la reina	2		3	1		6	33	0	50	17	0
03.12.1710	Entrada de tropes enemigues per Girona	3	1	4	1		9	33	11	44	11	0
23.06.1711	Publicació <i>Epítome</i>	6	2	8	2		18	33	11	44	11	0
01.09.1711	Marxa del rei i la venda dels drets reials	7	2	7	2		18	39	11	39	11	0
05.09.1712	Retirada de les tropes angleses	4	1	11	2		18	22	6	61	11	0
13.01.1713	Taula i banc	1	1	3	1		6	17	17	50	17	0
02.02.1714	Divuitena contra la Diputació	3	1	4	0		8	38	13	50	0	0
	Total per estament	113	57	135	37	2	344					
	% de cada estament	33	17	39	11	0,6						

Abreviacions emprades: **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **cav**, cavaller; **nob**, noble; **ecles**, eclesiàstic; **merc**, mercader.

Font: LLDBM, LLDC, LLDDP, DDP, MNA.

Un dels elements que més destaca és veure com la noblesa i el clergat representen la meitat dels membres que participaren a la Conferència, i que l'altra meitat varen ser ciutadans honrats i cavallers. Les conferències no van ser un mecanisme institucional controlat i format per una elit dirigent tancada. Aquesta igualtat també s'observa quan veiem la distribució dels estaments dins de cada reunió dels comuns. Així, hi ha dotze casos on la noblesa i el clergat foren superiors als altres dos estaments, cinc en què foren iguals i dotze en què foren inferiors. A grans trets, es pot observar una lleugera evolució des d'unes primeres conferències on ciutadans i cavallers solien ser més nombrosos que no pas la noblesa (no sempre) a una progressiva inversió del fenomen, de manera que en els últims anys la noblesa tendí a ser el grup més nombrós. D'altra banda, hi ha alguns casos que resulta interessant de remarcar, com ara la Conferència sobre el port franc de Barcelona al 1706, en la qual no hi hagué cap noble; o la que tractà sobre Honorat Pallejà, ja que la noblesa hi representà només el 25% del total. També és significatiu veure com només en vuit casos dels vint-i-nou recollits, un estament controla el 50% o més dels membres de la Conferència (una conferència al 1706, 1712, 1713 i 1714 i dos casos al 1702 i 1710), en cinc dels quals la noblesa era qui exercia aquest control, en dos els ciutadans i en un els cavallers. La tendència general fou cap a una paritat de representants dels tres estaments, especialment entre ciutadans i nobles que nou vegades tenen el mateix percentatge de membres i en molts d'altres mantenen xifres ben similars. Aquests dos grups són els més nombrosos i a l'hora de la veritat els que realment predominaren dins la Conferència. Pel que fa als cavallers veiem que era un grup minoritari, i de fet s'havia convertit en un pas intermedi en l'ascens a l'escala social. Hi va haver cinc reunions dels comuns on no hi hagué present cap cavaller. Tot i així, altres vegades van esdevenir l'estament més nombrós, com ara al 1702 o al 1704. Finalment, constatem que els eclesiàstics suposen un 11% del total dels membres, una xifra que cal valorar amb prudència, ja que la mitjana està feta sobre el total de les vint-i-nou conferències recollides, la qual inclou les reunions en què la Diputació no va participar. Si ens atenim només a les conferències en les quals va participar la Generalitat, aleshores observem com la presència mitjana dels eclesiàstics va ser del 13,3%, arribant en alguns casos al 17%.

L'anàlisi social de la Conferència també es pot fer a partir d'una altra perspectiva. Fins ara ens hem centrat a veure la categoria social que tenien en aquell moment precis els membres que participaren a les reunions, però això ignora el fet que la societat catalana estava en constant moviment i que les persones canviaven d'estament. Així Salvador Massanés, per exemple, va participar com a ciutadà honrat

a les conferències fins a l'agost de 1707, moment en què fou ennoblit i a partir del qual entrà a les reunions sota la qualitat de cavaller. En aquest sentit, també és possible una aproximació als membres de la Conferència en el seu conjunt, sense valorar el nombre de vegades que hi van ser designats pels comuns. Des d'aquesta perspectiva, la imatge que obtenim de "l'elit" dirigent que componia i vivificava les conferències ens apareix amb alguns trets diferents. En total hem constatat la participació de 107 persones diferents (vegeu annex 3). Hem considerat aquestes persones a partir de la classe social més baixa de la qual van gaudir, partint sempre de la ciutadania honrada. Certament, la classe dirigent estava en un continuat procés de canvi dins l'escala social. Amb aquest criteri podem diferenciar aquelles persones que eren nobles de naixement de les que assolien la noblesa per ascens personal. Combinant totes les dades i resumint-les s'obté el següent quadre:

Quadre 4

La categoria social dels membres de la Conferència

<i>Categoria</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecles</i>	<i>total</i>
Nombre	36	18	27	26	107
%	33,64	16,82	25,23	24,3	100

Abreviacions emprades: **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **cav**, cavaller; **nob**, noble; **ecles**, eclesiàstic.

Font: LLDBM, LLDC, LLDDP, DDP, MNA.

S'observa com es manté la igualtat de membres, que havíem vist abans entre ciutadans i cavallers, d'una banda, i nobles i eclesiàstics, de l'altra, però la distribució ara és sensiblement diferent. Els ciutadans són el grup més nombrós, amb un 33% del total, mentre que la noblesa suposa el 25%. Aquest canvi s'explica pel fet que molts dels nobles que apareixien en els quadres anteriors pròpiament no eren nobles, sinó ciutadans honrats o cavallers que havien ascendit de categoria social. Un altre canvi notable és veure la important presència d'eclesiàstics (24%), la qual cosa es pot entendre perquè aquest sector social fou el que va patir més canvis en la participació a les conferències. És a dir, la Diputació va tendir a nomenar eclesiàstics diferents per a cada Conferència, de manera que van ser moltes persones, però a nivell individual van participar en molt poques conferències. La seva continuïtat va ser molt reduïda.¹⁹¹ S'ha de dir que en la major part

191. Bonaventura de Lanuza va ser l'únic eclesiàstic que va tenir un paper destacat i continuat a les conferències.

dels casos van ser canonges, especialment de Barcelona, però també de Vic, Girona, Tarragona i Urgell. A més hi ha quatre ardiaques, tres pabordes i cinc abats.¹⁹² D'altra banda, veiem com els cavallers són el grup menys representat. En conjunt cal destacar que les xifres de cada grup en general són similars (entre el 15% i el 30%), la qual cosa reforça la imatge d'una conferència oberta, amb una àmplia representació social dels membres.

Una altra manera d'aproximar-nos a l'anàlisi social de la Conferència és veure el nombre de vegades que cada persona participà a les reunions i amb quina institució ho va fer. El següent quadre resumeix aquesta informació.¹⁹³

Quadre 5

Nombre de participacions a les conferències

	<i>Més de 10 conferències</i>	<i>Entre 5 i 10 conferències</i>	<i>Entre 3 i 5 conferències</i>	<i>2 conferències</i>	<i>1 conferència</i>
Total persones	4	22	16	19	46
% del total	3,738	20,56	14,95	17,76	42,99

Font: LLDBM, LLDCC, LLDDP, DDP, MNA.

Un dels aspectes que crida més l'atenció és l'alt nombre de persones que només van participar una o dues vegades, la qual cosa suposa el 60% dels casos. Això significa que la Conferència va ser un mecanisme amb una gran mobilitat interna dels seus membres. Aquest fet esdevé molt important a l'hora de valorar l'actuació global dels comuns. Com hem vist en els apartats dedicats a la història de les reunions dels comuns, les deliberacions i consells de la Conferència sempre es van caracteritzar per una defensa ferma de les Constitucions i per la recerca constant del consens i encert a l'hora de solucionar els problemes que plantejaren els comuns. Resulta sorprenent observar aquesta coherència d'actuació tot i la gran varietat de membres que hi participaren al llarg del temps. Que la Conferència assolís un prestigi

192. La xifra total lògicament és superior a vint-i-sis, ja que alguns eren canonges i ardiaques i d'altres van ser abats amb posterioritat.

193. Les dades del quadre, a diferència dels anteriors, s'han confeït a partir de la presència d'aquests membres en les trenta-tres conferències que hem constatat. Lògicament el nombre de persones que hi participaren possiblement va ser més gran, així com el nombre de vegades que hi van assistir, però aquestes informacions, fins on hem pogut arribar nosaltres, no les podem saber.

tan gran és indicatiu que la seva manera d'actuar representava una voluntat general i no els interessos particulars d'uns grups definits, ja que si hagués estat així el quadre hauria de reflectir amb més claredat la presència d'aquesta hipotètica elit. El fet que haguem constatat cent set persones diferents en els setze anys analitzats és un signe democratitzador més de les institucions catalanes, entès en el sentit a què es referia la professora Núria Sales fa uns anys.¹⁹⁴ El quadre permet veure també altres elements interessants que ens ajuden a conèixer millor la dinàmica de les conferències. Per exemple, no era gens estrany que una persona participés més d'una vegada en conferències diferents. Partint de les dades que tenim, obtenim una mitjana de participació de 3 conferències diferents per persona. Cal valorar adequadament l'extensió del marc temporal en què ens movem: durant els 16 anys van succeir moltes coses a Catalunya, incloent tres monarques diferents, dues grans onades d'ennobliment i l'establiment de la Cort Reial de manera permanent a Barcelona durant uns anys (1707-1711). Això en l'àmbit social va implicar canvis molt importants en la classe dirigent. Alguns, a causa dels esdeveniments polítics, van haver d'emigrar de la capital i del Principat, amb la qual cosa no pogueren participar a les conferències;¹⁹⁵ d'altres van ser designats per ocupar càrrecs reials en el govern de Carles III, la qual cosa féu que haguessin de renunciar a formar part de la vida política de les institucions,¹⁹⁶ n'hi hagué, en tant que militars, que sortiren a defensar el país,¹⁹⁷ i encara n'hi va haver que van morir durant els anys que estudiem.¹⁹⁸ Tots aquests elements van facilitar una activa alternança i varietat entre les persones designades pels comuns a l'hora de participar a les conferències. Tot i aquests canvis, hi ha un seguit de persones que van tenir un paper ben actiu a les reunions de les conferències. En aquest sentit, és significatiu que hi hagués quatre persones que participaren en més de deu conferències diferents, i vint-i-dos més que intervingueren entre cinc i deu conferències. La xifra suposa el 24% del total.

194. SALES, N., "Abans de 1714: cap a una democratització de les institucions catalanes", dins *La Commemoració de l'Onze de Setembre a Barcelona*, Ajuntament de Barcelona, 1994, p. 96.

195. Com ara Francesc Antic, Pere Cartellà, Baltasar Bru, Agustí Copons, Francesc Junyent o Josep Marimon.

196. Per exemple Ramon Vilana Perlas, Joan B. Reverter, Joan B. de Gualbes, Felícia Cordelles, Francesc Despujol, Guerau de Peguera, Pere Torrelles o Francesc Sayol.

197. Com ara Carlos Ribera Claramunt, Josep Santjust, Lluís Roger de Llúria, Miquel de Pinós, Felip Ferran. Un cas conegut és el de Josep Agulló, que va ser designat governador de Ceuta i que va morir el 1704.

198. Com ara Francesc Agulló o Pau Lledó.

Pensem que no resultaria lícit parlar d'una "elit" de la Conferència, entesa com un grup tancat que controla i dirigeix la seva actuació. Un plantejament d'aquesta mena seria desencertat, ja que els membres de la Conferència eren designats expressament per les institucions cada vegada que acordaven obrir una nova reunió dels comuns. Això impossibilitava que hi hagués un nucli dur i permanent, ja que els oficials del Consell de Cent es renovaven cada any, els de la noblesa cada dos i els de la Diputació cada tres. Però tot i així, les xifres mostren com efectivament hi hagué una base de persones amb una presència freqüent. Sense considerar que aquests arribessin a formar un nucli dirigent, amb un objectiu preestablert sobre la finalitat de les reunions dels comuns, és indubtable que la seva presència i les seves opinions deurien influir en els posicionaments polítics i en les decisions de les conferències. En total són vint-i-sis persones. El següent quadre recull els membres que formaven part d'aquesta mal dita "elit" dirigent de la Conferència, juntament amb altres dades que considerem rellevants.

Quadre 6

Assistents més freqüents a les conferències

<i>Cognom</i>	<i>Categ. social</i>	<i>Relac. merc.</i>	<i>Conferències a les quals van assistir</i>					<i>Dates de presència</i>
			<i>Total</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>%</i>	
Llinàs, Joan	chb	×	20	10	8	2	58,82	De 1697 a 1714
Massanes, Salvador	chb	×	18	11	7		52,94	De 1697 a 1711
Ferran, Felip	nob	×	12	4	5	3	35,29	De 1702 a 1712
Cordelles, Felicià	cav		11		10	1	32,35	De 1698 a 1712
Gualbes, J. Bonaventura	cav		9		9		26,47	De 1698 a 1706
Oliver, Josep	nob	×	9	5	3	1	26,47	De 1698 a 1705
Terré Granollachs, Josep	nob		9	2	7		26,47	De 1698 a 1704
Terré Marquet, Josep	cav		9	1	8		26,47	De 1698 a 1706
Bòria, Ignasi	chb		8	6	2		23,53	A partir de 1703
Monfar-Sorts, Francesc	chb		8	3		5	23,53	A partir de 1707
Reverter, Joan B.	chb	×	8	1	4	3	23,53	De 1698 a 1705
Sabater, Ramon	chb	×	8	8			23,53	A partir de 1706
Sant Joan, Francesc Nicolau	cav		8	8			23,53	De 1698 a 1704

<i>Cognom</i>	<i>Categ. social</i>	<i>Relac. merc.</i>	<i>Conferències a les quals van assistir</i>					<i>Dates de presència</i>
			<i>Total</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>%</i>	
Copons de la Manresana, Joan	nob	×	8		6	2	23,53	De 1698 a 1712
Lanuza, Bonaventura	ecles		7			7	20,59	De 1703 a 1710
Montsalvo, Onofre	chb		7	4		3	20,59	De 1698 a 1703
Vives, Joaquim	chb		7	1	1	5	20,59	De 1704 a 1712
Cartellà, Josep G.	nob	×	6		3	3	17,65	De 1703 a 1711
Dalmases, Pau	chb	×	6	6			17,65	De 1706 a 1712
Lladó, Cristòfol	chb	×	6	2		4	17,65	De 1706 a 1714
Pinós, Josep G.	nob		6		3	3	17,65	De 1700 a 1711
Ribera Claramunt, Carlos	nob		6	1		5	17,65	De 1706 a 1714
Teixidor, Fèlix	chb	×	6		2	4	17,65	De 1708 a 1712
Barrera, Magí	chb	×	5	4		1	14,71	De 1697 a 1705
Despujol Montcorp, Francesc	cav		5		5		14,71	De 1707 a 1712
València-Franquesa, Anton	nob		5	4		1	14,71	De 1700 a 1712

Abreviacions emprades: **CC**, Consell de Cent; **BM**, Braç Militar; **DP**, Diputació; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **cav**, cavaller; **nob**, noble; **relac merc**, relació mercantil; **categ**, categoria.

Font: LLDBM, LLDCC, LLDDP, DDP, MNA.

El primer que pot sorprendre és comprovar que, en general, el perfil social d'aquesta hipotètica elit és de caràcter baix. Gairebé la meitat dels membres eren o havien estat ciutadans honrats (dotze casos que suposen el 46% del total), mentre que la noblesa no arriba a representar una tercera part del total (vuit casos), una xifra que és sensiblement inferior a la mitjana del 40% que observàvem amb altres aproximacions. Els cavallers signifiquen gairebé un 20% del total i els eclesiàstics un 4%. Si considerem conjuntament els cavallers i els ciutadans honrats, d'una banda, i els nobles i eclesiàstics, de l'altra, aleshores les proporcions són del 65% i 35%, respectivament. Què significa això? Doncs que la Conferència va estar principalment impulsada pels sectors socials més baixos de la classe dirigent catalana, és a dir: per ciutadans honrats i cavallers. En aquest sentit no ens pot estranyar que les persones que més vegades varen ser membres fossin dos ciutadans honrats i que el primer noble, Felip Ferran, fos un noble

ben peculiar que en cap moment respon a l'estereotip tradicional.¹⁹⁹ Una ullada als ciutadans honrats presents a la llista mostra que hi ha reconeguts membres de l'elit mercantil, com ara Pau Dalmases o Fèlix Teixidor, germà del conegut mercader Jaume Teixidor. I això sense considerar altres personatges com els esmentats Salvador Massanés, Joan Llinàs o també Joan B. Reverter, Magí Barrera, Cristòfol Lladó i destacats membres de la noblesa rural com pot ser Josep Oliver. Entenem per vinculació comercial aquells membres que hem pogut constatar que part dels seus ingressos econòmics provenien de fonts relacionades amb activitats diferents de les rendes de la terra, bé sigui com a arrendadors d'impostos mercantils, bé d'activitats comercials. Comprovem que dotze dels vint-i-sis membres d'aquesta llista (el 46%), mantenien vincles amb activitats mercantils, la qual cosa reforça encara més aquesta imatge de classe dirigent de perfil mitjà com a motor de la Conferència. D'altra banda, també trobem ciutadans honrats que havien tingut una vinculació ben viva dins la vida política de la ciutat, com ara Onofre Montsalvo, Ramon Sabater o Ignasi Bòria. Si fixem la nostra atenció en la noblesa, un dels elements més rellevants és l'absència de les grans famílies aristocràtiques catalanes. L'únic que realment pertany a una família de relleu era Bonaventura de Lanuza, que participava en qualitat d'eclesiàstic, no de noble. En un segon nivell potser podríem destacar la presència d'un Copons, un Pinós i un Cartellà, però fora d'aquests casos el que hi ha és un predomini de la petita i mitjana noblesa, com els Ferran, els Despujol, els Ribera o els Terré (vinculats amb els Dalmases). A més, hi ha un nombre considerable de cavallers que foren ennoblits com Felicià Cordelles o Joan Bonaventura de Gualbes. Un altre tema a considerar és la qüestió dels eclesiàstics. Ja hem comentat que representaven habitualment l'11% dels assistents, tot i que a nivell individual eren el 24% del total de cent set membres diferents que havien format part de les conferències. L'estudi d'aquesta "elit" confirma el que apuntàvem abans sobre el baix grau de repetició de la noblesa a les reunions. D'aquesta llista de vint-i-sis persones només hi ha un eclesiàstic que participà en més de cinc conferències diferents: Bonaventura de Lanuza, un personatge ben conegut i que fou considerat per Velasco com el president de la Conferència. No anava pas desencertat el virrei.

---

199. Tot i que ho veurem amb més detall, Felip Ferran pertany a una família de la petita noblesa. Estava casat amb Anna Fivaller, procedent d'una família de reconeguts mercaders.

D'altra banda, podem fixar la nostra atenció en el significat percentual que té la presència d'aquesta elit dins del total. Observem com hi ha dos personatges que destaquen desmesuradament per sobre la resta: Joan Llinàs i Salvador Massanés, els quals van assistir al 59 i al 53%, respectivament, de totes les conferències. Aquesta dada és molt rellevant, ja que significa que al llarg dels setze intensos anys els dos personatges sempre es van mantenir en primera línia de la vida política. És interessant veure com tot i que els dos van ser ennoblits per Carles III,²⁰⁰ cap dels dos mai no va assolir algun càrrec de relleu en el govern (ni amb un rei ni amb l'altre). A més a més, els dos tenien uns clars vincles amb el món mercantil. Joan era fill d'un conegut mercader, que mantenia relacions actives amb personatges de renom, com podien ser Kies, Jäger, els Feu, els Teixidor i els Feliu de la Penya. Salvador era fill d'un altre mercader amb una notable activitat a Mataró i mantenia relacions familiars i econòmiques amb personatges com Ramon Vilana Perlas, Joan B. Reverter o el mateix Feliu de la Penya. Crida l'atenció veure com cap dels dos han passat a la història com a dirigents polítics, però les dades mostren que el seu protagonisme i presència dins la Conferència va ser notable, i que per tant la seva influència en la vida política del país també ho degué ser. No per casualitat, Joan Llinàs havia estat conseller ciutadà del Braç Militar (1689, 1699 i 1703), i també fou cònsol militar de la Llotja (1714). Per la seva banda, Salvador Massanés havia estat conseller tercer del Consell de Cent (1712) i conseller militar (1709), conseller ciutadà (1697) i síndic del Braç Militar (1706). Són uns perfils molt interessants: personatges aparentment de poc relleu, però molt presents a la vida política del país.²⁰¹

En segon lloc, trobem un noble i un cavaller que van assistir al voltant d'un terç de les reunions. La seva figura també resulta digna de comentari. Felip Ferran respon al model de petita noblesa, que manté llaços tant amb l'alta noblesa (es va casar en segones núpcies amb Gertrudis de Lanuza), com amb la noblesa d'origen mercantil (la seva primera muller era Anna Fivaller, descendent d'una nissaga de mercaders ennoblits). De fet, ell mateix estava vinculat amb l'arrendament de l'impost de la Nova Ampra. A més, tenia relacions també amb els

---

200. Joan Llinàs fou fet cavaller el 1706 i Salvador Massanés el 1707. Resulta curiós observar que els dos van participar a la batalla del Baluard de Santa Clara del 14 d'agost de 1714, en la qual el primer va ser ferit i el segon hi perdé la vida.

201. Per saber més coses sobre aquests personatges vegeu la base de dades que adjuntem al final d'aquest treball.

nous sectors ascendents del món de la judicatura (la seva germana era la muller de Cristòfol Potau). Felicià Cordelles respon a un model similar, ja que estava vinculat amb Carlos Vila i Francisco Vilana i Vilamala, prototipus de petita noblesa. Tant Felip com Felicià eren actius membres del Braç Militar, com ho demostra que el primer fou conseller noble (1695 i 1701) i síndic (1704), mentre que el segon fou conseller noble (1689), síndic (1701) i protector (1702). En un tercer nivell tindríem tota una sèrie de personatges que van prendre part entre set i nou conferències, la qual cosa suposa aproximadament la quarta part del total. Ens adonem com totes les persones que conformen aquest grup responen al mateix model que hem assenyalat: ciutadans honrats i petita burgesia. Amb l'excepció de Bonaventura de Lanuza i de Joan de Copons, cap d'ells pertany a grans nissagues (i la figura de Copons caldria qüestionar-la). Aquesta combinació continuada de ciutadans honrats i petita noblesa mostra amb claredat que no és possible definir el lideratge clar d'un sector social perquè més aviat el que hi havia era una mescla de sectors.

El quadre 6 també ens permet veure altres realitats. Per exemple, l'apartat "dates de presència" ens mostra com les persones seleccionades responen a tots els períodes d'activitat de la Conferència. Així, en general podem veure com hi ha onze persones que van tenir una presència més o menys activa durant tot el període analitzat, independentment del monarca que governés. Els quatre primers de la llista responen a aquest perfil.²⁰² D'altra banda, hi ha vuit persones que desapareixen com a membres de la Conferència a partir de 1706 sinó abans,²⁰³ la qual cosa ens parla de dos fenòmens: o bé que varen fugir de Catalunya per les orientacions polítiques (Onofre Montsalvo), o bé que varen assolir càrrecs reials amb el nou monarca, la qual cosa els féu renunciar a la vida política del país.²⁰⁴ Finalment, hi ha set casos de persones que varen començar a participar a les Conferències a partir de 1706, la qual cosa és indicativa dels nous grups socials que pogueren ingressar a les classes dirigents amb el canvi de govern.²⁰⁵

---

202. Això ho entenem en un sentit ampli, considerant "l'inici" una data anterior a 1703 i el "final" una data posterior a 1711. Aquestes persones són: Joan Llinàs, Salvador Massanés, Felip Ferran, Felicià Cordelles, Ignasi Bòria, Joan Copons de la Manresana, Bonaventura Lanuza, Joaquim Vives, Josep G. Cartellà, Josep G. Pinós i Anton València Franquesa.

203. En concret són: Joan B. de Gualbes, Josep Oliver de Boteller, els dos Joseps Terré, Joan B. Reverter, Francesc N. Sant Joan, Onofre Montsalvo, Magí Barrera.

204. És el cas de Gualbes o Reverter.

205. En concret: Francesc Monfar-Sorts, Ramon Sabater, Pau Dalmases, Cristòfol Lladó, Josep Ribera-Claramunt, Fèlix Teixidor i Francesc Despujol Montcorp.

Comptat i debatut, és significatiu observar com al darrere d'una institució que va marcar profundament el destí de Catalunya en el tombant del segle XVII i durant la guerra de Successió, hi trobem un grup social ampli i heterogeni que inclou tant a membres de la petita i mitjana noblesa com als nous sectors ascendants d'origen mercantil.

EL BRAÇ MILITAR. 1602-1714

UNA INSTITUCIÓ DESCONEGUDA

El Braç Militar “*era un congreso de todos los caballeros de Cataluña que se juntaban por su arbitrio fuera de Cortes y en cualquier tiempo*”.¹ Així qualificava José Patiño el Braç Militar al 1715, un braç que, com ja hem dit, formava part de “*los tres comunes ruidosos y de más representación de todo el Principado, que sustentaron las turbaciones, por quienes se dirigió la rebelión y resistencia*”.² Certament, la seva capacitat d’influir en les decisions de govern es trobava per sota la Conferència, però això no significa que el seu paper en la difícil conjuntura de la guerra de Successió no fos molt important. En aquest sentit cal tenir present que el virrei Velasco considerava que “*era la parte más poderosa y dominante de la Conferencia*”,³ per la qual cosa si la Conferència era de per si un instrument prou poderós, cal conèixer millor com i què era aquest Braç Militar que la vivificava. No per casualitat Núria Sales lamentava la falta d’estudis sobre aquesta institució, que juntament amb la Conferència són tan importants per entendre els fets de Catalunya en el tombant del segle XVII. Aquesta autora considerava que el Braç era una institució “*interestamental permanent que, des de la darrereria del segle XVI fins a la fi de la guerra de Successió, sembla constituir una comissió permanent i coexisteix amb el «braç militar» nobiliari, tradicional: el braç militar tradicional té el seu president, el nou té el seu protector*”.⁴

---

1. SANPERE I MIQUEL, S., *Fin de la Nación...* La referència és a la p. 677. MOLAS RIBALTA, P., “Felipe V y la nobleza Catalana”, conferència pronunciada al Real Cuerpo de la Nobleza de Cataluña, Barcelona, 4 d’abril de 2001, p. 10.

2. SANPERE I MIQUEL, S., *Fin de la nación...* Aquesta segona afirmació és de Francisco Ametller, que juntament amb Patiño va fer dos informes a Felip V sobre la situació de les institucions catalanes i les reformes que convenia aplicar.

3. ALBAREDA, J., *Els catalans...*, p. 149.

4. SALES, N., *De Tuïr a Catarroja. Estudis sobre institucions catalanes i de la Corona d’Aragó*, Afers, Catarroja, 2002, p. 93.

En els últims anys, són diversos els historiadors que han destacat el rellevant paper que la noblesa va adquirir cap a finals del segle XVII al Principat. Així, Morales Roca, analitzant l'actuació del Braç durant la segona meitat del segle, arriba a la conclusió que és justament sota el regnat de Carles II "*cuando adquiere mayor preponderancia el papel político del Brazo Militar, como representante del estamento nobiliario en Cataluña*";⁵ en la mateixa línia, Molas Ribalta, interpretant les reflexions que José Patiño feia sobre el Braç al seu informe de 1715, considera que "*el Brazo se había convertido en un contra poder de la autoridad real, presentándose en materias de estado como defensores del sistema constitucional catalán, con más fuerza que la propia Generalidad*".⁶ Un prestigi que també era reconegut pels mateixos contemporanis, com ara Josep Alós al 1706, que el descrivia com "*un congreso de gravísima representación...a cuyo exemplo por ser de personas ilustres y nobles sigue la ciudad...y los diputados*".⁷ Una prova palpable d'aquesta creixent preponderància social són les mercès que rebé durant aquest període: en 1690 Carles II els concedí el títol de fidelíssim i en 1706 Carles III, l'arxiduc, concedí als seus oficials els privilegis que gaudien els *Grandes de España*.⁸

A l'hora d'aproximar-nos al coneixement de la classe dirigent catalana, cal conèixer què era aquest Braç Militar que s'havia tornat tan poderós, ja que era en ell, i a través d'ell, on aquestes persones influïen i decidien sobre les grans decisions de govern del Principat. La falta d'estudis sobre la seva figura ens ha portat a aprofundir en la seva anàlisi una mica més que no pas la Conferència, que ara resulta de mica en mica més coneguda. El nostre objectiu és mostrar breument al lector com funcionava internament i quina era la seva història. Només quan tinguem una consciència clara d'aquestes realitats institucionals, ens trobarem en condicions de poder entendre en la seva totalitat el complex món en el qual es movia la nostra classe dirigent.

5. MORALES ROCA, F., "Privilegios nobiliarios del Principado de Cataluña. Reinado de Carlos II (1665-1700)", *Hidalguía*, 1979, n. 153, p. 187.

6. MOLAS RIBALTA, P., "Felipe V...", p. 10.

7 "Informe de Josep d'Alós i Ferrer", dins GAY ESCODA, J. M., *El corregidor a Catalunya*, Marcial Pons, Madrid, 1997, p. 755.

8. FLUVIÀ, A., "Precedents històrics del reial cos de la noblesa de Catalunya", conferència pronunciada al Real Cuerpo de la Nobleza de Cataluña, Barcelona 1991, pp. 6-20. La citació és a la p. 12. Haig d'agrair a Armand de Fluvià l'accés a aquest document.

ORIGEN I COMPOSICIÓ DEL BRAÇ MILITAR

Quan ens aproximem a l'estudi del Braç Militar cal tenir present a què ens estem referint, ja que al llarg de tot el segle XVII conviuen dos "braços militars". D'una banda hi ha el Braç Militar de les Corts, que es reuneix a la seu de la Generalitat i representa l'estament militar durant la convocatòria de les Corts. De l'altra, tenim un altre Braç Militar que va ser "refundat" per Onofre d'Alentorn el 1602 i que Núria Sales qualifica com "interestamental i permanent". Tal i com apunta aquesta autora, les principals diferències entre els dos resideixen en la seva composició i en la periodicitat de les seves reunions. Al Braç Militar de les Corts només podien assistir-hi la noblesa, ja fos titulada o simples cavallers. Els ciutadans honrats n'estaven exclosos i participaven a les Corts dins del Braç Reial. D'altra banda, el Braç Militar de Corts es reunia durant el desenvolupament de les Corts Generals (al segle XVII ho va fer només dues vegades) i els parlaments. Al Braç Militar "laic", en canvi, hi participaven els ciutadans honrats de Barcelona, de Perpinyà i els gaudints.⁹ Ambdós braços militars van conviure durant més de 100 anys (des de 1602 fins a 1714), però a l'hora de la veritat la coincidència va ser molt reduïda, els anys 1626, 1632, 1701 i 1705. En principi, quan es tenien Corts el Braç Militar laic deixava d'exercir i es transformava en el Braç Militar de Corts, que també incloïa la noblesa rural. Tot i així, de vegades, també hi va haver conflictes entre ells, com ara a les Corts de 1701, quan el Braç laic va pretendre que les seves resolucions tinguessin validesa i es poguessin aplicar al Braç Militar de les Corts, proposta que no prosperà.¹⁰ Seguint Armand de Fluvià, sabem que els orígens d'aquest braç es remunten al 1389, sota el regnat de Joan I, que a través d'una pragmàtica concedida al novembre escindí el Braç Militar de les Corts en dos. Aquest nou braç, que estava format inicialment per cavallers, generosos i homes de paratge, tenia el privilegi que els seus membres es constituïssin en un cos col·legiat que es podia reunir sempre que volguessin, sense llicència especial del rei. Com ha assenyalat Sebastià Solé, aquest era un privilegi de "la màxima importància política —l'exercici del qual no ens consta que provoqués mai cap crisi ni problema—".¹¹ Efectivament, això implica-

9. Cfr. "Informe de Josep d'Alòs", dins GAY ESCODA, J. M., *El corregidor a Catalunya*, Marcial Pons, Madrid, 1997, p. 756.

10. CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 336. Cal veure aquesta maniobra del Braç com un intent d'anul·lar el Braç de Corts, de manera que el laic també assumís les funcions de l'altre.

11. SOLÉ I COT, S., "La Cort General a Catalunya", dins *El territori i les seves institucions històriques*, Fundació Noguera, Ascó, novembre de 1997, pp. 117-183. La referència és a la p. 126.

va que la noblesa podia reunir-se quan volgués sense que hi hagués cap control del rei, amb la qual cosa s'obria la porta al sorgiment de reunions que fàcilment podien esdevenir nuclis d'oposició als manaments reials, com va succeir durant la primera dècada del segle XVIII. Tot i les seves ordinacions, la seva vida va ser molt curta, i al cap de deu anys deixà d'existir. Un segon pas en el seu desenvolupament el trobem el 1481, quan Ferran II el Catòlic confirmà la totalitat del que Joan I havia concedit el 1389, amb l'obligació d'acollir al seu si també la noblesa titulada.¹²

Des d'aleshores, no tenim cap rastre del Braç fins al 29 de juny de 1602, quan es confeccionen unes noves ordinacions que són signades per 174 membres de l'estament, sota la iniciativa d'Onofre d'Alentorn.¹³ Amelang considera que la seva aparició es deu al progressiu èxode de la noblesa rural cap a la ciutat arran de l'augment de la tensió entre l'aristocràcia i el virrei, sobretot pel conflicte dels pedrenyals. Segons l'autor, va ser aquest últim fet allò que "*animó a la clase alta a cerrar filas y formar un «gremio» único y permanente cuya tarea principal consistía en evitar otras usurpaciones de sus privilegios*".¹⁴ Com veurem més endavant, a l'argumentació no li falta raó, sobretot si analitzem les actuacions del Braç durant la primera dècada de la seva existència. D'altra banda, no podem oblidar pas que l'oposició de la noblesa a algunes de les Constitucions de 1599 va ser liderada per Onofre d'Alentorn, i que pocs mesos abans de la confecció de les ordinacions, el 2 de març, s'havia produït l'arrest dels diputats militar i eclesiàstic i de l'oïdor militar. El protagonisme dels Alentorn en el naixement del "nou Braç Militar" sembla evident, i, de fet, la trajectòria d'aquesta família en els últims anys ens ajuda a entendre les motivacions que els dugueren a promocionar el "renaixement" del Braç.¹⁵ Elliott els

12. AMELANG, J., *La formación...*, p. 98.

13. En aquest punt cal dir que James Amelang s'equivoca en assenyalar Aleix d'Alentorn com un dels màxims promotors del nou Braç Militar. El seu nom no apareix entre els signants de les ordinacions. En canvi, Onofre Alentorn és el primer que signa tant el foli previ a les ordinacions com el posterior on hi ha els 154 nobles restants (fol. 11r).

14. AMELANG, J., *La formación...*, p. 98.

15. Els Alentorn eren senyors de la vila de Seró i esdevingueren un exemple d'aquesta aristocràcia rural empobrida, vinculada al bandolerisme, que emigrà a Barcelona buscant noves oportunitats de prestigi social. Guerau d'Alentorn va ser síndic de la Confraria de Sant Jordi el 1576 i guanyà diversos premis en les justes; Francesc d'Alentorn va ser diputat militar, com també Onofre d'Alentorn, el qual ja participava activament a la confraria des de 1575 i en 1596 esdevingué diputat militar. Així mateix, Aleix d'Alentorn va ser protector del Braç el 1604 i el 1605.

qualifica com a “arquetipus de la petita noblesa decadent”,¹⁶ i raó no li falta en vista dels forts deutes que havia de pagar, per exemple, don Alexandre d'Alentorn, fill de don Onofre, en morir el seu pare.¹⁷ D'altra banda, el paper que juguen les noves *Ordinacions* del Braç de 1602 ha estat qüestionat encertadament per Miquel Pérez Latre quan afirma que “caldría endarrerir aquesta revifalla, en constatar durant els anys vuitanta del segle XVI l'existència paral·lela d'un actiu braç militar aplegant-se al capítol de la Seu”.¹⁸ Efectivament, de l'estudi que realitza en el treball d'iniciació a la recerca sobre el Redreç de 1585 i les Juntes de Braços es desprèn una imatge molt activa del Braç Militar, que fou, per exemple, un dels primers a demanar la convocatòria de les Juntes de Braços per tal d'aplicar allò que s'havia estipulat en les Corts de 1585.¹⁹

Les *Ordinacions del Braç Militar* estan contingudes en el *Llibre Vert* i daten del 29 de juny de 1602.²⁰ En total són 19 capítols sense comptar les modificacions afegides amb posterioritat. Una primera lectura sembla que confirma el plantejament que fa James Amelang quan apel·la a les fortes tensions amb el virrei i a la crisi de la noblesa, que ha patit “grans treballs per sustentar les prerrogatives de son estament”, per explicar l'aparició de les ordinacions. A grans trets, podem dir que el Braç Militar pretén representar tota la noblesa de Catalunya, per això explícitament s'anomena Braç Militar de Catalunya i en els estatuts es fa referència a “les persones militars de dit bras que estan fora de esta ciutat”.²¹ Estructuralment, el Braç està dotat d'un òrgan de govern, format pel protector, el clavari, sis consellers i un síndic. Ja hem mencionat abans com Núria Sales considera que el “nou braç militar” és molt més interestamental que no el Braç de les Corts. De fet, però, aquesta interestamentalitat ja està fixada en els Estatuts, que estipulaven que

16. ELLIOTT, J. H., *La revolta Catalana, 1598-1640*, Vicens Vives, Barcelona 1966, p. 63.

17. En concret, el seu fill havia de fer front al dot de la seva cunyada, a uns deutes de 30.000 escuts i al pagament dels interessos de tots els censals que el seu pare havia contret. Cfr. ELLIOTT, J. H., *La revolta...*, p. 63.

18. PÉREZ LATRE, M., “Juntes de Braços i Diputació del General 1587-1593: Un presidi de cavallers conspirant contra sa Magestad?” *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 281-298, p. 290.

19. PÉREZ LATRE, M., *Llevar la corona del cap de sa Magestad*, treball d'iniciació a la recerca, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 1994, p. 27.

20. Aquí ens referirem a aquestes ordinacions tot i que al llarg del segle XVII, van patir modificacions per tal de solucionar algunes deficiències detectades i adaptar-se a la realitat social canviant. En concret, les ordinacions de 1602 foren modificades els anys 1604, 1681, 1682 i 1683. Són aquestes últimes les que presenten potser els canvis més interessants (cfr. LLDBM, G-69, vol. III, fol. 934r).

21. *Llibre Vert...*, fol. 4v.

els sis consellers es divideixen a la vegada en dos consellers nobles, dos consellers militars i dos consellers ciutadans. Com el Consell de Cent i la Diputació, el Braç també estava dotat d'advocats assessors, un andador, un notari i s'estipulava la creació d'un llibre d'ànimes així com d'un arxiu per les deliberacions de l'organisme. Les primeres quatre ordinacions fan referència als trets generals de l'organització del braç. Potser la més important d'aquestes sigui l'existència d'un *Llibre Vert* on s'inscrivien els militars que podien participar a les reunions del Braç.²² L'existència d'un llibre d'aquest tipus, com és ben conegut, era una pràctica habitual en les institucions barcelonines, ja que tant el Consell de Cent com la Llotja de Barcelona tenien llibres similars que limitaven l'accés a la corporació.²³ Resulta un tret il·lustratiu de la voluntat reformadora del nou Braç, que vol equiparar-se a les altres institucions catalanes. Amelang comenta que el *Llibre Vert* és una prova de la voluntat de l'estament noble de "crear medios objetivos de definir y, por ende, de controlar la admisión en la nobleza".²⁴

La tercera i quarta ordinació fan referència al jurament i a alguns aspectes que limiten l'accés al càrrec dels oficials del Braç. Com és tradicional a l'època, els oficials han de jurar les ordinacions davant els quatre evangelis, però, a diferència de la Diputació, no havien escoltar sentència d'excomunió.²⁵ Els oficials es nomenen el dia 3 de maig, festa de la Santa Creu. A partir de l'estudi de les eleccions dels últims trenta anys de la corporació, es pot deduir que aquest requisit es complia amb regularitat.²⁶ L'elecció dels oficials es feia per dos anys, però de tal manera que la meitat renovaven en anys diferents. Un altre tret distintiu dels oficials és que una persona escollida per un càrrec no pot tornar a exercir-lo fins passats dos anys. Aquesta mesura, com l'anterior, s'insereix dins el mateix objectiu d'evitar el control del Braç per un grup reduït de persones. Però tot i així, l'anàlisi dels oficials del Braç Militar durant els darrers trenta anys ens mostra que aquest objectiu no sempre s'assolia. Si mirem els quadres 7 i 8 veurem com entre

---

22. També es concreta alguns detalls com ara el pagament d'una quota o que per fer una nova inscripció en el *Llibre Vert* cal que el protector del Braç (o el claviari en la seva absència) hi sigui present i comptar amb el vot favorable de la major part dels oficials.

23. El Consell de Cent tenia *El llibre de l'ànima* i la Llotja de Barcelona el *Llibre de matrícula de mercaders*.

24. AMELANG, J., *La formación...*, p. 99.

25. Cfr. FERRO, V., *El dret...*, p. 252.

26. Entre 1683 i 1711 només dues vegades l'elecció no es va fer el 3 de maig. La primera vegada va ser el 7 de maig de 1690 i la segona el 18 de maig de 1706. En aquest cas, el retard s'explica perquè en aquelles dates es va produir el primer setge fallit de Barcelona de Felip V.

1681 i 1711 van ser oficials del Braç noranta-cinc persones diferents, de les quals trenta-dos ho van ser més d'una vegada. Això significa que una tercera part dels oficials (el 35%) tornaven a ocupar algun càrrec de govern dins del Braç. Entre els "repetidors" dues terceres parts ho fan dues vegades, i un terç ho aconsegueix tres o quatre cops. Resulta interessant fixar la nostra atenció en la trajectòria d'alguns d'aquests personatges perquè és indicativa del procés a seguir en l'ascens social. Potser el més destacat sigui Josep Galceran de Pinós, que el 1683 és conseller noble, el 1689 clavari i esdevé protector del Braç el 1697 i el 1706. Un cas més directe d'ascens, però, el trobem en Pere Cartellà i Desbac, que entre 1687 i 1697 estigué sis anys dins de l'organisme director del Braç (entre 1687 i 1689 és conseller noble i entre 1693 i 1697 fou consecutivament clavari i protector del Braç). En una altra línia hi ha casos de persones que tenen fàcil accés a un càrrec concret. Baltasar Riba, per exemple, fou conseller militar tres vegades entre 1685 i 1697, com Joan Llinàs, que fou conseller ciutadà tres vegades, però amb la particularitat que dues d'aquestes foren seguides (entre 1699 i 1705). També destaca la figura de Joan Bonaventura de Gualbes, dues vegades conseller militar (1682 i 1690) i dues vegades clavari (1695 i 1699), aquestes darreres seguides. Finalment, una ullada a les famílies que controlen el Braç Militar ens confirma la impressió que eren la petita i la mitjana noblesa, i sobretot les gran famílies patrícies de Barcelona, les que havien acabat controlant el Braç. Així, entre els més assidus trobem cognoms que, tal com ha mostrat Joan Lluís Palos, posseïen una íntima vinculació amb la història de la ciutat: Gualbes, Terré, Desbac, Oliver, Desvalls, Costa, Junyent, Soler, Fivaller, Navel, etc. També hi ha un important grup de petits nobles com els Pinós, els Ferran, Cartellà, Rocabertí, Copons, Sentmenat, etc., als quals cal afegir tota una generació de nobles i ciutadans honrats quals havien ascendit feia relativament poc temps a partir d'estats inferiors de mercaders o menestrals, com ara Salvador Massanés, Joan Llinàs, Miquel Clariana, Josep Alemany o Ramon Vilana Perlas.²⁷

---

27. Sobre aquestes grans famílies i la seva evolució vegeu PALOS, J. L., "La práctica del gobierno en Cataluña. Siglos XVI-XVII", tesi doctoral, Departament d'Història Moderna i Contemporània, Facultat de Lletres, Universitat Autònoma de Barcelona, 1990, pp. 393 i ss. GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo decisivo...*, pp. 293 i ss.

Quadre 7

Els oficials del Braç Militar de Catalunya

Persones

<i>Participen una sola vegada</i>	<i>Càrrec</i>	<i>N</i>
Agulló i Pinós, Francesc	cn2	1
Alegre, Ignasi Baltasar de	cn2	1
Amat i Despalau, Josep	P	1
Barrera, Baltasar	cc2	1
Barutell i Erill, Llorenç	cn2	1
Berardo, Francisco	s	1
Blanes, Francisco	P	1
Boneu, Fèlix	cc1	1
Bòria i Gualba, Ignasi	cc1	1
Bru, Josep	C	1
Carrera i Talavera, Josep	cm2	1
Comte de Centelles	P	1
Comte de Robres i Montagut	P	1
Copons de la Manresana, Joan	cn2	1
Copons de la Manresana, Jaume	cn1	1
Cruïlles de Sitges, Joan	cn1	1
Despujol Montcorp, Francesc	C	1
Duran, Mariano	cc2	1
Erill i Oris, Josep	cn1	1
Falcó, Josep	cn2	1
Fivaller i Torres, Carlos	s	1
Fontaner, Ignasi	cc1	1
Gàver i de Fluvià, Bernat	s	1
Granollachs i D'Àrdena, Anton	cm2	1

<i>Nom</i>	<i>Càrrec</i>	<i>N</i>
Sayol i Quarteroni, Francisco	C	1
Sentmenat i Lanuza, Emmanuel	P	1
Sentmenat, Joan	S	1
Solà i Guardiola, Josep	cm2	1
Soler, Lluís	s	1
Taverner i Montornès, Francisco	cm1	1
Terré Major, Josep	P	1
Torrelles i Sentmenat, Pere	P	1
Tort i Granollachs, Francesc	cm1	1
Tristany i Claresvalls, Aleix Gayetano	cn1	1
Vadell i Bèstur, Fèlix	s	1
Vilana Perlas, Ramon	cc2	1
TOTAL una vegada		62

<i>Participen més vegades</i>	<i>Càrrec</i>	<i>N</i>	<i>Total</i>
Agulló i Pinós, don Josep	cn1, P	2	
Alemaný i Navel, Josep	cn1, c	2	
Alòs, Josep	cc1, cc2	2	
Barrera, Magí	cc1, cc2	2	
Bru i Banyuls, Josep	cm2, cm1	2	
Carreras, Miquel	cc2, cc2	2	
Clariana i Seva, Miquel	cn2, cn2	2	
Costa, Josep	cc1, cc2	2	
Descatllar, Narcís	c, P	2	
Desvalls, Emmanuel	cm2, cm1	2	

<i>Participen més vegades</i>	<i>Càrrec</i>	<i>N</i>
Junyent i Marimon, Francisco	C	1
Melic, Josep	cc2	1
Merlès i Massana, Josep	cn2	1
Masdeu, Joan Francisco	cm2	1
Montfar i Sorts, Francisco	cc1	1
Mora i Bosser, Salvador	cc2	1
Mora i Solanell, Josep	cm2	1
Nadal i Despujol, Emmanuel	s	1
Oms, don Anton	cn2	1
Ordano, Josep	cc1	1
Parella, Fortunat	cm2	1
Peguera i Vilana i Millars, Josep	cn2	1
Peguera, Guerau	C	1
Pera i Tort, Anton	cm1	1
Pinós, Miquel	cn2	1
Planella i Cruïlles, Joan Baptista	C	1
Planella i Cruïlles, Pere	C	1
Quintana, Felip	cc2	1
Reverter, Joan Baptista	cc1	1
Rialp, Pere Joan	cm1	1
Ribera i Claramunt, Josep	cn1	1
Romeu, Josep	cc2	1
Romeu, Lluís	cc1	1
Sabastida, Francisco	cn2	1
Sambassart, Francesc	cc1	1

<i>Nom</i>	<i>Càrrec</i>	<i>N</i>	<i>Total</i>
Falguera Major, Jaume	cc1, cc2	2	
Llupià, Carlos	P, P	2	
Montsalvo, Onofre	cc1, cc2	2	
Nicolau de Sant Joan, Francisco	cm, s	2	
Oliver, Josep	s, cn1	2	
Ponsic i Monjo, Joan	m2, cm2	2	
Rocabertí, Francisco	cn1,c	2	
Roca Júlia i Lunes, Emmanuel	cm1, cm1	2	
Rocabertí, Jeroni	cn2,cn1	2	
Vives i Ximenes, Joaquim	cc2, cc2	2	20
Cartellà i Sabastida, Josep Galceran	S, cn1,P	3	
Cartellà i Desbac, Pere	cn1, c, P	3	
Castelló i Paratge, Ramon	cm1, cm1, c,	3	
Cordelles, Felicià	cn1, c, P	3	
Ferran, Felip	cn1,cn1,s	3	
Llinàs, Joan	cc1, cc1, cc2	3	
Massanes, Salvador	cc1, s, cm1	3	
Sanjust i Pagès, Josep	cm1, cm2, c	3	
Terré i Codina, Josep	cm2, s, cm2	3	9
Gualbes, Bonaventura	cm2, cm2, c, c	4	
Pinós, Josep Galceran	cn1, c, P, P	4	
Riba, Baltasar	cm1, cm1, cm1, s	4	
Sans i Puig, Francesc	cn2, s, cn2, s	4	4
TOTAL més d'una vegada		33	

TOTAL oficials del Braç Militar 95

Abreviacions emprades: **P**, protector; **C**, clavari; **cn**, conseller noble; **cm**, conseller militar; **cc**, conseller ciutadà; **s**, síndic.

Quadre 8
Els oficials del Braç Militar durant els últims trenta anys

<i>Any</i>	<i>Protector</i>	<i>Clavari</i>	<i>Conseller noble 1</i>	<i>Conseller noble 2</i>	<i>Conseller militar 1</i>	<i>Conseller militar 2</i>	<i>Conseller ciutadà 1</i>	<i>Conseller ciutadà 2</i>	<i>Sindic</i>
1681	Carlos Llupià	Juan Baptista Planella i Cruïlles	Josep Agulló i Pinós		Francisco Taver- ner i Montornès		Magí Barrera		
1682				Francisco Sans i Puig		Joan Bonaven- tura de Gualbes		Josep Melic	Josep Galceran Cartellà Sabas- tida
1683	Josep Agulló i Pinós	Francisco Junyent i Marimon	Josep Galceran de Pinós		Ramon Castelló i Paratge		Lluís Romeu		
1684				Miquel de Clariana i Seva		Josep Sanjust i Pexau		Miquel Car- reras	Lluís Soler
1685	Comte de Robres i Montagut	Narcís Des- caltlar	Josep Galceran Dar- dena i Darnius òlim Cartellà i Sabastida		Baltasar de Ribba		Jaume Fal- guera Major		
1686				Jeroni de Rocabertí		Josep Terré i Codina		Joan Llinàs	Francisco Sans i Puig
1687	Comte de Centelles	Josep Bru i Banyuls	Pere de Cartellà i Desbac		Ramon Castelló		Francesc de Sambasart		
1688				Josep Falcó		Josep Mora i Solanel		Miquel Car- reras	Josep Terré
1689	Emmanuel de Sentme- nat i Lanuza	Josep Galce- ran de Pinós	Felícia Cordelles		Josep Sanjust i Pagès		Josep Alòs		
1690				Francisco Sans i Puig		Joan Bo- naventura Gualbes	Jaume Fal- guera	Magí Barrera, ciutadà	Joan de Sent- menat**

Any	Protector	Clavari	Conseller noble 1	Conseller noble 2	Conseller militar 1	Conseller militar 2	Conseller ciutadà 1	Conseller ciutadà 2	Sindic
1691	Joan Amat i Despalau	Ramon Castelló i Paratge	Joan de Cruïlles i Sitges		Baltasar Riba		Onofre Monsalvo		Bernat Gàver i de Fluvià
1692				Miquel de Clariana		Josep Terré i Codina		Salvador Mora i Bosser	Josep Oliver
1693	Carlos Llupià	Pere de Cartellà i Desbac	Jeroni de Rocabertí		Francisco Nicolau de Sant Joan		Josep Costa		
1694				Anton Oms		Emmanuel Desvalls		Josep Romeu	Francisco Berardo
1695	Pedro Cartellà i Desbac	Joan Bonaventura de Gualbes	Felip Ferran		Baltasar de Riba		Fèlix Boneu		
1696				Llorenç de Barutell i Erill		Fortunat de Parrella		Onofre Monsalvo	Carlos Fivaller i Torres
1697	Josep Galceran de Pinós	Josep Sanjust i Pagès	Josep Oliver i Boteller		Pere Joan de Rialp		Salvador Massanes		
1698				Joan Copons de la Manresana		Josep Bru i Banyuls		Josep Costa	Francisc Sans i Puig
1699	Descatllar, Narcís	Joan Bonaventura de Gualbes	Francisco Rocabertí		Emmanuel Desvalls		Joan Limàs		
1700				Francisc Agulló i Pinós		Joan Francisco Masdeu		Felip Quintana	Baltasar de Riba
1701	Josep Terré Major	Felicià Cordelles	Don Felip Ferran		Josep Bru i Banyuls		Joan Baptista Reverter		
1702	Felicià Cordelles	Pere Planelles i Cruïlles		Miquel Delentorn òlim de Pinós		Anton Granolhachs i Dardena		Ramon Vilana Perlas	Francisc Nicolau de Sant Joan

Any	Protector	Clavari	Conseller noble 1	Conseller noble 2	Conseller militar 1	Conseller militar 2	Conseller ciutadà 1	Conseller ciutadà 2	Sindic
1703		Guerau de Peguera	Josep Alemany i Navel	Francesc Tort i Granollachs		Joan Llimàs			
1704	Pere Torrelles i Sentmenat		Josep Peguera i Vilana i Millars	Josep Solà i Guardiola			Jacinto Vives	Felip Ferran	
1705		Francisco Sayol i Quarteroni	Josep de la Ribera y Claramunt	Anton Pera i Tord		Ignasi Fontaner			
1706*	Josep Galceran de Pinós i Rocabertí		Ignasi Balthasar de Alegre	Joan Ponsic i Monjo			Mariano Duran	Salvador Massanes de la Ribera	
1707		Josep Alemany i de Navel	Alex Gayetano de Tristany i Claresvalls	Emmanuel de Roca Júlia i Llunes		Sr Josep Ordano			
1708	Josep Galceran de Cartella i Sabastida		Josep de Merlès i Massana	Josep Carreras i Talavera			Sr Joaquim Vives i Ximenes	Fèlix de Vadell y Resin	
1709		Francisco Despujol Moncorp	Josep Erill i Oris	Salvador Massanes de la Ribera		Sr Ignasi Bòria i Gualba			
1710	Francisco de Blanes, comte de Centelles		Francisco Sabastida	Joan Ponsic i Monjo***			Baltasar Barrera****	Emmanuel de Nadal y Despujol	
1711		Francisco de Rocabertí	Jaume Copons de Manresana	Emmanuel de Roca Júlia i Llunes		Francisco Monfart i Sorts			

Notes: * L'elecció es féu el 18 de maig per "embarrasarho las ocurrencias del siti y haventse cessat i essense terminat ab tanta gloria", fol. 514.

** En ambdós casos hi ha partit de vots i el protector decanta la votació: "Després de haver votat lo sr president per haver-hi dos en paritat" (*Deliberacions del Braç...*, vol. IV, fol. 693r).

*** Per acabar Ramon Falguera.

**** Per acabar Felix Teixidor.

Font: LLDBM, G-69, vols. III-VI.

Un dels trets que dona una fisonomia particular al Braç Militar és que els seus membres, a diferència de la Diputació i del Consell de Cent, eren escollits per escrutini. Aquest fet adquirí rellevància sobretot a partir de 1652. Efectivament, és en aquesta data quan la Ciutat i la Generalitat perderen el privilegi de confeccionar les bosses d'insaculació, el control de les quals passà a mans del rei. Tal i com han posat de manifest les investigacions de Sánchez Marcos i Torras i Ribé, el control de les insaculacions esdevingué “un instrument definitiu per a la submissió dels membres del patriciat barceloní”.²⁸ Aquest control, però, no podrà ser aplicat al Braç, ja que l'escrutini és *ad aurem secret* per als assistents a la reunió, no permet la intervenció del monarca per decidir qui ha d'ocupar un càrrec concret. L'autonomia del Braç ens ajuda a entendre per què el rei no podia fer res contra la noblesa en alguns moments clau de la història.²⁹ Sabem que a vegades va haver-hi fortes tensions en l'elecció dels oficials i que el vot del protector decidí finalment la persona escollida.³⁰ Però aquest no és l'únic tipus d'incidentes que podem trobar en l'elecció dels oficials del Braç. Altres cops un oficial pot renunciar al seu càrrec, com succeí el 1702, quan el protector elegit l'any anterior, Josep Terré, no vol continuar exercint com a protector.³¹ Però era més freqüent que la renúncia fos per causa d'incompatibilitats, ja sigui per l'adquisició d'un nou estatus social³² o per l'exercici d'un càrrec reial.³³

Tot seguit, els Estatuts començaven a delimitar les facultats de cada oficial. En primer lloc tenim el protector del Braç Militar. El càrrec, com tots els altres, era escollit per escrutini amb una duració de dos anys i amb la finalitat d'administrar i regir el Braç. Les seves funcions eren: convocar el Braç, confeccionar la proposició que es

---

28. TORRAS I RIBÉ, J. M., “El control polític de les insaculacions del Consell de Cent de Barcelona (1652-1700)”, *Pedralbes*, 13, pp. 457-468. La citació és a la p. 467; SÁNCHEZ MARCOS, F., *Catalunya y el Gobierno Central tras la guerra de los segadores*, Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, Barcelona, 1983, p. 58.

29. Com hem vist, el 1705 Felip V desinsaculà els membres de la Conferència dels Tres Comuns. Això era possible en el cas dels representants del Consell de Cent i de la Generalitat, però no en el del Braç Militar.

30. Un cas el tenim en l'elecció dels oficials de 1690. Les votacions per decidir el conseller militar i el síndic van acabar en un empat, per la qual cosa van ser elegits Joan Bonaventura de Gualbes i Joan de Sentmenat, respectivament, “després de haver votat lo sr president per haver-hi dos en paritat”. *Cfr.* LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 693r.

31. El conflicte està ressenyat a LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 372v.

32. Aquest és el cas, per exemple de Joan de Sentmenat que, el 1691, després del seu primer any com a síndic del Braç, hagué de renunciar en esdevenir marquès. *Cfr.* LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 769v.

33. Així, per exemple, Josep Alòs hagué d'abandonar el seu càrrec de conseller ciutadà el 1690 en esdevenir jutge de taula. *Cfr.* LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 693r.

tractarà en la reunió, i, en cas de presidir el Braç, llegir-la; tenia la capacitat de reunir el clavari, els sis consellers i el síndic sempre que ho demanés algun membre del Braç. Per esdevenir protector calia entregar una ferma de 1.000 ducats als consellers.³⁴ Aquest últim detall resulta interessant de comentar, ja que si bé era cert que el Braç era interestamental i en principi tothom podia ser escollit per al càrrec, no tots els membres estaven en condicions de poder pagar una ferma d'aquesta quantitat, la qual cosa suposava una limitació clara de l'accés al càrrec, alhora que també era una mesura per evitar la possible corrupció.³⁵ El clavari era la segona autoritat del Braç i adquiria les funcions de protector quan aquest era absent. La seva missió era controlar les despeses econòmiques del Braç i li calia lliurar una ferma de 1.000 ducats per accedir al càrrec. En tercer lloc hi havia els sis consellers, que es dividien en dos per cada estament (nobles, militars i ciutadans honrats). Ajudaven el protector i el clavari en les feines del govern del Braç. A diferència del protector i el clavari, els consellers no pagaven cap ferma. El paper dels consellers esdevenia més important del que sembla, ja que si bé no tenen la iniciativa a l'hora de decidir les línies d'actuació, són un contrapès al poder que tenen el protector i el clavari. Finalment s'estipulava també la presència d'un síndic per tal de portar "los negocis judicials i extrajudicials de dit Braç".³⁶ El síndic era l'únic oficial del Braç que tenia un salari per la tasca realitzada, tot i que també havia de fer una ferma.³⁷

Aquests nous càrrecs formaven el que s'anomena la "Junta d'Oficials". Els Estatuts establien que els oficials s'havien de reunir com a mínim quatre vegades l'any, una cada tres mesos, per tal de tractar "los negocis fets y fahedors y convenientes a dit Bras i en particular del que se haurà exigit i cobrat".³⁸ Fou la Junta la que portà els negocis de la corporació i la que en funció de la gravetat del tema decidia si es convocava o no una reunió plenària del Braç i el tipus de proposició que es presentava per ser votada. D'altra banda, com en totes les

---

34. La ferma de dret era un acte jurídic que tenia com a objectiu assegurar el compliment de certes obligacions. Amb el temps va esdevenir el dipòsit de diners o d'una penyora per assegurar el compliment d'unes obligacions. *Cfr. Diccionari d'Història de Catalunya*, Edicions 62, Barcelona, 1992.

35. Tot i així coneixem alguns casos de donzells que van arribar a ocupar el càrrec de protector, com ara Lluís Lull i de Boixadors, el 1637. *Cfr. LLDBM*, G-69, vol. I, fol. 172r.

36. *Llibre Vert...*, fol. 7r.

37. En concret de 1.000 ducats, la qual cosa significava que el síndic havia de ser una persona amb una certa riquesa. Com el protector i el clavari, havia de donar comptes de la seva gestió als consellers.

38. *Llibre Vert...*, fol. 7v.

institucions, s'establia també un protocol en les reunions. En aquest sentit, es considera que el protector era la "persona més prominent" del Braç, i per això el presideix. Aquesta normativa no s'aplicava quan assistia a la reunió algun noble titulat, ja fos duc, marquès o comte, que era la persona que presidia la reunió, per davant del protector. Però el que es dedueix de l'estudi dels últims trenta anys és que hi havia una destacada absència en el Braç Militar de les grans famílies catalanes, la qual cosa comportava que normalment fos el protector qui presidís les reunions, per absència dels titulats.³⁹ La crisi de les grans famílies juntament amb el procés d'ennobliment de famílies ciutadanes i de procedència mercantil (s'ha de tenir present que Carles II atorgà dos-cents setze títols de ciutadà honorat, cent cinquanta de cavaller i cent un de noble),⁴⁰ ens pot abonar la idea que cada vegada més serà la noblesa no titulada la que assumirà el control del Braç, tal i com podíem veure en el quadre 7. Il·lustratiu d'aquest fet és el conflicte de protocol que es produí en el Braç Militar el 1692, arran del qual es féu una modificació dels Estatuts per fixar que el protector precediria a tots els nobles, fins i tot a la noblesa titulada, a excepció de les grandeses.⁴¹ Tot i que la reforma va ser revocada l'any següent,⁴² el tema va seguir ben viu, tal i com recollia Josep Alòs el 1706 quan afirmava que "*modernamente prettenden que deve presidir el oficial nombrado protector*".⁴³

En aquesta línia cal entendre el conflicte que es produí a les Corts de 1701 per la presidència del Braç Militar de Corts, en què els oficials del Braç laic pretenien que el presidís el protector, Pere Torrelles i Sentmenat, mentre que el rei demanava que ho fes Guillem de Rocafull i Rocabertí, comte de Peralada i d'origen valencià. Finalment

---

39. Aquesta constatació no significa, però, que algunes vegades membres de la noblesa titulada esdevinguessin protectors com ara el comte de Centelles (1687) o el marquès de Besora (1699). A tot això caldria afegir que, com apunta Molas, "durante el reinado de Felipe V culminó el proceso de extinción de los grandes linajes de los principales señores de Cataluña" (MOLAS RIBALTA, P., "Felipe V...", p. 5).

40. MORALES ROCA, F., "Privilegios nobiliarios del Principado de Cataluña. Reinado de Carlos II," *Hidalguía*, 1979, n° 153, p. 191.

41. El Memorial, que es conserva, entre altres llocs, a l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives, du per títol *Por el muy ilustre y fidelísimo Braço Militar sobre el acierto con que revocó las ordinaciones hechas por el mismo braço en el año 1602 en la parte que negava la precedencia al protector dándola a los cavalleros titulados*. El mateix memorial afirma explícitament la precedència del protector per davant de la noblesa titulada, a excepció dels *Grandes de España*, de manera que "Duchs, marquesos o compes, hajan de tenir lo primer o millor lloc e après de aquell o aquells el protector". *Cfr. Por el muy ilustre y fidelísimo...*, fol. 3.

42. CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. I, p. 336.

43. GAY ESCODA, J. M., *El corregidor...*, p. 756.

la noblesa accedí a la petició reial.⁴⁴ D'altra banda, crida l'atenció que tot i els nous nomenaments de noblesa titulada fets per Carles II (marquès de Rubí i Besora, comte de Munter, etc.) i per Felip V (marquesos de Cartellà, Gironella, Castellbell, Moja, Barberà, Aimeric, etc.), molt pocs d'aquests arribessin a presidir el Braç.⁴⁵ Cal remarcar també el paral·lelisme que adquireix el càrrec de protector amb els consellers de Barcelona, que des de 1690 tenien la dignitat dels *Grandes de España*, un estatus del qual també gaudiren els oficials del Braç a partir de 1707. A més, com en el cas de la Diputació, les persones que tenien un càrrec reial no podien exercir com a oficials del Braç: "*son deste ayuntamiento excluidos todos los que tienen empleo, oficio y cargo del Rey... no acostumbran ser nombrados protectores ni se les encargan otros oficios de aquel gremio*".⁴⁶ Així, per exemple, a l'agost de 1702 el duc de Cardona no pogué presidir el Braç perquè tenia un càrrec reial.⁴⁷ Aquesta mesura atorgava una autonomia considerable al Braç, però sobretot tenia el valor de situar el gremi de la noblesa com una institució de la terra, en el mateix nivell que la Diputació o la Ciutat, i, per tant, constituïda més per al servei de la noblesa del Principat que no pas al servei del rei. Així mateix, això explica el perquè d'algunes "baixes" al quadre d'oficials que hem vist, ja que a vegades alguns van assolir càrrecs a les institucions reials, amb la qual cosa deixaven les seves responsabilitats del Braç, com ara Josep Alòs, que el 1689 fou nomenat jutge de taula. Vist amb perspectiva, s'observa com la Junta d'oficials tenia un gran poder, i el mateix Josep Alòs, en sentit crític, ja se n'adonà el 1706. Segons el seu parer, el protector i els oficials "*forman un congreso, que cuida de executar todas las dependencias y negocios que por el mismo protector se proponen y por el brazo militar se resuelven*".⁴⁸ La importància i el poder dels oficials està fora de dubte.

Per acabar, hi ha un tema del qual només podem mostrar unes lleus pinzellades: la situació econòmica del Braç Militar. Tot i la seva configuració com una mena de "gremi" d'ajuda mútua entre els nobles, la lectura dels llibres de deliberacions posa de manifest que l'estament militar va estar marcat per un problema de greu penúria econòmica. Significatiu d'això era el capítol 31 de les Corts de 1701-1702. S'hi es-

44. CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, vol. I. p. 264.

45. L'única excepció en això fou el marquès de Besora, que presidí el Braç entre 1699 i 1701, la qual cosa s'explica no per la seva dignitat, sinó pel fet d'haver estat escollit protector pels mateixos membres del Braç. El mateix memorial afirma que fins al 1692 havien estat protectors només el comte de Solterra, el marquès d'Anglesola, el comte de Peralada, el comte de Robres i el comte de Centelles.

46. GAY ESCODA, J. M., *El corregidor...*, p. 756.

47. CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, p. 361.

48. GAY ESCODA, J. M., *El corregidor...*, p. 756.

tablia que “lo Bras Militar del present Principat pugua gastar quiscun any fins à mil lliuras de diners de la Generalitat per los gastos se li oferiran y en defensa dels privilegis, exempcions y llibertats de dit Bras Militar, del General de Catalunya, Ciutat de Barcelona y de las demés Ciutats”.⁴⁹ El capítol determinava que es creés una divuitena formada per nou representants del Braç i nou de la Diputació, per posar-se d’acord en la transmissió dels diners. A més, si feia falta, aquesta quantitat es podia augmentar amb 1.000 lliures més. El fet és ben indicatiu de l’ampliació de les funcions de la noblesa, i de la dotació d’unes quantitats per poder exercir amb eficiència les seves tasques. La documentació transmet la sensació que la situació econòmica no va ser molt folgada. Així trobem que el 6 de desembre de 1703 es pagava a Josep Duran, ambaixador del Braç a Madrid, 75 dobles pels “pochs effectes ab que es troba lo Braç Militar”,⁵⁰ i sembla que més d’una vegada es va demanar a la Diputació que fes efectiva una segona paga de 1.000 lliures. El Llibre de deliberacions recull, de vegades, els comptes de despeses presentats pel clavari. Comprovem com gran part dels ingressos provenen de la concessió de privilegis, com ara el de marquès a Martín Sabater, el de militar a Jaume Teixidor i ciutadà a Miquel Bosc.⁵¹ Entre les despeses trobem els correus que s’enviaven als ambaixadors a Madrid, els cotxes, els “lacayos” per portar les llums a la nit,⁵² la confecció de claus, el pagament de “melindros y xocolata dels cavallers” o “garrafas de aygua de Sidra”⁵³ i fins i tot el pagament d’una faluga per fer els compliments a un almirall anglès.⁵⁴ Però, més enllà d’aquestes qüestions menors, la sensació que transmeten els textos és que gran part d’aquests diners es va destinar a les despeses originades per la defensa de les Constitucions. No era casualitat que pel febrer de 1705 el virrei Velasco criticqués amb contundència que les 2.000 lliures del Braç “*se consumen en los abogados que les suministran materiales para oponerse a la debida execucion de las ordenes de vuestra magestad*”.⁵⁵

HISTÒRIA DEL BRAÇ MILITAR

La noblesa al segle XVII (1602-1697)

El Braç Militar que participa a les Conferències dels Tres Comuns cap a 1700 no tenia el mateix paper polític que el Braç Militar

49. *Constitucions, Capítols i Actes de Cort...*, p. 27.

50. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 1062v.

51. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 293r i ss.

52. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 293r i ss.

53. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 85r i ss.

54. LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 1198r i ss.

55. AHN, Estado, lligall 272, exp. 75.

que neix amb les Constitucions de 1602. El coneixement de les seves ordinacions, la possessió d'una estructura interna madura, que l'equiparava al Consell de Cent i a la Diputació quant a dinamisme intern, no explica per si sol per què el Braç va ser tan important en els anys de la guerra de Successió. L'objectiu d'aquest apartat és atènyer-se només als fets polítics a través d'un breu i ràpid repàs de l'evolució d'aquesta institució al llarg del segle XVII. Volem mostrar que la seva actuació durant els anys de la guerra de Successió fou el resultat d'una tradició i un prestigi que s'havia guanyat en els anys anteriors.

Com hem dit més amunt, el naixement del Braç Militar de 1602 s'insereix dins el context ben definit d'una noblesa que veia com estava perdent les seves prerrogatives i buscava mitjans adequats per tal de conservar-les. No era casualitat que fos precisament el 1602 quan es produí l'arrest del diputat militar i eclesiàstic i de l'oïdor militar per la seva oposició a la publicació de cinc constitucions aprovades a les Corts de 1599. Com Elliott ha assenyalat, la principal preocupació de la corona pel que fa al Principat durant els primers vint anys de segle va ser l'eliminació del bandolerisme, en el qual estava implicada gran part de la petita noblesa rural: "La petita noblesa i la gent en ascens tenien les claus de la caixa i eren ells qui encoratjaven els bandolers".⁵⁶ Això va portar a un enfrontament dels diferents virreis contra aquest sector social. Les actuacions del Braç tot sovint s'emmarcaren en la necessitat d'aconseguir el suport de la Diputació o de la Ciutat per tal de defensar la innocència d'algun dels seus membres. Així, l'estiu de 1605, el Braç demanava ajuda a la Diputació per tal d'aconseguir l'alliberament del militar Pere Massó, empresonat pel visitador Clavero, o el 1608, quan s'oposà al desterrament d'alguns nobles acusats de bandolerisme. Però, de fet, no va ser fins al virregnat d'Albuquerque (1616-1619) quan aquesta noblesa rural, implicada fortament amb el bandolerisme i les batalles entre nyerros i cadells,⁵⁷ va rebre el cop de gràcia i es produí una autèntica "domesticació". És en aquest últim sentit que Elliott considerava que el seu gran èxit radicava en el fet que "terroritzà els nobles i la gentilitat i va fer que retiressin el seu

56. Elliott, J. H., *La revolta...*, p. 111. Un testimoni de l'època, Andreu Roig, escrivia al rei tot indicant que "quien entretiene a los bandoleros es alguna gente poderosa y algunos caballeros para conservar sus parcialidades".

57. Sobre aquest tema vegeu, per exemple, TORRES, X., *Els Bandolers. segles. xv-xviii*, Eumo Editorial, Vic, 1991; TORRES, X., *La Vall de Torelló als segles xvi i xvii: una història de paraires i bandolers*, Eumo Editorial, Vic, 1995, i SALES, N., *Senyors bandolers, miquelets i botiflers*, Empúries, Barcelona, 1984.

suport a les partides de bandolers”.⁵⁸ El govern d’Albuquerque, però, es caracteritzà per la duresa de les seves mesures (enderrocament de cases nobiliàries, prohibicions de dur insígnies, etc.) i la transgressió de nombroses Constitucions i prerrogatives. Això facilità l’aparició d’un notable grup opositor, liderat per Alexandre d’Alentorn (fill d’Onofre) i una part important de la noblesa rural empobrida i emigrada a la ciutat. Aquest grup va coordinar l’oposició a través del control de la Diputació, que Eva Serra anomena “la Diputació dels Alentorn”.⁵⁹ Resulta difícil fer una valoració del paper del Braç Militar durant aquests primers anys, sobretot perquè s’han perdut les deliberacions que van des de 1602 fins a 1623, però, globalment, altres fonts sembla que indiquen que el seu paper va estar més vinculat a l’acció de persones concretes, que defensen uns interessos marcadament estamentals, que no pas a una acció col·legial que tingués una preocupació per l’interès comú.

En la dècada dels anys vint van sorgir noves topades entre les institucions catalanes i els virreis, que reclamaren al Braç que es posicionés a favor d’uns o altres. El primer incident de relleu es produí el 1621 quan el virrei Alcalà decidí exigir a Barcelona el pagament dels quintos endarrerits.⁶⁰ Després d’un any d’infructuoses ambaixades per evitar la mesura, el desembre de 1621 el Consell de Cent decidí reunir-se amb la Diputació, el Capítol i el Braç Militar per decidir quina mesura calia prendre. Fou precisament la noblesa la que proposà la solució que finalment adoptà la Ciutat: enviar un memorial al rei per exposar-li les raons que justificaven el seu dret a no pagar el quint.⁶¹ Pocs mesos abans havia mort Felip III. El nou rei, Felip IV, intentà mantenir la lloctinència d’Alcalà sense aplicar, tal com indiquen les Constitucions catalanes, la vicerègia. Si bé en un inici totes les institucions catalanes s’oposaren a la mesura, fou especialment el Consell de Cent i el Braç Militar els que amb més fermesa defensaren les Constitucions. La seva posició era tan forta que quan al desembre de 1622 la Diputació decidí acceptar el jurament del bisbe Sentís com a virrei, que era la persona escollida pel rei per a substituir Alcalà, ambdues corporacions iniciaren

58. ELLIOTT, J. H., *La revolta...*, p. 118.

59. SERRA, E., “Introducció”, dins DD. AA., *La revolució catalana de 1640*, Crítica, Barcelona, 1991, pp. VII-XIX. La citació és a la p. XIII.

60. El conflicte ha estat ben explicat per ZUDAIRE, E., *El Conde-duque y Cataluña*, CSIC, Madrid, 1964, p. 75 i ss.

61. MNA, vol. X. Concretament la proposta del Braç era fer “memorial llarg y copias de tots los medis així en fet com en dret concernents a la justícia de la ciutat” (dia 13 de desembre de 1621, p. 10). També es demanava que el rei vingués a jurar les Constitucions a Catalunya.

en solitari un procés de contrafacció contra la mateixa Generalitat.⁶² Aquesta actitud del Braç requerí un cop de força del rei per tal de doblegar una noblesa que li devia vassallatge. Felip IV ordenà al Braç que, com a “servei particular”, l’assistís al jurament del virrei Sentís. La mesura aconseguí crear la divisió dins la corporació, la qual, després d’una tensa votació, decidí obeir el manament reial.⁶³

Un altre episodi on el Braç tingué un paper destacat fou les Corts de 1626. Tal com assenyala Elliott, l’estament de la noblesa fou dels més combatius davant les pretensions reials.⁶⁴ En aquest sentit, Ferro recorda que el 1626 i el 1632 la creació del Tribunal de Contrafaccions en l’anomenat projecte de la “Sala Sant Jordi” va fracassar “en gran part perquè el Braç Militar no volgué sotmetre els barons i llurs oficials a la nova jurisdicció”.⁶⁵ L’actitud bel·ligerant del Braç semblava una continuació de la política que s’havia dut en els primers vint anys del segle, tot lluitant per la conservació dels seus privilegis i vetllant pels interessos de classe. Però més enllà de les seves reclamacions, el tret que caracteritzà el Braç Militar a les Corts de 1626 va ser la seva divisió interna, fet que Eva Serra ja va destacar al seu moment.⁶⁶ En aquest sentit, i en consonància amb la proximitat política cada vegada major amb el Consell de Cent, no podem oblidar que Barcelona va ser l’única ciutat del Braç Reial que va donar suport a les pretensions del Braç Militar sobre jurisdiccions, fet que no ens ha d’estranyar si considerem que els ciutadans honrats de Barcelona formaven part del Braç Militar des de 1602. D’altra banda, durant aquestes Corts el Braç demanà el privilegi que els seus membres poguessin exercir funcions comercials sense deixar de perdre la condició nobiliària, la qual cosa era un signe dels nous sectors socials que estaven penetrant dins la noblesa.⁶⁷ Per tant, a partir de 1620 s’estava produint un canvi en l’actuació del Braç, cada vegada més vinculat als posicionaments del

62. ZUDAIRE, E., *El Conde-duque...*, p. 19.

63. Diversos autors han estudiat amb profunditat l’episodi de la vicerègia del bisbe Sentís, en especial ELLIOTT, J. H., *La revolta...*, pp. 142-152, LALINDE, J., *La institución virreinal en Cataluña*, Instituto Español de Estudios Mediterráneos, Publicaciones sobre Historia, Barcelona, 1964, pp. 164-175 i ZUDAIRE, E., *El Conde-duque...*, pp. 1-33.

64. Elliott comenta que “fou l’aristocràcia, no pas el braç reial, la que realment insistirà” en les seves exigències (*La revolta...*, p. 224).

65. FERRO, V., “La Diputació del General de Catalunya”, dins DD. AA., *El territori i les seves institucions històriques*, p. 456.

66. SERRA, E., “Introducció”, p. 22; vegeu també ELLIOTT, J. H., *La revolta...*, p. 224. Els dos grups estaven liderats pel duc de Cardona i el comte de Santa Coloma, respectivament.

67. SERRA, E., “Ciutats i viles a Corts Catalanes, 1563-1632: entorn de la força municipal Parlamentària”, XVII Congrés d’Història de la Corona d’Aragó. 7-12 de setembre de 2000, p. 26.

Consell de Cent, donant suport en l'assumpte dels quints, en la defensa de la vicerègia o en la jurisdicció sobre les propietats.⁶⁸

La dècada de 1630 estigué marcada per la tensió cada vegada més forta entre la corona i les institucions catalanes. La guerra contra França i la lluita pels quints foren les principals manifestacions d'una progressiva tensió que culminà amb el trencament institucional de 1641. En aquest context, destaca la normalització institucional del Braç Militar, que s'havia configurat com un referent necessari a l'hora de solucionar problemes o aconseguir el suport per defensar una determinada postura. Per exemple, el 1634 el virrei exigia al Consell de Cent la revisió dels seus llibres de comptes. El consistori barceloní s'oposà a aquesta mesura emparant-se en els seus privilegis, i sorgí un nou conflicte que només finalitzà quan el virrei, davant la pressió exercida per les ambaixades de la Diputació, el capítol i el Braç Militar, renuncià al seu desig. Poc després, però, empresonà tres membres del Consell de Cent. Els diputats, el bisbe i el marquès de Villafranca, protector del Braç, s'oferiren com a intermediaris. En la línia de fer pressió cal situar també el conflicte dels quints amb Barcelona, que cap al febrer de 1635 encara continuava viu. Davant la negativa de Barcelona a pagar, el rei es veié obligat a demanar a la Diputació, el capítol i el Braç Militar que pressionessin el Consell de Cent per tal que pagués l'impost. Altres vegades el Braç Militar esdevingué un punt de referència a l'hora de decidir quina era la millor opció. Així, el març de 1639, el Consell de Cent deliberava enviar Jeroni Navel a Madrid per oposar-se al nou impost sobre fortificacions. Abans de fer el viatge, s'estipulà que es demanés consell al Braç, a la Diputació i al virrei sobre com s'hauria de fer aquesta ambaixada. Igualment, el 1642, ja sota domini francès, Margarit consultà al Braç la conveniència o no de fer una nova lleva de soldats.⁶⁹ Una altra mostra de normalització institucional de la noblesa es trobava en la renovació del jurament del duc de Cardona com a virrei: tot i que la cerimònia es féu a Girona, hi assistí el Braç Militar, juntament amb el Consell de Cent i la Diputació.

La guerra amb França i les seves conseqüències (allotjaments i lleva de tropes) va forçar la noblesa a prendre una posició que clarament es manifestà en contra dels desigs reials. De fet, va ser el Braç el principal instigador que els barons no enviessin soldats a Leucata el 1637. Després de la desfeta, la Ciutat, la Diputació i el Braç van presentar

---

68. Sobre aquesta vessant resulta d'interès l'estudi de GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo decisivo...*, especialment les pp. 296-300.

69. SALES, N., *Els segles de decadència. Segles XVI-XVII*, dins DD. AA. *Història de Catalunya*, vol. IV, Edicions 62, Barcelona, 2002, p. 355.

memorials justificatius de la seva actitud al rei. Tres anys més tard, davant la campanya del Rosselló, el rei tornà a demanar més tropes a les institucions catalanes. Aquesta vegada, Barcelona respongué aviat i envià un contingent; la Diputació, si bé en un principi no hi estava gaire predisposada, també ho féu. Fou el Braç Militar el que més s'oposà a col·laborar, fins i tot envià una ambaixada a la Ciutat per demanar que no seguís les indicacions reials.⁷⁰ Paral·lelament a l'enviament de tropes es produí el conflicte de l'allotjament i de les lluites per definir quines viles havien d'allotjar i quines no. El Braç Militar i el Consell de Cent es queixaren repetidament, tot argumentant els seus drets.⁷¹ De fet, encara el 1684 trobem un memorial justificatiu sobre l'afer,⁷² la qual cosa indica que el tema no havia quedat ni de bon tros resolt. Més enllà de si es podia o no allotjar soldats, el cert és que les tropes cometeren abusos que la Diputació, el Consell de Cent, el Capítol i el Braç denunciaren amb cartes a les autoritats reials. Aquesta actitud tan negativa de la noblesa, fins al punt que alguns desertaren de l'exèrcit, va merèixer una carta del rei en què els recriminava la seva tebior.⁷³ Al llarg de la dècada dels trenta, la noblesa se sentí molt pressionada per la corona i cada vegada desconfiava més del monarca. Resulta il·lustratiu el resum que feia Elliott d'aquest desengany: "Desproveïts de càrrecs, mancats d'honors, tractats de forma que no haurien tolerat llurs antecessors, els nobles i la gentilitat no veieren cap raó, al moment de la crisi a l'estiu de 1640, per arriscar llurs vides a favor d'un rei que de forma tan singular no havia sabut apreciar llurs serveis."⁷⁴ D'altra banda, si bé és cert que durant la revolta de 1640 el Consell de Cent i la Diputació portaren la iniciativa en l'acció, Eva Serra ha recordat que alguns membres del Braç van tenir un paper ben destacat.⁷⁵ Del que hem exposat en línies precedents es pot observar com al llarg de la dècada dels trenta el Braç s'havia consolidat com una institució plena de vida i un referent en la vida política del país. En els mesos previs a la revolta, la implicació del Braç va ser evident, fins i tot "a estones amb un caràcter radical capdavanter".⁷⁶ Van ser nombroses les reunions que la Diputació, Consell de Cent, Capítol i Braç celebra-

70. ZUDAIRE, E., *El Conde-duque...*, p. 194.

71. SALES, N., "Els segles de decadència...", p. 332.

72. LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 107r.

73. El rei criticava "la tibieza con que procedéis en esta ocasión acudiendo tarde a ella (a la batalla) o retirandoos sin tiempo como lo habéis hecho algunos". Cfr. ELLIOTT, J. H., *La revolta...*, p. 354.

74. ELLIOTT, J. H., *La revolta...*, p. 463.

75. SERRA, E., "1640 Una revolució política. La implicació de les institucions", dins DD. AA., *La revolució catalana de 1640*, pp. 3-65. La citació és a la p. 48.

76. SERRA, E., "Introducció", p. 32.

ren al llarg dels mesos de gener i febrer per decidir com defensar les Constitucions. En el mateix sentit, no podem oblidar que només un 12% dels assistents del Braç Militar a la Junta de Braços de setembre de 1640 van abandonar la Diputació al gener de 1641.⁷⁷ Això no vol dir, però, que el Braç tingués el mateix prestigi social que la Ciutat i la Diputació. Prova d'aquest fet fou que el text del jurament que havia de fer Lluís XIV va ser elaborat pels dos comuns. Com diu Palos, "el Braç Militar va manifestar des de bon començament el seu desacord per no ser convidat a participar en la redacció d'aquest document",⁷⁸ la qual cosa era indicativa de les seves pretensions quant a influència política, una influència que no era acceptada pels altres dos comuns.⁷⁹

Després de la caiguda de Barcelona, el 1652, la corona inicia un fort procés desinsaculador per tal de dur a terme una purga política. Eva Serra ha destacat que en el Consell de Cent aquesta purga es va centrar especialment en els menestrals, el 67% dels quals foren desinsaculats, i que van ser els militars el sector que menys va patir aquesta repressió (només afectà el 19% dels insaculats).⁸⁰ Arran d'aquests canvis sorgí una nova generació de burgesia ascendent i petits "nous" nobles que no han viscut els esdeveniments de 1640, i que tingueren una actitud diferent envers la corona. Tradicionalment, s'ha parlat de la segona meitat del segle XVII com una època de neoforalisme en què es destaca una col·laboració entre les institucions catalanes i la Cort de Madrid. Els estudis⁸¹ recents no fan sinó qüestionar la tranquil·litat del període. La veritat és que Catalunya va viure gran part d'aquest període sota un estat continuat de guerra amb França que condicionà bona part de la seva acció política: la guerra de la Devolució (1667-1668); la guerra d'Holanda (1672-1679), la tercera guerra amb França (gener-novembre de 1684) i la quarta (1688-1697), a les quals cal afegir la revolta dels Barretines (1687-1690) i el cop d'Estat de

77. SALES, N., *Els segles de decadència...*, p. 345.

78. PALOS, J. L., "Una lectura de la Guerra dels Segadors (1638-1644)", dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, vol. V, p. XXVI.

79. Amb tot, cal dir que el seu poder ja era notable. Durant el 1641 la pressió del Braç va ser tan gran que van aconseguir la destitució de Jaume Ferrer com a assessor de la Diputació, tot i l'oposició dels diputats. *Cfr.* PALOS, J. L., "Una lectura...", p. XXVII.

80. *Cfr.* SERRA, E., "El Pas de Rosca en el camí de l'Austriacisme", dins ALBAREDA, J. (ed.), *Del patriotisme al catalanisme*. L'autora comenta que amb el control de la insaculació es volia que la Generalitat fos "un òrgan inoperant a efectes de govern català i només operatiu a efectes clientelars de la monarquia" (p. 75).

81. ESPINO LÓPEZ, A., "Catalunya durante el reinado de Carlos II. Política i guerra en la frontera catalana. 1679-1697", *Manuscrits*, 5, Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona, 1997; DANTÍ, J., *Aixecaments populars als països catalans. 1687-1693*, Curial, 1990; ALBAREDA, J., *Els catalans...*, capítol I.

Joan Josep d'Àustria el 1667. Aquest context tan bel·ligerant féu de la noblesa catalana, que s'esforçava a defensar el país davant la incapacitat de les tropes reials, *uno de los grandes protagonistas* del període. En aquest sentit, Morales Roca considerava que era sota el regnat de Carles II "*cuando adquiere mayor preponderancia el papel político del Brazo Militar, como representante del estamento nobiliar de Cataluña*".⁸² Una mirada als principals esdeveniments del període ens confirma la imatge d'un Braç Militar fidel a la Corona i que fruit d'aquesta actitud assoleix diferents recompenses. Potser el primer episodi destacat sigui el posicionament polític del Braç davant el cop d'Estat de Joan Josep d'Àustria. Conscient de la seva situació, Joan Josep escriurà a les institucions catalanes, entre elles al Braç Militar, per tal de demanar el suport a la seva causa. El conflicte creà una forta divisió al si del Braç Militar, que finalment decidí demanar a don Joan Josep que renunciés a les seves pretensions i se sotmetés a la regent Marianna.⁸³

Durant el conflicte dels Barretines, el Braç, com la resta de les institucions, tingué una actitud clarament de fidelitat al rei i de fermesa davant els insurgents,⁸⁴ fins al punt que el 23 de novembre de 1689 es decidí fer una ambaixada al virrei "offerint sacrificar sas vidas y haciendas de tots los particulars del Bras per a lo castich dels contrafahents".⁸⁵ A tot això cal afegir qüestions de caire més ordinari, que ja han sortit en la primera part del capítol: el finançament de la reconstrucció de baluards, els donatius per al rei,⁸⁶ creació de juntes de defensa davant el setges dels francesos,⁸⁷ etc. Resultat d'aquestes i altres accions són les diferents mercès que el rei els concedí a l'últim terç de segle. Així, el 1674, Carles II atorga un reial privilegi pel qual es confirmà el dret de la noblesa a no allotjar soldats;⁸⁸ el 1690 el rei els concedia el títol de "fidelíssims";⁸⁹ el juny de 1694, el privilegi que

82. MORALES ROCA, F., "Privilegios nobiliarios...", p. 187.

83. L'episodi ha estat estudiat per Sánchez Marcos, si bé és només una aproximació primerenca. Per conèixer l'actitud del Braç Militar en aquest conflicte resulta imprescindible la consulta de LLDBM, G-69, vol. III, fol. 220r i ss.

84. Sobre aquest aspecte, Albareda comenta que la noblesa, "si bé inicialment va mantenir una actitud possibilista, es desentengué del moviment i s'oposà en veure perillar els seus interessos perquè aquests (els barretines) es radicalitzaven" (ALBAREDA, J., *Els catalans...*, p. 3). El mateix autor constata, però, que alguns van ajudar sotamà els grups radicals, que també tingueren el suport d'alguns petits nobles.

85. LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 581r.

86. Com el que es recull a LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 622r.

87. LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 111v.

88. MORALES ROCA, F., "Privilegios nobiliarios...", p. 193.

89. Aquí tampoc cal ser ingenu, i hem de tenir present que aquesta mercè arriba poc després que el Braç hagués aprovat fer un donatiu al rei. *Cfr.* LLDBM, G-69, vol. IV, fol. 108v.

els seus enviats a Madrid (també els del Consell de Cent i de la Diputació) rebessin el tracte d'ambaixadors.⁹⁰ El 1698, el virrei Darmstadt concedí que la banda que acostumaven a portar els cavallers catalans fos des d'aleshores la insígnia pròpia i peculiar dels membres del Braç Militar. El 1706 Carles III concedí als seus oficials els privilegis de que gaudien els *Grandes de España* i, el 1707, el privilegi al protector d'anar precedit de dos macers.⁹¹

La noblesa sota Felip V i Carles III, l'arxiduc (1700-1714)

Però, de fet, fou a partir de 1700 quan aquest prestigi i poder creixent de la noblesa es manifestà encara amb més força i es desenvolupà plenament. Un primer moment clau fou el conflicte per l'acceptació del testament de Carles II. L'estudi minuciós dels esdeveniments mostra que en aquest context va ser el Braç Militar el principal opositor a la mesura. De fet, tot i que la Conferència acordà acceptar els manaments de Madrid, el Braç, en una tensa reunió, es negà a seguir aquest consell i deliberà escriure una carta de condol a la reina i que en un memorial se li exposessin "los reparos y dificultad que se offerescan respecta de la jurisdicció contenciosa" del virrei, la qual cosa ha comportat que "ha suspès al present Brás lo prendre sobre ells resolució fins a saber si sa Magestat se dignarà manar attendre a dit reparos y duptes".⁹² La noblesa va valorar més el parer del seu prestigiós advocat, Lluís de València, que recomanava que no s'acceptés el virrei, que no pas el parer dels Tres Comuns. Encara que després la noblesa, en veure's aïllada políticament (Diputació i Ciutat no la van secundar en aquesta decisió), va rectificar, en cap moment no va deixar de protestar; i per aquesta raó envià pocs mesos més tard un llarg memorial on exposava totes les dificultats legals que suposava l'acceptació de la mesura que se'ls demanava. L'episodi representa un bon exemple de coherència política i d'estricta compliment de la legalitat. Sens dubte, el Braç va destacar en la defensa de la legalitat per sobre de la Diputació i el Consell de Cent.⁹³

90. MORALES ROCA, F., "Privilegios nobiliarios...", p. 178.

91. FLUVIÀ, A., "Precedents històrics...", p. 12. Vegeu també LLDBM, G-69, vol. IV i MORALES ROCA, F., "Privilegios nobiliarios...". D'aquests privilegis cal destacar l'equiparació dels seus oficials a la dignitat de *Grande de España*, que en el fons és el privilegi de cobertura que tant va disputar el Consell de Cent amb el rei al llarg del segle XVII. En aquest sentit, cal tenir present com el privilegi equipara els oficials del Braç als del Consell de Cent i, a la vegada, és un signe de la íntima implicació social que hi havia entre el Consell de Cent i el Braç.

92. LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 157v. El memorial es troba als fols. 282r-295v.

93. Una primera aproximació detallada al conflicte la podeu trobar a MARTÍ, E. "Conflictivitat institucional: La Conferència dels Comuns de novembre de 1700", *Pedralbes*, 23, vol. II. Universitat de Barcelona, Barcelona, 2003, pp. 209-232.

Aquesta bel·ligerància del Braç continuà en els mesos següents quan el conflicte de la vicerègia esclatà de nou al desembre de 1700 i gener de 1701. Es produí una divisió molt gran entre la Diputació, partidària d'acceptar la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència, i la Ciutat, que es negava a donar per vàlida l'actuació del tribunal reial. En aquest context, el Braç se situà clarament del costat del consistori barceloní. Després hi va haver uns mesos de tranquil·litat amb l'anunci de la vinguda del rei a Catalunya per celebrar Corts. La noblesa va tenir novament un paper ben destacat, ja que va posar-ne en perill la conclusió quan Pere Torrelles presentà un dissentiment general a totes les Constitucions fins que no es retornés el dret de les insaculacions. La maniobra de Torrelles, que va guanyar el suport d'un gran nombre d'altres nobles, tingué entre altres conseqüències la divisió del Braç Militar en dos bàndols, ja que altres nobles protestaren contra la proposta de Torrelles. Finalment les pressions reials aconseguiren que Torrelles retirés el dissentiment i que les Corts poguessin arribar a bon port. Tot i així, el Braç Militar havia fet sentir la seva veu davant del nou monarca: la noblesa estava disposada a jugar fort per defensar les Constitucions.

Una actuació vigilant que es mantingué en els següents mesos. Si les Corts es tancaven el gener de 1702, pel maig de 1702 esclatà un nou problema per la Planta de Govern en marxar Felip V a Nàpols. El Braç tingué novament un paper ben destacat en la defensa de les Constitucions, quedant-se en solitari. Com recordava el comte de Robres "*no obstante la diputación y ciudad de Barcelona le reconocieron muy luego, más el Brazo se resistió*".⁹⁴ De molta més rellevància fou el conflicte per l'expulsió d'Arnald Jäger. D'aquest conflicte ara ens interessa destacar l'actitud del Braç i concretament del seu protector, Felicià Cordelles, que pel seu càrrec era també membre del Tribunal de Contrafaccions. La seva actitud va ser la més radical en la defensa dels drets que emparaven el ciutadà català d'origen holandès.⁹⁵ Un altre moment on es manifestà el poder creixent que el Braç militar s'estava atribuint, el representa l'enfrontament pel torp que la Diputació imposà al veguer per haver fet un registre a la casa del diputat eclesiàstic sense tenir-hi competència. El Braç sortí en defensa del veguer i protestà amb fermesa davant dels diputats, "criticant "lo ardor" amb què el procurador fiscal del General havia tractat el veguer".⁹⁶ Perquè quedés clara l'actitud, la noblesa enviava una representació als diputats amb els

---

94. LÓPEZ MENDOZA i PONS, A., *Historia de las Guerras Civiles...*, p. 123.

95. *Cfr.* DDP, vol. X, 6 de desembre de 1702 i 1 de març de 1703.

96. DDP, vol. X, 22 de juliol de 1703, annex 407.

seus arguments a través d'una ambaixada composta per sis persones, quan normalment se n'enviava una o dues.⁹⁷ El conflicte es perllongà en el temps, es convocaren conferències, i l'afer no se solucionà fins ben entrada la tardor. Amb tot, el succés mostra la importància creixent del Braç, que arribava a qüestionar el poder de la Diputació.

Fins l'arribada de Carles III, l'arxiduc, les topades amb les autoritats filipistes es reproduïren, a la vegada que, com hem dit, la unió dels Tres Comuns es reforçà. Aquí trobarem el Braç Militar ben disposat a la defensa de Barcelona davant els perills dels diferents setges, tot oferint la seva ajuda al Consell de Cent per capitanejar la Coronela, coordinant amb els altres dos comuns la seva oposició a acceptar la modificació del testament de Carles II, etc. Un altre moment clau en què el Braç Militar tornà a destacar per la seva actitud en la defensa de les Constitucions es produí amb la vinguda de Carles III, l'arxiduc, a Barcelona, a l'octubre i novembre de 1705. L'episodi té interès perquè resulta ben il·lustratiu del poder i del prestigi que havia adquirit la noblesa amb el pas dels anys.⁹⁸ Aquests dos mesos suposen un petit banc de proves per veure quina és la reacció de les institucions davant el nou monarca, quan els fets encara no han avalat les promeses. Si el dia 14 es fixava per a l'entrada de les tropes aliades a Barcelona, el 13, a la nit, es produïren greus tumults per la ciutat de manera que la Diputació, el Consell de Cent i el Braç Militar van sortir als carrers per tal de calmar la població. La situació semblava tan greu, que el Braç Militar suggerí a la Ciutat i a la Diputació que hi hagués una reunió de representants dels tres comuns amb el príncep Antonio de Liechtenstein per tal de solucionar el problema. Però el problema no s'acabaren aquí. El dia 18 la Inquisició demanà ajuda al Braç Militar (i no a la Diputació o al Consell de Cent que eren les autoritats competents) perquè no volia que s'allotgés al seu palau un regiment de soldats, pel perill que corren els "papers de secrets" i l'arxiu reial. A tot això, el Braç Militar exigí als diputats que evitessin que el virrei Velasco s'emportés els papers anomenats de "la Mulassa", que contenien llistes de persones empresonades per Felip V, i els *Anales* de Feliu de la Peña. El dia 20 els documents eren retornats a l'arxiu.

Al llarg dels dies següents se celebraren conferències dels Tres Comuns per tal de donar resposta a les diferents demandes de Carles III, l'arxiduc: sobre els allotjaments, sobre la forma del jurament,

---

97. Cfr. DDP, vol. X, 24 de juliol de 1703.

98. Sobre aquest episodi vegeu MARTÍ, E., "Les institucions Catalanes davant l'arribada de l'arxiduc Carles III. Octubre-desembre de 1705", dins *Antoni Saumell i Soler. Miscel·lània in memoriam*, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2007.

sobre la creació del Consell Reial, sobre la demanda d'un préstec i l'aixecament de dos regiments, un de la Diputació i un altre del Consell de Cent. Sobre aquest últim, Ciutat i diputats decideixen tenir conferències de dos comuns per tractar de la planta i el sou que han de rebre els oficials. En aquest context, el Braç sembla que estava fora de la reunió, perquè en principi no tenia competències sobre qüestions econòmiques. Però el prestigi que la noblesa havia assolit feia necessari que també poguessin opinar sobre aquest afer. El 3 de novembre, la Diputació proposà al Consell de Cent que s'incorporessin els representants del Braç Militar a la Conferència, ja que els diputats "volen i tenen el gust entervinga en una y altra de ditas dependencias las personas entrevinga en ditas Conferencias pera part de dit Braç Militar". La Ciutat hi estigué conforme i justificà l'absència del Braç perquè s'havia "deixat inadvertidament fer-se dita comissió" als seus membres.⁹⁹ D'altra banda, la convocatòria de les Corts és una de les grans promeses de Carles III. Avançant-se a la situació serà novament la noblesa qui, el dia 11 de novembre, proposi als altres dos comuns que es reunixin els advocats per parlar del tema, ja que considera que "per abreviar esta tan convenient expedició té nomenats [el Braç Militar] dos assessors per estudiar i dos persones per solicitar (...) la més breu expedició de la Cort. Suplicant-los [a la Diputació i al Consell de Cent] tingan a bé fer la mateixa prevenció per ab ella se puga facilitar sa conclusió i lo acert que es desitja".¹⁰⁰

A tot això s'afegiren nous tumults. El 22 de novembre "*corrió voz que avian querido matar a Don Antonio de Peguera i Aimeric*" i el dia 23 "*la voz fingida de querer matar al rei*".¹⁰¹ El fet produí nous incidents pels carrers de la ciutat quan el poble començà a buscar els fidels al rei borbó. El Braç Militar instà els altres dos comuns a vetllar per la quietud pública, i una vegada més els comuns sortiren al carrer a fer rondes nocturnes. El 26 de novembre la noblesa va rebre la felicitació del príncep Antonio agraint el seu paper en apaivagar el conflicte. Finalment, el 2 de desembre, Carles III, l'arxiduc, feia arribar als comuns un decret pel qual anul·la totes les mercès concedides per Felip V. La mesura suposava una rèplica exacta de la maniobra que féu Felip V quan volgué modificar el testament de Carles II. La reacció del Braç i de la Ciutat no es va fer esperar. El primer decidia encomanar als seus assessors i a la Conferència la decisió sobre si havien d'obeir o

99. LLDCC, N-214, 3 de novembre de 1705.

100. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 418r.

101. FELIU DE LA PENYA, N., *Anales...*, p. 544.

no el decret reial.¹⁰² Per desgràcia, amb la proximitat de les Corts no hi havia temps per reunir la Conferència, i la consulta als assessors del Braç fou afirmativa, en el sentit que consideraven que el Braç havia d'obeir el decret reial.¹⁰³ Semblantment, la Ciutat encomanà la qüestió a una junta de consellers i sis persones que van resoldre el mateix.¹⁰⁴ La Diputació ho acceptà de bell antuvi. Vist en conjunt ens adonem com el 1705 el Braç Militar va tenir un paper clau en la defensa de les Constitucions i del bé comú. Des de la seva preocupació per l'ordre públic, passant per la preparació de les Corts i l'oposició a acceptar el decret que anul·la les mercès de Felip V, queda clar que dista molt de ser una institució elitista, allunyada de la realitat i exclusivament pendent dels seus interessos personals.

Certament, el reforçament de la Conferència dels Tres Comuns a les Corts de 1705-1706 va tenir entre altres conseqüències la minorització política dels tres comuns individualment, ja que les grans decisions de govern les prengueren arran dels consells de la Conferència: els rals de vuit, contra les desinsaculacions de l'arxiduc, sobre la jurisdicció de la coronela, sobre els magistrats de la llotja i la seva consideració o no com a militars, l'afer Parrellà, *l'Építome*, els allotjaments, sobre l'obertura del Tribunal de Contrafaccions, per citar només alguns dels conflictes més coneguts. Al darrere de molts d'aquests conflictes trobem una noblesa que secunda sense dubtar els suggeriments dels altres dos comuns quan no era ella qui proposava la convocatòria de la Conferència. Certament, el desgast era molt gran, i davant el conflicte per la modificació del pes dels rals de vuit, el Braç Militar ha de reconèixer el "*miserable estado*" en què es troba per la pèrdua de les collites i les invasions dels enemics. Eren molts els conflictes amb els quals el Braç s'havia implicat fortament, i per això havia adquirit un prestigi molt gran en la defensa de les Constitucions. Ben sentida fou la resposta dels Tres Comuns en saber la marxa de Carles III a Viena pel setembre de 1711: "tant la Diputació com la noblesa i ciutat, el mantindran en eterna memòria."¹⁰⁵ El Braç s'havia convertit en la tercera institució més influent del Principat per mèrits propis, i per la via dels fets i la seva actitud en els moments difícils li havien atorgat un poder que depassava de llarg les prerrogatives estrictes que fixaven les seves ordinacions.

---

102. *Cfr.* LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 438.

103. *Cfr.* LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 443-445.

104. *Cfr.* DDP, 4 de desembre de 1705.

105. DDP, 6 de setembre de 1711.

Això no vol dir que de vegades deixés de vetllar pels seus interessos. Eva Serra ens recorda que encara a les compilacions de 1704 es recull el dret dels membres del Braç a dur armes (que els diferencia externament dels altres estaments), i el conflicte amb el Braç Reial per la reforma d'alguns drets fiscals.¹⁰⁶ D'altra banda, Ferro considera que no s'ha d'extrapol·lar aquestes maniobres de la noblesa, que en realitat "el limiten a consagrar una qüestió de fet". L'autor creu que la societat catalana, incloent la noblesa, caminava cap a un anivellament dels privilegis personals en favor de la societat en general.¹⁰⁷ Raó no li falta, sobretot si considerem que aquesta noblesa, amb els seus alts i baixos, va tenir en certs moments de la seva història un paper destacat en la defensa de les Constitucions.

A primera vista, sembla que no es pot negar que Elliott tingués raó quan deia que al segle XVII fou "la falta d'un sentiment de responsabilitat cap a la comunitat el que més caracteritza a la classe dirigent catalana",¹⁰⁸ ni tampoc que la creació del Braç el 1602 "va confirmar la veu dominant de Barcelona dins del conjunt de l'aristocràcia catalana".¹⁰⁹ Tot i així, no podem oblidar que l'11 de Setembre de 1714, quan Rafael Casanovas, conseller en cap, cau ferit i ha de deixar el Pendó de Santa Eulàlia, la bandera fou recollida per Joan de Lanuza i Oms, comte de Plasència i protector del Braç Militar. El fet, que en si mateix pot ser casualitat, era indicatiu de la preponderància que havia adquirit el Braç al llarg del segle XVII. Sense qüestionar les afirmacions d'Elliott i James Amelang, cal reconèixer també que, veient la història del Braç al segle XVII, les seves accions sovint traspassaren els límits estrictament estamentals fins esdevenir, com diu Molas, "*defensores del sistema constitucional catalán, con más fuerza que la propia Generalidad*".¹¹⁰ En aquest sentit, tampoc podem oblidar la reflexió de Patiño, un home contemporani als esdeveniments, que reconeixia com el Braç Militar "*de algunos años á esta parte, por descuido ó tolerancia de los ministros, se havia hecho formidable y se entrometían en todas las materias de estado, publicándose celadores de la observancia de sus fueros*".¹¹¹ El decidit suport al Consell de Cent en el conflicte dels quints, la defensa aferrissada de la vicerègia el 1621, les queixes per abusos i transgressions de les lleis en els allotjaments, les accions militars a finals de segle, el seu paper durant el setge de Barcelona el 1697, les seves

106. SERRA, E., "Ciutats i viles a Corts de Catalunya...", p. 26.

107. Cfr. FERRO, V., *El dret...*, p. 441.

108. ELLIOTT, J. H., *España y su mundo...*, p. 116.

109. AMELANG, J., *La formación...* p. 98.

110. MOLAS RIBALTA, P., "Felipe V...", p. 10.

111. SANPERE I MIQUEL, S., *Fin de la nación...*, p. 677.

actuacions polítiques amb Felip V, etc., són accions que difícilment es poden explicar des d'una perspectiva d'interès purament classista. El Braç amb el pas del temps es configurà com una institució capacitada per a defensar les Constitucions, no només de la noblesa, sinó també de tot el Principat. Així ho deia Castellví *"este presidente tiene facultad de convocar la nobleza que se halla en Barcelona para deliberar sobre cualquier asunto que considere vulnera las prerrogativas de la nobleza o las del Principado"*.¹¹² Una imatge que Josep Alòs també la reflectia, però des d'una perspectiva ben diferent: *"atrevisse el braço militar singularmente en materias de estado o que conduzcan a la conservación de la real autoridad y de sus regalías o del real patrimonio, motivando el interesarse en las dependencias, por dezir que recaen sobre rompimiento de las leyes, fueros, inmunidades y libertades de Cathaluña, de las cuales se constituye el braço militar zelador"*.¹¹³

APROXIMACIÓ A LA COMPOSICIÓ SOCIAL DEL BRAÇ MILITAR

A les planes anteriors hem intentat dibuixar els trets principals del Braç Militar i mostrar les raons que expliquen la rellevància política que tingué a finals del segle XVII i especialment durant la guerra de Successió. El nostre objectiu ara és fer una primera aproximació a la composició social del Braç Militar, la qual pretén ser una introducció a l'anàlisi més profunda que farem de la classe dirigent en el darrer capítol d'aquest treball. Per aconseguir aquest objectiu hem centrat la nostra atenció en l'estudi dels assistents al Braç durant els primers dies del conflicte de la vicerègia de 1700.¹¹⁴

A grans trets podem dir que entre els dies 31 d'octubre i 8 de novembre es va parlar sobre la salut del rei i sobre l'acceptació del cardenal Portocarrero com a regent. En aquestes reunions es decidí la convocatòria d'una Conferència per decidir la millor manera de solucionar el problema de la regència interina del cardenal. En el transcurs de les negociacions entre les tres institucions, Darmstadt comunicà la mort del rei. L'aplicació de la vicerègia, tal i com estipulen les Constitucions, centrà l'atenció de les sessions que es produïren entre els dies 8 i 16 de novembre i que foren el punt de màxima tensió dins del Braç. A partir

112. CASTELLVÍ, F., *Narraciones...*, p. 550.

113. "Informe de Josep d'Alòs"..., p. 755.

114. Voldria agrair a Armand de Fluvià el temps que em va dedicar en la confecció d'aquesta base de dades. Els seus consells, la facilitat d'accés a textos inèdits i la seva ajuda en la identificació d'alguns personatges han estat de gran valor per poder finalitzar aquest treball.

del dia 16, un cop solucionat el conflicte, les reunions perderen interès i es debateren temes de menor importància, com ara l'assistència als funerals pel rei organitzats pel Consell de Cent i la Diputació. Aquest és el tema dels dies 24 d'octubre i 1 de desembre, que s'han inclòs dins l'estudi perquè poden ser il·lustratius de la participació del Braç en reunions on es debaten temes de menor relleu.¹¹⁵

A partir de l'anàlisi dels assistents a les reunions del Braç durant aquells dies, hem confeccionat una base de dades, que recollim a l'annex 4, on es troben els noms de les cent dinou persones diferents que hi participaren. D'aquestes n'hem pogut identificar amb seguretat cent disset, de manera que només n'hi ha dues de desconegudes.¹¹⁶ La identificació dels membres s'ha fet a partir dels estudis publicats per diversos autors, especialment Armand de Fluvià i Francisco Morales Roca, Castellví i Bruguera.¹¹⁷ El marc temporal abraça des del 31 d'octubre fins a l'1 de desembre de 1700, i s'analitzen un total d'onze reunions plenàries que se celebraren durant aquest temps. Abans de començar amb l'estudi de les dades, però, voldríem cridar l'atenció sobre algunes dificultats que es presenten a l'hora de poder identificar amb seguretat els diferents personatges. Potser l'aspecte més important a tenir en compte quan analitzem socialment la composició del Braç és que no ens podem guiar per la presència dels adjectius de dignitat. Tradicionalment s'ha considerat que els nobles sempre precedien el seu nom amb el tractament honorífic de "don", mentre que el nom dels ciutadans honrats i els cavallers apareixen escrits sense aquest tret distintiu.¹¹⁸ Partint d'aquesta base seria possible una identificació social dels membres d'una sessió del Braç només comptant el nombre de "don" que hi ha, independentment de si és possible identificar o no la persona concreta.

Després d'analitzar les reunions del Braç durant el novembre de 1700 tenim la sensació que aquest criteri, si bé resulta útil per fer

115. Sobre aquest tema vegeu el Llibre de LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 167v.

116. Els noms d'aquestes dues persones són Josep Serra i Francesc Sunyer.

117. BRU DE SALA, L., i FLUVIÀ, A., *Nobiliari del reial cos de la noblesa de Catalunya*, Editorial Joventut, 1998, Barcelona; MORALES ROCA, F., "Privilegios nobiliarios..." i CASTELLVÍ, F., *Narraciones...* De vegades els diferents termes utilitzats per Castellví per referir-se a la mateixa persona ens han servit per identificar-les. BRUGUERA, M., *Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona y heroica defensa de los fueros y privilegios de Catalunya en 1713-1714*, Editorial de Luis Fiol y Gros, Barcelona, 1870.

118. Sobre la identificació estamental vegeu MORALES ROCA, F., "Privilegios nobiliarios...", pp. 191-200.

una primera aproximació, no ens dóna una seguretat absoluta.¹¹⁹ En les deu sessions estudiades hem trobat almenys nou errors clars en la transcripció dels noms. Potser el cas més clamorós és el de Joan Llinàs, un conegut ciutadà honorat de Barcelona, relacionat amb Feliu de la Penya, que diverses vegades apareix escrit com don Joan Llinàs, com ara el dia 15.¹²⁰ En canvi, els nobles Josep Clariana o Emmanuel Ferrer, veuen com els dies 1 i 16 han perdut la seva noblesa, en aparèixer escrits sense l'adjectiu de dignitat propi del seu estatus.¹²¹ Un altre error que dificulta la identificació és l'escriptura del nom, sobretot quan és compost. Així, Pau Ignasi Dalmases ens apareix el dia 15 com Ignasi Pau Dalmases, Antoni Roger d'Erill com Antoni d'Erill o Josep Nuri de Lana com Nuri de Lana. Semblantment la mateixa persona ens apareix de vegades amb els dos cognoms i d'altres només amb el primer, com ara don Felip Ferran Sacirera, que apareix el dia 10 com Felip Ferran.

La precedència dels cognoms acostuma a ser una de les principals dificultats per a la identificació dels personatges, ja que tot sovint els nobles intercalaven els cognoms d'avantpassats seus que tingueren cert prestigi. En alguns casos la seva identificació resulta relativament fàcil, com ara amb Jaume Copons i Falcó, el nom exacte del qual és Jaume Copons de la Manresana-Calders de Vilafranca i Falcó. Però això no sempre resulta tan senzill, com il·lustra el cas de Pere Planelles i Cruïlles, que és el nom amb què apareix als textos. El seu nom autèntic és don Pere Planella i de Dusai, noble, baró de la Granera i senyor de Castellcir, i la presència del "Cruïlles" respon a la voluntat de conservar el segon cognom del seu avi. Si seguim l'evolució d'aquesta nissaga al llarg del segle XVI ens adonarem de les raons que fonamenten aquesta identificació. Primer, trobem Joan Francesc Planella i Despujol, donzell el 1599 i senyor de Castellcir. La següent generació la forma Pere Planella i de Cruïlles, fet cavaller el 1626, ennoblit després de 1632.¹²² Conserva el títol de senyor de Castellcir. El seu fill fou Joan Baptista Planella-Cruïlles i Vila, noble, que participa a la Junta de Braços de

---

119. Sobre les dificultats que presenta la utilització del "don" per intentar establir categories socials vegeu CÁDENAS Y VICENT, V., "El empleo del «DON» en los documentos hasta el siglo XVIII y su presunción de calificación nobiliaria", *Hidalguía*, 86, 1968, pp. 9-12.

120. El mateix passa amb don Francesc Marí que, segons Armand de Fluvià, és cavaller.

121. Els altres errors identificats són els casos de Felip Quintana, que el dia 24 no se'l considera doctor, Bonaventura de Gualbes, que el dia 31 d'octubre no és noble i Ignasi Mari i Lluís Josa, ambdós són cavallers.

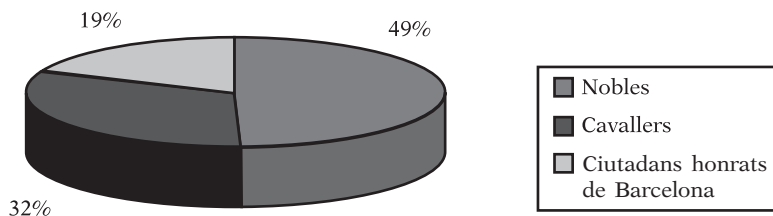
122. FLUVIA, A., *Nobiliari...* L'autor constata que és ennoblit, però no recull la data exacta.

1653, senyor de Castellcir al qual s'afegeix el títol de baró de la Granera. Finalment, arribem a don Pere Planella i de Dusai, que, com hem dit, era noble, baró de la Granera i senyor de Castellcir. A vegades el problema és que les persones canviaven l'ordre dels cognoms per fer prevaldre el de la mare o el d'un altre avantpassat. Així succeeix amb Carlos Orís i Puiggener, el nom exacte del qual és Carlos Puiggener i d'Orís.¹²³ Altres vegades el problema el trobem en el fet que els dos primers cognoms apareixen com si fossin el primer i el segon. Francesc Agulló el trobem a vegades com Francesc Agulló i Pinós (el dia 11, per exemple), però el seu nom complet és Francesc Agulló-Pinós de Sagarriga. El que ens interessa destacar ara és que cal tenir cura a l'hora d'intentar identificar els diferents personatges que componen una sessió del Braç. Els errors que l'escrivà cometia en la transcripció, en l'adscripció del nom o dels cognoms i, sobretot, en el tractament adequat a la dignitat de cada persona, exigeixen un estudi minuciós, cas per cas, en el qual és fàcil cometre alguna errada quan es treballa amb un gran nombre de cognoms.

Abans d'entrar en l'anàlisi social del Braç Militar cal dir que en aquest estudi s'han simplificat les categories estamentals de l'època moderna a tres tipologies ben definides: ciutadans honrats de Barcelona, cavallers i nobles. Això implica que identifiquem les categories de donzell i cavaller dins el mateix grup, i que, pel que fa a la noblesa, no es distingeix entre els *Grandes de España* els barons, els comtes o els senyors de viles. Entrant ja en matèria, el primer que es desprèn de l'anàlisi dels assistents a les reunions del Braç el novembre de 1700 és que hi ha una paritat entre la noblesa i els altres grups socials. Així, dels 117 membres identificats, 58 són nobles i 59 són cavallers o ciutadans honrats, tal i com ho podem observar en el següent gràfic.

Gràfic 1

La composició social del Braç Militar

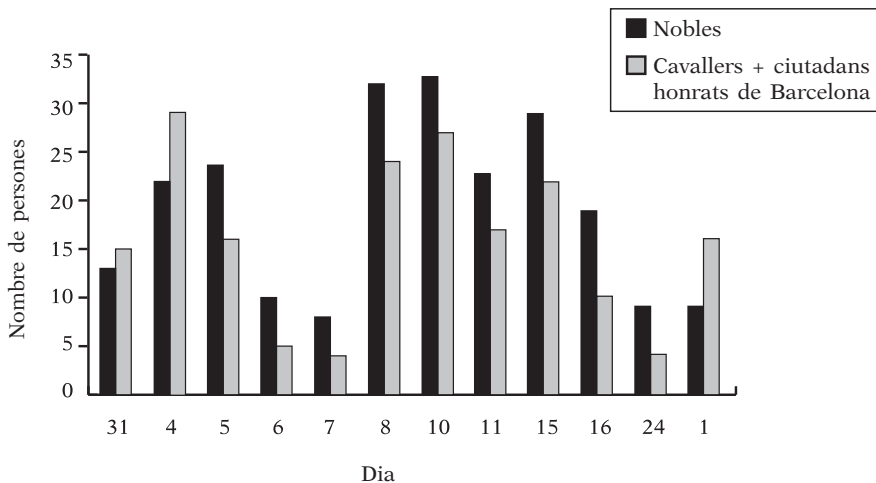

123. Dec aquesta dada a una comunicació personal d'Armand de Fluvià.

Cal relativitzar aquesta hipotètica paritat, ja que quan es fa una anàlisi social dels assistents a les diferents reunions del Braç s'observa com la noblesa gairebé sempre està present en un nombre de persones més gran que cavallers i ciutadans. Així, en el gràfic 2 i en el quadre 9 es pot observar com en gairebé tots els casos el nombre de nobles és superior, tot i que aquesta diferència no és excessivament gran. Els casos extrems es donen el dia 16 de novembre, quan els nobles tenen nou persones més que els ciutadans i cavallers, i el dia 24, quan són el doble que els altres. Aquesta superioritat, però, no és excessivament gran, ja que tot i ser majoria hi ha una forta presència dels altres estaments nobiliaris. Així, trobem tres casos (els dies 31, 4 i 1) en què els cavallers i els ciutadans honrats són superiors a la noblesa, la qual cosa mostra el pes que podien tenir aquests sectors dins del braç en determinades ocasions. Si bé en un principi es podria argumentar que el dia 1 és negligible, ja que en tractar-se temes poc importants es pot entendre que la noblesa no té interès a assistir-hi, cal tenir present que no es pot dir el mateix del dia 4, data en què observem una gran assistència de membres per la importància del tema (es parla sobre la regència de Portocarrero i la necessitat de convocar una conferència).

Gràfic 2

Proporció entre noblesa i cavallers + ciutadans honrats de Barcelona

Quadre 9

Proporció entre noblesa i cavallers+ciutadans honrats de Barcelona

<i>Dia</i>	<i>Nobles</i>	<i>Cavallers + ciutadans honrats de Barcelona</i>
31	13	15
4	22	29
5	24	16
6	10	5
7	8	4
8	31	24
10	33	27
11	23	17
15	29	22
16	19	10
24	9	4
1	9	16

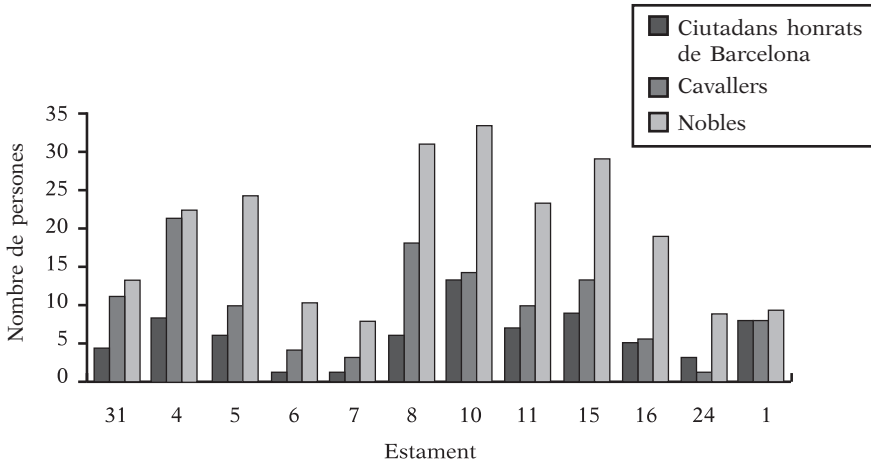
La imatge d'una noblesa que amb prou feines controla el Braç Militar a causa del petit marge d'avantatge que en alguns casos té davant els altres dos sectors, canvia notablement si analitzem els mateixos dies però diferenciant els tres estaments, tal i com mostra el gràfic 3. Observem aquí com la superioritat dels nobles és molt més evident que no pas al quadre anterior, especialment els dies 8, 10, 11, 15 i 16, justament els dies amb més assistència. Destaca que aquesta superioritat es manté també els dies 31, 4 i 1, que al gràfic anterior assenyalava una minoria dels nobles. El quadre ens porta a considerar que aquests dies, més que d'una superioritat dels cavallers i ciutadans enfront dels nobles, caldria dir que hi ha una certa paritat en els seus membres, especialment entre els nobles i els cavallers, molt evident el dia 1 i una mica menys el dia 31 i el 4. D'altra banda, el quadre ens mostra que la distribució interestamental dins el Braç a cada reunió és sempre la mateixa, és a dir, els ciutadans honrats són el grup menys representat, mentre que els cavallers sempre són el segon grup en nombre de persones, tot i que bastant lluny de la xifra dels nobles. Només el dia 24 els ciutadans honrats superen els cavallers en nombre. En aquest sentit, és il·lustratiu que, fora del cas dels dies 4, 10 i 1, en la resta els nobles són el doble dels cavallers i gairebé tres vegades més que els ciutadans. En la mateixa línia, trobem en general una lleugera superioritat dels cavallers sobre els ciutadans, que esdevé molt gran els dies 4 i 8 de novembre, dues de les quatre reunions amb més assistents (i, per tant,

de més rellevància). Aquest fet ens pot fer pensar tant en una major presència dels cavallers dins del Braç, com en la seva major capacitat de convocatòria. També, però, cal fixar-se que dues vegades els ciutadans honrats són més nombrosos que els cavallers.

Gràfic 3

Distribució estamental del Braç Militar

Quadre 10

Distribució estamental del Braç Militar

<i>Dia</i>	<i>Nobles</i>	<i>Cavallers</i>	<i>Ciutadans honrats de Barcelona</i>
31	13	11	4
4	22	21	8
5	24	10	6
6	10	4	1
7	8	3	1
8	31	18	6
10	33	14	13
11	23	10	7
15	29	13	9
16	19	5	5
24	9	1	3

1	9	8	8
---	---	---	---

Veient els tres gràfics en conjunt, la primera conclusió a què s'arriba és que el Braç Militar de 1700 estava molt lluny de la imatge tradicional d'una noblesa tancada i elitista, sinó que integra en el seu si una proporció considerable d'altres sectors socials. És un Braç format principalment per nobles però també per cavallers i ciutadans honrats, suficientment representats per poder fer sentir la seva veu i, en algun cas, per poder-la imposar. D'altra banda, els tres gràfics també mostren la cohesió interna del Braç, en el sentit que no hi ha cap reunió on un estament estigui absent o que s'inverteixi d'una manera radical la presència de cada grup. Tot i els canvis en el nombre d'assistents a les diferents reunions, s'observa una proporció que fa que els nobles sempre siguin els més nombrosos, seguits gairebé sempre pels cavallers i els ciutadans honrats.

Aquesta divisió estamental dins el Braç no vol dir que aquests grups estiguessin clarament diferenciats ni que es moguessin per interessos purament de classe. Una aproximació a les seves trajectòries personals ens mostra com una part important d'ells representen una poderosa elit barcelonina formada per un magma heterogeni de mercaders, ciutadans honrats i cavallers ennoblits o de les famílies patrícies barcelonines que han assolit diferents graus de noblesa en el transcurs de l'últim segle. Així, s'observa que alguns dels seus membres han tingut o tenen forts vincles amb el món mercantil, com ara Joan Llinàs, Francesc Bastero, Joan Lapeira, Joan Francesc Masdeu o el mateix Pau Dalmases.¹²⁴ En una línia semblant, observem que, en els darrers vint anys dels personatges identificats, han obtingut el seu títol un total de vint-i-sis persones diferents (tretze dels vint-i-dos ciutadans honrats, cinc dels trenta-tres cavallers i vuit dels cinquanta-sis nobles),¹²⁵ xifra que augmenta a trenta-tres si ens remuntem trenta-cinc anys enrere (1665), sense comptar les dignitats que han obtingut els progenitors

124. Sobre la formació i l'ascens d'aquesta naixent burgesia mercantil són de referència obligada les obres de Benet Oliva i Ricós (*La generació de Feliu de la Peña*, Edicions Universitat de Lleida, Lleida, 2001) i Isabel Lobato Franco (*Compañías y negocios en la Cataluña preindustrial*, Universidad de Sevilla, Sevilla, 1995).

125. Ciutadans honrats: Jacinto Blanc (1697), Josep Carreras (1697), Diego Martínez (1691), Francisco Moliner (1688), Ramon Sambassart (1697), Felip Quintana (1693), Magí Mercader (1697), Joaquim Vives (1692), Ignasi Fontaner (1698), Baltasar Barrera (1688), Josep Vilallonga (1698), Francisco Montfar (1688), Onofre Montsalvo (1683). Cavallers: Joan Lapeira (1699), Lluís Martí (1699), Francesc Bastero (1698), Joan Ponsic (1684), Anton Pera (1681). Nobles: Pere Cardona (1699), Baltasar Bru (1686), Joan Claresvalls (1680), Ramon Copons (1683); marquès de Besora (1698), Josep Mora (1699), Josep Novell (1681) i Carlos Puiggener (1680).

dels assistents durant aquest període. La conclusió a què arribem és que gairebé un terç dels cent disset identificats responen a persones recentment ennoblides. Seguint amb aquest raonament, observem també la presència d'importants famílies patrícies barcelonines dins del grup del nobles, com ara els Gualbes, Dusai, Desvalls, Junyent, Terré, Soler, Amat, Miquel, Navel o Granollachs que, tal i com va posar de manifest Juan Luis Palos, al segle XVI i XVII iniciaren un procés d'emigració estamental des de la ciutadania honrada fins a la noblesa.¹²⁶ Destaca l'absència dels grans llinatges, com ara els Cardona o els Requesens, i en canvi trobem com aquest estament està format per la petita i mitjana noblesa, sovint d'origen rural: Agulló, Pinós, Codina, Rocabertí, Desbac, Desvalls, Banyuls, Orís, Cruïlles, Copons, Peguera, Sentmenat, Granollachs, etc. De fet, entre els assistents només hi ha un marquès, el marquès de Besora,¹²⁷ i cap *Grande de España*.

Fa uns anys James Amelang va assenyalar que al llarg del segle XVII es notava una important participació dels ciutadans honrats en les reunions del Braç Militar.¹²⁸ A partir de l'estudi dels assistents a deu reunions del Braç Militar escollides a l'atzar entre 1624 i 1704 arribava a la conclusió que els ciutadans honrats representaven aproximadament el 23%, els cavallers el 27% i els aristòcrates el 50%.¹²⁹ Pensem que les seves conclusions queden confirmades per aquest primer estudi. Sota la perspectiva d'aquestes xifres, sembla que la imatge que tenim del Braç Militar potser no s'adequa del tot a la imatge que ens va transmetre Elliott.¹³⁰ Tot i la presència real de nobles al seu si, s'ha de ser conscient que a finals de segle XVII aquesta ja no era la poderosa i rica noblesa rural sinó que estava formada per grans famílies patrícies ennoblides, petita i mitjana noblesa rural que ha emigrat a la ciutat, la burgesia mercantil ascendent que va assolint noves dignitats i tot un nou sector, els gaudints, que esdevenen cada vegada més presents. Per descomptat que vetllava pels seus interessos, però alhora s'ha de valorar que representava una part de la societat molt més àmplia del que habitualment s'ha considerat. L'anàlisi de la composició del Braç ens mostra que no hi havia un sector de l'aristocràcia que dominés amb claredat sobre la resta de sectors nobiliaris, ja que aproximadament la meitat dels seus membres eren nobles i l'altra meitat cavallers i ciutadans honrats. Un Braç Militar que no era aliè als negocis mercantils, i que estava for-

---

126. PALOS, J. L., *La práctica...*, p. 393 i ss.

127. El marquès de Besora va rebre el títol l'any 1698 i era el protector del Braç.

128. AMELANG, J., *La formación...*, p. 99.

129. Cfr. AMELANG, J., *La formación...*, p. 99 i ss.

130. ELLIOTT, J. H., *España...*, p. 116.

mat en bona mesura de persones recentment ascendides d'estaments inferiors. Un Braç Militar que esdevenia un reflex fidel de la nova elit barcelonina, que controlava el Consell de Cent i la Diputació, una elit formada d'homes de lleis, d'homes de comerç i de les velles i noves famílies patrícies. Sembla que tenia raó James Amelang quan deia que la creació del Braç Militar "*vino a confirmar la voz dominante de Barcelona dentro del conjunto de la aristocracia catalana*".¹³¹

---

131. AMELANG, J., *La formación...*, p. 98. Sobre el mateix sentit recordem que Elliott deia que el Braç "ric i poderós, podia reforçar les accions de la ciutat mobilitzant l'aristocràcia resident en interès de la ciutat presentant les seves pròpies peticions" (ELLIOTT, J. H., *La revolta...*, p. 155).

LA CLASSE DIRIGENT CATALANA

INTRODUCCIÓ. ALGUNS PROBLEMES METODOLÒGICS

Ara que ja coneixem qui eren els membres de la Conferència dels Tres Comuns i del Braç Militar, cal aprofundir en la naturalesa de la classe dirigent que alimenta i vivifica l'actuació política d'aquestes institucions. En els dos capítols anteriors, a banda de mostrar breument quina va ser la seva història durant el segle XVII, hem fet unes primeres anàlisis sobre la composició social i els personatges que les dirigien. El nostre objectiu ara és estudiar aquesta classe dirigent en la seva totalitat, sense diferenciar entre els membres de la Conferència, d'una banda, i els del Braç Militar, de l'altra, com si fossin dues realitats separades, cosa ben allunyada de la realitat.¹

Per assolir aquest objectiu hem confeccionat una base de dades que recull un total de 240 persones diferents que entre els anys 1698 i 1714 participen o bé al Braç Militar o bé a la Conferència. Aquests personatges s'han seleccionat a partir de tres criteris: en primer lloc, els membres de la Conferència dels Tres Comuns que hem recollit a l'estudi exposat a les planes preliminars; en segon lloc, els membres del Braç Militar que participaven a les reunions que la noblesa dugué a terme durant el mes de novembre de 1700 i que també hem exposat breument a les planes anteriors, i en tercer lloc, hem completat aquestes informacions amb un nou "tall estratigràfic" dels membres que participaren en les reunions del Braç Militar durant els mesos de juny i agost de 1707. Aquest "tall estratigràfic" ha estat escollit per diverses raons. Primer de tot, perquè si volíem analitzar la classe dirigent

---

1. Com podem veure més endavant, el 80% dels membres de la Conferència formen part del Braç Militar.

catalana durant els anys de la guerra de Successió, no podíem fonamentar el nostre estudi dels membres del Braç Militar exclusivament a partir de les persones que hi participaven al novembre de 1700. Aquell moment, que certament resulta rellevant en la història de Catalunya, no és suficient per donar una imatge global dels membres del Braç Militar durant tot el període, perquè aleshores no s'havien produït els grans trencaments que provocà la Guerra de Successió. La caiguda de Barcelona en mans de les forces aliades que donaven suport a Carles III, l'arxiduc, a l'octubre de 1705, tingué com a conseqüència la fugida del Principat de tot un sector de la noblesa afí a la política de Felip V, un sector que, lògicament, no pogué participar a les reunions del Braç Militar. Un segon motiu que ens ha portat a escollir l'estiu de 1707 ha estat la importància del moment històric. Per aquelles dates es van començar a percebre les conseqüències militars de la derrota d'Almansa i les ciutats de Lleida, Girona i Tortosa envien tot un seguit de cartes als comuns de Barcelona demanant la seva intercessió per tal d'aconseguir del rei un reforçament de les defenses militars. A tot això, Carles III, l'arxiduc, demanà ajuda als Tres Comuns per tal de subvenir econòmicament les seves tropes. Tots aquests temes foren tractats al Braç Militar durant els mesos de juny i juliol, eren moments d'especial tensió dins la noblesa que pren consciència del perill que amenaçava Catalunya. D'altra banda, a l'agost sorgí un nou conflicte entre les institucions i el monarca per la decisió d'aquest últim de modificar el valor dels rals de vuit. L'objectiu del rei era remarcar la moneda viciada, atorgar-li un valor menor i poder així pagar les tropes. Però els Tres Comuns s'oposaren frontalment a la mesura per les greus conseqüències que tenia per al comerç. Aquí el Braç també tingué molt a dir, i el conflicte suposà un exemple més de com la noblesa exercí un poder que anava molt més enllà de les funcions de defensa dels interessos nobiliaris. En total s'han recollit els assistents a setze reunions del Braç tingudes entre el 16 de juny i el 24 d'agost, amb un total de noranta-sis persones diferents, vint-i-cinc de les quals ja havien assistit a les reunions de novembre de 1700. És a dir, una quarta part dels membres. A l'annex 5 recollim la llista dels assistents.²

Si sumem els membres del Braç Militar de novembre de 1700 als de l'estiu de 1707 ens trobem amb una xifra total de 189 persones diferents que participen a les reunions. Fins a quin punt podem dir que aquesta xifra és representativa de tot el Braç Militar? Un estudi més

---

2. En concret s'han analitzat els assistents a les reunions dels dies 17 de juny, 13, 14, 21, 22, 24, 27, 28 i 30 de juliol, i 5, 6, 14, 16, 17, 18, 24 d'agost. Les informacions s'han extret d'ACA, LLDBM, G-69, vol. VIII.

ampli sobre el Braç Militar que no ens ha estat possible incorporar a aquest treball ens proporciona 88 noms nous, dels quals només 28 pertanyen a famílies no recollides en aquesta llista, tot i que moltes hi són esmentades.³ La similitud de noms i el fet que siguin ben poques les famílies noves que s'hi incorporen (11%),⁴ ens indica que la base de dades de la qual partim és vàlida per poder fer una primera aproximació a aquesta classe dirigent, almenys per la primera dècada del segle XVIII. En aquest sentit, voldriem remarcar que l'estudi que es presenta en les següents planes no pretén deixar la qüestió tancada, sinó més aviat vol ser una aproximació a la realitat social d'aquesta classe dirigent. Una aproximació rigorosa i exacta de la classe dirigent catalana exigeix un esforç i un treball molt més ampli. El nostre objectiu pretén ser un pas més en les línies de recerca que estan duent a terme reconeguts historiadors com Benet Oliva, Albert García Espuche i Pere Molas.

Arribats aquí, cal explicar la naturalesa de la base de dades i la manera com s'han tractat les informacions recollides. L'estudi es fonamenta a partir de l'anàlisi dels testaments de més de sis-centes persones, de les quals cent sis pertanyen a alguna de les dos-centes quaranta persones seleccionades, quaranta-nou a les seves mullers i la resta a familiars o amics relacionats. Si sumem els testaments dels homes amb els de les dones (eliminant aquells casos on tenim els testaments dels dos cònjuges), arribem a la xifra de cent vint-i-vuit nuclis familiars diferents dels quals tenim el testament (del marit o de la muller), el que suposa més de la meitat de totes les famílies analitzades. Les informacions que ens donen els testaments s'han completat amb les dades que ens proporcionen els estudis publicats fins al moment sobre la societat de la segona meitat del segle XVII. Tots ells estan referits dins de cada fitxa i recollits en la bibliografia final. Aquest segon tipus de font ens ha permès conèixer moltes informacions d'aquells personatges dels quals no n'hem trobat el testament, especialment pel que fa a la seva biografia personal. Sovint ens han facilitat omplir i completar

---

3. L'estudi, que espero que surti aviat a la llum, es basa en l'anàlisi de la composició de divuit reunions del braç, formades per més de vint membres i que pertanyen a tots els anys compresos entre 1701 i 1711 (*Cfr.* LLDBM, G-69, vols. VI, VII i VIII, vegeu 22 de gener de 1701, 15 de maig de 1702, 18 de març de 1703, 21 de gener de 1704, 20 de juny de 1704, 7 de gener de 1705, 4 de desembre de 1705, 13 de maig de 1706, 8 d'octubre de 1706, 4 de desembre de 1706, 1 de febrer de 1708, 13 de març de 1708, 5 d'abril de 1709, 6 d'agost de 1709, 12 de juny de 1710, 8 de febrer de 1711, 27 de gener de 1711).

4. Aquesta xifra, 11%, surt de la suma dels 60 membres nous als 189 que tenim de les reunions de 1701 i 1707.

algunes de les informacions que ens proporcionaven els testaments. De quins apartats consta la base de dades? A grans trets, podem parlar de tres tipus d'informacions: dades personals, informacions relatives al testament i el que hem anomenat "altres informacions".

Dins la secció "Dades personals", recollim tot un seguit d'informacions que pretenen mostrar de manera sintètica la trajectòria personal de cada personatge així com la seva situació dins el context social, econòmic i polític del moment. Potser el camp més important sigui el de la biografia, que està fet especialment a partir de les informacions que ens proporciona la bibliografia secundària. Se n'ha estructurat el contingut de manera esquemàtica, perquè permet recollir millor la font de la qual procedeixen les diferents informacions. Voluntàriament, hem volgut evitar repetir les informacions que ens dóna el *Diccionari Biogràfic* d'Albertí. Per aquesta raó normalment no transcrivim els continguts que ens dóna (només en els casos que siguin rellevants) i el citem al final, perquè el lector pugui consultar informacions complementàries. Aquest camp principal va acompanyat d'altres de menors, que inclouen un ampli ventall d'aspectes diferents que van des de la categoria social, el canvi d'estament i l'evolució, passant per la condició de doctor en lleis, si és originari o no de Barcelona, etc. També inclou la participació en el Braç Militar i en la Conferència. De tots ells potser el més interessant és el tema de la categoria social i el canvi d'estament.

Tal com hem fet amb l'estudi social del Braç Militar i de la Conferència, hem reduït la classificació social a tres estaments: els ciutadans honrats de Barcelona, els cavallers i els nobles. Dins dels cavallers situo els donzells, que són ben poc freqüents en els textos. En parlar de noblesa entenem el concepte en el mateix sentit que ho fa Pere Molas (qui, a la vegada, segueix Elliott), el qual la considera "no en el sentit genèric, sinó com un grau específic de la jerarquia social, el més elevat de la noblesa no titulada, superior al de simple cavaller",⁵ independentment que aquests fossin o no marquesos o comtes. El concepte de "canvi d'estament" l'apliquem a aquelles persones que han aconseguit canviar d'estament o són fills d'una persona d'un estament inferior (no ho considerem quan la persona que ha canviat d'estament ha estat el seu avi). La raó per considerar el concepte de "canvi d'estament" sota aquests termes rau en el fet que el nostre objectiu, tal com passa amb la noció de "relació comercial", és diferenciar els que són nobles de "llarga tradició", és a dir, que el títol de noblesa el posseïen des de feia dos o més generacions, dels que ho són per haver estat ascendits recentment.

---

5. MOLAS, P., *L'alta noblesa...* p. 15. Vegeu també ELLIOTT, J. H., *España...*, p. 103.

L'exemple de Pau Ignasi Dalmases, per no anar gaire lluny, resulta il·lustratiu d'això. Pròpiament ell era noble, i no va patir cap canvi d'estament fora de la concessió del títol de marquès de Vilallonga el 1709. Però considerar-lo com a tal seria un error, perquè ell era nét d'un paraire i fill d'un ciutadà honorat que va ser fet cavaller el 1685 i noble el 1692.⁶ Lògicament, Pau Ignasi representa un sector social ben diferent de la noblesa, per molt que ell sigui noble i que no hagi canviat mai d'estament. Dins el camp "evolució estamental" es recullen els processos d'ennobliment dels diferents personatges. En alguns casos, quan hi ha dubtes, posem la referència de la font, com és el cas, per exemple, de Francesc Antic, la muller del qual diu en el testament que el seu marit és noble. En altres casos, quan és interessant, recollim si el pare pertanyia o no a un estament inferior. També ressenyem aquí la concessió dels títols de marquesos, comtes i el de *Grandes de España*, amb l'any de la concessió. L'estudi no és exhaustiu, però resulta útil per mostrar el gran nombre de títols que es van concedir durant aquests anys. Igualment, quan en la biografia parlem dels senyories de cada persona, no els ressenyem tots, sinó només els necessaris per poder caracteritzar el personatge. A l'últim, hem de constatar que també hem trobat alguns casos de burgesos honorats de Perpinyà i de ciutadans honorats de Girona. En el còmput general els hem fet equivalents a ciutadans honorats de Barcelona, tot i que els ressenyem adequadament. Respecte al concepte "emigrant", ens estem referint al fet que una persona, o el seu pare, està "populat", és a dir, inscrit com a resident en una ciutat diferent a Barcelona. Amb aquest apartat hem volgut fer una primera aproximació als fluxos migratoris, per intentar contrastar les nostres informacions amb els estudis que en un sentit semblant ha fet Albert García Espuche per la primera meitat del segle XVII.⁷ Els camps "Braç Militar" i "Conferència" tenen com a finalitat il·lustrar la participació de cada persona en la vida política del Principat.

A l'últim, el camp "relació comercial" cal entendre'l en un sentit ben ampli, que no comprèn de manera exclusiva el fet que el personatge ressenyat es va vincular directament en transaccions econòmiques. Sota aquest concepte volem referir-nos a les persones que estaven o havien estat vinculades a actuacions econòmiques que no fossin el mercat de la terra (compravenda de propietats), dels censals o que visquessin gràcies a les rendes senyoriales. És a dir, volem parlar d'aquells que no vivien segons el model nobiliari tradicional. Això inclou tant els fills de

---

6. Cfr: BRU, L. i FLUVIA, A., *Nobiliari...*, p. 59.

7. Cfr: GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo decisivo...*

mercaders, independentment que ells exercissin o no com a mercaders (Pau Ignasi Dalmases), com els fills de pagesos (Josep Dalmau i Capcir) i els nobles que havien tingut relacions directes amb el món comercial, ja sigui a través de la seva implicació en arrendaments (Pere Planella Dusai), en projectes econòmics com la primera Junta de Comerç (Bernat Aimeric) o que haguessin exercit el càrrec de cònsol militar de la Llotja de Barcelona (Anton Asprer). Pensem que el plantejament, si bé pot semblar arriscat, té la seva lògica. La família Dalmases, per exemple. Pau Ignasi Dalmases mai no va exercir com a mercader. La seva actuació es va moure entre les esferes de l'Acadèmia dels Desconfiats i els alts nivells de la política (va ser cronista del Principat i ambaixador dels Tres Comuns a Londres). Però no podem dubtar de la seva vinculació amb el món comercial, ja que tant el seu pare com el seu germà es dedicaren a activitats comercials en què tingueren un paper ben destacat.⁸ Semblantment, el cas de Josep Dalmau i Capcir és il·lustratiu d'aquesta actuació. Aquest ciutadà honrat, fill i germà de pagesos de Montbrió, és un dels personatges més rics dels que es recullen en aquest estudi. La riquesa no es fonamenta en les seves propietats nobiliàries ni en les rendes de les terres que posseeix, sinó en la tasca econòmica que duu a terme el seu pare. Josep Dalmau no pertany a aquesta elit nobiliària, els marmessors del seu testament no tenen cap relació amb els membres del Braç Militar. Si l'englobem dins del concepte "relació comercial" és precisament perquè és un personatge que representa uns interessos diferents de la classe noble. A la vegada, com hem exposat en parlar del Braç Militar i les classes socials que hi ha al darrere, al llarg del segle XVII es produeix un canvi social, que prové d'abans, en què diferents sectors de la noblesa s'impliquen en qüestions de caire comercial. Il·lustratius d'aquest procés serien els casos de Bernat Aimeric, Josep Galceran Cartellà o Pere Planella Dusai, per posar només tres exemples dels més coneguts. Cal dir que aquestes informacions són completades en molts casos per uns breus comentaris, els quals no són exhaustius, ja que la seva finalitat és donar algunes pistes que justifiquin per què hem adscrit el personatge dins del grup de "vinculació comercial".

Dins la secció "Testaments", recollim tota la informació que hem considerat rellevant del testament de la persona seleccionada. A l'apartat "familiars directes" posem els pares, la muller i els fills. En aquest últim camp no hem estat exhaustius i en alguns casos no els posem, o

---

8. Sobre els Dalmases vegeu LOBATO FRANCO, I., "Activitat econòmica i actitud política de la burgesia mercantil barcelonina al final del segle XVII: la família Dalmases", *L'Avenç*, 184, Barcelona, 1995, pp. 20-23.

només posem els referits en el testament. Eventualment posem altres informacions complementàries, com ara la categoria social del pare o l'origen territorial. En l'apartat "marmessors" incloem els marmessors del o dels testaments (quan hi ha més d'una versió). Els transcrivim de manera esquemàtica, sense les marques de categoria social (misser, don, senyor) i, si el testament ho cita, amb la relació familiar que tenen respecte al difunt. A vegades també hem afegit altres informacions (com ara si una persona és gendre o no), per la qual cosa aquest apartat no és una transcripció literal del testament, sinó que en recull el contingut. Dins del camp "comentaris del testament", no esmentem tot allò que aporta el testament, sinó exclusivament les dades que ens han semblat interessants per al nostre estudi: els dots, el lloc on s'ha d'enterrar, els criats, els fills i un ampli ventall d'informacions, mai exhaustiu, que van des de la descripció minuciosa de les joies als plets entre germans per l'herència d'un familiar, passant per recomanacions a la muller, deutes pendents de pagar o cobrar, baralles familiars, etc. Sistemàticament hem obviat el lloc i on s'han de dir les misses, els aniversaris i obres pies que es fundaren a la seva mort. També assenyalem en aquesta secció el nombre de misses que encarrega així com les de la seva muller. També els dots que el matrimoni deixa en el seu testament. Totes les misses que es demanen (si no es diu el contrari) són "misses de la caritat a sis sous cadascuna".⁹ En el camp de les misses que demana el testador, en alguns casos hem posat la paraula "apareixerà". Això significa que el testador no concreta el nombre de misses que vol i demana que siguin els seus marmessors els que decideixin el nombre de misses que els "apareixerà" adient per la seva mort. Igualment, quan ens referim a una persona que està "populant" en un indret, vol dir que està inscrit com a resident en aquella vila o ciutat. Respecte als dots, incloem tant els diners que es destinen als fills i a les filles com els diners que es deixen a les mullers o als marits. Com podrem veure en el capítol dedicat a l'estudi econòmic, el que ens interessa aquí no és recollir el nivell de riquesa, sinó comparar els diners destinats als dots secundaris (és a dir, dels fills no primogènits) i altres persones que no siguin l'hereu principal.

Finalment, dins la secció "Altres informacions", recollim dos camps: "Altres testaments" i "relacions". "Altres testaments" és un camp ben dispers. Hi recollim els testaments de persones relacionades amb el difunt, ja sigui familiarment (pares, muller, fills/es, germans/es), per vincles més llunyans (nebots, cosins, oncles, etc.) o senzillament perquè el nostre personatge és citat com a marmessor d'un altre difunt. A

---

9. AHPB, 818/80, fol. 199.

l'hora de ressenyar aquests testaments no hem estat tampoc exhaustius (no recollim tots els familiars que hem trobat ni totes les persones relacionades). La tipologia d'informacions que posem de cadascú varia enormement d'un cas a un altre. Així, a vegades ens limitem a constatar l'existència d'un testament (per exemple, de Josep Galceran Cartellà, recollim l'existència del testament del seu fill, Francesc, sense cap comentari) i altres vegades, la major part, apuntem alguna informació que ens ha semblat d'interès, com ara assenyalar la relació entre ells, els marmessors o anècdotes interessants. Lògicament, som molt més exhaustius en aquestes informacions quan es refereixen als testaments de les mullers, que no pas quan es refereixen als cosins o altres familiars més llunyans. Tant en aquest apartat com quan parlem dels marmessors, recollim la referència del testament. Aquí hem optat per referir els notaris pel seu codi, però durant la redacció d'aquest treball l'Arxiu de Protocols de Barcelona està duent a terme una reforma de l'inventari que està modificant les referències dels notaris. Per aquesta raó, a l'annex 9 i 10 recollim la llista de notaris ressenyats pel nom i el codi. El camp que hem anomenat "relacions" suposa una síntesi de les informacions que ens proporcionen els camps "marmessors", "biografia" i "altres testaments". Hi hem volgut resumir una sèrie de persones amb les quals el nostre personatge es relaciona. Aquí fem un èmfasi especial en les persones que formen part de la base de dades, però també n'hem ressenyat altres prou conegudes en el context de la guerra de Successió o en l'àmbit mercantil que es troben a la nostra base de dades però que resulta interessant de tenir en compte per valorar millor la situació social que els envolta. Així, en aquest apartat incloem persones tan distintes com alguns membres de reconeguda orientació borbònica (Josep Alòs, Francisco Rius i Bruniquer o Josep Güell), altres de forta implicació austriacista (Feliu de la Penya), o mercaders (Francesc Mascaró, Onofre Sidós, Josep Duran o Joan Kies), per citar només alguns exemples.

D'altra banda, hi ha tota una sèrie de petits aspectes formals que cal tenir presents a l'hora d'aproximar-nos a la base de dades per tal que no hi hagin confusions. En primer lloc, cal dir que hem fet un esforç per normalitzar l'ortografia dels noms, de manera que s'han eliminat totes les "h" finals dels cognoms (Ponsich, Bach, Aimerich han estat transcrits com Ponsic, Bac i Aimeric) i s'han normalitzat algunes grafies ("Dusai" per "Dusay"). Respecte a l'idioma dels noms hem respectat l'original, anomenant, per exemple, "Francesc" o "Francisco" en funció de la forma en què ens apareix. D'altra banda, hem utilitzat un gran nombre d'abreviatures, especialment per referir-nos a la categoria social, que estan ressenyades convenientment a l'annex 1. No s'ha fet un estudi crític de la situació dels accents en els cognoms. S'han suprimit tots

els “de” que sovint enllacen el nom i el cognom o el primer cognom amb el segon (així, per exemple, Ramon de Falguera és transcrit com Ramon Falguera). Igualment s’han suprimit els “Don”, “Sr” o “Dr”. La raó és que, com hem pogut veure en parlar del Braç Militar, aquestes marques de categoria social fàcilment estan sotmeses a error. Quant a la grafia dels noms ens hem guiat pel *Nobiliari del Reial Cos de la noblesa de Catalunya*, de Lluís Bru de Sala i d’Armand de Fluvià, però això no ha estat sempre així. A l’hora de transcriure parts de textos originals hem procurat conservar la forma però actualitzar l’ortografia.

A l’últim, cal fer referència als problemes que hem tingut a l’hora d’identificar alguns personatges. Primer de tot s’ha de destacar que hi ha tres persones que no hem pogut identificar: Francesc Sabastida, Josep Serra i Francesc Sunyer. En alguns casos tenim sospites, i així ho constatem a la biografia, però no n’estem segurs. Certament, aquest és un dels principals problemes amb els quals ens hem hagut d’enfrontar a l’hora de treballar amb aquest tipus d’informació. Sovint els textos només ens donen el nom i el cognom, la qual cosa dificulta la identificació del personatge, sobretot quan en el mateix moment històric hi havien dues persones que es deien igual. Francisco Moxó pot ser tant Francisco Moxó Peguera com Francisco Moxó Francolí, el seu fill. Aquí hem considerat que és el pare basant-nos en la data del testament de la muller del fill (1749), però no és completament segur. Més problemàtics són els casos de Josep Bru i Banyuls i de Josep Bru i Olzina. En ambdós, tant el pare com el fill es deien igual.¹⁰ En el primer cas hem optat per identificar-los, ja que, de fet, mai no coincideixen junts en una mateixa reunió. En el segon cas hem considerat que era el pare. El cas de Josep Peguera, òlim Vilana, també és il·lustratiu d’un fet similar. Pare i fill es deien igual, amb la particularitat que el fill a vegades s’anomenava “òlim Vilana i Millars”. Aquí hem conservat la diferència entre ambdós. El mateix passa amb Francisco Mari, que pot ser tant Francisco Mari Genovès, el pare, com Francisco Mari Vilana, el fill. Aquí hem considerat que és el pare. Francesc Nicolau de Sant Joan també resulta problemàtic. Poden ser tres: Francesc Nicolau de Sant Joan i Romeu (pare d’Hug de Sant Joan), Francesc Nicolau de Sant Joan i Many o Francesc Nicolau de Sant Joan Llobregat. Hem trobat el testament dels dos últims i hem descartat el “Romeu”. Francisco Monar presenta altres dificultats. Al text original sembla que hi diu “Monner”, la qual cosa l’identificaria amb Francesc Monner, un noble ben conegut a l’època. Però això no és possible perquè Francisco

---

10. En el cas de Bru Banyuls ens ho confirma el testament. En el cas de Bru i Olzina, ho confirma BRU, L. i FLUVIÀ, A., *Nobiliari...*, p. 30.

Monar apareix com un membre de la Conferència, que el dietari del Consell de Cent qualifica com a ciutadà honrat. Aquí hem optat per considerar-lo ciutadà honrat deixant la seva identificació indeterminada. Joan Francesc Masdeu és un exemple dels errors que poden cometre les fonts consultades. Castellví parla de Francesc Masdeu com a membre de la Conferència, mentre que en el Braç Militar, Joan Francesc Masdeu és un personatge ben actiu. En cap dels documents consultats apareix Francesc Masdeu, amb la qual cosa hem considerat que aquest nom és un error de Castellví que, no ho oblidem, escriu trenta anys més tard de quan van succeir els esdeveniments que narra.

D'altra banda, hi ha una llarga sèrie d'eclesiàstics dels quals només sabem que van existir perquè participen a la Conferència: Joan Bac, Joan Cassanyes, Domingo Fogueres, Josep Godari, Baltasar Montaner, Josep Regàs, etc. A tots ells els hem considerat identificats, perquè a efectes pràctics ens interessa saber-ne, com a mínim, la categoria social, però de la seva biografia no en sabem gairebé res. Un cas especial el representa Josep Romaguera, conegut eclesiàstic de Barcelona, que també participa a la Conferència per part de la Diputació. Feliu de la Penya parla d'un Josep Romaguera, ciutadà honrat que participa pel Braç Militar o la Ciutat en les conferències de novembre de 1702. No hem trobat cap Josep Romaguera "laic". Es tracta d'un error? Hem considerat que sí, atès que els membres que participen en aquella conferència, la qual segons que es desprèn del relat de Feliu de la Penya, és una conferència de dos comuns, són els mateixos de la Conferència de Tres Comuns que es desenvoluparà setmanes més tard. En ella sí que participa Josep Romaguera, canonge, per part de la Diputació. A banda d'aquests petits problemes identificatius, en alguns casos, dins del marc d'allò facultatiu, hem pres algunes decisions a l'hora de determinar la forma del cognom de certs personatges. Per exemple, en el cas de Valerià de Lentorn hem conservat el cognom sota la forma "Lentorn", tot i que la forma normativa per anomenar la família sigui Alentorn. La raó és que Valerià s'autoanomena sota aquesta forma i renuncia també al cognom Pinós, que pertany a la seva família. Per la mateixa raó anomenem el seu germà Miquel de Pinós, tot i que en alguns textos apareix com Miquel de Lentorn. El mateix es pot dir de Pere Torrelles, fill de Joan de Sentmenat. Seguint Benet Oliva, distingim entre els Lledó i els Lladó, dues famílies diferents els cognoms de les quals sovint es confonen.¹¹

Arribats a aquest punt i tenint clares les limitacions del present estudi, ens trobem en condicions d'abordar l'anàlisi de la classe dirigent

---

11. OLIVA, B., *La generació...*, p. 75.

del Principat. Com hem comentat en començar aquest estudi, el nostre objectiu és conèixer la naturalesa d'aquest grup social que està dirigint les institucions del Principat. Qui eren? Com estaven relacionats? Ens aproximarem a aquesta classe dirigent des de cinc perspectives diferents: estamental, familiar, institucional, política i econòmica. A l'últim, voldríem comentar alguns aspectes que ens permeten veure la vida quotidiana que vivien els nostres protagonistes. Com tota realitat històrica, la perspectiva d'anàlisi condiona d'alguna manera el resultat, a la vegada que en mostra la riquesa. Pensem que enfocar la classe dirigent catalana amb diferents llums ens permet copsar la riquesa de colors i ens transmet una imatge molt més viva de la complexitat i de la modernitat que posseïa.

LA CLASSE DIRIGENT DES D'UNA PERSPECTIVA ESTAMENTAL

Quins estaments eren els que participaven en les institucions catalanes? En quina mesura els interessos mercantils podien estar defensats a les reunions del Braç o de la Conferència? Fins a quin punt hi ha realment una gran elit de nobles que controlen les institucions semblantment a un senyoriu? Aquestes preguntes són les que ens han portat a analitzar "estamentalment" aquest grup social. Com hem dit abans, l'estudi el fem conjuntament, ja que el Braç Militar, per la seva naturalesa, incloïa dins el seu si molts membres que després participaran al Consell de Cent i a la Diputació.¹² En els capítols anteriors ja hem vist com, tant al Braç Militar com a la Conferència, la noblesa hi representava aproximadament la meitat de les persones que hi assistien. Però aquells estudis que hem presentat tenen el defecte de ser fotografies instantànies d'un moment donat. Analitzen reunions concretes amb l'estat social de cada persona en aquell any, però els estudis no consideraven que la realitat era viva, i aquestes persones evolucionen socialment. Alguns pertanyen a famílies nobles de llarga tradició, però d'altres no. Molts d'ells han estat recentment ascendits i, lògicament, els seus hàbits i ideals eren més propers als estaments als quals pertanyien abans que no pas al nou estament. El que volem fer ara és analitzar aquesta classe social independentment del seu estatus en un moment concret. Això representa un problema, perquè una persona com Gabriel Francisco Bòria, que va ser ciutadà honrat, cavaller i noble..., a quin estament l'hem de situar? Pensem que allò important no és tant l'estament concret al qual pertany com allò que la seva figura representa. En aquest cas, Gabriel Bòria és un exemple de

---

12. No oblidem la gran flexibilitat que hi ha entre els membres de la Conferència que tan aviat podien representar la Diputació, com el Consell de Cent o el Braç Militar.

la flexibilitat estamental de la societat catalana, que permetia que en una sola generació una persona pogués passar de ciutadà honrat a noble. A l'hora de tractar la informació penso que podem fer un joc de màxims i de mínims. Un joc de màxims seria valorar la classe dirigent catalana a partir de l'estatut social de més prestigi que assolís al llarg de la seva vida. Si ho veiem així, el resultat final és el quadre i el gràfic següents:

Quadre 11

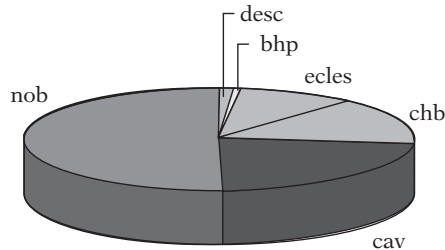
Estaments de la classe dirigent I (màxims)

<i>Categoria social</i>	<i>Nombre</i>	<i>%</i>
desc	3	1
bhp	1	0
ecles	27	11
chb	41	17
cav	47	20
nob	121	51
total	240	100

Abreviacions emprades: **desc**, desconegut; **bhp**, burgès honrat de Perpinyà; **ecles**, eclesiàstic; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **cav**, cavaller; **nob**, noble.

Gràfic 4

Estaments de la classe dirigent I (màxims)

Abreviacions emprades: **desc**, desconegut; **bhp**, burgès honrat de Perpinyà; **ecles**, eclesiàstic; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **cav**, cavaller; **nob**, noble.

Com podem veure, en aquest cas, la noblesa representa la meitat del total,¹³ mentre que els cavallers són un 20%, els ciutadans honrats

13. Cal dir que dins la noblesa no hem comptat Magí Mercader, que va ser ciutadà honrat però que a l'exili rebé el títol de marquès.

el 17% i els eclesiàstics el 9%. Les xifres mostren una imatge de la classe dirigent complexa, on la meitat del grup està format per nobles i l'altra per una barreja de cavallers, ciutadans honrats i eclesiàstics. La qüestió canvia sensiblement quan valorem els personatges en funció dels "mínims", és a dir, a partir de l'estament social més inferior del qual han estat membres. Aquí cal dir que incloem dins del concepte "ciutadà honrat" els que abans havien estat mercaders i que, com hem dit en parlar de la base de dades, atribuïm a una persona l'estament del pare quan aquest és inferior al seu. Per exemple, Ramon Claver, que era noble, el considerem ara com a cavaller, ja que el seu pare havia estat cavaller. Pensem que aquest joc de xifres és lícit i raonable perquè el que ens interessa és mostrar l'evolució de la classe social, diferenciar les "velles" famílies nobles de les "noves". Només per tenir un referent i mostrar com aquest criteri no és en cap moment agosarat, cal valorar que a la mateixa època a França hi havia un gran debat a l'hora de definir la vella noblesa de la nova. El criteri que se seguí per definir la noblesa *de race* era que, com recull R. Mousnier "*le père, l'aïeul et le bisaïeul étaient gentilshommes*".¹⁴ És a dir, tres generacions endarrere. Nosaltres en canvi, només comptabilitzem una generació (el pare). Si ho considerem així, el resultat és el quadre següent:

Quadre 12

Estaments de la classe dirigent II (mínims)

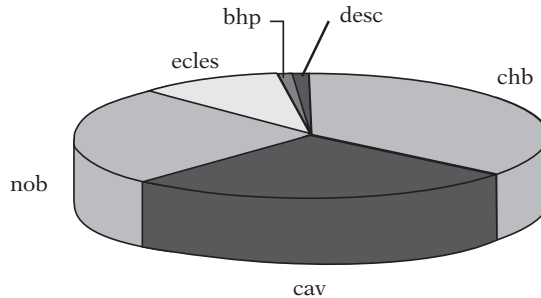
<i>Categoria social</i>	<i>Nombre</i>	<i>%</i>
chb	86	36
cav	64	27
nob	58	24
ecles	27	11
bhp	2	1
desc	3	1
total	240	100

Abreviacions emprades: **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **cav**, cavaller; **nob**, noble; **ecles**, eclesiàstic; **bhp**, burgès honrat de Perpinyà; **desc**, desconegut.

14. MOUSNIER, R., *Les institutions de la France sous la monarchie absolue*, PUF, París, 1974, vol. II, p. 103.

Gràfic 5

Estaments de la classe dirigent II (mínims)

Abreviacions emprades: **chb**, ciutadà honorat de Barcelona; **cav**, cavaller; **nob**, noble; **ecles**, eclesiàstic; **bhp**, burgès honorat de Perpinyà; **desc**, desconegut.

La situació canvia notablement. Ara la noblesa representa una quarta part dels casos, mentre que els cavallers són una altra quarta part i els ciutadans honorats esdevenen el grup més nombrós amb més d'un terç del total. Els eclesiàstics representen l'11%. Què signifiquen aquestes xifres? Doncs que si volem parlar de noblesa "vella" o de "llarga tradició", és a dir, de noblesa que ha adquirit aquesta condició com a mínim des de fa dues generacions (els avis havien mort essent nobles), representa una minoria dins el total. Si ajuntem els cavallers amb els ciutadans honorats (afegint-hi els burgesos de Perpinyà, que són una categoria equivalent), tal com hem fet en estudis anteriors, veurem com aquests dos grups representen el 64% del total, és a dir, gairebé dues terceres parts. Si ens fixem en les xifres absolutes veurem com la noblesa esdevé el tercer grup més nombrós (cinquanta-vuit membres), molt per darrere dels vuitanta-set ciutadans honorats (afegint-hi els dos burgesos de Perpinyà) i pocs menys que els seixanta-quatre cavallers. Els eclesiàstics, per la seva banda, continuen en un discret quart lloc, amb les vint-i-set persones que signifiquen l'11% del total. La conclusió a què s'arriba és que la classe dirigent estava formada per una barreja molt heterogènia de membres, i que en cap moment hi havia un grup que dominés sobre la resta amb claredat. Si incloguéssim en aquest estudi els avis, la reducció de la noblesa encara seria més gran, ja que en un bon nombre de casos era l'avi el que havia canviat d'estament, com és el cas de Josep Alemany, Felicià Cordelles, Ramon Codina, Felip Ferran, Ignasi Corts, Vicenç Magarola o Josep Amat, per posar només alguns exemples. De fet, la noblesa vella, anterior a 1599 per posar una data,

la representa un grup molt minoritari de famílies prou conegudes: els Agulló, els Pinós, els Descatllar, els Sentmenat, els Lanuza, els Terré, els Aymeric (aquests amb dubtes), i pocs més.

Aquesta anàlisi es complica un mica més quan entrem a valorar el pes que juguen els mercaders, entesos en el sentit que ja hem assenyalat unes línies abans. Lògicament, procedint d'aquesta manera aparentment ens allunyem de la realitat, ja que els mercaders no podien participar ni a la Conferència ni al Braç Militar. Però, alhora, no podem oblidar que molts d'aquests ciutadans honrats, cavallers i nobles han viscut gran part de la seva vida gràcies a uns beneficis econòmics, seus o dels seus pares, que no provenien de les rendes senyoriales sinó de les riqueses generades per l'intercanvi de productes. En aquest sentit, sí que sembla un error no fer aquesta diferenciació: no seria correcte ni exacte considerar que aquestes persones, que pertanyen ara a estaments privilegiats, eren alienes a uns interessos i a un món (el mercantil) que havien marcat la seva existència d'una manera notable. Si modifiquem les dades seguint aquest criteri trobem que hi ha vint-i-dos persones que havien estat mercaders o eren fills de mercaders (o altres categories inferiors). Aleshores, el panorama social esdevé encara més complex, tal com mostra el següent quadre.

Quadre 13

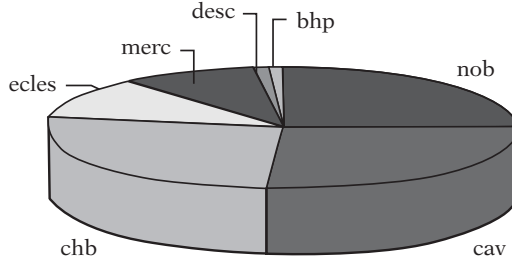
Estaments de la classe dirigent III (amb mercaders)

<i>Categoria social</i>	<i>Nombre</i>	<i>%</i>
nob	60	25
cav	64	26
chb	65	27
ecles	26	11
merc	22	9
desc	3	1
bhp	2	1
Total	240	100

Abreviacions emprades: **nob**, noble; **cav**, cavaller; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **ecles**, eclesiàstic, **merc**, mercader; **desc**, desconegut; **bhp**, burgès honrat de Perpinyà.

Gràfic 6

Estaments de la classe dirigent III (amb mercaders)

Abreviacions emprades: **nob**, noble; **cav**, cavaller; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **ecles**, eclesiàstic, **merc**, mercader; **desc**, desconegut; **bhp**, burgès honrat de Perpinyà.

Ciudadans honorats, cavallers i nobles, per aquest ordre, representen una quarta part, i la resta està composta per una barreja de mercaders i eclesiàstics. Observem com la noblesa continua en tercera posició. En la mateixa línia cal fixar-se en el fet que d'aquestes vint-i-dos persones, una era eclesiàstic, vuit van ser ciutadans honorats, cinc cavallers i vuit van arribar a ser nobles,¹⁵ és a dir, més de la meitat van ascendir a categories estamentals superiors a la ciutadania honorada. Les xifres són indicatives de la mobilitat de la societat catalana. És una dada ben significativa que en aquesta llista tinguem a vuit persones que en el transcurs de dues generacions (de pares a fills), haguessin passat de l'estament mercader al noble. Detalls com aquests ens estan parlant d'una societat dinàmica, on era possible que persones d'estaments inferiors (artistes, menestrals), en un temps relativament curt, arribessin a ocupar llocs de cert relleu institucional i decidir sobre afers polítics que afectaven tot el Principat.

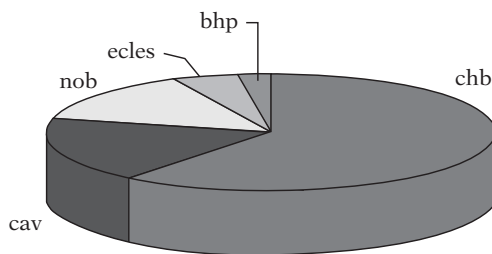
Però la qüestió ens porta més enllà. Parlar de mercaders no és exactament el mateix que parlar de relacions mercantils, ja que l'activitat del comerç no era exclusiva dels mercaders. Tal i com han mostrat els estudis d'Albert García Espuche, Isabel Lobato Franco i Benet Oliva, hi havia força ciutadans honorats, cavallers i nobles que portaven a terme

15. Nobles: Joan Lapeira, Pau I. Dalmases, Josep Catà, Joan Claresvalls, Josep Duran, Francesc Antic i els germans Sagrera; cavallers: Jeroni Sadurní, Domingo Mora, Joan Francesc Masdeu, els germans Falguera; ciutadans honorats: Ramon Sambassart, Francisco Molines, Magí Mercader, Pau Lledó, Cristòfol Lladó, Francesc Bassols, els Barrera; eclesiàstic: Rafael Pinyana.

activitats comercials, ja fos des del càrrec com a cònsol militar de la Llotja, la vinculació familiar amb grans famílies de mercaders o per la implicació en projectes empresarials com els de Feliu de la Peña o en la Cambra de Comerç. L'estudi d'Albert García Espuche per a la primera meitat del segle XVII no deixa cap mena de dubte. Ens mostra una gran varietat de nobles, des de cavallers fins a comtes, ben relacionats amb les activitats mercantils, com ara l'explotació de mines, administradors de la carn, de la llana, arrendament de les bolles, en el sector del cuir, en la venda d'animals, de vi, de blat, de vidre, fins i tot en les grans companyies comercials ultramarines. La seva conclusió és contundent: "*La pequeña nobleza intervenía decididamente, de forma abierta o encubierta en la vida económica del País.*"¹⁶ Veient-ho des d'aquesta perspectiva, sembla lògic i ben raonable parlar de "vinculació comercial" per referir-se a tots aquells que, independentment que tinguessin o no un passat en l'estament mercantil, estaven relacionats amb aquests sectors econòmics, els quals, sens dubte, influïren en la seva actuació. Aleshores, la perspectiva canvia novament. Hi ha vuitanta-quatre casos de persones vinculades al món comercial (entès com a activitat no noble, incloent els fills de pagesos), que representen més d'una tercera part del total (35%). Dins d'aquest grup la distribució estamental (atribuint a cada persona l'estatut social més baix de què va gaudir, sense considerar el de mercader) quedaria segons indica el següent gràfic:

Gràfic 7

Els estaments i la vinculació comercial (mínims)

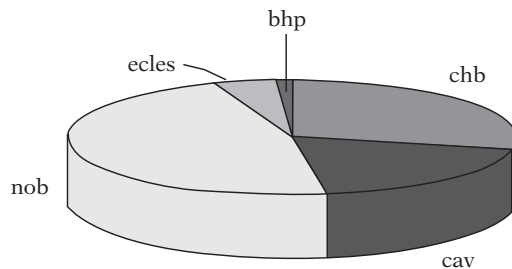
Abreviacions emprades: **nob**, noble; **cav**, cavaller; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **bhp**, burgès honrat de Perpinyà; **ecles**, eclesiàstic.

16. GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo decisivo. Barcelona y Cataluña 1550-1640*, Alianza editorial, Madrid, 1998, p. 296.

Més de la meitat dels membres eren ciutadans honrats (61%) i el 40% restant quedava distribuït entre els cavallers (18%), els nobles (14%), els eclesiàstics (5%) i els burgesos honrats que, en el fons, caldria comptar-los juntament amb els ciutadans honrats. Hem de ser conscients que en aquest estudi no considerem aquells casos en els quals els avantpassats majors d'una generació (és a dir, els avis o anteriors) es van dedicar també a tasques comercials. Així, per exemple, Francesc Copons de la Manresana exportava mercaderies a l'interior de la península, o Jordi Descatllar (familiar de Narcís) venia pedrenyals a Ripoll, Jeroni de Peguera mules i Pau de Fluvià, blat.¹⁷ Cal afegir-hi un bon grup de famílies d'origen mercantil que s'havien ennoblit al llarg dels segles xvi i xvii, com ara els Montnegre (mercaders genovesos), els Aimeric, els Planella, els Fivaller (muller de Felip Ferran) o els Junyent. Si valoréssim aquests elements, lògicament les xifres serien encara més àmplies del que hem assenyalat en aquest estudi. Però tornem al nostre raonament. La imatge que tenim del món comercial canvia de forma considerable quan valorem els "màxims", és a dir, l'estatut social més alt al qual arribaren les persones vinculades al comerç. En aquest cas el resultat que obtenim és el següent:

Gràfic 8

Els estaments i la vinculació comercial (màxims)

Abreviacions emprades: **nob**, noble; **cav**, cavaller; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **bhp**, burges honrat de Perpinyà; **ecles**, eclesiàstic.

Ara els nobles esdevenen el grup més nombrós, amb gairebé la meitat del total de les persones analitzades que intervenien en activitats comercials. Els ciutadans honrats apareixen en segon lloc amb

17. GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo...*, p. 294.

un 29%, mentre que els cavallers, els eclesiàstics i els burgesos honorats mantenen una quota similar.¹⁸ Lògicament, vist així, la noblesa sembla que està encara més vinculada al comerç que no pas abans. La xifra de la noblesa cal matisar-la, ja que d'això no es pot deduir que tots aquests nobles amb vincles comercials fossin noblesa vella, ni que mantinguessin permanentment al llarg de la seva vida aquests vincles. La xifra de trenta-nou nobles és el resultat de dos processos. D'una banda, de l'existència real, com veurem tot seguit, de noblesa vella que tenia i es dedicava parcialment a activitats econòmiques que no eren pròpies del seu estament. De l'altra, i això s'ha de destacar, també és un signe de com els sectors mercantils podien ascendir en l'escala social i arribar a la dignitat de noblesa. En el fons, tots els quadres que acabem de veure posen de relleu que a la Catalunya del segle XVII l'estrat familiar on una persona naixia no predeterminava el seu futur, ja que els ascensos i descensos en l'escala social eren possibles i habituals. Lògicament ara no és el moment de transcriure la llarga llista de les vuitanta-quatre persones que conformen aquest nucli vinculat al comerç, però sí que val la pena al·ludir als noms més destacats. Entre ells hi ha famílies de mercaders de reconegut pes i prestigi com Pau Lledó, Francesc Bassols, Francesc Bastero, Pau Ignasi Dalmases, Cristòfol Lladó, els Falguera, els Lapeira, Joan Llinàs, Joan Francesc Masdeu, Magí Mercader, Josep Ordano, Joan Ponsic, Jeroni Sadurní, Ramon Sambassart i Feliu Teixidor (aquest últim germà de Jaume Teixidor). Una mirada als vincles entre aquestes persones i als marmessors que nomenen en els seus testaments (vegeu l'apartat "relacions") ens fa present un nombre encara més ampli de mercaders. Personatges com els Mascaró, Rossell, Duran, Boneu, Quefi, Feu, Feliu de la Penya, Sidós, Kies, Circuns o Berenguer apareixen ara en escena, ben vinculats a aquesta classe dirigent, tot i que no participen en les reunions que aquí hem seleccionat. En aquest sentit, cal valorar que alguns mai es van ennoblir (Circuns, Leonart, Sidós) i altres sí que van participar en altres reunions del Braç Militar, com ara Pau Rossell.¹⁹ Més enllà del ball de noms, i del que pot ser fins a cert punt una ficció numèrica, tota aquesta llarga sèrie de gràfics il·lustra la complexitat de la xarxa social del Principat i el seu dinamisme a l'escalf dels canvis econòmics.

---

18. Cal dir que els cavallers es mantenen en nombre, però no són les mateixes persones, ja que un grup de cavallers ha passat a la noblesa i un grup de ciutadans honorats al grau de cavaller.

19. Pau Rossell va participar, per exemple, en la reunió de 18 de març de 1708 (Cfr. *Deliberacions del Braç Militar*, G-69, vol. VIII).

Un element a destacar és la relació entre la noblesa vella (o no tan vella) amb el món mercantil. Albert García Espuche mostrava amb claredat l'existència d'aquestes relacions per a finals del segle XVI i principis del XVII. Tractar aquest tema per principis del segle XVIII és una tasca que depassa els límits del nostre treball, però sí que podem aportar algunes dades que suggereixen l'existència dels mateixos processos. Una d'elles és la gestió de la carn per part del Consell de Cent. El Llibre de Deliberacions de la Ciutat recull amb minuciositat els pagaments que periòdicament feien els consellers als proveïdors, especificant el tipus de carn, el pes i el cost abonat. Sovint trobem un bon grup de nobles entre aquests proveïdors. El següent quadre, merament aproximatiu, aplega alguns noms de membres de la noblesa que es van vincular a aquest negoci durant la primera dècada del segle XVIII.

Quadre 14

Nobles vinculats a la venda de la carn a Barcelona entre 1702-1713²⁰

	<i>Data</i>	<i>Nom</i>	<i>Categ.</i>	<i>Què</i>	<i>Quantitat</i>	<i>Residència</i>
1	20.06.1702	Antic Saladic, Tomàs	chb	6 b	1.189 ll.	
2	19.11.1703	Copons i Falcó, Joan	nob	158 m	498 ll. i 10 s.	
3	21.04.1704	Magarola i Descatllar, Vicenç	nob	52 c	117 ll.	
4	30.04.1704	Magarola i Descatllar, Vicenç	nob	51 c	129 ll. i 14 s.	
5	28.06.1704	Pinós i Rocabertí, Miquel	nob	116 c	218 ll. 10 s. i 2 d.	
6	28.06.1704	Pinós i Rocabertí, Miquel	nob	183 m	295 ll. 18 s. i 3 d.	
7	14.07.1704	Antic, Francesc	chb	700 m	1.100 ll. i 7 s.	
8	06.09.1704	Areny y Garriga, Josep	chb	1.000 m i 1.000 o	2.000 ll.	
9	17.12.1704	Berart, Francesc	nob	60 m	97 ll. i 6 s.	Sort
10	09.01.1705	Oliver i Boteller, Josep	nob	1.204 m	2.212 ll. i 12 s.	
11	14.08.1706	Oliver i Boteller, Josep	nob	165 m	508 ll. i 18 s.	
12	01.09.1706	Solà, Francesc	nob	130 m	551 ll. i 14 s.	Terrassa
13	07.09.1706	Abadal, Jeroni	chb	218 m	867 ll. i 2 s.	Calaf
14	10.09.1706	Vadell, Fèlix	nob	163 c	517 ll. 3 s. i 4 d.	
15	15.02.1707	Oliver i Boteller, Josep	nob	327 m	1.008 ll. 18 s. i 6 d.	

20. El quadre s'ha confeccionat a partir de les informacions que ens proporciona el LLDCC. Per buscar les dades concretes el lector es pot guiar per les dates del pagament.

	<i>Data</i>	<i>Nom</i>	<i>Categ.</i>	<i>Què</i>	<i>Quantitat</i>	<i>Residència</i>
16	19.04.1707	Llinàs, Joan	cav	100 m	422 ll. i 10 s.	
17	24.07.1707	Dalmau i Capcir, Josep	chb	96 c i 1.440 o	2.308 ll. i 15 s.	
18	28.07.1707	Dalmau i Capcir, Josep	chb	356 m i 677 a	1.980 ll.	
19	14.01.1708	Desvalls i Vergós, Antoni	nob	1.156 m	3.888 ll. 15 s. i 8 d.	
20	24.01.1708	Desvalls i Vergós, Antoni	nob	317 o	436 ll. i 4 d.	
21	30.05.1708	Solà, Francesc	nob	181 m	559 ll. i 17 s.	
22	08.08.1708	Corbera i Palau, Pau	chb	63 m	233 ll. 10 s. i 11 d.	
23	03.08.1708	Ivorra, Armenter de	cav	96 o	133 ll. 16 s. i 4 d.	
24	15.10.1708	Desvalls i Vergós, Antoni	nob	15 m	42 ll. 16 s. i 9 d.	
25	30.06.1709	Pera i Tord, Anton	cav	1.878 m	3.700 ll. 15 s. i 2 d.	
26	09.07.1709	Moner, Francesc	chb	343 m	1.350 ll. 75 s. i 7 d.	
27	22.07.1709	Pera i Tord, Anton	cav	1.479 m	2.755 ll. 12 s. i 10 d.	
28	05.08.1709	Pera i Tord, Anton	cav	1.117 m	2.209 ll. 8 s. i 6 d.	
29	27.08.1709	Pera i Tord, Anton	cav	987 m	1.985 ll. 3 s. i 10 d.	
30	08.10.1709	Sans, Ramon	Dr	120 o	243 ll. i 9s.	
31	01.09.1710	Amigant, Josep	nob	394 m	1.690 ll. 8 s. i 3 d.	
32	30.10.1710	Ivorra, Armenter de	cav	2 b, 18 v, 3 ve	419 ll. i 8 s.	
33	07.11.1711	Pera i Tord, Anton	cav	300 m	996 ll. 7 s. i 4 d.	
34	11.11.1711	Dalmau i Capcir, Josep	chb	1.501 m	4.826 ll. 14 s. i 8 d.	
35	11.11.1711	Dalmau i Capcir, Josep	chb	185 o	383 ll. i 17 s.	
36	19.11.1711	Grau i Gomes, Anton	noble	1.233 m	4.666 ll. 5 s. i 4 d.	
37	19.07.1713	Ninot, Magí	noble	526 m	3.074 ll. 2 s. i 8 d.	

Abreviacions emprades: **m**, moltó; **b**, basileu; **c**, crestat; **o**, ovelles; **a**, anyells, **bo**, bous; **v**, vaques; **ve**, vedelles; **ll.**, lliures, **s.**, sous; **d.**, diners; **nob**, noble; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **cav**, cavaller; **Dr**, doctor.

En total són uns vint-i-cinc membres dels estaments privilegiats i podem veure la gran varietat de persones que hi estaven implicades: des de ciutadans honrats d'origen mercantil o pagès (Josep Dalmau, Tomàs Saladich o Francesc Antic), fins a un gran nombre de nobles. Entre aquests destaca la presència de famílies de noblesa vella o de llarga tradició, com ara Joan Copons, Vicenç Magarola, Josep Oliver o el conegut Emmanuel Desvalls. Això és una dada significativa, que mostra amb força que els casos de noblesa "estRICTA", en el sentit que vivien exclusivament de les rendes de les seves possessions, devien ser més aviat una minoria. Al quadre trobem també un bon nombre de persones de la petita i mitjana noblesa com ara Anton Pera, Armenter Ivorra, Magí Ninot, Ramon Sans, Gaspart Berart, Fèlix Vadell i l'omnipresent Joan Llinàs. Si ens fixem en les quantitats abonades veurem com en alguns casos es tractaven de xifres molt considerables, com ara les 4.826 lliures que es pagava a Josep Dalmau, les 3.888 lliures a Emmanuel Desvalls o les 2.212 a Pere Oliver. No es tractava pas d'un negoci menor que complementés altres fonts de riquesa. Aquestes quantitats, com tindrem ocasió de veure més endavant, eren superiors als dots que alguns nobles de reconegut prestigi atorgaven a les seves filles en els testaments. D'altra banda, també veiem que hi estaven vinculades persones procedents de diferents indrets del Principat, de Sort, Calaf o Terrassa, cosa a la qual cal afegir que molts d'aquests nobles eren originaris de diferents comarques com els Oliver (Tarragona) els Desvalls (Lleida), els Dalmau (Montbrió), etc.

Potser podem fer un pas més enllà i veure qui més participava del negoci de la carn, al mateix nivell i amb les mateixes condicions que aquests grups privilegiats. El següent quadre recull totes les persones que van vendre carn al Consell de Cent entre setembre i novembre de 1710.

Quadre 15

La venda de la carn el 1710

<i>Data</i>	<i>Nom</i>	<i>Categ.</i>	<i>Què</i>	<i>Quantitat</i>	<i>Residència</i>
30.08	Mas, Anton	Revenedor	53 m	210 ll. 10 s. i 3 d.	
01.09	Amigant, Josep	Noble	394 m	1690 ll. 8 s. i 3 d.	
01.09	Alabau, Jeroni	Mercader	373	436 ll. i 13 s.	
04.09	Anglada, Francesc	Negociant	1 bo, 11 v	232 ll.	
04.09	Fuster, Francisco	Pagès	773 m	2.030 ll.	
04.09	Golobardes, Pere		498 m	1.690 ll. i 18 s.	Planola de la Vall de Ribes

<i>Data</i>	<i>Nom</i>	<i>Categ.</i>	<i>Què</i>	<i>Quantitat</i>	<i>Residència</i>
06.09	Font, Andreu	Cirurgià	68 m	308 ll. 5 s. i 9 d.	Sant Andreu
10.09	Alabau, Jeroni	Mercader	401 m	1.544 ll.	
12.09	Ferran, Josep	Notari	248	931 ll. 10 s. i 6 d.	
12.09	Valls, Jaume	Sabater	3 bo, 3 va	146 ll.	
16.09	Martí, Francesc	Candeler de la cera	272 m	1.112 ll. 9 s. i 9 d.	
20.09	Corretja, Joan		960 m	3.245 ll. 2 s. i 10 d.	Planola de la Vall de Ribes
22.09	Florensa, Miquel		401 m	1.864 ll. 16 s. i 3 d.	Calaf
22.09	Morer, Jaume		282 m	985 ll. i 15 s.	Camprodon
24.09	Torras, Antoni		892 m	4.044 ll. 15 s. i 3 d.	Llavaneres
26.09	Muzarra, Josep		125 m	349 ll. i 13 s.	Caldes
30.09	Vidal, Anton		256 m	774 ll. i 3 s.	Urgell
30.09	Farras, Jerònim		25 o	56 ll.	Urgell
03.10	Soler, Gabriel	Candeler de la cera	1.190 m	4.297 ll. 13 s. i 9 d.	
08.10	Vigo, Carles		1.217 m	3.798 ll. i 16 s.	Cerdanya
10.10	Sever Marc	Mercader	2 b, 122 va	554 ll.	
16.10	Amiell, Jaume	Eclesiàstic	807 m	2.175 ll. 12 s. i 8 d.	prevere de la Vall d'Aran
21.10	Albinyana, Francesc	Pagès	60 m	249 ll. 1 s. i 6 d.	Calella
21.10	Ribera, Joan	Taverner	119 m	486 ll. 13 s. i 6 d.	
27.10	Moga, Pere	Eclesiàstic	1.152 m	3.936 ll. 5 s. i 10 d.	prevere de Talarn
27.10	Altimaras, Jaume	Argenter	116 m	467 ll. 15 s. i 8 d.	
30.10	Ivorra, Armenter de	Noble	2 b, 18 v, 3 va	419 ll. i 8 s.	
30.10	Serdanay, Salvador	Argenter	923 m	1.659 ll. i 10 s.	
11.11	Amat, Francesc, Dr.	Eclesiàstic	162 m	780 ll. 15 s. i 2 d.	
11.11	Riera, Narcís		313 m	1.318 ll. 15 s. i 6 d.	Gualba
26.11	Bassa, Fèlix	Eclesiàstic	107 m	469 ll. 10 s. i 44 d.	prior del monestir de Montalegre
26.11	Tudó, Jacint	Botiguer de teles	136 m	620 ll. 10 s. i 8 d.	

Abreviacions emprades: **m**, moltó; **bo**, bous; **v**, vaques; **ll.**, lliures, **s.**, sous; **d.**, diners.

El tret més destacat és la gran varietat de persones de sectors socials diferents vinculades al negoci: des de botiguers de teles, pagesos, argenters, taverners, candelers de la cera, negociants, mercaders, sabaters i a la vegada, sense cap diferència, nobles. Fins i tot hi ha eclesiàstics. Cal valorar que només estem analitzant tres mesos d'un any que no és especialment significatiu (per aquelles dates s'acabava de produir el segon atac de Carles III a Madrid), i que un estudi exigent hauria de treballar marcs temporals més amplis. Tot i així, creiem que aquestes dades il·lustren amb claredat que les diferències socials entre els estaments no eren excessivament grans. Una part de la noblesa, per molt noble que fos, participava de manera directa en les activitats mercantils, i tot i que gaudís de molts privilegis es relacionava amb els estaments inferiors. També cal destacar la varietat geogràfica de la procedència dels productes (dels que ho podem saber): Calella, Vall d'Aran, Cerdanya, Camprodon, Urgell, Vall de Ribes, Llavaneres, Caldes, Sant Andreu... Certament, cal treballar el tema més a fons, però les dades confirmen el que insinuava García Espuche: Barcelona era un centre director del país, ben vinculat amb la seva rodalia.

La relació de la noblesa amb les activitats mercantils també es pot veure en altres aspectes. Un és el lloguer de cases al Consell de Cent per al tall de la carn. El 1704 entre els llogaters hi havia Josep Galceran de Cartellà, Josep Terré Marquet, Josep Ferran, Joan Amat, Francesc Comalada i Francesc Anglasell, tots nobles de reconeguda anomenada i prestigi.²¹ El 1708 encara mantenien el negoci.²² Una altra dada suggeridora: el dret de la Nova Ampra. El 3 de juliol de 1702 un grup de nobles feia una instància al Braç Militar per tal que intercedís per recuperar el dret de la Nova Ampra. Entre les persones que signaven aquesta demanda hi havia: el rector de la parròquia de Sant Sever, Magdalena Mora, Marianna Mari, Josep Falcó, Anton Granollachs, Felip Ferran, Josep Erill, Narcís Feliu, Josep Carreras i Joan Llinàs.²³ Fixem-nos com hi ha eclesiàstics, noblesa de vella tradició, mercaders ennoblits... Tota una barreja d'estaments i sectors diferents implicats dins les mateixes activitats. Al gener de 1707 trobem com Maria de Villalba, filla del noble Don Fernando Fivaller, demanava a la Diputació que perdonés la pena imposada al seu pare al novembre de 1704 per no pagar els drets de la bolla en una transacció de roba. Els diputats li feren costat.²⁴ La noblesa estava implicada amb les activitats comercials. Recordem el conflicte pel torp al veguer. El detonant

21. *Cfr.* LLDCC, 1B, II, 213, fol. 112r.

22. *Cfr.* LLDCC, 1B, II, 217, fol. 163r i 164v.

23. *Cfr.* LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 426v.

24. *Cfr.* LLDDP, N-268, fol. 546r.

fou l'existència de roba de contraban a casa del diputat eclesiàstic. Un any després, trobem un incident similar a la casa de Francisco Agulló Sagarriga, procedent d'una família noble d'antiga tradició. Els diputats entraren a la casa forçant les portes d'entrada i trobaren, tal com esperaven, roba de contraban que no havien pagat els impostos. El Braç Militar protestà pel que considerava que era una intromissió en la propietat privada d'un membre del seu estament. La resposta dels diputats era significativa d'una realitat que no ens pot passar per alt: "són moltas y contínuas las instàncies que té [La Diputació] per la multitud de fraus se ocultan en puestos sagrats y en casas de personas axí eclesiàsticas com militars."²⁵ Part de la noblesa estava estretament vinculada als interessos comercials i en vivia.

El dinamisme de la societat catalana encara es veu més reforçat quan analitzem el nombre de persones que han aconseguit canviar d'estament. Segons el criteri que seguim les xifres varien, però si ens atenim al criteri més restrictiu (que és el que utilitzem en la base de dades de la classe dirigent), no considerem com a canvi d'estament la concessió de títol de comte o marquès, i sí el fet que el pare canviés d'estament. Des d'aquesta perspectiva, obtenim que del total de dues-centes quaranta persones cent-vuit havien canviat d'estament, és a dir, el 45%, una xifra no gens menyspreable. Però si als cent vuit afegim els trenta nobles que van assolir el títol de comte, marquès o el de *Grandes de España*, aleshores la xifra augmenta a cent trenta-sis, que representa més de la meitat del total (57%). És a dir, el canvi d'estament sembla un fet quotidià dins la societat catalana de principis del segle XVIII. Si ens atenim al criteri més restrictiu, és a dir, les cent-vuit persones, hi ha diferents aspectes que resulten interessants. Primer de tot cal fixar-se en alguns personatges concrets que en una generació o dues (si considerem la del pare) han assolit la noblesa des de la ciutadania honrada. De fet, vint-i-quatre de les cent-vuit persones que canvien d'estament han seguit aquesta via. Dins d'aquest grup, hi ha algunes trajectòries admirables, com les de Francesc Antic i Joan Lapeira, que van passar de l'estament de mercaders al de la noblesa en una sola generació. Altres van arribar a la noblesa sense passar pel grau de cavallers, com Ramon Vilana Perlas, Pau Ignasi Dalmasas o Ignasi Fontaner (aquest últim de burgès honrat passa a ser noble). Si valorem els canvis per estament veurem com seixanta-dos persones van aconseguir la categoria de noblesa, vint la de cavaller i vint-i-dos la ciutadania honrada (vegeu gràfic vint). A més, vint-i-sis persones (ells o els pares) havien evolucionat des de l'estament de mercaders.

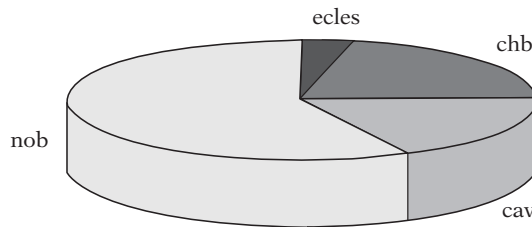
25. Cfr. LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 256r.

Quadre 16
Els canvis d'estament

<i>Categ. social</i>	<i>Nombre</i>	<i>%</i>
ecles	4	4
chb	22	20
cav	20	19
nob	62	57
total	108	100

Abreviacions emprades: **ecles**, eclesiàstic; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **cav**, cavaller; **nob**, noble.

Gràfic 9
Els canvis d'estament

Abreviacions emprades: **ecles**, eclesiàstic; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **cav**, cavaller; **nob**, noble.

Més enllà de la discussió sobre el fet si va canviar d'estament una tercera part o la meitat del grup analitzat, l'existència d'aquests perfils tan precisos mostra ben clarament com la societat catalana de finals del segle XVII era lluny de ser una estructura monolítica. Les xifres totals assenyalen com les històries de personatges que des del comerç podien ascendir en l'escala social i influir en la vida política del país, no eren casos aïllats, sinó que afectaven una massa de la població considerable. En aquest sentit, cal considerar que un bon grapat d'aquests personatges eren fills de persones pertanyents a categories socials molt inferiors a la dels mercaders. Així, per exemple, Francisco Antic, Josep Dalmau i Capcir i Josep Rifós eren fills de pagesos; Jeroni Sadurní d'un perxer; Josep Romaguera d'un obrador; Magí Mercader d'un mestre de cases, Anton Berenguer d'un notari i Jacinto Blanc

estava casat amb la filla d'un mariner o capità de nau. El fet que persones com aquestes poguessin, en el temps d'una generació, estar en condicions d'influir de manera indiscutible en la vida política del país ens mostra una societat en la qual les diferències estamentals eren cada vegada més diluïdes. Un altre aspecte a tenir en compte és la presència dels gaudints. Seixanta-dos de les dues-centes quaranta persones són doctors, o bé en lleis o en medicina, que representa una quarta part del total (26%). La dada és rellevant per valorar el pes dels homes de lleis dins una societat tan codificada. Si fem un cop d'ull als noms ens adonem que en aquestes reunions van participar homes de prestigi com Francisco Toda, Pere Cardona, Plàcid Copons, Jeroni Magarola, Salvador Massanes, Francisco Molines, Joan B. Reverter, Josep Costa o Francisco Vertamon. Alguns van estar vinculats a l'austriacisme (Plàcid Copons, Joan B. Reverter, Salvador Massanés) i d'altres es decantaren cap a l'opció borbònica (Pere Cardona, Francisco Vertamon). Tots ells, però, van tenir un paper prou important.

Semblantment, la qüestió de quantes persones eren de Barcelona i quantes procedien d'altres indrets del Principat resulta interessant. Aquí, l'aproximació al fenomen és complexa, ja que fins a quin punt podem dir que una persona "és de Barcelona" o no? En un inici vaig pensar que el lloc d'enterrament podia ser una bona pista, però la qüestió no és tan clara. La noblesa podia viure a Barcelona, però també passaven temporades a les seves terres. Aquesta doble residència és un fet que Albert García Espuche ha pogut constatar en els seus estudis per a la primera meitat del segle XVII, i que moltes vegades obeïa a un pla definit.²⁶ On cal ubicar-los? Que Ramon de Copons digui que vol ser enterrat a la parròquia de Sant Julià, a Llor (Solsona), significa que està assentat al Solsonès? Considero que sí, atès que ens indica que Sant Julià és un lloc important per a ell i on possiblement encara manté relacions. Però també és cert que no ha de ser així forçosament. També cal parlar de les nissagues. Les obres de Benet Oliva, Albert García Espuche i Isabel Lobato Franco estan farcides d'històries de les diferents famílies de mercaders que procedien d'arreu de Catalunya i que en una, dos, tres generacions s'instal·len a Barcelona i esdevenen rics empresaris i s'ennobleixen. On cal situar el límit? Per contra, en alguns casos, la informació a partir de la qual hem treballat ens indica que sí que es pot parlar amb certa seguretat de fluxos migratoris, com ara l'existència de burgesos honrats de Perpinyà, fills de ciutadans honrats de Girona, etc.

---

26. GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo...*, p. 297.

Els resultats mostren que hi ha un mínim de cinquanta-una persones que no eren barcelonins (ells o els seus pares), que representa el 21% del total. D'aquestes, sis van arribar a ser ciutadans honorats, sis cavallers, trenta-dos nobles, sis eren eclesiàstics i un era burgès honorat de Perpinyà. Entre ells trobem les més variades procedències. Des de noblesa aragonesa (Joan Abarca, José Bernal, els Lanuza), passant per un bon grup de perpinyanesos (Carlos Alemany, Josep Bru, Ignasi Fontaner, Francesc Mas) i un ampli ventall de ciutats com Berga (Hugo Senespleda), Puigcerdà (Anton Pera), Vic (Joan Ponsic, Francesc Tord, Valentí Armanteras), Tortosa (Rafael Pinyana), Tarragona (Ramon Clàver, Pau Torres), Montbrió (Josep Dalmau), Riudoms (Francisco Toda), Arbúcies (Domingo Fogueras), Lleida (Anton Berenguer), Guissona (Anton Erill), Mataró (Joan Lapeira), Girona (Joan Vives) o Manresa (Pere Cardona). I això sense comptar els estrangers. Així, per exemple, és prou coneguda la relació de Joan Lapeira amb Joan Kies; els Bastero procedien de Torí i Josep Órdano estava casat amb una Queffi, família de mercaders genovesos. Aquest 21% de població augmenta quan no considerem tant el nombre d'immigrants com les relacions familiars i d'amistat que la classe dirigent mantenia amb famílies o persones d'altres indrets de Catalunya. En aquest sentit, el lloc on residien els marmessors sembla una prova clara de l'existència d'uns llaços de confiança forts amb persones de fora de Barcelona. Així, si reduïm la nostra anàlisi als cent sis personatges dels quals hem trobat el testament, vint-i-vuit són immigrants i setze més tenen entre els seus marmessors persones no residents a Barcelona. La xifra total es queda en quaranta-quatre persones de cent-sis, que representa el 41% de la mostra.²⁷ Una mirada a aquests setze personatges mostra la flexibilitat i l'amplitud de les relacions que l'elit dirigent mantenia amb la rogalia. Trobem, per exemple, que Francisco Blanes nomena com a marmessors Francisco i Manuel Ferrer i Pròpita, de València; que el gendre de Felip Butinyà és Narcís Saleta Comalada, de Vic, una família que també està vinculada amb Magí Mercader i Francisco Moxó. D'altra banda, veiem com la filla de Felip Ferran es va casar amb Enric Jalpi, d'Arenys de Munt (Girona), i que entre els marmessors també hi ha un canonge d'Urgell i un de Vic; que els dos gendres de Josep Francolí (Francisco Moxó i Bonaventura Muntaner) són de Cervera, com també Cirinio Folcràs (marmessor de Josep Mata) i Galceran de Vilalba (marmessor de Felip Ferran); que entre els marmessors de Bonaventura Gualbes

---

27. En seleccionar aquestes dinou persones hem considerat que no fossin els germans preveres. En el cas de Francesc Nicolau de Sant Joan hem recollit al seu oncle Dionís, canonge de Tarragona.

hi ha l'abat de Sant Pere de Rodes i Magí Vilallonga, de Mataró, el mateix lloc on viu Josep Feliu Feu, que és marmessor de Francisco Saiol. Però no només aquests personatges estan vinculats amb l'exterior de Barcelona. Tota una llarga llista de ciutats com Mallorca (Salvador Tamarit, Hug de Sant Joan), Vilafranca del Penedès (Francisco Moline), Ripoll (Ramon Sambassart), Perpinyà (Magí Mercadé), Igualada (Fèlix Vadell), Puigcerdà (Francisco Padellàs), Agramunt (muller de Felip Ferran), Mollet (Lluís Josa) i Tarragona (Francisco Nicolau de Sant Joan, Josep Josa) ens apareixen vinculades a persones que participen en les institucions directives del Principat. I tot això sense fer un estudi minuciós dels llocs d'enterrament o d'altres persones que ens apareixen al testament. Per exemple, Bernat Aimeric volia ser enterrat a Sant Pere Màrtir (Manresa), el mateix lloc que Francesc Amigant; Narcís Descatllar al monestir de Ripoll i Felip Ferran al de Montserrat; Josep Mata i Ramon Copons a Sant Julià de Llor, mentre que Pere Planella i Magí Barrera escollien Santa Maria de Moià (Vic) i Joan de Lanuza la vila d'Urrea (Aragó).

La qüestió es complica una mica més quan considerem la vinculació d'aquesta classe dirigent amb famílies no catalanes. El fet d'endinsar-nos en la delimitació de quines famílies són castelleses, aragoneses, valencianes o estrangeres ens portaria molt lluny, però una mirada als cognoms dels marmessors ens mostra amb claredat l'existència d'aquests vincles. Així, a la llista de persones de fora de Barcelona o que tenen llaços familiars amb persones de fora de Barcelona, caldria afegir dotze persones més vinculades amb famílies no catalanes.²⁸ A banda del conegut cas dels Pignatelli (Domingo Pignatelli estava casat amb la filla de Bernat Aimeric), destaca el cas de Lluís Sayol. La seva filla estava casada amb Felip de Bouwerkerke, baró de May (Flandes), la seva germana amb Francisco Gascón i entre els marmessors també hi figura Guillem Ramon d'Ivorra. D'altra banda, la germana d'Agustí Copons, estava casada amb Francisco Sierra i també era familiar de Francisco Vega; Josep Dusai té com a marmessor Juan de Castro, el qual, a la vegada, és marmessor de la filla de Felip Ferran; Josep Galceran de Pinós estava casat amb Agustina Urries, germana del governador d'Aragó, i Josep Marimon amb M. Francisca de Velasco, filla d'un noble castellà; la filla de Bernat Gàver es va casar amb Gabriel Quiñones, la de Joan Ponsic amb Josep Matías Luzas (natural d'Ara-

---

28. Entre aquestes dotze persones no comptem les que, a banda dels llaços familiars amb famílies no catalanes, tenen també llaços amb famílies que no viuen a Barcelona, que ja estan comptabilitzades amb anterioritat.

gó), la de Gabriel Bòria amb Pedro Vallbona, la de Francisco Blanes amb Bartomeu Moncayo, marquès de Coscojuelo, la d'Ignasi Soler amb Ferran Guzmán i la de Magí Mercader amb Luis Ortiz Velares, tots castellans o aragonesos. A més, entre els marmessors de la muller de Magí Mercader hi ha Benet de Portules Carreres i Bresco. Un cas interessant és el dels Queffi. Maria Queffi estava casada amb Emmanuel de Roca Júlia, i era filla de la germana de Josep Ordano. El seu pare, Joan Enric Queffi, era fill de "Mateu Queffi, mercader alemany, natural de la ciutat de Tirol, lo die de son òbit residint en la ciutat de Gènova".²⁹ La trajectòria és curiosa: l'avi alemany, el pare italià, ella catalana. Mitjançant un estudi adequat dels cognoms no catalans i les nissagues a les quals pertanyen, segurament descobriríem encara més vinculacions familiars, però els exemples recollits semblen prou clars per comprovar l'existència d'aquests llaços.

Si ens atenim a les xifres "objectives" que per la nostra part podem aportar al debat, trobem que cinquanta-quatre persones de les cent-sis de les quals tenim el testament són o tenen vinculacions familiars amb persones de fora de Barcelona, que representen més de la meitat. La xifra augmenta a setanta si sumem les setze que són de fora de Barcelona i de les quals no tenim el testament. No podem oblidar que aquí només hem fet un sondeig. Per aprofundir en aquests temes cal analitzar també la procedència familiar de les mullers, element que hem considerat lleugerament i la importància del qual reflecteix la documentació consultada. Però més enllà de les xifres, sembla evident que els casos recollits mostren la presència d'unes dinàmiques migratòries clares, que sens dubte devien influir en la memòria de molts membres de la classe dirigent. No per casualitat, Magí Barrera, en escriure el seu testament el 1707, parlava de Moià com l'"amada pàtria mia".³⁰ Una de les primeres impressions que es poden extreure d'aquestes xifres apunta en la mateixa direcció d'allò que Albert García Espuche va constatar per la primera meitat del segle XVI: l'existència de la doble residència o els contactes amb la població d'origen,³¹ com un fet natural de la societat catalana d'aleshores. Un fet que no és sinó una conseqüència lògica del procés d'urbanització de l'aristocràcia catalana que John Elliott va destacar en el seu moment.³² En aquest

29. AHPB, 839/80, fol. 124.

30. AHPB, 885/40, fol. 133.

31. GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo...*, p. 297.

32. ELLIOTT, J. H., *España...*, p. 106. Aquest autor indica que, com cap al 1639, entre una quarta i una cinquena part de la noblesa catalana estava registrada com a resident a Barcelona.

sentit ja hem vist com Amelang considerava que la creació del Braç Militar va tenir com a conseqüència la confirmació del poder de l'elit barcelonina dins l'aristocràcia catalana. Sense que aquesta afirmació deixi de ser certa, les dades recollides apunten que un segle després (el Braç Militar havia estat creat el 1602), la realitat social de la classe dirigent catalana és sensiblement diferent. Certament, és a Barcelona on es prenen les decisions polítiques que afecten tot el Principat, però fins a quin punt aquestes decisions les prenen persones exclusivament vinculades als interessos de la Ciutat Comtal? Els exemples ens mostren que un gran nombre de ciutats i viles, més enllà del nombre de persones insaculades a la bossa de la Diputació, podien tenir accés a aquests organismes directius a través de persones i familiars amb els quals hi estaven vinculats. En el fons, això confirma l'existència d'uns fluxos entre Barcelona i la resta de Catalunya que són la continuïtat d'aquells que Albert García Espuche ja va detectar per al vessant més mercantil: "a la capital anaven a parar branques i elements secundaris, de moltes famílies de Catalunya (fadristerns), i gràcies al peu posat a la Ciutat Comtal, aquests grups familiars podien establir vincles amb altres de tot Catalunya."³³ La impressió que tenim és que aquests fluxos no es limiten només a les classes mitjanes, sinó que també afectaren, en certa manera, la petita noblesa i, sobretot, l'aristocràcia local. La presència de ciutadans honrats de Girona (Joan Vives) o de Perpinyà (Ignasi Fontaner) ho confirma.

A l'hora de valorar la classe dirigent catalana des d'una perspectiva estamental ens adonem de la complexitat social que l'envoltava. L'anàlisi que hem dut a terme mostra com aquesta societat, sense deixar de ser elitista, incloïa un ventall prou ampli d'estaments socials diferents, de tal manera que en una mateixa reunió de la Conferència podem trobar votant, en igualtat de condicions, el comte de Plasència, el fill de pagès (Josep Dalmau Capcir) i l'exmercader (Joan Lapeira). Imatges com aquesta ens mostren una societat que contenia prou signes de modernitat. Una societat en constant moviment, en què els canvis d'estament no eren estranys i en què un mercader podia esdevenir noble. Una societat oberta, en la qual també participaven nissagues d'arreu de Catalunya i on els gaudints tenien la seva veu.

---

33. GARCÍA ESPUCHE, A., *Barcelona...*, p. 319. Sobre el paper de Barcelona com a centre director de l'economia catalana durant la primera meitat del segle XVII és d'obligada consulta el seu llibre GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo...*

LA CLASSE DIRIGENT DES D'UNA PERSPECTIVA FAMILIAR

Com hem dit al començament d'aquest treball, fa una bona colla d'anys Núria Sales considerava que "la distància socio-econòmica que separa en els segles XIV-XVII un Cardona d'un Llupià, Descatllar o Banyuls és força més gran que la que separa un qualssevol d'aquests darrers d'un ciutadà honrat, o un ric mercader, notari o burgès de Perpinyà".³⁴ L'aproximació que hem fet en les línies anteriors mostra que aquests estaments socials que formen la petita noblesa, els cavallers, els ciutadans honrats i els antics mercaders, conviuen i participaven en la direcció de les institucions catalanes. D'altra banda, no fa gaire temps Albert García Espuche comentava que "cap a 1700, funcionava a Barcelona un complex conjunt de relacions familiars, de negoci i de confiança, una densa «troca» molts fils de la qual sortien del compacte nucli barceloní".³⁵ L'estudi de García Espuche se centrava en l'anàlisi de les relacions econòmiques i familiars d'alguns dels mercaders més destacats del període i mostrava com moltes vegades les relacions comercials les reforçaven importants vincles familiars, a partir dels quals es podia dibuixar una troca, "la troca barcelonina", com l'anomenava ell, la qual il·lustrava gràficament la fortalesa i la densitat d'aquests vincles. Però si considerem l'estudi de García Espuche a partir de la reflexió que en feia Núria Sales, és lògic preguntar-nos si aquestes "troques" només existien en la classe mercantil o si també es podien trobar dins la petita noblesa. Fins a quin punt aquesta classe dirigent estava unida per forts vincles? A partir de l'estudi dels marmessors dels testaments de cent sis personatges, als quals cal afegir quaranta-nou testaments de mullers, obtenim informacions de cent vint-i-vuit persones diferents del total de dos-centes quaranta (53%). Si a tot això hi sumem les dades que ens proporcionen altres testaments de familiars i amics i la que ens dóna la bibliografia sobre l'economia i la noblesa de finals del segle XVII i principis del segle XVIII, es pot dibuixar una primera aproximació a l'àmbit de relació de molts dels personatges analitzats, independentment del fet que en tinguem o no el testament. Aquesta informació l'hem sintetitzada en l'apartat "relacions". Aquí volem recollir una primera aproximació a l'àmbit social on molts d'ells es movien, però en cap moment volem dir que aquestes siguin totes les relacions dels personatges analitzats.

---

34. SALES, N., "El segle...", p. 136.

35. GARCÍA ESPUCHE, A., *Barcelona...*, p. 319.

Combinant totes aquestes informacions és possible dibuixar noves “troques”, seguint el suggeridor model de García Espuche. Tot i que les possibilitats combinatòries són amplíssimes, ens ha semblat que es poden dibuixar dues troques. La primera la forma allò que podem anomenar a grans trets “petita noblesa”, terme amb el qual volem designar els nobles que no tenen un passat mercantil recent, tot i que, excepcionalment, també hi hem inclòs algun cavaller i ciutadà honrat.

La segona la forma la “noblesa d’origen mercantil”, entesa com aquelles persones, ja siguin ciutadans honrats de Barcelona, cavallers o nobles, que tenen un passat mercantil recent. A diferència de la troca de García Espuche, aquí no diferenciem entre les relacions econòmiques i les familiars. Entre les familiars considerem en general les relacions directes en el context d’una generació (pares, germans, mullers, fills, gendres, nora, sogres, oncles i cunyats), tot i que en alguns casos concrets hem anat una mica més enllà en l’arbre genealògic.

El total de les dues troques engloba setanta-cinc persones diferents. La troca de la petita noblesa inclou trenta-vuit persones a les quals n’hem afegit cinc més que hi estan relacionades (els fills que surten de la troca), mentre que la de la “noblesa d’origen mercantil” la formen trenta persones més dues externes. La diferència entre les dues no cal entendre-la en un sentit estricte, com si fossin dues realitats completament diferents. De fet, en ambdues troques hi ha deu persones comunes,³⁶ la qual cosa demostra l’existència de forts punts de connexió social.

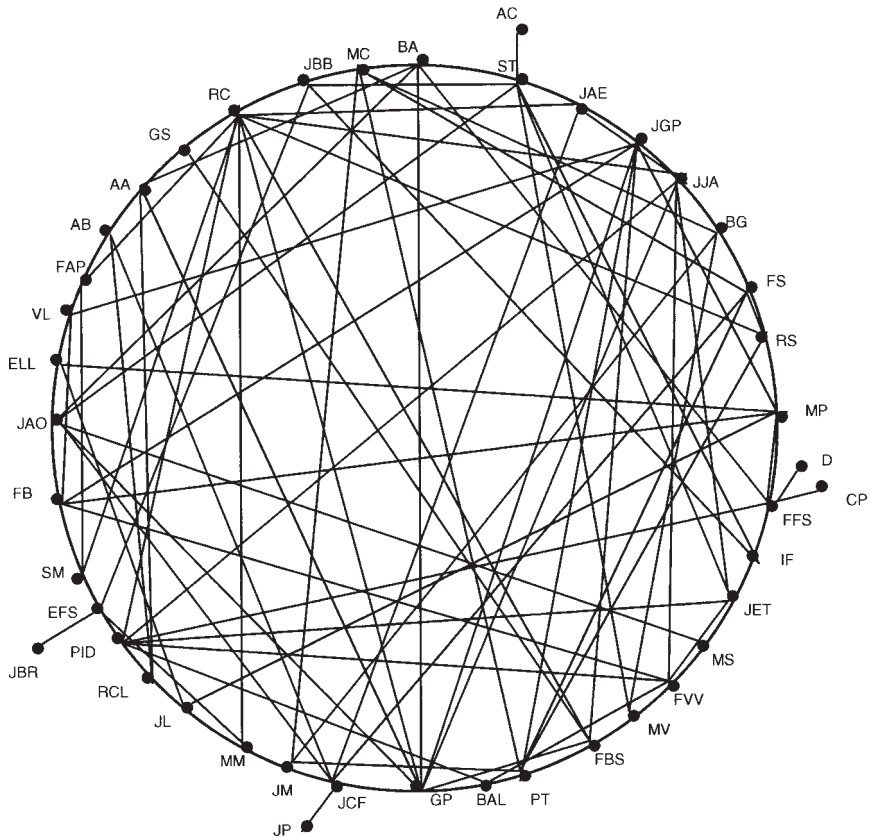
Hem afegit alguns fills externs a la troca per mostrar la relació d’aquests personatges amb altres nobles o mercaders de reconegut prestigi en el seu moment, sis dels quals no recollim en la nostra base de dades: Pau Feu, Josep Duran, Rius i Bruniquer, Joan Kies, Narcís Feliu de la Peña i Cristòfol Potau. En síntesi, el dibuix seria el següent:

---

36. Concretament: Magí Mercader, Pau Ignasi Dalmasas, Francesc Bastero Lledó, Francesc Vilana i Vilamala, els germans Josa Agulló, Joan Ponsic, Salvador Massanés, Joan Baptista Reverter, Emmanuel Ferrer i Sitges i Josep Bru i Banyuls.

Gràfic 10

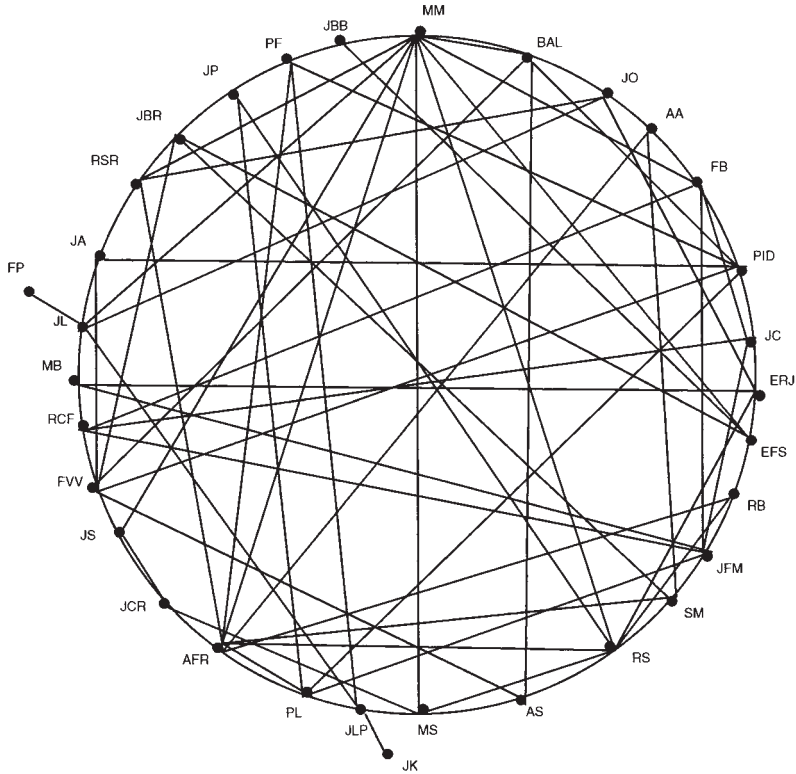
Troca de la petita noblesa

AA: Antoni Armengol; AB: Alexandre Boixadors; AC: Agustí Copons; BA: Bernat Aimeric; BAL: Francesc Bastero Lledó; BG: Bonaventura Gualbes; CP: Cristòfol Potau; D: Josep Duran, EFS: Emmanuel Ferrer i Sitges; ELL: Emmanuel de Llupià; FAP: Francisco Amat i Planelles; FB: Francisco Blanes; FBS: Francesc Berardo i Santjust; FFS: Felip Ferran Sacirera; FS: Felicià Sayol; FVV: Francisco Vilana Vilamala; GP: Guerau de Peguera; GS: Galderic de Santjust; IF: Ignasi Fontaner; JAE: Josep i Anton Erill; JAO: Josep Aguilar Oluja; JBB: Josep Bru i Banyuls; JBR: Joan Baptistar Reverter; JCF: Joan Copons i Falcó; JET: Josep Emmanuel Terré; JGP: Josep Galceran de Pinós; JJA: germans Josa Agulló; JL: Joan de Lanuza; JM: Jeroni Magarola; JP: Joan Ponsic; MC: Miquel Clariana; MM: Magí Mercader; MP: Miquel Pinós; MS: els Monfar i Sorts; MV: Magí Vilallonga; PID: Pau Ignasi Dalmases; PT: Pere Torrelles; RC: germans Ribera Claramunt; RCL: Ramon Copons de Llor; RS: Ramon de Sentmenat; SM: Salvador Massanés; ST: Salvador Tamarit; VL: Valerià de Lentorn.

Gràfic 11

Troca de la noblesa d'origen mercantil

AA: Anton Asprer; AFR: Anton Falguera Broca; AS: Anton Sunyer; BAL: Francesc Bastero Lledó; EFS: Emmanuel Ferrer i Sitges; ERJ: Emmanuel Roca i Júlia; FB: Felip Botinya; FP: Narcís Feliu de la Penya; FVV: Francisco Vilana i Vilamala; JA: germans Josa Agulló; JBB: Josep Bru i Banyuls; JBR: Joan Baptista Reverter; JC: Josep Costa; JCR: Josep Cata Renau; JK: Joan Kies; JFM: Joan Francesc Maresc; JL: Joan Llinàs; JLP: Joan Lapeira Parera; JO: Josep Ordano; JP: Joan Ponsic; JS: Jeroni Sadurní; MB: Magí Barrera; MM: Magí Mercader; MS: Domingo Mora Sabater; PF: Pau Feu; PID: Pau Ignasi Dalmases; PL: Pau Lledó; RB: Francisco Rius i Bruniquer; RCF: Ramon Codina i Farreres; RS: Ramon Sabater; RSR: Ramons Sambasart i Roger; SM: Salvador Massanés.

Aparentment ambdues troques sembla que formen dos mons separats: la petita noblesa es relaciona amb la petita noblesa i la noblesa d'origen mercantil entre ella. La novetat, però, és que, sense deixar de ser una societat amb un fort component estamental, podem veure com

les xarxes de relacions familiars i econòmiques que García Espuche trobava a l'elit mercantil i explicaven part de la seva força, també es repeteixen amb igual intensitat entre la noblesa d'origen mercantil i la petita noblesa. A més, aquestes no són les úniques troques possibles, ja que segons el punt de partida i la perspectiva d'anàlisi, es pot confeccionar una troca de "l'elit reialista", una de "l'alta noblesa" i una altra de "l'elit austriacista".³⁷ Vist en conjunt podem adonar-nos que la classe dirigent catalana no estava formada exclusivament per persones amb un alt grau de lideratge, sinó que al darrere hi havia grups ben definits i ben relacionats, que certament devien influir en la presa de decisions. Val la pena analitzar-les.

Si centrem la nostra atenció en la petita noblesa veurem que, a banda d'estar formada en la seva major part per la petita i la mitjana noblesa de llarga tradició (que només amb Felip V i Carles III, l'arxiduc, adquirí alguns títols de marquès i comte), destaca el gran nombre de relacions que tenen alguns personatges concrets, com ara els germans Ribera-Claramunt (vuit), Josep Guerau de Peguera (set), Galceran de Pinós (sis), els germans Josa Agulló (cinc), Salvador Tamarit (cinc), Pau Ignasi Dalmases (cinc), Pere Torrelles (cinc), Josep Aguilar i Oluja (cinc), Francisco Blanes (quatre) i Joan Copons i Falcó (quatre). Tots ells van jugar papers importants en el context de la guerra de Successió, en la major part dels casos en el bàndol de Carles III, l'arxiduc. Sense entrar en detalls podem veure que Guerau de Peguera estava vinculat amb Bernat Aimeric, Francesc Berardo, Josep Emmanuel Terré, Josep Aguilar i Josep Galceran de Pinós. A la vegada, Josep Galceran de Pinós ho estava amb Pere Torrelles, Francisco Blanes i Francesc Berardo; Pere Torrelles amb els germans Magarola i Miquel Clariana; Miquel Clariana amb Francisco Sentmenat i Bonaventura Gualbes; Francisco Sentmenat amb Pere Torrelles i els germans Ribera Claramunt; els germans Ribera Claramunt amb els germans Erill, Pau Ignasi Dalmases, Francesc Berardo i Josep Amat i Planellas..., i així podríem repassar les nissagues fins al final. Les dades confirmen que la immensa majoria dels noms designen famílies que no procedeixen de l'estament mercader en un passat recent. Però una mirada atenta ens mostra que la realitat no és ben bé així. Entre la llista de persones incloses a la troca hi ha Pau Ignasi Dalmases, fill del conegut mercader, el qual cal

---

37. Per exemple, un personatge tan conegut per les seves inclinacions borbòniques com Josep Alòs està relacionat amb Francesc Cardona, Ignasi Fontaner, Francisco Molines, Joan Ponsic i Josep Bru Banyuls. Ignasi Fontaner està relacionat amb Francisco Rius i Josep Bru; Josep Bru amb Francisco Rius, i així aniríem dibuixant la troca. D'altra banda, la troca de la petita noblesa ens mostra que gran part dels seus membres van esdevenir forts austriacistes.

relacionar també amb el comte de Vallcabra; els fills i les filles de Pau Ignasi entroncaran amb els Terré, els Sant Joan i els Josa, a més, Pau estava casat amb Marta Vilana Cordelles (de la família de Josep Vilana i Vilamala). D'altra banda, també trobem Ignasi Fontaner, important exportador d'aiguarent; tant Bernat Aimeric com Joan B. Reverter s'havien relacionat amb els projectes mercantils de Feliu de la Penya; Antoni Bastero Lledó era fill de Pere Anton Bastero i Maria Lledó, dues famílies la vinculació comercial de les quals és prou coneguda; els germans Saiol estaven relacionats amb Pau Feu, un altre mercader reconegut, i Francesc Vilana Vilamala era familiar de Francesc Bastero i Pau Ignasi Dalmases i tenia diverses botigues.

Com hem comentat abans, hem volgut dibuixar alguns fils que surten de la troca per mostrar altres relacions dels personatges recollits. Felip Ferran, per exemple, que és un dels personatges que més participa a les conferències. Certament, el seu perfil respon al de la petita noblesa de "llarga tradició", que aparentment mai no ha estat vinculada amb grups socials diferents. Però fixem-nos que entre les seves relacions trobem tant Bernat Aimeric com Miquel Pinós (nobles de "llarga tradició") i també els Potau, els Dalmases i Josep Duran, un important mercader. Alguna cosa està canviant la societat. Un altre exemple: Joan Copons de la Manresana i Falcó. Joan és un model de la noblesa de les terres d'interior de Catalunya (de fet, vol ser enterrat a la parròquia de Sant Jaume de la Manresana). Pot semblar que un personatge com ell està poc vinculat amb l'elit dirigent de Barcelona, i no és pas veritat. Entre les persones amb les quals es troba relacionat hi ha Josep Aguilar, Alexandre Boixadors i Francisco Sentmenat, tres nobles ben reconeguts. Però no només hi ha aquest sector social. També trobem que Joan Copons està relacionat amb Joan Ponsic, de reconegut passat mercantil. Emmanuel Ferrer, el conegut defensor de l'opció resistencialista a la Junta General de Braços de 1713, amb qui el trobem relacionat? Magí Mercader (el seu cosí), Joan Baptista Reverter (cunyat) i els Bru i Banyuls. Aquests exemples, i altres que es poden afegir, mostren que la imatge de la "petita noblesa" com un grup social que podria ser més o menys tancat queda desdibuixada. Els forts vincles que unien les persones que la formaven, juntament amb la presència de nombroses relacions amb persones vinculades al comerç dins seu, mostra com la classe dirigent catalana es trobava en un procés d'obertura. En un món que tradicionalment s'ha tendit a veure format d'estaments i classes socials clarament separades, veiem com una primera anàlisi a fons del fenomen qüestiona la rigidesa d'aquesta separació. La pregunta que ens podem fer aleshores és si els mateixos patrons es repeteixen quan analitzem la "noblesa mercantil".

Una primera mirada a la troca ens transmet la mateixa sensació de fortalesa dels vincles que hem vist anteriorment. Cal dir que hi hem afegit alguns nobles que no tenen un passat mercantil, però que els trobem ben vinculats a aquest grup, com ara Francisco Vilana. Entre les persones que tenen més vincles destaca amb força Magí Mercader, amb nou persones relacionades, seguit pels Falguera Broca (set), Ramon Sabater (sis), Joan Frances Maresc (cinc) o Pau Ignasi Dalmases (cinc). En un darrer lloc tenim altres personatges prou coneguts com Joan Llinàs, Felip Botinyà, Joan Catà Renau, Joan Baptista Reverter, Pau Lledó, tots ells amb un nombre considerable de relacions. Potser no val la pena resseguir com estan vinculats aquests personatges, ja que la troca és suficientment il·lustrativa, però sí que penso que cal deturar-se en el comentari d'algunes figures prou importants. Magí Mercader és la persona que crida més l'atenció a simple vista. Fill d'un mestre de cases que va esdevenir mercader, es va casar en primeres núpcies amb Francisca Sabater i Sitges, amb la qual cosa ja es vinculava amb Ramon Sabater i Emmanuel Ferrer i Sitges; a més, era cunyat de Pau Agustí Rossell i Llinàs, també dues famílies conegudes i molt vinculades al món mercantil (Narcisa Rossell va ser la segona muller). La seva activitat com a mercader el va portar a participar en els arrendaments a l'exèrcit, de la neu, en la fabricació i en les botigues de teles, en les companyies comercials i en els arrendaments de la bolla i els drets del General. Fins i tot va ser arrendador dels drets senyoriais del duc de Cessa. A resultes de tot això es va relacionar amb Ramon Sambassart, els Falguera (el seu pare), els Feliu de la Peña i els Teixidor. A més, les seves filles es van casar amb Llorens i Pere Pi, ciutadans honorats procedents de Mataró, i es va vincular així amb el nucli mercantil d'aquesta vila. Però, a banda de tota aquesta activitat econòmica, cal considerar la seva vinculació política. Va ser membre de la Junta de Comerç, en la qual també hi havia Bernat Aimeric, Pau Rossell i Narcís Feliu de la Peña; els anys 1686 i 1690 fou cònsol mercader de la Llotja i els anys 1695 i 1698 conseller tercer. A l'exili va ser membre del Consell de Nàpols, on va rebre el títol de marquès. La trajectòria, prou espectacular, és un bon exemple de com la combinació de les estratègies mercantils amb les familiars donava lloc a una àmplia xarxa de relacions que acabaven facilitant l'ascens dins l'escala social.

Pau Lledó Dalmases és un altre personatge important. Fill d'un mercader i botiguer de teles, el seu cosí era Pau Ignasi Dalmases. A causa de l'activitat mercantil del seu pare, exportador i botiguer de teles, va relacionar-se amb els Bastero, els Mercader i els Bassols. Una relació que no només era mercantil sinó també familiar, ja que Pere

Anton Bastero estava casat amb una tieta de Pau. Pau es va casar amb Teresa Bac, la filla de Manel Bac, un important advocat. Dins la seva activitat mercantil Pau es va dedicar, sobretot, als arrendaments. A més, era cunyat de Joan Ponsic, Francesc Boneu i Onofre Sidós, tots ells reconeguts mercaders. Joan Baptista Reverter és un altre personatge a considerar. Joan Baptista era cunyat d'Emmanuel Ferrer i de Salvador Massanés de la Ribera (casat amb Clara Ferrer, i la germana de Joan Baptista estava casada amb Salvador Massanés). A la vegada, havia tingut relacions comercials amb Feliu de la Penya i Ramon Vilana Perlas, i estava vinculat també amb Nuri de Lana. La seva presència a la Conferència, com hem pogut veure, era molt gran. Salvador Massanés, fill d'un mercader, per la seva banda, estava relacionat amb Ramon Vilana Perlas, però també amb els Ribera Claramunt, els Reverter, els Falguera i els Asprer (aquests dos últims a través de la muller del seu fill Anton).

A la vegada, trobem personatges dels quals gairebé no tenim dades personals però que apareixen molt ben relacionats. Ramon Sabater Bris és un d'aquests. Fill d'un mercader que havia assolit la ciutadania honrada el 1663, Ramon va ser conseller en cap de Barcelona el 1711 i, com hem vist abans, va tenir una presència considerable en les conferències dels últims anys. Poca cosa més en sabem. Però a l'hora de situar-lo en el seu context el veiem casat amb la filla de Domingo Mora Salellas; era cunyat de Magí Mercader i de Josep Mora Cirera, Emmanuel Roca Júlia i Joan Ponsic eren marmessors del seu pare. Joan Francisco Maresc seria un altre personatge que respon a aquest perfil. Fill d'un ciutadà honrat que era doctor en medicina i havia estat cònsol de la Llotja, Joan Francisco assolí la dignitat de cavaller el 1685 i va ser conseller tercer de la ciutat el 1696. No en sabem gran cosa més. Ara bé, el seu àmbit de relacions és molt més ampli del que apunta la troca. Casat amb Maria Àngela Costa, era cunyat de Ramon Codina Farreres. En la llista dels seus marmessors apareix gent pertanyent a estaments socials tan diferents com Francisco Portell (jutge de la Reial Audiència), Jacinto Lloreda, la vídua de Miquel Carreres, la vídua de Cristòfol Lladó, Magí Barrera o Felip Quintana, casat amb la seva filla. Com podem veure, un ampli ventall de persones que inclou tant antics mercaders com ciutadans honrats i nobles.

Tal i com veiem en els quadres de la petita noblesa, aquí ens trobem personatges que aparentment no hi haurien de ser-hi, ja que en principi pertanyen a la noblesa de "llarga tradició". Potser el més sorprenent sigui el de Francesc Vilana i Vilamala. Si mirem la fitxa de la base de dades, veurem que entre els marmessors de Josep hi ha els Figuerola Blanes (familiars del comte de Centelles)..., però també està

relacionat amb els Dalmases, els Terré, els Sunyer i els Bastero. Altres casos són els de Ramon de Codina Farreres, secretari de la Diputació relacionat amb els Costa, amb Felip Botinyà i Joan Francesc Maresc; Emmanuel Roca Júlia, casat amb Maria Queffi i Ordano, i relacionat amb Ramon Sabater i Magí Barrera, o Joan Copons i Josep Alòs, relacionats amb Joan Ponsic. A la vegada, també es percep la presència d'altres mercaders importants que no han estat recollits a la base de dades ni a la troca. Per exemple, Joan Lapeira està relacionat amb Joan Kies, íntim amic seu; Pau Feu està relacionat amb els Falguera, Ramon Sambassart i Joan Lapeira; també cal parlar dels Sant Joan, relacionats amb els Ponsic, els Matali i els Costa, etc. La llista de relacions i de persones que ens hi apareixen és llarguíssima. De fet, a la troca només hem fet una selecció d'un grup de trenta-dues persones de les seixanta-cinc que té la base de dades que hem confeccionat, i el nostre propòsit es limita a apuntar alguns trets que considerem il·lustratius d'una realitat molt més gran i complexa.

Però la força visual dels gràfics i l'evidència dels vincles que uneixen aquesta classe dirigent, no signifiquen que l'única manera de poder entrar dins del nucli rector de les institucions fos a través dels lligams econòmics o familiars. El nostre estudi també ha constatat l'existència d'un grup de persones totalment alienes a aquests lligams, persones que podríem anomenar *outsiders*, en el sentit que estan fora del circuit d'amistat que unia la classe dirigent. Un dels exemples més clars és Josep Dalmau Capcir. Josep Dalmau, fill i germà de pagesos de Montbrió, va ser una de les persones que més van invertir en les companyies comercials durant la segona meitat del segle XVII.³⁸ La lectura del seu testament mostra com el seu àmbit de relació es mou exclusivament entre els familiars més propers, tots vinculats al Camp de Tarragona. Entre els germans hi ha dos religiosos i un que és pagès de la Vinyola. Entre els familiars trobem un notari, un mercader i dos doctors en dret (un d'ells de Cornudella, Tarragona). No es fa cap menció de les persones de la nostra base de dades. Les úniques possibles relacions es fonamenten en un marmessor que és doctor en drets de Tarragona que es diu Joan B. Toda, i que potser és familiar de Francesc Toda i Gil (natural de Riudoms). Francesc Toda, de fet, també és un altre bon exemple d'*outsider*. Aquest personatge, fill d'un ciutadà honorat de Riudoms, va ser jutge de la Reial Audiència i va tenir un paper ben destacat en la defensa de les constitucions. Va ser censurat per Felip V a causa de la seva oposició a la modificació del

---

38. LOBATO FRANCO, I., *Compañías...*, p. 60.

testament de Carles II. Carles III, l'arxiduc, el va nomenar regent de la Reial Audiència. Tant el seu testament com el de la seva dona es mouen dins l'àmbit tarragoní, sense cap vinculació clara amb la classe dirigent de Barcelona. Potser l'únic punt d'unió és Fèlix Teixidor, doctor en drets, que es va casar amb una germana de la muller de Francesc Toda, i que era germà del conegut mercader Jaume Teixidor. Un altre: Anton Berenguer, fill d'un notari de Lleida, casat amb Teresa Bullfarines, va ser conseller tercer de la ciutat de Barcelona el 1708, diputat militar el 1714 i comandant general durant el setge de 1713-1714. Els seus béns foren segrestats. Amb qui està relacionat? Amb ningú conegut: Tomàs Antimon, Felicià Casanova i un canonge de Lleida. Baltasar Riba també respon a aquest perfil. Riba era un cavaller ben present al Braç Militar, on ocupà el càrrec de conseller militar els anys 1685, 1691 i 1695, i va ser síndic el 1700. El seu àmbit de relació sembla que se situa a Vic, amb persones com els Comalada (la seva muller) i Francisco Brossa (cunyat). L'únic punt d'unió amb el nostre grup seria el seu cunyat Ermengol Peguera (casat amb la seva germana), el qual es relaciona a la vegada amb Josep Peguera òlim Vilana. Podríem citar altres exemples com Ramon Claver, Francesc Mas o Josep Romaguera, tots ells situats completament fora del circuit, però els casos citats creiem que són suficients per mostrar com aquesta elit, tot i estar molt ben relacionada entre si, permetia l'accés a persones alienes a les xarxes socials establertes.

Certament les dues troques dibuixades ens són útils per il·lustrar aquesta barreja d'estamentalitat i dinamisme de la classe dirigent. Però podem apropar-nos a aquest fenomen des d'altres perspectives. Com hem dit, en les troques posem en joc tots els elements que tenim a l'abast per veure les dinàmiques socials. Però què succeeix si només agafem un element d'anàlisi? En el següent quadre hem recollit els marmessors de vint-i-quatre membres d'aquesta elit dirigent. L'objectiu és analitzar la tipologia social de les persones amb les quals es relacionen. Els marmessors eren les persones de confiança, en les quals el difunt delegava la tasca de fer complir els seus últims desitjos. Lògicament, eren persones ben properes a ell, i per aquesta raó el fet de fixar-s'hi té una especial rellevància. El quadre suposa una simplificació del contingut en l'apartat "marmessors" de la base de dades de la classe dirigent. Per qüestions d'espai en alguns casos no hem recollit les mencions a les mullers, als fills i a alguns preveres, sobretot quan considerem que no aporten una informació rellevant. Per la mateixa raó, en altres casos tampoc no mostrem la relació familiar. En cas de dubte, es poden consultar les fitxes individuals de la base de dades. El resultat és el que segueix:

Quadre 17

Els marmessors de la classe dirigent

<i>Josep Agulló</i>	<i>Francesc Antic</i>	<i>Oleguer Argermir</i>	<i>Baltasar Barrera</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Emmanuel Agulló i Segarriga, tresorer de la seu de Barcelona. - Joan de Sentmenat, marquès de Sentmenat, gendre. - Manuel de Llupià, cunyat. - Maria de Pinós i Rocabertí, tia. - Joan de Llupià, portaveus del general, nebot. - Joan de Josa i Agulló, nebot. - Jeroni de Rocabertí, marquès d'Argençola. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pedro de Amigant, del Consell Reial. - Jeroni Cellarés, gendre. - Francisco Mercader, gendre. - Rafael Albià, notari, cunyat. - Salva Mallol, corredor d'orella. - Testimonis del testament: Salva Mallol, Francesc Puig, negociant, i Àlex Trevaria Jove, botiguer de teles. 	<ul style="list-style-type: none"> - Agnès Duran i Grall, vídua de Mariano Duran, chb, cunyada. - Josep Duran, canonge de Vic. - Tomàs Fatjó, chb, casat amb Victòria Fatjó i Duran. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pere Planella, baró de Granera. - Francisco Gallart i Pastor, Dr., en dos drets, chb, marit de Narcisa Barrera, germana. - Jaume Pujol i Barrera, prevere de Moià. - Jerònima Masdeu i Grimossachs, vídua de Francisco Masdeu.
<i>Francisco Blanes</i>	<i>Pedro Cardona</i>	<i>Pere Cartellà</i>	<i>Joan Catà Renau</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Francisco Blanes i de Pinós, fill, casat amb Anna de Pinós. - Francisca de Montcayo, princesa de Pignatelli, néta. - Bartomeu Moncayo, marquès de Coscojuelo, gendre. - Josep de Lentorn, cunyat, marquès de Barberà. - Francisco de Ferreri Propita. - Josep de Figuerola i Blanes. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ignàsia Riera i de Cardona. - Francisco Riera i Martí, gendre. - Benet Mas, marit de Teresa Mas i Mascaró, Dr. en drets. - Francisco Bassols, mercader. - Dr. Josep Alòs i Ferrer. - Dr. Josep Güell i Soler, jutge. - Joan Davi, apotecari de Manresa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Maria de Descatllar i Desbac, marquesa de Besora, germana. - Teresa de Cartellà i Desbac, germana. - Joan de Sentmenat i d'Oms, gendre, casat amb M. Anna de Sentmenat i Cartellà, filla. - Josep, Francisca i Pedro Cartellà i Oms, fills i filles. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anton Cata, germà, ciutadà, casat amb Maria Cata i Sadurní. - Francisco Alemany i Magarola, corredor d'orella. - Jaume Ferrussola, corredor d'orella. - Francisco Gualba, corredor d'orella.
<i>Agustí Copons</i>	<i>Francisco Costa</i>	<i>Felip Ferran</i>	<i>Domingo Fogueres</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Francisca de la Sierra Copons, baronessa de la Tossa, muller de Francisco Sierra, germana. - Ramon de Xammar i de Copons, casat amb Cayetana Xammar. - Josep Bru i de Copons. - Salvador Tamarit, comte de Rodonyà. - Ramon Sabater i de Copons, marquès de Benavent. - Francisco Vega i de Copons. 	<ul style="list-style-type: none"> - Eufràsia Costa i Boneu. - Josep Costa i Boneu, Dr. en drets, fill. - Francisco Boneu i Riera, cunyat, Dr. en dret. - Anna Sidós i Riera, vídua i sogra. - Pere Costa, argenter. - Francisco Feu, botiguer de teles. 	<ul style="list-style-type: none"> - Maria Francisca Jalpi i Ferran, vídua d'Enric Jalpi. - Ramon de Ciscar, cunyat. - Emmanuela de Pinós i Sacirera, vídua de Miquel de Pinós i Rocabertí, cosina. - Maria de Cruilles i Sacirera, vídua de Joan de Cruilles, cosina. - Galceran de Villalba i M. Ventura de Villalba, cosins. 	<ul style="list-style-type: none"> - Josep Clariana, comte de Múnter. - Benet Verdera, prevere de Sitges. - Josep Troch, apotecari. - Joan Torras, pagès d'Arbúcies. - Teresa Fogueres Güell, Magdalena Torras i Fogueres, Teresa Troch i Fogueres, nebodes.

<i>Lluís Josa i Peguera</i>	<i>Pau Lledó</i>	<i>Rafel Llinàs</i>	<i>Jerònim Magarola</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Joan Josa i Agulló, nebot. - Benet Sala, bisbe de Barcelona. - Josep Emmanuel Terré. - Ramon Riera, prevere, rector de Sant Vicenç de Mollet. - Jaume Teixidor; mercader. 	<ul style="list-style-type: none"> - Teresa Lledó i Bac, muller. - Mariano Lledó, prevere de Manresa i paborde. - Esteve Roca, prevere de Santa Maria del Mar. - Joan Ponsic i Monjo. - Francisco Bac. - Francisco Boneu. - Onofre Sidós, mercader. 	<ul style="list-style-type: none"> - Maria de Llinàs i Lapeira, muller. - Joan de Lapeira, sogre. - Magí Mercader Moragues. - Fèlix Teixidor Sastre. - Jacinto Cortés, mercader. - Francisco Corcó. 	<ul style="list-style-type: none"> - Joan de Sentmenat i Toralla, marquès de Sentmenat. - Francisco Erill Bournoville, marquès de Rupit. - Miquel de Clariana i Seva, comte de Múnter. - Pere Torrelles, òlim Sentmenat. - Isabel Vidal de Magarola, vídua de Genís Vidal de Roda. - Josep Farnés i Marimon, gendre.
<i>Joan Francesc Maresc</i>	<i>Josep Marimon</i>	<i>Diego Martínez</i>	<i>Salvador Massanes</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Felip Quintana i Fàbrega, chb. - Francisco Portell. - Maria Eulàlia Quintana, vídua de Josep Quintana, chb. - Ramon de Codina i Ferreres. - Josep Costa, Dr. en drets. - Mònica Ferrer, vídua de Jeroni Ferrer; donzell, Dr. en drets. - Maria Carreras i Talavera, vídua de Miquel Carreras, chb. - Jacinto Lloreda, chb. - Maria de Lladó i Carreras, vídua de Cristòfol Lladó, chb. 	<ul style="list-style-type: none"> - Joan Antoni de Marimon Fernández de Velasco, comte de Revilla. - Francisco de Llupià i Roger, marquès de Llupià. - Gayetana de Agulló i Marimon, marquesa de Gironella, filla. - Jerònima Marimon, filla, marquesa de Boil, casada amb Josep Boil d'Arenós. 	<ul style="list-style-type: none"> - Teresa Martínez Areny, muller. - Josep Areny i Garriga, Dr. en dos drets. - Francisco Burniac i Teixidor, Dr. en dos drets. - Joana Capdevila i Garriga. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anton Massanes i Reverter i Josep Massanes i Pinyana, fill i nora. - Joan B. Reverter, cav, cunyat. - Maria de Ribera Claramunt i Espuny, noble i vídua. - Josep de Ribera i Claramunt i Mariana de Ribera i Josa, comtes de Claramunt.
<i>Francisco Molines</i>	<i>Domingo Mora</i>	<i>Josep Ordano</i>	<i>Josep Galceran Pinós</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Anna Rondó i Molines, germana i vídua de Dr. Jaume Rondó, notari. - Baltasar Oliveres, Dr. en drets, nebot. - Diego Caseta, Dr. en medicina, nebot. - Dr. Mariano Rondó, notari, nebot. 	<ul style="list-style-type: none"> - Francisco Portell, Consell Reial i advocat fiscal, nebot. - Jaume Solà, Dr. en medicina, cunyat. - Joan Catà Bertran, chb, consogre. - Josep Mora, donzell, casat amb Francisca Mora i Cata, fill i nora. - Ramon Sabater, chb, gendre. - Francisco Llauder, chb, notari. - Antoni P. Duran, botiguer de teles. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rafael Sagués, prevere. - Francisco Sambarsart, cavaller. - Joan Llinàs, chb. - Emmanuel Roca Júlia i Lunes, Dr. en drets, casat amb M. Francisca Roca Júlia Queffi i Ordano, conjujes, nebots. - Madrona Amat, vídua de Fèlix Amat, mercader. 	<ul style="list-style-type: none"> - Josep d'Urrías i Marsilla, governador d'Aragó, cunyat. - Josep d'Ivorra Pinós i Sacirera, nebot. - Pere Torrelles i Sentmenat. - Guerau de Peguera, marquès de Foix. - Teresa de Boixadors i de Pinós, germana, comtessa de Savallà. - Joan de Pinós i Rocabertí, marit de Raimunda Roger i Llupià.

Un primer cop d'ull confirma la mateixa idea que les troques: en general, els individus es relacionen amb persones del mateix estament. Això és un fet que es confirma tant en el cas de la noblesa com en el del grup de ciutadans honrats i antics mercaders. Fixem-nos en alguns casos. Si comencem per la noblesa, tenim Francisco Blanes, comte de Centelles i conegut austriacista. Entre els seus marmessors hi ha la princesa de Pignatelli, Bartomeu Montcayo, marquès de Coscojuelo, Josep de Lentorn, marquès de Barberà, i la resta són tots nobles (Francisco Ferreri i Josep Figuerola). Un altre exemple, aquesta vegada agafem un conegut reialista, Agustí Copons, marquès de Moja. A qui nomena? Un baró (Francisco Sierra), un comte (Salvador Tamarit), un marquès (Ramon Sabater) i un noble (Francisco Vega). Fixem-nos com Copons realment ha reunit totes les varietats possibles de nobles, ja que amb l'excepció del títol de *Grande de España* totes les altres categories estan presents entre els seus marmessors. Més sorprenents són els casos de Jeroni Magarola, comte de Quadrells, i de Josep Marimon, marquès de Cerdanyola. El primer presenta entre els seus marmessors dos marquesos, un comte i tres nobles: el marquès de Sentmenat (Joan Sentmenat i Toralla), el marquès de Rupit (Francisco Erill i Bournoville), el comte de Múnter (Josep Clariana) i els nobles Pere Torrelles, Isabel Vidal i Josep Farnés. Josep Marimon, per la seva banda, nomena tres marquesos i un comte: el de Llupià (Francisco de Llupià), el de Gironella (Gayetana d'Agulló), el de Boil (Josep Boil) i el comte de Revilla (Joan Antoni de Marimon Fernández de Velasco). Al mateix nivell "d'elitisme" trobem altres personatges, com ara el marquès de Santa Maria de Barberà, Josep Galceran Pinós, el qual nomena el governador d'Aragó, els marquesos de Torrelles i de Foix i la comtessa de Savallà; o també el marquès de Gironella, que confia en els marquesos de Sentmenat i d'Argençola, el tresorer de la seu de Barcelona i el portantveus del General.

La imatge es repeteix exactament igual per a altres estaments. Felip Ferran, per exemple, prototipus de la petita noblesa de "llarga tradició". Nomena cinc nobles, un dels quals havia estat donzell (Galceran de Vilalba) i un altre va esdevenir marquès (Miquel de Pinós). Oleguer Argemir, ciutadà honrat de Barcelona, suposa la seva rèplica en l'estament inferior. Tots els marmessors d'Oleguer són ciutadans honrats (Tomàs Fatjó i Mariano Duran), com Josep Catà i Bertran, el qual no l'hem inclòs al quadre (Gismundo de Bofill, Josep Melic, Joan Martí i Josep Mora, donzell). En un nivell encara més inferior podem citar Rafael Llinàs, el qual nomena marmessors un gran nombre de mercaders i exmercaders: Joan de Lapeira, Magí Mercader, Fèlix Teixidor Sastre, Jacinto Cortés i Francisco Corcó. Si encara baixem més

en el nivell social trobem, per exemple, Ramon Mascaró, adroguer, oncle del conegut mercader Francesc Mascaró. Ramon nomenava entre els seus marmessors (que no hem recollit al quadre) dos adroguers, tres mercaders, un notari i un doctor en drets.³⁹ Els doctors en drets també mostren aquesta tendència a agrupar-se entre ells. Dels tres marmessors de Diego Martínez, dos són doctors en lleis (Josep Areny i Francisco Burniach). El mateix passa amb Francisco Molines. Tots els seus marmessors estan relacionats amb el món legal: el doctor i notari Jaume Rondó (cunyat), el doctor Baltasar Oliveres, Diego Caseta, doctor en medicina, i Mariano Rondó, un altre conegut notari. I això per no parlar de Ramon Vilana Perlas, que no hem recollit al quadre però que incloïa entre els seus marmessors dos notaris (Joan Francesc Verneda i Josep Llaurador).

A l'hora de la veritat, però, aquesta imatge queda novament diluïda, ja que moltes vegades hi ha situacions mixtes. Al quadre superior hem recollit un bon grapat d'exemples il·lustratius. Fixem-nos en Francesc Antic, un mercader que esdevé ciutadà honrat el 1692 i que, segons el testament, és noble. Entre els marmessors i testimonis del testament (fet al novembre de 1692) trobem un corredor d'orella (Salva Mallol), un negociant (Francesc Puig), un botiguer de teles (Aleix Traveria), un notari (Rafael Albià) i un jutge de la Reial Audiència (Pedro Amigant). Un altre cas: Josep Catà Renau, possiblement antic mercader que assoleix la ciutadania honrada el 1707. Quan fa el seu testament, vint-i-cinc anys més tard (30 de juny de 1732), nomena com a marmessors el seu germà (casat amb una Sadurní) i tres corredors d'orella, que a primera vista no sembla que tingui una relació familiar directa (Francisco Alemany i Magarola, Jaume Ferrussola i Francisco Gualba). L'exemple ens ajuda a veure que tot i els canvis d'estament que hi podia haver dins la societat, les relacions d'amistat podien ser molt fortes i influir, en alguns casos, al mateix nivell que les familiars. Joan Francesc Maresc té un perfil ben similar. Ciutadà honrat de Barcelona que assolí el grau de cavaller el 1685, va ser conseller tercer de la ciutat el 1696. El seu testament, fet el 1703, mostra una varietat social admirable: juntament amb cinc ciutadans honorats (Felip Quintana, Josep Quintana, Jacinto Lloreda, la vídua de Cristòfol Lladó i la vídua de Miquel Carreras), també nomena un donzell (la vídua de Jeroni Ferrer), dos doctors en lleis (Josep Costa i Jerònim Ferrer), un jutge (Francisco Portell) i un noble (Ramon Codina Farreres). A més, no podem oblidar que dels cinc ciutadans honorats dos tenen un passat mercantil clar, ja que Jacinto Lloreda era fill d'un negociant de

---

39. AHPB, 839/80, fol. 38.

Manresa i Cristòfol Lladó era fill d'un mercader barceloní. I tot això ho fa quan fa divuit anys que és cavaller. La barreja estamental dels seus marmessors mostra com les línies de relació anaven tant cap a conservar les antigues (els ciutadans honrats) com a introduir-se en les superiors (la presència de Ramon Codina Farreres, que és noble).

Els vincles socials del passat en les relacions és ben present en el cas de Domingo Mora. Fill d'un corredor d'orella, va ser botiguer de teles abans d'esdevenir cavaller el 1687. Entre els marmessors hi ha tres ciutadans honrats (Joan Cata, Bertran, Ramon Sabater i Francisco Llauder), un doctor en medicina (Jaume Solà) un notari (el referit Francisco Llauder), un jutge (Francisco Portell) i fins i tot un botiguer de teles (Antoni Pau Duran). Fixem-nos que no hi ha cap noble o cavaller; tot i testar deu anys després d'assolir la dignitat de cavaller (1697). El mateix podem dir de Francisco Costa, de Joan Llinàs o Arnald Jäger, els tres ciutadans honrats. El primer inclou entre els seu marmessors un argenter, un botiguer de teles i un doctor en medicina (Pere Costa, Francisco Feu i Francisco Boneu); el segon situa tant un cavaller (Joan Ponsic), com un mercader de primera línia (Onofre Sidós) o un doctor en medicina (Francisco Boneu); el tercer, que no hem recollit al quadre, nomenava un mercader (Joan colomer), un adroguer (Jaume Abadal), un cirurgià (Francisco Roig) i un noble (Sebastià Dalmau).⁴⁰ Però potser el cas més bonic d'observar sigui el de Josep Ordano. Entre els seus marmessors trobem una gamma ben diferent d'estaments, que van des d'un prevere (Rafael Sagués), passant per un cavaller (Francisco Sambassart, antic mercader), un ciutadà honrat (Joan Llinàs), un donzell i doctor en drets (Emmanuel Roca Júlia i Lunes), i la vídua d'un mercader (Madrona Amat, vídua de Fèlix Amat). A més, entre les persones a les quals els deixava diners hi figuraven Paula Vilaseca (muller de Pere Vilaseca, passamaner), Eulàlia Roget (muller de Josep Roget, mariner) i Jaume Vernet (un hortolà).

Un altre fenomen interessant a l'hora d'analitzar les persones de confiança dels difunts és la presència de persones ben allunyades en l'escala social relacionades amb una mateixa persona. Per exemple, Lluís Josa i Peguera, capellà reial. En el seu testament nomena un bisbe (Benet Sala), un noble (Josep Emmanuel Terré), un prevere (Ramon Riera) i un mercader (Jaume Teixidor). Tota la gamma social, els tres estaments, hi són perfectament representats. Més radical és el cas de Salvador Massanés, ciutadà honrat fet cavaller el 1702. Entre

---

40. AHPB, 839/81, fol. 2.

els homes de confiança hi ha tant un cavaller (Joan Baptista Reverter) com el comte de Claramunt (Josep Ribera Claramunt). Ara bé, el premi se l'emporta Domingo Fogueres, canonge de Barcelona, que reuneix en un mateix document el comte de Múnter (Josep Clariana) amb un apotecari (Josep Troc), un prevere de Sitges (Benet Verdera) i un pagès d'Arbúcies (Joan Torras).

En conjunt, l'anàlisi social dels marmessors ens mostra que cal allunyar-se dels plantejaments simplistes que intenten reduir aquesta anàlisi a categories i grups separats, com si uns i altres visquessin en mons isolats, sense cap relació. Al quadre dels marmessors hem posat els casos que ens han semblat més rellevants, especialment pel tipus de persones que s'inclou, però la veritat, tal com es pot comprovar a la base de dades, és que el que més abunda són els marmessors mixtos. Molt poques vegades trobem casos "purs", formats exclusivament per nobles, per comtes, per preveres, per ciutadans honrats o cavallers. Certament, la impressió que tenim és que hi ha una certa tendència a l'estamentalitat, i una primacia de les relacions familiars a l'hora de fixar les persones de confiança en qui es delega l'execució del testament. Però en cap moment aquesta manera de procedir no és tancada i unidireccional. És a través dels marmessors que observem amb claredat, fins i tot més que amb les troques, aquest dinamisme de la classe dirigent, aquestes relacions que molts membres mantenen tant amb persones de grau superior com inferior, a vegades molt inferior. No deixa de sorprendre la presència d'apotecaris, de botiguers de teles, de pagesos i de notaris entre els marmessors de molts ciutadans honrats, cavallers i nobles. Una societat que permetia que una persona es relacionés amb gent tan allunyada dins el codi estamental era propensa a crear uns espais de sociabilitat oberts i dinàmics, com també espais de consens en l'àmbit polític. En el fons, estem definint una societat molt oberta, profusa en canvis d'estament, que engloba un bon nombre de persones i en què les relacions familiars i econòmiques perduren en el temps.

Això, però, no ens pot portar a l'engany. Ens trobem davant d'una societat estamental i, com estem procurant mostrar, els llaços familiars hi tenen una gran importància. Agafem ara una nova perspectiva d'anàlisi: la presència dels familiars més directes dins les reunions del Braç Militar i de la Conferència. En el següent quadre hem recollit les persones del nostre estudi que estan relacionades entre si per llaços de paternitat o filiació o germanat. A manera orientativa també afegim algunes de les persones que estan relacionades entre si pel fet de ser cunyats.

Quadre 18

Les relacions de paternitat i filiació

<i>Pares i fills</i>	
<i>Cognom</i>	<i>Nom</i>
1 Amigant	Josep, Josep i Francesc
2 Barrera	Magí i Baltasar
3 Blanc	Jacint i Francesc i Josep
4 Cardona	Pere i Francesc
5 Claresvalls	Joan i Lluís
6 Codina	Ramon i Josep
7 Terré	Josep i Josep
8 Llinàs	Joan i Rafael
9 Massanes	Baltasar i Anton
10 Montfar Sorts	Josep i Francesc
11 Oliver Boteller	Josep i Carlos
12 Peguera òlim Vilana	Josep i Josep
13 Reverter	Joan B. i Miquel
14 Riba	Baltasar i Joan
15 Sagrera	Jacinto i Francesc
16 Sans	Francesc i Francesc
17 Sant Joan	Nicolau i Francesc Nicolau
18 Soler	Lluís i Ignasi
19 Tristany	Bonaventura i Aleix

<i>Germans</i>		<i>Cunyats</i>	
<i>Cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Cognom, nom</i>	<i>Cognom, nom</i>
20 Agulló Pinós	Josep i Francisco	Amat, Josep	Junyent, Francisco
21 Blanc i Fontanils	Francesc i Josep	Amigant, Francesc	Farnés, Josep
22 Bòria i Gualba	Ignasi i Gabriel Francisco	Claresvalls, Joan	Tristany, Bonaventura
23 Copons i Falcó	Joan i Jaume	Copons, Ramon	Armengol, Antoni i Boixadors, Alexandro

	<i>Germans</i>		<i>Cunyats</i>	
24	Erill i Ortiz i Vilaseca	Josep i Antoni	Corbera, Josep	Peguera, Guerau
25	Falguera Broca	Ramon i Anton	Erill, Anton	Abarca, Joan
26	Josa Agulló	Joan, Josep i Francesc	Ferrer, Emmanuel	Reverter, Joan B.
27	Lanuza i Oms	Joan i Bonaventura	Gàver, Bernat	Mari, Ignasi
28	Mari i Genovés	Francisco i Ignasi	Massanes, Salvador	Reverter, Joan B.
29	Pinós Rocabertí	Josep, Miquel i Valerià	Mercader, Magí	Sabater, Ramon
30	Planella Dusai	Pere i Emmanuel	Mora, Josep	Sagrera, Jacinto
31	Ribera Claramunt	Josep i Carlos	Ribera, Josep	Josa, Josep i Erill, Josep
32	Sanjust i Pagès	Galderic i Josep	Sabater, Martín	Copons, Joan, i Bru, Lluís
33	Sayol i Quateroni	Felicià, Francesc i Lluís	Soler, Ignasi	Ribera, Josep i Bòria, Ignasi
34	València Franquesa	Tomàs i Josep	Vilana, Josep	Peguera, Armengol

Una primera mirada ens mostra trenta-quatre famílies diferents en els quals el pare i el fill o els germans van participar a les institucions. En xifres totals, representen setanta-una persones diferents relacionades per aquesta tipologia de llaç familiar, que representen el 30% dels 240 membres del nostre estudi. Podem veure també com el fenomen afecta un nombre ben variat d'estaments socials. Hi ha des de nobles com ara els casos dels germans Lanuza (Joan era el comte de Plasència i Bonaventura un actiu membre de la Conferència), els Agulló, els Pinós, els Planella o els Ribera, fins a membres d'allò que abans hem anomenat noblesa mercantil, com ara els Falguera Broca, Reverter, Llinàs, Riba, Barrera, Massanes, Claresvalls, etc. I, lògicament també hi ha famílies de ciutadans honrats i de la petita noblesa com els Bòria, els Sayol, els València, els Josa, els Codina, Oliver o Terré. Entre tots aquests casos cal destacar la presència de famílies amb tres membres, com és el cas dels germans Sayol, els Pinós i els Josa. Més interessant és la figura dels Blanc, perquè el pare (Jacinto) i els seus dos fills van participar a les reunions. En aquest joc de relacions podem afegir la variable del paper dels cunyats. Representen un total de trenta-quatre persones diferents, però si eliminem les repeticions amb les que es recullen a la llista de germans i pares, queden reduïdes a

setze persones noves. Si les sumem a les setanta-una anteriors tenim vuitanta-set persones relacionades per aquests llaços, que representen el 36% del total. Si ens fixem en els noms dels cunyats, veurem que es repeteix la mateixa dinàmica que observàvem abans: hi ha membres tant de la noblesa titulada (Martín Sabater, Josep Amat, Alexandro Boxadors, Joan Abarca) com de la petita (Emmanuel Ferrer, Magí Mercader, Josep Mora). Tots aquests familiars participen en les institucions directives del Principat, sovint en la mateixa reunió.

Seguint amb aquest fil conductor podem fixar-nos ara en el grau de coincidència dins una mateixa reunió. Els següents quadres recullen les coincidències de familiars directes en les reunions de novembre de 1700 i de l'estiu de 1707.

Quadre 19

Els familiars a les reunions del Braç Militar al novembre de 1700

<i>Cognoms i nom</i>	<i>Oct.</i>	<i>Novembre</i>										<i>Des.</i>
	31	4	5	6	7	8	10	11	15	16	24	1
Agulló-Pinós Sagarriga, Josep			x			x						
Agulló-Pinós i Sagarriga, Francesc	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Cardona, Pedro							x					
Cardona, Francesc							x					
Copons de la Manresana i Falcó, Jaume						x	x	x		x		
Copons de la Manresana i Falcó, Joan	x	x	x	x		x	x	x			x	
Erill, Ortiz de la Cabrera, Anton	x					x			x			
Erill i Ortiz de la Cabrera, Josep	x	x	x					x	x			
Josa i Agulló, Joan			x			x	x		x	x		
Josa i Agulló, Josep						x		x				
Pinós i de Rocabertí, Josep Galceran	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Pinós i de Rocabertí, Miquel		x	x			x	x	x	x			
Sagrera, Francisco									x			
Sagrera i Massana, Jacinto		x									x	
Sans i de Miquel, Francesc		x	x			x	x	x	x			
Sans i de Puig, Francesc		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x

Quadre 20

Els familiars a les reunions del Braç Militar a l'estiu de 1707

<i>Cognoms i nom</i>	<i>Juny</i>		<i>Juliol</i>							<i>Agost</i>						
	17	13	14	21	22	24	27	28	30	5	6	14	16	17	18	24
Blanc i Fontanils, Francesc			x	x		x										
Blanc i Fontanils, Josep	x	x	x	x		x							x		x	
Blanc, Jacinto	x		x	x	x	x							x		x	
Bòria i Gualba, Gabriel Francisco	x		x										x		x	
Bòria i Gualba, Ignasi	x	x		x	x	x				x	x	x	x	x		x
Magarola i de Guerau, Jeroni					x	x	x	x	x	x	x	x		x		x
Magarola i Desbac-Descatllar, Vicenç				x	x											x
Massanes de la Ribera, Salvador			x	x			x	x					x	x		x
Massanes i Reverter, Anton	x	x														
Ribera-Claramunt i Espuny, Carlos de	x	x	x		x											x
Ribera-Claramunt i Espuny, Josep Antoni			x	x	x		x	x		x	x		x			
Tristany, Alexandre Gayetano		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x			x	x
Tristany i Bofill, Bonaventura		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
València i Regàs, Josep				x												x
València i Regàs, Tomàs				x	x											x
Vives i de Ferrer, Joan	x			x	x											x
Vives i Ximenes, Joaquim					x		x	x	x		x			x		x

Com hem dit, el nostre estudi social es basa en l'anàlisi dels membres que participen a la Conferència dels Tres Comuns i al Braç Militar. En el cas del segon hem fixat la nostra atenció en les persones que participaren a les reunions de novembre de 1700 i a les de l'estiu de 1707. Seguint aquest patró, trobem que a les reunions de novembre de 1700, nou d'aquestes famílies van tenir dos membres a la mateixa reunió. Així, el dia 5 de novembre hi eren presents els germans Pinós-Rocabertí i els Agulló, així com els Sans (pare i fill); el dia 11 hi assistiren els germans Copons, Pinós-Rocabertí, Rocabertí i també els dos Sans. A tots aquests, s'hi sumen el dia 15 els germans Erill. Si ens fixem en les famílies veurem com els Sans van assistir a les reunions

dels dies 4, 5, 8, 10 i 15, i que els germans Pinós (Miquel i Josep) ho van fer els dies 5, 8, 10, 11 i 15, la qual cosa ens pot indicar la forta implicació de la família en els assumptes que es tractaren aquells dies (no oblidem que els dies 8, 10, 11 i 15 van ser els de més assistents i de debat més viu).⁴¹ Si ara centrem la nostra atenció en les reunions de l'estiu de 1707 veurem com les coincidències són menors, un fet explicable, perquè les reunions estan més espaciades en el temps. Aquí, set anys després, les famílies amb dos membres en una mateixa reunió són unes altres: Bòria, Magarola, Ribera, València, etc. Entre els casos que criden més l'atenció destaca el dels germans Tristany, que els trobem junts en onze de les setze reunions que hem recollit, o també el cas dels Blanc, en el qual el pare i dos fills van assistir a la vegada a les reunions dels dies 14, 21 i 24 de juliol.

El fet de fixar-se en la Conferència suposa enfrontar-se amb un problema diferent, perquè la tipologia de reunió és essencialment una altra respecte a la del Braç. Les reunions del Braç són obertes, és a dir, hi pot assistir qualsevol persona que vulgui, sempre que estigui inscrita en el *Llibre Vert* i tingui les condicions necessàries. En canvi, els membres de la Conferència els escollia cada comú, i en aquest sentit es tenia bona cura d'evitar que en una mateixa reunió hi haguessin parents propers. El *Dietari de la Diputació*, per exemple, recull el conflicte que hi hagué el 21 de juliol de 1703 entre el Braç Militar i la Generalitat pel pagament de les segones 1.000 lliures que anualment havia d'abonar el segon organisme al primer. Per fer aquestes operacions es nomenava una novena per part de cada institució, les quals decidien la forma de fer efectiu el pagament. Aquesta vegada, però, la Generalitat va plantejar fortes dificultats a la reunió ja que, com deien els diputats, havien “reconegut que en la Novena que per lo sindic de dit il·lustríssim Braç lo die de ahir fou entregada a sas senyorias il·lustríssimas hi havian dos germans, que són los senyors don Feliciano Sayol i Quarteroni i lo senyor don Francisco Sayol i Quarteroni, lo que no se estilava en ninguna de las novenas” i per la qual cosa “estimarian (...) se servís dit il·lustríssim Braç disposar que no entervinguessin dos germans en dita Novena”.⁴² El Braç acceptà, tot i que els dos germans Sayol ja havien estat presents en la novena que es reuní al desembre passat pel mateix afer. L'exemple és il·lustratiu de les precaucions que prenen les institucions per tal d'evitar tot allò que de lluny pogués facilitar la pressió d'un grup familiar dins la institució.

---

41. Les altres famílies que tenen diversos membres durant aquest mes en una mateixa reunió són els Cardona i els Sagrera, tot i que no van arribar a coincidir.

42. DDP, vol. X, 20 de juliol de 1703.

Si fixem la nostra atenció en les reunions de la Conferència veurem fins a quin punt aquest criteri és seguit. De totes aquestes famílies que hem dibuixat només quatre van tenir més d'un membre que participés a les reunions de la Conferència: els germans Bòria, Pinós, Sanjust i els Monfar (pare i fill). Una mirada als membres que componen les diferents conferències mostra que només a la Conferència de novembre de 1700 és on trobem la presència de germans. Miquel de Pinós hi va participar pel Consell de Cent, mentre que Josep Galceran de Pinós ho féu pel Braç Militar. D'altra banda, trobem que els germans Santjust van representar la Diputació, un pel Braç Eclesiàstic i l'altre pel Braç Militar. A banda d'aquest fet, pocs casos més trobem. Un que potser pot cridar l'atenció és la presència de Joan B. Reverter i Salvador Massanes, que eren cunyats, en una mateixa reunió. Això es produeix, entre altres vegades, l'agost i el novembre de 1703 i al novembre de 1704.

Pensem que, més enllà de la casuística de l'estudi, el que ens està mostrant un cop més és la gran interrelació i la fluïdesa en les relacions que hi ha dins la classe dirigent. Es veu amb claredat que no hi ha en cap moment una família, o unes famílies, que dominin les institucions. La majoria de famílies estan formades per dos membres, tres en alguns casos concrets, i molt poques vegades coincideixen en una mateixa reunió. És cert que les relacions pares-fills-germans-cunyats representen una tercera part del total del nostre estudi, però l'elecció d'aquest criteri d'anàlisi no deixa de ser relativa. Podíem haver inclòs també els gendres, els nebots, els cosins i els oncles. Tots ells haguessin augmentat les xifres i ens mostrarien una xarxa de relacions més àmplia, però, a la vegada, aquestes relacions també serien més llunyanes. Allò interessant d'observar és que poques vegades trobem els germans i els pares en una mateixa reunió. A les de novembre de 1700 del Braç, el nombre de persones relacionades per raó de paternitat/filiació o per germandat representa el 15% del total (divuit casos de cent dinou persones diferents), i d'aquests només vuit estan junts en més de tres reunions. En el cas de les reunions de l'estiu de 1707, la xifra és ben similar, setze persones de noranta-nou (16%), però aquí, a banda del cas dels Tristany, que ja hem comentat, només els Blanc coincideixen en més de dos reunions a la vegada. Si ens fixem en la Conferència, aquesta tendència és molt més clara, tal com hem pogut mostrar. Cap a on ens porta aquesta reflexió? Doncs a veure com, tot i ser una classe dirigent fortament relacionada entre si, era suficientment àmplia per evitar la concentració de familiars molt propers en la presa de decisions. A l'hora de la veritat veiem que són moltes les persones que hi participen (226) i relativament poques les persones vinculades per relacions de filiació (36), de germandat (28) o per ser cunyats (30).

LA CLASSE DIRIGENT DES D'UNA PERSPECTIVA INSTITUCIONAL

Arribats aquí, potser ja tenim una idea aproximada de la naturalesa d'aquesta classe dirigent. En les línies precedents hem procurat exposar com aquest grup dirigent es componia d'un gran nombre de persones en constant canvi d'estament, algunes de les quals estan molt vinculades al món comercial. Una classe dirigent que també estava relacionada mitjançant nombrosos llaços familiars, que abasten tant persones situades ben amunt dins l'escala social com altres que es troben en el costat contrari. El nostre estudi seria incomplet si no relacionéssim aquestes persones amb les que sembla que dirigeixen més directament les institucions, és a dir, les que hi participen més vegades. Tant en el capítol dedicat al Braç Militar com en el dedicat a la Conferència, hem recollit uns quadres amb les persones que tenen una presència més freqüent en cada institució. El següent quadre és un resum del quadre del Braç Militar, al qual hem afegit la categoria social més baixa de la qual van gaudir els seus membres.

Quadre 21

Els membres del Braç Militar que van tenir més d'un càrrec

<i>Nom</i>	<i>Categ. social</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Núm.</i>	<i>Total</i>
Agulló i Pinós, Josep	nob	cn1, p	2	
Alemany i Navel, Josep	nob	cn1, c	2	
Alòs, Josep	chb	cc1, cc2	2	
Barrera, Magí	chb	cc1, cc2	2	
Bru i Bañuls, Josep	chb	cm2, cm1	2	
Carreras, Miquel	chb	cc2, cc2	2	
Clariana i Seva, Miquel	chb	cn2, cn2	2	
Costa, Josep	chb	cc1, cc2	2	
Descatllar, Narcís	nob	c, p	2	
Desvalls, Emmanuel	nob	cm2, cm1	2	
Falguera Major, Jaume	chb	cc1, cc2	2	
Llupià, Carlos	nob	p, p	2	
Monsalvo, Onofre	chb	cc1, cc2	2	
Nicolau de Sant Joan, Francisco	cav	cm, s	2	
Oliver, Josep	nob	s, cn1	2	
Ponsic i Monjo, Joan	chb	cm2, cm2	2	
Rocabertí, Francisco	nob	cn1, c	2	

<i>Nom</i>	<i>Categ. social</i>	<i>Càrrec</i>	<i>Núm.</i>	<i>Total</i>
Roca Júlia i Lunes, Emmanuel	cav	cm1, cm1	2	
Rocabertí, Jeroni	nob	cn2, cn1	2	
Vives i Ximenes, Joaquim	chb	cc2, cc2	2	20
Cartellà i Sabastida, Josep Galceran	nob	s, cn1, p	3	
Cartellà i Desbac, Pere	nob	cn1, c, p	3	
Castelló i Paratge, Ramon	cav	cm1, cm1, c,	3	
Cordelles, Felicià	cav	cn1, c, p	3	
Ferran, Felip	nob	cn1, cn1, s	3	
Llinàs, Joan	chb	cc1, cc1, cc2	3	
Massanes, Salvador	chb	cc1, s, cm1	3	
Sanjust i Pagès, Josep	cav	cm1, cm2, c	3	
Terré i Codina, Josep	cav	cm2, s, cm2	3	9
Gualbes, Bonaventura	cav	cm2, cm2, c, c	4	
Pinós, Josep Galceran	nob	cn1, c, p, p	4	
Riba, Baltasar	chb	cm1, cm1, cm1, s	4	
Sans i Puig, Francesc	nob	cn2, s, cn2, s	4	4

Abreviacions emprades: **p**, protector; **c**, clavari; **cn**, conseller noble; **cm**, conseller militar; **cc**, conseller ciutadà; **s**, síndic; **nob**, noble; **chb**, ciutadà honorat de Barcelona; **cav**, cavaller.

La dada interessant és que de les trenta-tres persones que van ser oficials del Braç, vint-i-sis formen part de la nostra base de dades (81%). Si reduïm més el nostre enfocament veurem que de les quatre persones que van tenir quatre vegades un càrrec durant aquells anys, tres estan recollides en el nostre estudi; de les vuit que hi van participar tres vegades, set les tenim també recollides, i de les vint restants només cinc són desconegudes.⁴³ Això el que ens està mostrant és que, tot i les limitacions que té el treball que exposem, no és exagerat afirmar que inclou una part important de la classe dirigent del Principat del final del segle XVII i principi del segle XVIII. Si les analitzem des de

43. Tot i que en el seu moment van ser prou conegudes. Josep Alòs va ser un destacat borbònic, la figura del qual ha estat treballada amb encert per M. Ángeles Pérez Samper (PÉREZ SAMPER, M. A., "La familia Alòs..."); Emmanuel Desvalls, governador de Cardona i germà del marquès del Poal, va tenir un paper ben destacat durant la guerra de Successió (vegeu ALBERTÍ, S., *L'onze de setembre...*, p. 450); Jaume Falguera Major era probablement el germà dels Falguera que recollim al nostre estudi; Carlos Llupià era un borbònic de qui ens parla amb cert detall Castellví. Ramon Castelló i Miquel Carreras ens són més desconeguts.

la perspectiva estamental veurem que hi ha tretze ciutadans honrats (39%), set cavallers (22%) i tretze nobles (39%), la qual cosa concorda perfectament amb els quadres que hem vist anteriorment. Ciutadans honrats i cavallers conformen la major part de la classe dirigent del Braç Militar (61%). Fixem-nos ara qui són aquestes persones. Francisco Sans i Puig, pare del coronel del regiment de la Generalitat el 1713, Francisco Sans i Miquel, pertany a la petita noblesa del Maresme i no sembla pas vinculat a l'elit barcelonina. Baltasar Riba, el qual ja ha aparegut, era un ciutadà honrat, fet cavaller el 1676, i estava vinculat amb famílies vigatanes. No observem cap relació amb algú que pugui tenir un cert relleu nobiliari. Josep Galceran de Pinós, home ben conegut per la historiografia, amb un gran nombre de relacions familiars i del qual encara haurem de parlar. Bonaventura de Gualbes, conegut poeta la figura del qual ha estat encertadament treballada per Kenneth Brown,⁴⁴ pertanyia a la branca bastarda dels Gualbes. Va ser un austriacista ferm, de segona fila en l'escala social i vinculat amb els Clariana i els Vilallonga. Si ens hi fixem, d'aquestes quatre persones dos es troben fora del circuit de les grans famílies de la petita noblesa de llarga tradició, i un tercer va ser un cavaller ben empobrit. Només Josep Galceran de Pinós sembla que respon a l'hipotètic ideal de persona pertanyent a una nissaga més o menys important, amb un gran nombre de relacions familiars.

Fem una ullada ara a la resta. De les vuit persones que van tenir càrrecs tres cops, tres eren nobles de llarga tradició (Josep Cartellà i Sabastida, Pere Cartellà i Felip Ferran), dos havien estat cavallers (Feliç Cordelles, Josep Terré) i dos més eren fills de mercaders (Joan Llinàs i Salvador Massanes). Les dades parlen per elles mateixes: els grups socials dels quals estem parlant al llarg de tot aquest capítol es troben representats amb una gran igualtat. Aquesta tendència encara s'accentua en el següent grup. De les vint persones que tenen càrrecs dos vegades vuit eren o havien estat ciutadans honrats (Josep Alòs, Magí Barrera, Josep Bru, Miquel Carreres, Josep Costa, Jaume Falguera, Onofre Monsalvo i Joan Ponsic), tres cavallers (Francesc Nicolau de Sant Joan, Emmanuel Roca i Júlia i Joaquim Vives) i els nou restants eren nobles. El món mercantil continua estant ben representat dins aquest grup, amb les figures de Joan Ponsic, Jaume Falguera, Josep Costa i Magí Barrera, a la vegada que també hi ha un grup prou considerable de persones pertanyents a importants nissagues nobiliàries, com ara Josep Agulló, Josep Alemany, Emmanuel Desvalls, Narcís Descatllar, Miquel de Clariana, Carlos Llupià o els Rocabertí. A l'hora de valorar les

---

44. Vegeu l'extensa obra de BROWN, K., *Vida i obra de...*

relacions ens adonem que es repeteixen els mateixos perfils: juntament amb persones allunyades del nucli barceloní (Onofre Montsalvo, Josep Oliver, Miquel Carreras) en trobem altres que hi estan completament imbricades, tant en l'aspecte mercantil (les figures de Joan Ponsic o Magí Barrera potser són les més clares) com en el nobiliari (Miquel Clariana, Josep Agulló, els Rocabertí). I tot això sense considerar el magma social de persones de grau mitjà, representats per un Emmanuel Roca Júlia, Josep Costa o Josep Santjust. Tot plegat ens mostra com aquest grup dirigent està compost per una gran multitud de persones pertanyents als estaments i grups socials més variats, tant mercaders com nobles, tan ben relacionats com poc relacionats amb l'elit barcelonina. Però potser el més sorprenent és que estem parlant del Braç Militar, és a dir, de la noblesa, suposadament elitista i ben allunyada de gran part de la societat. Fixem-nos en un detall ben precís: la presència de les principals nissagues entre les persones que més vegades tenen càrrecs del Braç Militar. Entre els quatre primers n'hi ha un (Pinós), entre els vuit següents n'hi ha dos (els Cartellà), i entre els vint restants, cinc (Agulló, Desvalls, Descatllar, Rocabertí, Clariana). És a dir, representen una quarta part del total. A més, cal constatar que no hi trobem cap germà, ni cap relació de paternitat. També hem de valorar adequadament el fet que els membres del Braç Militar eren escollits per escrutini, no per insaculació, cosa que significa que si una persona no volia exercir el càrrec hi podia renunciar (com de fet va passar el 1702 amb Josep Terré, que era protector) i que si l'acceptava era perquè es volia implicar en la vida política del Braç.

L'absència de les grans nissagues s'accentua més quan comparem el quadre anterior amb el següent, que recull les persones que més intervenen a les reunions del Braç Militar de novembre de 1700 i de l'estiu de 1707, i el nombre de reunions en les quals participen.⁴⁵

Quadre 22

Els membres més actius del Braç Militar

<i>Cognom, nom</i>	<i>Novembre de 1700</i>	<i>Estiu de 1707</i>	<i>Total reunions a què assisteix</i>	<i>Categoria social</i>	<i>Relació mercantil</i>
Pinós, Josep Galceran	11	16	27	nob	
Ponsic, Joan	3	12	15	chb	sí

45. Les disset persones del quadre han estat seleccionades considerant que o bé participen quatre o més vegades a les dotze reunions de novembre, o bé participen cinc o més vegades a les setze reunions de l'estiu de 1707.

<i>Cognom, nom</i>	<i>Novembre de 1700</i>	<i>Estiu de 1707</i>	<i>Total reunions a què assisteix</i>	<i>Categoria social</i>	<i>Relació mercantil</i>
Vives, Joaquim	8	7	15	chb	
Blanc, Jacinto	7	7	14	chb	sí
Copons de la Manresana, Joan	7	7	14	nob	sí
Terré Marquet, Josep	9	5	14	cav	sí
Sabater, Ramon	5	8	13	chb	sí
Llinàs, Joan	4	8	12	chb	sí
Ferran, Felip	6	5	11	nob	sí
Massanes, Salvador	4	7	11	chb	sí
Torres, Pau	4	7	11	chb	
Cordelles, Felicià	4	5	9	cav	
Mari, Ignasi	5	3	8	cav	sí
Sunyer, Anton	2	6	8	nob	sí
Carreras, Josep	1	6	7	chb	
Peguera Vilana, Josep	4	3	7	nob	
Sayol, Lluís	5	1	6	cav	

Nota: del novembre de 1700 hem analitzat dotze reunions; de l'estiu de 1707 hem analitzat setze reunions.

Abreviacions emprades: **nob**, noble; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **cav**, cavaller.

La primera qüestió que cal remarcar és que hi ha set persones que també es troben entre les que tenen un càrrec del Braç Militar més d'una vegada. En concret: Josep Galceran de Pinós, Joan Ponsic, Josep Terré, Joan Llinàs, Felip Ferran, Salvador Massanes i Felicià Cordelles. Significa que són aquestes persones les que van influir més en la presa de decisions? Cal valorar aquí que la selecció de les dates de les reunions ha estat aleatòria i que els dos talls estan separats entre si per set anys de diferència. El fet és que en aquest espai de temps, amb els esdeveniments històrics que van succeir entremig (les desinsaculacions de Velasco, els tres setges de Barcelona, l'arribada de l'arxiduc), hi va haver un nombre significatiu de persones que van participar en unes i altres reunions la qual cosa indicaria que aquestes havien d'estar molt vinculades amb els afers del Braç Militar. Fixem-nos en les persones concretes, que les hem ordenat segons el nombre de reunions totals a les quals van assistir. La primera és Josep Galceran de Pinós, precisament una de les quatre persones que en els darrers trenta anys del Braç Militar va tenir quatre càrrecs diferents. Josep Galceran de Pinós va assistir a un total de vint-i-set reunions de les vint-i-vuit possibles,

tot un exemple de constància i de dedicació al Braç. En segon lloc, amb quinze reunions, tenim Joan Ponsic i Joaquim Vives. Si Josep Galceran pot ser considerat un bon representant de la petita noblesa de "llarga tradició", molt vinculada a la política del Principat, Ponsic i Vives representen uns perfils ben diferents: el primer, ciutadà honrat originari de Vic, va esdevenir cavaller, i era cunyat de Pau Lledó Dalmasas. Havia estat conseller militar del Braç dues vegades. Es tracta d'un bon exemple dels interessos mercantils dins el Braç. El segon era un doctor en drets que assolí la ciutadania honrada el 1692, la qual cosa pot indicar que pertanyia a un estament inferior. Era un poeta conegut en el seu temps que signava amb el sobrenom d'"el rector dels banys".⁴⁶ Amb catorze reunions tenim a Jacinto Blanc, Joan Copons i Josep Terré. El primer era un doctor en medicina que assolí la ciutadania el 1697 i que estava casat amb la filla d'un mariner. Els altres dos responen al perfil de petita noblesa, ambdós molt vinculats amb la causa austriacista. Josep Terré, de fet, era cavaller, conegut als textos tot sovint com el baró de Canyelles, aconseguí el grau de noblesa el 1705. Després, entre deu i catorze reunions, hi ha un seguit de persones que ens resulten molt conegudes: Ramon Sabater, els omnipresents Joan Llinàs i Felip Ferran, Felicià Cordelles i Pau Torres. Tots tenen unes xarxes de relacions que ja hem comentat en el seu moment i són exemples de perfils socials diferents, allunyats de les nissagues nobles. Potser el que ens pot sorprendre més és Pau Torres, una figura de la qual no sabem gairebé res, fora que era un ciutadà honrat i doctor, fill d'un ciutadà honrat de Tarragona. De la resta de personatges, una figura interessant és Anton Sunyer, un noble que també era doctor en lleis, que estava casat amb la filla del mercader Anton Bastero i havia estat cònsol militar de la Llotja el 1705. Altres com Ignasi Mari, Josep Peguera, Lluís Sayol i Josep Carreres s'adeqüen al model de petita noblesa o de ciutadans honorats.

Veiem que dels disset noms recollits, cinc eren nobles (30%), quatre havien estat cavallers (27%) i vuit foren ciutadans honorats (47%). És a dir, ciutadans i cavallers representen gairebé dues terceres parts de la classe dirigent (el 70%). A més, hi ha deu persones amb vinculacions comercials en algun grau, cosa que suposa més de la meitat, i també n'hi ha tres de fora de Barcelona (Torres, Ponsic i Copons). Si hem de parlar de grans famílies nobles, ens hem de limitar a Josep Galceran de Pinós i a Lluís Sayol. Però destaca, sobretot, la presència de persones que ens resulten força desconegudes. Si per un moment ens oblidem dels Llinàs, Pinós, Copons, Ferran, Ponsic, Cordelles, etc.,

---

46. COMAS A., *L'Acadèmia de les Bones Lletres...*, p. 14.

trobem figures com Jacinto Blanc, Joaquim Vives, Ignasi Mari, Anton Sunyer o Pau Torres, que mai no han passat als llibres d'història i que no sembla que juguin un paper destacat en els moments decisius del període que estudiem. Es pot criticar al quadre 22 que alguns d'aquests membres eren oficials del Braç Militar durant les reunions, la qual cosa explicaria per què hi assisteixen tant: Josep Galceran de Pinós assisteix a totes les reunions de 1707, ja que aquell any era el protector; Ponsic, Llinàs o Massanes hi tenen una presència notable, ja que el primer era conseller militar el 1707, el segon era conseller ciutadà el 1700 i el tercer era síndic del Braç el 1707. Però això és una fal·làcia argumental, ja que el criteri de selecció no és el de major assistència a cada grup de reunions, sinó els que assisteixen més a les dues en conjunt. Josep Galceran de Pinós participa en totes les reunions de 1707, però si ens fixem en les de 1700, veiem com va estar present en totes les reunions menys en una, i aquell any no ocupava cap càrrec al Braç Militar. Hi era perquè volia participar en les decisions polítiques del Braç, no perquè tingués cap obligació. Llinàs va a vuit de setze reunions (la meitat de les de 1707) i a quatre de dotze (una tercera part de les de 1700), xifra que és gairebé igual a la de Salvador Massanés, i això que l'any 1707 Joan Llinàs no era oficial del Braç. L'únic cas en què potser la crítica pot tenir fonament és amb Joan Ponsic, però no oblidem que al novembre de 1700 va assistir a tres reunions (una quarta part). De fet, si interpretem el quadre d'aquesta manera obtenim noves perspectives d'anàlisi. Per exemple, dels nou oficials del Braç Militar el 1707, només tres figuren en el quadre, i dels nou que hi ha el 1700 només un.⁴⁷ Per contra, de les nou primeres persones del quadre 47 només tres eren oficials, els sis restants eren persones que hi anaven per la seva pròpia voluntat. Si ens fixem en el nombre de les reunions en un i altre grup veurem que hi ha una gran igualtat: vuit i set (Vives), set i set (Blanc i Copons), nou i cinc (Terré), cinc i vuit (Sabater), quatre i vuit (Llinàs), sis i cinc (Ferran), etc. Aquest enfocament sí que resulta interessant, perquè quan ens preguntem sobre la classe dirigent catalana, sobre qui està movent els fils de les institucions de Catalunya en la presa de decisions polítiques, ens estem preguntant sobre les persones que eren presents a les reunions on es prenién aquests acords. Podem veure com aquestes persones responen a un perfil ben variat, i que la noblesa té un paper que comparteix amb igualtat de condicions amb ciutadans honrats, cavallers, antics mercaders i gaudints (fixem-nos que de les disset persones recollides aquí, sis eren gaudints). De fet,

---

47. Concretament: el 1707, Josep Galceran de Pinós, Joan Ponsic i Salvador Massanés. El 1700 l'únic oficial que apareix al nostre quadre és Joan Llinàs.

les persones que més destaquen són de perfil baix o desconegudes, personatges com Llinàs, Salvador Massanes, Joaquim Vives, Jacinto Blanc, Ramon Sabater o Felip Ferran.

Analitzem ara el quadre que hem vist en el capítol anterior sobre els assistents més freqüents a les conferències i posem-lo amb relació als altres dos. Per facilitar-ne la consulta, el tornem a reproduir aquí, eliminant algunes informacions i afegint la categoria social⁴⁸ i si tenen vinculacions amb el món comercial. Com hem comentat anteriorment, a l'hora d'analitzar la Conferència cal tenir present que estem donant un salt qualitatiu respecte al Braç Militar. Tot i que el Braç va tenir un paper clau en molts dels conflictes amb les institucions reials durant la primera dècada del segle XVIII, no cal oblidar que la Conferència encara va tenir una actuació més decisiva, atès que les seves deliberacions afectaven la totalitat de les institucions catalanes i no només un grup determinat. En aquest sentit, el quadre adquireix un relleu més gran, ja que l'actuació de les persones que formen la Conferència té unes conseqüències més importants per al conjunt de la societat catalana.

Quadre 23

Assistents més freqüents a les conferències II

<i>Nom</i>	<i>Categoria social</i>	<i>Relació mercantil</i>	<i>Nombre conferències</i>
Llinàs, Joan	chb	sí	20
Massanes, Salvador	chb	sí	18
Ferran, Felip	nob	sí	12
Cordelles, Felicià	cav		11
Gualbes, J. Bonaventura	cav		9
Oliver, Josep	nob	sí	9
Terré Granollachs, Josep	nob		9
Terré Marquet, Josep	cav	sí	9
Bòria, Ignasi	chb		8
Monfar-Sorts, Francesc	chb		8
Reverter, Joan B.	chb	sí	8
Sabater, Ramon	chb	sí	8

48. Lògicament, seguim el mateix criteri que hem utilitzat en les línies anteriors, posant la categoria social més baixa de què ha gaudit ell o el seu pare.

<i>Nom</i>	<i>Categoria social</i>	<i>Relació mercantil</i>	<i>Nombre conferències</i>
Sant Joan, Francesc Nicolau	cav		8
Copons de la Manresana, Joan	nob	sí	8
Lanuzà, Bonaventura	ecles		7
Montsalvo, Onofre	chb		7
Vives, Joaquim	chb		7
Cartellà, Josep G.	nob	sí	6
Dalmases, Pau	chb	sí	6
Lladó, Cristòfol	chb	sí	6
Pinós, Josep G.	nob		6
Ribera Claramunt, Carlos	nob		6
Teixidor, Fèlix	chb	sí	6
Barrera, Magí	chb	sí	5
Despujol Montcorp, Francesc	cav		5
València-Franquesa, Anton	nob		5

Abreviacions emprades: **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **nob**, noble; **cav**, cavaller; **ecles**, eclesiàstic.

La primera observació és la coincidència de nou persones amb el quadre anterior dels assistents al Braç Militar el 1700 i el 1707 (Massanes, Llinàs, Ferran, Copons, Pinós, Cordelles, Vives, Terré i Sabater), cosa que representa una mica més de la tercera part. Si ho relacionem amb el quadre dels oficials del Braç Militar, veurem que dotze dels assistents més freqüents a les conferències havien estat oficials de la noblesa en dues o més ocasions, i set més havien estat oficials alguna vegada. En xifres absolutes veiem que el 73% dels assistents més freqüents a la Conferència havien ocupat un càrrec al Braç Militar, la qual cosa mostra de manera evident la profunda vinculació entre les dues institucions.⁴⁹ Cal destacar també que tretze persones tenien relacions comercials (el 50%) i nou més eren doctors en medicina o en lleis (Massanes, Bòria, Montsalvo, Oliver, Cordelles, Ribera, Teixidor, Vives i Reverter). Respecte a la presència de grans nissagues nobiliàries, si exceptuem els Pinós

49. No havien tingut cap càrrec al Braç Militar les següents persones: Ramon Sabater, Bonaventura de Lanuzà, Pau Dalmases, Cristòfol Lladó, Fèlix Teixidor, Magí Barrera i Anton València.

i els Lanuza, no trobem ningú més, fora del cas que considerem com a grans nissagues els Terré, Oliver, Ferran o Copons, tots ells pertanyents a la petita noblesa i relacionats més aviat amb sectors socials inferiors. Entre els nous noms que s'incorporen als que fins ara hem analitzat potser podem destacar Joan B. Reverter, cunyat de Salvador Massanés i vinculat familiarment amb Ramon de Vilana Perlas. Tant Onofre Montsalvo, Francesc Montfar com Ignasi Bòria tenen un perfil semblant a persones com Joaquim Vives que veïem abans.

En síntesi: allò que ens està mostrant el quadre és com la naturalesa de la classe dirigent catalana no varia excessivament en funció d'una institució o una altra. El caràcter social de les persones que assisteixen més a les institucions mostra una presència notable dels ciutadans honrats i dels cavallers, els quals, als tres últims quadres que hem vist, representen com a mínim la meitat dels casos, si no dues terceres parts. A la vegada, reflecteix l'absència quasi generalitzada de les gran famílies nobles, un pes considerable de persones vinculades al món comercial (al voltant d'una tercera part dels membres), i una proporció important d'homes que estan fora dels grans circuits familiars d'allò que podria ser la classe dirigent. Una classe dirigent en què els gaudints també tenen la seva veu, com les persones procedents d'altres llocs de fora de Barcelona (Torres, Ponsic, Copons, Oliver, etc.). En el fons, el que podem veure és que la direcció de les institucions catalanes requeria, sobretot, en els representants de perfils baixos: ciutadans honrats, gaudints, antics mercaders, famílies poc extenses, gent que en alguns casos no apareixen en els grans llibres d'història. Això no vol dir que la noblesa hi sigui absent, ni de bon tros, però sí que la noblesa que trobem en el dia a dia de la institució és la noblesa petita, com Joan Copons de la Manresana, Josep Terré Marquet o Felip Ferran, uns nobles que en cap moment no tenen un control absolut de la institució. Persones amb àmbits familiars reduïts, lluny d'una vida social desenvolupada entre comtes i marquesos. Però, de fet, si observem el quadre que hem dibuixat, cal reconèixer que una de les coses que més crida l'atenció és que les tres primeres persones siguin Salvador Massanes, Joan Llinàs i Felip Ferran. Els tres els hem trobat en les anàlisis anteriors.

El següent quadre és un resum dels tres anteriors. Hi hem intentat reflectir les continuïtats, les persones que en els tres estudis que hem analitzat sempre apareixen. Per la importància que té la Conferència dels Tres Comuns en la vida política de Catalunya durant la primera dècada del segle XVIII, el quadre ha estat ordenat a partir de les persones que més hi participen.

Quadre 24

L'elit dirigent catalana

<i>Cognoms i nom</i>	<i>Nombre de conferències</i>	<i>Càrrecs al Braç Militar</i>	<i>Nombre de reunions del Braç Militar</i>	<i>Categoria social</i>
Llinàs, Joan	20	3	12	chb
Massanes, Salvador	18	3	11	chb
Ferran, Felip	12	3	11	nob
Cordelles, Felicià	11	3	9	cav
Terré Marquet, Josep	9	3	14	cav
Sabater, Ramon	8	0	13	chb
Copons de la Manresana, Joan	8	1	14	nob
Vives, Joaquim	7	2	15	chb
Pinós, Josep G.	6	4	27	nob

Abreviacions emprades: **chb**, ciutadà honorat de Barcelona; **nob**, noble; **cav**, cavaller.

Un dels detalls més significatius és veure com sis d'aquestes nou persones van exercir tres o més càrrecs al Braç Militar. Amb l'excepció de Felicià Cordelles, tots van participar en més de deu reunions del Braç Militar dels dos estudis que hem fet de 1700 i 1707. Pel que fa als estaments tenim quatre ciutadans honorats, dos cavallers i tres nobles, unes proporcions similars a les que estem veient al llarg de tot aquest treball, on la noblesa no suposa en cap moment una majoria. Els perfils són una barreja molt suggerent de vella noblesa de caire menor (Pinós i Copons), cavallers (Cordelles, Terré), i burgesia ascendent (Llinàs, Massanés, Sabater, Vives). Lògicament no pretenem dir que aquestes persones concretes fossin les que realment dirigien les institucions catalanes durant aquells anys. La realitat és molt complexa, i cal distingir institucions i períodes concrets. Però el que sí que creiem encertat és considerar que van ser perfils socials com aquests els que generalment portaven la direcció de les institucions. La història tendeix a parlar dels grans personatges que van protagonitzar els grans esdeveniments: Villarroel, Aimeric, Peguera, els germans Desvalls, Rafael Casanovas, Feliu de la Penya. Però no podem oblidar aquests altres personatges que, tot i que no són als llibres d'història, van ser els que realment estaven al peu del canó, en el dia a dia de cada institució: representant, influent, decidint en els moments clau d'aquells anys tan decisius i complexos. Cal avançar encara en la investigació, ja que si féssim més estudis sobre altres reunions del Braç Militar segurament

podríem incorporar noves persones a la nòmina, encara que difícilment variaran els grans trets que hem apuntat.

A l'últim, i perquè el lector es faci càrrec de les dificultats del present estudi, presentem un quadre amb el que podríem anomenar la "classe dirigent del Consell de Cent". Hi hem recollit les persones que entre els anys 1680 i 1714 van ocupar el càrrec més d'una vegada, en el fons és una rèplica dels oficials del Braç Militar que hem vist amb anterioritat. A l'annex 6 adjuntem la totalitat dels càrrecs del consistori barceloní durant aquells anys. Amb més o menys fortuna, aquesta informació ja la va publicar Capmany.⁵⁰ Aquí hem volgut completar els estudis anteriors incorporant els obrers i actualitzant algunes grafies dels noms. Com ja hem comentat a la introducció d'aquest treball de recerca, potser es pot posar en dubte que parlem de "classe dirigent" sense tenir en compte els membres de la Diputació i del Consell de Cent. El problema que presenten aquestes dues institucions és que els seus representants eren escollits per insaculació, mentre que els membres de la Conferència sortien elegits per designació dels consistoris de cada comú. A més, ni el dietari ni els llibres de deliberacions del Consell de Cent recullen les persones que assistien a les reunions plenàries del consistori, cosa que sí succeeix amb el Braç Militar. D'altra banda, les decisions de la Diputació sempre les prenién els diputats i oïdors, amb la qual cosa la base social que hi participava era molt reduïda. Des d'aquesta perspectiva, sembla que tingui poc sentit recollir els oficials del Consell de Cent, ja que si assoliren el càrrec va ser per una qüestió de sort, no per designació o prestigi personal. Però tot i així, cal reconèixer l'interès de tenir una idea aproximada de les persones que més vegades assoliren una posició influent en el consistori, ja que en última instància, eren elles les que designaven els membres de les sisenes, novenes, divuitenes i també de la Conferència dels Tres Comuns. Al quadre de l'annex 6 només hem recollit les persones que exerciren el càrrec d'obrer o de conseller primer, segon, tercer o quart. La raó és que el càrrec de conseller quart estava reservat als mercaders, molts dels quals en ennobrir-se podien exercir els càrrecs superiors, reservats als ciutadans honrats, cavallers i nobles. D'altra banda, el càrrec d'obrer també podia ser ocupat per algun d'aquests estaments. Amb aquest criteri, hem volgut mostrar un grup social homogeni amb els quadres que hem vist anteriorment, a la vegada que ens serveix per valorar la implicació de la noblesa en les tasques directives de la ciutat.

---

50. CAPMANY, A., *Memorias...*, vol. IV, p. 114 i ss.

Quadre 25 La classe dirigent del Consell de Cent⁵¹

	<i>Nom</i>	<i>Nombre de càrrecs</i>	<i>Categoria social</i>
1	Lladó, Cristòfol	4	mer
2	Alegre, Felip	3	cob
3	Companyns, Josep	3	chb
4	Lana i Fontanet, Erasme de	3	cav
5	Sant Joan, Francesc Nicolau de	3	cav
6	Alabau, Jeroni	2	merc
7	Amigant, Josep	2	nob
8	Vidal, Francisco Anton	2	merc
9	Areny i Garriga, Josep	2	chb
10	Barrera i Bofarull, Baltasar	2	chb
11	Barrera, Josep	2	chb
12	Boixadors, Alexandre	2	nob
13	Boneu, Fèlix	2	chb
14	Cavaller, Jacinto Anton	2	merc
15	Codina i Farreres, Ramon	2	nob
16	Colomer, Joan	2	merc
17	Colomer, Miquel	2	merc
18	Falguera, Francisco	2	chb
19	Famades Morell, Isidoro	2	notari
20	Fuster, Miquel	2	cav
21	Mercader, Magí	2	merc
22	Montaner i Sacosta, Francisco	2	nob
23	Novial, Josep	2	merc
24	Salvador, Jeroni	2	chb
25	Salvador, Miquel	2	merc
26	Serra Vileta, Esteve	2	chb
27	Sidós, Onofre	2	merc
28	Taverner i Montornès, Francisco	2	nob
29	Teixidor, Jaume	2	merc

51. Cal dir que l'estudi social d'aquests membres és menys acurat. Entre els noms tenim algun dubte, com ara Cristòfol Lladó, que és impossible de diferenciar el pare del fill. Quant als estaments posem el més baix, sense valorar si van ascendir en l'escala social.

30	Teixidor, Melcior	2	chb
31	València, Anton	2	nob

Abreviacions emprades: **nob**, noble; **cav**, cavaller; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **merc**, mercader.

Ara, el panorama és tot un altre. Hi ha onze mercaders, nou ciutadans honrats, tres cavallers i set nobles, la qual cosa mostra ben a la clara algunes de les crítiques més dures que rebia el Consell de Cent de les autoritats borbòniques, amb relació al qual consideraven que “predomina en él la plebe”.⁵² El paper de la noblesa aquí sembla més reduït (23%), mentre que eren els ciutadans honrats i els mercaders els que més vegades repetien el càrrec (64,5%). Si ho posem amb relació a la llista de les nou persones que més havien participat a les institucions veurem que ara no en trobem cap, només el pare de Magí Barrera. Però això no ens ha de confondre. D’aquestes trenta-una persones, deu (el 31%) formen part de la nostra base de dades,⁵³ és a dir, que a més d’ocupar un càrrec del Consell de Cent més d’una vegada també van participar o bé al Braç Militar o bé a les conferències. A més, un bon nombre de les persones d’aquesta llista estan vinculades amb els nostres personatges i ja han aparegut en les línies precedents: Jaume Teixidor, Onofre Sidós, Miquel Colomer, Francisco Taverner, Fèlix Boneu, Francisco Falguera, Josep Barrera (pare de Baltasar), Erasme de Lana (pare de Josep Nuri), Josep Areny, etc. De fet, de la llista de les 31 persones, només n’hi ha set que no hem pogut trobar una relació amb algú de la nostra base de dades,⁵⁴ per tant el 77% estan relacionades amb la nostra línia de treball. D’altra banda, si mirem la totalitat de les persones que van exercir un càrrec al Consell de Cent a partir de 1680 (vegeu l’annex 6), aleshores constatem que quaranta-sis persones també havien ocupat un càrrec al Braç Militar o eren membres de la Conferència. Dit d’una altra manera, el 19% de les persones que hem recollit al nostre estudi van tenir algun càrrec al Consell de Cent. Si fixem l’atenció en els noms, veurem com ens resulten encara més familiars. Entre ells trobem Salvador Massanés, Ramon Sabater, Magí Barrera, Josep Costa, Josep Magarola, Francesc Gallart o Joan Ponsic.

52. SALES, N., “Abans de 1714...”, p. 6.

53. En concret: Esteve Serra, Magí Mercader, Anton València, Ramon Codina, Baltasar Barrera, Cristòfol Lladó, Francesc Nicolau de Sant Joan, Josep Amigant i Alexandre Boixadors.

54. En concret: Miquel Fuster, Jacinto Cavaller, Isidro Famades, Jeroni i Miquel Salvador, Josep Novial, Jeroni Alabau i Josep Companys.

Podríem seguir el nostre estudi analitzant els diputats i els oïdors de la Generalitat entre 1680-1714. A l'annex 7 hem recollit la llista de les persones que van exercir entre 1680 i 1714 el càrrec de diputat o oïdor. Lògicament, aquí la mobilitat era més reduïda, atès que els càrrecs eren triennals, però tot i així paga la pena fer una ullada. Per exemple, de les vuitanta-dos persones diferents que van ser diputats o oïdors durant aquells anys, setze formen part del nostre estudi (20%),⁵⁵ xifra que augmenta a vint-i-sis si tenim en compte els familiars (pares, oncles, germans), la qual cosa significa un 32% del total dels diputats i oïdors. Si ens fixem en els noms veurem que juntament amb nobles importants, com ara el comte de Plasència o Pere Desbac, també trobem gent vinculada al món comercial, com Esteve Serra Vileta, Rafael Pinyana o Lluís Claresvalls. Som conscients que aquestes xifres les obtenim contrastant dues realitats difícils de comparar. Estem posant en relació els últims trenta-quatre anys de la Diputació amb els dotze de la guerra de Successió. Lògicament, molts oficials de la Diputació no poden ser presents a la nostra base de dades perquè en el marc cronològic que estem analitzant ja havien mort. Possiblement, si els marcs temporals fossin equivalents els graus de coincidència encara serien més grans. Aquesta és una realitat que es pot aplicar tant a la Diputació com al Consell de Cent. Però, com hem dit abans, l'estudi de la classe dirigent del Principat a partir dels oficials del Consell de Cent i de la Diputació, potser no és la millor manera d'aproximar-se a aquesta realitat, ja que, en ser escollits aquests membres per insaculació, la sort impedia que les persones més capacitades i amb més prestigi poguessin influir de manera clau en les decisions del govern. Amb tot, penso que paga la pena tenir una lleugera idea sobre aquests membres perquè ens adonem que, tot i que s'escollien per sorteig, formen part del mateix sector social en què la noblesa i els interessos mercantils comparteixen els mateixos àmbits d'actuació i d'influència política.

LA CLASSE DIRIGENT DES D'UNA PERSPECTIVA POLÍTICA

En les línies precedents hem procurat dibuixar la naturalesa estamental i familiar de la classe dirigent catalana del tombant del segle XVII. Cal fer ara un esforç per vincular aquestes persones amb els complicats esdeveniments històrics a què s'hagueren d'enfrontar i

---

55. En concret: Baltasar Montaner, Onofre Montsalvo, Pere Desbac, Anton Berenguier, Francesc Despujol, Joan de Lanuza, Rafael Pinyana, Josep Terré, Francesc Junyent, Lluís Claresvalls, Josep Novell, Josep Solà, Joan Bosc, Esteve Serra, Jacinto Blanc i Antoni Solanell.

que, de fet, representen el dia a dia de la seva actuació. Efectivament, els anys que comprèn el nostre estudi estan marcats per la guerra de Successió i els seus precedents. Un conflicte que provocà, entre altres conseqüències, la divisió de la societat en partidaris d'un i altre bàndol, si bé hi va haver un decantament majoritari a favor de Carles III, l'arxiduc. Una divisió que també afectà la classe dirigent catalana. Sembla que hi ha consens a assenyalar que les primeres manifestacions d'aquesta divisió es produeixen amb la mort de Carles II i el conflicte que tenen les institucions catalanes per acceptar o no el seu testament. Quan hem volgut endinsar-nos en la composició del Braç Militar en l'anàlisi que hem fet al primer capítol, ho hem fet perquè resulta molt interessant saber quines persones van participar en les reunions del Braç durant aquell convuls mes de novembre. Segurament, ja hi havia alguns homes que després prendran el lideratge a favor o en contra de Felip V. És conegut que als anys posteriors a 1700 sorgirà un potent grup de persones que, qüestionant la validesa del testament de Carles II, defensaran la legitimitat de les pretensions de Carles III, l'arxiduc, a la corona d'Espanya. Un grup que la historiografia ha identificat com el "partit austriacista", defensors de les opcions dinàstiques de l'arxiduc Carles, però sobretot de les Constitucions i de la monarquia composta a Espanya. Aquest grup, que Castellví anomena *celantes*, estaria enfrontat a un altre, que esdevindrien els filipistes, que la historiografia recent anomena *reialistes*. Els reialistes o *los del partido del ministerio de Madrid* (com també els anomena Castellví), a banda de defensar els drets de Felip V sobre la corona espanyola, es caracteritzarien per posar un èmfasi especial en les regalies reials per sobre la lletra de la llei i les Constitucions, sense arribar, però, a formulacions absolutistes.

Aquesta visió dual de la guerra de Successió ha donat lloc a un llarg debat, que encara continua, sobre la viabilitat de les dues opcions polítiques, sobre la solidesa interna de cada grup i sobre fins a quin punt els dos programes polítics eren divergents. Els estudis de Sales, Lluch, Albareda, Arrieta i en menor mesura de Rosa Alabrús i Óscar González, posen de manifest la necessitat de matisar aquestes diferències, qüestionant les motivacions i la cohesió ideològica d'aquests grups, especialment per a les dates anteriors a les Corts de 1701, però també durant els anys anteriors a l'arribada de l'arxiduc Carles III.⁵⁶ Va ser Núria Sales la primera que va apropar-se al tema en mostrar con els coneguts "botiflers" no necessàriament eren "anticatalans",⁵⁷ i Eulàlia Duran ha destacat que cal distingir moments i conjuntures

---

56. ALABRÚS, R., *Felip V...*

57. SALES, N., *Els Botiflers...*, pp. 6-7.

per tal d'evitar orientacions deterministes que han pogut estar presents en la utilització dels termes *austriacistes* i *borbònics* i els seus equivalents.⁵⁸ Jon Arrieta, per la seva banda, ha mostrat la complexitat de definir els trets de *l'austriacisme* i la necessitat de distingir diferents moments i argumentacions.⁵⁹ Per a l'historiador, sembla clar que hi ha una evolució des d'uns primers *celantes*, com els anomena Castellví, a uns possibles *austriacistes*, que es configurarien amb posterioritat. Arrieta creu que l'opció dinàstica només aparegué després de 1702, i va ser més aviat el resultat de la mala política duta a terme pels virreis Palma i Velasco el que va afavorir que un sector important de la societat considerés que l'arxiduc defensaria millor les Constitucions que no pas el rei borbó.⁶⁰ En una línia molt semblant, Joaquim Albareda creu que sí que es pot parlar d'un austriacisme de primera hora, però que estaria més definit per una defensa radical de les Constitucions que no pas per la defensa de la legitimitat de les pretensions de l'arxiduc.⁶¹ El mateix autor posa de manifest que aquest tret distintiu, la defensa de les Constitucions per sobre dels interessos reials, continuarà ben viu durant les Corts de 1701 on, al seu parer, es configuren dos grups, un de "constitucionalistes" i un altre de "reialistes".⁶² En la mateixa línia argumental, Arrieta ha desmitificat la solidesa del grup i considera que en la primera fase "*los partidarios del archiduque no presentaban excesivas diferencias con los borbónicos, desde el punto de vista de las concepciones jurídico-doctrinales*".⁶³ Per complicar encara més la qüestió, Rosa M. Alabrús ha destacat també la forta presència d'un grup que "intentà aferrar-se a una objectivitat òbviament impossible", i que un text de 1706 anomena com *la secta de los contemplativos*.⁶⁴ D'altra banda, estudis com els d'Ernest Lluch han aprofundit en el significat últim d'aquests dos posicionaments. Efectivament, en un dels seus últims escrits aquest autor comparava les trajectòries

58. DURAN, E., "Narcís Feliu de la Peña, historiador i polític", *Afers*, 20, 1995, pp. 73-85.

59. ARRIETA, J., "Austriacismo, ¿Qué hay detrás de ese nombre?", dins FERNÁNDEZ ALBALADEJO, P., *Los borbones...*, pp. 177-206. Vegeu especialment la p. 198 i ss.

60. ARRIETA, J., "Austriacistas i borbónicos entre los altos magistrados de la Corona de Aragón (1700-1707)", *Pedralbes*, 18, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1998, pp. 275-295. La citació és a la p. 284.

61. ALBAREDA, J., "L'austriacisme, una visió alternativa: del projecte de 1705 a l'exili", dins GRAU, R. (coord.), *El siglo de l'absolutisme, 1714-1808*, Institut de Cultura, Arxiu Històric de la Ciutat, Barcelona, 2002, pp. 23-50. La citació és a la p. 24.

62. ALBAREDA, J., "Encara sobre l'austriacisme", *Pedralbes*, 23, Barcelona, 2003, p. 188. Cfr. també, ARRIETA, J., "L'antitesi pactisme-absolutisme durant la guerra de Successió a Catalunya", dins ALBAREDA, J. (ed.), *Del patriotisme...*, pp. 110-113.

63. ARRIETA, J., "Austriacismo...", p. 183.

64. ALABRÚS, R., *L'opinió...*, pp. 34 i 205.

personals de dos personatges ben coneguts com eren Francesc Rius i Bruniquer i Narcís Feliu de la Penya. En el seu estudi mostrava com els posicionaments que podríem anomenar "austriacistes" de Feliu de la Penya venien "d'abans de 1705 i més per defensar les Constitucions catalanes que no pas la dinastia austriacista".⁶⁵ Tal i com va mostrar a *l'Alternativa Catalana*, darrere d'allò que anomenem *austriacisme* hi havia tot un projecte polític que defensava la configuració d'un sistema parlamentari i constitucional, amb unes Corts territorials dotades d'àmplies competències que es reunien periòdicament i que exercien un poder limitador de l'autoritat del monarca.⁶⁶ Una visió que també ha estat matisada recentment per Arrieta, el qual ens ha destacat que "*debe evitarse el planteamiento de una contraposición entre dos programas opuestos, o debe hacerse con cuidado, entre otras cosas debido a que incluso si admitimos su existencia, presenta grandes dificultades la demostración de su puesta en práctica inmediata*".⁶⁷

Actualment sembla que els historiadors han arribat a un cert consens a l'hora d'utilitzar els termes *constitucionalistes* i *realistes* com dues realitats no necessàriament excloents fins a la data de 1707, i en les quals el factor dinàstic juga un paper ben secundari.⁶⁸ Aquesta visió adquireix força a mesura que s'avança en el coneixement detallat dels esdeveniments polítics durant la primera dècada del segle XVIII. En aquest sentit, resulta interessant citar el text anònim, el qual critica el govern de Carles III. S'hi blasma l'actuació d'una sèrie de jutges com Josep Minguella, Rafael Llampillas i Josep Sunyer, que "havien estat també perseguits per l'antic Govern [el de Felip V], a causa de l'afer del Dr. Pallejà".⁶⁹ Si existeix una dicotomia excloent entre constitucionalistes i realistes, on cal situar aquests personatges? No resulta fàcil, ja que van ser perseguits tant per Felip V com per l'arxiduc Carles III. La complexitat de considerar-los com a grups tancats es reforça quan observem que el marquès de San Felipe reconeix l'existència d'un grup de persones caracteritzats "*no en el amor a los austríacos, sino en el temor a los franceses*".⁷⁰ Fins a quin punt aquests que odiaven

65. LLUCH, E., "El programa...", p. 154.

66. Cfr. LLUCH, E., *L'Alternativa Catalana (1700-1714-1740)* Ramon Vilana Perlas i Juan Amor de Soria: teoria i acció austriacistes, Eumo Editorial, Vic, 2000.

67. ARRIETA, J., "Lo que pudo ser y no fue o la dificultad de las comparaciones "austro-borbónicas", dins CLARET, J. (coord.), *Miscel·lània Ernest Lluch i Martín*, Fundació Ernest Lluch, Barcelona, 2006, pp. 351-368. La citació és a la p. 362.

68. ALBAREDA, J., "Encara...", p. 189.

69. BELTRAN, M., "El desgovern...", p. 218.

70. BACALLAR I SANA, V., *Comentarios a la guerra de España*, Atlas, Madrid, 1957, p. 230.

els francesos eren partidaris de la defensa de les Constitucions? Semblantment, conflictes com el de l'*Epítome* van provocar que als autors del text, persones més properes a l'arxiduc, "*se les acuse de lo mismo que antes se reprochaba a los felipistas*".⁷¹ Però el fet de considerar que no existiren dos bàndols completament oposats, o que els seus programes en alguns aspectes no eren tan diferents fins al 1707, no vol dir que no tinguessin una coherència interna així com un projecte i unes persones ben definides. Perquè, certament, el 1705, amb l'arribada de l'arxiduc Carles, hi ha una sèrie de persones que decideixen marxar i a les quals se'ls segresta els béns, i el mateix va passar el 1714 en una proporció més gran. Resulta difícil negar que aquestes persones tenien unes motivacions ideològiques prou fortes per prendre decisions importants, com ara exiliar-se. Si l'arxiduc té una bona acollida a Catalunya és perquè hi ha força persones que li donen suport, a ell i sobretot al projecte polític i econòmic que representava (una cosa diferent és si Carles III va respondre o no a aquestes expectatives). Per aquesta raó, són molt suggeridores les reflexions de Joaquim Albareda, el qual ha destacat la coherència interna de l'austriacisme, i apunta que "no podem considerar [aquest grup] com una formulació política estàtica, sinó que cal tenir en compte la seva evolució al llarg del conflicte bèl·lic d'acord amb les conjuntures canviants durant la primera meitat del segle".⁷²

En aquest sentit, i tenint clars els termes del debat, no és agosarat intentar aproximar-nos a la classe dirigent catalana des de la perspectiva política. Fins a quin punt les idees polítiques podien determinar l'elecció d'unes estratègies familiars? En quina mesura es pot parlar d'un ampli sector social que no es va decantar per cap de les dues opcions polítiques? Són preguntes interessants que certament poden aportar el seu gra de sorra al debat. Per fer-ho, seguint la terminologia utilitzada per Joaquim Albareda, hem diferenciat dos grups: els *constitucionalistes* i els *reialistes*. Penso que, veient l'actuació política que tingué el Braç Militar i la Conferència dels Tres Comuns sota el govern de Carles III, l'arxiduc, el terme constitucionalista adquireix més força, perquè demostra com aquestes dues institucions, i per extensió les persones que les representaren, no van deixar de defensar la legalitat amb la vinguda del nou rei el 1705, sinó que també se li enfrontaren en temes com les desinsaculacions, la modificació del valor dels reals de vuit, els abusos de les tropes i dels allotjaments o la publicació de l'*Epítome*. Només cal mirar com una part important dels assistents

71. ARRIETA, J., "Lo que pudo ser...", p. 360.

72. ALBAREDA, J., "Encara...", p. 189 i ss.

a la Conferència en el període 1698-1704 els retrobem en el període 1706-1713 per adonar-nos d'aquest fet.

Tenint present allò que hem exposat en les línies anteriors, considerem els termes constitucionalistes i reialistes, esdevinguts absolutistes a partir de 1707, en un sentit lax, que posa en un segon pla l'opció dinàstica, i que indica més un cert posicionament ideològic, que no pas una adhesió ferma i exhaustiva a tots els trets d'una i altra opció. A més, cal valorar el factor evolutiu del qual ens parla Joaquim Albarreda, i valorar que dintre del constitucionalisme, alguns podien haver mantingut actituds reialistes en temps de Carles III. El nostre objectiu no és tant atribuir una adscripció política a tots els membres de la nostra base de dades com identificar les persones que més van estar vinculades a una i altra opció. Per aquesta raó, només cent-divuit dels dos-cents vint-i-sis noms que tenim han estat inclosos dins del grup de constitucionalistes o reialistes. Per considerar una persona com a constitucionalista o reialista ens basem en sis criteris: si va signar el dissentiment de Pere Torrelles a les Corts de 1701 (constitucionalista) o la seva rèplica (reialista); si va marxar del Principat en arribar Carles III el 1705 (reialista) o va ser cridat per ell per formar els primers organismes de govern (constitucionalista); si va tenir algun càrrec de responsabilitat amb Carles III (constitucionalista); si va ser present a la Junta General de Braços de 1713 (constitucionalista); si va estar present a Barcelona durant el setge de 1714 o si els seus béns van ser segrestats posteriorment (constitucionalista); si va rebre alguns càrrecs a la junta d'administradors de Barcelona, a l'Ajuntament posterior o altres institucions borbòniques a partir de 1706 (reialista).

Pensem que són criteris bastant clars ja que assenyalen moments decisius de la vida política del país. Resulta difícil pensar que una persona que ocupés un càrrec en el nou Ajuntament borbònic fos de tendència constitucionalista, després del dur setge a què havia estat sotmesa la ciutat per la defensa de les Constitucions, o que una persona a qui els borbons li segresten els béns el 1714, fos *reialista*. El dissentiment de Torrelles, i les persones que li donaren suport, representa un punt clau a les Corts de 1701, perquè prioritzava el respecte a la legalitat (el conflicte pel retorn de les insaculacions) per sobre la finalització de les Corts. Els que estaven en contra del dissentiment, consideraven més important acabar les Corts que no pas respectar tots els requisits de la llei. Els posicionaments són clars. Certament, alguns criteris poden ser una mica més complexos. Per exemple, a la Junta de Braços de 1713 hi ha una divisió entre els partidaris de la rendició i els partidaris de la resistència. Vol dir això que uns eren reialistes i els altres constitucionalistes? Penso que no, perquè a aquella altura

dels esdeveniments, en una situació en què entrava en joc la conservació de la pròpia vida, és molt comprensible que algunes persones que havien defensat les Constitucions durant molts anys, s'estimessin més la rendició abans de morir. De fet, com comenta Albertí, no van ser poques les persones que van votar a favor de la rendició i que després van defensar la ciutat durant el setge del dia 11 de setembre. Com constata aquest autor, entre les persones que s'oposaren a la segona deliberació del Braç Militar no hi havia "cap futur botifler de relleu".⁷³ Per contra, no hem volgut utilitzar altres criteris que ens semblen més dubtosos, com ara la concessió de títols per part de Felip V o Carles III, perquè de vegades això era un mecanisme per guanyar-se fidelitats, la presència a les Corts de 1706 amb l'arxiduc, perquè era un moment incipient del nou govern i hi participaren persones que després no es vincularen gens a la política del nou govern, o també el decret de desinsaculació del 19 de setembre de 1706, perquè va ser objecte de dures crítiques i afectà algunes persones que no s'havien posicionat en contra de Carles III. Tot i així, hem recollit aquestes informacions, ja que tot i ser "en si mateixes" dubtoses, sí que ens ajuden a dibuixar els perfils dels nostres personatges.

A la vegada, hem de ser conscients que sempre resulta més fàcil trobar constitucionalistes que no pas reialistes, ja que els primers van romandre a les institucions catalanes durant tot el període que analitzem, mentre que els segons van marxar cap al 1705. En aquest sentit el nostre estudi d'alguna manera està viciat, ja que en part es basa en els membres del Braç Militar durant l'estiu de 1707, just després de la batalla d'Almansa, un moment en el qual pocs reialistes devien quedar a Barcelona. D'altra banda, no podem oblidar que la Conferència dels Tres Comuns, si per alguna cosa va destacar va ser precisament per la defensa de les Constitucions, i que, com hem vist, aquesta actuació no cessà amb l'arribada de l'arxiduc. Resulta lògic que dins seu trobem també un nombre major de defensors de la legalitat que no pas de defensors de les prerrogatives reials. Partint d'aquestes premisses, si ens centrem en el nostre estudi, els resultats mostren que tenim cent deu persones que podem considerar constitucionalistes (46%), vint-i-set reialistes (11%) i cent tres als quals no ens hem atrevit a adscriure a un grup concret (43%). Aquí cal tenir en compte que hem procurat

---

73. Cfr. ALBERTÍ, S., *L'Onze de setembre...*, p. 136. Cal dir que l'única persona que Albertí considera *botiflera* és Francisco Blanes, que va signar la protesta i després va tenir càrrecs amb el govern de Felip V. Nosaltes, per contra, el considerem constitucionalista, perquè la seva trajectòria política amb Carles III és ben eloqüent del seu posicionament durant aquells anys.

ser exigents i no fer generalitzacions excessives. Per exemple, entre els constitucionalistes no hem comptabilitzat aquells el pare o els germans dels quals van defensar les Constitucions o van patir el segrest dels béns (Anton Asprer, Josep Generés, Josep València, Josep Solà, Anton Massanés, Alexandre Tristany) o aquells que van defensar les Constitucions en moments clau (Jeroni Magarola, el baró de Canyelles) o que van tenir càrrecs amb l'arxiduc (Francisco Rocabertí, Carlos Alemany, Alexandro Palau).⁷⁴ El mateix fet, però en menor mesura, succeeix amb els reialistes. Aquí, per exemple no ens hem atrevit a considerar Josep Vertamon reialista, tot i que va ser jutge de confiscacions i el seu pare va votar a favor de l'acceptació del testament de Carles II, ja que, a la vegada, també va ser un dels jutges que defensà el dret dels consellers a no revelar el contingut de les reunions del Consell de Cent. Igualment, no considerem reialista Emmanuel Planella, tot i que era germà de Pere Planella Dusai.

Però l'existència d'aquests casos "fronterers" no ens pot fer oblidar que dins de cada grup trobem un bon nombre de persones, d'una i altra opció dinàstica, que van tenir papers ben destacats en la història d'aquells anys i que responen perfectament als trets definidors del grup. De fet, en confeccionar les petites biografies de cada personatge (que es poden veure en la base de dades) s'ha posat un èmfasi especial a mostrar aquells aspectes personals que denoten la implicació amb unes idees definides. Així, si ens fixem en els constitucionalistes observem que s'hi inclouen els tres ambaixadors de Catalunya davant les potències estrangeres (Francisco Berardo, Felip Ferran i Pau I. Dalmases); personatges que durant el primer quinquenni del segle XVIII van destacar en la defensa de les Constitucions com Pere Torrelles, portantveus del general el 1714; Felicià Cordelles, el conegut protector del Braç Militar que liderà l'oposició a l'expulsió d'Arnald Jäger; el poeta i actiu polític Bonaventura Gualbes; el conegudíssim Emmanuel Ferrer i Sitges, autor del discurs resistencialista en la Junta de Braços de 1713; Josep Galceran de Pinós, al qual hem vist en tantes reunions de les institucions i que va oferir el seu cos com a feixina al setge de 1714; el comte de Lanuza, protector del Braç Militar en la difícil conjuntura de 1713 i que va mantenir el pendó de Santa Eulàlia quan Casanova fou ferit; el seu germà Bonaventura de Lanuza, canonge de Tarragona, que va tenir un paper clau en la força que adquirí la Conferència dels Tres Comuns sota el virrei Velasco; Guerau de Peguera, pare d'Antoni Peguera

---

74. Pensem que tots ells els podríem incloure perfectament a la llista (en total serien uns tretze), sobretot quan veiem que estan vinculats a altres famílies constitucionalistes.

i Aimeric, que fou uns dels que signaren el pacte de Gènova, i un llarg etcètera de persones que deixaren la seva vida durant el setge de Barcelona (com Bernat Gàver, Salvador Massanés, Francisco Duran, Anton València o Francisco Montfar). A la vegada, dins dels reialistes també trobem grans personatges, com ara Josep Agulló, marquès de Gironella, governador de Ceuta, que es negà a rendir la ciutat a Darmstadt; el conegut espia borbònic Francisco Molines; Francesc Cardona, un dels setze administradors de Barcelona, com Esteve Serra Vileta o Francesc Junyent, el qual també havia defensat el virrei Velasco a les reunions del Braç i havia participat al setge borbònic de 1713; Agustí Copons, que protestà contra el dissentiment de Pere Torrelles i membre del primer Ajuntament borbònic, on també hi era Pere Planella, que havia estat perseguit pels vigatans el 1705; Onofre Montsalvo, que va ser partidari de l'acceptació del testament de Carles II i que després trobem entre els administradors de la ciutat; Martín Sabater, que va ser perseguit i condemnat pels austriacistes, etc. Tots ells, més enllà del debat sobre els seus programes polítics, representen posicionaments ben nítids a favor o en contra dels drets i de l'estil de govern de l'arxiduc Carles III. Per defensar les idees que creien tots van patir persecució, exili o segrest de béns, ja sigui el 1705 o el 1714. Afirmar l'existència d'aquests grups enfrontats no significa negar l'existència d'algunes similituds en determinats plantejaments polítics (no tots), almenys fins al 1705 o 1707, tal com ha fet recentment Jon Arrieta.⁷⁵ Però tampoc no podem arribar a dir, com sembla que es dedueix d'alguns dels plantejaments d'aquest autor, que les diferències entre els dos grups eren mínimes, perquè certament no ho eren. Tampoc sembla raonable sostenir que els austriacistes eren una mena de "calaix de sastre", segons García Carcel,⁷⁶ ja que, com Joaquim Albareda ha posat de manifest, no faltà en cap moment una coherència interna entre aquells que el 1714 donaren la seva vida per defensar unes idees.⁷⁷

Partint d'aquests dos grups, potser és interessant combinar les diferents informacions que ens proporciona el nostre estudi per intentar conèixer millor com eren aquestes realitats polítiques a nivell estamental. En els següents quadres hem recollit gran part d'aquestes informacions.

---

75. Sobre aquests aspectes vegeu especialment ARRIETA, J., "Lo que pudo ser...".

76. GARCÍA CÁRCCEL, R. (ed.), *De los elogios...*, p. XXVIII.

77. *Cfr.* ALBAREDA, J., "Encara...", p. 190.

Quadre 26
Els constitucionalistes

<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Categoria social</i>	<i>Vinculació comercial</i>	<i>Confèrència</i>
Aguilar Caçador	d'Oluja	Josep	cav		
Aimeric	Cruïlles	Bernat	nob	×	
Alemaný	Navel	Josep	nob		
Aloy	Guitant	Francesc	cav		
Argemir	Creixell	Oleguer	chb	×	×
Bassols	Rafart	Francisco	chb	×	
Bastero	Lledó	Francesc	cav	×	×
Berardo	Santjust	Francesc	cav		
Berart	Cortiada	Gaspar	chb		
Berenguer	Novell	Anton	cav		
Blanes	Desbac	Francesc	nob		×
Boixadors	Crasi	Alexandre	nob	×	
Bòria	Gualba	Ignasi	chb		×
Bòria	Gualba	Gabriel Francisco	chb		×
Bosc		Joan	ecles		×
Cartellà	Sabastida-Àrdena	Josep Galceran	nob	×	×
Catà	Renau	Joan	chb	×	
Claresvalls	de Miquel	Lluís	chb	×	
Clariana	Gualbes	Josep	nob		
Codina	Farreres	Ramon	nob	×	
Codina	Costa	Josep	nob		
Copons	Esquerer	Plàcid	cav		
Copons de la Manresana	Falcó	Jaume	nob		×
Copons de la Manresana	Falcó	Joan	nob	×	×
Copons de Llor	Vilar	Ramon	cav		×
Corbera, òlim Terré	Granollachs	Josep	nob		
Cordellas		Francesc	ecles		×
Cordelles	Radamaquer	Felicià	nob		×
Corts	Llanos	Ignasi	nob		
Costa	Bertran	Josep	chb	×	×

<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Categoria social</i>	<i>Vinculació comercial</i>	<i>Confèrència</i>
Costa	Vinyola	Francisco	chb	×	×
Dalmases	Ros	Pau Ignasi	chb	×	×
Dalmases	Castells	Pau	chb	×	×
Dalmau	Capcir	Josep	chb	×	
Descatllar	Sacirera	Narcís	nob		
Despujol-Moncorp	Castells	Francesc	cav		×
Duran		Josep	chb	×	×
Erill	Ortiz i Vilaseca	Anton	nob		
Esteve		Rafael	chb		×
Farnés	Marimon	Josep	cav		
Fatjó		Tomàs	chb		×
Ferran		Josep	chb	×	×
Ferran	Sacirera	Felip	nob	×	×
Ferrer	Sitges	Emmanuel	cav	×	×
Flix		Emmanuel	chb		×
Foix	Montellà	Andreu	ecles		×
Fontaner	Martell	Ignasi	bhp	×	
Garriga		Lluís	chb		×
Gàver	Fluvià	Bernat	cav		
Gualbes	Copons	Bonaventura	cav		×
Josa	Agulló	Francesc	ecles		×
Lanuza	Montbui-Vilarig i d'Oms	Joan	nob		
Lanuza	Oms	Bonaventura	ecles		×
Lladó	Carreres	Cristòfol	chb	×	×
Lledó	Dalmases	Pau	chb	×	×
Llinàs	Riber	Rafael	chb	×	
Llinàs	Farell i Esquerrer	Joan	chb	×	×
Llúria	Cortit i Saportella	Lluís Roger	nob		×
Magarola	Guerau	Jeroni	chb	×	
Magarola	Desbac-Descatllar	Vicenç	nob	×	×
Mas	Duran	Francesc	bhp	×	
Masdeu	Pla	Joan Francesc	chb	×	
Massanes	de la Ribera	Salvador	chb	×	×

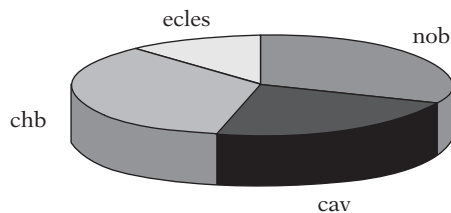
<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Categoria social</i>	<i>Vinculació comercial</i>	<i>Conferència</i>
Mata	de Copons	Josep	nob		
Mercader	Moragues	Magí	chb	×	
Monfar-Sorts	Puig	Francesc	chb		×
Novell	Nadal	Josep	chb		
Oliver de Boteller	Miralles	Carlos	nob		
Oliver de Boteller	Saragossa	Josep Francesc	nob	×	×
Olzina		Joan B.	ecles		×
Orís	Puiggener	Carlos	cav	×	
Padellàs	de Pastor	Francisco	cav		
Peguera òlim Vilana		Josep	nob		
Peguera-Aimeric	Berardo	Guerau	cav		×
Pera	Tort	Anton	chb	×	×
Pinós	Rocabertí	Josep Galceran	nob		×
Pinós-Alentorn	Rocabertí	Miquel	nob	×	×
Ponsic	Monjo	Joan	chb	×	×
Regàs		Josep	ecles		×
Reverter		Miquel Ignasi	cav		
Reverter		Joan Baptista	chb	×	×
Ribera-Claramunt	Espuny	Carlos	cav		×
Ribera-Claramunt	Espuny	Josep Antoni	cav		
Rifós		Josep	ecles	×	×
Roca Júlia	Llunes	Emmanuel	chb	×	×
Romaguera		Josep	ecles		×
Sanjust	Vallgornera, òlim Pagès	Josep	cav		×
Sanjust		Galderic	ecles	×	×
Sans	Miquel	Francisco	nob		
Sans	de Puig	Francesc	nob		×
Sant Joan	Planella	Hug	nob		
Sant Joan	Llobregat	Nicolau	cav	×	
Sayol	Quarteroni	Francesc	cav	×	×
Sayol	Quarteroni	Felicià	ecles		×

<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Categoria social</i>	<i>Vinculació comercial</i>	<i>Conferència</i>
Sentmenat	Toralla	Ramon	ecles		×
Solanell		Francisco	ecles		×
Tamarit-Càncer	Vilanova	Salvador	nob		×
Teixidor	Sastre	Feliu	chb	×	×
Terré	de Peguera	Josep Manel	nob		×
Toda	Gil	Francesc	chb	×	
Torrelles	Sentmenat	Pere	nob		×
Torrelles, òlim Sentmenat	Parapertusa	Francisco	nob		
Tristany	Bofill de Bernac	Bonaventura	cav		
Vadell	Besturs	José Fèlix	cav	×	×
València-Franquesa	Balaguer	Anton	cav		×
València-Franquesa	de Regàs	Tomàs	cav		
Vilana	Perlas	Ramon	chb	×	×
Vilana-Peguera	de Millars	Josep	nob		×
Vilana-Puigmarí	de Vilamalla	Francisco	nob	×	
Vives	Ximenes	Joaquim	chb		×

Abreviacions emprades: **cav**, cavaller; **nob**, noble; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **ecles**, eclesiàstic; **bhp**, burgès honrat de Perpinyà.

Gràfic 12

Els estaments dels constitucionalistes

Abreviacions emprades: **ecles**, eclesiàstic; **nob**, noble; **cav**, cavaller; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona.

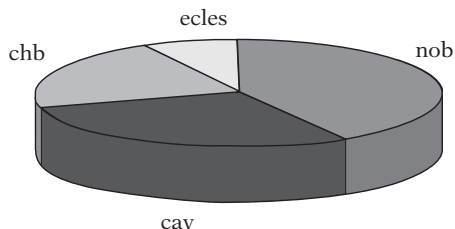
Quadre 27
Els reialistes

<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Categoria Social</i>	<i>Vinculació comercial</i>	<i>Conferència</i>
Abarca	Velasco	Juan	nob		
Agulló-Pinós	i de Pinós	Josep	nob		×
Agulló-Pinós	Segarriga	Francesc	nob		
Amat	Planella	Josep	nob		
Amigant	Olzina	Francesc	cav		×
Anglasell	Cortuada	Francesc	cav		
Antic	Sanpere	Francesc	chb	×	
Bastero	Lledó	Baltasar	ecles		×
Bru	Canta	Baltasar	cav		
Cardona	Vidal	Francesc	chb		
Cardona	Martí	Pedro	cav	×	
Cartellà	Desbac	Pedro	nob		×
Claver	Foraster	Ramon	cav	×	
Copons de Bollidor	de Berardo	Agustí	nob		
Copons de Bollidor	Grimau	Joan	cav		×
Josa	Agulló-Pinós	Joan	nob		
Junyent	Vergós	Francesc	nob		
Marimon	Corbera	Josep	chb		
Molines	Casadevall	Francisco	chb	×	
Montsalvo	Puigventós	Onofre	chb		×
Mora	Cirera	Josep	cav		×
Oms	de Santapau	Anton	nob		
Planella	Dusai	Pere	cav	×	
Rocabertí	Argençola	Jeroni	nob		
Sabater	Sanz de Latras	Martín	nob		
Serra	Vileta	Esteve	chb	×	×
Taverner		Fèlix	ecles		×

Abreviacions emprades: **nob**, noble; **cav**, cavaller; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **ecles**, eclesiàstic.

Gràfic 13

Els estaments dels reialistes

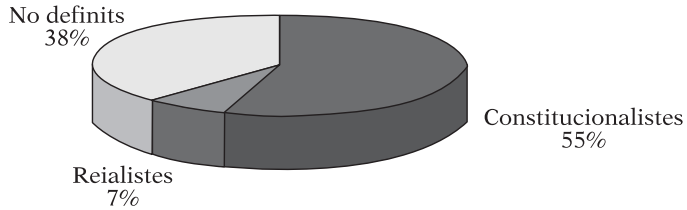

Abreviacions emprades: **nob**, noble; **cav**, cavaller; **chb**, ciudadà honrat de Barcelona; **ecles**, eclesiàstic.

Per exemple, si analitzem socialment els cent deu constitucionalistes, n'hi ha trenta-vuit que són ciutadans honrats, vint-i-cinc cavallers, trenta-quatre nobles i tretze eclesiàstics. Si ens fixem en els reialistes veiem que dels vint-i-set, sis eren ciutadans honrats (22%), vuit cavallers (30%) i onze nobles (41%). Que ens indiquen aquestes xifres? Primer, que no hi ha un grup social que acaparés un posicionament polític, sinó que trobem percentatges notables de cada estament tant entre els constitucionalistes com en els reialistes. Ara bé, si ens hi fixem una mica millor veurem que entre els primers hi ha un predomini dels ciutadans honrats que són el grup més nombrós, mentre que en el segon cas la noblesa és el grup clarament majoritari. Els constitucionalistes presenten una major distribució entre grups (34, 31, 23 i 12%), mentre que en el cas dels reialistes, els nobles i els cavallers suposen el 71% del total, la qual cosa sembla un signe clar del seu "elitisme". Tot i els problemes que pot tenir l'anàlisi (la xifra de reialistes és petita per treure conclusions, ja que no hi és representat el clergat), sembla clar que dins els constitucionalistes la base social és més àmplia. En el fons, el fet que tinguem cent deu constitucionalistes davant els vint-i-set reialistes és conseqüència lògica del suport més ampli que rebé l'arxiduc a Catalunya, que no pas a Castella. Aquesta amplitud dels sectors implicats en la causa de l'arxiduc ens indica que el decantament de la classe dirigent no va ser el resultat de persones concretes, com podria ser un Antoni Peguera Aimeric, sinó que va ser un fenomen socialment ampli. Fixem-nos en la proporció dels mercaders, tal i com mostra el següent gràfic.

Gràfic 14

Els mercaders i la vinculació política

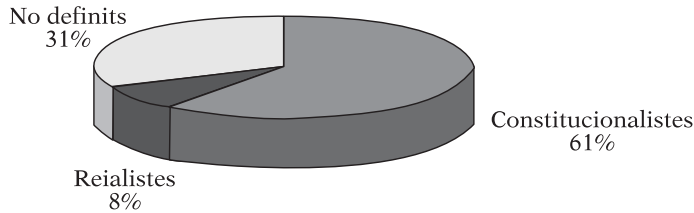

De les vuitanta-quatre persones que hem considerat que tenen vinculacions comercials, quaranta-sis són constitucionalistes (55%), sis reialistes (7%) i als trenta-dos restants no ens hem atrevit a adjudicar-los una orientació (38%). Les xifres sembla que confirmen la impressió tradicional que s'ha tingut del "partit austriacista", en el qual els interessos de l'elit mercantil, representada per figures com Narcís Feliu de la Penya, tenen una gran importància a l'hora de donar cohesió al grup.⁷⁸ No per casualitat, Benet Oliva parla dels mercaders com "el tercer pilar austriacista".⁷⁹ Una mirada a aquests personatges ens ho mostra amb claredat: Francesc Bassols, Francesc Bastero, Pau Ignasi Dalmases, Ignasi Fontaner, Cristòfol Lladó, Pau Lledó, Joan Llinàs, Magí Mercader, Joan Ponsic, Feliu Teixidor, etc. Tots ells eren o havien estat grans mercaders amb un reconegut prestigi. Però això no vol dir que no hi haguessin mercaders que optessin per defensar els interessos de Felip V. Els casos de Francesc Antic, Josep Molines o Esteve Serra, que foren filipistes, ens mostren que si bé una bona part de les famílies mercantils foren constitucionalistes això no vol dir que ho fossin totes. A l'últim podem fer una mirada a les relacions entre els constitucionalistes i la Conferència dels Tres Comuns.

78. Per una bona síntesi d'aquest tema prou conegut i discutit, vegeu la recent aportació d'ALBAREDA, J. "Encara sobre...", pp. 191 i 199 i ss.

79. OLIVA, B., *La generació...*, p. 160. A les pp. 160-163 trobareu un bon resum d'aquesta vessant del conflicte.

Gràfic 15
La Conferència i l'orientació política

Podem veure que de les cent-vuit persones de la Conferència, seixanta-cinc van ser constitucionalistes, nou reialistes i trenta-quatre no definides, la qual cosa confirma la impressió generalitzada que les reunions dels comuns van concentrar un gran nombre de persones exigents amb el compliment de les Constitucions (el 61%). De fet, si recuperem ara el quadre 30, veurem que de les vint-i-sis persones que més van participar, vint-i-una van ser constitucionalistes, una reialista i la resta no definits. Les xifres demostren que van ser aquestes persones les que van tenir més presència dins els Tres Comuns i les que van exigir el compliment de la legalitat tant a Felip V com a Carles III.

Però a la vegada que aquestes informacions ens permeten constatar l'existència de dos grups ben definits, hi ha una xifra que cal tenir ben present: les cent tres persones que no hem pogut adscriure a cap orientació i que per simplificar hem anomenat "no definits". Certament, dins d'aquest grup la varietat de situacions és molt gran, des de persones que realment no es van implicar amb cap dels dos bàndols, passant per altres de les quals no tenim prou informacions biogràfiques que ens permetin situar-les adequadament, fins arribar a les persones sobre les quals dubtem, ja que la seva actuació en els esdeveniments polítics a vegades pot semblar contradictòria. Dins el primer grup tenim alguns perfils ben clars, com Jacinto Blanc i els seus fills, els germans Falguera Broca, Jeroni Sadurní, Baltasar Riba, Josep Bru i Banyuls i Ramon Sambassart. Altres vegades tenim algunes lleugeres informacions que ens han semblat del tot insuficients per poder justificar una adscripció. Per exemple, Joan Lapeira va rebre el títol de cavaller el 1706 amb l'arxiduc, però no sembla que després tingués un paper destacat en la vida política del país, ni a favor ni en contra de l'arxiduc Carles III. Josep Ordano va ser conseller ciutadà del Braç Militar el 1707. Jacinto Sagrera va ser diputat militar el 1707, amb el vistiplau de Carles III. El germà de Josep Sanjust va ser membre de la primera Junta d'Estat

de 1705. El germà de Joan Vives va morir l'Onze de Setembre. Els fa això constitucionalistes? En tots els casos hem considerat que no. No n'hi ha cap que el trobem present en moments clau de la història recent del Principat. Ni signaren ni deixaren de signar el dissentiment de Torrelles, no apareixen als organismes directors amb Carles III, ni sabem si durant aquells anys aquestes persones abandonaren la ciutat o que els seus béns fossin segrestats, ni el 1705 ni el 1714, ni tan sols sembla que participessin en la defensa de Barcelona entre 1713-1714. Precisament per aquestes raons, perquè tenim poques informacions, perquè tot i participar a la vida política sembla que estan absents en els moments clau i no juguen cap paper decisorí, precisament per això, pensem que tenen una certa coherència com a grup i que la seva existència respon a una realitat històrica que sovint s'ha tendit a oblidar: els no definits. Certament, sol ser un error intentar aproximar-se a la realitat històrica amb plantejaments excessivament simplistes, i en aquest sentit no podem considerar la guerra de Successió com un procés en què tota la població es va decantar per una opció o una altra, com si no hi hagués un gran nombre de grisos. Aquests "grisos", aquests "no definits", possiblement van ser molt més nombrosos del que tradicionalment s'ha pensat.

Des d'aquesta perspectiva val la pena tornar a analitzar les informacions que hem donat anteriorment, però fixant la nostra atenció en aquest grup. Així, dels cent tres no definits, quaranta-dos eren ciutadans honrats, trenta-tres cavallers, tretze nobles, dotze eclesiàstics i tres els hem considerat com a desconeguts. Podem veure com tots els sectors estan ben representats, tot i que hi ha una majoria de ciutadans i de cavallers. D'altra banda, si fixem la nostra atenció ara en el món mercantil, trobem que trenta-una de les vuitanta-quatre persones que hem considerat relacionades amb el món del comerç, pertanyen precisament amb els no definits (vegeu el gràfic 14), el que representa el 43% de tots els mercaders de la nostra base de dades. La xifra és prou eloqüent del pes que podia tenir aquesta opció dins el sector.⁸⁰ Entre aquests hi ha antics mercaders de reconegut renom com els germans Falguera, Joan Lapeira (amic personal d'Arnald Jäger i Joan Kies), els Riba, Domingo Mora, Josep Ordano (relacionat amb Joan Llinàs i Emmanuel Roca Júlia) o Jeroni Sadurní i Ramon Sambassart (ambdós relacionats amb els Feu). Són un bon nombre de persones que, tot i estar en alguns casos ben relacionats amb altres mercaders constitucionalistes, no sembla que s'adherissin amb claredat a aquesta opció política. Vist en el seu context,

---

80. Recordem que els constitucionalistes representaven el 47% i els reialistes el 9%.

podem adonar-nos com si bé és cert que els interessos mercantils es troben en el rerefons de les aspiracions dels constitucionalistes (representen el 55%), això no vol dir que tots els mercaders donessin suport polític i militar a aquesta opció i que va haver-n'hi un bon nombre que van procurar evitar el maridatge amb cap dels dos posicionaments polítics.

El concepte “no definit” que utilitzem en aquest estudi, però, pot donar lloc a alguna confusió. Pot fer pensar que el 43% de la classe dirigent catalana, els cent tres “no definits”, era indiferent a l'opció política, la qual cosa confirmaria en certa manera alguns dels plantejaments de Ricardo García Carcel sobre el desinterès social que generà el conflicte.⁸¹ Res més allunyat de la realitat. Cal valorar que noranta-dos d'aquestes cent tres persones, les hem considerades com “no definits” per prevenció, per falta d'informació suficient per adscriure'ls a un bàndol o a l'altre. Això no significa que fossin “indiferents” a la situació política del Principat, sinó que les informacions que hem recollit resulten insuficients per saber el seu posicionament. Tot i així, podem fer un esforç per definir millor aquest grup. Si haguéssim d'assignar una opció política a partir de criteris no tan clars com els que hem apuntat (com ara si reberen títols o tingueren càrrecs durant el govern de Carles III, l'arxiduc; si tingueren germans o familiars propers vinculats al món polític; si foren desinsaculats, per un o altre monarca, etc.), veuríem que la situació dels dos grups es manté igual. Si ens arrisquem a fer una valoració amb les poques dades que tenim, veiem que ho podem fer en quaranta de les cent tres persones, i el resultat que ens dona és que trenta-una serien constitucionalistes i nou serien reialistes.⁸² És a dir, les primeres són tres vegades i mitja més nombroses que les segones. La proporció és ben similar a la dels constitucionalistes/reialistes que hem vist, els primers representen quatre vegades i escaig més que els segons (cent deu constitucionalistes davant els vint-i-set reialistes). En el fons, les xifres no fan sinó confirmar les impressions d'Albareda i altres autors, que constaten un decantament majoritari de la societat catalana vers l'opció que representava Carles III, l'arxiduc.

81. *Cfr.* GARCÍA CARCEL, R. (ed.), *De los elogios...* p. XXVIII.

82. Tot i les matisacions potser podríem considerar que serien constitucionalistes: Carlos Alemany, Antoni Armengol, Anton Aspre, Mariano Boneu, Joan Bosc, Josep Bosch, Felip Botinyà, Josep Bru, Josep Carreras, Joan Claresvalls, Josep Generés, Lluís Josa, Thomas Martí, Lluís Martín, Anton Massanés, Josep Merlés, Francisco Moxó, Josep Ordano, Alexandre Palau, Ermengol Peguera, Francisco Rocabertí, Ramon Sabater, Francisco Sagrera, Lluís Sayol, Josep Solà, Josep Terré, Alexandro Tristany, Josep Vilallonga i Joan Vives. Per la seva banda, reialistes serien Josep Bru i Olzina, Francisco de Miquel, Balthasar Muntaner, Joan B. Pastor, Emmanuel Planella, Anton Sunyer, Francisco Mari, Feliu Taverner i Josep Verthamon.

A la vegada, hem de ser conscients que dins el terme “no definit” també hem inclòs tot un grapat de persones que, a partir de la seva actuació política, resulta difícil poder-les adscriure a un grup o a l’altre. Val la pena comentar alguns d’aquests casos perquè són significatius de les complexitats que es deriven de voler dividir la societat en dos o tres grups tancats. Per exemple, Francesc Gallart, advocat de reconegut prestigi. Fill de Maurici Reig, un dels assessors de la Diputació que votà a favor de l’acceptació del testament de Carles II, Francesc va ser membre de la Junta de Medios que l’arxiduc creà per recollir els préstecs de particulars el 1705. Tot i aquest fet, que denota una confiança de Carles III en la seva actuació, tant ell com el seu pare van ser desinsaculats el 1706, la qual cosa en principi el convertiria en reialista. Però quan el 1714 les tropes de Felip V entrin a Barcelona, el nou govern borbònic constatarà que Francesc Gallart ha desaparegut de la ciutat. Com cal identificar-lo? No és fàcil ja que, per exemple, ni defensà Barcelona el 1713, ni apareix demanant un càrrec als borbònics passat el setge de 1714. Un altre: Baltasar Barrera. Fill de mercader, home molt implicat en les institucions. Doncs bé, Baltasar va ser conseller tercer el 1709, la qual cosa sembla indicativa que no era considerat enemic de Carles III, l’arxiduc, però el seu germà Josep havia estat desinsaculat el 1706 i al seu fill els béns li foren segrestats el 1714. Tant per un costat com per l’altre, els Barrera van patir càstigs. Pel fet que un germà fos d’una orientació política determinada no podem inferir que tots ho siguin. Potser el cas més il·lustratiu d’aquest fet sigui Gaspar Cortiada. És un conegut i declarat constitucionalista, desterrat per Velasco l’estiu de 1705 perquè el considerava afí a l’arxiduc, i va ser una de les persones convocades per reunir-se amb l’arxiduc el 13 de setembre de 1705. Però el seu germà Josep era borbònic i altres membres de la família, segons Molas, van ocupar càrrecs en les institucions de Felip V.⁸³

Una problemàtica diferent la representa Josep Erill, oficial borbònic fins que va caure presoner a la batalla de Saragossa el 1710. Llavors va canviar de bàndol. Com l’hem de considerar? Anton Sunyer, partidari de la rendició el 1713, va sol·licitar una plaça al nou Ajuntament borbònic. El converteix això en reialista? Pensem que no, sobretot pels arguments adduïts anteriorment. Podríem citar encara més exemples, com les persones que van ser desinsaculades el 1706 (Francesc de Miquel, Ignasi Marí), però potser no val la pena. Pensem que els casos recollits reforcen en alguns aspectes les

---

83. Cfr. MOLAS, P., *L’alta...*, p. 153.

impressions de Jon Arrieta quan parla de l'ambivalència dels termes austriacistes/filipistes, i que moltes vegades, sobretot en l'àmbit jurídic, les diferències entre ambdós grups es basaven principalment en "dues maneres d'interpretar la forma d'aplicar les normes en un moment polític delicat".⁸⁴ A més, cal afegir la variable temporal i el valor de les conjuntures de la guerra. Les situacions anaven canviant al llarg del temps i això comportava que també les actituds dels personatges canviessin segons les circumstàncies. En aquest sentit, les "etiquetes" també varien de significat a mesura que passen els anys, i no és el mateix, per exemple, parlar d'un constitucionalista en 1702 que en 1708. Persones com les que hem esmentat mostren la multitud de situacions diferents que existiren, i la possibilitat que alguns canviessin d'opinió en funció del desenvolupament dels esdeveniments. Hem de ser conscients que en aquesta anàlisi estem simplificant la problemàtica, i que cal anar amb compte a l'hora de voler enquadrar la societat sota uns motlles que sovint no s'adeqüen exactament a la realitat. Hem de valorar també que només a partir d'aquestes simplificacions és possible fer l'estudi d'un fenomen tan complex.

Aquesta complexitat social, en què no és fàcil trobar el límit entre un posicionament polític i l'altre, també es pot analitzar des de la perspectiva familiar. Fins a quin punt les conviccions ideològiques condicionaven unes estratègies familiars? O eren les estratègies familiars les que condicionaven els posicionaments polítics? En el següent quadre hem recollit els marmessors de vint persones diferents per tal de fixar-nos en l'orientació política d'aquells. Com abans, aquí també hem simplificat la llista de marmessors, i només hi hem inclòs els que ens han semblat rellevants. D'altra banda, hem afegit els marmessors d'alguns familiars, com ara el germà de Josep Amat o la nora de Joan Ponsic, que creiem que són interessants per les informacions que ens aporten. En el cas de Josep Galceran de Pinós, dels dos testaments que hem trobat, citem l'últim, que data de 1714.

---

84. ARRIETA, J., "L'antífesi...", p. 110.

Quadre 28

L'orientació política dels marmessors de la classe dirigent

<i>Agulló, Josep</i>	<i>Aimeric, Bernat</i>	<i>Amat, Josep</i>	<i>Amat, Francisco</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Emmanuel Agulló i Sagarriga, tresorer de la Seu de Barcelona. - Joan de Sentmenat, marquès de Sentmenat, gendre. - Manuel de Llupià, cunyat. - Maria de Pinós i Rocabertí, tieta. - Joan de Llupià, portaveu del general, nebot. - Joan de Josa i Agulló, nebot. - Jeroni de Rocabertí. 	<ul style="list-style-type: none"> - Domingo de Pignateli, casat amb Anna Pignateli Aimeric. - Guerau de Peguera, casat amb Maria de Peguera Aimeric. - Maria d'Aimeric i Argensola. - Baptista Planella i Cruïlles. - Josep Aguilar i Oluja. - Emmanuel de Llobert i Oluja. - Joan Amat i Despalau. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anna Junyent i de Vergós, marquesa de Castellmeià, vídua de Francesc Junyent i Marimon, sogre. - Ramon de Junyent i de Vergós, cunyat. - Francisco Amat Planella i Granulosa, germà. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bonaventura de Lanuza. - Joan de Lanuza. - Josep Ribera i Claramunt. - Anton Massanes. - Té deutes amb Francisco Marí. - Esteve Serra Vileta. - Agustí Pinyana Monfort.
<i>Bru i Banyuls, Josep</i>	<i>Cardona, Pere</i>	<i>Cartellà, Pere</i>	<i>Copons, Agustí</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Salvador Tamarit i de Vilanova. - Anton Alòs i de Rius, casat amb Teresa Alòs i Bru, filla. - Anton Bru Rocabruna Sampsó, fill. - Joaquim Bru i Sampsó. 	<ul style="list-style-type: none"> - Francisco de Cardona i Vidal, fill. - Maria de Cardona i Alòs, nora. - Ignàsia Riera i de Cardona, filla casada amb Francisco Riera i Martí. - Dr. Benet Mas i Enveja, casat amb Teresa Mas i Mascaró. - Francisco Bassols. - Dr. Josep Alòs i Ferrer. - Josep Güell i Soler; jutge de Cort. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ignasi de Cartellà i d'Oms (fill), casat amb Maria de Cartellà Sacirera i Cruïlles. - Maria de Descatllar i Desbac, marquesa de Besora, germana. - Joan de Sentmenat i d'Oms, gendre. - Josep, Francisca i Pedro Cartellà i d'Oms, fills i filles. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gaietana de Copons, Oms i de Santa Pau. - Francisca de la Sierra Copons. - Ramon de Xammar i de Copons. - Josep Bru i de Copons i Joan de Copons i Grimau. - Salvador Tamarit. - Ramon Sabater i de Copons, marquès de Benavent. - Francisco Vega i de Copons.
<i>Falguera, Jaume</i>	<i>Ferrer, Emmanuel</i>	<i>Maresc, Joan Francesc</i>	<i>Marimon, Josep</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Francisco i Josep Asprrer i Talric. - Francisco Rius i Bruniquer. - Ignasi Rius i Falguera, nebot. - Eulàlia Feu i Falguera, vídua de Pau Feu, cavaller, germana. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mariano Ferrer i Sitges, prevere i germà. - Josep Ferrer i Ferrer, fill. - Jerònima de Bru i de Sitges, tieta. - Joan B. Reverter, cunyat. - Francisca i Magí Mercader, cosins i cònjuges. 	<ul style="list-style-type: none"> - Felip Quintana i Fàbrega. - Francisco Portell. - Ramon de Codina i Farreres. - Josep Costa, Dr. en drets. - Mònica Ferrer, vídua de Jeroni Ferrer, Dr. en drets. - Maria Carreras i Talavera, vídua de Miquel Carreras. - Jacinto Lloreda. - Maria de Lladó i Carreras, vídua de Cristòfol Lladó. 	<ul style="list-style-type: none"> - Joan Antoni de Marimon Fernández de Velasco. - Francisco de Llupià i Roger, casat amb Francisca de Llupià i Marimon. - Gaietana de Agulló i Marimon, filla. - Jerònima Marimon, filla, marquesa de Boil, casada amb Josep Boil d'Arenós.

<i>Massanés, Salvador</i>	<i>Mora, Domingo</i>	<i>Pinós, Josep G. de</i>	<i>Sabater, Martí</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Anton Massanés i Reverter i Josep Massanés i Pinyana, fill i nora. - Joan B. Reverter, cunyat. - Miquel i Ignasi Reverter, donzells. - Josep de Ribera i Claramunt i Marianna de Ribera i Josa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Francisco Portell, Consell Reial i advocat fiscal, nebot. - Jaume Solà, Dr. en medicina, cunyat. - Joan Catà Bertran, consogre. - Josep Mora, donzell, casat amb Francisca Mora i Catà, fill i nora. - Ramon Sabater, gendre. - Francisco Llauder, notari. - Antoni P. Duran, botiguer de teles. 	<ul style="list-style-type: none"> - Josep d'Ivorra Pinós i Sacirera, nebot. - Pere Torrelles i Sentmenat. - Guerau de Peguera. - Josep d'Alentorn i de Navel. - Emerenciana de Pinós i Sacirera, vídua de Miquel de Pinós i Rocabertí, germà. - Teresa de Boixadors i de Pinós, germana. 	<ul style="list-style-type: none"> - Teresa Sabater i de Copons. - Anton Sabater i Copons, fill. - Baltasar de Riquer i Teresa de Riquer i Sabater, filla. - Francesc de Copons i Grimau i Isabel de Copons i Gilabert, cunyats. - Lluís Bru i Canta i Josepa Bru i Copons, cunyats. - Ramon Xammar i Francesca Xammar i Copons, cunyats.
<i>Sayol, Felicià</i>	<i>Soler, Ignasi</i>	<i>Torrelles, Pere</i>	<i>Vilana, Francisco</i>
<ul style="list-style-type: none"> - Francisco de Sentmenat. - Pedro Torrelles. - Ramon Ivorra, baró de Sant Vicenç, casat amb Emmanuela d'Ivorra i Descatllar, nebot. - Josep Meca, marit d'Isabel Meca i Cardona. - Jeroni de Montoliu. - Josep Falcó. - Joan Copons de la Manresana, marit de Josepa Boixadors. - Jaume Copons, casat amb Maria de Copons i Aguilar. - Josep de Clariana, comte de Múnter. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lluís Soler i de Ribera i de Gualbes, fill. - Marianna Soler i Gualbes, mare. - Pedro Soler i de Gualbes, germà. - Josep de Ribera i Claramunt, cunyat. - Ignasi Bòria i Sana-huja, cunyat. - Francisco i Ramon Junyent i Vergós, cosins. 	<ul style="list-style-type: none"> - Maria Despujol i Sentmenat. - Joan de Sentmenat Toralla i Gasol, marquès de Sentmenat. - Ramon de Sentmenat, cavaller de l'orde de Sant Joan, nebot. - Miquel de Clariana, comte de Múnter. - Antònia Magarola i Fons. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anna de Vilana i de Dalmases, cunyada. - Francisco de Marí i de Vilana, nebot. - Anton de Vilana i de Cordelles, cosí i cunyat. - Pau Ignasi de Dalmases i Vilana, sagristà de la catedral. - Maria de Dalmases i de Terré, vídua de Ramon de Dalmases i Vilana. - Melcior de Figue-rola i Blanes, casat amb Ignàsia de Figue-rola i Vilana.

Una primera mirada al quadre anterior ens mostra que sembla que hi ha una relació clara entre orientació política i relació familiar. Fixem-nos en alguns exemples. Emmanuel Ferrer i Sitges, un petit noble constitucionalista que no cal presentar. Qui hi ha entre els seus marmessors? Joan B. Reverter, un dels assistents més freqüents a les conferències, i el ric mercader Magí Mercader. Els dos són constitucionalistes. Més espectacular pot ser el cas de Josep Galceran de Pinós. Els seus marmessors són: Pere Torrelles, Guerau de Peguera, Josep Alentorn i una Boixadors, tots ben coneguts i destacats en la defensa

de l'opció que representava l'arxiduc. Fixem-nos en un altre personatge de primera línia dins el constitucionalisme: Pere Torrelles. Entre les persones de confiança nomena ni més ni menys que el comte de Múnter, un Magarola, la seva germana, que estava casada amb Benet Despujol, i Ramon, tots constitucionalistes. Una cosa similar, però amb altres famílies, podem dir de Francisco Vilana. Entre els que ell anomena trobem els Dalmases, els Terré, els Blanes i els Cordelles. Ara bé, si la qüestió és parlar de gent de renom, el millor exemple el representa Felicià Cordelles, el qual nomena un bon grapat d'austriacistes amb els quals no manté cap relació familiar: Pere Torrelles, Josep Clariana, Joan Copons de la Manresana i Francisco Sentmenat. El mateix fenomen el podem observar quan ens fixem en els reialistes. Martín Sabater, un dels que signaren la protesta contra el dissentiment de Torrelles i que va ser perseguit pels austriacistes, nomena com a marmessors Francesc Copons Grimau (de la mateixa branca de Copons que Agustí), Lluís Bru i Canta i Ramon Xammar. Agustí Copons, que també va signar la protesta i que, a més, va ser regidor del primer Ajuntament borbònic, nomena Martín Sabater, Ramon Xammar i Josep Bru i Copons. El marquès de Cerdanyola, Josep Agulló, escollí Joan Llupià, que era Portantveus del General amb Felip V, i Lluís Josa i Agulló. Pere Cardona, el conegut advocat del Braç Militar que signà a favor de la no-aplicació de la vicerègia el novembre de 1700, té entre els seus marmessors Josep Alòs i Ferrer, Francisco Riera i el jutge de la Reial Audiència Josep Güell. Tots van ser reialistes de gran renom que van ocupar càrrecs de relleu amb el govern de Felip V i que es van implicar molt directament en els esdeveniments polítics, en alguns casos van patir l'exili i el segrest de béns. Des d'aquesta perspectiva, potser sí que és coherent pensar que hi ha una certa relació entre les estratègies familiars i les concepcions polítiques.

Però a l'hora de la veritat, el que realment trobem són un gran nombre de casos mixts en què els marmessors constitucionalistes, reialistes i "no definits" ens apareixen indistintament al mateix testament. El cas de Bernat Aimeric, home de gran relleu polític, que signà el dissentiment de Torrelles el 1701, és el més conegut de tots. Entre els seus marmessors hi ha tant Guerau de Peguera o Josep Aguilar, constitucionalistes, com Domingo Pignatelli o Joan Baptista Planella, ambdós reialistes.⁸⁵ Pere Cartellà representa tot el contrari. Ell també signà la protesta contra Torrelles, va ser desinsaculat per Carles III i va ser membre del primer Ajuntament borbònic. Sembla un *curriculum vitae* "reialista" gairebé impecable. Entre els marmessors que nomena

---

85. Joan Baptista era el pare de Pere Planella i Dusai.

hi ha ni més ni menys que la seva germana, casada amb el marquès de Besora, Narcís Descatllar, un altre personatge que presenta també una impecable trajectòria constitucionalista. Narcís havia estat protector del Braç Militar en la difícil conjuntura de la mort de Carles II. Després va ser membre de la primera junta de nobles que creà Carles III i de la Junta Reial d'Estat el 1705. Va ser nomenat mestre racional de la casa reial, i el seu fill va ser un dels nobles que van marxar amb l'emperadriu el 1713. Sobre la seva adscripció no hi ha cap mena de dubte. Un altre reialista, Josep Alòs, que no forma part de la nostra base de dades, també ens ajuda a veure aquesta barreja. Entre els seus marmessors hi ha Francisco Cardona i Anton Rius, dos reialistes clars, però també hi ha la seva nora, Francisca Alòs i Fontaner, filla d'Ignasi Fontaner, constitucionalista ben conegut.⁸⁶ Un cas interessant el representa Francisco Amat, germà del reialista Josep Amat, del qual ja hem parlat. Francisco no apareix a la nostra base de dades, però tot i així resulta interessant recollir quins van ser els seus marmessors ja que, lluny del que pugui semblar, tots ells eren reconeguts constitucionalistes: Bonaventura de Lanuza, Joan de Lanuza, Josep Ribera i Claramunt i Anton Massanés. Aquest és un exemple clar que a l'hora d'identificar els personatges en una o altra opció no ens podem refiar exclusivament de les relacions, ja que tot i que són germans, Francisco i Josep representen mons polítics totalment diferents.

Aquesta barreja de marmessors d'un i altre bàndol s'accentua encara més quan posem la nostra atenció en les persones que hem considerat com a "no definits". Per exemple, entre els marmessors d'Ignasi Soler hi ha tant Josep Ribera Claramunt o Ignasi Bòria com els germans Junyent i Vergós, constitucionalistes els primers, reialistes els segons. Domingo Mora, per la seva banda, inclou tant Francisco Portell, un dels coneguts jutges de la quarteta, com Ramon Sabater, un dels assistents més freqüents de la Conferència. Josep Bru i Banyuls designa Salvador Tamarit (constitucionalista) i Josep Alòs (reialista). Francisco Rius, un altre dels jutges de la quarteta, ens apareix com a marmessor de Jaume Falguera, mercader de renom, el cunyat del qual és Pau Feu, amic i soci dels Feliu de la Penya. Però el millor exemple dels "no definits" potser és Joan Francesc Maresc. Entre els seus homes de confiança hi ha un reialista (Francisco Portell), tres constitucionalistes (Ramon Codina, Josep Costa i Maria Lladó) i tres "no definits" (Jacinto Lloreda, Maria Carreras i Talavera i Felip Quintana). Els testaments, a la vegada, ens permeten veure relacions amb altres persones de reconegut prestigi que no apareixen a la nostra base

---

86. *Cfr.* AHPB, 871, 1r llibre, fol. 179.

de dades. Per exemple, si intentem dibuixar el cercle de relacions de Francisco Rius i Bruniquer, seguint el mateix criteri que hem utilitzat en fer les troques de les famílies, hi trobem un reialista (Josep Alòs), dos constitucionalistes (Josep Mata i Ignasi Fontaner) i tres “no definit” (Josep Bru i Banyuls, Ramon Sambassart i els Falguera). Per la seva banda, Josep Alòs, un autèntic home de partit pertanyent a “*una dinastía al servicio del estado*”,⁸⁷ està relacionat amb dos reialistes (Pere Cardona i Francisco Molines), dos constitucionalistes (Joan Ponsic i Ignasi Fontaner) i un “no definit” (Josep Bru Banyuls). La figura de Joan Ponsic també resulta interessant, ja que tot i que la seva adscripció al bàndol constitucionalista és indubtable (va morir defensant Barcelona l’Onze de Setembre), el seu fill és un bon exemple de conversió perquè es va casar amb una filla de Josep Alòs, va ser regidor de l’Ajuntament de Barcelona el 1739 i un dels fundadors de la Reial Acadèmia de les Bones Lletres el 1752.

Tots aquests perfils ens fan qüestionar fins a quin punt les idees polítiques podien provocar trencaments dins les famílies. La sensació que tenim és que més aviat les idees polítiques esdevenen secundàries a l’hora de nomenar les persones de confiança, tot i que certament influïen. En aquest sentitensem, tal com Benet ho afirma de la burgesia mercantil, que cal parlar més de continuïtats que no de ruptures a l’hora de valorar les estratègies familiars.⁸⁸ La realitat social i les xarxes familiars eren ben extenses i complexes quan entre els primers anys de 1700 s’exigeix a la classe dirigent catalana un posicionament polític a favor o en contra d’un dels aspirants al tron d’Espanya. En aquest context sembla clar que les respostes van ser ben diferents, des de persones que es posicionaren fortament en un sector, fins a amplis grups que es mantingueren en una situació equidistant. Per sobre d’aquestes actituds, les xarxes es continuaven expandint, sense obeir necessàriament a uns patrons ideològics que les dirigissin. De fet, els casos de constitucionalistes/reialistes “purs” són més l’excepció que no pas la regla del comportament de la classe dirigent.

LA CLASSE DIRIGENT DES D’UNA PERSPECTIVA ECONÒMICA

Fins ara hem procurat dibuixar els trets estamentals, familiars, institucionals i polítics de la classe dirigent. Un tema diferent el re-

---

87. Cfr. PÉREZ SAMPER, M. À., “La família Alós. Una dinastía catalana al servicio del estado (siglo XVIII)”, *Cuadernos de Investigación Histórica*, 6, Fundación Universitaria Española, Seminario Cisneros, Madrid, 1982, pp. 195-239.

88. Cfr. OLIVA, B., *La generació...*, p. 212.

presenta la seva situació econòmica. En quina mesura el seu poder polític estava fonamentat també en un notable poder econòmic? En les planes anteriors s'ha comprovat que el dinamisme institucional català feia possible que en una mateixa reunió, en igualtat de condicions, estiguessin presents un comte i un fill de mercader, i que l'opinió personal d'un tingués el mateix pes que la de l'altre. En quina mesura aquests contrastos també es produïen en l'àmbit econòmic? En quina mesura una persona amb molts pocs diners podia discutir d'igual a igual amb les grans riqueses del país? No entrarem ara a parlar de les estratègies familiars per tal d'assegurar un bon futur als fill a través dels matrimonis amb famílies mercantils, ni de la simbiosi entre una noblesa empobrida que necessita diners i una burgesia enriquida que desitja ennobliment. Hi ha força estudis dedicats a aquesta temàtica i a ells remetem el lector interessat.⁸⁹ El nostre punt de partida, en canvi, són algunes de les reflexions que ja fa una colla d'anys va fer el sempre suggestiu John Elliott. Destacava que la situació econòmica de la noblesa catalana al segle XVII responia més aviat a l'estatus social de la petita noblesa europea. Tot i que la citació és una mica llarga, la recollim sencera, ja que considerem que suposa un bon marc conceptual per entendre moltes de les coses que direm en aquest apartat. Comentant la similitud entre els cavallers i els nobles, l'historiador anglès creia que: *“no había grandes diferencias económicas entre los dos grupos y de hecho, por los patronos europeos, la aristocracia catalana habría sido clasificada como simples hidalgos. Un noble necesitaba nominalmente unos ingresos anuales de unas 2.000 l. a comienzos del siglo XVII para vivir de acuerdo a su estado, pero es dudoso que salvo una pequeña porción la nobleza poseyera tanto. Muchos nobles eran segundones y el sistema de transmisión de la herencia estaba cuidadosamente diseñado para asegurar que el grueso del patrimonio familiar fuera conservado intacto en las manos de un único heredero. Como consecuencia, las pretensiones de los hermanos menores sobre la herencia se resolvían habitualmente con una suma de dinero, que a menudo era demasiado pequeña para vivir de ella. Los hijos de don Josep Pons, por ejemplo, debían ser mantenidos a costa de la herencia hasta los veinte años, momento en el cual heredarían 1.000 l. cada uno, una suma tan pequeña que probablemente hacía esencial un nombramiento seglar o eclesiástico, o un buen matrimonio.”*⁹⁰

89. Vegeu a manera orientativa els treballs de PALOS, J. L., *La práctica...* p. 385 i ss.; OLIVA RICÓS, B., *La generació...*; FARGAS PEÑARROCHA, M., “Família i poder a Catalunya 1516-1616. Estratègies de consolidació de la classe dirigent”, *Pedralbes*, 16, Universitat de Barcelona, 1996, pp. 199-222.

90. ELLIOTT, J., *España...*, p. 104.

Partint de l'estudi dels testaments és possible fer una aproximació als nivells de riquesa de la classe dirigent catalana. L'estudi dels testaments no és la millor font per aproximar-se a la situació econòmica de la classe dirigent, ja que, com és ben conegut i com deia Elliott, la major part de l'herència anava a parar a l'hereu. Per aquesta raó són els capítols matrimonials i els inventaris la font que els historiadors han utilitzat tradicionalment a l'hora de valorar el nivell econòmic de les diferents persones, ja que els primers contenen el dot que es destina a l'hereu i els segons registren minuciosament totes les propietats que té el difunt just després del seu traspàs. Però tal i com comentàvem a la introducció, el nostre interès no és tant quantificar la riquesa de la classe dirigent com sotmetre-la a comparació. De fet, podem donar la volta a l'argument i considerar que els testaments esdevenen una bona eina per estudiar el nivell de riquesa dels fadrísters, és a dir, els fills no hereus. Des d'aquesta perspectiva, els testaments adquireixen un nou valor; ja que tot sovint en un mateix testament apareixen recollits els dots que el difunt destina als seus fills i filles, una tasca que és més senzilla que no pas la de buscar els capítols matrimonials de cada filla/fill. Així, l'estudi que presentem té sentit, ja que el que farem serà comparar els dots secundaris de les famílies, de tal manera que és possible distingir quines eren les més riques i les menys. Cal tenir present, però, que les informacions que ens donen els testaments no sempre són les mateixes, la qual cosa genera algunes dificultats a l'hora de tractar la informació. Generalment, tendeixen a quantificar els dots que transmeten als diferents fills i filles, deixant a l'hereu la resta de les seves possessions, les quals mai no especifiquen. Però a vegades això no és així i trobem casos en què no s'esmenta cap dot (Magí Barrera, Alexandre Boixadors, Francesc Cardons, Josep Galceran Cartellà, per citar-ne només alguns) o que un dels dos cònjuges delega la decisió sobre els dots secundaris en la seva muller (per exemple, Ramon de Copons o Pau Lledó). A la vegada, hem trobat el testament de quaranta-nou mullers dels nostres personatges, els quals també els hem inclòs al nostre estudi, tot i que de vegades presenten alguna particularitat. El resultat final és que tenim cent sis persones amb informacions econòmiques, ja sigui el seu testament o el de la muller o el d'ambdós (vint-i-quatre casos). Com hem dit poques línies abans, sempre resulta perillós intentar classificar la societat sota conceptes excessivament tancats o simples, ja que normalment la complexitat social traspasa els límits que li volem aplicar. Tot i així, cal reconèixer també que sovint per conèixer i analitzar un fenomen cal dividir i identificar trets comuns que ens ajudin a copsar millor la realitat social d'un moment concret. A l'hora de treballar la informació que ens proporcionen els testaments ens ha semblat que, a risc de ser excessi-

vament simples, podem classificar la mostra en una “classe benestant” i una “classe amb dificultats econòmiques”. La frontera entre ambdós grups l’hem fixada en aquelles persones que deixen uns dots per valor total igual o superior a 2.000 lliures, xifra que segons Elliott era el mínim anual per poder viure segons els patrons nobles normals, xifra que caldria corregir amb els índexs d’inflació corresponents al tombant del segle XVII.⁹¹ Hem de ser conscients que aquests dos termes són una pura ficció conceptual, ja que el que realment existeix, com podrem veure tot seguit, és una gradació en el nivell de riquesa. Això significa que en el fons, per exemple, la diferència entre una persona que deixa dots per valor de 2.000 lliures i una que ho fa per 1.800 lliures és ben petita. Combinant aquestes informacions i afegint-ne altres de noves hem confeccionat el següent quadre:

Quadre 29

La situació econòmica de la classe dirigent

	Data	Gènere	Primer cognom	Segon cognom	Nom	Misses	Total dots (en lliures)	Categoria social	Relació mercantil
1	21/05/1715	Home	Amat	Planelles	Josep	2.000	31.000	nob	
2	12/03/1733	Home	Dalmau	Capcir	Josep	7.000	30.000	chb	×
3	18/06/1697	Home	Pinós	de Rocabertí	Josep G.	2.000	30.000	nob	
4	27/01/1711	Home	Sabater	Sanz de Latras	Martín	3.000	29.000	nob	
5	10/03/1707	Home	Mora	Cirera	Josep	0	25.000	cav	
6	14/06/1713	Home	Berart	Cortiada	Gaspar	600	24.000	nob	
7	26/01/1712	Home	Lapeira*	Parera	Joan	1.000	22.000	chb	×
8	15/07/1706	Home	Berardo	Santjust	Francesc	2.000	20.000	nob	
9	10/08/1740	Home	Bru*	Banyuls	Josep	300	20.000	chb	
10	12/07/1712	Home	Sadurní		Jeroni	2.000	20.000	chb	×
11	08/05/1738	Home	Clariana	Gualbes	Josep	1.000	15.000	nob	
12	31/12/1736	Home	Amigant	Olzina	Francesc	600	14.000	cav	
13	04/01/1738	Home	Copons de la M.	Falcó	Joan	300	12.000	nob	
14	08/07/1699	Home	Descatllar	Sacirera	Narcís	0	12.000	nob	
15	21/08/1745	Home	Verthamon	de Fizes	Josep	1.000	11.800	nob	

91. Aquí cal fixar-se bé que un dot de 2.000 lliures significava que era per a tota la vida. Que lluny sembla que estan els nostres nobles dels estàndards de riquesa que Elliott suggereix com a normals.

	<i>Data</i>	<i>Gènere</i>	<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Misses</i>	<i>Total dots (en lliures)</i>	<i>Categoria social</i>	<i>Relació mercantil</i>
16	25/08/1714	Home	Lanuza	Montbui-Vilarig	Joan	1.000	11.500	nob	
17	08/10/1743	Home	Marimon	Corbera	Josep	2.000	10.000	chb	
18	18/11/1743	Muller	Lladó	Carreras	Cristòfol	400	9.000	chb	×
19	27/01/1728	Home	Mata	de Copons	Josep	0	9.000	nob	
20	18/07/1741	Home	Blanes	Desbac	Francesc	2.500	8.000	nob	
21	16/11/1736	Home	Dusai-Aragall	Bru	Josep	1.500	8.000	cav	
22	21/10/1700	Home	Padellàs	de Pastor	Francisco	2.500	8.000	cav	
23	06/06/1743	Home	Botinyà	Modolell	Felip	1.000	7.000	chb	
24	17/02/1746	Muller	Orís	Puiggener	Carlos	2.000	7.000	cav	×
25	05/04/1730	Muller	Soler-Peguera	Boixadors	Lluís	400	7.000	nob	
26	05/06/1737	Muller	Sunyer	Belloch	Anton	1.000	6.900	nob	×
27	21/03/1713	Home	Ferran	Sacirera	Felip	1.500	6.500	nob	
28	21/10/1708	Muller	Ferran	Sacirera	Felip	600	6.000	nob	
29	27/07/1726	Muller	Sadurní		Jeroni	1.000	6.000	chb	×
30	28/11/1743	Home	Tamarit-Càncer	Vilanova	Salvador	1.000	6.000	nob	
31	30/06/1702	Muller	Pera	de Tort	Anton	1.500	5.500	cav	×
32	16/12/1697	Home	Mora-Salellas	Sabater	Domingo	1.200	5.200	chb	×
33	20/05/1708	Home	Mora	Solanell	Josep	500	4.200	nob	
34	17/02/1696	Home	Aimeric	Cruïlles	Bernat	500	4.000	nob	×
35	13/07/1724	Home	Barrera*	Bofarull	Baltasar	1.000	4.000	chb	×
36	01/02/1738	Muller	Bastero	Lledó	Francesc	1.200	4.000	chb	×
37	02/02/1715	Muller	Copons de Llor	Vilar	Ramon	1.000	4.000	cav	
38	11/11/1707	Home	Gàver	Fluvià	Bernat	0	4.000	cav	
39	17/08/1705	Home	Magarola	Guerau	Jerònim	3.000	4.000	nob	×
40	16/03/1704	Home	Molines	Casadevall	Francisco	0	4.000	chb	×
41	07/03/1737	Home	Ribera-Claramunt	Espuny	Josep A.	800	4.000	nob	
42	4/01/1731	Muller	Roca Júlia	Lunes	Emmanuel	200	4.000	cav	×
43	04/04/1701	Muller	Bru	Olzina	Josep	2.000	3.000	cav	

	<i>Data</i>	<i>Gènere</i>	<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Misses</i>	<i>Total dots (en lliures)</i>	<i>Categoria social</i>	<i>Relació mercantil</i>
44	18/04/1715	Muller	Codina	Farreres	Ramon	50	3.000	nob	
45	09/08/1744	Home	Francolí	Magarola	Josep	500	3.000	nob	
46	09/08/1751	Muller	Sant Joan	Llobregat	Nicolau	1.000	3.000	cav	
47	22/12/1718	Home	Soler	Junyent	Ignasi	1.000	3.000	nob	
48	08/11/1692	Home	Antic*	Sanpere	Francesc	2.000	2.000	chb	×
49	07/07/1729	Home	Cartellà*	Desbac	Pedro	0	2.000	nob	
50	04/06/1710	Home	Claver	Foraster	Ramon	0	2.000	cav	×
51	19/06/1733	Muller	Soler*	Junyent	Ignasi	0	2.000	nob	
52	18/02/1719	Home	Sambassart*	Roger	Ramon	2.000	2.000	chb	×
53	25/05/1738	Muller	Aguilar Caçador	Oluja	Josep	0	2.000	nob	
54	04/01/1703	Home	Agulló-Pinos*	Segarriga	Francesc	2.000	1.000	nob	
55	26/05/1714	Home	Bòria	Gualba	Gabriel F.	400	1.800	chb	
56	23/03/1718	Home	Merlès	Massana	Josep	1.000	1.800	nob	
57	24/09/1712	Home	Claresvalls	Llúcia	Joan	400	1.500	chb	×
58	29/10/1744	Muller	Josa	Agulló	Josep	2.000	1.500	nob	×
59	4/08/1702	Muller	Tord	Granollachs	Francisco	2.000	1.500	nob	
60	04/06/1747	Muller	Bassols	Rafart	Francisco	1.000	1.000	chb	×
61	30/02/1711	Muller	Blanc		Jacinto	1.000	1.000	chb	
62	30/02/1736	Muller	Cartellà	Sabastida	Josep G.	1.000	1.000	nob	
63	17/02/1718	Home	Ferrer	Sitges	Emmanuel	100	1.000	nob	×
64	07/09/1700	Muller	Ferrer	Sitges	Emmanuel	500	1.000	nob	×
65	11/09/1733	Muller	Lapeira	Perera	Joan	1.000	1.000	chb	×
66	07/12/1734	Home	Mercader	Moragues	Magí	0	1.000	chb	×
67	22/12/1729	Muller	Peguera-Aimeric	Berardo	Guerau	1.000	1.000	nob	
68	08/10/1734	Home	Sant Joan	Llobregat	Nicolau	500	1.000	cav	×
69	28/04/1713	Home	Sayol	Quarteroni	Lluís	500	1.000	cav	
70	26/10/1703	Home	Sayol	Quarteroni	Francesc	500	1.000	cav	×
71	30/01/1749	Muller	Terré-Marquet	Codina	Josep	1.000	1.000	cav	
72	13/10/1722	Home	Berenguer	Novell	Anton	100	1.000	cav	
73	04/04/1702	Home	Agulló-Pinós	Pinós	Josep	1.000	500	nob	
74	24/02/1714	Muller	Claresvalls	de Miquel	Lluís	0	500	chb	×

	<i>Data</i>	<i>Gènere</i>	<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Misses</i>	<i>Total dots (en lliures)</i>	<i>Categoria social</i>	<i>Relació mercantil</i>
75	27/08/1709	Home	Montsalvo	Puigventós	Onofre	300	500	chb	
76	01/01/1731	Home	Vadell	Besturs	Josep Felix	300	500	cav	
77	15/05/1695	Home	Monfar-Sorts	Cavallet	Josep	0	300	chb	
78	27/09/1722	Home	Armenteres		Valentí	300	250	chb	
79	14/04/1712	Muller	Sabater	Sanz de Latras	Martín	1.000	100	nob	
80	01/09/1728	Home	Costa*	Vinyola	Francisco	0	50	chb	×
81	06/10/1726	Home	Sant Joan	Planella	Hug	1.500	pocs diners	nob	
82	12/10/1713	Home	Massanes	de la Ribera	Salvador	1.000	pocs diners	chb	×
83	04/06/1744	Muller	Antic	Sanpere	Francesc	700	pocs diners	chb	×
84	01/05/1722	Home	Dalmases	Ros	Pau	600	pocs diners	chb	×
85	20/02/1726	Home	Quintana	Fàbregues	Felip	600	pocs diners	chb	
86	23/07/1738	Home	Planella	Dusai	Pere	550	pocs diners	nob	×
87	08/04/1719	Home	Sayol	Quarteroni	Felicià	500	pocs diners	cav	
88	13/12/1703	Muller	Peguera, òlim Vilana		Josep	500	pocs diners	nob	
89	22/02/1737	Home	Junyent	Vergós	Francesc	500	pocs diners	nob	
90	03/02/1711	Home	Gualbes	Copons	Bonaventura	500	pocs diners	cav	
91	11/02/1703	Home	Corbera, òlim Terré	Granollachs	Josep	500	pocs diners	nob	
92	29/07/1708	Home	Carreras	Talavera	Josep	500	pocs diners	chb	
93	07/11/1737	Muller	Cardona	Vidal	Francesc	500	pocs diners	nob	
94	06/03/1726	Home	Cardona	Martí	Pedro	500	pocs diners	cav	×
95	25/02/1730	Home	Bernal	Vadell	Josep	500	pocs diners	cav	
96	11/04/1705	Muller	Catà	Bertran	Josep	300	pocs diners	chb	×
97	21/09/1745	Muller	Lledó	Dalmases	Pau	300	pocs diners	chb	×
98	18/08/1735	Home	Mari	Genovès	Ignasi	300	pocs diners	chb	×
99	02/08/1729	Home	Serra	Vileta	Esteve	100	pocs diners	chb	×
100	28/02/1704	Home	Torrelles	Sentmenat	Pere	0	pocs diners	nob	
101	07/02/1724	Home	Toda	Gil	Francesc	0	pocs diners	chb	
102	06/06/1694	Home	Riba	Llunes	Baltasar	0	pocs diners	chb	
103	17/03/1697	Home	Montfar	Sorts	Francesc	0	pocs diners	chb	

	<i>Data</i>	<i>Gènere</i>	<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Misses</i>	<i>Total dots (en lliures)</i>	<i>Categoria social</i>	<i>Relació mer-cantil</i>
104	08/01/1711	Muller	Montfar	Sorts	Francesc	0	pocs diners	chb	
105	02/09/1714	Home	Mas	Duran	Francesc	0	pocs diners	bhp	×
106	04/04/1735	Home	Argemir	Creixell	Oleguer	0	pocs diners	chb	×

Abreviacions emprades: **nob**, noble; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **cav**, cavaller; **bhp**, burgès honrat de Perpinyà.

El quadre està ordenat segons els dots, un concepte sota el qual incloem la suma dels dots que cada difunt deixa als seus fills, i hi hem afegit els diners que també deixa a la muller. Quan desconeixem els dots, ho hem ordenat segons el nombre de misses que demanen. Tot i així, hi ha alguns casos especials que cal comentar i que hem assenyalat amb un asterisc. El dot de Josep Bru sembla que és l'herència, però no està clar, cosa que també succeeix amb Ignasi Soler. Si això es confirmés, ambdós personatges caldria situar-los molt més avall en el quadre, ja que se suposa que els dots secundaris (que no els coneixem) serien menors. Joan Lapeira, per la seva banda, dóna 3.000 lliures a cada fill/a que tingui en el moment de morir, a banda de 5.000 lliures a la filla gran i 5.000 lliures més a la muller. Nosaltres hem comptabilitzat 4 fills/es, i en resulta un total de 22.000 lliures. Però pot ser que en morir, Joan Lapeira tingués més o menys filles. El mateix passa amb Baltasar Barrera, que deixa 1.000 lliures a cada fill, nosaltres hem comptat 4 fills. Els casos de Ramon Sambassart, Josep Agulló i Francesc Costa són una mica diferents. Desconeixem el nombre de fills que van tenir en el moment de la seva mort, amb la qual cosa hem comptabilitzat la xifra més petita, que suposa que només va ser un, però coneixent els hàbits de l'època, segurament van ser més, i per tant, caldria situar-los més amunt en el quadre. Hem de tenir present que els dots de Francesc Antic són dobles. Resulta difícil fer-ne una equivalència a lliures però sí que ens hi podem aproximar. El 1719 Honorat Pallejà deixava 200 dobles per valor de 1.120 lliures, la qual cosa significa que una dobla equivalia a 5,6 lliures.⁹² Semblantment, el 1732, Josep Faust de Potau deixava 100 dobles per valor de 5 lliures i 12 sous cadascuna.⁹³ Si utilitzem aquestes equivalències com a referent, a Francesc Antic caldria situar-lo més amunt en el rànquing de riquesa, atès que els dots sumarien unes 10.240 lliures aproxima-

92. *Cfr.* AHPB, 861, 2n llibre, fol. 57.

93. *Cfr.* AHPB, 924, 1r llibre, fol. 20.

dament. Tot i així no ens hem volgut arriscar a fer l'equivalència i ho hem deixat en la forma original. Un altre terme que cal aclarir és el de "pocs diners". Sota aquest concepte hem volgut resumir una sèrie d'informacions que ens proporcionen els testadors quan no especifiquen els dots que donen. És molt freqüent trobar-se queixes dels pocs diners que tenen (Josep Carreras, Francesc Toda, Francesc Mas), per l'existència de deutes pendents de pagar o de cobrar (Josep Bernal, Josep Corbera, Hug de Sant Joan), per la pèrdua del dot que va rebre en matrimoni (Francesc Junyent, Esteve Serra), etc. Són un seguit d'informacions que ens mostren de manera més o menys objectiva la consciència que tenien els nostres protagonistes de trobar-se en una situació econòmica difícil.

Dins el quadre també hem afegit el nombre de misses que encarreguen els difunts pel repòs de la seva ànima. Durant un temps vam pensar que aquest criteri podria ser útil per determinar el nivell de riquesa, ja que normalment les misses que es demanaven eren "de caritat a sis sous cadascuna". Però a mesura que anàvem aprofundint en la recerca vam descobrir les dificultats d'aquest criteri. Primer perquè el nombre de misses que el difunt demana pot ser proporcional, no tant a la seva riquesa, com al grau d'identificació amb la fe cristiana. Però en segon lloc, la relació entre dots i nombre de misses no sempre és proporcional, ja que trobem casos en què una persona demana moltes misses i descobrim que deixa pocs diners en dot per als fills (Josep Agulló o la muller de Josep Josa), i altres que demanen poques misses però que en canvi sí que deixen grans quantitats de diners als fills fadristerns (Gaspard Berart, Joan Copons, Francesc Amigant, per exemple). Tot i així, quan comparem el nombre de misses amb els dots podem veure que en general sí que hi ha una certa regularitat en un sentit molt concret: una persona que demana moltes misses segurament es troba en una situació econòmica molt més favorable que no pas qui en demana poques. Constatar això, que pot semblar evident a simple vista, és més interessant del que sembla, ja que significa que el criteri del nombre de misses pot resultar útil per fer una primera aproximació econòmica quan no tenim altres informacions de caire econòmic. I on posem el límit? Ens ha semblat que la xifra de mil misses pot ser un bon indicador. Fixem-nos en les xifres. Tres quartes parts del que hem anomenat "classe amb dificultats econòmiques" demana menys de mil misses o no en demana, mentre que una quarta part demana mil misses i només tres demanem més de mil misses (Hug de Sant Joan i les mullers de Josep Josa i Francisco Tord). Amb la classe benestant la diferència no és tan clara, però sí perceptible: vint-i-dues de les cinquanta-quatre persones d'aquest grup demanen menys de mil misses, mentre que la resta (trenta-dues persones) en demanen mil o

més.⁹⁴ La conclusió a què s'arriba és que certament no es poden fer estudis econòmics a partir del nombre de misses, però sí que és cert que aquesta informació resulta interessant de tenir-la present ja que, a banda de parlar-nos de la religiositat, també pot ser útil per completar algunes informacions i estudis de caire econòmic.

Un tema diferent el representen els testaments de les mullers. Com hem dit a la introducció a aquest capítol, hem trobat el testament de quaranta-nou mullers dels nostres protagonistes que, sumats als testaments dels homes, ens permeten estudiar la situació econòmica de 106 persones diferents. D'aquests, en vint-i-tres casos la informació que tenim procedeix exclusivament dels testaments de les mullers. La pregunta que ens podem formular és si resulta lícit comparar els testaments dels homes i les dones en igualtat de condicions, ja que segurament el nivell de riquesa d'un i altre no és el mateix, tot i que en vida compartissin els béns. El següent quadre és una primera aproximació a aquesta problemàtica. Hi comparem les informacions que tenim d'aquells casos en què hem trobat el testament dels dos cònjuges.

Quadre 30

Comparació entre els testaments dels marits i les mullers⁹⁵

	<i>Gènere</i>	<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Nombre misses</i>	<i>Dots (en lliures)</i>
1	Home	Antic	Sanpere	Francesc	2.000	2.000
	Muller	Antic	Bonastre	Tecla	700	pocs diners
2	Home	Blanes	Desbac	Francesc	2.500	8.000
	Muller	Blanes	Pinós	Isabel	2.000	
3	Home	Cardona	Vidal	Francesc	500	
	Muller	Cardona	Alòs	M. Anna	500	pocs diners
4	Home	Carreras	Talavera	Josep	500	pocs diners
	Muller	Carreras	Gachapai	Lluïsa	800	
5	Home	Cartellà	Sabastida-Àrdena	Josep Galceran	1.000	
	Muller	Cartellà	Fons	Ignàsia	1.000	1.000
6	Home	Catà	Bertran	Josep	500	
	Muller	Catà	Roig	M. Àngela	300	pocs diners

94. De fet, la xifra de 1.000 misses esdevé una autèntica frontera. Del total de 22 persones que demanen aquest nombre de misses, 12 eren de la classe benestant i 10 de la que té dificultats econòmiques.

95. En aquest quadre només hem recollit els testaments de les famílies que ens proporcionen dades comparables.

	<i>Gènere</i>	<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Nombre misses</i>	<i>Dots (en lliures)</i>
7	Home	Copons de Llor	Vilar	Ramon	500	
	Muller	Copons de Llor	Armengol	Josepa	1.000	4.000
8	Home	Ferran	Sacirera	Felip	1.500	6.500
	Muller	Ferran	Fivaller	Anna	600	6.000
9	Home	Ferrer	Sitges	Emmanuel	100	1.000
	Muller	Ferrer	Ferrer	Josepa	500	1.000
10	Home	Gualbes	Copons	Bonaventura	500	pocs diners
	Muller	Gualbes	Vilallonga	Anna	600	
11	Home	Josa	Agulló	Josep	1.500	
	Muller	Josa	Dalmases	Caterina	2.000	1.500
12	Home	Lapeira	Perera	Joan	1.000	22.000
	Muller	Lapeira	Cardona	Maria	1.000	1.000
13	Home	Lledó	Dalmases	Pau	1.000	
	Muller	Lledó	Bac	Teresa	300	pocs diners
14	Home	Maresc	Huguet	Joan Francesc	2.000	
	Muller	Maresc	Costa	M. Àngels	1.000	
15	Home	Mercader	Moragues	Magí	0	1.000
	Muller	Mercader	Sitges	Maria	800	
16	Home	Montfar	Puig	Francesc	0	
	Muller	Montfar	Vidal	Maria	0	
17	Home	Pera	de Tort	Anton	1.000	
	Muller	Pera	Cortada	Teresa	1.500	5.500
18	Home	Sabater	Sanz de Latras-Agullana	Martín	3.000	29.000
	Muller	Sabater	Copons	Sabater	1.000	100
19	Home	Sadurní		Jeroni	2.000	20.000
	Muller	Sadurní	Nadal	Maria	1.000	6.000
20	Home	Sambasart	Roger	Ramon	2.000	2.000
	Muller	Sambasart	Feu	Teresa	2.000	
21	Home	Sant Joan	Llobregat	Nicolau	500	1.000
	Muller	Sant Joan	Many	Anna	1.000	3.000
22	Home	Soler	Junyent	Ignasi	1.000	3.000
	Muller	Soler	Bòria	Maria	0	2.000
23	Home	Toda	Gil	Francesc	0	pocs diners
	Muller	Toda	Fontana	Francesca	0	

	<i>Gènere</i>	<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Nombre misses</i>	<i>Dots (en lliures)</i>
24	Home	Vilana-Puig-marí	de Vilamala	Francisco	2.000	
	Muller	Vilana-Puig-marí	de Vilamala	Anna	2.500	

Primer de tot veiem que hi ha una tendència a la igualtat pel que fa al nombre de misses que cada un dels cònjuges demana: en divuit dels vint-i-quatre casos la diferència és menor a mil misses (75%), i en quinze d'aquests casos la diferència és igual o inferior a cinc-centes misses. Una igualtat que també es manté si ho mirem en xifres absolutes: en nou casos els homes demanen més misses que les dones, en nou casos les dones demanen més misses que els homes i en sis casos demanen exactament la mateixa xifra. Si ens fixem en els dots la situació canvia una mica. Dels deu casos que podem comparar (perquè tenim els dots dels dos cònjuges), en sis els homes deixen un dot més grans als fills fadrísterns, en tres el dot dels homes i les dones és el mateix i només hi ha un cas on una muller deixa més diners que el seu marit (Anna Sant Joan). A més, dels sis casos en què els homes deixen més diners que no pas les seves mullers, en tres la diferència és molt gran (Joan Lapeira, Martín Sabater i Jeroni Sadurní). Aquestes dades cal relativitzar-les, ja que, sovint, en morir, el marit estipulava la majoria dels dots de tal manera que a la muller li quedaven poques propietats per deixar en herència. Però també és cert que a vegades es produïa el contrari i la dona, com recordava Josepa Copons, vídua de Ramon Copons, fixava els dots dels fills “usant de la facultat a mi donada per lo dit noble Senyor Don Ramon Copons, marit meu, en son últim testament”.⁹⁶ D'altra banda, també és cert que d'aquesta primera i reduïda anàlisi es poden extreure un bon grapat de conclusions per als estudis de gènere. Ens interessa constatar un altre fet molt concret: hi ha una certa tendència a la igualtat entre els testaments dels homes i les dones. Una igualtat que és molt evident en el nombre de misses, però quan es tracta de deixar diners, els homes mostren una tendència a la superioritat. Pensant en la validesa del nostre treball sobre la situació econòmica de la classe dirigent, hem de considerar els testaments de les mullers com una situació de mínims, i que normalment el marit tindrà una situació econòmica igual o superior a la de la seva dona.

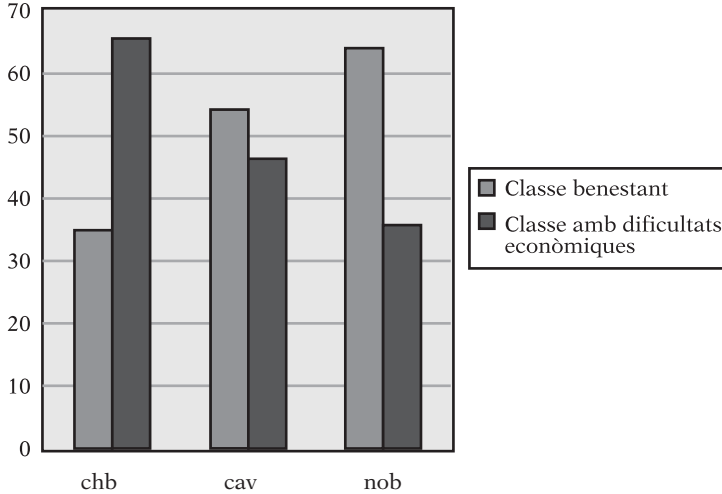
96. AHPB, 870/33, fol. 147.

En aquest sentit, els casos de Lapeira i Martín Sabater resulten il·lustratius. Si ens hi fixem, només en els testaments de les mullers podríem pensar que tenen una situació econòmica difícil (1.000 i 100 lliures respectivament), una imatge que desapareix quan observem els dots dels marits (22.000 i 29.000 lliures respectivament). Aquests casos es combinen amb altres com els de Felip Ferran, Emmanuel Ferrer i Ignasi Soler, que tenen xifres similars en els dots d'ambdós cònjuges, o el d'Anna Sant Joan i Many, un dels pocs casos en què la muller deixa una herència per un valor sensiblement superior al del marit (3.000 lliures davant les 1.000 lliures del marit).

Tenint presents totes aquestes consideracions podem endinsarnos en el comentari del quadre de la situació econòmica de la classe dirigent del Principat (quadre 54). Tot i que aquest grup de persones està condicionat en certa manera pels testaments que hem trobat, creiem que reflecteix bastant bé aquesta societat complexa, formada per nobles, cavallers, ciutadans honrats i mercaders. Les xifres totals del quadre mostren que hi ha quaranta ciutadans honrats (38%), vint-i-dos cavallers (21%) i quaranta-quatre nobles (41%). Unes proporcions que s'ajusten bastant bé a les que estem exposant en aquest treball, en què la noblesa sempre representa entre la meitat i una tercera part del total de la classe dirigent. Com hem dit abans, la informació que tenim es pot treballar de moltes maneres diferents. Una d'aquestes maneres és la diferenciació que esmentàvem entre una "classe benestant" i una "classe amb dificultats econòmiques". El primer grup estaria format per cinquanta-quatre persones mentre que el segon en tindria cinquanta-una. Vist així podem adonar-nos que dins la "classe benestant" trobem catorze ciutadans honrats (26%), dotze cavallers (22%) i vint-i-vuit nobles (52%). Aquí podem veure que la noblesa sembla ser majoritària entre les persones econòmicament més viables. Si parem atenció al segon grup, la "classe amb dificultats econòmiques", les proporcions canvien notablement. Així, tenim vint-i-sis ciutadans honrats (50%), deu cavallers (19%) i setze nobles (31%), cosa que suposa que és la ciutadania honrada la que socialment es troba al final de l'escala social i també ho està en l'escala econòmica. Tot i així cal destacar que la xifra de nobles dins aquest grup és ben elevada, ja que representen una tercera part, molts més que no pas els cavallers. Una altra aproximació és veure l'adscripció dins de cada estament als sectors socialment rics o pobres. Així, dels quaranta ciutadans honrats, el 35% pertany a la classe benestant i el 65% a la classe amb dificultats econòmiques; dels vint-i-dos cavallers, el 54% serien "rics" i el 46% "pobres"; dels quaranta-quatre nobles, el 64% pertanyerien a la classe benestant i el 36% a la que té pro-

Gràfic 16

La situació econòmica dels testaments (en %)

blesmes econòmics, justament la situació inversa que els ciutadans honrats. El següent gràfic il·lustra aquestes xifres.

Sembla haver-hi una certa relació entre noblesa i riquesa, els nobles tenen en general més diners que els estaments inferiors i el seu prestigi social en certa manera està fonamentat també en una primacia econòmica. En l'escala social comprovem que també els més pobres són els ciutadans honrats, mentre que els cavallers, que en l'escala social representen un grau mitjà, en l'escala econòmica també mantenen aquesta posició intermèdia. Ara bé, això no ens pot fer oblidar que hi ha una presència considerable de nobles entre les persones amb dificultats econòmiques (un 36%), la qual cosa és indicativa que potser la situació és una mica més complexa del que sembla.

Per seguir avançant amb la nostra anàlisi, podem centrar ara l'atenció en el que hem anomenat la classe benestant. Una mirada a les xifres del quadre 29 mostra que és possible dividir aquest sector social en dos grups més, situant el límit en les persones que deixen dots per un valor igual o superior a 10.000 lliures. En aquest sentit potser podem parlar d'una "classe mitjana" i una "classe alta". La primera estaria formada per trenta-set persones i la segona per disset. Si hem dit que la noblesa sembla que predomina entre la classe benestant això s'accentua en el cas de la "classe alta", en què representen el 59% del total (deu dels disset membres). Però aquesta impressió desapareix

quan observem com de les nou persones que tenen dots per valor de 20.000 lliures o més, quatre són ciutadans honrats (gairebé la meitat) i quatre tenen relacions comercials. Si posem atenció a identificar qui són aquests personatges veurem la gran varietat de situacions. El primer de tots és el marquès de Castellbell, Joan Amat, un reialista conegut del qual ja hem parlat, però el segon és Josep Dalmau Capcir, un perfecte desconegut dins l'àmbit institucional català, que sembla que participa ben poc en la vida política del país. Doncs bé, aquest senyor era fill d'un pagès de Montbrió (Tarragona) i sembla que va ser sergent de la Coronela i fou ferit a l'agost de 1713. A més, fou una de les persones que durant la segona meitat del segle XVII va invertir més en companyies comercial, en concret unes 48.573 lliures.⁹⁷ D'altra banda, també resulta interessant fixar-se que Dalmau és la persona que demana més misses pel repòs de la seva ànima (7.000 lliures), la qual cosa s'adequa perfectament a les seves possibilitats econòmiques. Vist globalment, ens adonem com el seu perfil és un bon exemple d'aquelles persones que no han passat als grans llibres d'història, però que en el seu moment van adquirir grans fortunes, tot i procedir d'estaments socials ben baixos. Els tres següents, Josep Galceran, Martín Sabater i Gaspar Berart, pertanyen a famílies nobles més o menys "de llarga tradició", que s'implicaren fortament en els esdeveniments polítics del moment, tal i com hem vist en els apartats anteriors. De tots tres, potser cal destacar la figura de Gaspar Berart, un bon contrapunt a Josep Dalmau pel que fa al nombre de misses que encarrega. Com podem veure, Gaspar demana pel repòs de la seva ànima sis-centes misses, una xifra que considerada aïlladament ens podria fer pensar que pertany a un grup social amb problemes econòmics, cosa ben allunyada de la realitat. Entre aquests tres hi ha la figura de Josep Mora i Cirera, que respon al model de família burgesa ascendent, fill d'un conegut mercader ascendit a cavaller, Josep assolí la noblesa el 1699 i el seu fill fou el conegut marquès de Llo. Tot i així, no hem pogut saber si es dedicà professionalment a activitats mercantils.

Joan Lapeira, el següent personatge amb el qual ens trobem, també mereix un comentari especial. Aquest mercader, que va esdevenir cavaller el 1699 i noble el 1706, és un perfecte exemple de les possibilitats que oferia la societat catalana d'ascendir en l'escala social. Ben relacionat amb l'elit mercantil del Principat, amic personal de Joan Kies i Arnald Jäger, va ser un actiu mercader implicat tant en els assentaments de l'exèrcit, les botigues de teles i les assegurances com en les companyies

---

97. Cfr. LOBATO FRANCO, I., *Compañías...*, p. 60.

comercials, en les quals va arribar a invertir 35.250 lliures⁹⁸ Tot i així, sembla que es va mantenir al marge de les grans disquisicions polítiques, ja que, d'una banda, l'arxiduc el va fer noble, però, de l'altra, José Patiño el va nomenar administrador de la nova Taula de Canvis.⁹⁹ El mateix perfil té Jeroni Sadurní, un mercader ennoblit molt tardanament i que abans havia estat botiguer de teles. Poc implicat en la vida política del país (participa només en una Conferència), Jeroni també va estar vinculat amb l'elit mercantil, atès que va ser un dels creditors de Kies i Jäger el 1705 i tenia relacions comercials amb els Feu. La riquesa de Jeroni, però, deuria de ser més gran, ja que sabem que el seu fill, també anomenat Jeroni, donava un dot a la seva filla de 25.000 lliures.¹⁰⁰ Com en el cas de Joan Lapeira, no sembla que es decantés per cap opció política d'una manera evident. Entre la resta de personatges d'aquest grup trobem grans personalitats nobiliàries dels constitucionalistes, com el marquès de Besora, el marquès de Montnegre, el comte de Plasència, el comte de Múnter, tot i que també hi ha el marquès de Cerdanyola, un reialista conegut. En aquest sentit, és interessant constatar que nou membres d'aquesta elit d'un total de disset eren o havien arribat a ser comtes o marquesos. D'altra banda, també cal destacar que hi ha dos dels tres nobles que participen més a les institucions catalanes (Josep Galceran de Pinós i Joan Copons) i que l'altre noble que més participa (Felip Ferran) apareix poques línies més avall dins del referit quadre 29. Si ens fixem en allò que hem anomenat "classe mitjana", les xifres comencen a normalitzar-se. Veiem que hi ha nou ciutadans honrats (24%), deu cavallers (27%) i divuit nobles (49%), i que gairebé la meitat (el 40,5%) tenen relacions comercials. Entre aquests hi ha personatges tan coneguts com Cristòfol Lladó, Anton Pera, Domingo Mora, Baltasar Barrera, Francesc Bastero, Francisco Molines, Francesc Antic o Ramon Sambassart. Entre els nobles trobem tant Josep Agulló (marquès de Gironella) com Felip Ferran, Francesc Blanes (comte de Centelles), Bernat Aimeric o Josep Ribera Claramunt. Tot plegat, els noms i les dades que podem observar són ben il·lustratius d'aquest conjunt social heterogeni que componia la classe dirigent catalana.

Més interessant, però, resulta la "classe amb dificultats econòmiques". Com hem dit abans, dins d'aquest grup hem inclòs una sèrie de persones que no ens informen dels dots que deixen als seus fills però sí que transmeten informacions que ens permeten inferir que tenen

98. Cfr. GARCÍA ESPUCHE, A., *Barcelona entre dues guerres...*, p. 316 i LOBATO FRANCO, I., *Compañías...*, p. 60.

99. MOLAS, P., *Comerç...*, p. 219.

100. AHPB, 961, fol. 205.

problemes econòmics. D'altra banda, és també en aquest apartat on cal anar més amb compte a l'hora de valorar el significat dels dots que donen les mullers, atès que hi ha una tendència que els dots que deixen siguin inferiors als dels seus marits (trobem, per exemple, la muller de Martín Sabater, el quart home més ric del nostre estudi). Per això, més que dur a terme un estudi precís sobre les xifres, que d'alguna manera és el que hem fet amb la "classe rica", convé valorar el grup en conjunt, sense entrar en gradacions. Tot i que els ciutadans honrats representen una clara majoria dins el grup, ja hem destacat que la presència de nobles també és considerable, cosa que pot sorprendre veient la imatge que tenim de la "classe benestant". Entre aquests trobem persones que a primera vista resulta difícil d'imaginar que estiguessin en aquesta situació, com ara Pere Torrelles, Josep Josa, Josep G. Cartellà, Emmanuel Ferrer i Sitges, Pere Planella i Dusai, Francesc Junyent, Bonaventura de Gualbes, Josep Terré, etc. Més sorprenent és constatar la presència d'un gran nombre de persones vinculades al comerç. En concret, dels cinquanta-un noms que conformen aquesta classe amb dificultats econòmiques, vint-i-dos tenen relacions comercials (42%), una proporció gairebé idèntica a la dels que pertanyien a la "classe benestant". Entre aquests trobem també persones ben conegudes com ara Joan Claresvalls, Francesc Bassols, Magí Mercader, Salvador Massanes, Esteve Serra o Oleguer Argemir. Cal afegir-hi una llarga llista d'altres personatges, cavallers i ciutadans honrats, dels quals hem anat parlant al llarg d'aquest treball, ja sigui per la seva implicació política, la participació en les institucions o per les seves relacions familiars: Ramon Sabater, Gabriel Bòria, Josep Josa, els germans Saiol, Josep Terré, Fèlix Vadell, Valentí Armenteres, Felip Quintana, Josep Carreres, etc.

Si quan parlàvem de la classe benestant hem destacat que entre els més rics hi apareixien algunes de les persones que més participaven a les institucions catalanes, aquí també podem constatar el mateix. Entre aquests, trobem un Salvador Massanes (el segon que més vegades participa a les institucions) Josep Terré, Bonaventura Gualbes i Ramon Sabater. Una imatge que ens confirma el perfil múltiple d'aquesta elit dirigent, en la qual participaven tant rics com pobres en igualtat de condicions. Podem veure que dins el grup de les persones amb dificultats econòmiques, sense negar que hi ha una certa preeminència dels ciutadans honrats, també és cert que es repeteix la mateixa constatació que fèiem abans: la gran heterogeneïtat dels perfils. Perquè si el que fem ara és fixar-nos en la vessant política, des de la perspectiva econòmica trobarem la mateixa barreja. Entre els disset més rics hi ha cinc reialistes (Amat, Sabater, Mora, Amigant i Marimon), quatre "no definites" (Lapeira, Bru, Sadurní i Vertamon) i vuit constitucionalistes

(Dalmau, Pinós, Berart, Berardo, Clariana, Copons, Descatllar i Lanuza), i entre els més pobres hi ha tant constitucionalistes (Pere Torrelles, Joan Bonaventura de Gualbes, Francisco Toda, Magí Mercader, Emmanuel Ferrer o Josep Terré) com no definits (Baltasar Riba, Jacinto Blanc, Joan Claresvalls, Francesc Nicolau de Sant Joan) i realistes (Pere Planella Dusai, Esteve Serra, Onofre Montsalvo o Pere Cardona). En el fons, i aquesta és la conclusió que podem extreure de l'estudi, observem que en l'aspecte econòmic no és possible establir relació entre estatus social, vinculació comercial, orientació política i el nivell de riquesa. Creiem que el quadre resulta molt útil per mostrar alguns trets d'aquesta classe dirigent catalana, tan complexa i moderna alhora. Si en les planes anteriors hem vist que tots els estaments socials estigueren en continu moviment, ara ens adonem que aquests canvis no posseïen una relació directa amb la situació econòmica de cada personatge. Si hem mostrat el progressiu pes que adquireix l'elit mercantil dins la classe dirigent, ara veiem que aquesta elit també es mostra molt diferent en l'àmbit econòmic, ja que de persones amb relacions comercials n'hi ha en tots els grups que hem dibuixat. Si abans ens hem apropat a allò que podria ser una elit dirigent que és present en les institucions d'una manera continuada, ara ens adonem que està formada per una gran varietat de membres, ja no estamental, sinó també econòmica, des de grans fortunes com Josep Galceran de Pinós o Joan de Copons, fins a persones de pocs recursos econòmics com Pere Torrelles, Salvador Massanes o Ramon Sabater. Tot plegat, una classe dirigent que no resulta gens fàcil d'encabir dins de plantejaments simples.

Ens podem preguntar fins a quin punt aquest estudi no està influenciat i condicionat pel tipus de documentació en què ens hem basat i si els resultats s'han forçat per tal de donar una imatge determinada. En aquest sentit, val la pena contrastar les nostres dades amb altres fonts que ens permetin valorar si s'adeqüen més o menys a la realitat. El següent quadre mostra algunes de les informacions que ens proporciona Mateo Brugera sobre el segrest de béns de 1714 a què foren sotmesos gran part dels constitucionalistes. Hem recollit només el noms dels personatges que apareixen a la nostra base de dades i que tenien hisenda.

Quadre 31

El segrest de 1714

	<i>Nom</i>	<i>Renda hisenda (en lliures)</i>
1	Pinós, Galceran	2.578
2	Aguilar, José	1.144

	<i>Nom</i>	<i>Renda hisenda (en lliures)</i>
3	Copons de la Manresana, Joan	1.133
4	Ribera, José	1.010
5	Peguera, Guerau	1.000
6	Lanuzà, Joan	800
7	Bòria, Gabriel	764
8	Berart, Gaspart	700
9	Torrelles, Pere	455
10	Ferran, Felip	425
11	Codina, Ramon	403
12	Argemir, Oleguer	387
13	Tamarit, Salvador	371
14	Toda, Francisco	247
15	Roca Júlia, Emmanuel	213
16	Berenguer, Anton	70
17	Gualbes, Bonaventura	52

Font: BRUGUERA, M., *Historia del memorable...*, p. 383 i ss.

Més que les xifres en si mateixes, interessa veure la posició relativa de cada persona, és a dir, si els que apareixen com els més rics també ho són en el nostre estudi, i a la inversa. Podem veure que això es confirma gairebé sempre, i les excepcions es poden explicar perfectament. Per exemple, els sis primers de la llista també estan situats entre els primers del nostre estudi. Josep Galceran de Pinós, que en aquest quadre figura com un home molt ric, també ho és al nostre estudi, com Joan Copons o Joan Lanuzà. Josep Ribera apareix una mica més avall en la nostra llista, però pertany clarament al grup que hem anomenat “classe benestant”. En canvi, ens pot sorprendre el cas de Guerau de Peguera, que segons el nostre estudi estaria entre els que tenen menys recursos. Però això és una falsa impressió, ja que la informació que nosaltres tenim d'aquest personatge procedeix de la seva muller, i hem vist que les mullers, de vegades, deixen dots molt reduïts perquè la part més important dels béns familiars la deixa el marit. Una cosa similar podem dir de Josep Aguilar, que apareix com la segona persona més rica, mentre que al nostre estudi s'inclou dins la classe mitjana. En aquest cas, a més, sabem que els dots de les filles i fills secundaris ja s'havien repartit en gran part, la qual cosa expli-

ca perquè la xifra és tan baixa.¹⁰¹ Si ens fixem ara en el grup de les persones amb menys recursos econòmics, veurem com els noms de la nostra llista i els del segrest també coincideixen: Francisco Toda, Oleguer Argemí, Anton Berenguer o Joan Bonaventura de Gualbes. Enmig hi ha alguns casos que exigeixen una certa explicació. Per exemple, Gabriel Bòria. Nosaltres l'hem situat entre les persones amb dificultats econòmiques, mentre que en el quadre del segrest sembla que és una de les persones més riques. Això pot ser explicable per diverses raons, però la principal és que nosaltres a l'hora de definir la classe mitjana hem situat el límit en els dots iguals o superiors a 2.000 lliures. Si ens fixem en el cas de Gabriel Bòria, veurem que deixa uns dots per valor de 1.800 lliures, la qual cosa el situa en aquest punt intermedi de la riquesa/pobresa. A més, en aquest cas, com en el de Josep Aguilar, sabem que ja havia repartit els dots de les seves filles, i aquí només recull el dels fills.¹⁰² En aquesta "classe mitjana" també hi ha Felip Ferran, Gaspart Berart, Salvador Tamarit i Ramon Codina, aspecte que és comú als dos quadres. El cas d'Oleguer Argemir s'explica per si sol, ja que el testament que nosaltres hem consultat és posterior al segrest, s'hi queixa fortament de les conseqüències que ha tingut això en la seva economia familiar.¹⁰³ Pere Torrelles pertany a la tipologia de persones que no ens dóna cap informació econòmica precisa, però que mostra clarament la consciència de difícil situació econòmica. En el seu últim testament, datat el 2 d'octubre de 1717, es queixa del conflicte civil que té per la jurisdicció sobre el terme de Pallejà, que sembla que és l'única propietat que conserva.¹⁰⁴ A l'últim hi ha el cas d'Emmanuel Roca Júlia. Segons el segrest és dels més pobres, en canvi, per a nosaltres se situa dins la classe mitjana, amb uns dots per valor de 4.000 lliures. Es pot considerar que la seva hisenda no és tan petita com sembla (és sensiblement superior a les que hi ha darrere seu), i que les xifres no estan tan allunyades de les de Felip Ferran, per exemple, que pertany a la classe mitjana. Penso que en un sentit general les xifres del segrest i les nostres concorden bastant, i tot sense considerar que generalment les propietats immobles anaven a parar a mans de l'hereu, i que els beneficis d'aquestes propietats (que és la xifra en la qual es basa el quadre del segrest) generalment no són al testament. En un estudi precís del tema s'haurien de valorar totes aquestes variables, però això és una tasca que depassa els límits d'aquest treball. En tot

---

101. *Cfr.* AHPB, 861, 4t llibre, fol. 43.

102. *Cfr.* AHPB, 781/80, fol. 158.

103. Vegeu els comentaris que recollim a la fitxa de la base de dades.

104. AHPB, notari, 875, 1r llibre, fol. 163.

cas, fent un estudi aproximat de la problemàtica, hem trobat aquestes similituds, i cal esperar que a mesura que s'aprofundeixi en aquesta línia de treball les concordances seran encara més precises.

Un altre tema que es pot contraposar a l'estudi és que no estem valorant la variable temporal dels testaments. Això és una gran veritat perquè, per exemple, no és el mateix que una persona testí abans o després de 1714, ja que les conseqüències que pot tenir per a ella el segrest dels béns poden modificar sensiblement la seva economia familiar i la imatge que ens mostra el testament. Però això no deixa de ser també en certa manera una fal·làcia conceptual, ja que fins a quin punt podem dir que un testament representa exactament la situació familiar? Fins a quin punt la representa el dot d'un capítol matrimonial o els inventaris *post mortem*? De tots és ben conegut el cas de Pau Dalmases, un mercader ben ric que pels esdeveniments de la guerra i altres negocis va acabar en una situació econòmica ben apurada, tal i com va mostrar Isabel Lobato.¹⁰⁵ Les persones evolucionen al llarg del temps, la seva riquesa també, i per això el fet de valorar la riquesa d'una manera "objectiva" és una tasca molt difícil de dur a terme. Amb tot, el nostre estudi ha procurat tenir-ho present, i per aquesta raó incloem les dates dels testaments. Val la pena fer una ullada a aquest aspecte i valorar, per exemple, fins a quin punt el segrest de béns de 1714 va modificar sensiblement la situació econòmica tant dels reialistes com dels constitucionalistes. Primer de tot, hem de veure que dels cent sis testaments, quaranta-sis són anteriors a l'Onze de Setembre de 1714, i seixanta posteriors, és a dir, gairebé la meitat per període. Un fet curiós d'observar és que un bon grapat de persones testen poc abans del setge, com ara Gabriel Francisco Bòria (25 de maig), Gaspard Berart (14 de juny), Joan de Lanuza (28 d'agost) o Francesc Mas (2 de setembre), la qual cosa és indicativa de la consciència que tenien de la proximitat de la seva mort. Si ens fixem en les persones formen part d'allò que hem anomenat classe benestant, veiem que la igualtat també es manté. De les cinquanta-quatre persones, vint-i-quatre són anteriors i trenta són posteriors. Entre els primers, entre les persones que testen abans de 1714, hi ha tant constitucionalistes (Josep Galceran de Pinós, Gaspard Cortiada, Francesc Berardo, Narcís Descatllar, Joan de Lanuza, Felip Ferran o Bernat Aimeric) com reialistes (Martín Sabater, Josep Mora, Francisco Molines, Francesc Antic, Ramon Claver o Francesc Agulló). Això a primera vista pot resultar fins a cert punt normal, però el que potser no és tan normal és que després de 1714 també trobem tant constitucionalistes (Josep Clariana, Joan de Copons, Cristòfol Lladó,

---

105. LOBATO FRANCO, I., "Activitat econòmica...", p. 22.

Josep Mata, Salvador Tamarit, Josep Ribera) com reialistes (Josep Amat, Francesc Amigant, Josep Marimon o Pere Cartellà). Lògicament, els “no definits” amb una bona situació econòmica també es troben igualment repartits entre ambdós períodes. Des d’aquesta perspectiva ens podem preguntar fins a quin punt els fets de 1714 van condicionar i condemnar econòmicament tots aquells que van donar suport a Carles III, l’arxiduc. Certament, el segrest els va afectar molt durament, com podrem veure tot seguit, però tot i així en va haver que, com Joan de Copons,¹⁰⁶ a pesar de les seves queixes, encara es van poder mantenir en una situació econòmica decent. Volem dir, en el fons, que sense negar la duresa del segrest no podem atribuir a aquest fet la causa única dels processos d’empobriment.

Pel que fa a la “classe amb dificultats econòmiques” els processos es repeteixen exactament de la mateixa manera. Abans de 1714 trobem un bon grapat de constitucionalistes i de reialistes empobrits. Entre els primers podem destacar Francesc Sayol, Salvador Massanés, Joan Bonaventura Gualbes, Pere Torrelles o Baltasar Riba; entre els segons hi ha, per exemple, Josep Agulló o Onofre Montsalvo. Pel que fa als constitucionalistes amb pocs recursos que testen després de 1714 trobem Emmanuel Ferrer, Magí Mercader, Josep G. Cartellà, Josep Terré, Francisco Costa o Oleguer Argemí, els quals no tenen una situació econòmica gaire allunyada d’alguns reialistes que també testen passat el setge, com ara Francesc Junyent, Pere Planella i Dusai, Francesc Cardona o Esteve Serra i Vileta. Tot plegat, veiem que encara que els reialistes van ser els que guanyaren la guerra, això no significà que millorés la seva situació econòmica. En conjunt,ensem que aquestes xifres demostren, una vegada més, la complexitat de les situacions i la multitud de factors que intervenen a l’hora de determinar una realitat. No es pot dubtar dels efectes negatius que va tenir el segrest de 1714, però tampoc es poden fer generalitzacions excessives, perquè després de 1714 ni tots els que defensaren Barcelona caigueren en la pobresa més absoluta, ni tots els que la van ocupar es van enriquir. Aquesta realitat no fa sinó parlar en favor de la modernitat de la societat catalana i de la seva classe dirigent, que és capaç d’adaptar-se a les situacions canviants de cada moment històric. En el fons,ensem que a l’hora d’aproximar-nos a aquestes realitats, cal parlar cada vegada més de continuïtats que no pas de ruptures, en una línia que ja ha posat de manifest Benet Oliva.¹⁰⁷

---

106. Cfr. AHPB, 875, 2n llibre, fol. 112.

107. OLIVA, B., *La generació...*, p. 212.

A l'últim, pot resultar interessant fer una referència a les dificultats econòmiques que un grup important d'aquesta classe dirigent va patir, en part produïdes pels efectes de la guerra. Els testaments esdevenen un testimoni excepcional dels sentiments i de les percepcions que cada persona va tenir de la seva vida, i especialment de la responsabilitat de mantenir econòmicament la seva família. En aquest sentit, trobem nombroses queixes per la seva mala sort, per la ruïna econòmica, pels deutes, pels conflictes sobre els drets a una determinada herència, etc. Són testimonis ben vius d'un passat llunyà. Entre els diferents aspectes que semblen interessants de recollir destaca la concepció subjectiva sobre la pobresa. Un bon exemple ens el dóna Pere Cartellà, que al nostre estudi l'hem situat dins la classe benestant, ja que deixa uns dots per valor de 2.000 lliures. Doncs bé, aquest personatge, pel que fa al nombre de misses que vol encarregar per la seva ànima, diu que "no dispo eo non dexo per rahó de considerar ma Casa ab los ahogos grans", a la vegada que encarrega al seu fill Ignasi que pagui els deutes pendents que el seu pare (és a dir, l'avi d'Ignasi) tenia amb els jesuïtes de Girona i que encara no s'havien pagat. Semblantment, encomana que pagui les misses per la seva mare, un altre deute que Pere encara no ha estat capaç de tancar.¹⁰⁸ Francesc Toda, el conegut advocat constitucionalista, demana que "per la col·locació en matrimoni carnal o espiritual de Raimunda, Maria i Teresa Toda, donzellas, mes fillas, se'ls sie donat de mos bens per llur collocació lo que sie menester, segons las forças i possibilitats de mos bens i dels de dita Sra. Francisca muller mia i mare de ellas, a vista dels pocs diners que tinc i dels càrrecs a que estan obligats".¹⁰⁹ Aquestes queixes es repeteixen contínuament, a vegades de manera insistent en un mateix testament, com ara el de Josep Costa, el qual demana per la seva ànima "tantas misses baixas quantas apareixerà a dits marmessors segons las forsas de ma heretat". Però per si no quedés clar, a l'hora de determinar els dots per a les seves filles estipula que es doni "la quantitat a que es judicarà proporcionada i rahanable, hagut de rahó a las possibilitats i forças de ma heretat".¹¹⁰ En aquest sentit, una de les declaracions més contundents de pobresa ens la proporciona el reialista Esteve Serra Vileta, el qual, el 1729, no tenia més remei que afirmar que "conec i reconec molt be ara, las pocas forças de ma heretat i bens i lo poc o no res que de aquells pot restar".¹¹¹ Semblantment, Emmanuel Mas,

---

108. *Cfr.* AHPB, 861/54, 31.

109. AHPB, 875, 1r llibre, fol. 199.

110. AHCB, III.22, Pere Llosas, fol. 157.

111. AHPB, 875, 1r llibre, fol. 290.

l'autor del dietari conservat al Seminari Conciliar de Barcelona, fa el testament "sabent que las forçes de ma heretat són molt tenuous".¹¹² No per casualitat deixava encarregades 350 misses i feia hereu el fill que tindria de la seva muller, en aquells moments embarassada. Expressions com aquestes mostren d'una manera molt més viva la duresa de les condicions que no pas les fredes xifres amb les quals hem estat treballant fins ara. Ens hi hem basat sobretot a l'hora de fixar el concepte "pocs diners" que, com hem dit, apliquem als casos en els quals no tenim quantificats els dots dels fadristerns.

Un altre aspecte que destaquen els testadors són els durs efectes que van produir en la seva hisenda les continuades guerres i el segrest dels béns. No oblidem que, entre 1697 i 1714, Barcelona va patir cinc setges. Oleguer Argemir, un ciutadà honrat que va ser conseller tercer el 1710 i participà activament a les juntes que es crearen durant el setge de 1713, ens ha deixat un testimoni ben paradigmàtic. Després de parlar sobre el dot que va rebre de la seva muller, Teresa Argemir Duran, i de la pèrdua d'alguna collita, constata que "En lo venider no causa admiració las crescudas quantitats que jo he gastat del any 1696 en que contrahí matrimoni ab Teresa Argemir Duran fins vuy. Lo any 1697, per causa del siti de esta capital, dita muller mia ab família se'n anà d'esta ciutat, lo que ocasionà algun gasto i ab dita marcha i retorn a esta ciutat, com per la manutenció de la casa en esta ciutat, en lo qual any se perdé la collita; que en lo any 1705 forem asitiats, i (...) isquerem de Barcelona i nos anarem a Pedralbes deixant la casa parada, tot lo que portà molt gasto, i en dit any se perdé molta part de la collita. Que en lo any 1706 fórem semblantment asitiats, i los asitiadors destrueixen las casas i perderem la collita. I que los anys 1713 i 1714 gastàrem crescudas quantitats i respecte del segrest que durà fins al novembre de 1725 venguérem tot lo que poguérem i empenjàrem tot lo que poguérem per podernos mantenir i sustentar jo i ma crescuda família".¹¹³

El text, que és una autèntica crònica viva dels patiments que molts barcelonins sofriren durant aquells anys, s'ha de veure amb relació al del seu germà, Josep Argemir. En el testament d'aquest, signat a l'agost de 1714, s'acordava amb Oleguer que Josep podia gastar 300 lliures de l'heretat del seu pare, 200 lliures de les quals les podia utilitzar per allò que volgués. A més, deixava constància dels diners que Oleguer li devia i acaba parlant de "la poca roba de vestir i altres trastos que lo die de

112. AHPB, 881/16, fol. 20.

113. AHPB, 904, 1r llibre, fol. 93.

mon òbit jo tindrè”.¹¹⁴ L'hereu era el mateix Oleguer. Podem veure com el fragment mostra d'una manera ben clara que el continuat estat de guerra en què estigué immersa Catalunya va afectar notablement alguns sectors de la població. Maria Roca Júlia i Queffi, muller d'Emmanuel Roca Júlia i filla d'un important mercader genovès, és un altre bon exemple dels efectes de la guerra. En el seu testament, fet al gener de 1731, es queixava que el govern encara li devia les 3.300 lliures que el seu pare prestà “per servey del Rey en lo Siti del any 1697 en telas per fer sacs y plomo”, i també de les cases derruïdes que posseeix al pla d'en Lull: “unes cases que tenia i posseïa en lo Pla d'en Lluhis, las que vuy se troban espatlladas per fer la ciutadella i avaladas en vinti-dos mil lliures.”¹¹⁵ Havien passat trenta anys, però el record encara continuava viu. Magí Mercadé, un altre important comerciant, tampoc no va ser aliè a aquests efectes. Ell, que durant la segona meitat del segle xvii havia invertit 31.233 lliures en companyies comercials i que, a més, havia estat membre de la primera Junta Particular de Comerç, es mostra al final de la seva vida com una persona amb certes dificultats econòmiques. En el nostre estudi l'hem situat entre les persones amb pocs recursos, ja que quan va testar, el 1734, demanava que “lo número de misses i demás sufragis se podran celebrar de la charitat [sigui] en lo modo i forma que a dits senyors mos marmessors los serà ben vist dels quals espero tindran la mira al estat ab ques troba ma casa tan atrassada per causa de las pasadas guerras i estragos que ha suportat”.¹¹⁶ Semblantment, Felicià Sayol exposa que Teresa Montserrat li devia diners però que “per los contratemps de las guerras present ha patit i suportat grans treballs i misèries per la qual causa no pot de present satisfacer dita quantitat”.¹¹⁷

En la mateixa línia, Joan de Lanuza, un dels personatges més rics del nostre estudi, va patir les dures conseqüències de la guerra. Quan fa el seu testament, setze dies abans de l'Onze de Setembre, ha de constatar que a la filla Maria de Lanuza i Perellós, comtessa de Dosaguas, “li deu una [part] de la dot que se li assenyala, que per causa dels contratemps succeïts en estas guerras no se li han pogut satisfacer”.¹¹⁸ Josep Galceran de Pinós, per la seva banda, en un testament posterior, signat el 25 d'octubre de 1714, redueix a 20.000 lliures els dots que deixa a les seves filles.¹¹⁹ El cas de Josep Aguilar resulta ben

114. AHCB, III.22, fol. 62.

115. AHPB, 898, s/f.

116. AHPB, 880/14, fol. 68.

117. AHCB, III.22, fol. 51.

118. AHPB, 875, 1r llibre, fol. 216.

119. *Cfr.* AHCB, III.23, s/f.

paradigmàtic de com els efectes del segrest podien influir decisivament en l'economia familiar. Com hem dit abans, només hem trobat el testament de la seva muller, Francisca Aguilar Monfar, la qual deixava uns dots per valor de 2.000 lliures, una xifra que ens pot sorprendre una mica, ja que el seu marit figurava entre els homes més rics segons la llista del segrest de 1714. En el seu testament, fet al maig de 1738, ens ajuda a entendre el perquè d'aquesta situació. Hi fa constar que el seu marit està enterrat a Miralles (baronia de Segunt), segurament a causa de l'exili a què foren sotmesos, i que "trobantse algo aliviada la mia hacienda, en força de dita concòrdia [es refereix, segurament, a la concòrdia de 1725 segons la qual es retornaven els béns segrestats] sie dit cadàver traslladat (...) i sepultat en lo vas propi de la Casa Aguilar". A més, ens informa que vol donar més diners a una filla seva casada amb un Peguera Aimeric, però no pot fer-ho perquè "reconeixent que lo meu patrimoni se troba vuy molt extenuat a causa de los molts acreedors i de haver separat de ell la sua dot i la de dita M. Josepa de Copons Tamarit i de Copons".¹²⁰ Semblantment, Pau Dalmasas també es queixava d'aquesta situació i de l'efecte que havien tingut sobre la seva hisenda tots els esdeveniments passats. En el seu testament, fet el 1722, diu que els dots pels seu néts (que l'hereu ha de mantenir) es facin "segons las forças de ma heretat, i bens, tenint-se a la mira el molt han minorat mos bens per los grans encontres i excessius gastos han suportat, las crecuts càrrecs i obligacions a que estan tinguts i obligats".¹²¹

Un bon exemple de la duresa del segrest també ens el proporciona Joan Copons de la Manresana i Falcó. Com hem dit, aquest noble tan implicat en la vida política del país, figura entre els constitucionalistes i sembla que manté un bon nivell de riquesa, tot i que escriu després del segrest de 1714. Doncs bé, quan signa el testament en 1739, és a dir, catorze anys després que s'aixequés el segrest, encara es queixa dels efectes que aquest ha tingut sobre la seva herència, i ens diu com es troba "ma casa ab molts atrassos per ocasió de haver tingut tants anys las haziendas en segrest".¹²² A banda de deixar uns dots secundaris per valor de 12.000 lliures, comenta que a l'hereu li deixa un censal de 6.800 lliures que li fa el marquès de Ciutadilla, i que a un fill no li dona res perquè considera que ja en té prou amb les rendes eclesiàstiques que rep. Lògicament, el segrest de 1714 va afectar els constitucionalistes, però això no ens ha de fer perdre de

120. AHPB, 861, 4t llibre, fol. 43.

121. AHPB, 899, fol. 11.

122. AHPB, 875, 2n llibre, fol. 112.

vista que abans els reialistes també havien patit els efectes del segrest de béns que va dur a terme l'arxiduc. Ens en dona una bona mostra Francesc Cardona Vidal, fill del conegut advocat Pere Cardona. Francesc va ser desinsaculat el 1706 i va ocupar una plaça de regidor al nou Ajuntament borbònic. En el seu testament recorda que va ser receptor de la Batllia General "des del any 1696 fins lo any 1722, excepte des del any 1705 fins lo any 1714 en que mos bens foren confiscats per lo Sr. Emperador".¹²³ La seva situació econòmica sembla que no fou gaire fluïda, perquè el seu dot va ser de 2.000 lliures Honorat Pallejà, el conegut conseller tercer *reialista*, que fou desinsaculat pel Consell de Cent per atribuir-se tot el mèrit de la defensa de Barcelona durant el setge de 1704, també va patir les conseqüències de la guerra. En el seu testament, fet al juny de 1719, parla de "la pobresa i misèria de mas nebodas de Perpinyà" i constata que "per raó dels contratemps passat són mos bens molt deteriorats".¹²⁴ Un altre cas és el d'Antonio Armengol Aimeric, fill d'Antonio Armengol Agulló, que nosaltres l'hem considerat com a "no definit". En el seu testament, signat en una data tan tardana com 1762, recorda com Jeroni Martí "recollí [diversos objectes] en la casa del Exm. Senyor baró de Rocafort, mon pare, sia al Cel, en lo any 1705, a fi de preservar-los dels saqueig del siti de esta ciutat".¹²⁵ Han passat cinquanta-set anys, però el record encara continua ben viu. Vist en conjunt, ens adonem que el temps no transcorre en va, i que encara que segons el nostre estudi trobem un nombre de persones amb un nivell de riquesa considerable, això no vol dir que no haguessin patit les conseqüències d'un estat continuat de guerra. No per casualitat, Teresa Lledó Bac, muller de Pau Lledó, parlava en una data tan tardana com 1748 de "la penúria i miserabilitat dels temps presents" i constata que una filla seva, Teresa Graells, es trobava en un situació en què "son molt curtas i tenuas las rentas i forças de son patrimoni".¹²⁶ Havien passat trenta-quatre anys des del setge de 1714 i encara no s'havien recuperat dels efectes.

Una altra causa latent de les dificultats econòmiques rau en els deutes que molts d'ells tenen. Per exemple, Gabriel Francisco Bòria, un dels personatges que segons el segrest de 1714 té una riquesa que el situa dins d'un grau mitjà, i que al nostre estudi figura com el més ric del grup que hem anomenat "classe amb dificultats econòmiques". Doncs bé, aquest personatge, que testa el 25 de maig de 1714, és a

---

123. AHPB, 875, 2n llibre, fol. 249.

124. AHPB, 861, 2n llibre, fol. 57.

125. AHPB, 911, 3r llibre, fol. 75.

126. AHPB, 938, fol. 45.

dir, poc abans del segrest, reconeix l'existència de deutes i exigeix que ningú pugui fruit de l'herència fins que "dits deutes no estigan del tot satisfets".¹²⁷ El testament fa pensar que Bòria var patir grans dificultats econòmiques, ja que les poques misses que demana (quatre-centes), exigeix que es facin "lo més prest sie possible", deixa molts pocs diners en forma de donatius i dóna a cada fill 600 lliures, ja que a les filles ja els ha donat el dot. En una situació similar trobem Josep Corbera, òlim Terré, que quan fa el seu testament, el 1703, reconeix que encara no ha complert amb algunes obligacions que li deixà la seva mare i que té una sèrie de deutes pendents que, com que n'hi ha un bon grapat, els posa en un memorial a part del testament.¹²⁸ A vegades, resulta interessant fixar-se en les persones a les quals els testadors deuen diners, perquè també indiquen vincles de confiança i relació. Per exemple, Josep Bernal, un cavaller aragonès del qual sabem ben poca cosa. A banda de reconèixer que se li deuen diferents rendes, també ens informa que té deutes pendents de cobrar, concretament amb el comte de Rocafort, amb Anton Berenguer i amb Jaume Riera, argenter.¹²⁹ Fixem-nos-hi bé: un comte, un cavaller i un argenter. Una gran varietat social que mostra el grau de simbiosi, també en l'àmbit econòmic, que presidia les relacions personals. Altres vegades, les dificultats les provocava precisament la nova situació política. Esteve Serra Vileta es queixava el 1729 del gran nombre de càrrecs i censos que havia de pagar, i especialment dels mals que li havia produït el cadastre, ja que, segons la normativa vigent aleshores, "se li mana pagar el catastro tot enter".¹³⁰ Com hem vist, tot i el seu magnífic currículum a favor de Felip V, va acabar els seus dies amb molt pocs recursos econòmics.

A vegades, la situació econòmica comportava l'obligació de signar èpoques amb els dots rebuts en el matrimoni. Aquest és el cas, per exemple, de Francesc Junyent i Vergós, el qual va rebre un dot de 10.000 lliures de la seva dona, Teresa Junyent i Agulló, de les quals no pot disposar en el moment de testar, l'any 1737, perquè "hi tinc firmat àpocas".¹³¹ És interessant observar que estem parlant d'un reconegut reialista, fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats, que protestà contra el dissentiment de Torrelles i que fou un dels setze administradors de Barcelona. Semblantment, un altre reialista, Pere Cardona, mostrava en

127. AHPB, 781/80, fol. 158.

128. *Cfr.* AHPB, 818/80, fol. 169.

129. *Cfr.* AHPB, 864, fol. 155.

130. AHPB, 875, 1r llibre, fol 290.

131. AHPB, 911, 1r llibre fol. 49.

el seu testament, publicat el 1725, com va rebre un dot de 3.000 lliures de la seva muller, Isabel Cardona Vidal, però que va haver de gastar-ne una part per arreglar la casa que tenien a Manresa.¹³² Però, lògicament, firmar àpoques no és un tret distintiu dels reialistes. Francisco Monfar i Sort, un constitucionalista que morí defensant Barcelona l'agost de 1714, fa constatar també que del dot de la muller "mon pare i jo li férem i firmarem apoca".¹³³ El mateix fet li succeeix a Ramon Sambasart, un cavaller relacionat amb l'elit mercantil que hem considerat "no definit", el qual confessa al seu testament que s'ha gastat 2.000 de les 9.000 lliures que va rebre de dot en el seu matrimoni amb Teresa Feu.¹³⁴ Una vegada més, observem que la guerra no sempre la guanyen els vencedors, i que hi va haver un bon grapat de persones que, tot i trobar-se en una situació política favorable a les seves idees (Esteve Serra, Francesc Junyent, Pere Cardona), això no va anar acompanyat necessàriament per una millora de la fortuna familiar.

Sovint, el tema que dóna lloc a fortes tensions és el dels plets pendents, dels quals depèn gran part de l'herència. Per exemple, Francesc Sayol i Quarteroni, germà dels coneguts Daniel i Antoni, i ben relacionat amb els Feliu de la Penya i els Feu, en 1719 deixava només 1.000 lliures de dot per a la seva neboda Teresa Feliu. La xifra sembla ben reduïda i, de fet, diu que viu gràcies a un censal de 14.000 lliures que li presta la casa Alentorn, en un conflicte que té amb ells. Lògicament, si el tema s'arranjava, la seva situació econòmica canviaria notablement.¹³⁵ Semblantment, Pere Torrelles explicava al seu testament de 1717 el conflicte per la jurisdicció civil i criminal del terme de Pallejà,¹³⁶ i el 1730, Ramon Sambasart tenia oberta una causa contra els hereus de Jaume Falgueras per l'herència de la seva mare, Francesca de Sambasart i Roger.¹³⁷ Més espectacular és el cas d'Anna Soler i Riber i Gualbes, vídua en segones núpcies de Lluís Soler i Peguera i en primeres de Francisco Riber. Aparentment es troba dins del grup de la classe benestant, ja que la seva filla, que no sabem si és l'hereva, va tenir un dot de 4.000 lliures i ara, en el moment de fer el testament, en 1730, li dóna 2.000 lliures més. Tot i així, aquestes xifres són fictícies, perquè aquests diners provenen d'un conflicte que té amb la casa Clariana pel cobrament d'unes 8.000 lliures que li han

---

132. *Cfr.* AHPB, 873/40, s/f.

133. *Cfr.* AHPB, 865/40 fol. 184.

134. *Cfr.* AHPB, 870, fol. 296.

135. *Cfr.* AHCB, III.22, fol. 104.

136. *Cfr.* AHPB, 875, 1r llibre, fol. 163.

137. *Cfr.* AHPB, 870, fol. 308.

de pagar Lluís Soler Riber (el seu marit difunt) i, abans que ell, el seu sogre Ignasi Soler Junyent.¹³⁸ La situació, doncs, és molt diferent, ja que sembla que els diners que posseeix aquesta vídua són ficticis, en dependre del fet de guanyar o no el plet. La pobresa no és un element que estigui absent de la classe dirigent.

Pere Planella, per exemple, parlava dels seus problemes i deia que “me consta del estat de ma casa i de las moltas obligacions deixo”.¹³⁹ De vegades la situació era tan precària que el testador demanava a la muller que es conformés amb la poca quantitat que heretava, ja que l'economia familiar no permetia res més. Aquest és el cas de Francesc Mas, un militar al servei de l'emperador que va morir l'Onze de Setembre. Quan féu el seu testament, nou dies abans de la caiguda de Barcelona, deixà a Isabel Mas i Vila, “charísima muller mia, la maseta de diamants té en son poder i per que li presenti i entregà antes del die de les nostres esponsalles (...) suplicant se done per contenta i satisfeta del present atès las pocas forsas de ma heretat”.¹⁴⁰ La pobresa podia arribar a casos extrems. Hug de Sant Joan n'és un bon exemple. Aquest noble, fill del conseller en cap Nicolau de Sant Joan (mort durant el setge de 1706), era la màxima autoritat militar de la Coronela durant el setge de 1713 (tot i que no l'arribà a dirigir perquè en aquell moment residia a Mallorca). El seu testament, signat el 1734, és una crònica detallada de totes les obligacions econòmiques. D'una banda, diu que encara té pendents de pagar uns deutes amb el monestir de Santa Caterina màrtir i diverses cases que posseeix al carrer Ample. De l'altra, es queixa que el seu avi Nicolau de Sant Joan heretà béns hipotecats, béns vinculats i un fideïcomís. A més, també té diversos plets pendents: 7.000 lliures del dot de la seva mare, que es disputa amb Teresa de Sant Joan i Romeu; 1.300 lliures de la lluïció d'un censal, i 1.034 lliures d'una casa. A tot això cal afegir que el govern li deu la renda de dues porcions de lleuda reial i del lloguer de terres, cases i hisendes.¹⁴¹ Fixem-nos que aquest és un dels personatges que hem situat dins el grup de persones amb pocs recursos, perquè, tot i que no va deixar constància de cap dot, sembla evident que va patir dificultats econòmiques. Un altre personatge que ens dóna una bona mostra de les dificultats que es podien arribar a tenir és Ignasi Mari Genovés. Aquest ciutadà honrat, del qual l'única cosa que sabem és que el seu germà Antoni fou desinsaculat per l'arxiduc, sembla que es va mantenir ben al marge de la vida política del país. En 1735,

138. *Cfr.* AHPB, 911, 1r llibre, fol. 186.

139. AHPB, 870, fol. 492.

140. AHPB, 858/30, fol. 197.

141. *Cfr.* AHPB, 904, fol. 4.

moment en el qual testava, especificava la manera com s'havia de fer l'enterrament, "perquè així és menos costós", i que les despeses es "poden pagar dels fruits de ma heretat, i a mos hereus los queda la hisenda que cobro tots los anys del arrendament. Ja que no tinc ni he tingut diners avançats en ma casa sinó que he passat ab aquella estraches i decència a Deu gracias, no tenint en ma casa sinó aquells adornos necessaris de poc valor". Al seu criat li deia que "a vista de las pocas conveniencias me trobo lo deixo i llego tota aquella casa en que jo habito". A més, constatava que els mobles que posseïa "se suposa que són de molt poc valor", i que tenia també "quatre-centes lliures que li quedan liberadas", les quals les donava a Josep Salvà. A l'últim, mostrava el desig de donar més diners als cunyats i als nebots, però la seva hisenda "per los divinos secrets del Altíssims, se es reduïda en no res".¹⁴² Llegint textos com aquest fàcilment ens adonem que la situació de la classe dirigent era ben diversa, i que la pobresa no era un signe exclusiu de les classes menys desfavorides socialment parlant.

Començàvem aquest apartat referint-nos a la cita de John Elliott sobre la naturalesa de la noblesa catalana. Apuntava que a inicis del segle XVII una renda anual de 2.000 lliures era el mínim que es podia exigir a un noble per poder sobreviure en condicions dignes al seu estatus. Les dades exposades mostren que ben poques persones arribaven a aquests nivells de vida, i que la classe dirigent catalana es trobava bastant per sota dels nivells econòmics de la noblesa europea. Però, pel que fa al nostre esforç per caracteritzar aquesta classe dirigent des del punt de vista econòmic, podem veure que es manifesta com una realitat certament complexa, amb multitud de situacions diferents, en una línia molt similar a la que hem observat respecte als seus estaments socials, als seus llaços familiars i d'amistat, a la seva participació política. Penso que una de les informacions que més crida l'atenció és el fet que a "l'elit dirigent", és a dir, aquells que participen més de les institucions catalanes, trobem persones de gran disparitat socioeconòmica, des de Josep Galceran de Pinós o Joan Copons de la Manresana, homes de situació més o menys fluïda, passant per homes de classe mitjana com Felip Ferran o Magí Barrera, fins arribar a persones amb situacions més complicades, com Salvador Massanes, Joan Bonaventura de Gualbes o Onofre Montsalvo. La situació econòmica no sembla un element que condicioni la participació en la vida política i això, certament, és un signe clar de modernitat.

---

142. AHPB, 969, fol. 15.

LA CLASSE DIRIGENT DES D'UNA PERSPECTIVA QUOTIDIANA

No voldríem deixar el nostre estudi de la classe dirigent catalana sense fer una primera aproximació a les realitats que formaren part de la seva vida diària. Unes realitats que tot sovint foren la causa de les seves preocupacions principals, més que no pas les discussions polítiques en les quals participaven quan sortien de casa. En aquest sentit, els testaments són una font privilegiada per aproximar-nos a la vessant més íntima dels nostres personatges, tota una sèrie de fets, de preocupacions, de problemes personals, que conformen el seu passat més real i que els historiadors fàcilment tendim a oblidar. Els testaments esdevenen així una mena de confessor que trenca el silenci d'ofici i ens permeten arribar a realitats que sovint resten ocultes a un primer cop d'ull.

Un dels elements que primer pot impactar en llegir els testaments és l'important pes que tenia la religiositat en la vida quotidiana. Lògicament, entre les finalitats del testament hi havia la de deixar totes les coses ben arreglades, per poder morir en pau, i procurar reparar les injustícies que s'havia comès. El nombre de misses, la manera i el lloc on se celebren, els aniversaris, les absoltes generals són temes recurrents i els testadors no escatimen tinta a precisar exactament què i com ho volen. En alguns casos, aquesta minuciositat arriba a extrems, com el d'Alexandre Boixadors i Crasi, que vol ser enterrat a l'església del monestir de Bonsuccés. El text, per la seva minuciositat, val la pena transcriure'l. Alexandre concretava que volia que la missa: "sie feta la que vulgarment se dia de nostra Senyora, ab set covas i catorze atxas de cera blanca, ordenant que li sian donats vuyt ciris de tres onzes a la parròquia on me esdevindrà morir i altres vuyt a dit convent de pares servitas, los quals vuyt ciris hagen de servir, ço és sis per lo altar ahont se celebraran los oficis acostumats i los altres dos ciris per los acòlits i lo mateix se hage de fer en la parròquia: volent que lo dia antes del enterro se hage de fer una absoluta general per tota la comunitat de dita parròquia, ab assistència del reverent rector o vicari perpetuo i demés beneficiaris de ella; i que se hagen de fer quatre tocs de campanes tant solament, així en la parròquia com en la Iglesia de Bonsuccés, ço és, lo primer al migdia antes del enterro, lo segon quan se farà la absoluta en ma casa, lo ters a la nit i lo altre tot lo temps que durarà lo aportar mon cadàver en la Iglesia ahont haig de ser enterrat, i per est effecte se donarà de caritat per los tocs primer i ters, tant una Iglesia com en l'altra, sinc sous per cada un, i deu sous per cada u dels altres tocs en cada Iglésia. Ordenant així mateix que als beneficiats de dita parròquia Iglesia sense lo rector i assistents sien donat de caritat set sous a cada un i al diaca i subdi-

aca i a las dos capas i cins sous a quiscun dels escolans de la creu, candeleres i encerer".¹⁴³

Altres vegades trobem tot el contrari i els testadors, com Lluís Sayol o Bernat Aimeric, demanen que el seu funeral es faci "ab la menor pompa possible". Això sí, aquest últim concreta que el seu hereu ha de posar un retaule de la mare de Déu a l'església d'Aiguafreda, i que aquest ha d'estar fet exactament de "mig relleu a la romana".¹⁴⁴ Les obligacions devotes es transmetien de vegades a l'herència. Així, per exemple, Jerònim Magarola ordenava al seu fill que continués la devoció a sant Francesc Xavier a l'església de Sant Just, i també demanava que es fes un retaule de Sant Jeroni per a la catedral i que es donés una joia de 200 lliures per al monestir de Montserrat. Tot això a banda de les 100 lliures per a la congregació dels Dolors de l'església de Bonsuccés.¹⁴⁵ Per la seva banda, Anna Aimeric parla de "lo molt estimo i aprecio la imatge de un sant Crist en la creu pintat de fusta" i estipulava que la imatge anés als seus fills "volent vaja de un a altre de aquells, ço és al que es trobarà esser hereu".¹⁴⁶

Els donatius als hospitals i a les obres pies són un fet contínuament present als testaments, com es pot comprovar en les fitxes de la base de dades. En alguns casos pot sorprendre que, tot i les dificultats econòmiques de la família, no es deixin de fer donatius, a vegades amb xifres que podien suposar un gran esforç econòmic. Un cas d'aquesta mena el representa Joan Bonaventura de Gualbes, el qual deixava 300 lliures, xifra considerable per les seves possibilitats econòmiques, per a la col·locació en matrimoni de sis donzelles pobres.¹⁴⁷ En aquest context religiós no és estrany que sovint els rectors, els preveres i el confessor esdevinguin persones de confiança, i que de vegades també rebin un donatiu. Dels molts casos que podem trobar, el de Joan de Copons potser és el més il·lustratiu. Aquest noble deixava 50 lliures al rector de l'església de Sant Jaume de la Manresana, 30 lliures al convent de Sant Ramon Nonat, 15 lliures al perfecte de l'església de Betlem, 20 lliures al seu confessor, 25 lliures a l'hospital de Misericòrdia i 300 lliures per a una absoluta general.¹⁴⁸ Tot i així, el cas més sorprenent potser és el de Josep Dalmau, que deixa al rector de Montbrió 1.200 lliures, una quantitat molt superior als dots d'un bon grapat de famílies.¹⁴⁹ Altres

143. AHPB, 870/33, fol. 104.

144. AHPB, 806/43, 93.

145. *Cfr.* AHPB, 781/80, fol. 1.

146. AHPB, 899, 1r llibre, fol. 35.

147. *Cfr.* AHPB, 865/40, fol. 188.

148. *Cfr.* AHPB, 875, 2n llibre, fol. 112.

149. *Cfr.* AHPB, 875, 2n llibre, fol. 49.

cops es percep una especial devoció per una imatge concreta, a la qual es deixa una quantitat de diners significativa, com va fer Joan Francesc Maresc, que deixava 281 lliures a la verge de la Gleva, a Sant Hipòlit de Voltregà.¹⁵⁰ A vegades n'hi havia que tenien el dubte de si havien demanat o no suficients misses. Per exemple, Gertrudis Codina Costa, la muller de Ramon Codina Farreres, demanava que “en cas reconega esser curt lo número de misses, tingan facultat de augmentar-lo segons la possibilitats de mos bens i las obligacions que nostre Senyor me ha encomanat”.¹⁵¹ Aquesta confiança en Déu, a la voluntat del qual a vegades s'atribueix la mala sort, ja l'havíem vist amb Ignasi Marí, el qual comentava com la seva hisenda “per los divinos secrets del Altíssims, se es reduïda en no res”.¹⁵² La mateixa reacció tenia Josep Mercader, fill de Magí Mercader, davant altres tipus de contrarietats, com ara un fill amb defectes físics. En el seu testament, datat en 1747, reconeixia que “la divina Magestat se ha dignat encomenarme un fill ciego anomenat Josep Anton Mercader”.¹⁵³

El tema dels fills amb problemes, els familiars empobrits que depenen de la riquesa del testador per sobreviure i els malalts representa una altra tipologia de fets ben present als testaments. Si Josep Sadurní tenia un fill cec, Josep Rocabertí, fill de Jeroni Rocabertí, tenia una criada cega a la qual donava 50 lliures per un dot: “a Teresa Cervera, donzella ciega que habita de molts anys a esta part en ma casa.”¹⁵⁴ Per la seva banda, Eleonor Francolí, nora de Josep Francolí i filla de Martín Sabater, tenia un fill amb gota.¹⁵⁵ El reialista Ramon Claver recull que té un fill dit Ramon, de cinc anys, el qual és de “pares incògnits”,¹⁵⁶ la qual cosa ens indica que és adoptat. Li deixa 300 lliures amb la condició que se sotmeti als marmessors. Aquest cas, però, no és l'únic. Joan Catà Renau sembla que també tenia un fill adoptat, Anton Roca, el qual és “mon fillol legítim i natural de Miquel Roca, sastre”,¹⁵⁷ Domingo Mora tenia Rosa Duran, la qual és anomenada “fillola” i era filla d'Antoni Pau Duran,¹⁵⁸ i Agnès Tord tenia “Agnès Parent, donzella, fillola mia, filla natural de Josep Parent”.¹⁵⁹ Menys caritatiu és el cas

150. *Cfr.* AHPB, 873/40, s/f.

151. AHPB, 875, 1r llibre, fol. 159.

152. AHPB, 969, fol. 15.

153. AHPB, 937, fol. 87.

154. AHPB, 979, fol. 62.

155. *Cfr.* AHPB, 904, 1r llibre, fol. 25.

156. AHPB, 897/24, s/f.

157. AHPB, 899, fol. 163.

158. AHPB, 806/45, fol. 72.

159. AHPB, 865/40, fol. 127.

de Narcís Descatllar, el marquès de Besora, que sembla que té un fill il·legítim, o almenys que no és de la seva muller. En la modificació del testament que va fer el 1707, ordena al seu hereu que pagui les despeses d'entrada en religió de Josep Descatllar "mon fill natural",¹⁶⁰ recurs que era una de les solucions corrents que es donaven als fills nascuts fora del matrimoni. Aquesta preocupació pels fills s'estenia a tota la família, incloent en alguns casos els néts i els nebots. Felip Quintana, per exemple, ens parla de Josepa Vives i de Quintana, neboda seva, que "se troba donzella en edat avançada i tenir pocs bens",¹⁶¹ per a la qual cosa, ordena a l'hereu que la mantingui econòmicament. Semblantment, M. Àngela Maresc, vídua de Francisco Maresc, i que sembla que va viure sola un bon nombre d'anys (el seu marit testava el 1703, ella ho fa el 1725), no pot deixar d'agrair al seu oncle, Josep Costa, els "bons serveis que he rebut del dit Sr. Don Josep Costa, mon oncle i dels treballs que ha presos per mi en mas occurrences",¹⁶² una frase que sembla que indica clarament que aquest bon home la va protegir i ajudar en els moments difícils. A més, ens informa que en aquell moment Josep li prestava un censal de diverses cases del carrer de la davallada de Santa Eulàlia. No era casualitat que M. Àngela li deixés la meitat de la seva herència.

Altres vegades, la mort d'un dels dos cònjuges crea serioses dificultats per poder tenir cura dels fills i les filles i s'ha de demanar ajuda a altres familiars. Així, Josep Dusai, que sembla que es va quedar sense muller ben aviat, deixava escrit en el seu testament que "ma germana farà com fins vuy ha fet i obrat de mare de dits [fills]", i demanava concretament que la seva filla la posin en un monestir de Santa Clara "encomanant ella a M. Àngela Dusai, ma germana".¹⁶³ Certament, la preocupació per no poder deixar als fills tot allò que el testador desitjaria és ben present als textos. Anna de Sant Joan i Many, un dels pocs casos en què hem vist que la muller deixava uns dots més grans que el marit, és un exemple. A la seva néta, Anna de Sant Joan i Tàpies, li deixava un dot de 3.000 lliures, cosa que feia "tenint molt present lo estat de mos bens propis i los de la casa de dit mon marit, que no me permeten disposar de lo que me dicta lo carinyo, conformant-me amb lo que dicta la possibilitat".¹⁶⁴ Aquesta preocupació arribava fins i tot pels fills que encara no havien nascut. Maria de Llar Pons

---

160. AHPB, 880/23, fol. 4.

161. AHPB, 904, 1r llibre, fol. 107.

162. AHPB, 875, 1r llibre, fol. 220.

163. AHPB, 911, 1r llibre, fol. 124.

164. AHPB, 984, fol. 11.

i Sacosta, comtessa de Llar, deixava 4.000 lliures al fill “posnemo o prenyat aporto en mon ventre si a llur de vida previndrà”.¹⁶⁵ Però no tothom tenia tanta sort. En altres casos es delega en l'hereu o en un altre fill el manteniment econòmic de la resta de germans, com va fer Maria Soler Bòria, la qual deixava 1.000 lliures de dot a cada una de les filles i estipulava que la filla gran havia de pagar 30 lliures anuals a les seves germanes.¹⁶⁶ Les persones a qui es delegava aquestes tasques tan importants eren ben variades, com ara els cunyats. Joan Enrich Queffi demanava a Josep i Francesc Ordano, germans de la seva muller, que “hagen de estar i habitar si ells voldran en casa de dita senyora muller mia. I seguida sa mort en casa de la hereva mia avall escrita, prestantlos tots los aliments de menjar, beure en la conformitat que jo vuy lo fas”.¹⁶⁷ Per la seva banda, Maria Mercader i Sabater, muller de Magí Mercader, conscient de les dificultats econòmiques de la família, sembla que va prioritzar els drets del seu hereu sobre la resta de germans, atès que vol que les legítimes als fills “sian pagada ab aquell modo i forma i manera ab lo qual mon hereu quede menos gravat, puig ma intenció és afavorir-lo en tot lo que puga i en tot allò que la llei i disposició de dret me permeta”.¹⁶⁸ A vegades, però, trobem situacions justament oposades en què són els fills els que vetllen per la salut dels pares. Aquest és el cas de Maria Gràcia Blanc i Fontanils, la qual deixava 80 lliures anuals a la seva mare, Carmina Bosc, “per ajuda de costa de sos aliments”.¹⁶⁹ Però la convivència entre els familiars no sempre resulta fàcil. El fet que fossin nuclis familiars extensos, i que en una mateixa casa podien viure els sogres i els cunyats, podia crear problemes de relació. Per aquesta raó, Francesc Nicolau de Sant Joan volia deixar les coses clares en el seu testament, i demanava a “Anna Sant Joan i Many, mare i senyora mia, tinga present a dita senyora Victòria Sant Joan i Tàpia molt amada muller mia, a mos fills en tot lo de son major consuelo i a la dita Victòria que continue ab la mare las bonas atencions que li ha guardat a fi que viscan ab la conformitat i unió que desitjo en companyia de mos fills i en lo mateix modo que si jo visqués”.¹⁷⁰ Igualment, Ignasi Soler Junyent advertia al seu fill sobre la bona relació que havia de mantenir amb la seva madrastra, Maria Soler Bòria, mostrant com “confio que mon hereu li serà bon fill i molt obedient i procurarà donar-li gust en tot”.¹⁷¹

165. AHPB, 865/40, fol. 83.

166. *Cfr.* AHPB, 911, 1r llibre, fol. 145.

167. AHPB, 839/80, fol. 124.

168. AHPB, 909/27, fol. 34.

169. AHPB, 874/15, s/f.

170. AHPB, 875, 2n llibre, fol. 97.

171. AHPB, 861/54, núm. 23.

Les persones grans, malaltes i que sembla que no tinguin familiars que els cuidin, també apareixen amb freqüència en els testaments. Per exemple, Maria Monfar Sorts i Vidal, filla de Francesc Monfart, escriu el seu testament als seixanta-set anys, i a una edat tan avançada encara és donzella, sembla que no s'ha casat i tota l'herència la deixa a la seva germana Anna.¹⁷² Josep Galceran de Pinós, després d'una llarga vida en favor de les idees constitucionalistes i d'haver sobreviscut al setge de Barcelona, escriu el seu últim testament a l'octubre de 1714 "trobant-me ab enfermetat perillosa".¹⁷³ Per la seva banda, una altra Anna, Anna Vilana i Millars, muller de Josep Peguera, òlim Vilana, quan escriu el testament en 1703 ho fa perquè es troba, com constata el notari, "ab alguna indisposició corporal i lesada en la paraula, de manera que li és dificultós lo parlar ab tota claredat, lo que li es sobrevingut accidentalment".¹⁷⁴ Quan Pere Torrelles escriu la segona versió del seu testament, ens trobem al 1717, i després de tantes guerres, tants conflictes polítics, no ens ha d'estranyar que es trobi "en edat molt crescuda i ab algunas indisposicions de salut".¹⁷⁵ Potser un dels casos més il·lustratius és el de Felicià Sayol. Membre de la junta d'eclesiàstics que l'arxiduc va crear en arribar a Catalunya el 1705, fet després major dom reial i lloctinent del prior de l'orde de Sant Joan a Catalunya, aquest personatge sembla que va morir en la més plena soledat, tot i pertànyer a una família amb un bon grapat de contactes familiars i d'amistat.¹⁷⁶ En el seu testament, fet a l'abril de 1713, poc abans de la Junta General de Braços, afirma que té moltes coses a casa seva però que no pot inventariar-les per causa de portar dos mesos de malaltia. Però tot i tenir una criada que el serveix des de fa més de quaranta anys, sembla que la seva situació econòmica no és gaire folgada: "no trobant-me de present ab majors avanços (...). Vuy, en mon poder, en quant toca a diner, sols me trobo ab una suficiència per lo gasto de una casa i malaltia per ocasió de molt temps a esta part he de viure i sustentat-me de aquellas mil lliures barcelonines de las quals lo Rei Nostre Senyor me ha fet gràcia per aliments".¹⁷⁷ Ens informa que durant un bon temps el seu germà Francesc ha viscut amb ell, però ara sembla que està sol. No nomena cap hereu, i a la seva criada li dona

172. *Cfr.* AHPB, 974, 1r llibre, fol. 22.

173. AHCB, III.23, s/f.

174. AHPB, 873/40 s/f.

175. AHPB, 875, 1r llibre, fol. 163.

176. Entre les persones relacionades trobem Pere Torrelles, Francesc Sentmenat, Josep Meca, Joan Copons de la Manresana i Josep Clariana. Tots ells pertanyents a la flor i nata dels constitucionalistes.

177. AHCB, III.22, fol. 51.

totes les seves pertinences. Resulta sorprenent que Felicià, que pertanyia a una extensa família, que té molt bones relacions tant amb l'elit de constitucionalistes (Torrelles, Terré) com amb l'elit mercantil (Feu i Feliu), acabi els seus dies en una aparent soledat, deixant totes les seves pertinences a la seva criada i vivint gràcies a la caritat que tenia amb ell l'arxiduc Carles III. Un cas ben similar el representa Ignasi Marí, del qual ja hem parlat abans. Aquest cavaller, que no sembla que tingués cap fill, nomenava hereus els administradors de la col·legiata de Sant Sever. Dels cinc marmessors que figuren en el seu testament només un és familiar (la seva neboda Ciprianna Gàver i Marí), i entre aquests no hi ha cap dels seus tres germans. A més, puntualitzava que els marmessors eren “de tota confiança i amistat”, la qual cosa ens pot fer pensar que els seus germans no ho eren. Sembla que alguna cosa estranya deuria passar amb la família, i per això no ens ha d'estranyar que “a vista de las pocas conveniencias me trobo”, digués que al seu criat “li deixo i llegeo tota aquella casa en que jo habito”.¹⁷⁸ Però aquests casos de soledat semblen ser l'excepció. Sí que és freqüent trobar mostres d'agraïment als fills o a les criades per tenir cura dels testadors durant la seva vellesa. Així, M. Francisca Lladó Matali, muller de Cristòfol Lladó, donava una joia a la seva filla com a mostra “d'agraïment dels molts treballs que ha tingut i té en lo govern de ma persona”,¹⁷⁹ i Josep Ordano deixava 150 lliures a Dionísia Martí, una criada que havia tingut cura del seu germà i d'ell mateix.¹⁸⁰

En aquest context, sembla indubtable que tot i les diferències socials, els criats a vegades jugaven un paper clau dins l'àmbit familiar i esdevenien persones de confiança. Per això no ens pot estranyar que en alguns casos els senyors els mantinguin econòmicament, tot i que ja no el poguessin servir. Un exemple ens el proporciona Josep Francesc Peguera i Aimeric, fill de Guerau de Peguera. Josep parla en el seu testament de Josep Gual, “vassall meu Baldat e impossibilitat de treball”, i comenta que el manté a casa seva tot i estar impedit.¹⁸¹ Igualment, Pere Planella, encara que sembla que va acabar els seus dies enmig d'una gran pobresa, no s'oblidava en el seu testament dels seus criats Joan i Francisca Cavaller, i demanava al seu hereu que els mantingués econòmicament.¹⁸² Uns detalls d'amistat i d'agraïment que no només arriben als criats, sinó que s'estenen també a altres persones

178. AHPB, 969, fol. 15.

179. AHPB, 886, 3r llibre, fol. 196.

180. *Cfr.* AHPB, 839/80, fol. 234.

181. AHPB, 911, 2n llibre, fol. 22.

182. *Cfr.* AHPB, 870, fol. 492.

que els han servit. Així, Josep Amat Planellas demanava al seu hereu que acollís a casa seva Isabel Sunyer. En el testament, signat el 1715, concretava que “man que lo hereu meu avall escrit tinga la obligació de tenir en ma casa a Isabel Sunyer, vídua, tots los días de la vida sua natural, donant-li de menjar i beure, calçar i vestir, tant en sanitat com en malaltia, pagant metges i medecinas i en cas que dita Isabel Sunyer no volgués estar en dita casa, o lo hereu meu avall escrit no la volgués tenir, en dits casos, lo dit hereu meu avall escrit tinga obligació de donar-li i pagar-li quiscun any durant sa vida natural cent lliures”.¹⁸³ A l’hora de fer memòria dels criats, tot sovint el testador els anomena un per un, concreta què els deixa i els dedica algunes paraules d’agraïment pels seus serveis. Domingo Mora deixava en el seu testament 25 lliures a Marianna Canninella, vídua i criada, “per los treballs que ha suportat en la meva malaltia”; a Josep Caselles, criat, 55 rals pels “bons serveis que he rebut”; 100 lliures a Francisca Casellas, per matrimoni, i 150 més per a la seva mare vídua, ambdues criades. A més, afegia 5 lliures per a Francisca Barberà i Joanna Ramon, també criades.¹⁸⁴ Moltes vegades, el record es dirigia, sobretot, a aquells que havien estat més temps al seu costat, cosa que podem veure, per exemple, en Teresa Sambasart i Feu, vídua de Ramon, la qual deixava 10 lliures a cada criada, criat o patge “que faci més de tres anys que serveixi”.¹⁸⁵ Altres casos, com el de Josep Catà Bertran, els diners són per a tots els criats i criades “que lo die de mon òbit se trobaran al servei de ma casa”.¹⁸⁶ Generalment, les quantitats que es donen als criats són molt petites, com les que hem vist en les línies precedents, però això no sempre és així. Josep Dalmau donava 150 lliures a Antonio i 75 a Francisca, els dos criats,¹⁸⁷ i Francesc Junyent deixava 300 lliures a una criada i 100 lliures i una habitació a un criat.¹⁸⁸ Però potser les xifres més espectaculars són les de Josep Amat, l’home més ric del nostre estudi, el qual deixava, 150 lliures per matrimoni a Maria Vidal, 150 lliures a Teresa Sunge, 100 lliures a Rosa Bas i 100 lliures a Antonio Humbert, tots criades i criats.¹⁸⁹ A vegades, però, la situació econòmica no permetia deixar diners als criats, i es recorria a altres recursos. Tant Josep Francolí com Joan Francesc Maresc deixaven als seus criats els

---

183. AHPB, 861/53, fol. 254.

184. *Cfr.* AHPB, 806/45, fol. 72.

185. AHPB, 949, 2n llibre, fols. 6 i 10.

186. AHPB, 806/45, fol. 154.

187. *Cfr.* AHPB, 875, 2n llibre, fol 49.

188. *Cfr.* AHPB, 911, 1r llibre, fol. 49.

189. *Cfr.* AHPB, 861/53, fol. 253.

seus vestits de “lacayo”;¹⁹⁰ en canvi, Francesc Cardona deixava a una criada dos matalassos, quatre llençols i tovalles.¹⁹¹

Certament, un tema a treballar és l'estudi d'aquest grup social dins la classe dirigent. Quants criats tenia una persona de classe mitjana o alta? Quin era el seu origen? En els exemples que estem posant hem pogut veure la gran varietat de persones que citen els seus criats, des de grans nobles fins a ciutadans honrats, persones riques i pobres. Maria Oms de Lanuza, muller de Ramon Oms i Santa Pau, especifica que entre les criades a les quals deixa diners hi ha una “criada donzella de la cambra”, una “criada major de la cambra” i una “criada de la cuina”.¹⁹² Però potser el millor exemple ens el proporciona el comte de Plasència, el qual ens dóna una primera imatge de com podia estar format aquest món tan complex. En el seu testament, signat a l'agost de 1714, fa memòria d'un bon nombre de persones que estaven treballant al seu servei. Demana que “quant antes siguin pagades els seus deutes amb els oficials que han treballat a sa casa: botigues, sastre, fuster, ferrer i adobadoras (..) percotxers i carroças, guarnimenters, passamaners i demés oficials”. A més, diu que té quatre donzelles al seu servei (en diu els noms) a les quals dóna 50 lliures a cadascuna.¹⁹³ Quan comparem aquesta imatge amb altres realitats socials, situades en un nivell econòmic molt més baix, i ja n'hem vist un bon grapat, no ens pot deixar de sorprendre que a l'hora de la veritat, és a dir, de votar en una reunió del Braç Militar o de la Conferència dels Tres Comuns, l'opinió del comte de Plasència tingui el mateix valor que la de Salvador Massanes, el qual, un any abans, el 1713, es queixava de “los mals i càrrecs de ma heretat” i donava poders a la seva muller per “gastar lo necessari per la conservació de aquella”.¹⁹⁴

A l'últim, no voldríem acabar sense fer una menció especial al tema de les propietats, i especialment al de les joies. Per treballar la cultura material la millor documentació són els inventaris i els encants, però els testaments també ens donen a vegades informacions valuoses, sobretot perquè els objectes que el testador descriu sovint posseeixen un gran valor sentimental. El fet de recollir alguns d'aquests exemples ens ajudarà a veure que el tema del prestigi social no és només una qüestió de les lliures destinades als dots o del nombre de criats, sinó que, al rerefons, també hi ha una cultura material que jugava el seu paper

190. AHPB, 875, 2n llibre, fol. 268, i 873/40, s/f.

191. *Cfr.* AHPB, 875, 2n llibre, fol. 249.

192. AHPB, 858/30, fol. 220.

193. AHPB, 875, 1r llibre, fol. 216.

194. AHPB, 861/53, fol. 228.

en la definició d'aquesta classe dirigent. Per exemple, Bernat Aimeric deixava a la seva filla Anna una "joia de or ab diamants, ab una flor de taronger esmeralda al mig", a més de draps de tapís i dos fils de perles.¹⁹⁵ Lluïsa Bastero deixava a Eulàlia Bastero "totes les joies de or i pedreria que tinc de mon us i servei i totes les gales i roba blanca i de color així interior com exterior també de mon us i servei de tot lo que puga fer a sas liberas voluntat".¹⁹⁶ Més sorprenent és el cas d'Anna Sant Joan, de qui ja hem parlat alguna altra vegada. Aquesta senyora, que acabà amb dificultats econòmiques per sustentar els fills, estipulava al testament que les despeses de la seva sepultura es paguessin amb la venda de censals, però que si el seu hereu no ho vol fer, aleshores que vengués "la joia de diamants gran ab un cupido i una altra joia que és un ram de or ab rubins i una pera seta".¹⁹⁷ La possessió d'aquestes joies tot i la pobresa aparent, mostra l'existència d'un passat en què l'economia familiar havia estat més fluïda. El contrapunt a aquests exemples ens el proporciona Anton Erill, el qual detallava minuciosament les propietats que deixava: a Maria Erill i Josa, cunyada, una "sortija de Robins"; a Francisca Abarca i Erill, una "joieta de or"; a Ramon Erill i Josa, una dobla d'or de 50 lliures i a Cecília Erill i Josa, neboda, una "creu guarnida de robins".¹⁹⁸ Però potser l'exemple que ens sembla més interessant és el de Joan Lapeira. Aquest conegut mercader deixa a la seva muller, en cas que ella no conservi el seu cognom, 5.000 lliures, un "relojge guarnit de diamants i cor de diamants, regal del Marqués de Leganés" i una "joieta de diamants en forma de cor i relojge de diamants, regal de comte de Palma".¹⁹⁹ Ens sembla que aquest cas és una bona mostra del que podia arribar a ser la societat catalana de finals del segle XVII. Una societat en què un mercader immigrant (era fill d'un mataroní) pogués ascendir en l'escala social fins arribar a la noblesa, tingués bones relacions tant amb constitucionalistes (Rafael Llinàs, els Feu) com amb reialistes (els Cardona, José Patiño), i arribés a un punt de confiança tal amb l'elit dirigent que aconseguís que dos virreis (Leganés i Palma) li fessin regals. Això només és possible si en el rerefons d'unes estructures aparentment arcaïtzants (la divisió en estaments) hi ha un dinamisme prou fort per permetre els ascensos i descensos en l'escala social, on els sectors aparentment menys afavorits, i a vegades menyspreats (els comuns), poden tenir accés als organismes rectors de la política de tot el país.

---

195. AHPB, 806/43, 93.

196. AHPB, 899, 1r llibre, fol. 34.

197. AHPB, 984, fol. 11.

198. AHPB, 875, 2n llibre, fol. 262.

199. AHPB, 859/49, fol. 283.

APROXIMACIÓ A LA CLASSE DIRIGENT EN EL CONTEXT EUROPEU

Com podem veure, en aquest estudi s'ha procurat mostrar com era la classe dirigent catalana en un context ben definit: la primera dècada del segle XVIII. Són moments complexos a l'àmbit europeu. Mentre que Anglaterra acabava d'estrenar la seva monarquia parlamentària, a la resta del continent, i especialment a França, les monarquies absolutes s'han imposat com un model perdurable de govern. A la vegada, les noves transformacions econòmiques i les idees il·lustrades facilitaràn el creixement de nous grups socials la força dels quals ja no es basava en la sang i en els avantpassats. La situació esclatarà amb la presa de la Bastilla el 1789. En aquest sentit, el present treball estaria incomplet si no féssim una primera lleugera aproximació a la significació que podia tenir aquesta classe dirigent que hem estudiat dins el context europeu. Un estudi rigorós del tema exigiria una dedicació molt més extensa i minuciosa de la que li podem dedicar aquí. Per això, el nostre objectiu, més que donar explicacions globals d'un fenomen complex i de difícil exposició, és assenyalar alguns punts de reflexió que ens semblen suggerents a l'hora de mostrar com les dinàmiques que movien la classe dirigent catalana es trobaven en sintonia amb altres processos similars que s'havien o s'estaven produint a Europa.

Cap a 1835 Alexis Tocqueville a l'hora de fer una mirada cap al passat de la noblesa considerava que s'havia produït una revolució dins la societat: "*El noble habrá bajado en la escala social y el labriego habrá ascendido (...). El desarrollo gradual de la igualdad de condiciones es, pues, un hecho providencial*".²⁰⁰ La reflexió, tot i que potser exagerada, expressa un sentiment ben estès entre una part considerable de la noblesa de finals del segle XVII: la crisi del paper que exercia el noble dins la societat. Jonathan Dewald ho va exposar amb altres paraules no fa gaires anys: "*dos amplios procesos de cambio dominaron la Edad Moderna: por un lado la disminución del número de nobles y de su ingreso en el estamento; por otro, la creciente incertidumbre sobre qué era exactamente la nobleza y dónde estaban sus límites*".²⁰¹ Certament, els anys no havien passat en va, i amb el transcurs del temps i les transformacions socials i econòmiques que patí Europa els nobles van haver d'adaptar-se a les noves circumstàncies.²⁰² La seva existència i

200. TOCQUEVILLE, A. DE., *La democracia en América*, Fondo de Cultura Económica, Mèxic, 1984, p. 33.

201. DEWALD, J., *La nobleza Europea, 1400-1800*, Real Maestranza de la caballería de Ronda, València, 2004, p. 95.

202. En aquest sentit vegeu l'estudi d'AMELANG, J., *El hombre del Barroco*, Alianza, Madrid, 1992.

dignitat social es va justificar, en els temps posteriors a la caiguda de l'Imperi romà, sobre la responsabilitat en la defensa de la població dels perills a la vegada que en la fidelitat al monarca, el qual no era sinó un *primum inter pares*. Sota aquest pacte social, els nobles podien tenir dret a ser mantinguts per un tercer estament que els alimentava a canvi de protecció. Però aquesta situació començà a canviar en els anys moderns, a mesura que els monarques reforcen el seu poder per sobre la resta de senyors feudals i ja no depenen d'ells per poder assegurar una certa protecció als seus súbdits. Tal i com reflexionava Antonio Domínguez Ortiz referint-se al cas espanyol, cap a principis del segle XVI *"la pérdida de la vocación militar fue un hecho general, producto de la paz interior que afectó a todas las clases sociales, pero que fue especialmente visible en el sector nobiliario porque las armas constituían su tradición y su razón de ser"*, d'aquesta manera, continua, els nobles sota el govern dels austríacs i dels borbons *"ya no disponían de la fuerza militar ni de la obediencia incondicional de sus vasallos"*.²⁰³

Aquesta crisi del concepte de noblesa durant els segles moderns es veurà afavorida per dos processos nous: la progressiva emigració de la noblesa rural a la ciutat i el creixent pes de la burgesia mercantil en les economies estatals. Els casos varien d'un lloc a un altre d'Europa però, amb cronologies diferents, sembla un procés prou generalitzat. Això suposà un nou repte per a la noblesa: com calia afrontar-lo? Són coneguts els processos de conversió, els matrimonis mixtos de noblesa i mercaders o de noblesa rural amb aristocràcia urbana. A les planes anteriors ja hem posat un bon grapat d'exemples que mostren com la societat catalana no era ni de bon tros aliena a aquestes dinàmiques. El raonament tradicional és ben lògic i Xavier Torres l'ha exposat magníficament per al cas de Barcelona: *"Si la ciutat dels segles XVI i XVII forneix expectatives noves a bon nombre de petits senyors rurals, les rendes dels quals s'han vist força afectades (...) pel desenllaç del conflicte agrari del segle XV, les fortunes mercantils, al seu torn, cercaran en l'ennobliment familiar, i en l'adquisició de baronies, la coronació de la seva puixança i ascens social, així com una alternativa a la insegura o vegetativa vida comercial mediterrània de l'època. El resultat serà un «producte híbrid» (...) que conjuminava l'ascendència nobiliària i la fortuna burgesa"*.²⁰⁴ La noblesa necessitava diners, els mercaders, honors. La noblesa, allunyada dels centres de poder de la

---

203. DOMÍNGUEZ ORTIZ, A., "La nobleza como estamento y grupo social en el siglo XVII" dins IGLESIAS, M. C. (coord.), *Nobleza y sociedad en la España Moderna*, Ediciones Nobel, Oviedo, 1996, p. 115-133. La referència és a la p. 128.

204. TORRES, X., *Els Bandolers*, s. XVI i XVII, Eumo Editorial, Vic, 1991, p. 88.

Cort, també volia poder, els mercaders, molts d'ells membres ja de l'aristocràcia urbana, volien dignitats. Ambdós grups estaven abocats a la simbiosi. Però això no feia sinó crear un nou problema: què era aleshores la noblesa? Quins n'eren els trets definidors quan ja havia perdut sentit la seva funció militar, quan estava impossibilitada i tenia l'accés limitat als organismes de govern?

La consciència de decadència, de les raons de la seva existència i dels problemes econòmics que una part considerable d'ella patia, va generar algunes respostes efectives, com ara les escoles militars del segle XVIII. Un exemple pot ser l'escola reial militar de París, creada el 1751, que pretenia formar militarment joves procedents de famílies nobles empobrides per tal que, a través de la carrera militar, poguessin ascendir en l'escala social.²⁰⁵ També hi ha el cas de l'escola Saint Cyr, una casa creada per Lluís XIV a instàncies de Madame Maitenon, on "*recibían educación unas doscientas jóvenes procedentes de familias nobles aunque pobres en medios de fortuna, de donde salían a los veinte años provistas de una buena dote*".²⁰⁶ És en aquest context de crisi de l'estament nobiliari que la creació del Braç Militar de Catalunya el 1602 adquireix nou sentit, i esdevé una institució plenament integrada dins les problemàtiques del seu temps, especialment per la defensa dels interessos d'una noblesa decadent. No era casualitat que les ordinations començaven mostrant que els nobles "han patit grans treballs per sustentar les prerrogatives de son estament". Per aquesta raó, "les persones de dit bras militar, per poder millor continuar y augmentar lo servey de nostre senyor Deu, del Rey nostre senyor y per a evitar dits inconvenients y danys y millor encaminar los negocis de dit Braç"²⁰⁷ decidien crear aquesta nova institució. La seva aparició, però, no és un fenomen únic a Europa.

Gairebé cinquanta anys després, el 1649, es creaven a França unes "*assemblées de la noblesse*". Mousnier, el qual es basa en un treball de Dominique Lassaigue, les descriu breument destacant com aquestes assemblees estaven "*ouvertes à tous les gentilshommes de France, ou à leur représentants, et qui parlèrent en conséquence au nom de toute la noblesse*". Estaven constituïdes per una Acta d'Unió a la qual es podia adherir qualsevol gentilhome (és a dir, que calia que fos noble) a condició de "*n'être pas serviteur domestique d'un prince du sang ou*

205. Cfr. MOUSNIER, R., *Les institutions...*, p. 157.

206. GRIMBERG, C., *El siglo de Luis XIV*, Daimon, Barcelona, 1973, p. 33. Vegeu també MANDROU, R. *Louis XIV en son temps*, PUF, París, 1973, p. 296.

207. *Llibre Vert* del Braç Militar, fol. 1. Exemplar conservat a la Biblioteca de l'Institut Universitari Jaume Vicens Vives, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona.

d'un grand". El seu organisme principal era una Assemblée General on "tous les gentilshommes qui le désiraient purent toujours y venir siéger". Les decisions es prenen a través de votacions. Amb el temps la seva estructura s'anà complicant amb el nomenament d'assemblees locals, les quals designaven representants per la General, que al seu torn la componien un president i diversos secretaris que es reunien periòdicament. La vessant militar era ben present als inicis de l'assemblea, però aviat s'erigí com a representant de la noblesa i com a tal presentava al monarca les seves demandes. De fet, l'assemblea, com ens diu Mousnier, s'enfrontà als mateixos problemes que el Braç Militar: el qüestionament de la seva existència fora de les Corts. Mousnier ens ho explica magníficament: "le roi, ses secrétaires d'Etat et son Parlement estimaient que la noblesse non faisait corps en France que pendant les Etats généraux, alors que la noblesse pensait faire corps en tout temps. Le roi et son Conseil affirmaient que la noblesse ne pouvait faire corps et les nobles signer des requêtes en commun qu'avec la permission expresse du roi". Per aquesta raó van ser anul·lades, ja que "elle pouvait devenir dangereuse et les esprits remuants y contaminer les autres". El 1716 s'ordenà que es desmantellessin les reunions i es condemnés els seus principals dirigents.²⁰⁸ Cal reconèixer que tot i alguns matisos, en general les similituds entre aquestes assemblees i el Braç Militar català són enormes: format per gentilhomes (que podem considerar com a equivalents als ciutadans honrats) i nobles, l'assistència era lliure, les decisions es prenen per votacions, es volia representar tota la noblesa, el fet que fossin anul·lades per la seva perillositat i que a la vegada fossin creades sense el vistiplau reial, etc. Tots aquests elements la noblesa catalana els havia desenvolupat cinquanta anys abans. El que resulta interessant d'observar és que ambdues institucions són manifestacions d'una mateixa realitat: la lluita de la noblesa per buscar nous models de cohesió interna per fer sentir la seva veu en unes monarquies que tendien a apartar-la de la direcció política. El Braç Militar de Catalunya no era una institució arcaica o fruit d'una noblesa que es resistia a acceptar la seva crisi, sinó que la classe social que l'alimentava donava resposta a unes problemàtiques generals a escala europea.

Però no només el desig d'influir i defensar els seus interessos es trobaven en el rerefons de la fundació del Braç Militar. Amelang ha destacat que la seva creació es feia per donar "*medios objetivos*

---

208. MOUSNIER, R., *Les institutions...*, p. 161-162. Per un estudi més minuciós vegeu el magnífic treball de LASSAIGNE, J. D., *Les assemblées de la noblesse de France aux XVII et XVIII siècles*, Editions Cujas, París, 1962.

de definir y, por ende, de controlar la admisión en la nobleza".²⁰⁹ Calia definir què era la noblesa en un nou temps i un nou espai: en un nou temps en què els reis ja no residien a la Ciutat Comtal i l'accés a la Cort estava limitat a un grup ben reduït; un nou espai format bàsicament per Barcelona, que era "*centro director de una Catalunya más integrada*", com va dir en el seu moment Albert García Espuche,²¹⁰ i que progressivament estava més farcida de noblesa rural. Quina va ser la resposta dels nobles al desafiament que suposava el creixent pes econòmic i social de l'elit mercantil? Quin nou concepte de noblesa calia desenvolupar ara, en el tombant del segle xvii? Jonathan Dewald, fent un esforç de síntesi, subjecte sempre a nombroses matisacions, apunta que "*los nobles del siglo xviii eran menos que sus predecesores medievales*" però, per contra, "*compartían más en materias como cultura y experiencia de vida (...), a la vez que tenían funciones más diversas. En esta situación, su reacción fue aprobar el nuevo ideal social que iba cobrando preeminencia en la Europa del siglo xviii, el de caballero. Era un ideal que desvinculaba liderazgo social de sangre y herencia, un ideal que implicaba, unas veces de forma tácita y otras con más contundencia, la pequeñez de la nobleza propiamente dicha y la superioridad del talento, la inclinación y el esfuerzo*".²¹¹ Ara ja no és ni una qüestió de control militar ni de poder local, sinó d'elitisme cultural. Stone també ho constata per al cas anglès, tot i que amb matisos diferents: "*they had managed very well with the moral qualities of endurance, courage, loyalty and generosity (...). But now success in the new administrative fields of endeavour required not only the old social graces but also trained intelligence. The heirs and younger sons of gentry soon began to flock at the Universities*" i la conseqüència va ser que a Anglaterra "*was developing an aristocratic bourgeoisie, not a bourgeois aristocracy*".²¹² El progressiu augment del nombre de persones que adquirien els diferents graus de noblesa i que, de mica en mica, en formaven part, i la penetració de la burgesia mercantil i dels homes de professions liberals dins l'àmbit aristocràtic, van facilitar l'apropiació d'una nova característica per definir allò que era vertaderament noble: la cultura. Ja no era una qüestió ni de sang ni de diners, sinó de capacitats.

Catalunya i la seva classe dirigent no van ser alienes a aquest procés. És ben conegut que durant els anys que hem estudiat en aquesta recerca va aparèixer una nova associació que mereix un breu comen-

209. AMELANG, J., *La formación...*, p. 99.

210. GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo...*, p. 285.

211. DEWALD, J., *La nobleza...*, p. 96.

212. STONE, L., *An open...*, pp. 398 i 411.

tari: l'Acadèmia dels Desconfiats. Significativament es va crear el 3 de juny de 1700, quinze anys abans de l'escola Sant Cyr francesa. Entre els objectius de l'acadèmia hi havia que els seus membres estiguessin "*ocupando el tiempo en ingeniosas ocupaciones, así para excusar el ocio de introducir sus desaciertos, como por el gran bien que se saca de aquella estudiosa fatiga*". Les reunions es feien al palau Dalmases "*no tanto por lo apreciable i exquisito de sus libros como por lo inestimable de sus méritos y prendas particulares*".²¹³ El detall és important: les reunions d'aquesta noblesa es fan significativament a la casa del fill d'un mercader. Els acadèmics es lamentaven que "*quien conocía su importancia y la agudeza de los ingenios españoles, felicísimos en todas sus facultades, no se valiesen de este género de Academias, que florecen en las demás partes de Europa, donde concurriendo sujetos insignes en Letras humanas, como en varias ciencias, se franqueasen desinteresados los estudios de cada uno, siendo discípulo en una profesión, el que en otra podían blasonar de maestro*".²¹⁴ S'està parlant, clarament, d'elitisme cultural. Volem destacar que la seva aparició és un signe clar de com l'elit dirigent catalana s'inseria dins d'aquests patrons europeus. En aquest sentit és significatiu que dels quinze membres fundadors, set formen part de la nostra base de dades, és a dir, gairebé la meitat: Josep Amat i Planellas, Francisco Josa i Agulló, Felip Ferran, Francisco Junyent, Agustí Copons, Alexandre Palau i Pau Ignasi Dalmases. A més hi ha el germà de Josep Galceran de Pinós, el fill de Guerau de Peguera i el nebot de Bernat Aimeric. Una llista a la qual caldria afegir altres membres que s'afegiran més tard i que també participaran a reunions, com ara Diego Martínez, Joan Bonaventura de Gualbes, Francesc Sans i Miquel, Antoni Serra i Vileta (germà d'Esteve), Joaquim Vives i Ximenes i Joan Baptista Vilana i de Millars (germà de Josep).²¹⁵ De

213. Sobre l'Acadèmia dels Desconfiats i les acadèmies de les bones lletres posteriors s'han escrit moltes planes. Potser la millor síntesis és, COMAS, A., *L'Acadèmia de Bones Lletres des de la seva fundació l'any 1700*, Reial Acadèmia de les Bones Lletres, Barcelona, 2000. Vegeu també l'obra clàssica de CARRERAS BULBENA, J. R., *La Academia desconfiada y sos académichs*, Tallers gràfics Atlas, Barcelona, 1922, i les aportacions més recents d'AMELANG, J., *La classe dirigent...*; CAMPADAL, M., *El pensament i l'activitat literària del Setcents català*, Edicions universitàries de Barcelona, Barcelona, 2003; VENTEO, D., "*Per la bellesa de les lletres i la veritat de la història de Catalunya*". *L'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i la Història (1700-1807)*, treball d'iniciació a la recerca, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2005.

214. VENTEO, D., *Per la bellesa...*, p. 24.

215. Cfr. COMAS, A., *L'Acadèmia...*, p. 11-13. A aquesta llista podríem afegir encara un bon grapat de persones relacionades amb els nostres personatges i que d'una manera o una altra ja han sortit en les planes d'aquest estudi: Esteve Pinós d'Urries (fill de Josep Galceran de Pinós), Josep Faust de Potau, Benet Sala (bisbe de Barcelona), Miquel Francesc Salvador i Mascaró, Josep Cortada, Manuel Vega, etc.

fet, en les següents acadèmies hi continuarà havent una forta presència de la nostra classe dirigent i dels seus fills. Fixem-nos que entre els fundadors de la Reial Acadèmia de 1752 hi ha: Bernat Antoni de Boixadors, Josep Mora i Cata, Francesc de Sentmenat i Agulló, Antoni Ermengol i Aimeric, Salvador Sant Joan i Planella, Josep Galceran de Pinós i Pinós, Ramon Ponsic i Camps, Francesc Sant Joan, Domènec Ignasi de Bòria i Llinàs i Gaietà Amat i Rocabertí.²¹⁶

Cal afegir-hi una sèrie de personatges que, en ple Segle d'Or espanyol, entre Quevedo, Góngora i Lope de Vega, van destacar pels seus dots literaris i que encara avui són objecte d'estudi dels filòlegs catalans. Així, el nostre incansable Joan Bonaventura de Gualbes era conegut com el rector de Bellesguard. Kenneth Brown el situa entre els tres grans poetes catalans del barroc i considera que la seva obra "representa un empelt revitalitzador de la història de la literatura catalana en l'època barroca".²¹⁷ Josep Romaguera, per la seva banda, va ser un ferm defensor de l'ús literari del català i Jordi Rubió i Balaguer en destaca que "va voler donar a la seva llengua catalana un lustre nou, que li permetés d'emular la riquesa de les altres".²¹⁸ En aquesta línia també trobem altres personatges, com ara Joaquim Vives, un dels que més va assistir al Braç Militar i que era conegut com el rector dels Banys, o Antoni Bastero Lledó (germà de Francesc Bastero), vinculat tant a l'"Acadèmia sense nom" com a l'Acadèmia de les Bones Lletres.²¹⁹ Pel que fa a aquesta llarga llista, resulta interessant observar la presència d'alguns membres d'allò que seria l'elit mercantil (Pau Ignasi Dalmases, Ramon Ponsic, Antoni Bastero, el germà d'Esteve Serra) a la vegada que també hi trobem nobles de tots els perfils (alta i petita noblesa) i fins i tot de la noblesa empobrida, com ara Joan Bonaventura de Gualbes, Francesc Junyent, el germà d'Esteve Serra Vileta i el d'Hug de Sant Joan. Vist globalment ens adonem com aquest nou model de noble que es basaria en la cultura, no era exclusiu ni de l'alta, ni de la baixa, ni de la rica, ni de la pobra noblesa. Amb tot, encara hi ha un

216. *Ibid*, p. 26.

217. BROWN, K., *Vida i obra...*, p. 46.

218. RUBIÓ I BALAGUER, J., *Història de la literatura catalana*, vol. II, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1985, Barcelona, p. 176. Per a una primera aproximació a la seva biografia vegeu SOBERANAS, A., "Apunts per una biografia de Josep Romaguera", dins DD. AA., *Homenatge a Antoni Comas*, Facultat de Filologia, Universitat de Barcelona, 1985, pp. 447-456.

219. Sobre aquests personatges vegeu RUBIÓ I BALAGUER, J. *Història...*, vol. II, p. 193 i vol. III, p. 30. Pel context on van treballar ofereix una bona síntesi ROSSICH, A., "Subordinació i originalitat en el barroc literari català: alguns paral·lelismes", dins ROSSICH, A., *El Barroc català*, Quaderns Crema, Barcelona, 1989, pp. 531-557.

altre element que ens ajuda a copsar millor aquest canvi de mentalitat: la Confraria de Sant Jordi.

Les justes i els tornejos organitzats pels nobles per celebrar festes sembla que daten del segle XI a França. En el cas català, no és fins ben entrat el segle XVI que això comença a articular-se a l'entorn de la Confraria de Sant Jordi. Cal recordar que en l'acta fundacional de 1565 s'estipulava que: "entre tots los altres exercicis ningun sia tant necessari per a la conservació de la República i defensa de aquella com l'exercici de las armas i ordre militar (...) i com aquest exercici militar, per la continua pau se sia vingut a tibiari en los cavallers jovens que de nou venen al món deixar d'entendres per lo poc exercici. Per ço los cavallers de Catalunya, moguts per aquell degut zel qual convé a persones que són los nirvis, força valor defensa de tot lo regne desitgen esser destres per a son cas i lloc degudament servir a son rei i a sa pròpia pàtria".²²⁰

La consciència de crisi, de la progressiva pèrdua dels valors militars, és ben present en aquesta declaració d'intencions. Però a banda d'això interessa destacar com els tornejos organitzats per la Confraria esdevenien, a la vegada, una manifestació externa de les funcions militars i de prestigi que exercia la noblesa en la societat.²²¹ La veritat, però, és que a mesura que ens endinsem en el segle XVII, aquests valors es van perdent progressivament. Duran i Sanpere esmenta que entre les manifestacions de la decadència hi havia la falta de disciplina militar dels actes i l'afluència cada vegada de més públic, la qual cosa era una prova palpable de "la transformació d'aquells primers exercicis militars en espectacles festius" i també una prova més de la generalització dels valors aristocràtics. A més, enllaçant amb la línia cultural que hem esmentat en parlar de l'Acadèmia dels Desconfiats, durant el segle XVII s'observa una "preponderància cada dia més marcada de la galanteria per damunt de la disciplina".²²² Així, per exemple, en les ordinacions de 1596 es creà un nou premi, el de la millor invenció, que s'atorgava

---

220. Citat per RIBOT I IGLESIAS, M., "La confraria dels cavallers de Sant Jordi de Barcelona en sus últimos tiempos", dins *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, vol. II, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 463-469. La cita és a la p. 463.

221. Per a una primera aproximació a la confraria de Sant Jordi, DURAN I SANPERE, A., *Els cavallers de sant Jordi*, Barcelona, edició limitada, 1964; MIRET I SANS, J., "Els torneigs de la Confraria de Sant Jordi", *Paratge*, 3-4, 1992-1994, pp. 471-484; GÜELL, M., "La petita noblesa durant la primera meitat del s. XVII", *Paratge*, 3-4, 1992-1994; RIBOT I IGLESIAS, M., "La confraria dels cavallers...", pp. 463-469.

222. DURAN I SANPERE, A., *Barcelona i la seva història*, vol. II., Curial, Barcelona, 1973, pp. 190-243. La citació és a la p. 236.

a la persona més original en la presentació de l'aventurer, en l'explicació de l'exercici o en la indumentària. Tot un símptoma de com les activitats militars havien quedat arraconades per les intel·lectuals. No ens ha d'estranyar que Montserrat Ribot conclogui que la confraria va ser per a la noblesa "*un medio de canalización de sus actividades festivas, pero creemos que existen otras motivaciones enmarcadas en la creación de una cultura de elite propia y diferenciada del resto de la sociedad*".²²³ En el fons, estem parlant de les mateixes motivacions que hi ha en el rerefons de l'Acadèmia dels Desconfiats: davant els canvis socials que estan produint un desdibuixament dels límits d'allò que és i no és noble, la confraria volia assenyalar nous punts de separació. Tot i que amb el pas del temps els ciutadans honrats també van tenir accés a la confraria, sembla que en algun sentit ho van aconseguir. En l'últim torneig que es va celebrar, a la tardor de 1701, hi van participar vint-i-quatre nobles (vuit cavallers amb dos fadrins cadascú) dels quals dotze són a la nostra base de dades (novament signifiquen la meitat dels membres), sense comptar germans i fills. Tots ells eren nobles, cap no procedia d'estaments inferiors.²²⁴ Però la veritat és que els valors militars ja no podien sustentar aquesta diferència de classe. En aquest sentit, resulta significatiu que l'últim torneig de Sant Jordi, i amb ell, el final de la confraria, se celebrés el 14 de novembre de 1701, un any i mig després de la fundació de l'Acadèmia dels Desconfiats (3 de juny de 1700). Sembla evident que el model de noble que volia il·lustrar la confraria de Sant Jordi era incompatible amb una societat tan dinàmica i canviant com la catalana, i al final de tot, la "noblesa cultural" s'havia imposat sobre la "noblesa de sang". L'Acadèmia dels Desconfiats havia guanyat la partida.

Però la crisi que patia la noblesa no es devia exclusivament a la pèrdua del sentit que tenia la seva dignitat dins el nou estat modern. Cal valorar també tota la qüestió econòmica. Jonathan Dewald considera que la pobresa fou un tret permanent de la noblesa d'aquells anys.²²⁵ Potser aquest és un dels temes més complicats a l'hora d'aproximar-se a l'estudi dels nobles europeus, perquè les particularitats i les diferències d'un lloc a un altre són molt grans. A grans trets, potser podem estar d'acord en constatar la pobresa dels *hidalgos* espanyols del nord de la península, o la difícil situació d'alguns nobles de la ruralia francesa

223. RIBOT IGLESIAS, M., "La confraria...", p. 466.

224. Cfr. MAS, E., *Diari...*, p. 97. En concret: Francesc Junyent, Joan Copons, Josep Amat, Josep Terré, Felicià Sayol, Miquel de Lentorn, Josep Agulló, Josep Clariana, Pere Bac, Francisco Blanes, Josep Marimon i Antoni Armengol.

225. Cfr. DEWALD, J. *La nobleza...*, p. 72.

o de certs sectors de la *gentry* anglesa, mentre que els *pares* o l'alta noblesa, tant de cort com de toga, no patien aquestes dificultats. Els canvis en la vida de la ruralia, el major poder del rei, les alliberacions dels serfs i de les viles senyoriales, etc., tot va contribuir en general a una reducció de les fonts d'ingressos tradicionals de la noblesa rural. Tot plegat va forçar la noblesa a buscar noves fonts de riquesa. Molts d'ells les trobaren de manera desesperada a la Cort o en càrrecs de diferent entitat, altres en el mercat de la terra i en l'explotació de les seves finques, i molts d'altres també en el comerç. En aquest camp, la noblesa anglesa va suposar un model clar a imitar. Lawrence Stone, destaca que "*la importancia económica de los nobles en este periodo nace del hecho de que continuaron buscando afanosamente las ganancias por medios más especulativos que capitalistas. (...) Fueron ellos, y no grupos sociales más profundamente afectados por el espíritu del capitalismo, los que aportaron a la economía ese elemento precisamente de riesgo*".²²⁶ Efectivament, els grans nobles anglesos titulats invertien en les mines (com ara el comte de Leicester o el de Pembrocks), en la pirateria (Cumberland), en les grans companyies comercials, la gran majoria de les quals estaven formades per una barreja d'aristocràcia i mercaders, com ara la Muscovy Company o la Barbary Company. Les dirigien mercaders i les finançaven tot sovint nobles rics. En un inici, només l'alta noblesa, amb el suport de la Cort, es va implicar en aquests camps, però amb el pas del temps també ho féu la *gentry* menys rica i menys poderosa, com ara la Companyia de les Índies Orientals o la Companyia de Virgínia.

Tot i que amb matisos i a una escala econòmica més petita, la classe dirigent catalana també trobà en el mercat una sortida a les seves necessitats. L'estudi d'Albert García Espuche per la primera meitat del segle XVII ha demostrat que els nobles es van implicar en sectors com la venda d'animals, el subministrament de teles, de vi, de carn i aiguardent, l'explotació minera, l'exportació de mercaderies a ultramar, etc.²²⁷ Per als anys que nosaltres hem tractat, els treballs de Pere Molas i Isabel Lobato Franco sobre les companyies comercials han posat de manifest aquesta estructura doble de mercaders i aristocràcia que hi havia en el rerefons de moltes companyies, on sovint eren els cavallers i els ciutadans honrats els socis capitals que invertien els diners i eren mercaders, adroguers i botiguers de teles els que portaven la gestió diària de l'empresa. Companyies com la coneguda Duran, Llorenç i Cia., estaven compostes per una gran varietat de membres, que ana-

---

226. STONE, L. *La crisis...*, p. 186.

227. Cfr. GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo...*, pp. 293-300.

ven des de corredors d'orella (Josep Dalmau, Josep Mata), passant per botiguers de teles (Rafael Vilar), mercaders (Josep Duran) i cavallers (Joan Lapeira).²²⁸ Semblantment, entre els membres de les companyies d'assentaments militars durant la segona meitat del segle XVII trobem tant a mercaders (Joan Lapeira, Andreu Trulles, Magí Mercader, Josep Duran) com ciutadans honrats (Pau Rossell, Francesc Falguera, Joan Llinàs), cavallers (Pau Feu), paraires (Francesc Lloberas) o tintorers (Josep Bitó).²²⁹ En aquest sentit, no deixa de ser significatiu que entre els creditors de la companyia Kies i Jäger, els mercaders suposin només el 44% del total, mentre que els nobles són un 15% (el segon grup més nombrós), els gaudints un 4%, els militars un 6% i els eclesiàstics un 8%.²³⁰ Tot plegat, una varietat ben il·lustrativa de la multitud de sectors socials que estaven implicats en els afers econòmics. També cal considerar, com Pere Molas ens ha explicat amb detall, el funcionament de la companyia Feu-Feliu, en la qual Josep Feu, quan ja era cavaller, va exercir com a soci capitalista durant més de deu anys, fins a la seva retirada el 1698.²³¹ Per la seva banda, Josep Maria Torras Ribé ha mostrat que entre les companyies que tenen més corresponsals comercials a Europa a començaments del segle XVIII hi ha alguns dels personatges més destacats del nostre treball, com ara Ignasi Fontaner o Pere Anton Bastero, pare del nostre Bastero.²³² Cal afegir que els treballs de García Espuche posen de manifest la vinculació de molts altres dels nostres protagonistes amb diferents camps, com ara les assegurances marítimes (Francesc Ordano o Joan Llinàs) o l'arrendament de la neu (Joan B. Planella).²³³ Per això no és cap exageració afirmar, com ho fa ell, que "*la pequeña nobleza (...) intervernía decididamente, de forma abierta o encubierta, en la vida económica del país*".²³⁴

228. Cfr. LOBATO FRANCO, I., *Compañías...*, p. 223. Vegeu també MOLAS, P., *Comerç i estructura comercial a Catalunya i València als segles XVII i XVIII*, Curial ed., Barcelona, 1977.

229. Cfr. LOBATO FRANCO, I., *Compañías...*, p. 175. Vegeu també "Catalunya durante el reinado de Carlos II. Política i guerra en la frontera catalana. 1679-1697", *Manuscrits*, 4-5, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1987.

230. Cfr. LOBATO FRANCO, I., *Compañías...*, p. 291.

231. Cfr. MOLAS RIBALTA, P., "La companyia Feu-Feliu de la Penya (1676-1708). Comerç de teixits i estructura social vers 1700", dins *Cuadernos de Historia Económica de Catalunya*, vol. XII, Departament d'Història Econòmica, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1974, pp. 78-126. La referència és a la p. 78.

232. Cfr. TORRES RIBÉ, J. M., "Els corresponsals del comerç català amb Europa al començament del segle XVIII", *Recerques*, 23, Curial, Barcelona, 1990, pp. 115-139.

233. Cfr. GARCÍA ESPUCHE, A., *Barcelona...*, pp. 262 i 273.

234. GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo...*, p. 296.

Aquests elements sembla que apunten que també a l'àmbit econòmic la noblesa catalana tenia en el seu si la llavor necessària per seguir el camí que Anglaterra ja estava recorrent d'una manera espectacular. En aquest sentit, un detall que a vegades no ha estat suficientment valorat és la companyia nàutica universal que Narcís Feliu de la Penya reclamava per al Principat al *Fénix de Cataluña*. Entre altres coses, estipulava que la seva junta directora la integrarien seixanta membres i que “*destos sesenta sujetos, los quinze podran ser militares, ó cavalleros, quinze mercaderes, quinze artistas, y quinze oficiales, que llamamos menestrales, estos sesenta hombres seran el origen y principio de la compañía y entraran y pondran cada uno por capital doscientos doblones*”.²³⁵ Els nobles han de participar en la companyia, s'han de vincular al comerç i, a més, ho han de fer en les mateixes condicions que la resta d'estaments socials. Precisament, el capítol 37 de les Corts de 1705 estipulava que la companyia nàutica que l'arxiduc acceptava crear es faria “admeten en aquella las pecúnias i effectes de qualsevols individus, de qualsevol estat”.²³⁶ A més, a les Corts de 1626 ja es va demanar que s'eliminés “tot embargo als nobles, homens principals, cavallers i que gozen de privilegi militar, que son los que ordinàriament tenen més diners” per tal que poguessin “liberament mercadejar i negociar per mar i terra, de manera que lo mercadejar nols impedisca lo poder tenir hàbits de qualsevol dels ordres militars, ni altres honors ni càrrecs en lo present Principat”.²³⁷ L'element comercial està plenament integrat dins la classe dirigent catalana, i per això pensem, com insinua García Espuche, que “*el desplazamiento de esta pequeña nobleza a Barcelona se originó en parte por la búsqueda de cargos y sinecuras, pero también fue provocada en muchos casos por una más compleja estrategia económica de localización territorial que llevaba a escoger Barcelona como lugar óptimo para dinamizar y controlar los negocios propios*”.²³⁸ Aquests elements són prou importants com per tenir-los en compte a l'hora de valorar la classe dirigent catalana en el seu conjunt. El nostre estudi ha mostrat amb claredat la presència d'aquests interessos mercantils dins la classe que dirigeix les institucions del Principat. Les persones amb vinculacions comercials representen una tercera part del total.

Tornem al tema principal que ara ens ocupa: la crisi de la noblesa. Una crisi que és europea, però que en el cas espanyol s'explica

---

235. FELIU DE LA PENYA, N., *Fénix de Cataluña*, edició facsímil, Editorial Base, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1983, p. 88.

236. *Constitucions, i Capítols i Actes de Cort 1701-1702, 1705-1706*, Generalitat de Catalunya, Editorial Base, Barcelona, 2006, fol. 90.

237. Citat per GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo...*, p. 296.

238. GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo...*, p. 297.

per algunes particularitats. Domínguez Ortiz les resumia en cinc. La primera era la no-convocatòria a partir de 1585 del Braç Militar a les Corts de Castella, la qual cosa “*disminuyó la capacidad de presión del estamento y su unidad corporativa, en adelante limitada al marco local, sobre todo en forma de confrarías*” (com la de Sant Jordi). La segona era l'establiment de la Cort a Madrid, que tingué com a conseqüència un augment de “*la división entre nobleza cortesana, con acceso directo a la persona del monarca, y la que permaneció apegada a sus lugares de origen*”. En tercer lloc situava el reforçament de la pau interior; fet que va disminuir “*las funciones de tutela y orden público*” que havia exercit tradicionalment la noblesa. Assenyalava com a quarta causa la modificació dels sistemes d'accés a la noblesa, que ja no es relacionen tant amb els mèrits militars (no s'ha de dur a terme cap reconquesta), a la qual se suma una política restrictiva i criteris de “*limpieza de sangre*”. A l'últim mostrava com es produí “*una simplificación de la jerarquía nobiliaria y un distanciamiento de sus grados y escalones*”, de tal manera que la creació dels *grandes* augmenta les diferències, a la vegada que es desvaloritza i difumina la figura dels *hidalgos*.²³⁹ Val la pena aprofundir en algunes de les seves reflexions per poder entendre millor l'excepcionalitat de la classe dirigent catalana en el context espanyol. La primera, l'absència d'un Braç Militar, dóna encara més relleu institucional al Braç Militar de Catalunya que hem estudiat, perquè expressa una dinàmica que és justament la contrària. Si a Castella el braç va desaparèixer, i amb això tota possibilitat de crear un front unit per defensar els interessos de la noblesa, a Catalunya no només es va conservar el Braç Militar de Corts sinó que es creà un nou Braç Militar, que tenia vida més enllà de les Corts. Una institució que es va crear precisament “per sustentar les prerrogatives de son estament”, i que no era tan “militar” com indicava el seu nom, sinó que incloïa un important nombre de d'exmercadors, de ciutadans honrats i cavallers. Les dades parlen per si soles. Dels cent vuitanta-nou membres que hem descrit en aquest estudi, només setanta-tres eren nobles de llarga tradició, que representen el 39%. La resta estava formada per persones que eren o havien estat ciutadans honrats (31%) o cavallers (28%). Junts representen el 59% del total, xifra sensiblement superior a la de la noblesa.²⁴⁰

239. DOMÍNGUEZ ORTIZ, A., “La nobleza...”, p. 120.

240. Cal dir que hem comptat els dos burgesos honrats dins els ciutadans honrats, i que hi ha un eclesiàstic i tres persones desconegudes. Aquests últims grups representen el 2% que falta fins al 100%.

Aquesta progressiva penetració dels nous sectors emergents dins el Braç Militar explica per què durant la segona meitat del segle XVII sorgeixen diferents debats dins la institució per afirmar o no la igualtat primordial de tota la noblesa. Un d'ells es produí el 1692 per un conflicte sobre la presidència del Braç. Tot i l'oposició de la noblesa titulada, s'aprovà una reforma que estipulava la preeminència del protector per sobre dels nobles titulats, encara que el protector fos d'una categoria social inferior. La decisió es justificava perquè "*este braço por sí es de cavalleros y esta es la cualidad principal que para su inclusión es menester*", per tant, "*es accidental superabundante y no necesaria cualquier otra [categoria social] de Duque, Marqués o Conde para el brazo, porque no está en él por Duque, Marqués o Conde sino por caballero*".²⁴¹ El conflicte es perllongà en els anys posteriors, i tornà a esclatar amb força a les Corts de 1701 quan el Braç Militar laic pretenia que el protector també presidís el Braç Militar de Corts, cosa que no se li concedí. Anys més tard, el comte de Robres, un defensor de les prerrogatives, criticà l'actitud dels *grandes* i considerava que "*tuvieron de qué arrepentirse [por] no sacar la cara cuando la acción de 1692*". Tot i reconèixer "*la suma igualdad en la sustancia de la sangre*" dins la noblesa, mostrava que la superioritat de la noblesa titulada no es basava "*en la ordinación citada del Brazo, sino la naturaleza de su misma dignidad les hacía preeminentes a los demás en los congresos*".²⁴² Però això no només succeïa a Catalunya. A França, ens explica Mousnier, les assemblees de nobles, en les quals els *gentilshommes* tenien un pes considerable "*disaient que les ducs et pair no devaient pas former un corps séparé et supérieur dans l'Etat; qu'ils ne ressemblaient pas aux anciens pairs, qu'ils n'avaient donc aucun droit au gouvernement; qu'ils ne formaient pas corps et ne devaient avoir ni syndics ni commissaires*".²⁴³ Lògicament els ducs s'oposaren a aquesta mesura que els impedia diferenciar-se de la resta de la noblesa i que pretenia marcar la igualtat per sobre de la diferència. Per al cas anglès, Lawrence Stone ha recollit el testimoni de Sir Edward Walker, el qual considerava que l'augment en el nombre de nobles a partir de 1615 "*introdujo una igualdad en la conversación; lo que teniendo en cuenta la idiosincrasia inglesa trajo malas consecuencias ya que la familiaridad (...) engendra menosprecio*". L'autor constata que "*los lores eran mucho más respectados en las zonas remotas, como*

---

241. *Por el muy ilustre y fidelísimo Braço Militar sobre el acierto con que revocó las ordinaciones hechas por el mismo braço en el año 1602 en la parte que negava la precedencia al protector dándola a los cavalleros titulados*, document conservat a l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicenç Vives, fol. 5 i ss.

242. LÓPEZ MENDOZA i PONS, A., *Historia de las Guerras...*, pp. 77 i 79.

243. MOUSNIER, R., *Les institutions...*, pp. 163-164.

Lancashire, Cheshire y Shropshire, donde eran muy pocos, que en los condados en torno a Londres, donde se los veía con frecuencia".²⁴⁴ És un exemple perfectament aplicable al cas català, en què hem vist com aquesta classe dirigent s'està formant en una Barcelona que s'alimenta dels processos d'emigració de la noblesa rural cap a la ciutat. El nostre estudi ha mostrat com entre una tercera part i la meitat de la classe dirigent (segons el criteri que utilitzem) procedien o tenien relacions amb regions de fora de Barcelona. En una societat tan dinàmica, la forta presència de nobles als seus carrers va facilitar també la pèrdua de respecte i la consideració progressiva com a iguals a la resta.

---

244. STONE, L., *La crisis...*, p. 342.

BALANÇ FINAL

Arribats aquí, hom té la sensació de trobar-se a mig camí d'una història que només acaba de començar. Al llarg de les planes anteriors hem intentat exposar la naturalesa de la classe dirigent catalana. L'estudi dels testaments combinat amb altres fonts ens ha permès veure la complexitat i la varietat d'aquest grup director: la seva composició estamental, el pes creixent dels mercaders, la gran cohesió interna, les relacions familiars, les idees polítiques, la participació institucional, la situació econòmica i la vida quotidiana. Un ampli espectre de vessants que ens ajuden a conèixer una mica millor com eren aquestes persones que intervenien en les institucions de Catalunya. Però la veritat és que a mesura que avancem en el coneixement d'aquesta realitat, més conscients som del llarg camí que encara queda per fer.

En aquest sentit, el present treball no és cap excepció. Són molts els aspectes que cal treballar i que aquí hem deixat necessàriament inconclusos. Un d'aquests temes és la vida familiar. Al llarg dels testaments es veu la freqüència amb què apareixen els primers, segons o tercers marits o mullers. Com influïa això en les relacions familiars i en les clienteleles? Es conservaven les amistats amb la família de la muller tot i que aquesta hagués mort i el marit s'hagués casat de nou? Què passava amb els fills? Els testaments permeten una primera quantificació, però nosaltres no ens hi hem endinsat. El mateix fet succeeix amb la qüestió de les filles monges o els fills preveres. A la nostra recerca s'observa com dins els monestirs també hi ha una certa diferenciació social, atès que sovint trobem les filles de nobles com a prioeres, subprioeres, superioeres o abadesesses, com ara Josepa Marimon,¹

---

1. *Cfr.* 932, 1r llibre, fol. 75.

Ignàsia Sagrera,² Teresa Sentmenat,³ Isabel de Copons⁴ o Eulàlia Sayol.⁵ A vegades trobem casos extrems com el de Josep Novell. Dels cinc germans que figuren en el testament, quatre pertanyen a l'estament eclesiàstic.⁶ Un altre tema són les motivacions per deixar tota l'herència a l'Església. No hi ha descendents? És una qüestió de devoció? Lluís Josa, Valentí Armanteres, M. Àngela Catà i Maria Roca Júlia Queffi ho fan.⁷ Si entrem en la vessant religiosa, resulta interessant comparar i quantificar els donatius que reben les distintes cases assistencials com l'hospital de la Santa Creu, la Casa de la Misericòrdia, l'hospital dels Infants Orfes o Sant Llätzer. Per exemple, Francesc Antic deixava 300 lliures a l'hospital de la Santa Creu, quan normalment els testadors acostumaven a deixar entre 10 i 15 lliures. També les quantitats que s'atorguen als diferents preveres per a la celebració de misses així com el paper que van jugar en el testament té el seu punt de misteri. Resulta interessant constatar que entre els marmessors normalment hi ha un, dos o tres preveres, que sovint no semblen familiars. Per exemple, Joan Bonaventura de Gualbes nomenava entre els seus marmessors quatre persones pertanyents a l'estament eclesiàstic, cap d'ells familiar: Josep Despalau, abat de Sant Pere de Roda, el vicari perpetu de Sant Just, Ramon Rossell i Francesc Galvany, preveres del Pi.⁸ En la mateixa línia hi hauria l'estudi dels llocs d'enterrament, si té o no un vas propi de la família, si ho fa a Barcelona o fora de Barcelona, etc.

Més enllà de tots aquests aspectes pendents de solució, i que esperem que puguem treballar durant els propers anys, pensem que allò realment interessant d'aquest treball és que les dades que hem aportat ajudin a caracteritzar un mica millor la naturalesa de la classe dirigent catalana. Certament, el fet que haguem partit de l'estudi dels membres de la Conferència dels Tres Comuns i del Braç Militar, dues institucions prou desconegudes fins ara, pot semblar arriscat. Tot i així, creiem que als dos primers capítols hem pogut demostrar prou contundentment com, en la conjuntura del tombant del segle XVIII, van exercir un paper director indubtable de les institucions catalanes, la qual cosa justifica que podem considerar els seus membres com una part molt significativa, possiblement la més significativa, de la classe dirigent catalana. Però, un cop som conscients d'aquesta realitat, la

2. *Cfr.* 875, 2n llibre, fol. 130.

3. *Cfr.* 964, 1r llibre, fol. 15.

4. *Cfr.* 870/33, fol. 104.

5. *Cfr.* III.22, fol. 51.

6. *Cfr.* 876/32, fol. 144.

7. *Cfr.* 784/63, s/f; 890/22, s/f; 781/79, fol. 93; 898, 1r. llibre, s/f.

8. AHPB, 865/40, fol. 188.

pregunta final a la qual veiem necessari respondre és com cal situar la classe dirigent catalana en el context de la crisi de la noblesa durant els segles moderns. En quina mesura aquest grup social, que al llarg de les línies anteriors hem estat dibuixant, aporta particularitats pròpies dins l'Europa de les monarquies absolutes. Un bon punt de partida poden ser les reflexions que formulava James Amelang en parlar de la classe dirigent que controlava el Consell de Cent: *“El régimen barcelonés es ejemplo de una forma alternativa de forjar la estabilidad política y social. En Barcelona la plena integración de los nobles antiguos y nuevos, la apertura de cauces institucionales para la absorción regular del estado llano en la elite y la representación política continuada, incluso aumentada, de una proporción significativa de las clases bajas preservaron la paz cívica. (...) De este modo, al proporcionar oportunidades abundantes de movilidad social individual, las reformas incrementaron la amplitud de la identidad aristocrática, al mismo tiempo que ponían obstáculos a las escisiones y al faccionalismo en el seno de la clase gobernante.”*⁹

Com hem pogut veure, més d'una tercera part de la classe dirigent catalana havia canviat d'estament (sense comptar les persones que van rebre títols) i un 35% pertanyia o mantenia relacions amb l'elit comercial. Són xifres que mostren clarament l'existència d'aquestes vies d'integració del poble en l'elit. Però, a més, cal valorar que aquest procés s'havia fet de manera lenta i progressiva, atès que era la resposta adequada a les necessitats de cada moment històric. Fixem-nos que els fluxos de penetració de la noblesa rural catalana en el govern de Barcelona, que és un procés paral·lel al que s'estava produint a la resta d'Espanya i d'Europa, foren en part causats pel trasllat del rei a Castella i a l'aparició de la noblesa de Cort. El primer pas es produí amb Ferran el Catòlic, el primer rei català que situà la seva cort fora dels territoris de la Corona d'Aragó. És a les ordenances de 1498 (i la posterior modificació de 1513) quan es creà una bossa exclusiva de militars (categoria equivalent als nostres “cavallers”) per al càrrec de conseller tercer, a la vegada que s'atorgava als ciutadans honrats la dignitat de militars (un decret de 1510 assignava a tots els ciutadans honrats la condició nobiliària). En un canvi clar de concessions, els cavallers acceptaven la generalització del seu estatus a estaments inferiors, la qual cosa suposava una reducció del seu prestigi, a canvi de majors quotes de poder a la ciutat. Els ciutadans honrats, per la seva banda, acceptaven la pèrdua de part del control exclusiu del Consell de Cent, a canvi de noves dignitats. Era un exemple clar d'aquest doble procés a què es veieren sotmesos els nobles durant els anys moderns:

---

9. AMELANG, J., *La formación...*, pp. 206 i 207.

d'una banda, la crisi del concepte de noblesa, que es començava a difuminar, i, de l'altra, la transformació del mateix concepte de noblesa, que s'obria a nous sectors socials. El següent moment fou el 1621, amb l'entrada de tots els nobles (fora del cas de la noblesa titulada) dins la conselleria tercera. És significatiu que això es produís justament sota el govern de Felip IV, quan el sistema de *validos* ja tenia plena vigència, i és encara més evident que la noblesa rural té les portes tancades a la Cort. Lògicament, no era casualitat ni el procés ni la data. L'últim canvi es produí amb l'entrada del conseller sisè, el menestral, l'any 1639. Aquesta mesura s'ha discutit molt, s'ha justificat com el preu que van haver de pagar els dirigents del Consell de Cent per aconseguir el suport de la classe popular a la causa contra Felip IV. Sense negar la influència de la situació política, tampoc no podem oblidar que aquesta demanda és present des de la segona meitat del segle XVI i que responia a una realitat molt més complexa: el creixent pes de l'elit mercantil a Barcelona, pressionada, al seu torn, pels menestrals que ascendien a mercaders.¹⁰

I tot això, sense valorar la continua demanda dels mercaders a finals del segle XVII per tal d'aconseguir la dignitat nobiliària per a ells.¹¹ Tot i que el 1709 gairebé ho van aconseguir,¹² aquesta exigència responia a una realitat més profunda: la creixent influència que tenen els mercaders en la societat del tombant del segle XVII, i que no és sinó una manifestació d'un procés molt més ampli, a escala europea, com era la progressiva aparició de la mentalitat empresarial i capitalista. En aquest sentit, Josep Fontana ho deixava ben clar: "el creixement català del segle XVIII, que va convertir aquesta terra en la «fàbrica d'Espanya» no té el seu origen en el canvi dinàstic que va dur al poder a un rei perseguidor de les llibertats i privilegis dels catalans (...) sinó en l'esforç de la societat civil catalana que, derrotada en la guerra, va prosseguir en temps de pau el gran projecte col·lectiu iniciat a mitjans del segle XVII".¹³ Quan Amelang està mostrant l'excepcionalitat del cas

10. Sobre el creixent pes de l'elit mercantil durant la primera meitat del segle XVII vegeu GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo decisivo...* Sobre la demanda i l'organització política dels més desfavorits a Barcelona vegeu CORTEGUERA, L. R., *Per al bé comú...*

11. Sobre aquest tema, vegeu MOLAS, P., *Comerç i estructura comercial a Catalunya i València als segles XVII i XVIII*, Curial, Barcelona, 1977, pp. 182-187.

12. Efectivament, el febrer de 1709 la Llotja de Barcelona presentava un memorial a l'arxiduc Carles III pel qual demanava la dignitat militar per a tots els mercaders. El Consell de Cent s'hi oposà frontalment argumentant que atemptava contra els interessos de la noblesa. *Cfr.* DDP, vol. X, 16 de febrer de 1709.

13. FONTANA, J., "Els inicis de la Catalunya contemporània: l'economia a la segona meitat del segle XVII", dins *Barcelona Quaderns d'Historia*, 7, Barcelona, 2002, pp. 13-21. La citació és a la p. 21.

de Barcelona dins el context europeu, per la seva capacitat d'adaptar-se als canvis i d'assumir lentament les noves forces vives dins l'elit dirigent, ho fa comparant-ho amb els sistemes d'adaptació social que tenien altres ciutats, com Venècia o Gènova, on una classe dirigent reduïda es va fer amb el control de la ciutat, no sense patir grans dificultats. El cas de Barcelona suggereix que, una vegada superats els enfrontaments entre la busca i la biga del segle xv, s'aconseguí un sistema que preservava la pau a la vegada que permetia l'ascens dels menys afavorits. En aquest sentit sembla que va ser una fórmula, en alguns aspectes, modèlica.

Es pot criticar amb raó que el nostre estudi sobre la classe dirigent està viciat d'arrel, ja que aquesta amplitud i mobilitat social és fruit no tant de les dinàmiques internes sinó de fets externs i casuals a les institucions, com ara les allaus de dignitats nobiliàries que van concedir Carles II, Felip V i Carles III, l'arxiduc. Però això és una veritat a mitges. Primer perquè no hem d'oblidar que les institucions tenien els seus propis mecanismes de mobilitat social, més enllà i independentment de l'acció externa del monarca, i això ja ens ho va deixar ben clar Amelang. No oblidem que, sense demanar permís al rei, el Consell de Cent decidia els nomenaments dels ciutadans de matrícula, i que, igualment, sense demanar permís al rei, el Braç Militar escollia per estricte escrutini les persones que s'incorporaven al *Llibre Vert* i podien participar a les reunions. En aquest context cal inserir tot el debat pel retorn de les insaculacions, el qual no és només una qüestió de domini de les institucions, sinó també de mobilitat social i de creació de clientele. A més, la mobilitat social no es basa exclusivament en els nomenaments reials, ja que potser encara és més important el paper de les polítiques matrimonials i les xarxes familiars. L'anàlisi dels marmessors dels testaments ens ha donat una bona mostra de la gran barreja social i estamental que predomina dins la classe dirigent, aquesta barreja social no pot ser explicada exclusivament per la multitud de dignitats nobiliàries atorgades pels monarques. Aquestes relacions són processos llargs, que vénen d'abans i continuen després. Fins i tot l'obtenció d'un títol nobiliari no condiciona el futur de la família, ja que no interessava tant l'ascens en l'escala social com el control del poder polític. En aquest sentit, són molt interessants els estudis de Juan Luis Palos sobre les transformacions estamentals dins l'elit barcelonina. L'historiador analitza els processos de transvasament de les famílies de ciutadans honrats a l'estament militar a partir de 1510. Aquest procés, lluny del que podia semblar, no va ser automàtic sinó gradual i adaptat a diferents estratègies familiars, de manera que va ser freqüent trobar famílies amb membres en diferents estaments.

La conclusió a què arribava era que *“la conducta seguida por un importante número de familias con un pie en cada grupo social, recuerda la política mantenida por sus antepasados durante los últimos siglos medievales, cuando la ascensión hacia la ciudadanía, no era óbice para seguir conservando al menos una rama familiar en el cuerpo de mercaderes. Indudablemente, esta doble militancia contribuía de forma eficaz a desplegar un amplio campo de influencia difícilmente alcanzable si solo se pertenecía a un estamento”*.¹⁴ I, d'aquesta realitat, el nostre estudi n'ha trobat un bon grup d'exemples com ara Pau Ignasi Dalmases (el seu fill Ramon va continuar la companyia comercial del seu avi, Pau Dalmases); els cavallers Anton i Ramon Falguera Broca, germans de Jaume Falguera, un important mercader aleshores; Josep Dalmau, ciutadà honrat que era fill i germà de pagesos, per citar només alguns exemples dels més coneguts.

En aquest context de crisi de la noblesa i de canvi de les formes de socialització i de govern de la corona castellana, com cal caracteritzar la classe dirigent catalana? Resulta interessant analitzar i comparar les diferents perspectives i definicions que ens han donat alguns historiadors d'aquest grup que controla les institucions catalanes. John Elliott la va caracteritzar com una *“aristocràcia provincial”* i considerava que *“l'aristocràcia catalana” “como clase social poseía probablemente más cohesión social que la de Francia del siglo XVII, con sus profundas divisiones entre noblesse d'epée y noblesse de robe. De hecho, en algunos aspectos mostraba un mayor grado de uniformidad social y económica que su equivalente de Inglaterra de Jacobo I, ya que había algunas características, tanto dentro de los distintos grados de la aristocracia como en la relación de la aristocracia con la alta burguesía, que eran particularmente favorables para la formación de un grupo social cohesionado”*.

La conclusió és ben eloqüent: *“por los patronos europeos, la aristocracia catalana habría sido clasificada como simples hidalgos.”*¹⁵ L'historiador anglès destacava com un fet genuí de la classe dirigent catalana en l'àmbit europeu la seva cohesió interna. Una cohesió que, en el fons, era fruit d'aquest procés d'absorció dels nous sectors ascendents que ja hem vist i que explicava perquè el govern de Barcelona era tan peculiar. James Amelang, per la seva banda, també ha destacat aquesta cohesió interna, però posant èmfasi en un altre aspecte: *“la ausencia de un poderoso grupo de magnates, pequeño en número para empezar, y principalmente absentista al llegar el siglo XVII, acortó la distancia entre*

14. PALOS, J. L., *La pràctica...*, p. 395.

15. ELLIOTT, J. H., *España...*, pp. 103 i 104.

los rangos del estamento noble. La cohesión nacida de un estilo de vida compartido difería notablemente del profundo abismo que había dentro de las clases privilegiadas de tierras vecinas. (...) La distancia entre estos nobles rurales y pobres y las capas superiores de la aristocracia no era tan grande como la que existía entre los poderosos grandes de Castilla y los hidalgos, a menudo empobrecidos, o entre los pares de Francia y sus primos los hobereaux."¹⁶

Amelang, com podem veure, remarca que aquesta cohesió interna va ser afavorida per l'absència dels grans títols, la qual cosa va facilitar el procés, que ja hem vist, de desfiguració de les diferències dins l'aristocràcia rural. En el fons, és exactament el mateix de què parlava Núria Sales quan recordava que "la distància socio-econòmica que separa en els segles XIV-XVII un Cardona d'un Llupià, Descatllar o Banyuls és força més gran que la que separa un qualsevol d'aquests darrers d'un ciutadà honrat o un ric mercader, notari o burgès de Perpinyà".¹⁷ Podem veure que tots estan parlant exactament del mateix: la classe dirigent catalana es caracteritza per ser una petita i dinàmica noblesa molt cohesionada. Petita quant a dignitat, atès que els seus mèrits i els seus nivells de riquesa semblen similars als dels *hidalgos*; dinàmica en el sentit que permet assumir nous membres sense generar conflictes interns; cohesionada perquè les diferències entre els grups eren, a l'hora de la veritat, mínimes. Ja ho deia el 1670 Josep Amigant, pare de Francesc Amigant: "*En Cataluña son pocas las preeminencias con que se diferencian los nobles de los caballeros*".¹⁸ Però a totes aquestes visions, encara ens cal aportar una nova perspectiva. La que ens dona Xavier Torres i Albert García Espuche. El primer analitza el bandolerisme durant els segles XVI i XVII, i posa un èmfasi especial en els processos de transformació d'aquesta noblesa rural, que progressivament perd les seves fonts de riquesa tradicionals i es veu abocada a emigrar cap a la ciutat. El segon centra el seu interès en Barcelona, especialment en els sectors mercantils que la vivificaven i que la van convertir en un "*centro director de una Cataluña más integrada*". Des de perspectives d'estudi tan diferents, ambdós autors arriben a la mateixa conclusió: "*de la fusión entre ciudadanos y caballeros nació (...) la flamante aristocracia urbana de los siglos XVI y XVII, una clase dominante cuyos fundamentos estaban constituidos tanto por el feudo como por la mercadería y las profesiones*".¹⁹ Allò que resulta interessant d'aquesta definició és que

16. AMELANG, J., *La Formación...*, p. 93.

17. SALES, N., "Els segles...", p. 136.

18. Citat per AMELANG, J., *La formación...*, p. 93.

19. GARCÍA ESPUCHE, A., *Un siglo...*, p. 300. Cfr. També TORRES, X., *Els Bando-
lers...*, p. 88.

canvia la perspectiva d'anàlisi. John Elliott s'aproximava a la classe dirigent catalana des de la visió d'una noblesa decadent, en crisi, que s'adaptava i generava noves formes de perpetuació; James Amelang s'hi apropa a través de la capacitat que tenia per incloure en el seu si els nous sectors socials; Xavier Torres observa la noblesa rural a la recerca de noves fonts d'ingressos, i García Espuche estudia els nous sectors socials que ascendeixen i participen progressivament del poder polític. Així, si abans hem definit la classe dirigent com una petita i dinàmica noblesa cohesionada, ara caldria afegir l'adjectiu "àmplia" ja que abraça sectors socials ben diferents, des de nobles i cavallers fins a ciutadans honrats i antics mercaders.

El nostre estudi ha intentat dibuixar alguns d'aquests aspectes. Una noblesa, en primer lloc petita, en que els membres titulats hi són completament absents, la qual cosa en facilita la cohesió. Ja hem comentat com a partir del segle XVII comença a desaparèixer el nomenament de títols per part de la corona. De fet, una primera mirada al nostre estudi mostra que hi ha quaranta-tres persones amb la dignitat de comte o marquès, que representa el 18% del total. Però aquesta xifra és enganyosa, ja que l'allau de títols no obeïa a cap política profunda, sinó a la imperiosa necessitat que tingueren Felip V i Carles III, l'arxiduc, de crear clienteleles que donessin suport a les seves opcions polítiques. Així, dels quaranta-tres títols, només sis havien estat concedits abans de les Corts de 1701-1702, i d'aquests sis, dos tenen un títol no català (el comte de la Rosa, Joan Abarca, i el comte de Plasència, Joan de Lanuza). És a dir, només trobem quatre persones amb un títol obtingut durant el segle XVII (Centelles, Erill, Múnter i Clariana), que representen el 2% del total. Encara més, només els títols del comte de Centelles i el d'Erill són anteriors a la guerra dels Segadors. Aquest grau baix de la noblesa també l'hem pogut veure en analitzar-la econòmicament. Les xifres amb les quals ens estem movent, 30.000 lliures com a màxim, són realment ridícules al costat de les grans fortunes dels Medinaceli o els Alba castellans. D'aquesta manera, és lògic pensar que potser el referent més similar siguin els *hidalgos* castellans o una mena de *gentry* que viu a Barcelona. Ja hem vist com Elliott considerava que a principis del segle XVII un noble necessitava una mitjana anual de 2.000 lliures per poder-se mantenir econòmicament d'una manera decent. 2.000 lliures és la xifra que nosaltres hem fixat com a límit per diferenciar la classe benestant de la que pateix problemes econòmics. 2.000 lliures és la suma, a vegades, de diversos dots, que ni de bon tros representen una quantitat fixa anual, i que indica que cada fill o filla rebia una quantitat encara menor. Pensem que Elliott quan fixa el criteri s'està basant en un testimoni de 1626, mentre que el nostre

estudi se situa vuitanta anys després, amb la qual cosa el context és prou diferent i les necessitats econòmiques majors.²⁰ Una petita noblesa que, en el fons, no ho oblidem, és conseqüència directa de la creació de la noblesa de Cort; una petita noblesa que s'adapta perfectament al model de noblesa rural que al llarg dels segles XVI i XVII emigra progressivament a la ciutat però que encara manté llaços amb la ruralia, tal com Palos ha demostrat i nosaltres hem pogut comprovar en parlar dels fluxos migratoris.²¹ És aquesta elit dirigent la que controlava les institucions catalanes, una elit dirigent ben allunyada del perfil de la noblesa de cort que dirigia les institucions castellanes.

En segon lloc, una noblesa dinàmica. Ja ha quedat clar en les línies anteriors: una tercera part dels seus membres han canviat d'estament, xifra que arriba gairebé a la meitat si comptem els que van rebre títols. Una classe dirigent amb sistemes propis i independents del control reial que permetien l'ascens en l'escala social, fins al punt que hi ha trajectòries espectaculars com la de Joan Lapeira, un mercader que va arribar a gaudir de la noblesa sense vincular-se políticament a cap opció concreta. Una noblesa, en tercer lloc, cohesionada, tal i com hem pogut comprovar en analitzar-la des de la perspectiva familiar. Les troques, l'estudi de les categories socials dels marmessors i de les seves orientacions polítiques ens han fet palesa l'enormitat de les relacions que mantenien entre ells i, a la vegada, la seva complexitat. Una classe dirigent, a l'últim, àmplia. I tan àmplia com que en el seu si hi podien participar els fills de mestres de cases (Magí Mercader), de pagesos (Josep Dalmau), de perxers (Jeroni Sadurní) i d'obradors (Josep Romaguera). Una classe dominant amb canonges, amb doctors en lleis, amb preveres, amb mercaders, amb antics botiguers de teles, amb cavallers, amb nobles, amb marquesos, amb comtes, amb gent de Barcelona i gent de fora de Barcelona, amb burgesos honorats de Perpinyà, amb ciutadans honorats de Girona..., tots junts dirigien les institucions de Catalunya en igualtat de condicions a l'hora d'emetre el seu vot. No sembla això un signe clar de modernitat?

Aquest nou concepte de classe dirigent, en el fons, és el resultat de la crisi que patia la noblesa i va ser la resposta que va donar la societat catalana als canvis dels temps. Uns canvis que es manifestaven en unes noves forces vives que omplien els oceans de mercaderies i on el "*poderoso caballero don dinero*" començava a influir en les decisions polítiques amb més força que no pas la preeminència estamental. Justament, Quevedo ja ens ho recordava amb clarividència, era el "*dinero*

---

20. Cfr. ELLIOTT, J. H., *España...*, p. 104.

21. Cfr. PALOS, J. L., *La práctica...*, p. 400 i ss.

(...) *quien hace iguales al duque y al ganadero*” i qui *“da y quita el decoro y quebranta cualquier fuero”*.²² En aquest context en què la noblesa semblava condemnada a quedar-se fora de joc o a desaparèixer, la societat catalana va generar una classe dirigent que intentava unificar totes les forces del país en una mateixa direcció. Voluntàriament en les línies anteriors hem volgut utilitzar de manera indistinta els termes “noblesa” i “classe dirigent”. Són dos termes que segons els contextos signifiquen la mateixa cosa a la vegada que aporten matisos diferents. Parlar de noblesa implica parlar de diferenciació respecte a la resta de la societat, significa tot sovint parlar d'interessos de grup, de quelcom tancat. En canvi, el terme “classe dirigent” o “classe dominant” té uns límits més indefinits, no hi ha aquestes connotacions de grup diferenciat, sinó que apel·la a les persones que de manera efectiva estan dirigint les institucions de govern. El nostre interès se centra, lògicament, en la “classe dirigent”, que no està formada exclusivament per nobles. Però hem de tenir en compte un doble procés: d'una banda, moltes vegades aquesta classe dirigent s'identificava plenament amb la noblesa i, de l'altra, moltes persones, pel simple fet de pertànyer a aquesta classe dirigent, tot i no ser pròpiament nobles (els ciutadans honrats, el gaudints, els cavallers), formaven part ja d'aquesta noblesa, la qual s'entenia en un sentit cada vegada més ampli i difús.

En aquest punt, cal tenir present que a l'hora de fonamentar les nostres reflexions sobre la classe dirigent catalana, ens hem referit a tres historiadors que parteixen de concepcions diferents. Per Elliott, des d'una òptica que analitza l'imperi, estem estudiant una noblesa provincial en crisi, d'*“estrechez de miras”*, i caracteritzada sobretot per *“la falta de un sentimiento de responsabilidad hacia la comunidad en general”* en referència a Espanya i l'Imperi.²³ Si Elliott es fixava en els membres del Braç Militar i de la Diputació durant la primera meitat del segle XVII, els estudis d'Amelang se centaven, sobretot, en l'elit que controlava la ciutat de Barcelona, sense fer valoracions sobre si representaven la societat i si exercien un poder real més enllà de les muralles entre les quals estaven tancats. A Amelang, el que l'interessa és, sobretot, la política municipal, la classe dirigent que viu i que governa, no tant la Diputació com el Consell de Cent i Barcelona. El que més l'impressionava era aquest dinamisme intern i la seva capacitat d'adaptació als canvis, i per això afirmava que *“el acierto especial de ciudades como Barcelona consistió, por tanto, en reestructurar y fortalecer a sus clases dirigentes dentro de sistemas de gobierno que aún concedían significativos*

22. QUEVEDO, F. DE, *Poesía original completa*, Planeta, Barcelona, 1990, p. 674.

23. ELLIOTT, J. H., *España...*, pp. 116 i 117.

derechos políticos y privilegios a ciudadanos que no formaban parte de la elite".²⁴ Xavier Torres, per la seva banda, veu una noblesa rural en transformació, a la recerca de nous recursos econòmics a la ciutat. En canvi, la perspectiva d'Albert García Espuche és ben diferent, perquè si Elliott parla de la crisi de la noblesa i Amelang de l'elit de Barcelona, García Espuche ens mostra uns interessos mercantils procedents de tot Catalunya que tenen el centre a Barcelona.

En el context d'una noblesa europea en crisi, d'unes monarquies que s'enforteixen, d'uns interessos mercantils creixents, el cas de Catalunya representa una resposta genuïna. Aquí, la forta tradició pactista, la defensa de les Constitucions, va aconseguir aplegar sota el seu paraigua grups socials molt dispersos. Aquest potser és l'últim element que cal valorar per comprendre el perquè de la cohesió progressivament més forta de l'elit dirigent. Això ho ha posat de manifest fins i tot John Elliott, que de vegades es mostra crític amb la classe dirigent catalana. Aquest autor reconeixia com "*la clase dirigente estaba (...) unida en su determinación de mantener a distancia el poder real*". Tot i que constata que, de tant en tant, es van moure per interessos personals, l'historiador anglès afirmava amb rotunditat que "*estos [els interessos de l'elit] estaban con frecuencia tan íntimamente asociados a la conservación del carácter constitucional histórico de Cataluña como un estado con tradiciones legítimas de libertad política, que la aristocracia es merecedora de un cierto reconocimiento por su éxito en mantener vivo un constitucionalismo amenazado en toda Europa*".²⁵ Des d'aquesta perspectiva potser convé més parlar de "classe dirigent" que no pas d'"aristocràcia provincial". Certament, des de la visió de la monarquia, Catalunya i l'elit que la governava podia situar-se dins d'aquest grup perifèric, però la veritat era molt més complexa. Darrere d'aquestes institucions hi havia la memòria d'un passat comú que els donava sentit i que en justificava l'existència i les lluites. Ens ho recorda Eva Serra. La fortalesa que demostraren les institucions en moments clau "només s'explica entre altres coses, per la base social del país que encarna, dinamitza i enforteix una densitat històrica institucional i constitucional".²⁶ Aquesta "densitat històrica" va influir també en la cohesió de la classe dirigent. Per això, a l'hora d'aproximar-nos al seu estudi no la podem comparar exactament amb una simple noblesa rural,

---

24. AMELANG, J., *La formación...*, p. 208.

25. ELLIOTT, J., *España...*, p. 114.

26. SERRA, E., "Entre la ruptura i la continuïtat", dins *Les Corts a Catalunya. Actes del Congrés d'Historia Institucional*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1991, pp. 160-167. La referència és a la p. 160.

equivalent a una mena de *gentry* anglesa, o als *hidalgos* del nord de Castella. La classe dirigent catalana, fruit de la defensa del pactisme i de les Constitucions, tenia més elements i objectius en comú que no pas altres grups dirigits de la corona espanyola, anglesa o francesa. Lògicament, ara no n'és el moment, però cal valorar el paper que va jugar el patriotisme en la configuració d'aquesta classe dirigent. És un element que no podem passar per alt.²⁷

En el fons, creiem que l'estudi social que hem fet d'aquesta classe dirigent reforça amb noves dades moltes de les tesis defensades per James Amelang. Una classe dirigent composta per sectors socials ben variats, sense que cap d'ells arribi a tenir un control de tot el grup: 36% de ciutadans honrats, 27% de cavallers, 24% de nobles de "llarga tradició", 11% d'eclesiàstics. Recordem que hem considerat noble de llarga tradició aquells que ho eren per tres generacions, quan el criteri més estès a Europa era que fossin quatre generacions. D'haver aplicat el criteri de la quarta generació la xifra de noblesa vella del nostre estudi encara seria menor. Una classe dirigent dinàmica, en la qual el 45% de les 240 persones, l'individu o el seu pare, havien canviat d'estament, xifra que augmenta al 57% si considerem com a canvi d'estament la concessió de títols de noblesa titulada. Una classe dirigent que permetia l'accés als menys desfavorits. Recordem que el 35% tenia vinculacions mercantils, i que entre les persones que hem estudiat hem trobat fills de pagesos, de mariners, de mestres de cases, de perxers o d'obradors. I això sense valorar la presència dels gaudints (el 26%), i de les famílies procedents de fora de Barcelona (21%), xifra que augmenta fins a un 41% si valorem la presència de marmessors de fora de Barcelona. Una participació prou àmplia que permetia que tots aquests sectors tan diferenciats poguessin participar en les decisions polítiques amb les mateixes condicions i drets que el comte de Centelles, per posar un cas.

Es tracta d'una classe dirigent molt cohesionada, íntimament vinculada entre si. Els estudis que hem fet a partir dels marmessors dels més de cent trenta testaments analitzats mostra la gran varietat de

---

27. Per a una primera aproximació vegeu: ALBAREDA, J. (ed.), *Del patriotisme...* Especialment l'article de PÉREZ LATRE, M., "L'arrelament de la Diputació del general, Pàtria i vertebració política a finals del cinc-cents", pp. 31-50. Per estudis més profunds sobre la temàtica, vegeu, a tall d'exemple, SIMON I TARRÉS, A., *Els orígens ideològics de la revolució catalana de 1640*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1999; SIMON I TARRÉS, A., *Construccions polítiques i identitats nacionals. Catalunya i els orígens de l'estat modern espanyol*, Abadia de Montserrat, Barcelona, 2005; TORRES, X., "Pactisme i patriotisme a la Catalunya de la Guerra dels Segadors", *Recerques*, 32, Barcelona, 1995, pp. 45-62.

membres amb què es relacionava. No deixen de sorprendre figures com Domingo Fogueres, canonge de Barcelona, que nomenava marmessors persones tant diferents com el comte de Múnter (Josep Clariana), un apotecari (Josep Troc), un prevere de Sitges (Benet Verdera) i un pagès d'Arbúcies (Joan Torras). Figures com Joan Francesc Maresc, un ciutadà honorat de Barcelona fet cavaller el 1685, que nomenava marmessors cinc ciutadans honorats (Felip Quintana, Josep Quintana, Jacinto Llorreda, la vídua de Cristòfol Lladó i la vídua de Miquel Carreras), un donzell (la vídua de Jeroni Ferrer), dos doctors en lleis (Josep Costa i Jerònim Ferrer), un jutge (Francisco Portell) i un noble (Ramon Codina Farreres). Que en un mateix document trobem persones tan allunyades en l'escala social és un signe evident d'aquesta obertura i cohesió de la classe dirigent. Però en el fons això ens porta a qüestionar que aquestes diferències estamentals fossin tan grans com sembla. Una barreja i cohesió que també l'hem pogut constatar en aproximar-nos a l'anàlisi política dels constitucionalistes i reialistes, on la tònica general era una mescla de membres dels dos grups dins els marmessors. La barreja també és visible en l'estudi econòmic que hem fet: ni els nobles eren els més rics, ni els ciutadans honorats eren els més pobres. De nobles n'hi havia de rics i de pobres. De ciutadans honorats n'hi havia de rics i de pobres.

És significatiu constatar que nosaltres hem centrat la nostra anàlisi en els membres del Braç Militar i de la Conferència, mentre que l'estudi de James Amelang es basava sobretot en el Consell de Cent. Però tot i així, les conclusions a què arribem són les mateixes, perquè la classe dirigent era exactament la mateixa, la que participava indistintament a la Conferència, a les reunions del Consell de Cent, al Braç o a la Diputació. Ens ho va recordar fa poc el professor Joaquim Albareda: "La Conferència esdevé un mecanisme institucional (...) que eixampla la base política del sistema i que dóna joc als grups socials emergents, en una mostra inequívoca de la seva capacitat integradora des del punt de vista social, de fusió de l'oligarquia barcelonina amb la vella aristocràcia".²⁸ Que en una mateixa reunió de la Conferència, com ara la de maig de 1708 sobre les tropes enemigues, trobem reunits al fill d'un obrador (Jacinto Blanc), a quatre exmercaders o fills de mercaders (Joan Llinàs, Salvador Massanés, Cristòfol Lladó i Fèlix Teixidor), a tres ciutadans honorats (Tomàs Fatjó, Francesc Montfar i Oleguer Argemir) a diversos nobles recentment ascendits (Emmanuel Ferrer i Francesc Despujol), juntament amb noblesa de llarga tradició (Ramon Codina, Joan Copons i Falcó i Josep Ribera i Claramunt) no

---

28. ALBAREDA, J., "Els projectes...", p. 140.

deixa de cridar l'atenció. Un signe ben evident, altre cop, de les immenses possibilitats de participació social que oferia la Conferència i de la cohesió social de la classe dirigent.²⁹

En un dels seus últims escrits, Ernest Lluch ens exposava alguns dels elements que mostraven la modernitat del sistema institucional català respecte d'altres fórmules polítiques. Entre aquests elements destacava de manera especial l'obertura que les institucions catalanes feren cap als sectors socials poc representats durant el període obert des de 1704.³⁰ Núria Sales ens va recordar que, tot i que les institucions podien estar controlades per aquesta classe dirigent, això no impedí que "el Consell barceloní, (...) els braços i la Diputació mateixa (si bé en menys grau) són acusades a vegades de democràtics".³¹ Si diputats i consellers, que estaven sotmesos al control de les insaculacions, van rebre aquestes crítiques, què es podia dir de la Conferència dels Tres Comuns i del Braç Militar, que escapaven totalment a la jurisdicció reial? Josep Fontana, parlant dels inicis de la Catalunya contemporània, ens explicava que s'havien fonamentat en l'embranchida econòmica de la segona meitat del segle XVII, i conclouïa que "és en aquests temps del segle XVII que cal anar a cercar-ne els orígens, amb plena consciència, d'altra banda, que els seus protagonistes principals són una multitud de personatges de la mena dels que poques vegades apareixen a les pàgines dels llibres d'història: negociants, paraires, mariners, teixidors, pagesos o traginers".³² A l'hora d'aproximar-nos a la classe dirigent, i per extensió a la vida política de la Catalunya del tombant del segle XVII, correm el perill de quedar-nos amb els grans noms com Casanovas, Villarroel, els germans Desvallés o Vilana Perlas. Però, com sol passar, els autèntics protagonistes han quedat ocults. Personatges com Salvador Massanés de la Ribera, Felip Ferran, Joan Llinàs, Josep Terré o Joan Copons de la Manresana. Molts d'ells no van rebre cap títol o reco-

---

29. Aquest dinamisme de la societat crida encara més l'atenció quan la comparem amb els referents castellans. Resulta sorprenent, per exemple, que en l'estudi que fa Fayard dels membres del Consejo de Castilla durant els segles XVII i XVIII hi hagi ben pocs descendents de mercaders i constati la tendència progressiva a l'ennobliment dels consellers (FAYARD, J., *Los miembros del Consejo de Castilla (1621-1746)*, Siglo XXI, Madrid, 1982). També és molt interessant el recent estudi de CRUZ, J., "Hidalgos aburguesados...". L'autor, tot i demostrar que la classe dirigent castellana esta composta per grups mitjans, ha de reconèixer la poca mobilitat social i la importància que tenien encara les xarxes clientelars. Tot plegat, una realitat ben allunyada de la catalana.

30. Cfr. LLUCH, E., "El programa...". La citació és a la p. 139.

31. SALES, N., "Abans del 1714: cap a una democratització de les institucions catalanes", dins DD. AA., *La commemoració de l'Onze de Setembre a Barcelona*, Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 1994, p. 96.

32. FONTANA, J., "Els inicis...", p. 21.

---

neixement especial dels monarques, alguns tenien serioses dificultats econòmiques, altres procedien d'estaments ben baixos i probablement cap d'ells no tindrà un lloc destacat als llibres d'història. Però van ser ells qui amb el seu treball constant i ocult al darrere de les institucions les vivificaren i influïren decisivament en aquell moment de la història de la Catalunya moderna.

ANNEXOS

Annex 1

Abreviacions

ACA	Arxiu de la Corona d'Aragó
AGS	Archivo General de Simancas
AHMB	Arxiu Històric Municipal de Barcelona
AHN	Archivo Histórico Nacional
AHPB	Arxiu Històric de Protocols de Barcelona
B.	Baró
BC	Biblioteca de Catalunya
bhp	Burgès honrat de Perpinyà
C.	Comte
can	Canonge
Categ. social	Categoria Social
cav	Cavaller
chb	Ciudadà honrat de Barcelona
chg	Ciudadà honrat de Girona
Conf.	Conferència
DC	Dietari de la Conferència
DDP	Dietari de la Diputació del General
Dr.	Doctor
ecles	Eclesiàstic
ll.	Lliures
LLDBM	Llibre de Deliberacions del Braç Militar
LLDCC	Llibre de Deliberacions del Consell de Cent
LLDDP	Llibre de Deliberacions de la Diputació
M.	Marquès

Merc	Mercader
MNA	Manual de Novells Ardits
nob	Noble
Obs.	Observacions
Sr.	Senyor
tn	testament numerat

Annex 2

La composició de la Conferència dels Tres Comuns

Data	Tema principal	Composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total
13.10.1698	Defensa de l'honor dels catalans en el setge de 1697	3 comuns	Josep Terré i Granollachs, nob Dr. Onofre Montsalvo, chb Magí Barrera, chb Baltasar Riba, chb	Joan Bonaventura de Gualbes, nob Felicià Cordelles, nob Josep Oliver, nob Dr. Salvador Massanés, chb	Fra Joan Soler, abat de Sant Pau Fra Solanell, paborde Josep Sanjust, nob Joan Copons i Falcó, nob Joan Limàs, chb Juan B. Reverter, chb	6		6	2		14
Observacions											
- Segons el LLDBM no va assistir el Dr. Salvador Massanés.											
- Inicialment va ser de dos comuns (CC i BM) i després s'afegí la Diputació (13.10.1698).											
Data	Tema principal	Composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total
07.11.1700	Governació interina del cardenal Portocarrero	3 comuns	Francesc Nicolau de Sant Joan, cav Miquel de Pinós, nob Dr. Onofre Montsalvo, chb Magí Barrera, chb Baltasar Riba, chb Anton València, nob	Joan Bonaventura de Gualbes, cav Felicià Cordelles, nob Josep G. de Pinós, nob Pere de Cartellà i Desbac, nob Josep Oliver, nob Dr. Salvador Massanés, chb	Feliu Taverner, can. de Barcelona Joan B. Olzina, can. de Barcelona Fra Galderic de Sanjust, paborde de Berga José Agulló i Pinós, nob Joan Copons Falcó, nob José Sanjust i de Pagès, cav José Catà i Bertran, chb Joan Limàs, chb Joan B. Reverter, chb	7	3	8	3		21
Observacions											
- La documentació és contradictòria a l'hora de definir si són una continuació o no de les conferències anteriors. La petició que fa el Braç, de qui va ser la iniciativa, demana l'obertura de Conferències noves (<i>Dietaris de la Generalitat...</i> , vol. IX, p. 1786). El Consell de Cent parla de les conferències com si estiguessin obertes, però fa una nova nominació dels mateixos membres (<i>Dietaris de la Generalitat</i> , vol. IX, p. 1786). Segons la Diputació, però, són una continuació de les anteriors (<i>Dietaris de la Generalitat...</i> , vol. IX, p. 1235). Nosaltres les hem considerat conferències diferents perquè es fa un nou nomenament (tot i ser algunes les mateixes persones) i perquè el seu funcionament fou diferent a les anteriors.											
- Castellví atgeix una sèrie de noms de persones que segons ells van ser designades però no hi van assistir: Aquesta informació no està confirmada per la documentació oficial, per la qual cosa no l'hem afegit. CASTELLVÍ, F., <i>Narraciones...</i> , vol. I, p. 275.											
Font											

Abreviatures: **CC**, consell de Cent; **BM**, Braç Militar; **DP**, Diputació; **chb**, ciutadà honrat de Barcelona; **cav**, cavaller; **nob**, noble; **ecles**, eclesiàstic; **mer**, mercader; **can**, canonge. Respecte a les fonts són les mateixes abreviatures utilitzades durant l'estudi, a les quals cal afegir les següents: C: Castellví (*Narraciones históricas*); F: Feliu de la Penya (*Arales de Cataluña*); DEM: Dietari d'Emmanuel Mas. Els asteriscs indiquen substitucions de persones. Si l'asterisc és al darrere indica que va ser substituït, si és al davant que va substituir.

<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>eclcs</i>	<i>mer total</i>
06.01.1701	Sobre la jurisdicció contenciosa de la Reial Audiència	CC/BM	Bernat Aimeric i Cruïlles, nob Francisco Sans i Puig, nob Dr. Onofre Montisalvo, chb Francesc Nicolau de Sant Joan, cav Baltasar Riba, chb Joan Magí Barnera, chb Anton València, nob Joan B. Reverter, chb Miquel de Alentorn òlim Pinós, nob	Pere Planellas i Cruïlles, nob Joan Bonaventura de Gualbes, cav Felicià Cordelles, cav Josep. G. de Pinós i Rocafortí, nob Josep Oliver i Boteller, nob Felip Ferran, nob Josep Costa, chb Salvador Massanés de la Ribera, chb	DP	6	3	8		17
Observacions										
Font										
DC (Dietari de la Conferència)										
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>eclcs</i>	<i>mer total</i>
14.05.1702	Sobre el Tribunal de Greuges de les Corts	CC/BM	Lluís Soler i Peguera, nob Dr. Onofre Montisalvo, chb Dr. Joan Baptista Reverter, chb	Guerau de Peguera, nob Felip Ferran de Sacitera, nob Dr. Ramon Vilana Perlas, chb	DP	3		3		6
Observacions										
Font										
LLDBM (ACA. G-69, fol. 378)										
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>eclcs</i>	<i>mer total</i>
03/12/1702	Tribunal de Greuges	CC/BM	Bernat Gáver i Fluvià, cav Joan Baptista Reverter, chb	Josep Terré Marquet, cav Josep Terré, nob	DP	1	2	1		4
Observacions										
Font										
LLDBM										

Data	Tema principal	Composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total
11.12.1702	Expulsió d'Arnald Jäger	3 comuns	Francesc Nicolau de Sant Joan, cav Joan Llinàs, chb Pau Lledó, chb	Josep Terré i Marquet, cav Josep Terré i Granollachs, nob Guerau de Peguera, nob	Dr. Josep Romaguera, can Dr. Francisco Sans i Puig, nob Dr. Onofre Montsalvo, chb	3	2	3	1		9
Observacions											
-Lluís Soler havia estat nomenat per la Diputació però ho rebutjà.											
Font MNA, DDP, LLDCC, LLDBM											
Data	Tema principal	Composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total
17.12.1702	Expulsió Arnald Jäger	CC/BM	Francisco Nicolau de Sant Joan, cav Joan Llinàs, chb Pau Lledó i Dalmasas, chb Josep Oliver i Boteller, nob Felip Ferran i Sacirera, nob Ignasi Bòria i Gualba, chb	Josep Terré i Marquet, cav Josep Terré i Granollachs, nob* Guerau de Peguera, nob Josep Bru i Banyuls, cav Joan Copons i Falcó, nob Joan B. Reverter, chb *Pere Torrelles i Sentmenat, nob		4	3	5			12
Observacions											
- El 17 de gener s'augmenta el nombre de membres, s'afegeixen els tres últims de cada comú (LLDBM i CASTELLVÍ, <i>Narraciones...</i> , vol. I, p. 424, DEM, p. 266). - Feliu de la Penya dona uns altres noms que no concorden amb els documents oficials (F508 i 510). - Pere Torrelles s'incorpora a la Conferència en substitució de Josep Terré, malalt (F512).											
Font DC, LLDBM, Castellví, DEM											
Data	Tema principal	Composició	CC	BM	DP	chb	cav	nob	ecles	mer	total
13.08.1703	El torp al veguer	CC/DP	Pere Torrelles i Sentmenat, nob Josep Terré i Marquet, cav Josep Oliver, nob Joan B. Reverter, chb Salvador Massanés de la Ribera, chb Ignasi Bòria i Gualba, chb	Fra Baltasar de Muntaner, abat Rafael Pinyana, can Josep G. Pinós, nob Pere Desbac i Cartellà, nob Dr. Onofre Montsalvo, chb Dr. Esteve Serra i Vileta, chb		5	1	4	2		12
Observacions											
Font MNA											

<i>Data</i>	<i>tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb cav nob</i>	<i>ecles</i>	<i>mer total</i>		
14.11.1703	Sobre l'armada enemiga	3 comuns	Francesc Nicolau de Sant Joan, cav Felip Ferran, nob Josep Oliver, nob Dr: Ignasi Bòria i Gualba, chb Joan Llinàs, chb Dr: Salvador Massanés i Ribera, chb	Pere Torrelles, nob Josep Terré i Granollachs, nob Josep Terré i Marquet Codina, cav Josep Bru i Banyuls, cav Dr: Joan B. Reverter, chb Dr: Ramon Vilana Perles, chb* *Joan Bonaventura de Gualbes, cav	Bonaventura de Lanuza, can Dr. Rafael Pinyana, can Dr. Joan Bosch, can Josep Galceran de Pinós, nob Pere Desbac i Cartellà, nob Francisco Miquel i Descallar, nob Magí Barrera, chb Dr. Onofre Montsalvo, chb Dr. Esteve Serra i Vileta, chb	8	3	7	3	21
Observacions										
*El 21 de juny de 1704 Joan Bonaventura de Gualbes substitueix al Dr. Ramon Vilana Perles (LLDBM).										
<i>Data</i>	<i>tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb cav nob</i>	<i>ecles</i>	<i>mer total</i>		
13.06.1704	Organització de la Coronela i les esquadres després del setge	CC/BM	Desconegut Desconegut Desconegut Desconegut	Joan Bonaventura de Gualbes, cav Felicià Cordelles, cav Francesc Tord i Granollachs, nob Joaquim Vives, chb		1	2	1		8
Observacions										
<i>Data</i>	<i>tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb cav nob</i>	<i>ecles</i>	<i>mer total</i>		
22.06.1704	Persecucions de Velasco	CC/BM	Francesc Nicolau de Sant Joan, cav Josep Oliver, nob Felip Ferran, nob Joan Llinàs, chb Salvador Massanés de la Ribera, chb Ignasi Bòria i Gualba, chb	Josep Terré i Marquet, cav Josep Terré i Granollachs, nob Bonaventura de Gualbes, cav Felicià Cordelles, cav Josep Bru i Banyuls, cav Joan B. Reverter, chb		4	5	3		12
Observacions										
*El 21 de juny de 1704 Joan Bonaventura de Gualbes substitueix al Dr. Ramon Vilana Perles (LLDBM).										

Observacions							Font
- Alguna vegada Felicià Cordelles substituï Pere Torrelles, ja que inicialment aquestes conferències es configuraren com una continuació de les del setge, però la Diputació no volgué participar. LLDBM i LLDC.							LLDBM
Data	Tema principal	Composició	CC	BM	DP	chb cav nob	ecles mer total
13.11.1704	Obrir el tribunal de contrataccions	3 comuns	Francesc Nicolau de Sant Joan, cav Josep Oliver, nob Felip Ferran, nob Joan Llinàs, chb Salvador Massanés de la Ribera, chb Ignasi Bòria i Gualba, chb	Josep Terré i Marquet, cav Josep Terré i Granollachs, nob Bonaventura de Gualbes, cav Felicià Cordelles, cav Josep Bru i Banyuls cav Joan B. Reverter, chb	Josep de Masdovellas i Çalba, ardiaca Dr. Joan Bach, ardiaca de Barcelona Felicià Sayol, comandador de Sant Joan Josep G. Pinós, nob Ramon Copons de Llor, nob Josep Vilana i Millàs, nob Dr. Josep Costa, chb Josep Ordano, chb Oleguer Argemir chb	7 5 6 3	21
Observacions							Font
- Són una continuació de les d'agost de 1704 a les quals s'afegeix la Diputació.							DP, MNA
Data	Tema principal	Composició	CC	BM	DP	chb cav nob	ecles mer total
23.10.1705	Peticions de l'arxiduc i altres	3 comuns	Magi Barrera, chb Antoni Cortés, nob	Josep Vilana, nob Salvador Massanés, chb	Domingo Fogueres, can Josep Oliver, nob Joan B. Reverter, chb	3 3 1	7
Observacions							Font
Observacions							LLDBM
Data	Tema principal	Composició	CC	BM	DP	chb cav nob	ecles mer total
04.04.1706	Setge de Barcelona	3 comuns	Pau Dalmaes i Ros, nob Josep E. Terré i Peguera, nob Salvador Massanés de la Ribera, chb Ramon Sabater, chb	Josep Terré i Marquet, cav Felicià Cordelles, nob Bonaventura de Gualbes, cav Joan Llinàs, cav	Fra Francesc de Cordelles, abat de Gerri Dr. Domingo Fogueres, can de Barcelona Josep G. Carrellà Sabastida, nob Dr. Josep Costa, chb	3 3 4 2	12
Observacions							Font
Observacions							MNA, DP

<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb cav</i>	<i>nob cav</i>	<i>ecles</i>	<i>mer total</i>
18.09.1706	Capítol 105 de les passades Corts	CC/DP	Desconegut Desconegut		Josep Ignasi Amigant, can Aleix Gayetano de Tristany, cav	1		1	4
Observacions									
Font									
LLDDP									
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb cav</i>	<i>nob cav</i>	<i>ecles</i>	<i>mer total</i>
09.10.1706	Port franc de Barcelona	CC/DP	Salvador Massanés de la Ribera, chb Cristòfol Lladó i Carreres, chb Josep Duran, mercader		Bonaventura de Lanuza, can Francisco Sayol, cav Francisco Costa, chb	3	1	1	6
Observacions									
Font									
DP									
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb cav</i>	<i>nob cav</i>	<i>ecles</i>	<i>mer total</i>
15.10.1706	Creació d'un unit dels tres regnes de la Corona d'Aragó	3 comuns	Josep E. Terré i Peguera, nob Salvador Massanés de la Ribera, cav Ramon Sabater, chb	Bonaventura Gualbes i Copons, cav Felip Ferran i Sacirera, nob Joan Llinàs, cav	Josep Ignasi Amigant i Olzina, can de Barcelona Aleix Gayetano de Tristany, cav* Joaquim Vives, chb *Josep Ribera i Claramunt, nob	2	4	2	1
Observacions									
Font									
DP, LLDBM									
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb cav</i>	<i>nob cav</i>	<i>ecles</i>	<i>mer total</i>
02.02.1707	Perills d'invasió	3 comuns	Pau Dalmases i Ros, nob Salvador Massanés de la Ribera, cav Ramon Sabater, chb	Felicià Cordelles, cav Josep Vilana i Millars, nob Joan Llinàs, cav	Bonaventura de Lanuza, can Josep G. Cartellà i Sabastida, nob Francesc Montfàr i Sorts, chb	2	3	3	1
Observacions									
font									
DP, LLDBM, LLDDP									

<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecles</i>	<i>mer</i>	<i>total</i>
09.05.1707	El protocol a seguir en els oficis eclesiàstics	3 comuns	Pau Dalmases i Ros, nob Salvador Massanés de la Ribera, chb Ramon Sabater, chb	Josep G. de Cartellà i Sabastida, nob Josep Carreres i Talavera, cav Joan Llinàs, cav	Bonaventura de Lanuza, can Francisco Sayol, nob Joaquim Vives, chb* *Francisco Montfar i Sorts, chb	3	2	3	1	9
Observacions										
Font										
DP, LLDDBM, LLDDEP,										
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecles</i>	<i>mer</i>	<i>total</i>
26.05.1707	Sobre la situació militar del Principat	3 comuns	Pau Dalmases i Ros, nob Salvador Massanés de la Ribera, cav Ramon Sabater, chb Cristòfol Lledó i Carreres, chb** Josep E. Terré i Peguera, nob** Joan Lapeyra, nob**	Felicià Cordelles, nob Feliu Ferran, nob Joan Llinàs, cav Francesc Despujol i Montcorip, nob** Josep Carreres i Talavera, cav** Oleguer Argemir, chb**	Bonaventura de Lanuza, can Francisco Sayol, nob Francisco Montfar i Sorts, chb Josep Ignasi Amigant, can** Josep Ribera i Claramunt, nob** Joaquim Vives, chb**	5	3	8	2	18
Observacions										
Font										
DP, LLDCC, LLDDEP, LLDDBM										
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecles</i>	<i>mer</i>	<i>total</i>
28.07.1707	Remarca dels rals de vuit	3 comuns	Pau Dalmases i Ros, nob Salvador Massanés de la Ribera, cav Ramon Sabater, chb Falta ampliació	Francesc Despujol, nob Josep Carreras i Talavera, cav Joan Llinàs, cav Josep Peguera i Vilana, nob* Josep Erill, cav* Tomàs Fatjó, chb*	Bonaventura de Lanuza, can Josep Ribera i Claramunt, nob Joaquim Vives, chb Falta ampliació	2	3	3	1	9
Observacions										
Font										
- **Ampliació posterior del 16 de juliol de 1707 (LLDBM, LLDDEP, LLDCC). - Falta l'ampliació del Consell de Cent.										
- Salvador Massanés rebia el títol de cavaller el 16 d'agost de 1707. - *Ampliació del 19.09.1707 (LLDBM, fol. 346v). - Les xifres de categoria social només contemplen el primer nomenament.										
LLDBM										

<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecles</i>	<i>mer total</i>	
23.03.1708	Forma d'asseurés a les funcions eclesiàstiques	3 comuns	Pau Dalmaes i Ros, nob Desconegut Desconegut	Desconegut Desconegut Desconegut	Ivo Casanyes, can Anton València, nob Joaquim Vives, chb	1	2	1	9	
Observacions										
- Segons el LLDDBM són una continuació de les de l'any passat. Segons el LLDDBP sembla que són unes noves conferències.										
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecles</i>	<i>mer total</i>	
10.05.1708	Entrada de tropes enemigues	3 comuns	Ramon Codina Farreres, nob Cristòfol Lladó, chb Emmanuel Ferreri Stiges, nob Francisco Montfar i Sors, chb Anton Sunyer, nob Oleguer Argemir, chb	Francisc Despujol, nob Felip Ferran, nob Joan Llinàs, cav Joan Copons i Falcó, nob Salvador Massanés, cav Tomàs Fatjó, chb	Josep Amigant, can de Barcelona* Francisco Montfar, chb** Josep Emmanuel Terré Peguera, nob*** Francisc Bosch, can de Lleida Francisc Tort i Granollachs, nob Jacinto Blanc, chb *Ivo Cassanyes, can de Vic*** **Felix Teixidor i Sastre, nob ***Josep Arbell, can de Vic **** Josep Ribera i Clararumunt, nob	6	2	8	2	18
Observacions										
- Els asteriscs marquen les persones substituïdes i el substitut. - El 24 de juliol de 1708 es van afegir tres membres a cada comú (LLDBM).										
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecles</i>	<i>mer total</i>	
14.06.1710	Situació militar de la frontera	3 comuns	Emmanuel Ferreri Stiges, nob Joan Llinàs, cav Ignasi Bòria i Gualba, chb	Josep Alemany i Navel, nob Ramon Falguera i Broca, nob Felix Teixidor i Sastre, nob	Dr. Josep Rifós, can de Urgell Josep Ribera i Clararumunt, nob Jacinto Blanc, chb	2	1	5	1	9
Observacions										
Font MNA, DP, LLDDBP, LLDBM, LLDCC										

<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecles</i>	<i>mer</i>	<i>total</i>
28.07.1710	Port franc de Barcelona	CC/DP	Emmanuel Roca i Júlia, nob Dr: Francesc Monner, chb Gerònim Sadurní, merc		Bonaventura de Lanuza, can de BCN Fèlix Vadell i Bestur, nob Dr: Francesc Costa, chb	2		2	1	1	6
Observacions											
Font											
MNA, DP											
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecles</i>	<i>mer</i>	<i>total</i>
01.08.1710	Jurament de la reina	CC/DP	Josep Amigant, nob Ramon Codina, nob Francisco Moner, chb		Joan Soler, Abat Sant Pau del Camp Felicità Cordelles, nob Jacinto Blanc, chb	2		3	1		6
Observacions											
Font											
DP											
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecles</i>	<i>mer</i>	<i>total</i>
03.12.1710	Entrada de tropes enemigues per Girona	3 comuns	Josep Amigant, nob Joan Llinàs, cav Ramon Sambassart, chb		Miquel Joan Bosch, can de Girona Felip Ferran, nob Cristòfol Lladó, chb	3	1	4	1		9
Observacions											
Font											
DP, LLDBM											
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecles</i>	<i>mer</i>	<i>total</i>
23.06.1711	Publicació <i>Epítome</i>	3 comuns	Francesc Bastero, nob Pau Ignasi Dalmaes i Ros, nob Joan Llinàs, cav Josep Ferran, chb Ramon Sabater, chb Francesc Montfar i Sorts, chb	Josep G. de Cartellà i Sabastida, nob Joan Copons i Falcó, nob Fèlix Teixidor i Sasire, chb	Dr. Josep Regàs, ardiaca i can de Girona Dr. Josep Godari, cabiscol i prior de la Llacuna Felip Ferran de Sacirera, nob Salvador de Tamarit i Vilanova, nob Cristòfol Lladó, chb Joan B. Pastor i de Sentís, chb	6	2	8	2		18
Observacions											
Font											
MNA, DP											

<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecl</i>	<i>mer</i>	<i>total</i>
01.09.1711	Marxa del rei i la venda dels drets reials	3 comuns	Anton de València, nob Pau Ignasi Dalmaes, nob Josep Ferran, chb Ramon Sabater, chb Francesc Montfàr i Sorts, chb Dr. Josep Bosch, chb	Josep Galceran de Pinós, nob Joan Copons de la Manresa, nob Josep Erill, nob Salvador Massanés de la Ribera, cav Joan Llinàs, cav Ignasi Bòria i Gualba, chb	Dr. Josep Regàs, ardiaca i can de Girona Dr. Josep Godari, cabiscol de BCN i prior de Llacuna Anton Pera, nob Salvador de Tamarit i Vilanova, nob Cristòfol Lladó, chb Dr. Felix Teixidor i Sastre, chb	7	2	7	2		18
Observacions											
Font											
MNA, LLDCC											
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecl</i>	<i>mer</i>	<i>total</i>
19.04.1712	Santa Eulàlia	3 comuns	Francisco Montfàr i Sorts, chb Pau Ignasi Dalmaes, nob Francisco Amigant, cav	Desconegut Desconegut Desconegut	Baltasar Bastero, can de Girona Ramon Codina i Ferreres, nob Felix Teixidor i Sastre, nob	1	1	2	1		9
Observacions											
Font											
DDP, LLDCC											
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>ecl</i>	<i>mer</i>	<i>total</i>
05.09.1712	Retirada de les tropes angleses	3 comuns	Josep Terré i Granollachs, nob Anton València, nob Pau Ignasi Dalmaes, nob Joan Llinàs, cav Francesc Montfàr i Sorts, chb Joaquim Vives, chb	Francesc Blanes, nob Francesc Despujol i Montcorp, nob Felicja Cordelles, nob Joan Copons de la Manresa, nob Lluís Roger de Llíria i Saportella, nob Gabriel Boria i Gualba, nob	Francisco Josa i Agulló, ardiaca de BCN Fra Ramon Sentmenat i Toralla, cav San Joan Felip Ferran, nob* Salvador de Tamarit i Vilanova, nob Felix Teixidor i Sastre, chb Cristòfol Lladó, chb Francesc Tord*	4	1	11	2		18
Observacions											
Font											

<p>- Felip Ferran és substituït per Francisco Tord i Granollachs el 20 d'abril de 1713 (LLDDP).</p> <p>- Segons consta a LLDC (N-221, fol. 215-216) no va assistir Joaquim Vives sinó Felix Boneu pel Consell de Cent.</p> <p>- Segons Castellví es crea una Conferència nova al febrer de 1713. Els membres són els mateixos però amb petites diferències. Entre les dues conferències només hi ha un nom diferent: Josep Pinós (al lloc de Salvador Tamarit) i dues persones canviades de lloc (Joaquim Vives per Lluís Roger de Lúria). Castellví, en clara contradicció amb el LLDDP ens diu que Felip Ferran fou substituït per Salvador Tamarit i que Dalmases ho fou per Josep Ribera i Claramunt (<i>Narraciones...</i> vol. III, p. 535).</p>		MNA, C460, LLDCC, DDP									
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>eclcs</i>	<i>mer</i>	<i>total</i>
13.01.1713	Taula i banc	CC/DP	Josep Ribera i Claramunt, nob Joan Llinàs, cav Josep Mora i Cirera, nob		Andreu Foix, can de Barcelona Emmanuel Ferrer i Sitges, nob Francisco Montfar i Sortis, chb	1	1	3	1		6
Observacions											
Font											
DP, LLDC, LLDDP											
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>eclcs</i>	<i>mer</i>	<i>total</i>
24.10.1713	Sobre la defensa de la capital, administració de la justícia i altres	3 comuns	Desconegut Desconegut Desconegut Desconegut	Desconegut Desconegut Desconegut Desconegut	Desconegut Desconegut Desconegut Desconegut	3	1	4			16
Observacions											
Font											
LLDC											
<i>Data</i>	<i>Tema principal</i>	<i>Composició</i>	<i>CC</i>	<i>BM</i>	<i>DP</i>	<i>chb</i>	<i>cav</i>	<i>nob</i>	<i>eclcs</i>	<i>mer</i>	<i>total</i>
Observacions											
Font											
LLDC											

Annex 3

Els membres de la Conferència dels Tres Comuns

<i>Núm.</i>	<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Categ. social</i>
1	Agulló-Pinós	i de Pinós	Josep	nob
2	Amigant	Ferrer	Josep	nob
3	Amigant	Olzina	Francesc	cav
4	Amigant	Olzina	Josep	ecles
5	Arbell		Josep	ecles
6	Argemir	Creixell	Oleguer	chb
7	Bac		Joan	ecles
8	Barrera		Magí	chb
9	Bastero	Lledó	Francesc	cav
10	Bastero		Baltasar	ecles
11	Blanc		Jacinto	chb
12	Blanes	Desbac	Francesc	nob
13	Bòria	Gualba	Ignasi	chb
14	Bòria	Gualba	Gabriel Francisco	chb
15	Bosc		Joan	ecles
16	Bosc	Talavera	Josep	chb
17	Bosc		Francesc	ecles
18	Bru	Banyuls	Josep	chb
19	Carreres	Talavera	Josep	chb
20	Cartellà	Desbac	Pedro	nob
21	Cartellà	Sabastida - Àrdena	Josep Galceran	nob
22	Cassanyes		Ivo	ecles
23	Catà	Bertran	Josep	chb

<i>Núm.</i>	<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Categ. social</i>
24	Copons	Carrera	Joan	nob
25	Copons de la Manresana	Falcó	Jaume	nob
26	Copons de la Manresana	Falcó	Joan	nob
27	Copons de Llor	Vilar	Ramon	cav
28	Cordelles		Francesc	ecles
29	Cordelles	Radamaquer	Felicià	cav
30	Cortés	Andrade	Anton	cav
31	Costa	Bertran	Josep	chb
32	Costa	Vinyola	Francisco	chb
33	Dalmases	Ros	Pau Ignasi	chb
34	Dalmases	Castells	Pau	chb
35	Despujol - Montcorp	Castells	Francesc	cav
36	Duran		Josep	merc
37	Erill	Ortiz i Vilaseca	Josep	cav
38	Esteve		Rafael	chb
39	Fatjó		Tomàs	chb
40	Ferran		Josep	chb
41	Ferran	Sacirera	Felip	nob
42	Ferrer	Sitges	Emmanuel	nob
43	Flix		Emmanuel	chb
44	Fogueras		Domingo	ecles
45	Foix		Andreu	ecles
46	Garriga		Lluís	chb
47	Godari		Josep	ecles
48	Gualbes	Copons	Bonaventura	cav
49	Josa	Agulló	Francesc	ecles
50	Lanuza	Oms	Bonaventura	ecles
51	Lladó	Carreres	Cristòfol	chb
52	Lledó	Dalmases	Pau	chb
53	Llinàs	Farell i Escarrer	Joan	chb
54	Llúria	Cortit i Saportella	Lluís Roger	nob
55	Magarola		Vicenç	nob
56	Masdovellas	Çalba	Josep	ecles
57	Massanés	de la Ribera	Salvador	chb
58	Miquel	Descatllar	Francesc	cav

<i>Núm.</i>	<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Categ. social</i>
59	Monar		Francesc	chb
60	Monfar-Sorts	Puig	Francesc	chb
61	Montaner		Baltasar	ecles
62	Montsalvo	Puigventós	Onofre	chb
63	Mora	Cirera	Josep	cav
64	Oliver de Boteller	Saragossa	Josep Francesc	nob
65	Olzina		Joan B.	ecles
66	Ordano	Gascaldó	Josep	chb
67	Palau	Aguilar	Alexandre	nob
68	Pastors	de Sentís	Joan B	nob
69	Peguera-Aimeric	Berardo	Guerau	cav
70	Pera	Tort	Anton	cav
71	Pinós	Rocabertí	Josep Galceran	nob
72	Pinós-Alentorn	Rocabertí	Miquel	nob
73	Pinyana	Galvany	Rafael	ecles
74	Ponsic	Monjo	Joan	chb
75	Regàs		Josep	ecles
76	Reverter		Joan Baptista	chb
77	Riba	Llunes	Baltasar	chb
78	Ribera-Claramunt	Espuny	Carlos	nob
79	Rifós		Josep	ecles
80	Roca Júlia	Llunes	Emmanuel	cav
81	Romaguera		Josep	ecles
82	Sabater	Bris	Ramon	chb
83	Sadurní		Jeroni	merc
84	Sanjust	Pagès i Pexau i Planella	Josep	cav
85	Sanjust		Galderic	ecles
86	Sans	de Puig	Francesc	nob
87	Sant Joan	Many	Francesc Nicolau	cav
88	Sayol	Quarteroni	Felicià	cav
89	Sayol	Quarteroni	Francesc	ecles
90	Sentmenat	Toralla	Ramon	ecles
91	Serra	Vileta	Esteve	chb
92	Solanell		Francisco	ecles

<i>Núm.</i>	<i>Primer cognom</i>	<i>Segon cognom</i>	<i>Nom</i>	<i>Categ. social</i>
93	Soler		Joan	ecles
94	Soler-Peguera	de Boixadors	Lluís	nob
95	Tamarit-Càncer	Vilanova	Salvador	nob
96	Taverner		Feliu	ecles
97	Teixidor	Sastre	Feliu	chb
98	Terré	Granollachs	Josep	nob
99	Terré	de Peguera	Josep Manuel	nob
100	Terré-Marquet	Codina	Josep	cav
101	Tord	Granollachs	Francesc	nob
102	Torrelles	Sentmenat	Pere	nob
103	Vadell	Besturs	Jose Félix	cav
104	València-Franquesa	Balaguer	Anton	nob
105	Vilana	Perlas	Ramon	chb
106	Vilana-Peguera	de Millars	Josep	nob
107	Vives	Ximenes	Joaquim	chb

Annex 4

El Braç Militar al novembre de 1700

Núm.	Cognoms i nom	Categ. social	Oct.	Novembre												Des.
			31	4	5	6	7	8	10	11	15	16	24	1		
1	Abarca i Velasco, Joan	nob	x	x												
2	Agulló-Pinós i Sagarriga, Josep	nob			x			x								
3	Agulló-Pinós i Sagarriga, Francesc	nob	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4	Aimeric i Cruïlles, Bernat	nob								x	x	x	x	x	x	
5	Amat i Planellas, Josep	nob	x	x	x			x	x	x						
6	Amigant, Francesc	nob	x	x	x			x	x			x	x			
7	Anglasell, Francesc	cav		x	x			x								
8	Antic, Francesc	cav		x				x	x						x	
9	Armengol, Antonio	cav		x				x	x	x	x	x	x			
10	Barrera, Baltasar	chb										x				
11	Bastero, Francesc	cav		x				x				x			x	
12	Berardo, Francesc	cav											x			x
13	Blanc, Jacinto	chb	x	x	x				x	x	x				x	
14	Bru, Baltasar	nob						x								
15	Bru i Banyuls, Josep	cav		x				x	x	x	x					
16	Bru i Claris Joan	cav													x	
17	Cardona, Don Pedro	nob							x							
18	Cardona, Francesc	nob							x							
19	Carreras i Talavera, Josep	chb							x							
20	Cartellà i Desbac, Pedro	nob		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
21	Claresvalls i de Miquel, Lluís	nob							x			x			x	

Núm.	Cognoms i nom	Categ. social	Oct.	Novembre												Des.
			31	4	5	6	7	8	10	11	15	16	24	1		
22	Claresvalls, Joan	nob						×	×							
23	Clariana, Josep	nob			×				×		×	×				
24	Codina i Farreres, Ramon	nob	×											×		
25	Copons de la Manresana i Falcó, Jaume	nob						×	×	×			×			
26	Copons de la Manresana i Falcó, Joan	nob	×	×	×	×		×	×	×				×		
27	Copons de Llor, Ramon	nob							×	×	×	×				
28	Copons del Bollandor, Agustí	nob		×				×				×				
29	Copons i Grimau, Joan	cav						×	×							
30	Copons, Plàcid	nob							×							
31	Corbera, òlim Terré, Josep	nob			×			×								
32	Cordelles i Radamaquer, Felicià	nob		×		×	×	×								
33	Corts, Ignasi	nob										×				
34	Costa i Bertran, Josep	chb	×	×	×			×	×	×				×	×	
35	Dalmases, Pau Ignasi	nob			×			×	×	×	×					
36	Delentorn, Valerià	nob	×						×	×	×	×				
37	Descatllar i de Sarriera, Narcís	nob	×	×	×											
38	Dusai, Josep	cav							×	×						
39	Erill, Ortiz de la Cabrera, Anton	nob	×					×				×				
40	Erill i Ortiz de la Cabrera, Josep	cav	×	×	×					×	×					
41	Farnés, Josep	cav			×			×	×	×						
42	Ferran, Felip	nob		×	×			×	×	×			×			
43	Ferrer, Emmanuel	nob							×		×	×	×	×		
44	Ferrer, Ignasi	cav		×								×				
45	Fontaner, Ignasi	chb		×												
46	Francolí, Josep	nob		×												
47	Gallart, Francesc	chb							×							
48	Gaver i Fluvià, Bernat	cav						×								
49	Granollachs, Anton	cav						×								
50	Gualbes, Joan Bonaventura	cav	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	
51	Josa i Agulló, Joan	nob			×			×	×		×	×				
52	Josa i d'Agulló, Josep	nob						×		×						

Núm.	Cognoms i nom	Categ. social	Oct.	Novembre											Des.	
			31	4	5	6	7	8	10	11	15	16	24	1		
53	Josa, Lluís	nob								x						
54	Junyent i Vergós, Francesc	nob	x	x	x					x	x	x				
55	Lana, Nuri	cav	x												x	
56	Lapeira i Parera, Joan	cav		x	x					x						
57	Llinas, Joan	chb									x	x			x	x
58	Marí, Francesc	cav													x	
59	Mari i Ginovés, Ignasi	cav	x	x	x			x	x							
60	Marimon, Josep	nob						x								
61	Martí, Tomàs	cav						x								
62	Martín, Lluís	cav	x	x	x			x	x							
63	Martínez, Diego	chb		x					x	x						
64	Masdeu, Joan Francesc	cav		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
65	Massanés de la Ribera, Salvador	chb				x	x					x	x			
66	Mata, Antoni	nob										x				
67	Mata i de Copons, Josep	nob										x				
68	Mercader i Moragues, Magí	chb		x												
69	Monfar i Sorts, Francisco	chb													x	
70	Montsalvo, Onofre	chb	x													
71	Mora i Bosser, Domingo	cav		x												
72	Mora, Josep	nob										x	x			
73	Moxiga, Josep	cav	x													
74	Novell i de Nadal, Josep	nob			x			x	x							
75	Oliver, Josep	nob			x	x	x	x	x	x	x	x	x			x
76	Oms i de Santapau, Anton	cav								x	x					
77	Orís i Puiggener, Carlos	nob						x								
78	Palau, Alexandro	nob										x				
79	Palau i de Torralla, Francisco	nob		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x
80	Peguera, Guerau	cav	x	x					x	x	x	x				
81	Peguera i Vilana, Josep	nob			x			x	x	x						
82	Pera i Tort, Anton	cav										x				
83	Pinós i de Rocabertí, Josep Galceran	nob	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x
84	Pinós i de Rocabertí, Miquel	nob		x	x			x	x	x	x					
85	Planella i Dusai, don Emmanuel	nob									x					

Núm.	Cognoms i nom	Categ. social	Oct.	Novembre											Des.
			31	4	5	6	7	8	10	11	15	16	24	1	
86	Planella i Dusai, Pedro	nob	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	
87	Ponsic Monjo, Joan	cav		x	x			x							
88	Quintana i Fàbregues, Felip	chb											x	x	
89	Reverter, Joan Batista	chb		x	x			x	x		x		x		
90	Riba, Baltasar	cav	x	x		x							x		
91	Rocabertí, Francisco	nob	x	x	x	x	x		x	x	x			x	
92	Rocabertí, Jeroni	nob						x	x	x	x	x			
93	Sabater, Martín	nob						x							
94	Sabater, Ramon	chb			x			x	x		x	x			
95	Sagrera, Francisco	nob									x				
96	Sagrera i Massana, Jacinto	nob		x									x		
97	Sambasart, Ramon	chb							x						
98	Sans i de Miquel, Francesc	nob		x	x			x	x	x	x				
99	Sans i de Puig, Francesc	nob		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	
100	Sant Joan, Hug	nob								x	x				
101	Sant Joan i Many, Francisco Nicolau	cav		x											
102	Sayol i Quarteroni, Don Lluís	cav	x	x				x	x		x				
103	Serra, Josep	desc						x	x						
104	Solà i Guardiola, Josep	cav	x	x											
105	Soler-Peguera i Boixadors, Lluís	cav		x				x							
106	Sunyer, Francesc	desc							x						
107	Sunyer i Bell-lloch, Anton	nob							x			x			
108	Terré i Marquet, Josep	cav		x	x	x	x	x	x	x	x		x		
109	Toda i Gil, Francesc	chb			x			x	x	x			x		
110	Torres, Dr. Pau	chb		x					x		x		x		
111	Tort i de Granollachs, Francesc	nob			x				x						
112	València, Anton	nob		x											
113	Vilallonga, Josep	chb									x	x			
114	Vilana Perlas, Ramon	chb						x	x	x		x			
115	Vilana-Peguera i de Millars, Josep	nob		x				x							
116	Vives i Ximenes, Joaquim	chb	x	x	x			x	x	x	x	x			
117	Xammar, Francesc	cav	x								x				

Annex 5
El Braç Militar a l'estiu de 1707

Núm.	Cognoms i nom	Juny		Juliol							Agost						
		17	13	14	21	22	24	27	28	30	5	6	14	16	17	18	24
1	Aguilar Caçador i Oluja, Josep				×												×
2	Alemaný, Carlos	×															
3	Alemaný i Navel, Josep	×		×		×	×	×	×	×	×			×	×	×	
4	Aloy i Guitant, Francisco		×	×	×												
5	Armanteras, Valentí	×	×			×	×										
6	Asprer, Anton		×														
7	Asprer, Anton				×												
8	Barrera, Magí						×										
9	Benal i Vadell, Josep	×															×
10	Berart i Cortiada, Gaspart	×		×													
11	Berenguer, Anton			×													
12	Blanc i Fontanils, Francesc			×	×		×										
13	Blanc i Fontanils, Josep	×	×	×	×		×							×		×	
14	Blanc, Jacinto	×		×	×	×	×							×		×	
15	Boixadors, Alexandre		×			×								×			
16	Boneu, Maurici																×
17	Bòria i Gualba, Gabriel Francisco	×		×										×		×	
18	Bòria i Gualba, Ignasi	×	×		×	×	×				×	×	×	×	×		×
19	Botinyà, Felip		×	×	×	×	×						×				
20	Bru i Olzina, Josep de	×				×											×
21	Calderó, Francesc													×			

Núm.	Cognoms i nom	Juny		Juliol							Agost						
		17	13	14	21	22	24	27	28	30	5	6	14	16	17	18	24
22	Carreras i Talavera, Josep			×			×			×	×	×					×
23	Cartellà i Sabastida, Josep Galceran		×										×				×
24	Catà i Renau, Joan					×	×										
25	Claresvalls i de Miquel, Lluís			×													
26	Claver, Ramon																×
27	Codina i Costa, Josep		×	×													
28	Copons de la Manresana i Falcó, Joan	×	×	×	×	×	×										×
29	Corbera, òlim Terré, Josep			×				×					×	×	×		
30	Cordelles i Radamaquer, Felicilà						×	×		×	×			×			
31	Costa, Francisco				×	×											
32	Dalmau i Capcir, Josep						×										
33	Despujol-Moncorp i Castells, Francisco	×		×	×					×	×	×	×	×	×	×	×
34	Erill, Anton																×
35	Falguera i Broca, Anton																×
36	Falguera i Broca, Ramon	×															
37	Febres, Francisco						×						×				
38	Ferran, Felip				×	×						×				×	×
39	Ferran, Josep					×											
40	Generes i Melic, Josep			×	×												×
41	Lanuzà-Montbui i Oms, Joan												×				×
42	Llinars i de Riber, Rafael		×														
43	Llinas, Joan					×	×	×	×	×	×	×	×		×		
44	Lloreda, Maurici					×											
45	Magarola i de Guerau, Jeroni					×	×	×	×	×	×	×	×		×		×
46	Magarola i Desbac-Descat- llar, Vicens				×	×											×
47	Maresc, Joan Francisco	×															×
48	Mari i Ginovés, Ignasi	×		×									×				
49	Mas i Duran, Francisco				×												×
50	Massanés de la Ribera, Salvador		×	×			×	×					×	×			×

Núm.	Cognoms i nom	Juny			Juliol						Agost						
		17	13	14	21	22	24	27	28	30	5	6	14	16	17	18	24
78	Senespleda, Hugo					×	×							×		×	
79	Soler Junyent, Ignasi			×	×	×											
80	Sunyer i Bell-lloch, Anton	×	×	×	×	×											×
81	Teixidor, Fèlix	×	×		×		×										
82	Terré i de Peguera, Josep Emmanuel			×					×								
83	Terré i Marquet, Josep				×			×	×	×		×					
84	Torrelles, Francisco													×		×	
85	Torres, Dr. Pau	×	×	×		×	×							×		×	
86	Tristany, Alexandre Gayetano		×	×		×	×	×	×	×	×	×	×			×	×
87	Tristany i Bofill, Bonaventura		×	×	×		×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×
88	Vadell i Berart, Fèlix			×		×								×		×	
89	València-Franquesa i Regàs, Josep			×													×
90	València-Franquesa i Regàs, Tomàs			×	×												×
91	Vertamon i Fizes, Josep	×				×											×
92	Vila i Peiret, Diego													×			
93	Vilana-Peguerà i de Millars, Josep		×										×				
94	Vilana-Puigmarí i Vilamala, Francisco						×		×	×	×	×	×				
95	Vives i de Ferrer, Joan	×			×	×											×
96	Vives i Ximenes, Joaquim					×		×	×	×		×			×		×

Annex 6

Els membres del Consell de Cent 1680-1714

Any	Conseller 1r	Conseller 2n	Conseller 3r	Conseller 4t	Conseller 5è	Conseller 6è	Obrer 1r	Obrer 2n
1680	Pallari Joncar, Dr. en medicina	Don Francisco Taverner,	...Company, Dr. en medicina	Miquel Salvador, mercader	Antoni Martí, candelero de la cera	...Molera, passamaner	...Bòria	Joan Alomar, notari
1681	Francesc Vidal i Ros	Gabriel de Amargos, chb	Francisco Càncer, donzell	Gaspart Matalí, mercader	Miquel Fontcuberta, notari	Jaume Monfargues, flassader	Bernat Bòria, Dr. en medicina	Jaume Monfargues, candelero de la cera
1682	Erasme de Lana i Fontanet, cavaller	Maurici Reig i Gallart	Josep Barrera	Anton Bonanat	Pere Brunes, adroguer	Joan Padrisa	Don Josep Sabastida i Cartellà	Isidoro Famades i Morell, notari
1683	Cristòfol Lladó	Felip Alegre	Josep Roig i Riera, Dr. en drets	Jaume Llobateras, mercader	Josep Ramoneda, adroguer	Jeroni Mir, sabater	Josep Barrera	Miquel Fontcuberta, notari
1684	Joan Jofreu	Francisc Llentisclar	Joan Claresvalls,	Josep Novial, mercader	Gabriel Mora, adroguer	Joan Castany, pedrenyaler	Christòfol Lladó	Josep Farrer, notari
1685	Francisco Santjust i de Pàges, militar	Onofre Montsalvo	Pau Fuster, Dr. en medicina.	Miquel Salvador, mercader	Jacinto Sescases, notari	Andreu Puig, fuster	Francisco Boneu, Dr. en medicina	Josep Güell, notari
1686	Josep Melich, chb	Francisco Vidrier	Miquel Matalí, Dr. en medicina	Josep Duran, mercader	...Roca, apotecari	Josep Rafart, tintorero de draps	...	...
1687	Cristòfol Lladó, chb	Francisco Falguera, chb	Francisco Montaner i Sacosta	Jaume Teixidor, mercader	Francisco Cotxet, notari	Josep Astor, paraire	Francisco Montaner i Sacosta	Anton Pera, adroguer
1688	Jeroni Novell i Barrolà, noble	Melchior Teixidor, chb	Francisco Molines, Dr. en drets	Agustí Martines, mercader	Francisco Cortés, notari	Joan Tacó, Ferrer	Miquel Matalí	Josep Arbós
1689	Jaume Falguera, chb	Felip Ignasi de Alegre, noble	Josep Desta, Dr. en drets	Josep Novial	Francisco Michal, cirurgià	Josep Juli	Fèlix Trelles	Vicens Gavarro, notari
1690	Miquel Grimonsacs, chb	Josep Costa	Alexandre Boixadors	Fèlix Amat, mercader	Pau Maurici, adroguer	Bartomeu paraire	Jaume Bas	...

Any	Conseller 1r	Conseller 2n	Conseller 3r	Conseller 4t	Conseller 5è	Conseller 6è	Obrer 1r	Obrer 2n
1691	Josep Merlés i Cadademunt, noble	Francisco Pinyana, chb	Jaume Francisco Teixidor, chb	Josep Bassols, mercader	Josep Ramoneda, adroguer	Ramon Font, pareire	...	Gabriel Mora, adroguer
1692	Dr. Anton Morell	Josep Amigant, noble	Josep Llauder	Joan Lapeira	Francisco Coxet Soler Ferran, notari	Maties Ros, mariner	Josep Cormellas, Dr.	Francesc Armant, mercader
1693	Francisco Falguera, chb	Dr. Isidro Pi	Ramon Codina	Josep Picó, mercader	Josep Pascual i Alba, adroguer	Isidro Balaguer, Candelero de la Seu	Joan B. Reverter, CHB	Pere Joan Novell, adroguer
1694	Don Felip Ignasi Alegre	Josep Companys, Dr. en medicina	Honorat Rius i Navarro, chb	Jacinto Cavaller, mercader	Pere Màrtir Castells, barber	Bernat Bonamic, sabater	Erasme de Lana i Fontanet, donzell	Pau Lluscà, mercader
1695	Dr. Jacinto Andreu	Don Ramon Berarri i Cortiada	Magí Mercader, ciutadà menor de dies	Jeroni Severó, mercader	Agustí Castells, barber	Joan Folch, daguer	...	...
1696	Esteve Serra i Vileta	Melchior Teixidor	Joan Francesc Maresc	Joan Colomer, mercader	Jeroni Troch, apotecari	Josep Mestras, corder	Mariano Bofarull	Pau Sunyer, mercader
1697	Don Francisco Taverner i Montornès	Dr. Joaquim Borniac	Dr. Domingo Pinyol	Gaspart Gatilupa, mercader	Pere Brunés, adroguer	Macià Ros, mariner	Jaume Eva	Melcior Cortés
1698	Fèlix Boneu, chb	Francesc Nicolau de Sant Joan, militar	Magí Mercader	Onofre Sidós, mercader	Jaume Salvador, apotecari	Simeon Salvador, manya	Mossèn Josep Mora	Josep Rovira, candelero de la cera
1699	Joan Magí Barrera	Francisco Orriols, Dr. en medicina	Don Josep Margarola	Josep Aparici, mercader	Bartomeu Roig, notari	Francesc Ferran, cotoner	Don Francesc Nicolau de Sant Joan	Joan Galvany, militar
1700	Don Alexandro Boixadors	Francesc Llauder, chb	Hierònim Salvador, chb	Francesc Bassols, mercader	Pere Torner, barber	Bernat Miró, passamaner	Hierònim Salvador, CHB	Carlos Arnau
1701	Dr. Josep Company	Don Carlos Vila	Jeroni Francesc Mascaró, chb	Miquel Colomer, mercader	Sever Marc, mariner	Macià Ros, mariner	Esteve Serra Vileta, CHB,	Diego Golorons, mercader
1702	Fèlix Boneu, chb	Pau Lledó i Dalmasas, chb	Joan Ponsic i Monjo, militar	Onofre Sidós, mercader	Pere Màrtir Castells, cirurgià	Joan Nadal, sencerer	Baltasar Barrera i Bofarull, ciutadà	Joaquim Salla, mercader
1703	Don Anton Valencia	Dr. Josep Areny i Garriga	Dr. Francisco Formiguera i Alós	Jaume Teixidor, mercader	Marià Rondò, notari	Joan Vieta, barreter d'agulla	Don Anton de Solà i Montaner	Joaquim Ros, notari retial

Any	Conseller 1r	Conseller 2n	Conseller 3r	Conseller 4t	Conseller 5è	Conseller 6è	Obrer 1r	Obrer 2n
1704	Francisco Costa, Dr. en medicina	Gabriel Francisco Bòria, cavaller	Honorat Pallejà i Riera, Dr. en drets	Pau Sayol, mercader	Mateu Hereu, barber	Josep Solà, fuster	Ramon Vilana Perlas, chb	Fèlix Costa, notari
1705	Josep Company, Dr. en medicina	Cristòfol Lledó i Carreres, chb	Don Anton Suinyer i Belloch	Francisco Font, mercader	Josep Saurina, apotecari	Bartomeu Oliver, sastre	Dr. Francisco Toda i Gil	Josep Rubió, mercader
1706	Don Francesc Nicolau de Sant Joan	Francisco Gallart i Pastor, chb	Jacinto Lloreda, chb	Francisco Anton Vidal, mercader	Isidoro Famades, notari	Pau Girau, hortolà	Francisco Riera i Martí, chb	Joan Calvaria i Sabater, mercader
1707	Francisco Orríols, Dr. en medicina	Don Francisco Bastero	Francisco Más i Calderó, misser	Francisco Golons, mercader	Joan Vilardaga, apotecari	Jeroni Batlle, paraire	Erasme de Lana i Fontanet, donzell	Jeroni Alabau, mercader
1708	Misser Josep Areny i Garriga	Francisc Fontllonga, Dr. en medicina	Don Anton Beringuer i Gabriel	Miquel Colomer, mercader	Pau Pi, notari	Joan Darbó, Ferrer	Josep Carreras i Thalavera, chb	Jacinto Anton, cavaller mercader
1709	Don Ramon Codina i Farreres	Anton Moxiga i Ginabreda, donzell	Baltasar Barrera i Bofarull, chb	Jeroni Alabau, mercader	Rafael Albià, notari	Francisco Dolset, fuster	Francisco Llauder, chb	Josep Madriguera, notari
1710	Don Anton València	Francisco Monfar i Sorts, chb	Oleguer Argemir i Creixell, chb	Joan Puigerguer, mercader	Francisco Rossines, notari	Lucià Quadrades, assaonador	Don Josep Amigant*,	Pere Pau Joffre
1711	Dr. Josep Coromines	Dr. Diego Caseta	Dr. Miquel Fuster	Gabriel Font,	Emmanuel Rossell	Miquel Rignault	Armengol de Peguera	Pere Pau Ribes
1712	Ramon Sabater, chb	Emmanuel Mas i Soldevila, Dr. en drets	Salvador Massanes de la Ribera, cavaller	Joan Colomer, mercader	Pere Torner, barber	Anton Mateu, argenter	Josep Bosch i Talavera, chb	Isidoro Famades i Morell, notari
1713	Emmanuel Flix	Pau Corbera i Palau	Rafael Esteve, Dr. en medicina	Joan Pau Llorens, mercader	Josep Galí, notari	Jacinto Clariana, esparter	Miquel Fuster, militar	Bernat Forés, artista
1714	Dr. Rafael Casanova	Salvador Feliu de la Penya, chb	Ramon Sans	Francisco Anton Vidal, mercader	Josep Llaurador, notari	Jeroni Ferrer, guanter	Francisco Monar, Dr. en medicina	Jeroni Grasses, barber

Nota: s. significa "substituint per".

Font: elaboració pròpia a partir de MNA.

Annex 7

Els diputats de la Generalitat de Catalunya des de 1680

Trienni	Diputat eclesiàstic	Diputat militar	Diputat reial	Oïdor eclesiàstic	Oïdor militar	Oïdor reial
1680	Sastre Prats, Josep	Amat Despalau, Joan	Perpinyà, Joan B.	Ferrer, Francisco	Meca i Cassador, Josep	Monsalvo, Onofre
1683	Montaner i Sacosta, Baltasar	Camporralls, Anton s. Pallarès, Miquel	Melic, Josep	Mongai, Francesc	Bac i Descatllar, Pere	Cortés, Onofre
1686	Syrol i Quarteroni, Antoni, s. Pons, Francisco	Passia, Jeroni s. Masdovelles, Miquel	Alaix, Francesc (pare) Alaix, Francesc (fill)	Mora i Navarro, Jeroni	Sitges i Vidal, Josep, s. Despujol i Moncorp, Francesc	Corbera i Palau, Pau
1689	Salazar, Benet Ignasi	Lanuzza i Oms, Joan	Càmps, Jaume Narcís	Bosc, Miquel Joan	Vivet, Joan	Berenguer, Anton
1692	Montserrat, Oleguer, s. Valls Penduto Josep A., s. Planella i Cruïlles, Anton	Terré i Granollachs, Josep	Serra i Vileta, Esteve	Burgés, Narcís	Aquiles, Pau	Bofil, Narcís
1695	Pinyana i Galvany, Rafael	Bru, Josep, s. Meca i Cassador, Josep	Grató Perpinyà, Anton	Valls, Jeroni	Junyent i Vergós, Francesc, s. Martí i Vilanova, Tomàs	Blanc, Jacinto
1698	Solanell i Foix, Climent	Miravall, Aleix	Llopis, Josep	Nadal, Rafael	Olmera i Vianya, Joan	Boer, Josep
1701	Planella i Cruïlles, Anton	Magarola i Llupia, Pere, s. Albertí, Anton	Oliiva, Jaume	Padellàs i Casamitjana, Rafael	Eva i Malla, Jaume, s. Muxiça Ginebreda, Anton	Cerdà, Pere Màrtir
1704	Valls i Freixa, Francisco, s. Grau, Josep	Puig, Antonino, s. Novell i Nadal, Josep, s. Solà Guardiola, Josep	Pinyana Montfort, Agustí s. Vidal, Pere	Oliver, Pere, s. Gomis, Vicens	Senespleda i Solanell, Clement	Braçó i Duran, Josep
1707	Copons i Esquerre, Manuel	Sagreira i Xifré, Jacinto	Serres, Josep	Novell i Nadal, Marià	Clarevall i Miquel, Lluís	Moxí, Bernat
1710	Solanell, Anton	Solà i Sant Esteve, Francesc	Vilar, Josep	Reig, Fèlix	Sulla i Gassol, Francisco	Andreu, Joan

Nota: s. significa "substituint per".

Font: elaboració pròpia a partir de SANS I TRAVÉ, Josep M. i BALLART I MARSOI, Concepció, "El catàleg de diputats i oïdors de comptes de la Generalitat de Catalunya (1359-1710) de Pere Serra i Postius", *EHDAP*, VIII, Barcelona, 1980, pp. 63-118.

Annex 8
Testaments consultats (AHPB)¹
(ordenats pel nom)

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
1	Àger i Eva, Maria	Más, Josep	836	26	93	
2	Àger i Queralt, Pau	Fontana, Bonaventura	984	1r	85	
3	Àger, Pau	Fontana, José Francisco	875	3r	175	
4	Aguilar i Monfar, Francisca	Galí, Bonaventura	861	4t	43	
5	Agulló i Sagarriga, Francisca	Llaurador Satorre, Josep	861	54	30	tn
6	Agulló i Sagarriga, Francisca	Llaurador Satorre, Josep	861	54	s/f	tn
7	Agullo Pinós, Josep	Verneda, Joan Francesc	880	22	184	
8	Agulló, Ignàsia	Gualsa Aparici, Francisco	943	1r	61	
9	Agulló-Pinós i Sagarriga, Francisco	Verneda, Joan Francesc	880	23	99	
10	Aimeric Cruïlles, Anna	Mollar, Pau	899	1r	34	
11	Aimeric, Bernat	Fontana, Lluís	806	43	93	tn
12	Aimeric, Joan	Duran, Francesc	900	24	55	
13	Alabau, Jacinto	Torres (menor) Francisco	862	1r	67	
14	Alabau, Jeroni	Olzina Malet, Juan	938	1r	5	
15	Alemaný i Alemaný, Maria	Cabrer, Pau	877	31	214	
16	Alemaný i Bru, Eulàlia	Golorons, Salvador	812	19	75	
17	Alemaný i Descatllar	Verneda, Joan Francesc	880	23	64	
18	Alemaný i Magarola, Francisco	Campllonch, Fèlix	960	1r	216	
19	Alemaný i Massa, Maria	Golorons Prous, Salvador	874	1r	40	
20	Alòs Hernández, Francisco	Naves, Joan	815	28	71	

---

1. Els notaris amb codi III.22 a III.23 pertanyen a l'AHMB.

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
21	Alòs i Fontaner, Francisca	Claramunt, Ignasi	979	1r	360	
22	Alòs i Fontaner, Joan	Claramunt, Ignasi	979	1r	175	
23	Alòs i Rius, Joan	Claramunt, Alejo	889	1r	199	
24	Alòs i Rius, M. Gràcia	Cassani, Antoni	871	1r	127	
25	Alòs, Josep	Cassani, Antoni	871	1r	179	
26	Amat i Despalau, Joan	Verneda, Joan Francesc	880	22	66	
27	Amat i Lentisclà, M. Anna	Galí, Bonaventura	861	4t	129	
28	Amat Planella i Granulosa, Francisco	Galí, Bonaventura	861	2n	139	
29	Amat Planella i Despalau, Josep	Llaurador Satorre, Josep	861	53	253	
30	Amat, Fèlix	Fontana, Lluís	806	43	41	tn
31	Amigant Carreres, Francisco	Albià, Rafael	818	79	187	
32	Amigant i Olzina, Josep Ignasi	Fontana, José Francisco	875	2n	180	
33	Amigant Olzina, Ignasi	Cerveró, Bartolomé	870	1r	347	
34	Amigant, Josep	Albià, Rafael	818	80	178	
35	Andreu, Jacinto	Fontana, Lluís	806	43	26	tn
36	Anglasell i Cortada, Maria	Torres, Bonaventura	770	48	188	
37	Anglasell i de Cortada, Ignés	Fontana, José Francisco	875	3r	12	
38	Anglasell, Narcís	Torres, Bonaventura	770	48	247	
39	Antic i Mora, Ignés	Fontana, José Francisco	875	1r	252	
40	Antic, Francisco	Albià, Rafael	818	80	138	
41	Antic, Tecla	Fontana, José Francisco	875	2n	266	
42	Àrdena i Darnius, Bernardino	Fontana, José Francisco	875	2n	262	
43	Àrdena i Darnius, Francisco Galceran	Gomis, Jeroni	911	2n	144	
44	Àrdena i Darnius, Francisco Galceran	Gomis, Jeroni	911	3r	36	
45	Argemí i Duran, Manuela	Vidal, José I.	869	1r	s/f	
46	Argemí, Josep	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	62	
47	Argemí, Oleguer	Casals, Francisco	904	1r	91	
48	Armanteras, Valentí	Solsona, Joan	890	22	s/f	
49	Armengol Aimeric, Antoni	Gomis, Jeroni	911	3r	75	
50	Armengol Aimeric, Gertrudis	Gomis, Jeroni	911	1r	108	
51	Armengol Aimeric, Pere	Gomis, Jeroni	911	1r	10	
52	Armengol Despujol, M. Anna	Gomis, Jeroni	911	2n	217	
53	Armengol i Cartellà, Guillem	Verneda, Joan Francesc	880	23	98	
54	Asprer i Talric, Francisco	Riera, Antoni	841	61	272	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
55	Asprer, Francisco	Cols, Esteve	844	37	189	
56	Asprer, Josep	Teixidor, Ignasi	909	27	16	vol, II
57	Asprer, Teresa	Cols, Esteve	844	37	122	
58	Balaguer, Francisco	Teixidor, Ignasi	909	27	93	vol. II
59	Banyuls, Francisca	Famades, Isidre	813	40	377	
60	Barrera Bofarull, Baltasar	Torres, Francisco Bonaventura	885	41	63	
61	Barrera, Josep	Torres, Bonaventura	770	48	114	
62	Barrera, Magí	Torres, Francisco Bonaventura	885	40	133	
63	Bàsols i Colomer, Francisca	Cassani Mascaró, José A.	971	1r	56	
64	Bastero i Vilana, Lluïsa	Mollar, Pau	899	1r	261	
65	Bastero, Eulàlia	Albià, Rafael	818	80	208	
66	Bastero, Pere Anton	Rojas, Domènec	863	64	50	
67	Batlla i Tormo, Marianna	Borràs, Jeroni	887	15	s/f	
68	Berardo i Santjust, Francisco	Llaurador Satorre, Josep	861	54	13	tn
69	Berardo March i Mataplana, Narcisa	Verneda, Joan Francesc	880	22	109	
70	Berardo, Agustí	Verneda, Joan Francesc	880	22	197	
71	Berart i Bazai, Ramon	Torres, Francisco Bonaventura	885	40	49	
72	Berart i Cortiada, Gaspar	Torres, Francisco Bonaventura	885	41	s/f	
73	Berenguer Novell, Anton Francisco	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	133	
74	Blanc i Castanyer, Paula	Virgili, Josep	197	13	13	
75	Blanc i Fontanils, M. Gràcia	Forés, Bernat	874	15	s/f	
76	Blanc i Fontanils, M. Gràcia	Cortés, Fèlix	880	14	21	
77	Blanc i Oms, Jacinto	Ferrusola, Gerardo	941	1r	137	
78	Blanes i Centelles i Pinós, M. Anna	Gomis, Jeroni	911	3r	15	
79	Blanes i Centelles, Francisco	Fontana, José Francisco	875	2n	204	
80	Blanes i Centelles, Isabel	Llaurador Satorre, Josep	861	54	s/f	tn
81	Boixadors i Crasi, Alexandre	Topi, Francesc	870	33	104	
82	Boixadors i Crasi, Lluís	Güell, José	811	99	141	
83	Boixadors i Crasi, Lucía	Verneda, Joan Francesc	880	23	73	
84	Boixadors i Pinós, Teresa	Gavarro, Vicens	873	40	s/f	
85	Boixadors i Pinós, Teresa	Fontana, José Francisco	875	1r	229	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
86	Boneu Lledó, Teresa	Forés Teixidor, Bernardo	950	1r	sf	
87	Boneu Riera, Francisco	Olzina Malet, Juan	938	1r	15	
88	Boneu, Fèlix	Sayós, Gaspar	854	57	184	
89	Boneu, Onofre	Más Güell, Francisco	966	1r	113	
90	Bòria i Damians, Gertrudis	Gavarro, Vicens	873	40	sf	
91	Bòria i Gualba, Gabriel Francisco	Pi, Pau	781	80	158	
92	Bòria i Gualba, Maria	Garau, Carles	833	29	117	
93	Bòria i Sanahuja, Miquel	Rossell, Francesc	908	14	18	
94	Bòria, Salvador	Cortés i Oriol, Melcior	837	82	sf	
95	Bosc Alzina, Pere Miquel	Albià, Rafael	818	80	114	
96	Bosc i Verdalet, Joan	Fontana, José Francisco	875	2n	193	
97	Bosc, Josep	Alier, Ramon	932	1r	11	
98	Bosc, Miquel Joan	Pujol, Pere Pau	910	31	196	
99	Bosser, Francisca	Güell, José	811	99	26	
100	Bournoville i Erill, Josep	Fontana, José Francisco	875	3r	32	
101	Bournoville, Francisco	Llaurador Satorre, Josep	861	54	25	tn
102	Bru i Banyuls, Josep	Ricós, Pau	864	1r	188	
103	Bru i Canta, Anton	Vila Torrens, José	898	1r	sf	
104	Bru i Canta, Ignasi	Avella, Fèlix	890	1r	280	
105	Bru i Canta, Lluís	Llaurador Satorre, Josep	861	53	283	
106	Bru i Canta, Teresa	Verneda, Joan Francesc	880	22	173	
107	Bru i Casanovas, Teresa	Claramunt, Ignasi	979	1r	1	
108	Bru i Ciges, Jerònima	Vidal, José I.	869	1r	sf	
109	Bru i Copons, Josepa	Llaurador Satorre, Josep	861	54	22	tn
110	Bru i Copons, Ramon	Gomis, Jeroni	911	2n	162	
111	Bru i Copons, Teresa	Gomis, Jeroni	911	2n	173	
112	Bru i Mora, Anton	Cassani, Antoni	871	1r	3	
113	Bru i Soler, Ignàsia	Fontana, José Francisco	875	1r	209	
114	Bru Monjo, Anton	Ricós, Pau	864	1r	158	
115	Bru Sampso, M. Anna	Rojas, Domènec	863	64	116	
116	Bru, Josep	Torres (menor) Francisco	862	1r	122	
117	Butinyà, Felip	Campllonch, Fèlix	960	1r	6	
118	Cadell, Baltasar	Llaurador Satorre, Josep	861	53	189	
119	Calderó, Miquel	Llaurador Satorre, Josep	861	53	262	
120	Càncer i Solà Santesteve, Francisco	Prats, Sebastià	961	1r	148	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
121	Càncer, Francisco	Fontana, Lluís	806	43	16	tn
122	Carbonell i Butinyà, Eulàlia	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
123	Cardona i Alòs, M. Anna	Fontana, José Francisco	875	2n	142	
124	Cardona i Vidal, Francisco	Fontana, José Francisco	875	2n	249	
125	Cardona, Josep Antoni	Rosell, Francesc	908	13	5	
126	Cardona, Pere	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
127	Carreras i Bertran, Miquel	Pi, Pau	781	78	124	
128	Carreras i Erill, Joan	Llaurador Satorre, Josep	861	53	192	
129	Carreras i Gachapai, Lluïsa	Campllonch, Fèlix	960	1r	124	
130	Carreras i Talavera, Josep	Pi, Pau	781	79	179	
131	Carreras i Talavera, Raimunda	Casals, Francisco	904	1r	19	
132	Carreres, Maria	Duran, Francesc	900	24	59	vol. II
133	Cartellà i Desbac, Pere	Llaurador Satorre, Josep	861	54	31	tn
134	Cartellà i Fons, Ignàsia	Llaurador Satorre, Josep	861	54	29	tn
135	Cartellà i Sabastida i Llupià, Petronila	Gomis, Jerònim	911	1r	56	
136	Cartellà i Sabastida, Joan Galceran	Llaurador Satorre, Josep	861	54	14	tn
137	Cata i Bertran, Josep	Fontana, Lluís	806	45	154	
138	Cata i Renau, Joan	Mollar, Pau	899	1r	163	
139	Cata Sadurní, Ramon	Prats, Sebastià	961	1r	81	
140	Circuns, Jaume	Simon, Tomàs	839	80	34	
141	Claresvalls i Gachapai, Caterina	Galí, Bonaventura	861	3r	101	
142	Claresvalls i Llúcia, Joan	Galí, Bonaventura	861	1r	121	
143	Claresvalls, Clara	Teixidor, Ignasi	909	27	83	vol. II
144	Clariana Àrdena, Joan	Güell, José	811	99	100	
145	Clariana de Montaner i Sanglada, Maria	Rondó, Carlos	937	1r	27	
146	Clariana Gualbes, M. Teresa	Cassani, Antoni	871	1r	229	
147	Clariana i Gualbes, Josep	Cortés, Fèlix	880	14	153	
148	Clariana Meca, Josep	Rondó, Carlos	937	1r	62	
149	Clariana, Miquel	Cortés, Fèlix	880	14	168	
150	Clàver i Foraster, Ramon	Rufasta, Marià	897	24	s/f	
151	Clàver, Vicenta	Güell, José	811	101	115	
152	Climent, Francisco	Torres, Bonaventura	770	48	6	
153	Codina Costa, Gertrudis	Fontana, José Francisco	875	1r	159	
154	Copons de Llor, Ramon	Güell, José	811	101	24	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
155	Copons Falcó i Aimeric, Joan	Fontana, José Francisco	875	2n	131	
156	Copons i Aguilar, Maria	Galí, Bonaventura	861	6è	91	
157	Copons i Armengol, Josepa	Topi, Francesc	870	33	147	
158	Copons i Bas, Maria	Fontana, José Francisco	875	3r	153	
159	Copons i Boixadors, Ignasi	Fontana, Bonaventura	984	1r	50	
160	Copons i Boixadors, Josepa	Fontana, José Francisco	875	2n	112	
161	Copons i Copons, Antoni	Fontana, Bonaventura	984	1r	7	
162	Copons i Falcó, Maria	Mitjans, Pau	859	49	466	
163	Copons i Grimau, Agustí	Llaurador Satorre, Josep	861	54	32	tn
164	Copons Ivorra, Caterina	Pujol, Severo	886	3r	174	
165	Copons Oms i Santa Pau, Cayetano Lluís	Gomis, Jeroni	911	2n	47	
166	Copons, Isabel	Mitjans, Pau	859	49	255	
167	Corbera i Sant Climent, Isabel	Desconegut	III.22	1705- 1709	s/f	
168	Corbera, òlim Terré, Josep	Albià, Rafael	818	80	168	
169	Corbera, òlim de Sant Climent, Isabel	Verneda, Joan Francesc	880	23	1	
170	Cordelles i Vila, Jerònima	Sayós, Gaspar	854	57	203	
171	Cordelles Júdice, Paula	Güell, José	811	99	9	
172	Cortada, Francisco	Forés, Bernat	874	15	s/f	
173	Cortés, Jacinto	Albià, Rafael	818	80	199	
174	Cortiada, Miquel	Torres, Bonaventura	770	48	134	
175	Cortiada, Rafael	Torres, Francisco Bonaventura	885	41	50	
176	Cortiada, Teresa	Torres, Bonaventura	770	48	221	
177	Costa Ferrer, Francisca	Augirot Sunyer	968	1r	18	
178	Costa i Boneu, Tomàs	Duran, Antoni	916	2n	10	
179	Costa i Ferrer, Francisca	Augirot Sunyer	968	1r	18	
180	Costa i Herxarch (Bertran?), M. Teresa	Ferran, Francisco	883	1r	78	
181	Costa i Vinyola, Francisco	Cortés i Oriol, Melcior	837	82	s/f	
182	Costa Puig, Josep	Fontana, José Francisco	875	1r	275	
183	Costa, Anton	Olzina Malet, Juan	938	1r	24	
184	Costa, Eulàlia	Albià, Rafael	818	80	152	
185	Costa, Francisco	Llosas, Pere	III.22	1678- 1745	157	
186	Dalmases i Ros, Josep	Mollar, Pau	899	1r	226	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
187	Dalmases i Ros, Pau	Mollar, Pau	899	1r	11	
188	Dalmases i Vilana, Marta	Mollar, Pau	899	1r	1	
189	Dalmases Mayor, Pau	Torres, Bonaventura	770	48	66	
190	Dalmases Terré, Maria	Campllonch, Fèlix	960	1r	76	
191	Dalmases, Ramon	Mollar, Pau	899	1r	274	
192	Dalmau i Capcir, Josep	Fontana, José Francisco	875	2n	49	
193	Dalmau i Mas, Francisco	Gomis, Jeroni	911	3r	61	
194	Dalmau i Papiol, Eulàlia	Cortés, Fèlix	880	14	173	
195	Dalmau, Francisco	Rojas, Domènec	863	65	86	
196	Dalmau, Joan	Cerveró, Bartolomé	870	1r	181	
197	Dalmau, Josepa	Ferrusola, Gerardo	941	2n	29	
198	Dalmau, Pere	Cabrer, Miquel	906	1r	154	
199	Desbac i Cartellà, Benet	Campllonch, Fèlix	960	1r	159	
200	Descatllar i Bournoville, Francisca	Fontana, José Francisco	875	3r	34	
201	Descatllar i Llupià, Gertrudis	Llaurador Satorre, Josep	861	53	200	
202	Descatllar i Reart, Dionísia	Mollar, Pau	899	1r	198	
203	Descatllar i Sacirera, Narcís	Verneda, Joan Francesc	880	23	4	
204	Descatllar, Joan	Albià, Rafael	818	80	175	
205	Despalau i Sullà, Diego	Güell, José	811	100	93	
206	Despujol i Pons, Francisco	Fontana, José Francisco	875	3r	109	
207	Despujol i Sentmenat, Maria	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
208	Despujol i Sentmenat, Maria	Fontana, José Francisco	875	1r	169	
209	Despujol, Jerònima	Teixidor Llaurador, Manel	969	1r	25	
210	Desvallés i Alegre, Maria	Torres (menor) Francisco	862	1r	50	
211	Druan, Paula	Pi, Pau	781	78	173	
212	Duran i Moxiga, Gertrudis	Duran, Antoni	916	1r	162	
213	Duran i Moxiga, Miquel	Mollar, Pau	899	1r	255	
214	Duran i Pujades, Jaume	Desconegut	III.23	1730-1746	s/f	
215	Dusai Bru i Aragall, Josep	Gomis, Jeroni	911	1r	124	
216	Dusai i Aragall, Joana	Mollar, Pau	899	1r	161	
217	Dusai i Bru, Anna	Mollar, Pau	899	1r	293	
218	Dusai i Bru, Maria	Llaurador Satorre, Josep	861	53	297	
219	Dusai i Fivaller, Teresa	Gomis, Jeroni	911	1r	24	
220	Eleonor de Sabater i Agullana	Borràs, Jacinto	724	48		

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
221	Erill i Orcau, Francisco	Llaurador Satorre, Josep	861	53	300	
222	Erill Ortiz i Vilaseca, Anton	Fontana, José Francisco	875	2n	122	
223	Espuny i Berardo, Maria	Oizina, Bonaventura	887	1r	154	
224	Eva, Jaume	Más, Josep	836	26	49	
225	Falguera, Francisca	Sayós, Gaspar	854	57	26	
226	Falguera, Francisco Antonio	Galí, Bonaventura	861	1r	173	
227	Falguera, Francisco Roger	Llosas, Pere	III.22	1680-1694	s/f	
228	Falguera, Jaume	Sayós, Gaspar	854	57	272	
229	Falguera, Jaume	Sayós, Gaspar	854	56	29	
230	Farau i Lapeira, Marianna	Cusana, Fèlix	893	27	s/f	
231	Faura Macip de la Ribera, Miquel	Albià, Rafael	818	80	210	
232	Febrer, Agustí	Vila, Josep	914	35	79	
233	Feliu de la Penya, Narcís	Simon, Tomàs	839	80	15	
234	Feliu de la Penya, Salvador	Simon, Tomàs	839	80	s/f	
235	Feliu de la Penya, Salvador	Cerveró, Bartolomé	870	1r	329	
236	Ferran i Fivaller, Anna	Serra, Francesc	875	54	216	
237	Ferran Sacirera, Felip	Serra, Francesc	875	55	220	
238	Ferrer i Alemany, Salvador	Galí, Bonaventura	861	4t	33	
239	Ferrer i Ferrer, Josepa	Rossines, Francesc	858	30	156	
240	Ferrer i Resplans, Pau	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	9	
241	Ferrer i Sayol, M. Francisca	Fontana, José Francisco	875	1r	183	
242	Ferrer i Sitges, Emmanuel	Rossines, Francesc	858	30	247	
243	Ferrer i Vinyals, Jeroni	Güell, José	811	98	176	
244	Ferrer, Joan	Albià, Rafael	818	80	182	
245	Feu, Pau	Mitjans, Pau	859	49	265	
246	Fivaller i Clasquerí, Gertrudis	Naves, Joan	815	28	199	
247	Fluvià Llupià i Gilabert, Isabel	Casals, Francisco	904	2n	60	
248	Fluvià Orís i Puiggener, M. Anna	Olzina Malet, Juan	938	1r	7	
249	Fluvià Torrelles i Marquet, Pere Anton	Olzina, Joan	949	2n	206	
250	Fogueres Diego	Güell, José	811	98	64	
251	Fogueres, Domingo	Mitjans, Pau	859	49	289	
252	Fogueres, Domingo	Mollar, Pau	899	1r	235	
253	Fontaner i Trulles, Joan Anton	Alier, Ramon	932	1r	122	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
254	Foxà i boixadors, Bernat	Desconegut	III.23	1725-1729	sf	
255	Francolí de Magarola, Josep	Fontana, José Francisco	875	2n	268	
256	Francolí Magarola, Francisca	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	10	
257	Francolí Sabater, Eleonor	Casals, Francisco	904	1r	25	
258	Gallart i Pastor, M. Àngela	Serra, Francesc	875	55	102	
259	Gàver i Fluvià, Bernat	Sayós, Gaspar	854	57	89	
260	Gàver i Mari, Maria	Teixidor, Ignasi	909	27	8	vol. II
261	Gelcen, Eulàlia	Más, Josep	836	26	67	
262	Generés Melic, Jeroni	Fontana, José Francisco	875	2n	277	
263	Generés Melic, Teresa	Fontana, Lluís	806	45	175	
264	Generés Melic, Teresa	Fontana, José Francisco	875	1r	212	
265	Generés, Jeroni	Fontana, José Francisco	875	1r	120	
266	Golorons i Deu, Diego	Cabrer, Miquel	906	1r	3	
267	Golorons, Domingo	Cabrer, Miquel	906	2n	76	
268	Golorons, Salvador	Prats, Sebastià	961	1r	202	
269	Gualba i Bòria, Hipòlita	Fontana, Lluís	806	45	62	
270	Gualbes i Sentmenat, Clemència	Güell, José	811	99	57	
271	Gualbes i Vilallonga, M. Anna	Brotons, Joan	924	1r	49	
272	Güell i Soler, Teresa	Mollar, Pau	899	1r	129	
273	Guitart i Quintana, M. Teresa	Fontana, José Francisco	875	1r	266	
274	Jäger, Arnald	Simon, Tomàs	839	80	2	
275	Jalpi i Ferran, M. Francisca	Cerveró, Bartolomé	870	1r	317	
276	Jalpi i Trias, Josep	Pi, Pau	781	78	128	
277	Josa Agulló, Josep	Creus Llobateras	914	1r	61	
278	Josa Dalmases, Caterina	Creus Llobateras	914	1r	46	
279	Josa i Agulló, Isabel	Verneda, Joan Francesc	880	22	96	
280	Josa i Peguera, Lluís	Marçal, Maties	784	63	sf	
281	Josa i Peguera, Marianna	Güell, José	811	99	59	
282	Junyent i Marimon, Almada	Virgili, Josep	197	13	222	
283	Junyent i Marimon, Francisco,	Verneda, Joan Francesc	880	23	14	
284	Junyent i Pons, Francisco	Güell, José	811	99	183	
285	Junyent i Vergós, Anna	Llaurador Satorre, Josep	861	53	276	
286	Junyent i Vergós, Francisco	Gomis, Jeroni	911	1r	49	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
287	Kies, Joan	Simon, Tomàs	839	80	230	
288	Lana i Fontanet, Erasme	Fontana, Lluís	806	45	200	
289	Lana, Joan Baptista	Rossines, Francesc	858	30	18	
290	Lanuza i Oms, Gertrudis	Mitjans, Pau	859	49	499	
291	Lanuza i Oms, Isabel	Mollar, Pau	899	1r	125	
292	Lanuza i Oms, Joan	Fontana, José Francisco	875	1r	216	
293	Lanuza i Orís, Maria	Verneda, Joan Francesc	880	22	44	
294	Lapeira i Cardona, Maria	Mollar, Pau	899	1r	287	
295	Lapeira, Eulàlia	Güell, José	811	98	105	
296	Lapeira, Joan	Mitjans, Pau	859	49	283	
297	Lapeira, Josep	Fontana, José Francisco	875	1r	256	
298	Lapeira, Maria	Sayós, Gaspar	854	57	292	
299	Lentisclà i Pinyana, Josepa	Vilamala, Josep	912	39	s/f	
300	Lentorn (òlim Pinós), Valerià	Albià, Rafael	818	80	68	
301	Lentorn i Sacirera, Emmanuela	Llaurador Satorre, Josep	861	54	18	tn
302	Lentorn, Josep	Fontana, José Francisco	875	3r	126	
303	Lladó Dalmasas, Pau	Simon, Tomàs	839	80	133	
304	Lladó Matali, Francisca	Pujol, Severo	886	3r	190	
305	Lladó, Cristòfol	Pi, Pau	781	78	69	
306	Lladó, Pau	Simon, Tomàs	839	80	66	
307	Llar i Pons i Sacosta, Maria	Brotos, Jeroni	865	40	83	
308	Llaurador i Vilana Perlas, Maria	Gomis, Jeroni	911	1r	144	
309	Llavallol, Tomàs,	Albià, Rafael	818	80	218	
310	Lledó Bac, Teresa	Olzina Malet, Juan	938	1r	45	
311	Lledó i Sayol, Llorens	Vilamala, Josep	912	39	s/f	
312	Lleonart Riera, Salvador	Brotos, Jeroni	865	40	165	
313	Lleonart, Rafael	Simon, Tomàs	839	80	184	
314	Llinàs i Mercader, M. Teresa	Galí, Bonaventura	861	1r	18	
315	Llinàs i Riber, Rafael	Galí, Bonaventura	861	1r	155	
316	Lloreda, Jacinto	Güell, José	811	101	7	
317	Lloreda, Maurici	Albià, Rafael	818	79	136	
318	Llupià i Agulló, Francisca	Mollar, Pau	899	1r	131	
319	Llupià i de Vilanova, Carlos	Cols, Esteve	844	37	43	
320	Llupià i Gilabert, Francisco	Casals, Francisco	904	1r	101	
321	Llupià i Roger, Emmanuela	Cerveró, Bartolomé	870	1r	165	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
322	Llupià, Carlos	Duran, Francesc	900	vol II	117	
323	Llupià, Emmanuel	Llaurador Satorre, Josep	861	53	187	
324	Llupià, Isabel	Llaurador Satorre, Josep	861	54	26	tn
325	Llupià, Joan	Llaurador Satorre, Josep	861	53	182	
326	Luzas i Ponsic, Teresa	Galí, Bonaventura	861	5è	90	
327	Magarola i Amigant, Margarida	Fontana, José Francisco	875	3r	211	
328	Magarola i Grau, Jeroni	Pi, Pau	781	80	1	
329	Magarola i Gualbes, Josep	Pi, Pau	781	78	177	
330	Magarola i Reart, Jeroni	Desconegut	III.23	1730-1746	s/f	
331	Magarola i Sentmenat, Antònia	Casals, Francisco	904	2n	40	
332	Magarola, Pere Ramon	Gomis, Jeroni	911	3r	56	
333	Maresc i Costa, M. Àngela	Fontana, José Francisco	875	1r	220	
334	Maresc, Joan Francesc	Gavarro, Vicens	873	40	s/f	
335	Marí i Ginovés, Ignasi Fèlix	Teixidor Llaurador, Manel	969	1r	15	
336	Marí i Ginovés, Marianna	Llaurador Satorre, Josep	861	53	223	
337	Marí i Vilana, Teresa	Grases, Gaspar	860	1r	80	
338	Marimon i Corbera, Josep	Gomis, Jeroni	911	1r	193	
339	Marimon i Corbera, Anton	Llaurador Satorre, Josep	861	53	311	
340	Marimon i Tord, Teresa	Llaurador Satorre, Josep	861	54	25	tn
341	Marlés i Casademunt, Josep	Ferran, Josep	853	56	86	
342	Marlés i Massana, Josep	Ferran, Josep	853	56	31	
343	Martí, Tomàs	Rossell, Francesc	908	14	99	
344	Martínez Folcràs, Diego	Sayós, Gaspar	854	56	108	
345	Mas i Duran, Francisco	Rossines, Francesc	858	30	196	
346	Mas i Güell, M. Àngela	Mollar, Pau	899	1r	313	
347	Mas, Emmanuel	Just, Agustí	881	16	20	
348	Mas, Francisco	Llaurador Satorre, Josep	861	53	22	
349	Mascaró Antich, Agnès	Albià, Rafael	818	80	128	
350	Mascaró, Francesc	Claramunt, Alejo	889	1r	67	
351	Mascaró, Francesc	Gualsa Aparici, Francisco	943	1r	250	
352	Mascaró, Maria	Alier, Ramon	932	1r	126	
353	Masdeu i Axada, Rafael	Duran, Francesc	900	24	51	
354	Masdeu i Moner, Raimunda	Teixidor, Ignasi	909	27	16	vol. II
355	Masdeu i Pla, Clara	Vidal, José I.	869	1r	s/f	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
356	Masdeu i Pla, M. Gràcia	Torres, Bonaventura	770	48	98	
357	Masdovellas i Foxà, Marianna	Navarro, Antoni	876	32	159	
358	Masdovellas i Foxà, Marianna	Mollar, Pau	899	1r	59	
359	Massanés de la Ribera, Salvador	Llaurador Satorre, Josep	861	53	228	
360	Massanés Giralt, Eulàlia	Torras, Pere Martín	935	1r	48	
361	Mata i Copons, Maria	Serra, Ramon	964	1r	15	
362	Mata i de Copons, Josep Anton	Grases, Gaspar	860	1r	72	
363	Mata i Pontons, Francisco	Grases, Gaspar	860	1r	87	
364	Mata, Anton	Cerveró, Bartolomé	870	1r	508	
365	Mata, Madrona	Minguella, Francesc	902	35	s/f	
366	Matali, Gaspar	Navarro, Antoni	876	31	13	
367	Matali, M. Engràcia	Cusana, Fèlix	893	27	s/f	
368	Matali, Miquel	Duran, Francesc	900	vol II	86	
369	Meca i Cardona, Marianna	Mitjans, Pau	859	49	515	
370	Meca i Cardona, Ramon	Desconegut	III.23	1715-1719	s/f	
371	Meca, Anton	Campllonch, Fèlix	960	1r	206	
372	Meca, Isabel	Mollar, Pau	899	1r	39	
373	Mercader i Lladó, Maria	Naves, Joan	815	28	199	
374	Mercader Moragues, Magí	Cortés, Fèlix	880	14	68	
375	Mercader Sabater i Sitges, Josep	Rondó, Carlos	937	1r	87	
376	Mercader, Magí	Simon, Tomàs	839	80	76	
377	Minguella, Francisco	Verneda, Joan Francesc	880	23	112	
378	Miquel de Batlla i Tormo, Teresa	Borràs, Jeroni	887	15	s/f	
379	Miquel Tormo i Requesens, Jeroni	Gomis, Jeroni	911	1r	115	
380	Miquel, Carlos de	Gualsa Aparici, Francisco	943	1r	77	
381	Molines i Casadevall, Francisco	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
382	Molines, Josep	Campllonch, Fèlix	960	1r	181	
383	Moncada i Portocarrero, Guillem Ramon	Torres, Francisco Bonaventura	885	41	99	
384	Monfar i Sorts, Josep	Brotons, Jeroni	865	40	55	
385	Monfar Sorts i Vidal, Maria	Claramunt, Ignasi	979	1r	22	
386	Monfar, Maria	Torres (menor) Francisco	862	1r	85	
387	Monfart i Sorts, Francisco	Brotons, Jeroni	865	40	184	
388	Monjo i Pla, Fèlix	Claramunt, Ignasi	979	1r	165	
389	Monner, Magdalena	Bruguera, Joan	913	6	s/f	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
390	Monsalvo Palomeres, M. Engràcia	Más Güell, Francisco	966	1r	205	
391	Monsalvo, Onofre	Sayós, Gaspart	854	57	119	
392	Montserrat, Casilda	Cortés i Oriol, Melcior	837	82	s/f	
393	Mora i Bosser, Salvador	Serra, Francesc	875	55	102	
394	Mora i Cata, Francisca	Fontana, José Francisco	875	3r	90	
395	Mora i Cata, Josep	Cassani Mascaró, José A.	971	1r	283	
396	Mora i Cirera, Josep	Fontana, José Francisco	875	2n	38	
397	Mora i Sagrera, Anton	Fontana, Bonaventura	984	1r	37	
398	Mora i Sagrera, Joan B.	Fontana, José Francisco	875	1r	199	
399	Mora i Solanell, Josep	Fontana, José Francisco	875	1r	166	
400	Mora i Xammar, Magdalena	Fontana, José Francisco	875	1r	172	
401	Mora Sagrera, Francisco	Fontana, José Francisco	875	2n	103	
402	Mora, Domingo	Fontana, Lluís	806	45	76	
403	Mora, Gabriel	Güell, José	811	101	57	
404	Moxiga Ginebreda, Anton	Ferran, Josep	853	55	1	
405	Moxó de Ninot i Negrell, M ^a Eulàlia	Fontana, José Francisco	875	3r	118	
406	Moxó i Pomareda, Paulina	Armengol, Rafael	799	13	s/f	
407	Moxó Peguera, Anton	Fontana, Bonaventura	984	1r	65	
408	Nadal i Despujol, Emmanuel	Cerveró, Bartolomé	870	1r	395	
409	Nadal i Ferrer, Josep	Fontana, José Francisco	875	2n	98	
410	Nadal i Golorons, Teresa	Fontana, José Francisco	875	2n	146	
411	Navel i Erill, Josep	Borràs, Jacinto	724	48		
412	Navel i Nadal, Josep	Navarro, Antoni	876	32	144	
413	Ninot i Padellàs, Francisco	Fontana, José Francisco	875	1r	179	
414	Ninot i Padellàs, Isabel	Fontana, José Francisco	875	2n	25	
415	Novell i Bartrolà, Jeroni	Cortés, Francisco	807	21	s/f	
416	Novell i Nadal, Joan	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	160	
417	Novell i Nadal, Joan	Desconegut	III.23	1730-1746	s/f	
418	Oliver i Botaller, Francisca	Albià, Rafael	818	80	220	
419	Oliver i Miralles, Francisca	Galí, Bonaventura	861	2n	108	
420	Olzina i Vilanova, Gabriel	Borràs, Jeroni	887	15		
421	Olzina i Vilanova, M. Àngela	Borràs, Jacinto	724	48	29	
422	Oms i Lanuza, Maria	Rossines, Francesc	858	30	220	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
423	Oms i Santa Pau, òlim Setmenat, Joan Manuel	Rondó, Carlos	937	1r	209	
424	Ordano, Josep	Simon, Tomàs	839	80	234	
425	Oriol i Tord, Magdalena	Fontana, José Francisco	875	2n	29	
426	Orís Alemany i Descatllar, Anna	Fontana, José Francisco	875	3r	26	
427	Orís i Puiggener, Carlos	Oizina, Bonaventura	887	1r	62	
428	Padellàs Casamitjana i Puig, Bernardino	Claramunt, Ignasi	979	1r	268	
429	Padellàs i Pastor, Francisco	Gavarro, Vicens	873	40	s/f	
430	Padellàs i Pastor, Francisco	Fontana, José Francisco	875	2n	230	
431	Padellàs i Pastor, Maria	Fontana, José Francisco	875	1r	285	
432	Pallejà Riera, Honorat,	Galí, Bonaventura	861	2n	57	
433	Parrella i Arch, Fortunat	Topi, Francesc	870	33	184	
434	Pastor i Mora, Josep	Más, Josep	836	26	114	
435	Peguera Aimeric, Josep Francisco	Gomis, Jeroni	911	2n	22	
436	Peguera i Aimeric, Maria	Güell, Agustín	901	1r	16	
437	Peguera i Guilla, Antoni	Cortés i Oriol, Melcior	837	82	s/f	
438	Peguera i Rialp, Josep	Desconegut	III.23	1720-1724	s/f	
439	Peguera, òlim Vilana i Millars, Josep	Fontana, José Francisco	875	1r	211	
440	Pera i Cortada, Teresa	Rossines, Francesc	858	30	151	
441	Pera i Tord, Anton	Golorons Prous, Salvador	874	1r	19	
442	Pera, Anton	Cortés, Francisco	807	21	s/f	
443	Pera, Eulàlia	Rossell, Francesc	908	13	120	
444	Pera, Francisco	Rossines, Francesc	858	30	118	
445	Pinós i Llúria, Raimunda	Rossell, Francesc	908	14	32	
446	Pinós i Rocabertí i de Lentorn, Maria	Fontana, José Francisco	875	1r	60	
447	Pinós i Rocabertí Joan	Rossell, Francesc	908	14	168	
448	Pinós i Rocabertí, Anna	Fontana, José Francisco	875	2n	119	
449	Pinós i Rocabertí, Josep Galceran	Gavarro, Vicens	873	40	s/f	
450	Pinós i Rocabertí, Josep Galceran	Desconegut	III.23	1705-1709	s/f	
451	Pinós i Rocabertí, Maria	Gavarro, Vicens	873	40	s/f	
452	Pinós i Urries, Josepa	Fontana, José Francisco	875	3r	58	
453	Pinyana i Galvany, Jeroni	Busquets, Francesc	871	28	224	
454	Planella i Cruilles, Pedro	Teixidor, Ignasi	909	27	13	tn

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
455	Planella i Dusai, Pere	Cerveró, Bartolomé	870	1r	492	
456	Planella Terré i Ciurana, Magdalena	Sayós, Gaspart	854	57	259	
457	Planella, Pau	Cols, Esteve	844	37	186	
458	Planellas i Cruïlles, Joan B.	Verneda, Joan Francesc	880	22	55	
459	Ponsic i Pla, Ramon	Claramunt, Ignasi	979	1r	302	
460	Portell i Càncer, Raimunda	Claramunt, Ignasi	979	1r	411	
461	Portell i Fons, Francisca	Gavarro, Vicens	873	40	<i>sf</i>	
462	Postius i Maynou, Antonio	Cabrer, Miquel	906	1r	163	
463	Potau Ferran Lledó, Josep Faust	Brotons, Joan	924	1r	20	
464	Potau i Ferran Lledó, Josepa	Cortés, Fèlix	880	14	77	
465	Potau i Olzina, Eulàlia	Cases, Lluís	828	13	<i>sf</i>	
466	Potau Menor, Francisco	Albià, Rafael	818	80	205	
467	Prous, Baltasar	Busquets, Francesc	871	28	154	
468	Puiggener i Orís, Francisco	Ferran, Josep	853	55	59	
469	Puiggener, Francisco	Oizina, Bonaventura	887	1r	82	
470	Puiguriguer, Joan	Ricós, Pau	864	1r	140	
471	Queralt i Xammar, Maria	Albià, Rafael	818	80	160	
472	Quintana i Fàbrega, Felip	Casals, Francisco	904	1r	107	
473	Quintana i Potau, M. Francisca	Casals, Francisco	904	1r	159	
474	Reart i Icart, Gaspart	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	16	
475	Reig Gallart, Maurici	Serra, Francesc	875	55	94	
476	Reverter i de Ferrer, Clara	Fontana, José Francisco	875	1r	197	
477	Riba i Comalada, Joan	Fontana, José Francisco	875	3r	159	
478	Riba, Baltasar	Verneda, Joan Francesc	880	22	144	
479	Ribas i Àger, Antònia	Teixidor, Ignasi	909	27	7	vol. II
480	Ribera Espuny Claramunt, Josep Antoni	Guasqui, Tomàs	910	1r	145	
481	Ribera i Claramunt, Maria	Topi, Francesc	870	33	172	
482	Ribera i Soler, Francisco	Guasqui, Tomàs	910	1r	160	
483	Ribera, Magdalena	Forés, Bernat	874	15	<i>sf</i>	
484	Riffós, Francisco	Mas Navarro, Jaime	917	1r	33	
485	Rius i Bruniquer, Francisco	Marçal, Maties	784	63	<i>sf</i>	
486	Roca Júlia i Queffi, Maria	Vila Torrens, José	898	1r	<i>sf</i>	
487	Rocabertí i Boixadors, Bernat Antoni	Fontana, José Francisco	875	3r	179	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
488	Rocabertí i Llupià, Josep	Claramunt, Ignasi	979	1r	62	
489	Rocabruna i Copons, Anton	Grases, Antoni	983	1r	180	
490	Romà, Pau	Rojas, Domènec	863	64	162	
491	Romaguera i Perpinyà, Domingo	Pujol, Severo	886	2n	26	
492	Romaguera, Josep	Pujol, Severo	886	1r	90	
493	Romaguera, Mateu	Albià, Rafael	818	80	17	
494	Ros, Francisca	Cassani Mascaró, José A.	971	1r	37	
495	Rubí i Boixadors, Regina	Verneda, Joan Francesc	880	23	114	
496	Rubí, Antoni de	Albià, Rafael	818	80	236	
497	Sabater Amat i Junyent, Marianna	Llaurador Satorre, Josep	861	54	19	tn
498	Sabater i Bris, Rafaela	Marçal, Maties	784	62	s/f	
499	Sabater i Copons, Teresa	Llaurador Satorre, Josep	861	53	234	
500	Sabater i Sambasart, Maria	Llaurador Satorre, Josep	861	53	75	
501	Sabater Sanz de Latras, Martín	Llaurador Satorre, Josep	861	53	206	
502	Sabater, Gaspart	Marçal, Maties	784	62	s/f	
503	Sabater, Isabel	Llauder, Francesc	787	35	80	
504	Sabater, Josep Cayetano	Serra, Francesc	875	54	202	
505	Sabater, Luis	Borràs, Jacinto	724	48	2	
506	Sabater, Vicens	Naves, Joan	815	28	181	
507	Sadurní i Nadal, Maria	Simon, Tomàs	839	80	s/f	
508	Sadurní, Francisco	Cabrer, Miquel	906	1r	16	
509	Sadurní, Gertrudis	Prats, Sebastià	961	1r	199	
510	Sadurní, Jeroni	Simon, Tomàs	839	81	s/f	
511	Sadurní, Jeroni	Cabrer, Pau	877	30	125	
512	Sadurní, Josep	Prats, Sebastià	961	1r	205	
513	Sadurní, Ramon	Cabrer, Miquel	906	1r	42	
514	Sagarriga i Vera, Francisco	Pujol, Severo	886	2n	315	
515	Sagrera i Vergés, Maria	Llaurador Satorre, Josep	861	54	11	tn
516	Sagrera Melonda, Ignacio	Más Güell, Francisco	966	1r	287	
517	Sagrera Xifré, Jacinto	Duran, Francesc	900	24	259	
518	Sambasart i Feu, M. Teresa	Olzina, Joan	949	2n	6	
519	Sambasart, Francesc	Duran, Francesc	900	24	253	
520	Sambasart, Ramon	Cerveró, Bartolomé	870	1r	296	
521	Sanjust i Pagès, Francisco	Solsona, Joan	890	22	s/f	
522	Sanjust i Pagès, Josep	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
523	Sanjust i Pagès, M. Àngela	Mitjans, Pau	859	49	481	
524	Sanjust i Pagès, Maria	Güell, José	811	101	114	
525	Sanjust, Jeroni	Cusana, Fèlix	893	27	s/f	
526	Sans i Oller, Caterina	Güell, José	811	101	133	
527	Sans i Oller, Francisco	Ricós, Pau	864	1r	63	
528	Sans i Sala, Francisca	Comelles, Antoni	900	1r	99	
529	Sans, Ramon	Cols, Esteve	844	38	259	
530	Sant Joan i Llobregat i Amell, Nicolau	Fontana, José Francisco	875	1r	235	
531	Sant Joan i Many, Anna	Fontana, Bonaventura	984	1r	11	
532	Sant Joan i Many, Francisco	Fontana, José Francisco	875	2n	97	
533	Sant Joan i Planella, Hugo	Casals, Francisco	904	2n	4	
534	Sant Joan i Planella, Ignès	Cortés i Oriol, Melcior	837	82	s/f	
535	Sant Joan, Francesc Nicolau	Pi, Pau	781	79	136	
536	Sant Joan, Hugo	Navarro, Antoni	876	31	107	
537	Santcliment i Corbera, Gabriel	Gali, Jeroni	795	24	44	
538	Sayol i Quarteroni, Anton	Cassanyes, Rafael	867	23	263	
539	Sayol i Quarteroni, Daniel	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	28	
540	Sayol i Quarteroni, Felicià	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	51	
541	Sayol i Quarteroni, Francisco	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	104	
542	Sayol i Quarteroni, Lluís	Verneda, Joan Francesc	880	23	80	
543	Sayol, Pau	Albià, Rafael	818	80	83	
544	Sentmenat Boixadors i Sureda, Teresa	Fontana, José Francisco	875	3r	194	
545	Sentmenat i Agulló, Menne	Desconegut	III.23	1730-1734	s/f	
546	Sentmenat i de Ribera, Isabel	Fontana, José Francisco	875	2n	155	
547	Sentmenat i Toralla i Gasol, Joan	Fontana, José Francisco	875	1r	203	
548	Sentmenat i Toralla, Ramon	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
549	Sentmenat i Toralla, Ramon	Fontana, José Francisco	875	1r	109	
550	Serra i Vileta, Esteve	Fontana, José Francisco	875	1r	290	
551	Solà i Guardiola, Rosa	Llosas, Pere	III.22	1700-1704	s/f	
552	Solanes i Soler, Damià	Roig, Francisco	906	34	s/f	
553	Soler i Bòria, Maria	Gomis, Jeroni	911	1r	145	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
554	Soler i Junyent, Ignasi	Llaurador Satorre, Josep	861	54	23	tn
555	Soler i Monjo, Teresa	Naves, Joan	815	28	232	
556	Soler i Ribes, Lluís	Gomis, Jeroni	911	1r	25	
557	Soler i Sabater i Bris, M. Àngela	Claramunt, Alejo	889	1r	15	
558	Soler Ribes i Gualbes, M. Anna	Gomis, Jeroni	911	1r	186	
559	Soler, Joan	Solsona, Joan	890	22	s/f	
560	Sunyer Bastero, Maria	Casals, Francisco	904	1r	144	
561	Sunyer Homdedeu, Joan	Sayós, Gaspar	854	57	94	
562	Tamarit Càncer i Vilanova, Salvador	Gomis, Jeroni	911	1r	153	
563	Tamarit i Càncer, Gaspar	Cassanyes, Rafael	867	23	71	
564	Tamarit i Càncer, Maria	Cassanyes, Rafael	867	23	188	
565	Tamarit i Llobet, M. Teresa	Cerveró, Bartolomé	870	1r	405	
566	Taverner, Oleguer	Fontana, José Francisco	875	1r	237	
567	Teixidor i Sastre, Fèlix	Ferrer Albanell, Server	948	1r	67	
568	Teixidor Vergés, Mariano	Pujol, Severo	886	1r	8	
569	Teixidor, Josep	Fontana, José Francisco	875	2n	90	
570	Teixidor, Onofre	Fontana, José Francisco	875	2n	123	
571	Teixidor, Pau	Fontana, José Francisco	875	2n	156	
572	Terré de Vega i Rovira, Tomasina	Fontana, José Francisco	875	3r	209	
573	Terré i Tamarit, Teresa	Alier, Ramon	932	1r	75	
574	Terré i Tamarit, Teresa	Alier, Ramon	932	1r	75	
575	Terré Ripoll i Sunyer, Magdalena	Busquets, Francesc	871	28	124	
576	Toda i Fontana, Francisca	Fontana, José Francisco	875	2n	130	
577	Toda i Gil, Francisco	Fontana, José Francisco	875	1r	199	
578	Tord i Granollachs, Agnès	Brotons, Jeroni	865	40	127	
579	Tord i Granollachs, Ignasi	Golorons, Salvador	812	19	71	
580	Tord i Granollachs, Jerònima	Naves, Joan	815	28	224	
581	Torre i Torres, M. Gràcia de la	Fontana, José Francisco	875	2n	223	
582	Torrelles i Peguera, Francisco	Just, Agustí	881	17	s/f	
583	Torrelles i Sentmenat, Pere	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
584	Torrelles i Sentmenat, Pere	Fontana, José Francisco	875	1r	163	
585	Torres, Bonaventura	Marçal, Maties	784	63	s/f	
586	Torres, Pau	Albià, Rafael	818	80	95	
587	Torres, Pau	Fontana, José Francisco	875	1r	262	
588	Trelles i Alba, Pere	Rufasta, Marià	897	25	s/f	

<i>Núm.</i>	<i>Testador</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>fol./n.º</i>	<i>Obs.</i>
589	Tristany i Claresvalls, Agraïda	Galí, Bonaventura	861	1r	160	
590	Vadell i Besturs, Fèlix	Fontana, José Francisco	875	2n	33	
591	Verdier, Alejandro	Tos Romà, Jaume	954	1r	175	
592	Vertamon i Fizes, Josep	Casals, Francisco	904	2n	105	
593	Vertamon, Francisca	Olzina, Joan	949	2n	79	
594	Vertamon, Teresa	Armengol, Rafael	799	13	s/f	
595	Vidal i Còdol, Teresa	Rossines, Francesc	858	30	227	
596	Vidal i Magarola, Isabel	Llaurador Satorre, Josep	861	53	271	
597	Vidal i Magarola, Isabel	Llaurador Satorre, Josep	861	54	sf	tn
598	Vila i Casamitjana, Carlos	Duran, Francesc	900	24	348	
599	Vila i Casamitjana, Francisco	Minguella, Francesc	902	35	s/f	
600	Vila i de Mata, Carlos	Pujol, Pere Pau	910	31	80	
601	Vila i Lleó, Francisco	Simon, Tomàs	839	80	44	
602	Vila, Diego	Grases, Gaspart	860	1r	76	
603	Vilallonga i Sayol, Teresa	Navarro, Antoni	876	32	40	
604	Vilallonga, Jaume	Fontana, Lluís	806	43	44	tn
605	Vilana i de Millars, Magdalena	Fontana, José Francisco	875	2n	166	
606	Vilana i Millars, Anna	Gavarró, Vicens	873	40	s/f	
607	Vilana i Millars, Felip Anton	Fontana, José Francisco	875	3r	115	
608	Vilana i Millars, Joan B.	Fontana, José Francisco	875	2n	274	
609	Vilana i Vilamala, Anna	Creus Llobateras	914	1r	90	
610	Vilana i Vilamala, Anton	Fontana, José Francisco	875	3r	133	
611	Vilana i Vilamala, Francisco	Fontana, José Francisco	875	3r	141	
612	Vilana Perlas, Ramon	Fontana, Lluís	806	45	72	
613	Vilana, Francisco	Creus, Josep	892	10	19	
614	Vilaseca, Oleguer	Duran, Francesc	900	vol II	125	
615	Vives, Joan	Galí, Bonaventura	861	4t	183	
616	Vives, Mariano	Güell, José	811	101	77	
617	Xammar i Cassador, Ramon	Cases, Lluís	828	13	s/f	
618	Xammar i Meca, Maria	Cases, Lluís	828	13	s/f	
619	Xipell, Josep	Galí, Bonaventura	861	1r	94	

Annex 9

Codi de notaris consultats (AHPB)

<i>Segle xvii</i>	
<i>Codi</i>	<i>Nom</i>
197	Virgili, Josep
724	Borràs, Jacinto
770	Torres, Bonaventura
781	Pi, Pau
784	Marçal, Maties
787	Llauder, Francesc
795	Gali, Jeroni
796	Borés, Pau
799	Armengol, Rafael
806	Fontana, Lluís
807	Cortés, Francisco
811	Güell, José
812	Golorons, Salvador
813	Famades, Isidre
815	Naves, Joan
818	Albià, Rafael
819	Mora, Francesc
828	Cases, Lluís
833	Garau, Carles
834	Falgueras, Francesc
835	Corbera i Palau, Pau
836	Más, Josep

<i>Segle xviii</i>	
<i>Codi</i>	<i>Nom</i>
860	Grases, Gaspar
861	Galí, Bonaventura
862	Torres (menor) Francisco
864	Ricós, Pau
867	Ribera, Emeterio
869	Vidal, José I.
870	Cerveró, Bartolomé
871	Cassani, Antoni
874	Golorons, Salvador
875	Fontana, José Francisco
881	Amat Reixac, José
883	Ferran, Francisco
885	Marsal, Francisco
886	Pujol, Severo
887	Oizina, Bonaventura
889	Claramunt, Alejo
890	Avella, Fèlix
891	Tos Arquers, Francisco
897	Rojas, Ramon
898	Vila Torrens, José
899	Mollar, Pau
900	Comelles, Antoni

<i>Segle xvii</i>	
<i>Codi</i>	<i>Nom</i>
837	Cortés i Oriol, Melcior
838	Soldevila, Pere Joan
839	Simon, Tomàs
841	Riera, Antoni
844	Cols, Esteve
852	Abadal, Pere
853	Ferran, Josep
854	Sayós, Gaspar
858	Rossines, Francesc
859	Mitjans, Pau
860	Rondó, Marià
861	Llaurador Satorre, Josep
863	Rojas, Domènec
864	Modolell del Puig, Vicente
865	Brotos, Jeroni
867	Cassanyes, Rafael
868	Cervera, Josep
869	Villarriquer, Jaume
870	Topi, Francesc
871	Busquets, Francesc
873	Gavarro, Vicens
874	Forés, Bernat
875	Serra, Francesc
876	Navarro, Antoni
877	Cabrer, Pau
880	Cortés, Fèlix
880	Verneda, Joan Francesc
881	Just, Agustí
883	Cervera Francesc
884	Caseta, Jeroni
885	Torres, Francisco Bonaventura
887	Borràs, Jeroni
888	Costa, Fèlix
889	Morell, Josep

<i>Segle xviii</i>	
<i>Codi</i>	<i>Nom</i>
901	Güell, Agustín
904	Casals, Francisco
905	Cols, Josep
906	Cabrer, Miquel
908	Sayós, Jaume
910	Guasqui, Tomàs
911	Gomis, Jeroni
912	Rojas Albaret, José
914	Creus Llobateras
916	Duran, Antoni
917	Mas Navarro, Jaime
924	Brotos, Joan
929	Sala, Magín
930	Plana Circuns, Joan B.
931	Simon, Vicente
932	Alier, Ramon
934	Vilarriquer Fontcuberta, Lluís
935	Torras, Pere Martín
937	Rondó, Carlos
938	Olzina Malet, Juan
940	Simon, Cayetano
941	Ferrusola, Gerardo
942	Rondó, José
947	Novell, Francisco
948	Ferrer Albanell, Sever
949	Olzina, Joan
950	Forés Teixidor, Bernardo
951	Diumenjó, Daniel
954	Tos Romà, Jaume
956	Vilamala Navés, José
957	Just, José A.
958	Cussana, Joan
960	Campllonch, Fèlix
961	Prats, Sebastià

<i>Segle xvii</i>	
<i>Codi</i>	<i>Nom</i>
890	Solsona, Joan
892	Creus, Josep
893	Cusana, Fèlix
895	Soldevila, Josep
896	Bruguera, Salvador
897	Rufasta, Marià
900	Duran, Francesc
901	Madriguera, Josep
902	Minguella, Francesc
903	Bossoms, Guillem
906	Roig, Francisco
908	Rosell, Francesc
909	Teixidor, Ignasi
910	Pujol, Pere Pau
912	Vilamala, Josep
913	Bruguera, Joan
914	Vila, Josep

<i>Segle xviii</i>	
<i>Codi</i>	<i>Nom</i>
964	Serra, Ramon
966	Más Güell, Francisco
967	Costa, Juan
968	Augirot Sunyer
969	Teixidor Llaurador, Manel
970	Llopart, Pedro
971	Cassani Mascaró, José A.
974	Llobet, Josep
975	Troc, Daniel
976	Figueres, José
977	Serch i Bocquet, José
979	Claramunt, Ignasi
983	Grases, Antoni
984	Fontana, Bonaventura
III.22	Desconegut
III.22	Llosas, Pere

Annex 10
 Llibres de testaments consultats (AHPB)
 (ordenats per notari)

<i>Núm.</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>Arxiu</i>
1	Abadal, Pere	852	6	AHPB
2	Albià, Rafael	818	79	AHPB
3	Albià, Rafael	818	80	AHPB
4	Alier, Ramon	932	1r	AHPB
5	Alier, Ramon	932	2n	AHPB
6	Amat Reixac, José	881	1r	AHPB
7	Armengol, Rafael	799	13	AHPB
8	Augirot Sunyer	968	1r	AHPB
9	Avella, Fèlix	890	1r	AHPB
10	Borés, Pau	796	4	AHPB
11	Borràs, Jacinto	724	48	AHPB
12	Borràs, Jeroni	887	15	AHPB
13	Bossoms, Guillem	903	15	AHPB
14	Bossoms, Guillem	903	16	AHPB
15	Brotons, Jeroni	865	40	AHPB
16	Brotons, Joan	924	1r	AHPB
17	Bruguera, Joan	913	6	AHPB
18	Bruguera, Salvador	896	8	AHPB
19	Busquets, Francesc	871	28	AHPB
20	Cabrer, Miquel	906	1r	AHPB
21	Cabrer, Miquel	906	2n	AHPB
22	Cabrer, Pau	877	30	AHPB
23	Cabrer, Pau	877	31	AHPB

<i>Núm.</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>Arxiu</i>
24	Campllonch, Fèlix	960	1r	AHPB
25	Campllonch, Fèlix	960	2n	AHPB
26	Casals, Francisco	904	1r	AHPB
27	Casals, Francisco	904	2n	AHPB
28	Cases, Lluís	828	13	AHPB
29	Caseta, Jeroni	884	21	AHPB
30	Caseta, Jeroni	884	22	AHPB
31	Cassani Mascaró, José A.	971	1r	AHPB
32	Cassani, Antoni	871	1r	AHPB
33	Cassanyes, Rafael	867	23	AHPB
34	Cassanyes, Rafael	867	24	AHPB
35	Cervera Francesc	883	45	AHPB
36	Cervera, Josep	868	25	AHPB
37	Cervera, Josep	868	27	AHPB
38	Cerveró, Bartolomé	870	1r	AHPB
39	Claramunt, Alejo	889	1r	AHPB
40	Claramunt, Ignasi	979	1r	AHPB
41	Cols, Esteve	844	37	AHPB
42	Cols, Esteve	844	38	AHPB
43	Cols, Josep	905	1r	AHPB
44	Cols, Josep	905	2n	AHPB
45	Cols, Josep	905	3r	AHPB
46	Cols, Josep	905	4t	AHPB
47	Comelles, Antoni	900	1r	AHPB
48	Corbera i Palau, Pau	835	3r	AHPB
49	Cortés i Oriol, Melcior	837	82	AHPB
50	Cortés, Fèlix	880	14	AHPB
51	Cortés, Francisco	807	21	AHPB
52	Costa, Fèlix	888	14	AHPB
53	Costa, Juan	967	1r	AHPB
54	Creus Llobateras	914	1r	AHPB
55	Creus, Josep	892	10	AHPB
56	Cusana, Fèlix	893	27	AHPB
57	Cussana, Joan	958	1r	AHPB
58	Desconegut	III.22	1705-1709	AHCB

<i>Núm.</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>Arxiu</i>
59	Desconegut	III.23	1705-1709	AHCB
60	Desconegut	III.23	1715-1719	AHCB
61	Desconegut	III.23	1720-1724	AHCB
62	Desconegut	III.23	1725-1729	AHCB
63	Desconegut	III.23	1730-1734	AHCB
64	Desconegut	III.23	1730-1746	AHCB
65	Diumenjó, Daniel	951	1r	AHPB
66	Duran, Antoni	916	1r	AHPB
67	Duran, Antoni	916	2n	AHPB
68	Duran, Francesc	900	24	AHPB
69	Duran, Francesc	900	vol. II	AHPB
70	Falgueras, Francesc	834	31	AHPB
71	Famades, Isidre	813	40	AHPB
72	Ferran, Francisco	883	1r	AHPB
73	Ferran, Josep	853	55	AHPB
74	Ferran, Josep	853	55	AHPB
75	Ferran, Josep	853	56	AHPB
76	Ferrer Albanell, Sever	948	1r	AHPB
77	Ferrusola, Gerardo	941	1r	AHPB
78	Ferrusola, Gerardo	941	2n	AHPB
79	Figueres, José	976	1r	AHPB
80	Fontana, Bonaventura	984	1r	AHPB
81	Fontana, José Francisco	875	1r	AHPB
82	Fontana, José Francisco	875	2n	AHPB
83	Fontana, José Francisco	875	3r	AHPB
84	Fontana, Lluís	806	43	AHPB
85	Fontana, Lluís	806	45	AHPB
86	Forés Teixidor, Bernardo	950	1r	AHPB
87	Forés, Bernat	874	15	AHPB
88	Galí, Bonaventura	861	1r	AHPB
89	Galí, Bonaventura	861	2n	AHPB
90	Galí, Bonaventura	861	3r	AHPB
91	Galí, Bonaventura	861	4t	AHPB
92	Galí, Bonaventura	861	5è	AHPB
93	Galí, Bonaventura	861	6è	AHPB

<i>Núm.</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>Arxiu</i>
94	Gali, Jeroni	795	24	AHPB
95	Garau, Carles	833	29	AHPB
96	Gavarró, Vicens	873	40	AHPB
97	Golorons Prous, Salvador	874	1r	AHPB
98	Golorons, Salvador	812	19	AHPB
99	Gomis, Jeroni	911	1r	AHPB
100	Gomis, Jeroni	911	2n	AHPB
101	Gomis, Jeroni	911	3r	AHPB
102	Grases, Antoni	983	1r	AHPB
103	Grases, Gaspart	860	1r	AHPB
104	Guasqui, Tomàs	910	1r	AHPB
105	Guasqui, Tomàs	910	2n	AHPB
106	Güell, Agustín	901	1r	AHPB
107	Güell, Agustín	901	2n	AHPB
108	Güell, José	811	98	AHPB
109	Güell, José	811	99	AHPB
110	Güell, José	811	100	AHPB
111	Güell, José	811	101	AHPB
112	Just, Agustí	881	16	AHPB
113	Just, Agustí	881	17	AHPB
114	Just, José A.	957	1r	AHPB
115	Llauder, Francesc	787	35	AHPB
116	Llaurador Satorre, Josep	861	53	AHPB
117	Llaurador Satorre, Josep	861	54	AHPB
118	Llobet, Josep	974	1r	AHPB
119	Llopart, Pedro	970	1r	AHPB
120	Llosas, Pere	III.22	1678-1745	AHCB
121	Llosas, Pere	III.22	1680-1694	AHCB
122	Llosas, Pere	III.22	1700-1704	AHCB
123	Madriguera, Josep	901	8	AHPB
124	Marçal, Maties	784	62	AHPB
125	Marçal, Maties	784	63	AHPB
126	Marsal, Francisco	885	1r	AHPB
127	Más Güell, Francisco	966	1r	AHPB
128	Mas Navarro, Jaime	917	1r	AHPB

<i>Núm.</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>Arxiu</i>
129	Más, Josep	836	26	AHPB
130	Minguella, Francesc	902	35	AHPB
131	Mitjans, Pau	859	49	AHPB
132	Modolell del Puig, Vicente	864	19	AHPB
133	Mollar, Pau	899	1r	AHPB
134	Mora, Francesc	819	12	AHPB
135	Morell, Josep	889	4	AHPB
136	Navarro, Antoni	876	31	AHPB
137	Navarro, Antoni	876	32	AHPB
138	Naves, Joan	815	28	AHPB
139	Novell, Francisco	947	1r	AHPB
140	Olzina, Bonaventura	887	1r	AHPB
141	Olzina Malet, Juan	938	1r	AHPB
142	Olzina, Joan	949	1r	AHPB
143	Olzina, Joan	949	2n	AHPB
144	Pi, Pau	781	78	AHPB
145	Pi, Pau	781	79	AHPB
146	Pi, Pau	781	80	AHPB
147	Plana Circuns, Joan B.	930	1r	AHPB
148	Prats, Sebastià	961	1r	AHPB
149	Pujol, Pere Pau	910	31	AHPB
150	Pujol, Severo	886	1r	AHPB
151	Pujol, Severo	886	2n	AHPB
152	Pujol, Severo	886	3r	AHPB
153	Ribera, Emeterio	867	1r	AHPB
154	Ricós, Pau	864	1r	AHPB
155	Riera, Antoni	841	60	AHPB
156	Riera, Antoni	841	61	AHPB
157	Riera, Antoni	841	62	AHPB
158	Roig, Francisco	906	34	AHPB
159	Rojas Albaret, José	912	1r	AHPB
160	Rojas Albaret, José	912	2n	AHPB
161	Rojas, Domènec	863	64	AHPB
162	Rojas, Domènec	863	65	AHPB
163	Rojas, Domènec	863	63	AHPB

<i>Núm.</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>Arxiu</i>
164	Rojas, Ramon	897	1r	AHPB
165	Rondó, Carlos	937	1r	AHPB
166	Rondó, José	942	1r	AHPB
167	Rondó, Marià	860	32	AHPB
168	Rossell, Francesc	908	13	AHPB
169	Rossell, Francesc	908	14	AHPB
170	Rossines, Francesc	858	30	AHPB
171	Rufasta, Marià	897	24	AHPB
172	Rufasta, Marià	897	25	AHPB
173	Sala, Magín	929	1r	AHPB
174	Sayós, Gaspart	854	55	AHPB
175	Sayós, Gaspart	854	56	AHPB
176	Sayós, Gaspart	854	56	AHPB
177	Sayós, Gaspart	854	57	AHPB
178	Sayós, Jaume	908	1r	AHPB
179	Serch i Bocquet, José	977	1r	AHPB
180	Serra, Francesc	875	54	AHPB
181	Serra, Francesc	875	55	AHPB
182	Serra, Ramon	964	1r	AHPB
183	Simon, Cayetano	940	1r	AHPB
184	Simon, Tomàs	839	79	AHPB
185	Simon, Tomàs	839	80	AHPB
186	Simon, Tomàs	839	81	AHPB
187	Simon, Vicente	931	1r	AHPB
188	Simon, Vicente	931	2n	AHPB
189	Soldevila, Josep	895	11	AHPB
190	Soldevila, Pere Joan	838	12	AHPB
191	Soldevila, Pere Joan	838	13	AHPB
192	Solsona, Joan	890	22	AHPB
193	Teixidor Llaurador, Manel	969	1r	AHPB
194	Teixidor, Ignasi	909	27	AHPB
195	Topi, Francesc	870	33	AHPB
196	Torras, Pere Martín	935	1r	AHPB
197	Torres (menor) Francisco	862	1r	AHPB
198	Torres, Bonaventura	770	48	AHPB

<i>Núm.</i>	<i>Notari</i>	<i>Codi</i>	<i>Vol.</i>	<i>Arxiu</i>
199	Torres, Francisco Bonaventura	885	40	AHPB
200	Torres, Francisco Bonaventura	885	41	AHPB
201	Tos Arquers, Francisco	891	1r	AHPB
202	Tos Romà, Jaume	954	1r	AHPB
203	Troc, Daniel	975	1r	AHPB
204	Verneda, Joan Francesc	880	22	AHPB
205	Vidal, José I.	869	1r	AHPB
206	Vila Torrens, José	898	1r	AHPB
207	Vila, Josep	914	33	AHPB
208	Vila, Josep	914	34	AHPB
209	Vila, Josep	914	35	AHPB
210	Vilamala Navés, José	956	1r	AHPB
211	Vilamala, Josep	912	38	AHPB
212	Vilamala, Josep	912	39	AHPB
213	Vilariquer Fontcuberta, Lluís	934	1r	AHPB
214	Villarriquer, Jaume	869	16	AHPB
215	Virgili, Josep	197	13	AHPB

FONTS DOCUMENTALS I BIBLIOGRAFIA

FONTS MANUSCRITES

ARXIU DE LA CORONA D'ARAGÓ (ACA)

- Llibres de deliberacions del Braç Militar, Generalitat, sèrie II, G-69, vols. I-VIII.
- Dietari de la Diputació del General, Generalitat, sèrie II, N-75, 88, 90, 93, 94 i 98-108.
- Esborranys del Dietari de la Diputació del General, Generalitat, sèrie II, N-315.
- Llibres de deliberacions de la Diputació del General, Generalitat, sèrie II, N-230, 252, 257, 268-276.

ARXIU HISTÒRIC MUNICIPAL DE BARCELONA (AHMB)

- Llibres de deliberacions del Consell de Cent, 1B, II, N-209 a 223.
- Llibres de Protocols. III.22 i III.23

BIBLIOTECA DEL SEMINARI CONCILIAR DE BARCELONA

- MAS, Emmanuel, *Diari des del novembre del any 1700 fins a l'octubre del any 1705*, document 419.

ARCHIVO GENERAL DE SIMANCAS (AGS)

- Estado, lligall 7838.

ARCHIVO HISTÓRICO NACIONAL (AHN)

- Estado, lligalls: 195, 245, 246, 264, 265, 281, 291, 373, 466, 659, 660, 673, 680, 691, 692, 701, 702, 723, 724, 1603-1605, 2947.
- Consejo, llibres: 2377, 2606, 2376, 2007, 2630.

BIBLIOTECA INSTITUT UNIVERSITARI D'HISTÒRIA JAUME VICENS VIVES

- *Por el muy ilustre y fidelísimo Braço Militar sobre el acierto con que revocó las ordinaciones hechas por el mismo braço en el año 1602 en la parte que negava la precedencia al protector dándola a los cavalleros titulados.*
- *Publica Notícia del acierto con que el muy ilustre y fidelíssimo consistorio de la Diputación del Principado de Cataluña.* Diputació i Catalunya, tom III.
- *Llibre Verd del Braç Militar.*

FONTS MANUSCRITES EDITADES

- Constitucions i altres drets de Catalunya*, compilació de 1588-1589, edició facsímil. Editorial Base, Barcelona, 2004.
- Dietaris de la Generalitat de Catalunya* (10 vols.), Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, 1994-2008.
- Manual de Novells Ardits* (MNA), Ayuntamiento de Barcelona, 1982-1975, vols. XIII-XXVIII.
- BACALLAR I SANNA, Vicente, *Comentarios de la guerra de España e historia de su rey Felipe V, el animoso*, Atlas ed., Madrid, 1957.
- CASTELLVÍ, Francesc de, *Narraciones Históricas*, edició i estudi introductori a càrrec de Josep M. Mundet i Gifré, Fundación Francisco Elías de Tejada y Erasmo Pèrcopo, Madrid, 1997, 4 vols.
- FELIU DE LA PEÑA, Narcís, *Fénix de Cataluña*, edició facsímil, Editorial Base, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1983.
- *Anales de Catalunya*, edició facsímil, Editorial Base, Barcelona, 1999.
- LÓPEZ DE MENDOZA, Agustín, *Historia de las Guerras Civiles de España*, Diputación Provincial de Zaragoza, Saragossa, 1882, 2 vols.
- *Memoria para la historia de las Guerras Civiles de España*, edició i estudi introductori de José M. Iñurritegui, Centro de Estudios políticos y Constitucionales, Madrid, 2006.

BIBLIOGRAFIA

- ALABRÚS, Rosa, *Felip V i l'opinió dels Catalans*, Lleida, Pagès Editors, 2001.
- *Escrits polítics del segle XVIII. Tom IV. Cròniques de la Guerra de Successió*, Eumo Editorial, Vic, 2006.
- ALABRÚS, ROSA i GARCÍA CÁRCCEL, Ricardo, "L'afer Grases i la problemàtica constitucional catalana abans de la Guerra de Successió", *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 557-564.
- ALBAREDA i SALVADÓ, Joaquim, *Els catalans i Felip V, de la conspiració a la revolta, 1700-1705*, Vicens Vives, Barcelona, 1993.
- "Entre França i Espanya: actituds dels grups dirigits catalans a fins del segle XVII", *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 167-181.
- "Las Cortes de 1701-1702 en Cataluña: rey y república" dins, J. AGUIRREAZKEUNAGAI M. URQUIJO (eds.), *Contribution to European Parliamentary History*, vol. LXXIX, Juntas Generales de Vizcaya, Bilbao, 1999, pp. 291-309.
- *Felipe V y el triunfo del absolutismo*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2002.

- ALBAREDA i SALVADÓ, Joaquim, "L'austriacisme, una visió alternativa: del projecte de 1705 a l'exili", dins GRAU, R. (coord.) *El segle de l'absolutisme, 1714-1808*, Institut de Cultura, Arxiu Històric de la Ciutat, Barcelona, 2002, pp. 23-50.
- "Encara sobre l'austriacisme", *Pedralbes*, 23, Barcelona, 2003, pp. 187-208.
- *El "Cas dels catalans". La conducta dels aliats arran de la Guerra de Successió (1705-1742)*, Fundació Noguera, Barcelona, 2005.
- "Les Corts de 1701-1702 i 1705-1706. La represa del constitucionalisme", dins *Constitucions, capítols i actes de Cort 1701-1702, 1705-1706*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006.
- "Els fonaments de l'austriacisme en els territoris de la Corona d'Aragó", dins DD. AA., *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, pp. 125-136.
- ALBAREDA SALVADÓ, Joaquim (ed.), *Del patriotisme al catalanisme*, Eumo Editorial, Vic, 2001.
- *Una relació difícil. Catalunya i l'Espanya Moderna*, Editorial Base, Barcelona, 2007.
- ALBAREDA, SALVADÓ, Joaquim i MARTÍ FRAGA, Eduard, "Pròleg: La Generalitat entre 1701 i 1714", dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, vol. X, Barcelona, 2007, pp. IX-XXXV.
- ALBAREDA, SALVADÓ, Joaquim i SERRA, Eva (coord.), *Actes del segon congrés de Recerques*, Pagès Editors, Lleida, 2005.
- ALBERTÍ, Santiago, *L'Onze de Setembre*, Albertí editor, Barcelona, 1964.
- *Diccionari Biogràfic*, IV vols., Albertí editors, Barcelona, 1966.
- ALCOBERRO, Agustí, "1644-1656, els anys centrals de la Guerra dels Segadors", dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, vol. VI, Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, pp. IX-XXIII, 2000.
- *L'exili Austriacista (1713-1747)*, Fundació Noguera, Barcelona, 2002.
- "Exili exterior i exili interior, una correspondència austriacista", *EHDAP*, XXI, 2003, pp. 321-360.
- "Catalunya davant l'escenari europeu a la Guerra de Successió", dins DD. AA., *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, pp. 35-46.
- "La Junta General de Braços i el Govern de la Catalunya resistent", dins ALCOBERRO, A. (dir.), *Catalunya durant la Guerra de Successió*, vol. II, pp. 15-59.
- ALCOBERRO, Agustí (dir.), *Catalunya durant la Guerra de Successió*, 3 vols., Ara Llibres, Barcelona, 2006.
- ÁLVAREZ-OSSORIO, Antonio, GARCÍA GARCÍA, Bernardo J. i LEÓN SANZ, Virginia, (eds.), *La Pérdida de Europa. La Guerra de Sucesión por la monarquía de España*, Fundación Carlos de Amberes, Madrid, 2007.

- AMELANG, James, "Municipal autonomy in early modern Spain: Two recent studies of Barcelona", dins *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, vol. II, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 19-24.
- "L'oligarquia ciutadana a la Barcelona moderna: una aproximació comparativa", *Recerques*, 13, Curial, Barcelona, 1983, pp. 7-25.
- *La Formación de una clase dirigente. Barcelona, 1490-1714*, Ariel, Barcelona, 1986.
- "Instituciones no institucionales? Els fonaments de la identitat social a la Barcelona moderna", *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 305-311.
- "Memoria histórica y tradición cívica: algunas reflexiones sobre el caso de Barcelona en la edad moderna", dins FERNÁNDEZ ALBALADEJO, P., *Los Borbones: dinastía y memoria de nación en la España del siglo XVIII*, pp. 533-548.
- "Peculiaritats Barcelonines", dins FRADERA J. M. i UCELAY-DA CAL, E. (ed.), *Nova notícia de Catalunya*, CCCB, Barcelona, 2005, pp. 39-60.
- "El burgués", dins VILLARI, R. (ed.), *El hombre del barroco*, pp. 377-399.
- "*Gent de la Ribera*" i altres assaigs sobre la Barcelona moderna, Eumo Editorial, Vic, 2008.
- ANGUERA, Pere, "Sobre Josep i Francesc Grases i Gralla. Un comerciant i un advocat del segle XVIII", *EHDAP*, VIII, Barcelona, 1980, pp. 245-251.
- ARRANZ, M. i GRAU, R., "L'economia urbana de Barcelona i la guerra de Successió", *Recerques*, 24, Curial, Barcelona, 1992, pp. 115-142.
- ARANDA PÉREZ, José Francisco (coord.), *La declinación de la monarquía hispánica en el siglo XVII*, Ediciones de la Universidad de Castilla La Mancha, Conca, 2004.
- ARMILLAS, V. i SANZ, CAMAÑES, P., "La organización concejil y su funcionamiento en el Noroeste de la Península Ibérica", dins BERNARDO ARES, José Manuel de i MARTÍNEZ RUIZ, Enrique (ed.), *El municipio en la España Moderna*, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Córdoba, Córdoba, 1996, pp. 43-72.
- ARRIETA ALBERDI, Jon, *El Consejo Supremo de la Corona de Aragón*, Instituto Fernando el Católico, Saragossa, 1994.
- "La Disputa en torno a la jurisdicción real en Cataluña (1585-1640): De la acumulación de la tensión a la explosión bélica", *Pedralbes*, 15, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1995, pp. 33-93.
- "Austriacistas y Borbónicos entre los altos magistrados de la Corona de Aragón (1700-1707)", *Pedralbes*, 18, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1998, pp. 275-295.

- ARRIETA ALBERDI, Jon, "Austriacismo, ¿Qué hay detrás de ese nombre?", dins FERNÁNDEZ ALBALADEJO, P., *Los Borbones: dinastía y memoria de nación en la España del siglo XVIII*, pp. 177-216.
- "Conversaciones con Ernest Lluch acerca del austriacismo", dins SERRANO, Eliseo (ed.), *Felipe V y su tiempo*, Institución Fernando el Católico (CSIC), Saragossa, 2004, vol. II, pp. 235-256.
- "Lo que pudo ser y no fue o la dificultad de las comparaciones "austro-borbónicas", dins CLARET MIRANDA, J. (coord.), *Miscel·lània Ernest Lluch i Martín*, pp. 351-368.
- BARREDA FONTES, José M. i CARRETERO ZAMORA, Juan M., "Una fuente inédita sobre la Guerra de Sucesión: memoria anónima sobre el sitio de Barcelona de 1705", *Hispania*, 40, CSIC, Madrid, 1980, pp. 631-668.
- BARTROLÍ, Jaume, "La Cort de 1701-1702: un camí truncat", *Recerques*, 9, Curial, Barcelona, 1979, pp. 57-75.
- BELenguER, Ernest, "La Generalitat en la cruïlla de conflictes jurisdiccionals, 1578-1611", dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, Generalitat de Catalunya, vol. III, Departament de Presidència, Barcelona, 1997, pp. IX-XLVI.
- "Del último Trastámara a los Austrias Mayores: Cataluña y la monarquía hispánica", dins *Felipe II y el Mediterráneo*, Madrid: Sociedad Estatal para la Conmemoración de los Centenarios de Felipe II y Carlos V, 1999, pp. 453-479.
- "Los cambios dinásticos en la Corona de Aragón antes de la guerra de sucesión a la Corona de España", *Estudis*, 21, Universitat de València, València, 2005, pp. 37-66.
- BELTRÁN MORALES, Montserrat, "El desgovern durant el regnat de l'Arxiduc: Estudi d'un manuscrit anònim contemporani", dins *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 215-223.
- BÉRENGER, Jean, *El Imperio de los Habsburgo, 1273-1918*, Crítica, Barcelona, 1993.
- "Los Habsburgo y la sucesión de España" dins FERNÁNDEZ ALBALADEJO, P., *Los Borbones: dinastía y memoria de nación en la España del siglo XVIII*, pp. 47-68.
- "L'empereur Léopold 1er, l'archiduc, Charles et la succession d'Espagne", dins DD. AA., *Actes del congrés internacional l'aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, pp. 73-84.
- BÉRENGER, Jean (ed.), *L'Europe des diètes au s. XVII*, SEDES, París, 1996.
- BERNABÉ GIL, David, "Insaculación y oligarquía municipal en guardar-mar durante el siglo XVII", dins BERNARDO ARES, J. M. i GONZÁLEZ BELTRAN, J. M., *La administración municipal en la Edad Moderna*, pp. 501-508.

- BERNARDO ARES, José Manuel de (coord.), *La sucesión de la monarquía hispánica, 1665-1721*, vol. I., Universidad de Córdoba, Còrdova, 2006.
- BERNARDO ARES, José Manuel DE i MARTÍNEZ RUIZ, Enrique (ed.), *El municipio en la España Moderna*, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Córdoba, Còrdova, 1996.
- BERNARDO ARES, José Manuel DE i GONZÁLEZ BELTRAN, Jesús Manuel (ed.), *La administración municipal en la Edad Moderna*, Universidad de Cádiz, Cadis, 1999.
- BITTON, Davis, *The French Nobility in Crisis*, Standfort University press, California, 1969.
- BLANCHARD, Anne, MICHEL, Henri i PÉLAQUIER, Elie (eds.), *Les assemblées d'États dans la France méridionale a l'époque moderne*, Université Paul Valéry, Montpellier, 1995.
- BLICKE, Peter, *From the comunal reformations to the revolutions of the common man*, Brill, Leiden, 1998.
- BLICKLE, Peter (ed.), *Resistances, representation and community*, Clarendon press, Oxford, 1997.
- BOFARULL i BROCA, Antoni, *Història crítica (civil i eclesiàstica) de Catalunya*, Joan Aleu i Fugurull Editors, Barcelona, 1878.
- BROWN, Kenneth, "Antoni Peguera i Aimeric (1680/1681-1707): obres en català i en castellà", *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, 52, Barcelona, 1989, pp. 29-80.
- "Los juegos olímpicos de Barcelona en 1702/1703: un episodio en la historiografía literaria y en la història político-militar de Catalunya", dins HUERTA Javier, DE BOER Harm i SIERRA Fermín (eds.), *El teatro Español a finales del siglo XVII. Historia y Cultura teatral en la España de Carlos II*, vol. III, Rodopi editorial, Amsterdam-Atlanta, 1989, pp. 903-913.
- *Vida i obra de Joan de Gualbes i Copons*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1995.
- BRU DE SALA, Lluís i FLUVIÀ, Armand, *Nobiliari del reial cos de la noblesa de Catalunya*, Editorial Joventut, Barcelona, 1998.
- BRUGUERA, Mateo, *Historia del memorable sitio y bloqueo de Barcelona y heroica defensa de los fueros y privilegios de Catalunya en 1713-1714*, Editorial de Luis Fiol y Gros, Barcelona, 1870.
- BRUNET, Michel (dir.), *Pays Pyrénéens. Pouvoirs centraux (s. XVI-XX)*, Conseil Generale d'Ariège, Tolosa, 1993.
- BUSH, Michael L., *Rich noble, poor noble*, Manchester University Press, Manchester, 1988.
- BUSQUETA, Joan i GUADRADA, Coral, "Un grup social a la conquesta de l'entorn rural. Els funcionaris regis i la seva implantació en el Pla de Barcelona i en el Maresme", *L'Avenç*, 24, Barcelona, 1986, pp. 36-41.

- BUSQUETS i CASTELLÀ, Josep, *Gironella i la Guerra de Successió*, Edicions Associació cultural vila de Gironella, Barcelona, 1993.
- CABESTANY FORT, Juan, “Nómina de la ‘matrícula de mercaders’ de Barcelona (1479-1696)”, *Documentos y Estudios*, Ayuntamiento de Barcelona, Barcelona, 1964, pp. 167-183.
- CÁDENAS y VICENT, V., “El empleo de ‘Don’ en los documentos hasta el siglo XVIII y su presunción de calificación nobiliaria”, *Hidalguía*, 86, 1968, pp. 9-12.
- CAMPADAL, Mireia, *El pensament i l’activitat literària del Set-cents català*, Edicions universitàries de Barcelona, Barcelona, 2003.
- CANNON, John, “The british nobility, 1660-1800”, dins SCOTT, H. M., *The european nobilities in seventeenth and eighteenth centuries*, vol. I, pp. 53-81.
- CAPDEFERRO, Josep, *Els assessors ordinaris de la Diputació del General de Catalunya als anys previs a la Revolució de 1640*, Treball d’iniciació a la recerca, Universitat Pompeu Fabra, 1997.
- “Una aproximació a l’activitat dels assessors ordinaris de la Diputació del General de Catalunya al segle XVII”, dins DD. AA., *El territori i les seves institucions històriques*, pp. 687-702.
- “Joan Pere Fontanella. El dret al servei de la pàtria”, dins ALBAREDA, J. (ed.), *Del patriotisme al catalanisme*, pp. 51-70.
- CAPMANY, Antoni de, *Memorias históricas sobre la marina, comercio y artes de la antigua ciudad de Barcelona*, edició facsímil, editorial Altafulla, Barcelona, 2002.
- CARRASCO MARTÍNEZ, Adolfo, “Perspectivas políticas comparadas de las noblezas europeas en la transición del XVI al XVII”, *Cuadernos de Historia Moderna*, 28, Madrid, 2003, pp. 167-183.
- “La clientela señorial como tipología burguesa en los siglos XVII y XVIII”, dins ENCISO RECIO, L. M. (coord.), *La burguesía española en la Edad Moderna*, pp. 421-437.
- CARRERAS i BULBENA, Josep-Rafael, *Estudis biogràfics i crítics dels catalans il·lustres*, Barcelona, 1912.
- *La Academia desconfiada y sos académichs*, Tallers gràfics Atlas, Barcelona, 1922.
- CARRERAS PUJAL, Jaume, *Historia de la economía española*, 5 vols., Bosch ed., Barcelona, 1944.
- *Historia política y económica de Cataluña, siglos XVI-XVIII*, 2 vols., Bosch editorial, Barcelona, 1947.
- CASTAN RANCH, Amelia i GARCÍA FUENTES, Gemma, “L’oscil·lant posicionament polític de Pau Ignasi Dalmaes i Ros durant la Guerra de Successió”, dins DD. AA., *Actes del Congrés Internacional l’aposta Catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, pp. 233-246.

- CASTELLANO, Juan Luis, *Las Cortes de Castilla y su Diputación (1621-1689), entre el pactismo y el absolutismo*, Centro de Estudios Constitucionales, Madrid, 1990.
- CEBALLOS-ESCALERA y GILA, Alfonso, "El llinatge dels Potau, de la vila de Sarral, marquesos de la Floresta i comtes de Vallcabra", *Paratge*, 5-6, Sirius, Barcelona, 1994-1995, pp. 5-13.
- CERRO NARGÁNEZ, Rafael, "Els alcaldes majors de Catalunya: entre austriacistes i borbònics (1717-1725)", *EHDAP*, XVII, Barcelona, 1999, pp. 283-301.
- CHACÓN JIMÉNEZ, FRANCISCO i MONTEIRO, Nuno Gonçalo (ed.), *Poder y movilidad social. Cortesanos, religiosos y oligarquías en la Península Ibérica (s. xv-xix)*, CSIC, Universidad de Murcia, 2006
- CLARET MIRANDA, Jaume (coord.), *Miscel·lània Ernest Lluch i Martí*, Fundació Ernest Lluch, Vilassar, 2006.
- COLOMER BARTROLÍ, Mercè, "El setge de Barcelona del 1706", dins ALCOBERRO, A. (dir.), *Catalunya durant la guerra de successió*, Ara llibres, Barcelona, 2006, pp. 123-131.
- *Ramon Sans de Monrodon. Un austriacista a Arenys de Munt*, Ajuntament d'Arenys de Munt, Arenys de Munt, 2006.
- COMAS, Antoni, *Les excel·lències de la llengua catalana*, Rafael Dalmau Editors, Barcelona, 1967.
- *L'Acadèmia de Bones Lletres des de la seva fundació l'any 1700*, Reial Acadèmia de Bones Lletres, Barcelona, 2000.
- CORNETTE, Joël, *La monarchie entre renaissance et révolution 1515-1792*, Seuil, París, 2000.
- CORTÉS, Cristià, "El testament de Joan-Baptista Monfar i Sorts", *EHDAP*, IV, Barcelona, 1974, pp. 297-324.
- CREMADES GRINAN, Carmen i ROMAN CERVANTES, Cándido, "Abastecimiento de granos al Principado de Catalunya durante el asedio de Barcelona y la Guerra de Sucesión (1697-1714)", *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984.
- CRUSAFONT SABATER, Miquel, *Barcelona i la moneda catalana*, Caixa de Pensions de Barcelona, Barcelona, 1989.
- "El problema monetari després de la guerra dels segadors", dins *Actes del segon congrés de Recerques*, Lleida, 2002, pp. 35-54.
- CRUZ, Jesús, "¿Hidalgos aburguesados o burgueses aristocratizados? Una revisión del papel de la burguesía española en la crisis del Antiguo Regimen", dins ENCISO RECIO, L. M. (coord.), *La burguesía española en la Edad Moderna*, pp. 454-478.
- DANTÍ i RIU, Jaume, *Aixecaments populars als Països Catalans 1687-1693*, Curial, Barcelona, 1993.

- DANTÍ i RIU, Jaume, “Dels barretines als Vigatans i Botiflers. La persistència dels conflictes interns”, *Afers*, X, 1995, pp. 15-28.
- “La hacienda municipal y las exenciones fiscales en Cataluña. El conflicto entre el Consejo de Ciento y los eclesiásticos en Barcelona en los siglos XVI y XVII”, dins BERNARDO ARES, J. M. i GONZÁLEZ BELTRAN, J. M., *La administración...*, pp. 219-227.
  - “L’afebliment de la Generalitat, 1674-89: Fidelitat institucional, incapacitat econòmica”, dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, 2003, vol. VIII, pp. IX-XXIV.
  - “Intervencionismo real y pactismo. El Consejo de Ciento de Barcelona en la segunda mitad del siglo XVII”, dins ARANDA PÉREZ, F. J. (coord.), *La declinación de la monarquía hispánica en el siglo XVII*, Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, Conca, 2004, pp. 115-127.
- DD. AA., *Les Corts a Catalunya, Actes del Congrés d’Història Institucional. Generalitat de Catalunya*, Departament de Cultura, Barcelona, 1988.
- *Las Cortes de Castilla y León en la Edad Moderna*, Cortes de Castilla y León, Valladolid, 1989.
  - *La revolució catalana de 1640*, Crítica, Barcelona, 1991.
  - *Diccionari d’Història de Catalunya*, Edicions 62, Barcelona, 1992.
  - *Revoltes populars contra el poder de l’Estat*, Jornades de debat, Centre de lectura de Reus, 1992.
  - *Miscel·lània en honor del doctor Casimir Martí*, Fundació Vives Casajoana, Barcelona, 1994.
  - *El territori i les seves institucions històriques*, Fundació Noguera, Barcelona, 1999.
  - *Història de la Generalitat de Catalunya i dels seus presidents*, Fundació Enciclopèdia Catalana i Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2003.
  - *Actes del congrés internacional l’aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, Museu d’història de Catalunya, Barcelona, 2007.
- DEWALD, Jonathan, *La nobleza europea, 1400-1800*, Pretextos, València, 2004.
- DOMÍNGUEZ ORTIZ, ANTONIO, *Instituciones y sociedad en la España de los Austrias*, Ariel, Barcelona, 1985.
- “La nobleza como estamento y grupo social en el siglo XVII”, dins IGLESIAS, M. C. (coord.), *Nobleza y sociedad en la España Moderna*, pp. 128 i ss.

- DOMÍNGUEZ ORTIZ, Antonio, *La sociedad Española en el siglo xvii*, vol. I. CSIC, Universidad de Granada, 1992.
- DONATI, Claudio, "The italian nobilities in the seventeenth and eighteenth centuries", dins SCOTT, H. M., *The european nobilities in seventeenth and eighteenth centuries*, vol. I, pp. 237-268.
- DONCEL CABOT, Jordi, "Els adroguers i sucres de Barcelona, 1700-1820. Un exemple d'elit gremial", *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984.
- DURAN, Eulàlia, "Narcís Feliu de la Penya, historiador i polític", *Afers*, 20, Catarroja, 1995, pp. 73-86.
- DURAN i SANPERE, Agustí, *Els cavallers de Sant Jordi*, edició limitada, 1964.
- *Barcelona i la seva història*, Curial, Barcelona, 1973.
- ELLIOTT, John. H., *La revolta catalana, 1598-1640*, Vicens Vives, Barcelona, 1966.
- *España y su mundo*, Alianza, Madrid, 1990.
- "Catalunya dins d'una Europa de monarquies compostes", *Pedralbes*, 13, vol. I, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 11-24.
- ENCISO RECIO, Luis Miguel (coord.), *La burguesía española en la Edad Moderna*, vol. I, Universidad de Valladolid, Valladolid, 1996.
- ESCARTÍN, Eduard, "Las confiscaciones de bienes a los partidarios del Archiduque en Cataluña bajo el reinado de Felipe V", dins *Studia Storica et filosofica in Honores M. Batllori*, Roma, 1984, pp. 229-240. *La intendencia de Cataluña en el siglo xviii*, Santandreu Editors, Barcelona, 1995.
- ESPINO i LÓPEZ, Antonio, "Catalunya durante el reinado de Carlos II. Política i guerra en la frontera catalana. 1679-1697", *Manuscrits*, 4-5, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1987.
- "Ejército y sociedad en la Cataluña del antiguo régimen: el problema de los alojamientos (1663-1689)", *Historia Social*, 7, Madrid, 1990, pp. 19-38.
- *El frente catalán en la guerra de los nueve años, 1679-1697*. Tesis doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1994.
- "La burguesía Catalana y la guerra, 1680-1697", dins ENCISO RECIO, J. L. (coord.), *La burguesía española en la Edad Moderna*, pp. 1409-1425.
- ESPINO i LÓPEZ, Antonio, "Oficiales catalanes en el ejército de los austrias, 1635-1700", *Cuadernos de Historia Moderna*, 24, Madrid, 2000, pp. 31-55.
- *Guerra, fisco y fueros. La defensa de la Corona de Aragón en tiempos de Carlos II, 1665-1700*, Universitat de València, València, 2007.

- FARGAS I PEÑARROCHA, Mariela, "Familia i poder a Catalunya. 1516-1626. Les estratègies de consolidació de la classe dirigent", *Pedralbes*, 16, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1996, pp. 199-222.
- "Nobleza y burguesía: estrategias familiares y conquista social en la Barcelona del Quinientos", dins ENCISO RECIO, L. M. (coord.), *La burguesía española en la Edad Moderna*, pp. 479-489.
- FAVIER, René, "Le conflit des ordres et la representation provinciale en Dauphine au XVII siecle", dins BLANCHARD, A. et alii, *Les assemblées d'Etats dans la France méridionale a l'époque moderne*, pp. 63-89.
- FAYARD, Janine, *Los miembros del Consejo de Castilla (1621-1746)*, Siglo XXI, Madrid, 1982.
- FELIU I MONTFORT, Gaspar, "El règim senyorial català als segles XVI i XVII", *Pedralbes*, 16, Universitat de Barcelona, 1996, pp. 31-45.
- FERNÁNDEZ ALBALADEJO, Pablo, "Monarquía, Cortes y cuestión constitucional en Castilla durante la Edad Moderna", dins *Revista de las Cortes Generales*, Madrid, 1984, pp. 11-34.
- "Cortes y poder real: una perspectiva comparada", dins DD. AA., *Las cortes de Castilla y León en La Edad Moderna*, Cortes de Castilla y León, Valladolid, 1989, pp. 479-499.
- *Fragmentos de monarquía. Trabajos de historia política*, Alianza, Madrid, 1992.
- FERNÁNDEZ ALBALADEJO, Pablo (ed.), *Los Borbones: dinastía y memoria de nación en la Espanya del siglo XVIII*, Marcial Pons, Madrid, 2001.
- FERNÁNDEZ I CERVATES, Magda, "Espionatge borbònic a la Barcelona austriacista. Un informe de l'any 1706". *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, vol. I, pp. 243-252.
- FERNÁNDEZ Y DÍAZ, Roberto, *La burguesía comercial barcelonesa en el siglo XVIII*, tesis doctoral, Lleida, 1987.
- "Historia social, historia en construcción. Una década de historia social en el modernismo catalán", dins MARTÍNEZ SHAW, C. (ed.), *Historia Moderna, historia en construcción*, vol. II, pp. 7-54.
- FERRO, Víctor, *El dret públic català. Les institucions a Catalunya fins al decret de Nova Planta*, Eumo Editorial, Vic, 1987.
- "La Diputació del General de Catalunya", dins DD. AA., *El territori i les seves institucions històriques*, pp. 441-460.
- FLORENSA I SOLER, Núria, *El Consell de Cent, Barcelona a la Guerra dels Segadors*, Universitat Rovira i Virgili, Barcelona 1996.
- "Les fortificacions de Barcelona, motiu de desafiament a Felip IV de Castella", dins ROCA I ALBERT, J. (coord.), *El municipi de Barcelona i els combats pel govern de la ciutat*, Proa, Barcelona, 1997, pp. 41-48.

- FLORISTÁN, Alfredo, "Le rétablissement d'un royaume pyrénéen: la Navarre, 1642-1726", dins BRUNET, M. (dir.), *Pays Pyrénéens. Pouvoirs centraux (s. XVI-XX)*, pp. 91-104.
- FLUVIA, Armand de, "Índice de cargos y empleos del antiguo ayuntamiento de Barcelona", *Documentos i Estudios*, XIII, Barcelona, 1964, pp. 184-207.
- "Precedents històrics del reial cos de la noblesa de Catalunya", conferència pronunciada al Real Cuerpo de la Nobleza de Cataluña, Barcelona, 1991.
- "Els senyors del Castell d'Abons", *Paratge*, 2, Barcelona, 1991, pp. 29-33.
- "La qüestió del reconeixement dels títols nobiliaris atorgats pel comte-rei Carles III l'Arxiduc", *Paratge*, 19, Sirius, Barcelona, 2006, pp. 65-75.
- FONTANA LÁZARO, Josep, "Sobre el comercio exterior de Barcelona en la segunda mitad del siglo XVII. Notas para una interpretación de la coyuntura catalana", dins *Estudios de Historia Moderna*, V, 1955, pp. 197-219.
- "La Guerra de Successió i les Constitucions de Catalunya: una proposta interpretativa", dins ALBAREDA, J. (ed.), *Del patriotisme al catalanisme*, pp. 13-30.
- "Els inicis de la Catalunya contemporània: l'economia a la segona meitat del segle XVII", dins GRAU, R., *El segle de l'absolutisme, 1714-1808*, Barcelona, 2002, pp. 13-21.
- "Representativitat política i progrés social: una proposta interpretativa", dins SOBREQUÉS, J. (ed.), *Actes del 53è Congrés de la Comissió Internacional per a l'Estudi de la Història de les Institucions representatives i Parlamentàries*, pp. 85-95.
- "La Guerra de Successió: causes i motius", dins DD. AA., *Actes del congrés internacional l'aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, pp. 17-21.
- FORTEA PÉREZ, José Ignacio, *Monarquía y cortes en la Corona de Castilla. Las ciudades ante la política fiscal de Felipe II*, Cortes de Castilla y León, Valladolid, 1990.
- FRADERA JOSEP M. i UCELAY-DA CAL, Enric (ed.), *Nova notícia de Catalunya*, CCCB, Barcelona, 2005.
- FRAYSSENGE, Jacques, "Une assemblée délibérative méconnue: les Etats de Rouergue aux XVI et XVII siècles", dins BLANCHARD, A. et al., *Les assemblées d'Etats dans la France méridionale a l'époque moderne*, pp. 21-40.
- GARCÍA CÁRCCEL, Ricardo, *Felipe V y los Españoles*, Random House Mondadori, Barcelona, 2003.
- "El austriacismo, representación y realidad", dins DD. AA., *Actes del congrés internacional l'aposta catalana a la Guerra de Successió*

- (1705-1707), pp. 165-174.
- GARCÍA CÁRCCEL, Ricardo (ed.), *De los elogios a Felipe V*, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid, 2002.
- GARCÍA ESPUCHE, Albert, *Un siglo decisivo. Barcelona y Cataluña 1550-1640*, Alianza ed. Madrid, 1998.
- “Els Vilana Perlas i la casa del Regomir: del notariat al poder”, *EHDAP*, XXI, Barcelona, 2003, pp. 267-299.
- *Barcelona entre dues guerres: economia i vida quotidiana 1652-1714*, Eumo Editorial, Vic, 2004.
- GARCÍA FERNÁNDEZ, M. Nélica, *Comercio con el enemigo. El tráfico mercantil anglo-español en el siglo XVIII, 1700-1765*, CSIC, Madrid, 2006.
- GARCÍA I FUERTES, Gemma, “De la conspiración austriacista a la integración a la Nueva Planta: La familia Duran, máximo exponente de la burguesía mercantil barcelonesa en el siglo XVIII”, dins MARTÍNEZ SHAW, Carlos (ed.), *Historia Moderna en construcción*, Milenio, Lleida, 1999, pp. 513-527.
- GARCÍA HERNÁN, Enrique (coord.), *Guerra y sociedad en la monarquía hispánica: política, estrategia y cultura en la Europa moderna (1500-1700)*, CSIC, Madrid, 2006, vol. I, pp. 121-152.
- GAY ESCODA, Josep M., *El corregidor a Catalunya*, Marcial Pons, Madrid, 1997.
- GIL, Xavier, “La Corona de Aragón a finales del s. XVII. A vueltas con el neoforalismo”, dins FERNÁNDEZ ALBALADEJO, P., *Los Borbones: dinastía y memoria de nación en la España del siglo XVIII*, pp. 97-115.
- *Tiempo de política. Perspectivas historiográficas sobre la Europa Moderna*, Publicacions Universitat de Barcelona, Barcelona, 2006.
- GIMÉNEZ LÓPEZ, Enrique, “Contener con más autoridad y fuerza. La repressió de l'austriacisme als territoris de la Corona d'Aragó (1707-1725)”, dins ALBAREDA, J. (ed.), *Del patriotisme al catalanisme*, pp. 221-238.
- “El primer capitán general de Cataluña, marqués de Castelrodrigo (1715-1721), y el control del austriacismo”, dins FERNÁNDEZ ALBALADEJO, P., *Los Borbones: dinastía y memoria de nación en la España del siglo XVIII*, pp. 401-420.
- “El exilio de los magistrados borbónicos de la Audiència foral valenciana”, dins ÁLVAREZ-OSSORIO, A., GARCÍA GARCÍA, B. J. i LEÓN, V., *La pérdida de Europa. La Guerra de Sucesión por la monarquía de España*, pp. 551-566.
- GIMÉNEZ BLASCO, Joan, *Continuïtat i canvi a les estructures econòmiques de Catalunya del segle XVII. Mataró 1580-1710*, tesi doctoral, Universitat de Barcelona, juny de 1998.
- GIRALT I RAVENTÓS, Emili, “Família, afers i patrimoni de Jaume Cortada, baró de Maldà”, *Estudis d'Història Agrària*, VI, Curial, Barcelona,

- 1986, pp. 217-318.
- GONZÁLEZ, Mónica, "Les institucions catalanes durant la Guerra de Successió: les Corts de 1705-1706", *Pedralbes*, 13, Barcelona, 1993, pp. 383-388.
- "L'observança de la llei a través del processos de Corts: des de la constitució Poch Valria (1481) fins a la creació del Tribunal de Contrafaccions 1705-1706)", dins SOBREQUÉS I CALLICÓ, J. (ed.), *Actes del 53è Congrés de la Comissió Internacional per a l'Estudi de la Història de les Institucions representatives i Parlamentàries*, vol. I, Parlament de Catalunya, Barcelona, 2005, pp. 610-626.
- GÓNZALEZ, Óscar, "El partit austriacista: coherència, divergència i supervivència d'una facció de poder", *Pedralbes*, 23, Universitat de Barcelona, Barcelona, 2003, pp. 295-324.
- GUAL VILÀ, Valentí, "Diverses notícies sobre els Armengol", *Paratge*, 3-4, Sirius, Barcelona, 1992-1993, pp. 77-87.
- GÜELL, Manel, "La petita noblesa durant la primera meitat del s. XVII", *Paratge*, 3-4, 1992-1994, pp. 9-26.
- GUIA MARÍN, Lluís, "La junta de contrafurs: uns inicis conflictius", *Saitabi*, XLII, 1992, pp. 33-45.
- GUNZBER I MOLL, Jordi, "Els enfrontaments entre les corporacions notariales barcelonines a l'època Moderna", *EHDAP*, XIV, 1996, pp. 259-272.
- HERNÁNDEZ BENÍTEZ, M., *A la sombra de la Corona: poder y oligarquía urbana (Madrid, 1606-1808)*, Siglo XXI, Madrid, 1995.
- HILDESCHMEIMER, Bernard, *Les Assemblées Generales des comunales de Provence*, Editions Pedore, París, 1935.
- HOPPIT, Julian, *A Land of Liberty? England, 1689-1727*, Oxford University Press, Oxford, 2000.
- IGLESIAS, Carmen, "La nobleza ilustrada del siglo XVIII español. El conde de Aranda", dins IGLESIAS, M. C. (coord.), *Nobleza y sociedad en la España Moderna*, pp. 245-282.
- IGLESIAS, Carmen (coord.), *Nobleza y Sociedad en la España Moderna*, 3 vols. Nobel, Oviedo, 1996.
- IÑURRITEGUI, José M., "Las memorias del conde de Robres: la Nueva Planta y la narrativa de la guerra civil", *Espacio, tiempo y forma*, 15, UNED, Madrid, 2002.
- "Las virtudes y el jurista: el Emperador político de Francisco Solanes y el amor a la patria", *Pedralbes*, 24, Universitat de Barcelona, Barcelona, 2004, pp. 285-310.
- JARQUE MARTÍNEZ, Encarna i SALAS AUSENS, José Antonio, "Oligarquías locales y poder real en Aragón en la segunda mitad del seiscientos", dins ARANDA PÉREZ, J. F. (coord.), *La declinación de la monarquía hispánica en el siglo XVII*, pp. 695-705.
- JORDÀ FERNÁNDEZ, Antoni, "Els ingressos fiscals de la Generalitat de Catalunya a la segona meitat del segle XVIII", *EHDAP*, 10, Barcelona,

- 1982, pp. 163-203.
- JOUANNA, Arlette, *Le devoir de revolte. La noblesse française et la gestation de l'état moderne*, Fayard ed., París, 1979.
- “Les Etats de Languedoc et le consentement de l'impôt après la révolte de 1632”, dins BLANCHARD, A. et al., *Les assemblées d'Etats dans la France méridionale à l'époque moderne*, pp. 149-171.
- KAMEN, Henry, *The war of Succession of Spain, 1700-1715*, Weinfeld and Nicolson, Londres, 1969.
- “The decline of Spain: a historical myth?”, *Past and Present*, 81, 1978.
- *La España de Carlos II*, Crítica, Barcelona, 1987.
- “A Catalan Merchant on the Mid-seventeenth century Narcís Feliu”, *Pedralbes*, 14, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1994, pp. 29-38.
- KOPECZI, Bela i BALAZ, Eva H. (ed.), *Noblesse française, noblesse hongroise XI-XIX*, Editions CNRS, París, 1981.
- LABATUT, Jean Pierre, *Les noblesses europeens de la fin du xv siècle à la fin du xviii siècle*, PUF, París, 1978.
- LABÈRNIA, Pere, *Diccionari de la llengua catalana amb la correspondència castellana i llatina*, 2 vols., segona edició, Espasa, Barcelona, 1864.
- LADERO QUESADA, Miguel Ángel, “La consolidación de la nobleza en la baja Edad Media”, dins IGLESIAS, M. C. (coord.), *Nobleza y sociedad en la España Moderna*, pp. 11-45.
- LALINDE ABADÍA, Jesús, *La institución virreinal en Cataluña*, Instituto Español de Estudios Mediterráneos, Publicaciones sobre Historia, Barcelona, 1964.
- *La jurisdicción real inferior en Cataluña*, Ayuntamiento de Barcelona, Barcelona, 1966.
- “Los ordenamientos jurídicos de la Corona de Aragón”, dins *Foralismo, derechos históricos y democracia*, Fundacion BBV, Madrid, 1998, pp. 21-47.
- LEÓN SANZ, Virginia, “Origen del Consejo Supremo de España en Viena”, *Hispania*, 52, CSIC, Madrid, 1992, pp. 107-142.
- “Acuerdos de la Paz de Viena de 1725 sobre los exiliados de la guerra de sucesión”, *Pedralbes*, 12, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1992, pp. 293-312.
- *Entre Austrias y Borbones. El Archiduque Carlos y la monarquía de España 1700-1714*, Sigilo editorial, Madrid, 1993.
- “La oposición a los borbones españoles: los austriacistas en el exilio”, dins GIMENEZ LÓPEZ, E. i MESTRE SANCHÍS, A., *Disidencias y exilios en la España Moderna*, Alicante, 1997, pp. 501-513.
- “Patronazgo político en la Corte de Viena: los españoles y el Real Bolsillo Secreto de Carlos VI”, *Pedralbes*, 18, Universitat de Barce-

- lona, Barcelona, 1998, pp. 581-589.
- LEÓN SANZ, Virginia, "La influencia española en el reformismo de la monarquía austriaca del setecientos", *Cuadernos dieciochistas*, Madrid, 2000, pp. 107-132.
- "Felipe V y la sociedad catalana al finalizar la Guerra de Sucesión", *Pedralbes*, 23, Universitat de Barcelona, Barcelona, 2003, pp. 271-294.
- "De Rey de España a Emperador de Austria: el archiduque Carlos y los Austrias españoles", dins SERRANO, E. (ed.), *Felipe V y su tiempo*, pp. 747-774.
- *Carlos VI, el emperador que no pudo ser rey de España*, Aguilar, Madrid, 2003.
- "Colaboración del ejército imperial con el hispánico de Carlos II", dins GARCÍA HERNÁN, E. (coord.), *Guerra y sociedad en la monarquía hispánica: política estrategia y cultura en la Europa moderna (1500-1700)*, pp. 121-152.
- "Isabel Cristina, reina y regente en Barcelona", dins DD. AA., *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, pp. 429-440.
- "Después de la guerra de sucesión española: teoría y realidad política del exilio austriacista", dins ALBAREDA SALVADÓ, J. i SERRA, E. (coord.), *Actes del segon congrés de Recerques*, Pagès Editors, Lleida, 2005, pp. 121-139.
- "Represión borbónica y exilio austriacista al finalizar la Guerra de Sucesión española", dins ÁLVAREZ-OSSORIO, A., GARCÍA GARCÍA, B. J. i LEÓN, V., *La pérdida de Europa. La Guerra de Sucesión por la monarquía de España*, pp. 567-590.
- LEÓN SANZ, Virginia i SÁNCHEZ BELÉN, Juan Antonio, "Confiscaciones de bienes y represión borbónica en la Corona de Castilla a comienzos del siglo XVIII", *Cuadernos de Historia Moderna*, 21, Madrid, 1998, pp. 127-175.
- LEÓN SANZ, Virginia (ed.), DEFOE, Daniel, *Memorias de guerra del Capitán Carleton*, Publicaciones Universitarias de Alicante, Murcia, 2002.
- LLOBET PORTELLA, Josep Maria, *La Taula de Canvi de Cervera y su entorno socio-económico. 1599-1715*, Instituto de Estudios Ilerdenses (CSIC), Lleida, 1985.
- LLOVET, Joaquim, *Mataró 1680-1719. El pas de vila a ciutat i a cap de cor-regiment*, Caixa d'estalvis de Mataró, Mataró, 1966.
- LLOCH, Ernest, *La Catalunya vençuda del segle XVIII*, Edicions 62, Barcelona, 1996.
- *L'alternativa catalana (1700-1714-1740) Ramon Vilana Perlas i Juan Amor de Soria: teoria i acció austriacistes*, Eumo editorial, Vic,

2000.

- LLOCH, Ernest, "El programa polític de la Catalunya austriacista", dins ALBAREDA, V. (ed.), *Del patriotisme al catalanisme*, pp. 129-167.
- LOBATO FRANCO, Isabel, "Activitat econòmica i actitud política de la burgesia mercantil barcelonina al final del segle XVII: la família Dalma-ses", *L'Avenç*, 184, 1995, Barcelona, pp. 20-23.
- *Compañías y negocios en la Cataluña preindustrial*, Universidad de Sevilla, Sevilla, 1995.
- LÓPEZ GARCÍA, María Trinidad, "La perpetuación de una oligarquía a través del oficio de regidor en el último tercio del siglo XVII (1665-1700)", dins BERNARDO ARES, J. M. i GONZÁLEZ BELTRAN, J. M., *La administración municipal en la Edad Moderna*, pp. 549-559.
- LORENTE GASCA, M. José, *Análisis de la Universidad de Barcelona a través de los libros de ordenanzas y deliberaciones municipales, libros de grados y libros de protocolos notariales des de 1535 hasta 1686*, treball de llicenciatura, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1982.
- LÓPEZ-SALAZAR PÉREZ, Jerónimo, "Las oligarquías y el gobierno de los señorías", dins BERNARDO ARES, J. M. i GONZÁLEZ BELTRAN, J. M., *La administración municipal en la Edad Moderna*, pp. 471-498.
- MALAMUD RIKLES, Carlos, "Els negocis d'un virrei català al Perú: el marquès de Castelludosrius (1707-1710)", dins *Segones Jornades d'estudis Catalano-americans*, Barcelona, 1986, pp. 83-95.
- MANDROU, R., *Louis XIV et son temps*, PUF, París, 1973.
- MARAVAL, José Antonio, *Poder, honor y elites en el siglo XVII*, Siglo XXI, Madrid, 1979.
- MARCOS MARTÍN, Alberto, *España en los siglos XVI, XVII y XVIII*, Crítica, Barcelona, 2000.
- MARTÍ FRAGA, Eduard, "Conflictivitat institucional: La Conferència dels Comuns de novembre de 1700", *Pedralbes*, 23, vol. II. Universitat de Barcelona, Barcelona, 2003, pp. 209-232.
- "La Conferència dels Comuns: Una institució per a la defensa de les constitucions a Catalunya (1698-1714)", dins SOBREQÜÉS, J. (ed.), *Actes del 53 congrés de la Comissió Internacional per a l'Estudi de la Història de les Institucions representatives i Parlamentàries*, pp. 447-466.
- *La Conferència dels Tres Comuns*, treball d'iniciació a la recerca, Universitat Pompeu Fabra, 2005.
- "La Conferència dels Tres Comuns sota el govern de l'arxiduc Carles III. 1705-1713", *L'Avenç*, 305, Barcelona, 2005, pp. 3-12.
- "Les institucions Catalanes davant l'arribada de l'arxiduc Carles III. Octubre-desembre de 1705", dins *Antoni Saumell i Soler. Miscel·lània*

- in memoriam*, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2007.
- MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, Miguel Ángel, "Aproximació a l'estudi d'una família catalana als segles XVII-XVIII: els Meca", *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, 1993, pp. 255-272.
- "Linaje y poder en la Cataluña foral: la actividad política de los Copons", *Cuadernos de Historia Moderna*, 22, Moderna, Madrid, 1999, pp. 11-31.
- "Els oïdors de la sala tercera de l'Audiència de Catalunya a la segona meitat del segle XVII", *EHDAP*, XX, 2002, pp. 205-228.
- *Els magistrats de la Reial Audiència de Catalunya a la segona meitat del segle XVII*, Fundació Noguera, Barcelona, 2006.
- MARTÍNEZ SHAW, Carlos, *Cataluña en la carrera de Indias, 1680-1756*, Crítica, Barcelona, 1980.
- "La Compañía de seguros de Salvador Feliu de la Peña (1707-1709)", dins *II Congreso Internacional el Estrecho de Gibraltar*, Madrid, 1995, pp. 405-413.
- MARTÍNEZ SHAW, Carlos (ed.), *Historia Moderna, historia en construcción*, Milenio, Lleida, 1999, 2 vols.
- MARTÍNEZ SHAW, Carlos i ALFONSO MOLA, Marina, *Felipe V*, Arlanza ediciones, Madrid, 2001.
- MAXÉ ALTÉS, Juan Carlos, "La colonia genovesa en Cataluña en los siglos XVII y XVIII: los Bensi", *I Congrés d'història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 523-532.
- MATEU I LLOPIS, F., "Les encunyacions de l'arxiduc Carles a Barcelona i l'estat del tresor reial durant la Guerra de Successió. Documents per a l'estudi llur (1707-1714)", dins *Estudis Universitaris Catalans*, vol. XVII, Institució Patxot, Barcelona, 1932, pp. 184-220.
- MERCADER RIBA, Joan, *Felip V i Catalunya*, Edicions 62, Barcelona, 1968.
- *Els Capitans Generals (segle XVIII)*, Vicens Vives, Barcelona, 1980.
- METTAM, Roger, "The french nobility, 1610-1715", dins SCOTT, H. M., *The european nobilities in seventeenth and eighteenth centuries*, vol. I, pp. 114-141.
- MINGAY, Gordon Edmund, *The Gentry. The rise and fall of a ruling class*, Longman, London, 1976.
- MIRET I SANS, Joaquim, "Els torneigs de la Confraria de Sant Jordi", *Paratge*, 3-4, Sirius, Barcelona, 1992-1994, pp. 471-484.
- MOLAS RIBALTA, Pere, *Societat i poder polític a Mataró, 1718-1808*. Rafael Dalmau Editorial, Barcelona, 1973.
- "La companyia Feu-Feliu de la Peña (1676-1708). Comerç de teixits i estructura social vers 1700", *Cuadernos de Historia Económica de Cataluña*, vol. XII, Departament d'Història Econòmica, Universitat de Barcelona, 1974, pp. 77-126.

-
- “El comerç de teixits en la societat estamental”, *EDAHP*, V, Barcelona, 1977a, pp. 161-197.
- MOLAS RIBALTA, Pere, *Comerç i estructura comercial a Catalunya i València als segles XVII i XVIII*, Curial, Barcelona, 1977b.
- “Catalans als Consells de la monarquia (segles XVII-XVIII)”, *EHDAP*, XIII, 1995a, pp. 229-251.
- “La família del marquès de Rubí, dels Àustria als Borbó”, *Afers*, 20, Catarroja, 1995b, pp. 61-71.
- *Catalunya i la casa d'Àustria*, Curial, Barcelona, 1996.
- “Abans, durant i després de les Corts inacabades”, dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya, Generalitat de Catalunya*, vol. V, Departament de Presidència, Barcelona, 1999, pp. IX-XV.
- “El marquès d'Aitona a la Guerra de Successió”, *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, XI, 2000a, pp. 51-59.
- “Els comptes de Darnius. s. XVII-XVIII”, *EHDAP*, XVIII, Barcelona, 2000b, pp. 313-324.
- *L'alta noblesa catalana a l'Edat Moderna*, Eumo Editorial, Vic, 2003.
- “Felipe V y la nobleza Catalana”, conferència pronunciada al Real Cuerpo de la Nobleza de Cataluña, Barcelona, 4 d'abril de 2001, pp. 5-15.
- MOLINA RECIO, Raúl, “La presencia en el municipio cordobés de un linaje nobiliario: los Fernández de Córdoba (ss. XVI-XIX)”, dins BERNARDO ARES, J. M. i GONZÁLEZ BELTRAN, J. M., *La administración municipal en la Edad Moderna*, pp. 569-576.
- MONTAGUT, Tomàs DE, “Estudi introductorí”, dins PEGUERA, Lluís DE, *Pràctica y stil de fer Corts*, Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid, 1998.
- MORALES ROCA, Francisco, “Privilegios nobiliarios del principado de Cataluña. Reinado de Carlos II, 1665-1700”, *Hidalguía*, 1980, 158 (pp. 17-49) i 159 (pp. 225-244).
- “Historia de la ilustre casa de Fivaller”, *EHDAP*, IX, Barcelona, 1981, pp. 305-345.
- “Próceres habilitados en las Cortes del Principado de Cataluña, siglo XVII (1599-1713)”, *Hidalguía*, 1983.
- MORALES ROCA, Francisco, “Registros nobiliarios del Brazo Militar del principado. El Llibre Vert del Antiguo Brazo Militar (1602-1716)”, *Hidalguía*, 1987, 201 (pp. 433-464) i 204 (pp. 849-893).
- MORENO MEYERHOFF, Pedro, “Linajes Catalanes en la casa de Aranda. El caso Rupit”, dins DD. AA, *El Conde de Aranda y su tiempo*, Instituto Fernando el Católico, Saragossa, 2000, pp. 99-134.

- MOUSNIER, Robert, *Les institutions de la France sous la monarchie absolue*, vol. I, Press Universités de la France, París, 1974.
- MOLLFULLEDA I VINYALLONGA, Conxita, "El govern de l'emperadriu Elisabet Cristina (1711-1713)", dins ALCOBERRO, A. (dir.), *Catalunya durant la Guerra de Successió*, pp. 234-235.
- MUÑOZ, Antonio i CATA, Josep, "Presos d'estat de l'Onze de Setembre: un parell de notes", *L'Avenç*, 228, Barcelona, 1998, pp. 11-18.
- *Repressió borbònica i resistència catalana (1714-1736)*, Muñoz Cata Editors, Madrid, 2005.
- MUSET I PONS, Assumpta, "El grup de traginers i negociants de Calaf i Copons durant el segle XVIII", *EHDAP*, XVI, 1998, pp. 303-326.
- NADAL I FARRERAS, Joaquim, "El govern de Catalunya entre autonomia i el centralisme. Segles XVI i XVII", dins *Formes i Institucions de Govern de Catalunya*, Institut Municipal d'Història, Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 1977, pp. 49-58.
- *L'Onze de Setembre i el centralisme borbònic*, Dopesa, Barcelona, 1977.
- NADAL I FARRERAS, Joaquim i WOLFF, Philippe (dirs.), *Historia de Cataluña*, Oikos-Tau, Barcelona, 1983.
- OLIVA I RICÓS, Benet, *La generació de Feliu de la Penya*, Edicions Universitat de Lleida, Lleida, 2001.
- *La petita noblesa del Maresme*, Caixa d'Estalvis Laietana, Mataró, 2002.
- "Conflicte ideològic i control de la Universitat. La 'verdad triunfante' de Narcís Feliu de la Penya (1682)", *Recerques*, 44, Barcelona, 2002, pp. 181-198.
- *El plet de l'Escó*, Caixa d'Estalvis Laietana, Mataró, 2005.
- "De la revolta a la integració. La continuïtat de la burgesia mercantil austriacista", ALBAREDA J. i SERRA, E. (coords.), *Actes del segon congrés de Recerques...*, pp. 85-102.
- "Lluites historiogràfiques entorn a la Guerra de Successió: tradicionalistes versus criticistes", dins DD. AA., *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, pp. 319-326.
- PALOS, Juan Luis, "Un sector específico de diputados: los síndicos municipales y capitulares", dins DD. AA., *Les Corts a Catalunya, Actes del congrés d'Història Institucional*. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Barcelona, 1988, pp. 394-402.
- *La práctica del gobierno en Cataluña. Siglos XVI-XVII*, tesi doctoral. Departament d'Història Moderna i Contemporània, Facultat de Lletres, Universitat Autònoma de Barcelona, 1990.
- "Una lectura de la Guerra dels Segadors (1638-1644)", dins *Dietaris*

- de la Generalitat de Catalunya*, vol. V, Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, 1999, pp. XVI-XXXII.
- *Catalunya a l'imperi dels Àustria*, Pagès Editors, Lleida, 1994.
- PALOS, Juan Luis, *Els juristes i la defensa de les Constitucions*, Eumo Editorial, Vic, 1997.
- PEÑA IZQUIERDO, Antonio Ramon, *La Casa de Palma. La familia Portocarreiro en el gobierno de la monarquía hispánica (1665-1700)*, Universidad de Córdoba, Còrdova, 2004.
- “La disyuntiva catalana: entre el filipismo y el austriacismo. El gobierno del Conde de Palma en Cataluña”, dins DD. AA., *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, pp. 327-348.
- PÉREZ LATRE, Miquel, “Juntas de Braços i Diputació del General 1587-1593: Un presidi de cavallers conspirant contra sa Magestad?”, *Pedralbes*, 13, Barcelona, 1993, pp. 281-298.
- *Llevar la Corona de su magestad*, treball d'iniciació a la recerca, Universitat Autònoma de Barcelona, 1994.
- *Diputació i Monarquia: El poder polític a Catalunya, 1563-1599*, tesi doctoral, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2001.
- “L'arrelament de la Diputació del General: Pàtria i vertebració política a finals del cinc-cents”, dins ALBAREDA, J. (ed.), *Del patriotisme al catalanisme*, pp. 31-50.
- *Entre el Rei i la terra. El poder polític a Catalunya al s. XVI*, Eumo Editorial, Vic, 2003.
- “Les Corts i les veus de la terra. La participació política”, dins SOBREQÜÉS, J. (ed.), *Actes del 53 congrés de la Comissió Internacional per a l'Estudi de la Història de les Institucions representatives i Parlamentàries*, pp. 697-715.
- PÉREZ SAMPER, M. dels Àngels, “La família Alós. Una dinastia catalana al servicio del estado (siglo XVIII)”, *Cuadernos de Investigación Histórica*, 6, Fundación Universitaria Española, Seminario Cisneros, Madrid, 1982, pp. 195-239.
- “El pan de la Barcelona moderna: Poder municipal y abastecimiento”, dins BERNARDO ARES, J. M. i GONZÁLEZ BELTRAN, J. M., *La administración municipal en la Edad Moderna*, pp. 407-420.
- PÉREZ APARICIO, M. Carmen, “Una vida al servicio de la Casa de Austria. Don José Folc de Cardona i Erill, príncipe de Cardona (1651-1729)”, *Estudis*, 28, Universitat de València, València, 2002, pp. 421-448.
- “Cambio dinástico y disidencia política en el País Valenciano”, dins SERRANO, E., *Felipe V y su tiempo*, pp. 119-150.
- PÉREZ APARICIO, M. Carmen, “L'austriacisme al País Valencià: projecte i reivindicacions socials”, DD. AA., *Actes del congrés internacional l'aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, pp. 175-192.

- PÉREZ, Joseph, "La aristocracia castellana en el siglo xvi", dins IGLESIAS, M. Carmen (coord.), *Nobleza y sociedad en la España Moderna*, pp. 47-72.
- PERONNET, Michel, "Reflexions sur les Etats de Languedoc: une histoire intermédiaire à l'époque moderne", dins BLANCHARD, A. et al. *Les assemblées d'États dans la France méridionale à l'époque moderne*, pp. 107-128.
- PERROY, Edouard, "Social mobility among the french noblesse in the later middle ages", *Past and present*, 21, 1962, pp. 25-38.
- PORTA I BERGUEDA, Antoni, *La victòria catalana de 1705*, Editorial Pòrtic, Barcelona, 1984.
- PRICE, J. L., "The dutch nobility in the seventeenth and eighteenth centuries", dins SCOTT, H. M., *The european nobilities in seventeenth and eighteenth centuries*, vol. I, pp. 82-113.
- QUEVEDO, FRANCISCO, *Poesía original completa*, Planeta, Barcelona, 1990.
- QUINTANILLA RASO, M. Concepción, "Los grandes linajes. Una investigación histórica sobre el linaje de Fernández de Córdoba", dins IGLESIAS, M. Carmen (coord.), *Nobleza y sociedad en la España Moderna*, pp. 73-112.
- RAGÓN, Joaquim, "El último virrei de la administración habsburguesa en Cataluña: Jorge de Darmstadt y Landgrave de Hassia (1698-1701)", *Pedralbes*, 2, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1982, pp. 263-271.
- "La formació del Partit Austriacista a Catalunya abans de la guerra de successió", *Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, vol. II, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 225-231.
- REGLÀ, Joan, *Els virreis de Catalunya*, Teide, Barcelona, 1956.
- RIBOT I IGLÉSIAS, Montserrat, "La Confraria dels cavallers de Sant Jordi de Barcelona en sus últimos tiempos", dins *Actes del I Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, vol. II, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 463-469.
- RIERA I FORTIANA, Enric, "Les festes celebrades a Catalunya durant el viatge i el casament de Felip V (1701-1702)", dins ROSSICH, A., *El Barroc català*, pp. 395-410.
- RIQUER, Martí de, COMAS, Antoni i MOLAS, Joaquim, *Història de la literatura Catalana*, 5 vols., Ariel, Barcelona, 1985.
- ROCA I ALBERT, Joan (coord.), *El municipi de Barcelona i els combats pel govern de la ciutat*, Proa, Barcelona, 1997.
- ROSSICH, Albert, "Subordinació i originalitat en el barroc literari català: alguns paral·lelismes", dins ROSSICH, Albert, *El Barroc català*, Quaderns Crema, Barcelona, 1989, pp. 531-557.
- ROVIRA GÓMEZ, Salvador, "Els primers Oliver de Boteller (segle xvi)", *Paratge*, 5-6, Sirius, Barcelona, 1994-1995, pp. 15-29.
- *Els nobles de Tortosa*, Centre d'estudis Francisco Martorell, Torto-

- sa, 1999.
- *Els nobles del Baix Camp*, Associació d'estudis reusencs, Reus, 2001.
- ROVIRA GÓMEZ, Salvador, "El comportamiento de los nobles de Tarragona y Tortosa durante la Guerra de Separación de Catalunya", dins ARANDA PÉREZ, F. J. (coords.), *La declinación de la monarquía en el siglo XVII*, Ediciones Universidad de Castilla-La Mancha, Conca, 2004, pp. 617-631.
- ROVIRA I VIRGILI, Antoni, *Història nacional de Catalunya*, vol. V, Editorial la Gran Enciclopedia Vasca, Bilbao, 1972.
- RUBÍ, Basili de, *Les Corts Generals de Pau Claris*, Fundació Salvador Vives Casajuana, Barcelona, 1976.
- RUBIÓ I BALAGUER, Jordi, *Història de la literatura Catalana*, 3 vols., Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1985.
- SALES, Núria, *Els botiflers, 1705-1714*, Rafael Dalmau, Barcelona, 1981.
- *Senyors bandolers, miquelets i botiflers*, Empúries, Barcelona, 1984.
- "Torbacions populars: alguns plantejaments", dins DD. AA., *Revoltes populars contra el poder de l'Estat*, pp. 58-63.
- "Institucions polítiques catalanes en vigílies de la seva abolicció: una tasca historiogràfica urgent", *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 275-279.
- *Els segles de decadència. Segles XVI-XVII*, dins *Història de Catalunya*, vol. IV, a cura de Pierre Vilar, Edicions 62, Barcelona, 1993.
- "Institucions polítiques catalanes en vigílies de la seva abolicció: una tasca historiogràfica urgent", *Pedralbes*, 13, Barcelona: Universitat de Barcelona, 1993, pp. 275-279.
- "Abans del 1714: cap a una democratització de les institucions catalanes", dins *La commemoració de l'Onze de Setembre a Barcelona*, Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 1994.
- "Diputació, síndics i diputats. Alguns errors evitables", *Pedralbes*, 15, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1995, pp. 95-102.
- *De Tuïr a Catarroja. Estudis sobre institucions catalanes i de la Corona d'Aragó*, Afers, Catarroja, 2002.
- "Pròleg", dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, vol. IX, Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, 2005, pp. IX-XIII.
- SANABRE, Josep, *La Acción de Francia en Cataluña en la pugna por la hegemonía europea (1640-1659)*, Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, Barcelona, 1956.
- SÁNCHEZ MARCOS, Fernando, "El nuevo estatus de Barcelona tras su reincorporación a la monarquía hispánica en 1652", dins *Homenaje al Dr. D. Juan Reglá campistol*, Universitat de València, València,

- 1975, vol. I, pp. 597-609.
- “El autogobierno perdido en 1652: el control por Madrid de la vida política en Cataluña durante el virreinato de Don Juan de Austria (1653-1656)”, *Pedralbes*, 2, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1983, pp. 101-125.
  - *Cataluña y el Gobierno central tras la guerra de los segadores (1652-1679)*, Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, Barcelona, 1983.
- SANPERE I MIQUEL, Salvador, *Fin de la Nación Catalana*, edició facsímil i estudi introductor i a cura de Joaquim Albareda, Editorial Base, Barcelona, 2001.
- SANS I TRAVÉ, Josep M. i BALLART I MARSOL, Concepció, “El catàleg de diputats i oïdors de comptes de la Generalitat de Catalunya (1359-1710) de Pere Serra i Postius”, *EHDAP*, VIII, Barcelona, 1980, pp. 63-118.
- SCOTT, Hamish M. (ed.), *The european nobilities in seventeenth and eighteenth centuries*, 2 vols. Longman, Londres, 1995.
- SCHAK, Ellery, *From Valor to Pedigree*, Princeton university Press, New Jersey, 1986.
- SERNA, Pierre, “El noble”, dins VOVELLE, M., *El hombre de la ilustración*, pp. 41-128.
- SERRA, Eva, “Evolució d’un patrimoni nobiliari català durant els segles XVII i XVIII. El patrimoni nobiliari dels Sentmenat”, *Recerques*, 5, Ariel, Barcelona, 1975, pp. 33-71.
- “Els Gualbes ciutadans de Barcelona: de la fallida bancària del s. XVI a l’enllaç nobiliari del XVII”, *Actes del I Congrés d’Història Moderna de Catalunya*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 1984, pp. 479-494.
  - “Tensions i ruptures de la societat catalana en el procés de formació de l’Estat Modern”, *Manuscrits* 4-5, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1987, pp. 71-80.
  - “Introducció”, dins DD. AA., *La revolució catalana de 1640*, pp. VII-XIX.
  - “1640. Una revolució política. La implicació de les institucions”, dins DD. AA., *La revolució catalana de 1640*, pp. 3-65.
  - “Entre la ruptura i la continuïtat. Algunes consideracions a propòsit de la capacitat institucional de Catalunya durant la Guerra dels Segadors”, dins *Les Corts a Catalunya, Actes del Congrés d’Història Institucional*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1991, pp. 160-167.
  - “Diputats locals i participació en les bolles de la Diputació del General (1570-1638). Una mostra i una reflexió”, *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 259-270.

- SERRA, Eva, "Un pamflet polivalent: un text de 1708 imprès el 1836", dins DD. AA. *Miscel·lània en honor del doctor Casimir Martí*, Fundació Vives Casajoana, Barcelona, 1994, pp. 449-460.
- SERRA, Eva, "Les Corts de 1701-1702. La represa política a les vigílies de la guer-ra de Successió", *L'Avenç*, 206, Barcelona, 1996, pp. 22-28.
- "Catalunya després de 1652: recompenses, censura i repressió", *Pedralbes*, 17, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1997, pp. 191-216.
- "Ciutats i viles a Corts Catalanes, 1563-1632): entorn de la força municipal Parlamentària", *XVII Congrés d'Història de la Corona d'Aragó*, 7-12 de setembre de 2000, pp. 1-28.
- "El Pas de Rosca en el camí de l'Austriacisme", dins ALBAREDA, J. (ed.), *Del patriotisme al catalanisme*, pp. 71-104.
- "L'enllaç del segle i el canvi de dinastia", *Història de la Generalitat de Catalunya i els seus presidents*, vol. II, Generalitat de Catalunya i Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 2003, pp. 15-42.
- "La vida parlamentària a la Corona d'Aragó: segles XVI i XVII. Una aproximació comparativa", dins SOBREQÜES, J. (ed.), *Actes del 53è congrés de la Comissió Internacional per a l'Estudi de la Història de les Institucions representatives i Parlamentàries*, pp. 501-536.
- "Una alternativa nacional sota l'aparença de conflicte dinàstic", dins DD. AA., *Actes del Congrés internacional l'aposta catalana a la Guerra de Successió (1705-1707)*, pp. 509-518.
- "Catalunya durant el primer regnat de Felip V", dins ALCOBERRO, Agustí (dir.), *Catalunya durant la Guerra de Successió*, Ara Llibres, Barcelona, 2006, pp. 45-71.
- "Voluntat de sobirana en un context de canvi dinàstic", dins *Una relació difícil. Catalunya i l'Espanya Moderna*, Editorial Base, Barcelona 2007, pp. 109-180.
- SERRANO, Eliseo (ed.), *Felipe V y su tiempo*, Institución Fernando el Católico (CSIC), Saragossa, 2004.
- SIMÓN I TARRÉS, Antoni, *Cavallers i ciutadans a la Catalunya del segle XVI*, Barcelona, Curial, 1991.
- SOBERANAS, Amadeu, "Apunts per a una biografia de Josep Romaguera", dins DD. AA., *Homenatge a Antoni Comas*, Facultat de Filologia, Universitat de Barcelona, 1985, pp. 447-457.
- SOBREQÜES I CALLICÓ, Jaume, *El pactisme a Catalunya*, Edicions 62, Barcelona, 1982.
- *Història de Barcelona*, Enciclopèdia catalana ed., Barcelona 1992.
- SOBREQÜES I CALLICÓ, Jaume (ed.), *Actes del 53è Congrés de la Comissió Internacional per a l'Estudi de la Història de les Institucions representatives i Parlamentàries*, vol. I, Parlament de Catalunya, Barcelona, 2005.
- SOBREQÜES I CALLICÓ, Jaume (dir.), *Història de Barcelona*, Enciclopèdia

- Catalana-Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 1992, 8 vols.
- SOLDEVILA, Ferran, *Història de Catalunya*, 3 vols., Alpha, Barcelona, 1934.
- SOLDEVILA, Ferran, "La presó de Pau Ignasi Dalmasses i Ros, enviat de la ciutat de Barcelona a Felip V (1705)", *Homenatge a Antoni Rubió i Lluch*, Barcelona, 1936, pp. 481-498.
- *Barcelona sense universitat i la restauració de la Universitat de Barcelona. 1714-1838*, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1938.
- SOLÉ I COT, Sebastià, "La Cort General a Catalunya", dins *El territori i les seves institucions històriques*. Fundació Noguera, Ascó, novembre de 1997, pp. 117-183.
- STEIN, STANLEY, J. i STEIN, BARBARA H., *Plata, comercio y guerra. España y América en la formación de la Europa Moderna*, Crítica, Barcelona, 2002.
- STONE, Lawrence, *An open elite, England 1540-1880*, Clarendon Press, Oxford, 1984.
- *La crisis de la aristocracia, 1558-1640*, Alianza, Madrid, 1985.
- TOCQUEVILLE, Alexis, *La democracia en América*, Fondo de Cultura Económica, México, 1984.
- TOMÀS I VALIENTE, Francisco, "La venta de oficios de regidores y la formación de las oligarquías urbanas en Castilla (siglos XVII y XVIII)", *Historia, Instituciones, Documentos*, 2, Universidad de Sevilla, 1975, pp. 523-547.
- "El poder político, validos y aristócratas", dins IGLESIAS, M. C. (coord.), *Nobleza y sociedad en la España Moderna*, pp. 135-156.
- THOMPSON, Irving A. A., "La corona y las cortes en Castilla, 1590-1665", *Revista de las Cortes Generales*, 8, Publicaciones del Congreso de los Diputados, Madrid, 1995, pp. 8-42.
- "El final de las Cortes de Castilla", *Revista de las Cortes Generales*, 8, Publicaciones del Congreso de los Diputados, Madrid, 1995, pp. 43-59.
- "Cortes y ciudades. Tipología de los procuradores", dins DD. AA., *Las Cortes de Castilla y León en la Edad Moderna*, Cortes de Castilla y León, Valladolid, 1989, pp. 193-248.
- SCOTT, Hamish M. (ed.), *The european nobilities in seventeenth and eighteenth centuries*, 2 vols. Longman, Londres, 1995, vol. I, pp. 174-236.
- TORRAS I RIBÉ, Josep Maria, "Reflexions sobre l'actitud dels pobles i estaments catalans durant la Guerra de Successió", *Pedralbes*, 1, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1980, pp. 187-209.
- *Els municipis catalans de l'antic règim (1453-1808)*, Barcelona, 1983.

-
- “Els corresponsals del comerç català amb Europa al començament del segle XVIII”, *Recerques*, 23, Curial, Barcelona, 1990, pp. 115-139.
  - “El Projecte de repressió de 1652”, dins DD. AA., *La revolució catalana de 1640*, Crítica, Barcelona, 1991, pp. 241-290.
  - TORRAS I RIBÉ, Josep Maria, “El control polític de les insaculacions del Consell de Cent (1652-1700)”, *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993, pp. 457-468.
  - “Política i institucions en la historiografia catalana dels segles moderns”, dins MARTÍNEZ SHAW, C. (ed.), *Historia moderna historia en construcció*, vol. II, pp. 369-388.
  - “Pròleg”, dins *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, vol. VI, Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, 2000, pp. IX-XXXIX.
  - *La Guerra de Successió i els setges de Barcelona*, Rafael Dalmau ed., Barcelona, 1999.
  - *Felip V contra Catalunya. Testimonis d'una repressió sistemàtica*, Rafael Dalmau ed., Barcelona, 2005.
  - TORRES I SANS, Xavier, *Els bandolers (s. XVI-XVII)* Eumo Editorial, Vic, 1991.
  - “Segadors i miquelets a la revolució catalana de 1640”, dins DD. AA., *La revolució catalana de 1640*, pp. 66-96.
  - *La Vall de Torelló als segles XVI i XVII: una història de paraires i bandolers*, Eumo Editorial, Vic, 1995.
  - “Pactisme i patriotisme a la Catalunya de la Guerra dels Segadors”, *Recerques*, 32, Barcelona, 1995, pp. 45-62.
  - “Virreis i bandolers. Catalunya i la Generalitat a començaments del segle XVII (1611-1623)”, *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, vol. IV, Generalitat de Catalunya, Departament de Presidència, Barcelona, 1997, pp. IX-XXVII.
  - UPON, A. F., “The swedish nobility, 1600-1772”, dins SCOTT, H. M., *The european nobilities in seventeenth and eighteenth centuries*, vol. II, pp. 11-40.
  - VÁZQUEZ DE PRADA, Valentín, “La institució bancària en Barcelona (s. XV-XVII)”, *Pedralbes*, 13, Universitat de Barcelona, Barcelona, 1993. pp. 495-504.
  - VENTEO, Daniel, “Per la bellesa de les lletres i la veritat de la història de Catalunya”. *L'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i la Història (1700-1807)*, treball d'iniciació a la recerca, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2005.
  - VERNET, Jaume, “A l'entorn de Francesc Grases i Gralla. Una perspectiva de dret constitucional” *Initium*, 1, Associació Catalana d'història del Dret, Barcelona, 1996, pp. 645-663.

- VILAPLANA PERSIVA, Manuel, *Historia del Real de a ocho*, Universidad de Murcia, Murcia, 1997.
- VILAR, Pierre, *El manual de la companyia Nova de Gibraltar*, Edicions del Centre de Lectura, Reus, 1990.
- VILAR, Pierre, *Catalunya dins l'Espanya moderna*, Crítica, Barcelona, 1979.
- “Introducció”, dins NADAL I FARRERAS, J. i WOLFF, P. (dirs.), *Història de Catalunya*, Oikos-Tau, Barcelona, 1983, pp. 9-69.
- VILLARI, Rosario (ed.), *El hombre del barroco*, Alianza, Madrid, 1993.
- VOLTES BOU, Pere, “Las cortes tenidas en Barcelona por el archiduque Carlos de Austria”, *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, XXVIII, Barcelona, 1959.
- “Noticias sobre las mercedes nobiliarias otorgadas por el archiduque Carlos de Austria durante su gobierno en Barcelona”, *Documentos y Estudios*, vol. X, Instituto Municipal de Historia, Barcelona, 1962, pp. 65-105.
- *Barcelona durante el gobierno del Archiduque Carlos de Austria (1705-1714)*, 3 vols., Instituto Municipal de Historia de Barcelona, Barcelona, 1963.
- VOVELLE, Michel, *El hombre de la ilustración*, Alianza, Madrid, 1992.
- WOOD, James B., “Demographic Pressure and social mobility among de Nobility of Early Modern France”, *Sixteenth Century Journal*, vol. 8, 1977, pp. 3-16.
- ZMORA, Hillay, *Monarchy, aristocracy and the state in Europe 1300-1800*, Roudledge, Londres, 2001.
- ZUDAIRE HUARTE, Eulogio, *El Conde-duque y Cataluña*, CSIC, Madrid, 1964.

ÍNDIX DE QUADRES I DE GRÀFICS

QUADRES

1. Composició numèrica dels representants dels comuns a la Conferència	52
2. La distribució estamental dins de cada reunió de la Conferència	56
3. Proporció social de la Conferència.....	59
4. La categoria social dels membres de la Conferència.....	62
5. Nombre de participacions a les conferències.....	63
6. Assistents més freqüents a les conferències	65
7. Els oficials del Braç Militar de Catalunya.....	78
8. Els oficials del Braç Militar durant els últims trenta anys	80
9. Proporció entre noblesa i cavallers + ciutadans honrats de Barcelona	106
10. Distribució estamental del Braç Militar.....	107
11. Estaments de la classe dirigent I (màxims)	122
12. Estaments de la classe dirigent II (mínims)	123
13. Estaments de la classe dirigent III (amb mercaders)	125
14. Nobles vinculats a la venda de la carn a Barcelona entre 1702-1713	130
15. La venda de la carn el 1710.....	132
16. Els canvis d'estament	136
17. Els marmessors de la classe dirigent	152
18. Les relacions de paternitat i filiació.....	158
19. Els familiars a les reunions del Braç Militar al novembre de 1700	160
20. Els familiars a les reunions del Braç Militar a l'estiu de 1707..	161
21. Els membres del Braç Militar que van tenir més d'un càrrec.	164
22. Els membres més actius del Braç Militar	167

23. Assistents més freqüents a les conferències II.....	171
24. L'elit dirigent catalana.....	174
25. La classe dirigent del Consell de Cent.....	176
26. Els constitucionalistes.....	187
27. Els reialistes.....	191
28. L'orientació política dels marmessors de la classe dirigent.....	199
29. La situació econòmica de la classe dirigent.....	206
30. Comparació entre els testaments dels marits i les mullers.....	212
31. Els segrests de 1714.....	220

GRÀFICS

1. La composició social del Braç Militar.....	104
2. Proporció entre noblesa i cavallers + ciutadans honrats de Barcelona.....	105
3. Distribució estamental del Braç Militar.....	107
4. Estaments de la classe dirigent I (màxims).....	122
5. Estaments de la classe dirigent II (mínims).....	124
6. Estaments de la classe dirigent III (amb mercaders).....	126
7. Els estaments i la vinculació comercial (mínims).....	127
8. Els estaments i la vinculació comercial (màxims).....	128
9. Els canvis d'estament.....	136
10. Troca de la petita noblesa.....	144
11. Troca de la noblesa d'origen mercantil.....	145
12. Els estaments dels constitucionalistes.....	190
13. Els estaments dels reialistes.....	192
14. Els mercaders i la vinculació política.....	193
15. La Conferència i l'orientació política.....	194
16. La situació econòmica dels testaments (en %).....	216

BASE DE DADES DE LA CLASSE DIRIGENT

1. Juan Abarca Velasco

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: C. de la Rosa.

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Comte de la Rosa, cavaller de Sant Jaume. Era governador de Catalunya el 1701.
- Henri Kamen, basant-se en un manuscrit posterior a la guerra de Successió, el considera borbònic (Kamen, 1969, p. 405).
- Va ser un dels enviats pels comuns a esbrinar amb més profunditat el parer de Darmstadt pel que fa al testament de Carles II. Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, pp. 274 i 374).
- El 1713 es casà amb Ignàsia Gai, que en primeres núpcies havia estat muller d'Antoni Potau i Ferreró, del qual heretà el títol de marquesa de la Floresta, títol concedit el 1702 al seu marit (Ceballos, 1994, p. 10).
- Va ser la persona a qui Velasco encarregà treure de Barcelona tots els desafectes a Felip V durant el setge de 1705 (Porta, 1984, p. 424).
- Sembla que va tenir greus enfrontaments amb el virrei Velasco. Aquest darrer el va criticar durament, fins a l'extrem d'afirmar que "Para el gobierno de Barcelona nada puede haver tan inútil en tiempo de paz y de guerra como el conde de la Rosa" (AHN, llig. 195).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Muller: Francisca Abarca i Erill i Ignàsia Gai (segones núpcies).

Altres informacions

Testaments relacionats

- Anton Erill, 875, 2n llibre, fol. 122.

Relacions

- Anton Erill, els Potau.

2. Josep Aguilar Caçador d'Oluja

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: - Cav.

- 1679 nob.

- 1715 M. d'Enfesta. Rehabilitat pels borbons.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav, nob el 1679, M. d'Enfesta. El 1715 fou rehabilitat com a M. Aguilar de Valaür (Bru-Fluvià, 1998).
- Lluità a la coronela de Barcelona durant el setge de 1697. Fou ajudant del general anglès Stanhope i defensà Barcelona als setges de 1706 i 1713-1714 (Porta, 1984, p. 433).
- Membre de la trenta-sisena creada per assessorar la Diputació el juliol de 1713 (Albertí, 1964, p. 146).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 1.144 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: - **Misses marit:** - **Dots marit:** -
Data: - **Misses muller:** 0 **Dots muller:** Pocs diners.

Familiars directes

- Muller: Francisca Aguilar i Monfar.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Marmessor de Bernat Aimeric Cruïlles i Oluja. 806/43, n. 93.
- Francisca Aguilar i Montfar, 861, 4t llibre, fol. 43, 25/05/1738. Muller de Josep Aguilar Caçador. Filla d'Onofre Montfar i Sorts, chb i de M. Anna Montfar i Vilaseca. Entre els marmessors hi ha: M. Copons i Aguilar; Josep Peguera i Aimeric, gendre (casat amb Gertrudis Aguilar); Salvador Tamarit i Vilanova i Càncer, Salvador Tamarit Xatmar, fill de l'anterior, casat amb Josepa Tamarit i Copons (nora); Ramon Copons i Aguilar, néts; Teresa Llobet i Tamarit, vídua de José Bournoville; Francisco Boixadors i Copons. Vol ser enterrada a Sant Francesc d'Assís. Demana les misses que "apareixerà". Diu que el seu marit està enterrat a Miralles (baronia de Segunt), i que "trobantse algo aliviada la mia hacienda, en força de dita concordia sie dit cadàver traslladat a dita ciutat i sepultat en lo vas propi de la Casa Aguilar". A Gertrudis Peguera i Aguilar, casada amb Josep Peguera i Aimeric, li vol donar més diners però no pot perquè "empero reconeixent que lo meu patrimoni se troba vuy molt extenuat a causa de los molts acreedors i de haver separat de ell la sua dot i la de dita Mª Josepa de Copons Tamarit i de Copons". Dóna 2.000 ll. a una néta, Gertrudis Copons i Aguilar, per matrimoni si no es fa religiosa. Hereva: Maria Copons i Aguilar.

Relacions

- Bernat Aimeric; Josep Peguera Aimeric; Salvador Tamarit; Montfar i Sorts; Joan Copons i Falcó.

3. Josep Agulló-Pinós i Pinós**Dades personals**

Categoria social: Noble. **Evolució estamental:** 1702 M. de Gironella.
Filiació política: Reialista. **Relació comercial:** -

Braç Militar Conferència Doctor Immigrant

Biografia

- Nob, M. de Gironella (1702). Sr. de Bellver, Sitges, Lloberola i Castellnou de Montfalcó (Bru-Fluvià, 1998).
- Va servir a l'exèrcit des de 1669, amb una patent de cavalleria. Mestre de Camp del terç de Barcelona, entre 1674 i 1679. Va ser sergent general de batalla i tinent general. Capturat amb la seva guarnició a la Seu d'Urgell durant la guerra dels nou anys. Defensà Barcelona durant el setge francès de 1697. En 1702 era governador de Ceuta i Lloctinent de les galeres de les costes africanes (Espino, 2000, p. 48).
- Va ser un dels defensors dins del Braç Militar de fer un nou donatiu el 1689 per evitar nous allotjaments (Espino, 1999, p. 84).

- Protector del Braç Militar el 1683, conseller noble el 1681 (Martí, 2005, p. 51).
- Tingué un paper clau al conflicte sobre el testament de Carles II al novembre de 1700 (Molas, 2003, p. 141).
- Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374). Felip V el va fer gentilhome de cambra amb sou de coronel de cavalleria (Castellví, 1997, vol. II, p. 231).
- Des de Ceuta defensà els interessos de Felip V, rebutjant les diferents ofertes que li féu Jordi Hesse de Darmstadt. Alejandro Correa el defineix com "mui amante del partido de nuestro amo el señor Felipe Quinto". Morí el 1704 a Ceuta a causa d'una malaltia (Busquets, 1993, p. 26).
- Sobre una primera aproximació a les figures dels marquesos de Gironella vegeu Busquets, 1993.
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 880/22, fol. 184

Misses marit: 1.000

Dots marit: 500 ll. fill

Data: 04/04/1702

Misses muller: 1.000

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Jeroni Agulló i Pinós i de Maria Agulló i Pinós.
- Muller: Francisca Agulló i Sagarriga.

Marmessors

- Francisca Agulló i Sagarriga, muller.
- Francisco Agulló i Sagarriga, fill.
- Emmanuel Agulló i Sagarriga, tresorer de la Seu de Barcelona, fill.
- Joan Sentmenat, marquès de Sentmenat, gendre.
- Manuel Llupià, cunyat.
- Maria Pinós i Rocabertí, tieta.
- Joan Llupià, portantveus del general, nebot.
- Joan Josa i Agulló, nebot.
- Jeroni Rocabertí, marquès d'Argençola, casat amb Maria Rocabertí i Llupià, nebot.

Comentaris testament

- Enterrat a l'església de Gironella.
- 10 ll. a l'hospital de la Misericòrdia, de la Santa Creu i Infants Orfes.
- 500 ll. a Emmanuel Agulló. La muller és usufructuària.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Emmanuela Lentorn Sacirera, 861/54, n.º 13. És la muller de Miquel Lentorn, òlim Pinós.
- Emmanuel Llupià, 861/53, fol. 187. La seva nora, Marianna Llupià i Gelabert es casà amb Joan Llupià i Agulló. Josep Agulló i Pinós és marmessor.
- La seva muller (vídua) és Francisca Agulló i Sagarriga 861/54, n.º 30, 23/12/1726. Filla de Ramon Sagarriga i d'Antònia Sagarriga i de la Puente. Entre els marmessors: Francisca Agulló i Sagarriga, marquesa de Gironella, vídua de Francisco Agulló, fill i nora; Miquel Agulló i Sagarriga, capità, nét; M. Teresa Junyent i Agulló i Francisco Junyent i Vergós, marquesos de Castellbell, néts; Francisco Sentmenat i de Teresa Sentmenat i Boixadors, néts; Jeroni Rocabertí, nebot; Josep Rocabertí casat amb una Oms, nebot; Francisco Sagarriga i Maria Reart, comtes de Creixell, nebots; Maria Llupià i Gelabert, vídua; Josep Ribera; Josep Erill i la seva muller; Josep Josa. Vol ser enterrada a Sant Miquel Arcàngel de Barcelona, vas Agulló. 1.000 misses baixes. 25 ll. a l'hospital de la Santa Creu; a Teresa Junyent i Agulló li dóna un rellotge d'or. Hereu: Miquel Francisco Agulló Pinós i Sagarriga, nét.

Relacions

4. Francesc Agulló-Pinós Sagarriga

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob. Fill de Josep Agulló Pinós, també va ser un reialista aferrissat. Va ajudar Velasco a l'hora d'aconseguir la simpatia de diferents regions per la causa filipista (Busquets, 1993, p. 26).
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1700 (Martí, 2005, p. 51).
- Acompanyà el virrei Velasco en la seva marxa el 1705, mort a la batalla d'Almenar 1710 (Molas, 2003, p. 142).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).

Testament

Referència: 880/23, fol. 99

Misses marit: 2.000

Dots marit: 1.000 ll. fill

Data: 04/01/1703

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Josep Agulló Pinós i Francisca Agulló i Sagarriga.

Marmessors

- Francisca Agulló i Sagarriga, muller.
- Comtes de Creixell.
- Maria Pinós i Rocabertí, tieta.
- Emmanuel Llupià, oncle.
- Joan Llupià i Agulló, cosí.
- Joan Josa i Agulló, cosí.

Comentaris testament

- Fa donatius a l'hospital de la Santa Creu i a la Congregació dels Dolors.
- A la resta de fills els dona 1.000 ll. en escreix.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Emmanuel Llupià, 861/53, fol. 187. La seva nora Marianna Llupià i Gelabert es casà amb Joan Llupià i Agulló. Josep Agulló i Pinós és marmessor.
- Relació amb Francisco Junyent. 911, 1r llibre, fol. 49. El germà de Francesc Agulló, Miquel Agulló Pinós, és el seu nebot i marmessor. Francisco Junyent casat amb una Agulló.
- Relació amb Josep Marimon i Corbera, 911, 1r llibre, fol. 193, 08/10/1743. La seva filla, Cayetana, està casada amb el marquès de Gironella.

Relacions

- Joan Llupià; Josep Marimon; Francisco Junyent; Joan Josa i Agulló; els Pinós i Rocabertí.

5. Bernat Aimeric-Cruïlles de Santa Pau Oluja-Claret

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1703 M. d'Aimeric, B. d'Aiguafreda.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Relació amb els projectes de Narcís Feliu de la Penya.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob., M. d'Aimeric el 1703, B. d'Aiguafreda (Bru-Fluvià, 1998).
- Diputat militar el trienni 1668 (Sans, 1980).
- Els Aimeric eren donzells de Manresa on havien exercit funcions de veguer. El seu pare és Pere Aimeric i Cruïlles. Relació amb les empreses comercials de Narcís Feliu de la Penya als voltants de 1690. Va obtenir del Consell de Cent els terrenys per establir la Companyia de la Santa Creu. Va establir a Manresa una oficina pel blanqueig de teles i col·laborà en l'edició del Ramallet de Tintures de 1691. La seva filla Anna es casà amb Domenico Pignateli, militar i borbònic. Els Aimeric estaven més vinculats a l'austriacisme. Són familiars d'Antoni Peguera i Aimeric (Molas, 1995b, p. 68 i ss.).
- Els Aimeric van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105).
- Protector del Braç Militar 1673-75. Vocal de la Junta de Comerç de 1692. Mor el 1707 sense successió masculina. Filles repartides en els dos bàndols, una es va casar amb Guerau Peguera, mare d'Antoni Peguera i Aimeric, Marianna es va casar amb el comte Altham i Anna amb Domenico Pignateli (Molas, 2003, pp. 136-138).
- Castellví el cita com un dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i els privilegis el 1701 i que signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, pp. 277 i 374).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 806/43, n.º 93

Misses marit: 500

Dots marit: 2.000 ll. filla
2.000 ll. muller

Data: 17/02/1696

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Pedro Aimeric i Cruïlles i Maria Aimeric i Oluja.
- Muller: Maria Aimeric i Argensola.

Marmessors

- Maria Aimeric i Argensola, muller.
- Domingo Pignateli, casat amb Anna Pignateli Aimeric.
- Guerau Peguera, casat amb Maria Peguera Aimeric.
- Maria Aimeric i Argensola.
- Baptista Planella i Cruïlles.
- Josep Aguilar i Oluja.
- Emmanuel Llobert i Oluja.
- Joan Amat i Despalau.

Comentaris testament

- Sepultura a Sant Pere Màrtir (Manresa), capella de Sant Tomàs d'Aquino, amb la menor pompa possible. Que es cremin dotze atxes a l'església de Sant Pere.
- Un aniversari cada any.
- Que l'hereu faci un retaule de "mig relleu a la romana" i es posi en el quadre la Mare de Déu de la Concepció, que ell ha posat a Aiguafreda.
- 10 ll. a l'hospital de la Santa Creu.

- 5 ll. a totes les esglésies “dels meus llocs per los ornaments”.
- Per a cada filla 30 ll. anuals més 2.000 ll. en matrimoni.
- Hereu: el fill baró que tingui. A Anna Aimeric li dóna una “joia de or ab diamants, ab una flor de taronger esmeralda al mig”, draps de tapís i dos fils de perles.
- A Maria Peguera i Aimeric, 2.000 ll.
- A Gertrudis Armengol i Aimeric, 5 “panyos de tapís”.
- Té propietats a: Rajadell, Vallformosa, Vallhonestà (Vic), a Manresa, casa al carrer del Forn d'en Ripoll (Barcelona).

Altres informacions

Testaments relacionats

- Relació amb Josep Dusai i Bru. 911, 1r llibre, fol. 124.

Relacions

- Josep Dusai; Guerau Peguera; Domingo Pignateli; Josep Aguilar; Joan Amat; els Copons de la Manresa; Antoni Armengol; Josep Ribera; Josep Terré; Antoni Armengol.

6. Carlos Alemany Bellpuig

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Noble, natural de Perpinyà, Sr. de Bellpuig i de Tortella. Fill de José Ros i Reig, nét de Joan Ros, capità (Morales, 1983, vol. I, p. 132).
- Va anar a les terres de l'Empordà a aixecar la moral després de la desfeta d'Almansa (Castellví, 1997, vol. II, p. 431).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Altres informacions

Testaments relacionats

- Eulàlia Alemany i Bru, 812/19, fol. 75. Vídua de Guerau Alemany. Filla de Francisco Bru i Petronila Bru i Granollachs. Germana de Josep Bru i Granollachs.

Relacions

- Els Bru i Granollachs.

7. Josep Alemany Navel

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Sr. de Cabanabona (Bru-Fluvià, 1998).
- El seu oncle, Josep Navel, chb, havia estat fiador de la bolla de Tremp el 1668 (Jordà, 1982, p. 196).
- Josep Alemany, capità del regiment de Sant Jordi al setge de 1714 (Albertí, 1964, p. 412).
- Va ser clavari del Braç Militar el 1707 i conseller noble el 1703 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Muller: Magdalena Alemany i Magarola.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Josep Navel i Erill. 887/15, fol. 13. El seu nebot i marmessor és Josep Alemany i Navel.
- Francisco Alemany i Magarola, 960, 1r llibre, fol. 216, 28/10/1754. Fill de Josep Alemany i Navel, Magdalena Alemany i Magarola. Entre els marmessors: Antònia Alemany i Piquer, muller; Josep Alemany i Piquer, fill; Josep Alemany i Magarola, germà; Gaspar Berart i Cortiada, cosí germà, baró d'Esperonella; Ramon Deona, Francisco Magarola i Amigant, Josep Ramon i Magarola. El seu pare va fer testament amb Josep Mas, burgès de Vilafranca, notari de Barcelona.
- Relació amb Josep Galceran Pinós i Rocabertí. III.23, 1710-1714. s/f. 25/10/1714. Josep és el seu marmessor.

Relacions

- Josep G. Pinós i Rocabertí; Josep Navel i Erill.

8. Francesc Aloy Guitant

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cavaller (Bru-Fluvià, 1998).
- Capità de la coronela de Barcelona al setge de 1706. El seu pare va ser espia de Joan Josep d'Àustria i del marquès de Mortara. Fill de militar (Espino, 2000, pp. 51-52).
- Capità de la 7a companyia del III batalló de la coronela al setge de 1713-1714. Ferit el 14 d'agost de 1714 (Albertí, 1964, p. 435).
- Partidari de la resistència, protestà contra la segona votació del Braç, lluità l'Onze de Setembre (Albertí, 1964, p. 136).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

9. Josep Amat Planella

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1702 M. de Castellbell.

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Josep Amat i Planella i Despalau. Nob, M. de Castellbell 1702, Sr. de Vacarisses, Rellinars i Vilalba (Bru-Fluvià, 1998).
- La família Amat procedia de la ciutadania honorada el 1510 i van ser ennoblits el 1599. El seu pare és Joan Amat i Despalau, diputat militar el 1680 i protector del Braç Militar 1691-1693. El seu fill, Josep Amat i Junyent, va ser regidor de Barcelona el 1736 i heretà també el títol de marquès de Castellmeià (Molas, 2003, p. 143).
- Va ser membre fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 11).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- El seu fill va sol·licitar una plaça com a regidor de l'Ajuntament borbònic de 1718 (Mercader, 1968, p. 361).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 861/53, fol. 253

Misses marit: 2.000

Dots marit: 14.000 ll. filla

12.000 ll. filla

3.000 ll. filla

2.000 ll. fill

Data: 21/05/1715

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Joan Amat i Despalau i Francisca Amat i Planella.
- Muller: Marianna Amat Junyent.

Marmessors

- Anna Junyent i Vergós, marquesa de Castellmeià, vídua de Francesc Junyent i Marimon, sogre.
- Ramon Junyent i Vergós, cunyat.
- Francisco Amat Planella i Granulosa, germà.

Comentaris testament

- Té tres criades i un criat. Els dóna diferents quantitats de diners. Diu que l'hereu ha de tenir l'obligació d'acollir a casa seva el reverend Nicolau Cas, prevere, mestre dels seus fills, "menjat i begut, calçat i vestit sa i malalt, pagat metges i medicinas".
- 150 ll. per matrimoni a Maria Vidal, donzella criada.
- 150 ll. a Teresa Sunge, donzella criada.
- 100 ll. a Rosa Bas, donzella criada.
- 100 ll. a Antonio Humbert.
- A Francisca Cayetana Amat i Junyent, de 17 anys, 14.000 ll. per matrimoni.
- Gertrudis Amat i Junyent, de 14 anys, 12.000 ll.
- Anna Amat i Junyent, 5 anys, 3.000 ll.
- Anton Amat i Junyent, 12 anys, 2.000 ll.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Pau Planella, prevere. 844/37, fol. 186. El seu germà és Joan Amat i Despalau, pare de Josep Amat i Planella, que és el nebot de Pau Planella.

- Anna Junyent i Vergós, 861/53, fol. 276. És la seva mare.
- M. Anna Sabater Amat, 861/54, n.º 19. Filla seva, casada amb Anton Sabater i Copons, marquès de Benavent.
- Joan Amat i Despalau, el seu pare, 880/22, fol. 66.
- Francisco Amat Planella i Granulosa, germà, 861, 2n llibre, fol. 139, 19/04/1712. Entre els marmessors hi ha Bonaventura Lanuza, Joan Lanuza, Josep Ribera i Claramunt i Anton Massanés. També demana 2.000 misses. Té nombrosos censals amb Josep Corbera, el marquès de Rupit (6.000 ll.), Francisco Marí, Esteve Serra Vileta i Agustí Pinyana Monfort (és el seu hereu). 4.000 ll. per la filla i 2.500 ll. per una altra filla.
- Francisco Ribera i Soler, 910, 1r llibre, fol. 160. L'hereu de Josep Amat és marmessor de Francisco Ribera.
- Relació amb Francisco Junyent i Vergós. 911, 1r llibre, fol. 49. El fill de Josep Amat, Josep, és marmessor de Francisco i nebot. La muller de Josep és la seva germana.

Relacions

- Anton Sabater i Copons; Francisco Junyent i Vergós; Bonaventura Lanuza; Agustí Pinyana; Esteve Serra i Vileta; Salvador Massanés (a través del seu germà Francisco).

10. Josep Amigant Ferrer

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: 1673 nob.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Vinculat al negoci de la carn.
Tenia una botiga.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Va ser ennoblit el 1673. Neix el 1669 i mor el 1736 (Fluvià, comunicació personal). Senyor de Castellgalí.
- Fill de Joan Josep Amigant i Carreras, que també havia estat diputat militar de la Generalitat. El seu avi era Joan Francesc Amigant, natural de Manresa, doctor en dret o oïdor militar de la Generalitat que havia assolit la dignitat de cavaller el 1638 (Morales, 1983, vol. I, p. 137).
- Va ser diputat militar.
- Germà del conegut jutge de la Reial Audiència Pere Amigant. S'havia casat amb Teresa Olzina. Una germana seva casada amb Plàcid Copons. El seu pare també era un conegut advocat que havia destacat per la seva oposició als francesos raó per la qual fou executat a la dècada de 1640. Sobre la trajectòria del seu germà, Pere, vegeu Martínez Rodríguez, 2006, pp. 227 i 265.

Testament

Referència: 818/79, fol. 178

Misses marit: 1.000

Dots marit: -

Data: 26/04/0711

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de: Joan Josep Amigant, donzell "en Barcelona populat", i Maria Amigant i Ferrer.
- Muller: Maria Teresa Amigant i Olzina.

Marmessors

- Francisco Amigant i Maria Amigant i Farnés (fill i nora), noble.
- Maria Teresa Amigant i Olzina.
- Josep Ignasi Amigant i Olzina, prevere i canonge de Barcelona, fill.

- Pere Amigant i Olzina, prevere i canonge de Girona, fill.
- Vicens Magarola i Descatllar i Ignàsia Magarola i Amigant, filla i gendre.
- Francisca Amigant i Malla, cunyada i vídua.
- Gabriel Olzina, noble.
- Joan B. Olzina, canonge de Barcelona.
- Diego Olzina, sagristà de Sant Pau del Camp.

Comentaris testament

- Encara té diners a la taula de canvi de Manresa.
- Deixava a la seva filla Ignàsia Magarola "la casa i botiga" que tenia a Barcelona.

Altres informacions

Relacions

- Vicens Magarola; Plàcid Copons; els Farnés.

11. Francesc Amigant Olzina

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: Nob.

El seu pare havia assolit la noblesa el 1673.

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Donzell. El seu pare és ennoblit el 1673. Neix el 1669 i mor el 1736 (Fluvià, comunicació personal).
- Segons Morales Roca era noble.
- Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374).

Testament

Referència: 870, 1r llibre, fol. 347 **Misses marit:** 600

Dots marit: 8.000 ll. filla

4.000 ll. filla

4.000 ll. filla

Data: 31/12/1736

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Josep Amigant i Ferrer i de M. Teresa Amigant i Olzina.
- Muller: Maria Amigant i Farnés.

Marmessors

- M. Amigant i Farnés, òlim Cartellà i Marimon, muller.
- Josep Ignasi Amigant i Olzina, germà, canonge.
- Josep Ignasi Amigant i Farnés, fill.
- Francisco i Fèlix Farnés i Marimon, cunyats.
- Francisco Magarola i Amigant, nebot.
- M. Teresa Meca i Magarola, muller de Josep Meca i Vega, nebots.

- Josepa Sánchez de la Barzena i Magarola, muller de Josep Sánchez.
- M. Teresa Cordelles i Olzina, muller de Jaume Cordelles, cosina.
- Ramon Sala, prevere.

Comentaris testament

- Enterrat a la col·legiata de Manresa.
- 10 ll. a l'hospital de la Santa Creu i al de Manresa.
- Deu un censal a Jaume Ferrer, pagès.
- M. Ignàsia Amigant, 8.000 ll. amb baguls.
- M. Teresa Amigant, 4.000 ll. amb baguls.
- Francisco Ignasi, 4.000 ll. per privilegi.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Josep Amigant, 818/79, fol. 178. És el seu pare.
- Josep Ignasi Amigant i Olzina, can de Barcelona. 875, 2n llibre, fol. 180.

Relacions

- Josep Farnés; Felicià Cordelles.

12. Josep Amigant Ferrer Olzina

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Era canonge.
- Fill de Josep Amigant i Ferrer.

13. Francesc Anglaseu Cortada

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cavaller. Mor el 1741 (Fluvià comunicació personal).
- El seu pare va ser un dels jutges que acceptà el testament de Carles II (Castellví, 1997, vol. I, p. 273).
- Sobre la figura del seu pare, un important jutge de la Reial Audiència, vegeu Martínez Rodríguez, 2005, pp. 227 i ss. El seu primer matrimoni amb Jerònia Càrcer el vincula amb els Càrcer, ciutadans honrats. El segon, amb Maria Cortada, el relacionava amb el Baró de Maldà.

- El seu pare s'absentà de Catalunya amb l'arribada de Carles III (Castellví, 1997, vol. I, p. 620).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- El seu pare llogava al Consell de Cent cases per al tall de la carn (LLDCC, 1B, II, 213, fol. 112).

Testament

Referència: - **Misses marit:** - **Dots marit:** -

Data: - **Misses muller:** - **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Narcís Anglasell i Rocha, Dr. en drets de la Reial Audiència, i Maria Anglasell i Cortada.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Maria Anglasell i Cortada, 770/48, fol. 188. Mare de Francisco Anglasell.
- Narcís Anglasell, 770/48, fol. 247. El seu pare. Demana 1.000 misses a tres rals cadascuna.
- Agnès Anglasell i Cortada, 875, 3r llibre, fol. 12., germana seva.

14. Francesc Antic Sanpere

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1686 mercader.
1692 chb.

El testament de la muller diu que és noble.

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: Abans era mercader i va ser arrendador dels drets del General.

Entre els marmessors: Salvi Mallol, corredor d'orella.
Relació amb els Mascaró.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Mercader, chb 1692 (Bru-Fluvià, 1998), Sr. de Montgai i Llorenç (Rovira, 2001).
- La seva filla casada amb Francesc Mascaró, adroguer i després mercader ben posicionat, que s'instal·là a Madrid i tingué un paper important en el subministrament de medicaments als hospitals. Francesc estigué vinculat al món de la destil·lació de l'aiguardent amb Carles III, l'arxiduc, el qual el féu chb el 1707. Relacionat amb Salvador Feliu (García Espuche, 2004, p. 282).
- Forma part de la companyia col·lectiva de vint-i-tres adroguers formada el 1676, juntament amb Ramon Mascaró i Antoni Pau Duran (Oliva, 2001, p. 116).
- Fiador de les Bolles foranes de Barcelona i dels drets del General el 1689 (Jordà, 1982, p. 184).
- Matriculat com a mercader el 1686 (Cabestany, 1964, p. 170).
- Relacionat amb mercaders de Mataró (Giménez, 1998, p. 636).
- La seva casa fou saquejada durant el setge de 1705. Els dies anteriors ell i el seu fill s'havien amagat i pogueren fugir a Calaf i a Prats de Rei (Porta, 1984, p. 563).
- El seu fill Josep va ser regidor de Barcelona (Molas, 1977b, p. 226). Era un ric comerciant, casa seva va ser saquejada el 1705. Va ser un dels setze administradors de Barcelona el 1714, i també membre del primer Ajuntament de 1718 (Mercader, 1968, p. 350).
- Altres informacions a Rovira, 2001.

Testament

Referència: 818/80, fol. 138

Misses marit: 2.000

Dots marit: 1.000 dobles a cada filla
1.000 dobles a la muller

Data: 8/11/1692

Misses muller: 700

Dots muller: Pocs diners

Familiars directes

- Fill de Jaume Antic, pagès de la parròquia de Sant Feliu d'Alella i de la marquesa Antic i Sanpere.
- Muller: Tecla Antic.

Marmessors

- Tecla Antic, muller.
- Pere Amigant, del Consell Reial.
- Jeroni Cellarés, gendre.
- Francisco Mercader, gendre.
- Rafael Albià, cunyat.
- Salvi Mallol, corredor d'orella.

Comentaris testament

- Enterrat a Santa Maria del Mar.
- 300 ll. a l'hospital de la Santa Creu.
- 10 ll. a l'hospital de Misericòrdia, Orfes i Sant Llätzer.
- 1.000 dobles a cada filla que tingui, o el seu valor en lliures barcelonines.
- 1.000 dobles a la muller i l'usdefruit.
- 200 dobles a Agnès Mascaró i Antic, muller de Francisco Mascaró, mercader, filla seva i d'Anna Maria Antic i Lledó, primera muller.
- Diu que és chb, "antes mercader". La seva filla Agnès casada amb Francesc Mascaró. Altres filles: Isabel Francisca Mascaró i Antic, muller de Salva Mallol, Francesc Puig, negociant, i Alex Trevaria Jover, botiguer de teles.

15 Josep Arbell

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Era canonge de Vic.

16. Oleguer Argemir Creixell

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Filiació política: Constitucionalista.

Evolució estamental: -

Relació comercial: Relació amb els Masdeu.

El seu testament parla de les collites, possiblement la seva font de riquesa.

Està casat amb una Duran.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 387 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).
- Va ser conseller tercer el 1710 (MNA).
- Tingué un paper destacat en el govern provisional català durant el setge de 1713-1714, va participar en algunes de les diferents juntes que s'hi crearen (DD. AA., 1966, p. 149).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 904, 1r llibre, fol. 91

Misses marit: "apareixerà"

Dots marit: Pocs diners

Data: 04/04/1735

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill d'Onofre Argemir, chb, i de M. Àngela Argemir i Creixell.
- Muller: Teresa Argemir i Duran.

Marmessors

- Teresa Argemir i Duran, muller.
- Francisco, Oleguer, Josep, fills.
- Agnès Duran i Grall, vídua de Mariano Duran, chb, cunyada.
- Josep Duran, canonge de Vic.
- Tomàs Fatjó, chb, casat amb Victòria Fatjó i Duran.

Comentaris testament

- Que el sepultin on vulguin els marmessors.
- Té pocs diners, es queixa de la pèrdua de les collites, cosa que fa pensar en temes de relacions comercials. Parla dels diners que resten del dot que va rebre de la muller.
- Crònica interessant sobre els efectes de la guerra en la seva hisenda al fol. 93: "venguerem tot lo que poguerem, i empenyarem tot lo que poguerem per podernos mantenir i sustentar jo i ma crescuda familia."

Altres informacions

Testaments relacionats

- Clara Masdéu i Pla 869, s/f, 17/03/1721. Vídua de Joan Masdéu i Esteve, cavaller. Filla de Francisco Pla. El seu fill és Francisco Masdeu i Pla. Entre els marmessors hi ha Jerònia de Masdéu i Grimosachs, nora; Josep Soldevila, Oleguer Argemir i Creixell; Josep Soler i Josep Ignasi Vidal, mercader.
- Manuela Argemir i Duran, 869, 1r, s/f. Possiblement és la filla d'Oleguer.
- Josep Argemir, III.22. fol. 62. 12/08/1714. És el seu germà. Ha fet una concòrdia amb el seu germà Oleguer per la qual, de l'heretat del pare, Josep pot gastar 100 ll. per la sepultura, 200 ll. lliurement i el que resti de la sepultura és per dir misses. Els diners que li deu el seu germà també són per dir misses. Les 200 ll. són per a la muller d'un negociant (Joan Font) i per a diversos preveres. El germà és l'hereu. Parla de "la poca roba de vestir i altres trastos que lo die de mon obit jo tindré".

Relacions

- Joan Francisco Masdeu; els Duran; els Fatjó.

17. Valentí Armanteres**Dades personals**

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- El seu germà és Francesc Armanteres, chb el 1671 (Bru-Fluvià, 1998).
- Al setembre de 1706 era notari i tingué un conflicte amb els notaris casuístics (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 580r).
- Al gener de 1707 era procurador de don Agustí Boer, tauler del General de la Bisbal (LLDDP, N-268, fol. 550).

Testament

Referència: 890/22, s/f

Misses marit: 300

Dots marit: 50 ll. muller

200 ll. filla

Data: 27/09/1722

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francesc Armanteres, chb de Vic, i Margarida Armanteres.
- Muller: Paula Armanteres i Roquer.

Marmessors

- Alamanda Teixidor i Pujades, casada amb Ramon Teixidor; Dr. en dos drets i bhp, filla.
- Josep Soler, prevere, Dr. en drets.
- Narcís Colomer, prevere.

Comentaris testament

- Enterrat a Sant Jaume Apòstol.
- 40 ll. per a l'hospital de la Santa Creu.
- 50 ll. per a Paula Armanteras i Roquer, muller.
- 200 ll. per a Alamanda Teixidor i Pujada, fillastra.
- Després les seves possessions a l'encant.

18. Antonio Armengol Agulló**Dades personals**

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: Cav.

1706 C. de Montagut, B. de Rocafort.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cavaller. Dr. en ambdós drets (Bru-Fluvià, 1998).
- El seu fill Antonio va ser marmessor de Francesc Pignateli (Molas, 1995b, p. 70).
- Estan relacionats amb els Gualbes ciutadans honorats (Gual, 1992, p. 84).

Testament

Referència: - Misses marit: - Dots marit: -
 Data: - Misses muller: 700 Dots muller: -

Familiars directes

Muller: Gertrudis Aimeric.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Joan Galceran Cartellà i Sabastida, AHPB, 861/54, n.º 14. La seva mare en segones núpcies es casà amb un Josep Armengol.
- És cunyat de Ramon Copons Llor, 811/101, fol. 24.
- Relació amb M. Peguera i Aimeric, 901, fol. 16. Vídua de Guerau Peguera. Armengol és el seu cunyat.
- Pere Armengol Aimeric, 911, 1r llibre, fol. 10, 08/05/1747, fill.
- Gertrudis Armengol i Aimeric. 911, 1r llibre, fol. 108, 30/09/1737. Filla de Bernat i Aimeric i de Maria Aimeric i Argensola. Muller d'Antonio Armengol. Diu que Antonio és noble. Entre els marmessors: Francesc Pignateli, Josep Peguera i Aimeric, Antonio i Miquel, fills. 700 misses. 25 ll. i 30 ll. a un criat i a una criada. Hereu: Emmanuel.
- Anna Armengol i Despujol, muller del fill Antoni. 991, 2n llibre, fol. 217.
- Antoni Armengol i Aimeric. 911, 3r llibre, fol. 75, 25/11/1762. És el seu fill. Casat amb M. Rosa Armengol i Aimeric. La filla Gertrudis casada amb Ramon de Peguera i Berardo. 500 misses. El testament relata com Jeroni Martí "recollí en la casa del Exm. Senyor baró de Rocafort, mon pare, sia al Cel, en lo any 1705, a fi de preservar-los del saqueig del siti de esta ciutat.". Als capítols matrimonials de Gertrudis es fixà un dot de 14.000 ll.

Relacions

- Ramon Copons Llor; Peguera Aimeric; Bernat Aimeric.

19. Anton Asprer Ferrer**Dades personals**

Categoria social: Cavaller.

Filiació política: No definit.

Evolució estamental: -

Relació comercial: Relació amb els Feu i els Falguera. Va ser cònsol militar de la Llotja.

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Antonio Asprer i Ferrer, fill de Juan Asprer (Morales 1983, vol. I, p. 147).
- Va passar com a capità a Vic per la defensa de la ciutat en aquell moment (Castellví, 1997, vol. II, p. 658).
- A les Corts de 1701 hi assistiren l'avi, el pare i ell mateix. Tres generacions. L'avi, que el 1655 era fet cavaller, participà a les Corts de 1705.
- A Francesc Asprer i Talric l'arxiduc el féu comte de Fogonella (Fluvià, 2006, p. 73).
- Al seu germà Josep li van confiscar els béns el 1714. La seva hisenda rendia 106 ll. (Bruguera, 1871, p. 388).
- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1709 i 1713 (Capmany, 1779, vol. II, apèndix XX).

Altres informacions

Testaments relacionats

- Marianna Batlla, 887/15, s/f. Francisco de Palau, Joan Claresvalls i Joan Asprer són marmessors.
- Relació amb els "de Miquel". Vegeu el testament de Jeroni Miquel i Tormo, 911, 1r llibre, fol. 115.
- Relació amb els Massanés. Eulàlia Massanés i Giralt, 935, 1r llibre, fol. 48.
- Ramon Falguera i Broca està casat amb Gertrudis Asprer. Ramon és oncle de Teresa Sambasart i Feu. Vegeu el testament de Teresa Sambasart i Feu. 949, 2n llibre, fols. 6 i 10.

20. Joan Bac

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Ardiaca de Barcelona.

21. Magí Barrera

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: El seu pare era mercader.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Participa a la companyia que va arrendar la neu entre 1698-1708.

Entre els marmessors hi ha diversos mercaders.

També fou arrendador del dret de la Nova Ampra.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb, matriculat el 1673 (Bru-Fluvià, 1998).
- Participava a la companyia que va arrendar la neu entre 1698-1708 (García Espuche, 2004, p. 274).
- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1681 i 1689 (Martí, 2005, p. 51).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- El poeta Bonaventura Gualbes el va defensar en els seus poemes (Brown, 1995, p. 100).

- La companyia de la neu no funcionà bé i el 28 de gener de 1708 demanaven protecció al Braç Militar pels deutes contrets amb el Consell de Cent. La ciutat havia decretat la captura dels béns de Magí Barrera (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 428). Tot i així, pocs mesos més tard es tornà a vincular al mateix negoci (LLDCC, 1B, II, 217, fol. 136, document inserit).
- Al juliol de 1710 ja era difunt. El dia 14 la seva muller cobrava de la Diputació un censal del dret de la Nova Ampra (LLDDP, N-272, fol. 387).

Testament

Referència: 885/40, fol. 133

Misses marit: 300

Dots marit: -

Data: 05/11/1707

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Josep Barrera, chb, i de Francisca Barrera i Savall.
- Muller: Narcisa Barrera i Massana.

Marmessors

- Francisco Gallart i Pastor, chb, casat amb Narcisa Gallart i Barrera, germana seva.
- Anna Barrera i Teixidor, casada amb Baltasar Barrera, germà.
- Norberto Roca i Júlia. canonge.
- Anton Vilana Cordelles i Júdice, casat amb M. Vicenta Vilana i Bertran, neboda.
- Emmanuel Roca Júlia i Lunes, donzell, casat amb Narcisa Roca i Queffi.
- Josep Bayadellas i Lunes, chb, de la vila de Castellterçol, resident al bisbat de Vic.
- Baltasar Massana, mercader, ciutadà de Barcelona, casat amb Emmanuela Massana.
- Narcisa Barrera i Massana, muller.
- Baltasar i Josep Barrera, germans.

Comentaris testament

- Hi ha dos testaments. El segon data del 20 de febrer de 1710 i inclou tots els marmessors a excepció de la muller i els germans que ja actuaven com a marmessors en la primera versió.
- Enterrat a la parròquia de Santa Maria de la Vila, Moià (Vic) "amada pàtria mia".
- Les tres-centes misses són a 3 rals cadascuna. També demana una missa cada any.
- 5 ll. per a la celebració de la nona.
- 25 ll. per a l'hospital de la Santa Creu.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Joan Francesc de Maresc els cita com a marmessor, 873/40, s/f.
- Josep Barrera, 770/48, fol. 114, chb, pare de Baltasar i Magí Barrera.

Relacions

- Joan Francesc Maresc; Francesc Gallart; Emmanuel Roca Júlia; Baltasar Massana; Anton Vilana; els Queffi.

22. Magí Barrera Bofarull

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: El seu pare era mercader.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Creditor de la Companyia Teixidor Bastero.

El seu pare era mercader.

Casat amb una Teixidor.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1688 (Bru-Fluvià, 1998).
- Creditor de la Companyia Teixidor Bastero el 1675 (Lobato 1995, p. 217).
- El seu pare matriculat com a mercader el 1671 (Cabestany, 1964, p. 171).
- El seu pare va ser chb el 1697 (Molas, 1977b, p. 216).
- Els béns del fill van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 390).
- El seu pare va ser cònsol mercader de la Llotja el 1677 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).
- Va ser conseller en cap el 1699 i conseller tercer el 1709. Obrer primer del Consell de Cent el 1702 (MNA).
- El seu pare va ser conseller tercer el 1682 (MNA).
- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1710 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: 885/41, fol. 63

Misses marit: 1.000

Dots marit: 1.000 ll. fill

Data: 13/07/1724

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Josep Barrera, chb, i M. Magdalena Barrera i Bofarull.
- Muller: una Teixidor.
- Fills: Josep, Magí, Anton i Anna Barrera i Teixidor.

Marmessors

- Josep Barrera i Teixidor, fill.
- Josep Barrera, prevere, germà.
- Pere Planella, nobles, baró de la Granera.
- Francisco Gallart i Pastor, Dr. en dos drets, chb, casat amb Narcisa Gallart i Barrera, germana.
- Jaume Pujol i Barrera, prevere de Moyà.
- Jerònia Masdéu i Grimossacs, vídua de Francesc Masdeu, cavaller.

Comentaris testament

- Als fills que hereten els dona la llegítima més 1.000 lliures.
- Tutors dels fills: Josep Barrera, germà, Francisco Gallart, cunyat, Pere Planella i Dusai, Jaume Pujol i Barrera.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Josep Barrera, 770/48, fol. 114, chb, pare de Baltasar i Magí Barrera.

Relacions

- Francisco Gallart; Pere Planella i Dusai; Joan Francesc Masdéu.

23. Francisco Bassols Rafart

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1706 chb.

Fill de mercader.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Relació amb els Duran.

Fill de mercader.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb, Dr. en drets (Bru-Fluvià, 1998).
- El seu pare procedeix d'una família de menestrals paraires de Vic. S'instal·len a Barcelona a principis del segle XVII, primer com a sastres i sabaters fins que Francesc Bassols s'estableix com a botiguer de teles vers la dècada de 1660. Esdevingué mercader l'any 1689. Francesc va estudiar lleis. El pare tenia una companyia de teles amb Pau Lledó i estava vinculat al món dels assentaments i arrendaments públics. Després diversificà les inversions en censals, compra i arrendament de cases i peces de terra. La seva mare és filla dels Rafart, candelers de la cera (Oliva, 2001, p. 67 i 102).
- El seu pare, arrendador dels drets del general el 1686 (Jordà, 1982, p. 185).
- Capità de la cinquena companyia (flassaders, llibreters vidriers, escultors i dauradors) del 3r batalló de la coronela el 1714 (Oliva, 2001, p.185). Mor l'11 de setembre de 1714.
- El seu pare va ser conseller quart el 1690 i 1699 (Molas, 1977b, p. 216).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 32 ll. (Bruguera, 1871, p. 389).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: 1.000

Dots muller: 1.000 ll. filla

Familiars directes

- Fill de Francesc Bassols i Gertrudis Rafart.
- Muller: Francesca Colomer i Burgès, filla del Dr. de la Reial Audiència Joan Colomer. La seva segona muller fou Magdalena Cruilles i Rajadell.

Comentaris testament

- El dot de la seva mare va ser de 1.300 ll. (Oliva 2001, p. 143).

Altres informacions

Testaments relacionats

- Francisca Bassols i Colomer, 971, 1r llibre, fol. 56. Muller de Francisco Bassols, Dr. en dret. Entre els marmessors: Joaquim Bassols (Dr. en dret) i Josep Bassols, canonge, fill. Ignasi Dou i Solà, Dr. en drets, casat amb Gertrudis Bassols, Josep de Guanter, casat amb Francisca Bassols. 1.000 misses. 1.000 ll. de dot a la filla Gertrudis. Hereva: Francisca Bassols Duran.
- Antònia Pasqual i Bassols, 909/27, vol. II, fol. 106, 18/08/1743. La seva filla. casada amb Carlos Pasqual i Regàs.

Relacions

- Els Aimeric, els Duran; els Pasqual; els Colomer, els Rafart.

24. Francesc Bastero Lledó

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: Cavaller.

Segons Morales és noble.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: El seu pare, un actiu comerciant, molt vinculat al comerç i a l'assentament de grans.

Creditor de companyies de la neu.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav. el 1698 (Bru-Fluvià, 1998). Segons la Conferència i Morales (1983) és nob.
- Era fill de Pere de Bastero, natural del ducat de Savoia, mercader de Barcelona, fet chb al 1684, cav al 1691 i nob al 1698 (Morales, 1983, vol. I, p. 149).
- El seu pare, Pere Antoni, reclamava el 1694 el pagament de 128.000 rals que se li devien dels préstecs a Bournoville, Leganés i Villahermosa. El 1698 reclamava encara 32.000 rals a Velasco. Aquell any aconseguí la noblesa (Espino, 1999, p. 331).
- Pere Antoni va ser fiador de les bolles foranes, de Barcelona i dels drets del General el 1674 i 1689 (Jordà, 1982, p. 185). Administrador el 1675 d'una companyia universal amb Fèlix Amat i Jaume Teixidor. Tenia 8 corresponsals a l'estranger el 1716 (Torras, 1990, p. 120). El seu pare tenia una companyia de teixits juntament amb els Lladó el 1668 (Molas, 1974, p. 118). Va passar de ser negociant el 1684 a noble el 1698.
- Relacionat comercialment amb els Feu (Molas, 1974, p. 114).
- També va ser administrador de la Taula de Canvis reformada per José Patiño (Molas, 1977b, p. 219).
- Va ser conseller segon el 1707 (MNA).
- Capità de la 4a companyia del II batalló de la coronela durant el setge (Albertí, 1964, p. 433).
- El seu germà Baltasar Bastero va ser vicari general de Barcelona el 1715 i bisbe de Girona el 1729 (Soberanas, 1985, p. 453).
- El 1708 era creditor d'una companyia de la neu (LLDCC, 1B, II, 217, fol. 136, document inserit).
- El seu germà Antoni Bastero Lledó, vinculat tant a l'"Acadèmia sense nom" com a l'Acadèmia de les Bones Lletres, va escriure una obra *Crusca provençale* sobre l'origen de la llengua catalana. Va ser vicari general de Girona. Per a una aproximació a la seva figura i obra, vegeu els treballs de Comas (Comas, 2000, p. 83 i ss.). Per veure el context literari on actuà vegeu Rossich (Rossich, 1989).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: 4.000 ll. filla

Data: -

Misses muller: 1.200

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de: Pere Anton Bastero i Maria Bastero i Lledó.
- Muller: Lluïsa Bastero i Vilana.
- Fills: Anton, Josep, Francisco, Esperança i Eulàlia Bastero i Vilana.

Comentaris testament

- El testament del pare mostra que tenia molts diners.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Pere Anton Bastero, 863/64, fol. 50. És el seu pare. El pare d'Anton és originari de Chyeri, Piemont, arquebisbat de Torí. La seva muller és M. Bastero i Lladó. El testament data del 8 de desembre de 1706, diu que el seu fill Francesc és noble, casat amb Lluïsa Vilana. Entre els marmessors, a banda de dos fills canonges, hi ha Anton Sunyer i Belloch, casat amb una filla seva. 2.000 misses i 2.000 ll. per a dues filles. 3.000 ll. per a la muller. - Lluïsa Bastero i Vilana, 899, 1r llibre, fol. 261. 1.200 misses. 4.000 ll. per a Eulàlia. Hereu és Anton Bastero. A Josep Bastero, canonge de Barcelona, 500 ll. Relació amb els Muxiga, els Cordelles i els Vilana. Una germana seva, Ana de Vilana, casada amb Francisco Vilana i Puigmarí.
- M. Sunyer i Bastero, 904, 1r llibre, fol. 144, germana.

Relacions

- Els Vilana; els Anton Sunyer; els Moxiga; els Cordelles.

25. Baltasar Bastero Lledó**Dades personals**

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: Fill de mercader.

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Bisbe de Girona (1729) i abans havia estat canonge de Barcelona i vicari en absència del bisbe Benet Sala.
- Era fill de Pere Bastero, natural del ducat de Savoia, mercader de Barcelona, fet chb el 1684, cav el 1691 i nob el 1698 (Morales, 1983, vol. I, p. 149).
- Doctor en ambdós drets. Participà a la Junta de Braços de 1713, però després fugí a Mataró i es posà al servei del duc de Pòpuli. Al setembre de 1714 entrà amb les tropes borbòniques a Barcelona i oficià el "Te Deum" en acció de gràcies. Sembla que esdevingué un ferm partidari de Felip V.

26. Francesc Berardo Santjust**Dades personals**

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: 1706 M. de Montnegre.
1714 GdE.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- M. de Montnegre (1706). Grande de España el 1714. Cavaller de Santiago el seu pare. Avi Italià. Originari de Voltri (Gènova) (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill d'Agustí Berardo i Santagata, cavaller de Santiago que assolí la dignitat de noble el 1655. Era nét de Pelegrin de Berardo i Villamarino, nascut a Voltri (Gènova el 1591) assolí la dignitat de cavaller el 1638 (Morales, 1983, vol. I, p. 152).
- Emparentat amb els Peguera i Aimeric (García Fuertes, 1999, p. 518).
- Procedia d'una família de comerciants genovesos, que des de 1638 tenien el títol de cavallers i havien obtingut l'hàbit de Sant Jaume (Molas, 2003, p. 152).
- Va ser un dels refugiats a Montserrat que passà al camp de Barcelona per reunir-se amb Carles III, l'arxiduc. Desterrat per Velasco l'estiu de 1705. Va ser dels que acompanyà Carles III a Madrid en el primer viatge i membre del Consell d'Aragó (Castellví, 1997, vol. I, pp. 618, 619 i vol. II, p. 240 i 424).
- Enviat a Viena el juliol de 1712, va ser retingut un temps a Viena i després obtingué permís per anar a Utrecht, però quan hi arribà, el 17 de març de 1713, els representants imperials ja havien signat el tractat d'evacuació. El 7 de novembre retornava a Viena. Mor el 13 de desembre de 1714 després de conèixer la mort de dos dels seus fills en el darrer assalt de Barcelona. També va ser gentilhome de Cort (Alcoberro, 2002, pp. 43, 45, 176).
- Membre del Consell d'Estat i de Guerra (1706-1707) i del Consell d'Aragó amb Carles III (León, 1993, pp. 53 i 56).
- Els béns del seu fill van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 389).
- Va ser síndic del Braç Militar l'any 1694 (Martí, 2005, p. 51).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament**Referència:** 861/54, n.º 13**Misses marit:** 2.000**Dots marit:** 10.000 ll. filla

3.000 ll. filla

3.000 ll. filla

3.000 ll. filla

4.000 ll. fill

Data: 15/07/1706**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill d'Agustí Berardo, cavaller de l'Orde de Sant Jaume de l'Espasa, i Serafina Berardo i Sanjust.
- Muller: una Ribera, no hi apareix el nom.
- Fills: Maria, Josepa, Antònia, Serafina, Teresa, Narcisa, Ramon, Anton.

Marmessors

- Anton Berardo i Ribera, fill.
- Maria Morera Berardo i Espuny, vídua i germana.
- Emmanuel Sanjust, abat de Camprodon.
- Francesc Sanjust, canonge d'Urgell.
- Galderic Sanjust.

Comentaris testament

- 10 ll. als hospitals de la Santa Creu, Misericòrdia i Infants orfes.
- El testament es publica el 11/02/1726.
- 10.000 ll. a Maria Berardo i Morera, donzella filla.
- 150 ll. de renda anual a Josepa i Antònia, filles monges.
- 3.000 ll. a Serafina, filla.
- 3.000 ll. a Teresa, filla.
- 3.000 ll. a Marisa, filla.
- 4.000 ll. a Ramon Berardo.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Narcisa Berardo Marc i Mataplana, 880/22, fol. 109, muller del germà de Francesc.
- Agustí Berardo, és el seu pare. 880/22, fol. 197.
- Maria Espuny i Berardo, germana seva. 887, 1r llibre, fol. 154, 27/01/1727. Vídua de Francisco Espuny i Morera. Entre els marmessors Galderic Santjust, Maria Peguera i Aimeric, vídua de Guerau, Josep Peguera i Aimeric, casat amb M. Peguera i Berardo, nebot; Jeroni Castellbell i Àger, casat amb Teresa Berardo, nebot; Teresa Santjust i Cortada, cosina; José Ribera i Claramunt, casat amb Maria de Ribera i Josa; 3.000 misses, sepultada a Sant Ramon. Hereva Teresa, marquesa de Castellbell.

Relacions

- Josep Ribera i Claramunt; Guerau de Peguera Aimeric; Galderic Santjust; els Espuny.

27. Gaspar Berart Cortiada**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honrat de Barcelona.**Evolució estamental:** 1707 B. Esponellà.

El seu pare chb.

Filiació política: Constitucionalista.**Relació comercial:** Els Berart havien tingut relació amb els Feliu. Braç Militar Conferència Doctor Immigrant

Biografia

- Nob, Sr. Desgüell, B. Esperonellà 1707 (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill de Ramon Berart i Vessià, senyor d'Espionellà, elevat a la dignitat de noble el 1668 i nét de Gaspar de Berart i Bou, elevat a la dignitat de cavaller el 1641, i besnét de Gabriel Berart i de Gasol, que assolí la ciutadania honrada de Barcelona el 1619 (Morales, 1983, vol. I, p. 153).
- Capità de la 2a companyia del IV batalló. Morí l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 435).
- Desterrat per Velasco l'estiu de 1705 perquè el considerava afí a Carles III, l'arxiduc (Castellví, 1997, vol. II, p. 618).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 700 ll. (Bruguera, 1871, p. 389).
- Els Berart van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105).
- El seu pare va ser conseller segon el 1695 (MNA).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament**Referència:** 885/41, s/f**Misses marit:** 600**Dots marit:** 8.000 ll. filla
8.000 ll. filla
8.000 ll. filla**Data:** 14/06/1713**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Ramon Berart i Basai i M. Magdalena i Cortiada.
- Muller: Agnès de Berart i de Ramon.

Marmessors

- Agnès Berart i de Ramon.
- Margarida Ramon i Magarola, vídua de Josep Ramon i Tord, sogra.
- Josep Ramon i Magarola, cunyat.
- Antònia Sullà i Berart, vídua de Josep Sullà i Erill.
- Alexandre Montserrat i Eva, casat amb Emergència Montserrat i Berart, germana.
- M. de la Concepció, Miquel, Josep Ignasi (casat amb Eufèmia Rocha), Joan Baptista, monjo, germans.
- Francisco Anton Sullà i Berart, Sr. de Lapeira, nebot.
- Anna i Emmanuela de Cortiada, religioses, tietes.
- Emergència Sagrera i Cortiada, casada amb Tomàs València, cosina germana.
- Francisco Boix Berart, sacerdot.
- Jeroni Berart i Descallar.

Comentaris testament

- Les misses es resen a 8 sous cadascuna. Enterrat a Nostra Senyora del Carme, Barcelona.
- 8.000 ll. per a les filles Margarida, Maria Magdalena i Maria Teresa.
- 120 ll. per a Anna i Emmanuela, tietes.
- 15 ll. per a Marianna de la Concepció, Agustí Berart Monjo, Josep Ignasi la llegítima.
- Agnès Berart, muller, l'usdefruit.
- Tutors: la muller, Alexandre Montserrat i Anton Sullà.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Ramon Berart i Basia, 885/40, fol. 49. És el seu pare. Entre els marmessors Alexandre de Montserrat, Jacinto Sagrera i Massana i Pere de Planella i Cruïlles.
- Relació amb Francisco Alemany i Magarola (vegeu 960, 1r llibre, fol. 216).

Relacions

- Jacinto Sagrera; els Cortiada; Tomàs València; els Montserrat.

28. Anton Berenguer Novell

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: Cavaller.

Noble en el seu testament.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav 1692.
- Francisc Antoni de Berenguer i Novell. Era diputat militar el 1714 i comandant general (Castellví, 1997, vol. III, p. 682). Fou escollit al tercer intent atesa la renúncia dels dos anteriors (DD. AA., 2003, vol. II, p. 329).
- El testament diu que és noble.
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 70 ll. (Bruguera, 1871, p. 383).
- Va ser conseller tercer el 1708 (MNA).
- Un informe de setembre 1705, fet pel bisbe de Lleida, el considerava "públicament averso a la real persona y reconocido por tal de cuantos hay en este pueblo" (AHN, Estado, llig. 264, exp. 33).
- Una àmplia biografia la podeu trobar a Albertí, 1966.

Testament

Referència: III.22, fol. 133

Misses marit: 100

Dots marit: 1.000 ll. muller
4.000 ll. hereu

Data: 13/10/1722

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill del Dr. Epifanio Berenguer, notari de Lleida, i d'Anna Teresa Berenguer.
- Muller: Raimunda Berenguer Bullfarines.

Marmessors

- Raimunda Berenguer Bullfarines.
- Josep Casanoves i Joan Olines, canonge de Lleida.
- Tomàs Antimon.
- Felicià Casanova.
- Anton Berenguer i Cabrer, fill.

Comentaris testament

- Enterrat a la Catedral de Lleida.
- A la muller li dona l'usdefruit de 5.000 ll. que té de reserva. D'aquestes 5.000 ll, per a la seva "lìbera voluntat" hi ha 1.000 ll. i la resta són pel seu hereu, Anton Berenguer.

29. Josep Bernal Vadell

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav. procedent d'Aragó, el seu pare era infanzón de Aragón (Morales, 1983).
- L'abril de 1708 esdevenia advocat del Braç Militar en substitució de Francisco Solanes (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 495). Havia estat escollit per votació secreta.

Testament**Referència:** 864, fol. 155**Misses marit:** 500**Dots marit:** Pocs diners**Data:** 25/02/1730**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Salvador de Bernal i d'Anna de Bernal i Vadell.

Marmessors

- Segimon Comes, prevere.
- Agustina Bernal i Vadell, germana.
- Fèlix i Josepa Vadell: oncle i tia.
- Esteve Vadell, cosí.
- Dr. en drets Mariano Seriol.

Comentaris testament

- Enterrat a Sant Just i Sant Pastor.
- Les rendes que li deuen demana que les cobri Segimon Comes amb la finalitat que li ha encomanat.
- Té un pensionat a la vila de Llimiana (Urgell).
- Té diversos deutes pendents de cobrar. En concret: 84 ll. del comte de Rocafort, 21 ll. d'Anton Berenguer i 4 ll. de Jaume Riera, argenter.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Josep Costa Puig. 875, 1r llibre, fol. 275, 01/06/1724. Relació amb Anton Solà, Ramon de Codina Farreres, Àngela Maesc, Joan Fàbrega, Fèlix Vadell, Josep Bernall, Josep Pahisa, Anton Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Montfar (prevere) i Teresa Sant Joan.

Relacions

- Josep Costa i Puig; Fèlix Vadell.

30. Jacinto Blanc**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honorat de Barcelona.**Evolució estamental:** Chb 1687.**Filiació política:** No definit.**Relació comercial:** La seva muller és filla d'un mariner.**Braç Militar****Conferència****Doctor****Immigrant****Biografia**

- Chb 1697. Dr. en medicina. (Bru-Fluvià, 1998).
- Jacinto Blanc. Oïdor reial trienni 1695 (Sans, 1980).

- Assolí la ciutadania honrada el 1687 (DD. AA. 2003, vol. II, p. 295).
- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1672 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).

Testament

Referència: - **Misses marit:** - **Dots marit:** -
Data: - **Misses muller:** 1.000 **Dots muller:** 1.000 ll. fill

Familiars directes

- Muller: Maria Gràcia Blanc i Fontanils.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Maria Gràcia Blanc i Fontanils, 874/15, s/f. Muller de Jacinto Blanc, Dr. en medicina. 30/02/1711. Filla de Josep Fontanils, capità de nau, i de Caterina Bosc (vídua del notari Isidro Bosch). Marmessors: Jacinto Blanc, marit, Caterina Bosc, òlim Fontanils, mare seva; Josep i Jacinto Blanc i Fontanils, fills; Maria Blanc i Oms, muller de Josep, nora; Andreu Foix i Felip Reig, canonge. A Santa Caterina, de l'orde de predicadors; 1.000 misses més una absoluta general; 100 ll. a l'Hospital de la Santa Creu; 80 ll. anuals a la mare, "per ajuda de costa de sos aliments". A les nétes Maria Antònia i Josepa, filla de Josep, 300 ll. per matrimoni, 100 ll. a una criada, 10 ll. a una altra criada. 1.000 ll. a Josep, fill (el seu marit li va donar també 1.000 ll.). Hereu: el marit.
- Maria Gràcia Blanc i Fontanils, un testament anterior. 880/14, fols. 21 i 298, 01/10/1710, filla de Josep Fontanils, mariner, Caterina Bosc (el seu segon marit és Isidro Bosc, notari) 1.000 ll. per als seus fills Jacinto i Josep. A les nebodes, filles de Josep, 250 i 300 ll.

31. Francesc Blanc Fontanils

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona. **Evolució estamental:** Se suposa que és chb perquè ho és el seu germà.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar Conferència Doctor Immigrant

Biografia

- El nom està confirmat pels arxius.
- Fill de Jacint i germà de Josep.

32. Josep Blanc Fontanils

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona. **Evolució estamental:** Pares sí.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar Conferència Doctor Immigrant

Familiars directes

- Fill de Josep Blanes i Centelles i d'Isabel Blanes i Centelles.
- Muller: Isabel Pinós.

Marmessors

- Francisco Blanes i Pinós, fill, casat amb Anna Blanes i Pinós.
- Josep Blanes i Pinós, fill, sagrat orde de Sant Joan de Jerusalem.
- Francisca de Moncayo, princesa de Pignateli, néta.
- Bartomeu Moncayo, marquès de Coscojuelo, gendre.
- Josep Lentorn, òlim Pinós i Sacirera, cunyat, casat amb Josepa Pinós i Viver, marquesos de Barberà.
- Francisco Ferrer i Propita, casat amb Anna Pinós Sacirera, a València.
- Manuel Ferrer i Propita.
- Josep Figuerola i Blanes, nebot.
- Melcior Figuerola i Blanes, nebot.

Comentaris testament

- Enterrat a Sant Francesc.
- 25 ll. a l'hospital de la Santa Creu.
- 10 ll. a l'hospital dels Infants Orfes. Parla de diferents oficis i de la fundació d'obres pies.
- A Josep Blanes, si finalment no entra en religió, li dona 8.000 ll. per matrimoni.
- Els diners que tingui a casa en el moment de la seva mort que es destinin a la compra de "censals, censos i altres béns immobles".
- El seu nebot és el marquès de Rubí, Antoni Rubí.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Emmanuela Lentorn i Sacirera. 861/54, n.º14. És la muller de Miquel de Lentorn, òlim Pinós. Francesc Blanes està casat amb una filla d'Emmanuela, Isabel Blanes i Pinós.
- Antoni de Rubí, 818/79, fol. 236. Francesc Blanes és marmessor seu juntament amb el seu oncle.
- Isabel Blanes i de Centelles, 861/54 s/f, filla de Miquel Pinós i Rocabertí.
- Relació amb els Vilana i els Dalmases. Melcior Figuerola i Blanes, casat amb Ignàsia Vilana. Relació amb Francisco de Vilana i Vilamala. 875, 3r llibre, fol. 141.
- M. Anna de Blanes, Centelles i Pinós, 911, 3r llibre, fol. 15, 01/03/1763. Muller de Francesc Xavier Blanes Centelles i Carrós. Filla de Josep Pinós i Pinós, òlim d'Alentorn. Entre els marmessors Josep Galceran Pinós i Pinós, germà; Francisco Vilallonga i Trulles, Ignasi de Queralt i Descatllar. 2.000 misses.
- Relació amb els Rubí. Francesc Blanes i Carrós és l'oncle d'Isabel de Corbera i de Sant Climent (III.22, testaments 1705-1706) marquesa de Rubí i muller de Josep Antoni Rubí.

Relacions

- Miquel Pinós; Antoni Rubí; Francisco Vilana i Vilamala; Josep Galceran Pinós.

34. Alexandre Boixadors Crasi**Dades personals****Categoria social:** Noble.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** El seu pare vinculat als drets de la Capitania General. Braç Militar Conferència Doctor Immigrant

Biografia

- Capità d'infanteria del terç de la Diputació l'any 1667.
- En 1674 aixeca un terç a costa seva per la Diputació i passà a ser mestre de camp. En 1684 reclamà comandar un terç a Bournoville. Mestre de Camp durant la guerra dels Nou Anys. En 1695 aspira a ser general. La seva germana, Regina, casada amb Pere de Rubí, primer marquès de Rubí (Espino, 2000, p. 38).
- Els Boixadors eren austriacistes (Molas, 1995b, p. 66).
- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1692 (Molas, 1977b, p. 205). Molas el considera austriacista.
- Va ser conseller en cap el 1700 i conseller tercer el 1690 (MNA).
- El seu pare tenia subrogat el dret de la Capitania General. El 1709 la seva mare cobrava de la Diputació per les pèrdues que li havia provocat la supressió del dret de la Capitania General (LLDDP, N-271, fol. 236).
- Sobre la figura del seu pare, membre de la Reial Audiència des de 1656, vegeu Martínez Rodríguez, 2005, p. 97.

Testament

Referència: 870/33, fol. 104

Misses marit: 400

Dots marit: -

Data: 05/02/1701

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Josep Casademunt, òlim Boixadors, del Consell Reial i Llúcia Boixadors i Crasi.
- Muller: Maria Boixadors i Copons.

Marmessors

- Maria Boixadors i Copons.
- Isabel Copons, superiora de les Jonqueres, marquesa de Rubí, germana.
- Josepa Copons i Armengol, vídua de Ramon Copons i Llor, cunyada.
- Joan Copons i Falcó casat amb Josepa Copons i Boixadors, nebots.
- Els marquesos de Rubí, nebots.
- Carlos Fivaller.

Comentaris testament

- Enterrat a l'església del Bonsuccés. Demana que el dia del seu enterrament es faci una absolta general. Descriu amb tot detall el protocol, el nombre de campanes que han de sonar, les atxes i ciris que s'han d'encendre, el sou als escolanets, al rector i diaques.
- 12 ll. per a l'hospital de la Santa Creu, 6 ll. per a l'hospital dels Infants orfes, 4 ll. per a l'hospital de la Misericòrdia. De tots tres hospitals ell n'ha estat administrador: 12 ll. per la Confraria de Sant Narcís.
- Al comte Josep Mata, nebot, li dóna una pistola de plata en pagament d'un deute pendent.
- Té alguns deutes pendents de cobrar:
- Alexandro Claramonte, 11 dobles, de Francisco Torrente, mestre, 6 dobles; d'un veler, 6 dobles.
- 3 pensions eclesiàstiques: 200 escuts moneda del bisbat de Barcelona, una amb el bisbat de Girona i una altra amb el de Lleida.

Altres informacions

Testaments relacionats

35. Mariano Boneu Riera

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: Cav.

1707 nob.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Relació amb Onofre Sidós, i amb els Monsalvo.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav. nob 1705 (Carles III). Fill de Francesc Boneu i Pi, Dr. en medicina. Nét de Miquel Boneu i de Miquel, síndic del Braç Reial, chb 1679 (Morales, 1983, vol. I, p. 161).
- El seu germà va ser conseller en cap el 1698 (MNA).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francisco Boneu i d'Anna Riera.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Francisco Boneu i Riera, 938, fol. 15, 18/07/1739. Fill de Francisco Boneu i Sanoy i d'Anna Sidós Riera, òlim Boneu (muller en segones núpcies d'Onofre Sidós). Entre els marmessors hi ha Eulàlia Costa i Boneu, germana vídua de Francisco Costa; Teresa Lledó i Bac, cunyada vídua de Pau Lladó, chb. Casat amb Teresa Boneu Lledó. 100 misses. A cada filla li dona 400 dobles de 5 ll. i 12 s.
- Teresa Boneu Lledó, 950, s/f. Muller de Francisco Boneu Riera, filla de Pau Lladó, chb. Entre els marmessors hi ha Anna Sidós i Riera, vídua d'Onofre Sidós, mercader, sogra; Teresa Lledó Bac, vídua de Pau Lledó, Onofre Boneu Lledó. 300 misses, 400 ll. de llegítima a una filla, 500 ll. de dot a una altra filla.
- Onofre Boneu, 960, fol. 113. Fill de Francisco Boneu i Riera. Entre els marmessors hi ha M. Engràcia Monsalvo i Palomeres, muller de Magí Monsalvo. chb, 500 misses.
- Relació amb els Costa.

Relacions

- Onofre Sidós; Francisco Costa; els Lledó Bac.

36. Ignasi Bòria Gualba

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Chb.
1719 M. Benviure.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb, M. de Benviure 1719 (Bru-Fluvià, 1998).
- Dr. en filosofia, vegeu testament de la mare.
- El seu germà Josep Bòria i Gualba, capità de la 2a companyia del III batalló de la coronela. Ferit l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 434).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 80 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).
- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1709 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Bernat Bòria, Dr. en dret, chb, i Maria Bòria i Gualba.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Hipòlita Gualba i Bòria, 806/45, fol. 62. És la seva germana.
- Miquel Bòria i Sanahuja, 908/14, fol. 18. Novici del monestir de les carmelites, fill de Francisco Bòria i Gualba.
- M. Gertrudis Bòria i Damians, 873/40, s/f. Filla de Salvador Bòria i Gualba, germana de Gabriel i Ignasi Bòria i Gualba.
- Salvador Bòria, 837/82, s/f. Fill de Salvador Bòria i Gualba, Gabriel i Ignasi són els seus oncles.
- Maria Bòria i Gualba, 833/29, fol. 117. És la seva mare.
- Relació amb els Soler i Riber: 911, 1r llibre, fol. 145, 19/06/1733. Una germana seva és la muller d'Ignasi Soler i Junyent.

Relacions

- Ignasi Soler Junyent.

37. Gabriel Francisco Bòria Gualba

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Chb.
1690 cav.
1696 nob.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Dr. en drets. Chb, cav 1690, nob 1696 (Bru-Fluvià, 1998).
- El seu fill va ser captià de la 4a companyia del 1r batalló de la coronela al setge de 1714 (Albertí, 1964, p. 433).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 764 ll. (Bruguera, 1871, p. 389).
- Va ser conseller segon el 1704 (MNA).

Testament

Referència: 781/80, fol. 158   **Misses marit:** 400   **Dots marit:** 600 ll. fill
600 ll. fill
600 ll. fill

Data: 26/05/1714   **Misses muller:** -   **Dots muller:**

Familiars directes

- Fill de Bernat Bòria, Dr. en dret, chb, i Maria Bòria i Gualba.
- Muller: Petronila de Bòria i Sanahuja.
- Fills: Miquel, Josep, Carlos, Maria, Agnès i Ignasi.

Marmessors

- Petronila de Bòria, muller.
- Bernat de Bòria i Gualba, prevere en Sant Pere de les Puelles i germà.
- Ignasi Bòria i Gualba, chb, germà.
- Ignasi i Miquel Bòria i Sanahuja, fills.
- Maria Bòria i Sanahuja, casada amb Ignasi Soler, filla i gendre.
- Agnès Bòria i Sanahuja, casada amb Pedro de Valbona, filla i gendre.

Comentaris testament

- Reconeix l'existència de deutes i demana que es paguin.
- Sepultat on vulguin els marmessors.
- 6 ll. per a l'hospital de la Santa Creu, 3 ll., per al de la Misericòrdia i Orfes.
- 600 ll. a Miquel Bòria (28 anys), a Josep Bòria (22 anys) i a Carlos Bòria (13 anys). 25 ll. a Maria Soler, perquè ja té el dot i a Angès pel mateix.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Hipòlita Gualba i Bòria, 806/45, fol. 62, germana.
- La seva filla casada amb Ignasi Soler.
- Miquel Bòria i Sanahuja, 908/14, fol. 18. Novici del monestir de les carmelites, fill de Francisco Bòria i Gualba.
- M. Gertrudis Bòria i Damians, 873/40, s/f. Filla de Salvador Bòria i Gualba, germana de Gabriel i Ignasi Bòria i Gualba.
- Salvador Bòria, 837/82, s/f. Fill de Salvador Bòria i Gualba, Gabriel i Ignasi són els seus oncles.
- Maria Bòria i Gualba, 833/29, fol. 117. És la seva mare.
- Relació amb els Soler i Riber. 911, 1r llibre, fol. 145, 19/06/1733.

Relacions

- Ignasi Soler.

38. Joan Bosc

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: 1707 nob.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Miquel Joan Bosc, canonge de Vic, nob 1707 (Bru-Fluvià, 1998).
- Era Dr. en dret, oïdor eclesiàstic el 1689. Assistí a la Cort de 1705 i a la Junta de Braços de 1713 (DD. AA., 2003, vol. II, p. 288).
- Doctor en Dret. Va ser elevat a la dignitat de noble el 1707 (Morales, 1983, vol. I, p.90).

Altres informacions

Testaments relacionats

- Pere Miquel Bosc, 818/79, fol. 114.
- Miquel Joan Bosc, canonge de Vic, 910/31, fol. 196.

39. Francesc Bosc

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Era canonge.

40. Josep Bosc Talavera

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Dr. en drets, chb 1711 (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1712 (MNA).

41. Felip Botinyà Modolell

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: 1707 chb.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1707, Dr. en dos drets (Bru-Fluvià, 1998).

Testament

Referència: 960, 1r llibre, fol. 6

Misses marit: 1.000

Dots marit: 7.000 ll. filla
7.000 ll. filla

Data: 06/06/1743

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Roch Botinyà i d'Eulàlia Botinyà i Modolell.

- Muller: M. Botinyà i Saleta.

Marmessors

- Maria Botinyà i Saleta.

- Narcís Saleta i Comalada, chb de Vic, casat amb Teresa Saleta i Botinyà, gendre i filla.

- Teresa Aromir i Botinyà, vídua del Dr. en medicina Francisco Aromir, germana.

Comentaris testament

- Enterrat al convent de Santa Margarida, Barcelona.

- 25 ll. per als hospitals de la Santa Creu, Misericòrdia, Òrfes i Sant Llàtzer.

- 7.000 ll. per a Francisca Botinyà i Saleta.

- 7.000 ll. per a Cayetana Botinyà Saleta, filles.

- 200 ll. per a una germana.

- 300 ll. per a Teresa Aromir.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Eulàlia Carbonell i Botinyà, 873/40, s/f. Germana de Felip Botinyà Modolell del Puig, Dr. en 2 drets, muller de Francisco Carbonell.

- Gertrudis de Codina i Costa, muller de Ramon. Felip és marmessor.

- Relació amb els Maresc. Éll és marmessor.

- Relació amb Magí Mercader. La muller de Felip és la tieta del fill de Magí.

Relacions

- Magí Mercader; Ramon Codina; Josep Costa; els Maresc.

42. Josep Bru Banyuls

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Chb.

1679 cav.

1706 nob.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb, procedent de Perpinyà, cav 1679, nob 1706 (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser clavari del Braç Militar el 1687 i conseller militar el 1698 i 1701 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: 864, 1r llibre, fol. 188

Misses marit: 300

Dots marit: 20.000 ll. filla

Data: 10/08/1740

Misses muller: -

Dots muller:

Familiars directes

- Fill de Josep Bru i Banyuls, cavaller, i Anna de Mora i Xammar.
- Muller: Jerònia Bru i Sitges.

Marmessors

- Salvador Tamarit i de Vilanova.
- Anton Alòs i de Rius, sergent, casat amb Teresa Alòs i Bru, filla.
- Anton Bru Rocabruna Sampsó i de Montpalau, fill primogènit.
- Joaquim Bru i Sampsó.

Comentaris testament

- Enterrat a Sant Francesc de Paula.
- Que el seu hereu doni 4 dobles anuals (cada dobla val 4 peces de vuit) a Joaquim.
- El seu germà Anton Bru i Mora dóna 200 ll. a Joaquim.
- Si els seus fills moren sense descendència dóna a Teresa Alòs i Bru, filla, 20.000 ll. No és un dot.
- El seu germà és Anton Bru i Mora.

Altres informacions

Testaments relacionats

- M. Anna Bru Sampsó, 863/64, fol. 116. És la muller de Josep Bru Mora i Banyuls, filla de Narcís Rocabruna i Maria Samsó Alemany i Descatllar. El seu cunyat és Anton Bru i Mora. Anna Orís i Puiggener i Descatllar, marquesa d'Orís, és la seva cosina. 2.000 misses. 6.000 ll. per a les dues filles, 100 ll. per a dues criades. L'hereu és el marit.
- Jerònia Bru i Sitges, 869. s/f., 20/07/1724. No és un testament sinó una modificació del testament. Vídua de Josep Bru i Banyuls i en primeres núpcies de Gaspar Sabater. Filla de Ramon i d'Isabel Sitges i Vidal. Emmanuel Ferrer i Sitges és el seu nebot. Conflicte per l'herència del seu pare. Parla d'un conflicte amb Emmanuel Ferrer per un censal de 500 ll.
- Anton Bru i Mora, 871, 2n llibre, fol. 3. 10/01/1728. És el seu germà. fill d'Anna Mora. 500 misses, 200 ll. a Joaquim, nebot. Relació amb els Alòs.
- Relació amb els Orís i Puiggener. Anton Bru i Samsó està casat amb Teresa Orís, filla de Carlos Orís. Testament d'Anna Orís, 875, 3r llibre, fol. 26.
- Relació amb Ignasi Fontaner. El fill d'Ignasi, casat amb la filla de Josep Bru, Maria. Anton Bru i Rocabruna és cunyat del fill d'Ignasi. 932, fol. 122, 09/02/1745.

Relacions

- Carlos Orís Puiggener; Ignasi Fontaner; Emmanuel Ferrer i Sitges; Salvador Tamarit; Josep Alòs.

43. Baltasar Bru Canta**Dades personals**

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: El seu pare havia assolit la dignitat de noble el 1653.

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: -

Braç Militar**Conferència****Doctor****Immigrant****Biografia**

- Baltasar Bru-Terrades i Canta, nob, cav orde de Santiago (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill de Josep Bru i i Granollachs, que assolí la dignitat de cavaller i noble el 1653. El seu rebesavi havia assolit la dignitat de chb (Molares 1983, vol. I, p. 167).
- Passat el 1705 Felip V li dóna el sou d'un coronel reformat i 60 escuts més (Castellví, 1997, vol. II, p. 232).
- Ell i el seu germà Lluís van ser desinsaculats per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- El seu germà Lluís Bru i Canta va ser un dels setze administradors de Barcelona el 1714. Tingué un paper destacat en la defensa de Felip V (Mercader, 1968, p. 348).

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Lluís Bru i Canta, 861/53, fol. 283. Germà. Casat amb Josepa Copons. El fill és Ramon Bru i Copons. Relació amb Agustí Copons, Francisco Copons, Anton Sabater, Josep Dusai i Aragall i Maria Alemany i Bru.
- Maria Dusai i Aragall i Bru, 861/53 fol. 200. Filla de Teresa Bru i Canta, germana de Baltasar i Lluís. Casada amb Ramon Dusai i Aragall.
- Martín Sabater Sanz de Latras, 861/53, fol. 206, casat amb Teresa Copons. Lluís Bru, cunyat de Martín Sabater. Josepa és la seva cunyada.
- Josepa Bru i Copons, cunyada seva, 861/54, n.º 22.
- Teresa Bru i Canta, 820/22, fol. 173, mare. El pare és Josep.
- Ignasi Bru i Canta, 898, fol. 280, fill de Josep Bru i de Teresa Bru i Canta.
- Anton Bru i Canta, germà, prevere. 898 s/f., 8/01/1740. Entre els marmessors hi ha Esteve Mora, mercader.
- Relació amb Josep Dusai i Bru. 911, 1r llibre, fol. 124. Anton Bru i Canta és marmessor i tutor.
- Ramon Bru i Copons, 911, 2n llibre, fol. 217. Fill de Lluís Bru i Canta, germà de Baltasar i de Josepa Bru i Copons. Ramon és regidor perpetu de l'Ajuntament de Barcelona.

Relacions

- Agustí Copons; Josep Dusai Aragall; Martín Sabater.

44. Joan Bru Claris**Dades personals**

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar**Conferència****Doctor****Immigrant**

45. Josep Bru Olzina

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Era cavaller i chb (DD. AA. 2003, p. 295).

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb, 1652 cav (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill de Bernat de Bru i Olzina, cav 1675 (Llibre Verd).
- Hi ha un José Cayetano Bru i Olzina, tinent de regidor de l'Ajuntament de Barcelona, el 1744 (Fluvià, 1964, p. 206). És el seu fill.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: 2.000

Dots muller: 2.000 ll. fill
1.000 ll. néta

Altres informacions

Testaments relacionats

- Teresa Bru i Canta, muller de Josep Bru 880/22, fol. 173, 04/04/1701. Marmessors: Lluís, Anton, Baltasar, Josep i Ignasi Bru i Canta; Josepa Bru i Copons, muller de Lluís; Maria Dusai i Bru, vídua filla; Rafael Cortada, casat amb Josepa Cortada i Bru, filla; Josep Dusai Aragall i Bru, nét. 2.000 misses. Enterrada a Sant Francesc. Dos aniversaris en la vila de Perpinyà. 25 ll. a l'hospital de la Santa Creu, 15 ll. al d'Orfes i Misericòrdia. A Francisco Bru i Canta, la pensió de 53 ll. que el comtat d'Empúries presta a la casa Canta; 2.000 ll. a Baltasar; 1.000 ll. a la néta Maria Bru i Copons. Hereu Lluís.
- Eulàlia Alemany i Bru, 812/19, fol. 75. Vídua de Guerau Alemany, filla de Francisco Bru i Petronila Bru i Granollachs. Germana de Josep Bru i Granollachs. Lluís Bru, nebot.
- Josep Bru, 862, 1r llibre, fol. 122, 5 de maig de 1708. Fill d'Esteve Bru, negociant de Bagà. Un germà és Joan Bru, cavaller; i un altre és Francisco Bru. Entre els marmessors hi ha Ignasi Teixidor; bhp.
- Marmessor de Magí Mercader.
- Teresa Bru i Casanovas, 979, 1r llibre, fol. 1, 03/09/1747. Muller de Josep Caetano Bru i Olzina, de Barcelona. Filla de Josep Casanova i Calderó, de Vilafranca del Penedès. Entre els marmessors hi ha el seu marit i Francisco Bru i Olzina, cunyat.

Relacions

- Magí Mercader.

46. Francesc Calderó Vidal

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Noble (Morales 1983).

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Miquel Calderó, 861/53, fol. 262. Regent de la cancelleria. Avi de Miquel Calderó i Vidal. Del primer matrimoni té Francisco Calderó i Resplans (Magdalena Calderó i Resplans). Aquest últim és rebutjat com a hereu.

47. Pedro Cardona Martí**Dades personals**

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: Cav 1675.

Nob 1699.

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: Entre els marmessors hi ha un mercader i un apotecari.

Relacionat amb els Bassols i els Mascaró.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Pere de Cardona i Martí. cav 1675, nob 1699. Dr. en dos drets (Bru-Fluvià, 1998).
- Un dels advocats del Braç Militar que votà a favor de l'acceptació del testament de Carles II (Castellví, 1997, vol I, p. 275).
- Va ser objecte d'un poema burlesc de Bonaventura de Gualbes: "quant la ignorancia li abona/son rústic modo de obrar/puix a tots a fet constar/ser molt fluixa sa mullera" (Brown, 1995, p. 97).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).

Testament

Referència: 873/40, s/f

Misses marit: 500

Dots marit: Pocs diners

Data: 06/03/1726

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Pere Cardona, ciutadà de Manresa, i Agnès Cardona i Martí.
- Muller: Isabel Cardona i Vidal.

Marmessors

- Isabel Cardona i Vidal.
- Francisco Cardona i Vidal, fill.
- Maria Cardona i Alòs, nora.
- Ignàsia Riera i Cardona, filla.
- Francisco Riera i Martí, gendre, chb.
- Dr. Benet Mas i Enveja casat amb Teresa Mas i Mascaró, Dr. en drets.
- Francisco Bassols, casat amb Gertrudis Bassols i Rafart, mercader.
- Dr. Josep Alòs i Ferrer, chb, en la Batllia General.
- Dr. Josep Güell i Soler, jutge de Cort.
- Joan Davi, apotecari de Manresa.
- Mare M. Agnès de l'Encarnació, convent de Vilafranca del Penedès.

Comentaris testament

- La data del testament és la que es va publicar, no quan es va fer.
- Enterrat a Nostra Senyora del Carme.
- Del dot que va rebre de la muller, una petita part la gastà per arreglar la casa que té a Manresa.
- Muller usufructuària.
- Té una obra pia que consisteix en: pensió de 3 ll. i 15 s., censal de 100 ll. i pensió de 5 ll., censal de 4 ll. i 13 s.

Altres informacions**Relacions**

- Josep Alòs; Francisco Bassols i els Mascaró.

48. Francesc Cardona Vidal**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honrat de Barcelona.**Evolució estamental:** El pare era chb.**Filiació política:** Reialista.**Relació comercial:** - Braç Militar Conferència Doctor Immigrant**Biografia**

- Nob, Dr. en dret. Fill de Pere Cardona, chb 1643, cav 1675, nob 1699 (Morales, 1983, vol. I, p. 180).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- Va ser un dels setze administradors de Barcelona el 1714 (Mercader, 1968, p. 348).

Testament**Referència:** 875, 2n llibre, fol. 249**Misses marit:** 500**Dots marit:** Pocs diners**Data:** 04/07/1739**Misses muller:** 500**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Pedro Cardona i Martí, noble, i d'Isabel Cardona i Vidal.
- Muller: Maria Anna Cardona i Alòs.

Marmessors

- M. Ignàsia Pallejà i Riera, neboda, filla d'Ignàsia Riera i Cardona, germana, casada amb Cayetano Pallejà.
- Joan Alòs i Rius, hereu de la casa Alòs.
- Josep Francisco Alòs i Rius.
- Francisco Alòs i Rius, paborde, nebot.
- Josep Bertran de la Campa.
- Carlos Granet, prevere.

Comentaris testament

- Des de març de 1715 ha estat receptor de la Batllia General (Reial Patrimoni) "Des del any 1696 fins lo any 1722 (excepte des del any 1705 fins lo any 1714 en que mos bens foren confiscats per lo sr. Emperador", va ser procurador del marquès de Castellodorsius.
- El dot del seu matrimoni fou de 2.000 ll. Té diversos censals a Manresa. També hi funda una obra Pia, té el càrrec de depositari de l'Església de Betlem.

- A una criada li dóna dos matalassos, quatre llençols i estovalles.
- 60 ll. per l'hospital de la Santa Creu i 10 ll. al de la Misericòrdia.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Maria Anna Cardona i Alòs, 875, 2n llibre, fol 142, 7/11/1737. Muller de Francesc Cardona, filla de Joan Alòs, Dr. en medicina i de M. Anna Alòs i Ferrer, germana de Josep Alòs. Muller de Francisco Cardona i Vidal, filla de Joan Alòs, Dr. en medicina i de Magdalena Alòs i Ferrer, cònjuges difunts. Marmessors: el marit; M. Gràcia Alòs i Rius, cunyada i vídua de Josepa Alòs i Ferrer, germà; Joan Alòs i Rius; Manel Alòs i Rius, arxipreste; Anton Alòs i Rius, coronel; Francisco Alòs i Rius, paborde; Miquel Alòs i Rius (tots ells són nebots); M. Ignàsia Pallejà i Riera, muller de Cayetano Pallejà, neboda. Enterrada al vas de la casa Cardona, convent del Carme, 500 misses de caritat, 100 ll. per ajuda de costa pel retaule de Sant Ignasi de Loiola, 12 ll. de cera anuals, tres aniversaris. 2 doblers d'or per un benefici, 50 ll. a una criada.
- Honorat Pallejà, 861, 2n llibre, fol. 57. 16/06/1719. Pare del marit de la seva germana.

Relacions

- Josep Alòs.

49. Josep Carreras Talavera

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: 1697 chb.
1700 cav.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Vinculat a l'impost de la Nova Ampra el 1702 (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 426).

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1697 (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1708 (MNA).
- Va ser conseller militar del Braç Militar l'any 1708 (Martí, 2005, p. 51).
- Va tenir relació amb la Real Academia de las Buenas Letras i escrigué alguna peça burlesca (Comas, 2000, p. 126).

Testament

Referència: 781/79, fol. 179

Misses marit: 500

Dots marit: Pocs diners

Data: 29/07/1708

Misses muller: 800

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Josep Carrera i Bertran, chb, i M. Raimunda Carreras i Talavera.
- Muller: Lluïsa Carreras Gachapai i Reart.

Marmessors

- Lluïsa Carreras.
- M. Raimunda Carreras i Talavera, mare.
- Joan Gachapai i Veron, sogre.
- Pau Carrera, monjo, reial Monestir de Montserrat, oncle.
- Jeroni Talavera, prior.
- Lluís Claresvalls i Miquel, casat amb Caterina Claresvalls Gachapai i Reart.

Comentaris testament

- Monestir dels carmelites descalços.
- 5 ll. per a l'hospital de la Santa Creu, Caritat i Misericòrdia, també 5 ll. per a la Confraria del Carme.
- Muller usufructuària.
- Sobre els dots i l'legítimes als fill/es en el moment de la seva mort diu que es donin segons "las forças de ma heretat".

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Joan Francesc de Maresc cita com a marmessor Maria Carreras i Talavera, muller de Miquel Carreras i Bertran, 873/40, s/f.
- Relació amb Josep Vertamon i Fizes, 901, 1r llibre, fol. 105. Josep Vertamon està casat amb una filla seva, Lluïsa.
- Raimunda Carreras i Talavera. 904, 1r llibre, fol. 19, 18/04/1731. És la seva mare. Filla de Joan Jeroni Talavera, chb, i de Magdalena Talavera Rossell. Entre els marmessors hi ha Jeroni, fill i prior de l'església de Colell, i Lluïsa Carreras Gachapai, nora, vídua de Josep Vertamon. 500 misses. La néta hereta 1.000 ll.
- Lluïsa Carreras i Gachapai, 960, fol. 124, 06/12/1745. Muller de Josep Carreras. Filla de Joan Gachapai i de Lluïsa Gachapai i Reart. Entre els marmessors hi ha: Josep Vertamon, casat amb M. Lluïsa Vertamon i Carreras, gendre i filla. 800 misses. Enterrada als pares descalços. Dóna 100 ll. anuals a una filla, Antònia, que viurà amb els Vertamon. Té un censal de 5.000 ll. una part del qual correspon a la filla.

Relacions

- Josep Vertamon, Joan Francesc Maresc; Lluís Claresvalls.

50. Pedro Cartellà Desbac**Dades personals****Categoria social:** Noble.**Evolució estamental:** 1702 M. de Cartellà.**Filiació política:** Reialista.**Relació comercial:** -**Braç Militar****Conferència****Doctor****Immigrant****Biografia**

- Nob. M. de Cartellà 1702 (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser oïdor militar de la Diputació el 1683 (DD. AA. 2003, vol. II, p. 284).
- Va ser protector del Braç Militar el 1695 i clavari el 1693, conseller noble el 1687 (Martí, 2005, p. 51).
- Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. S'absentà de Catalunya amb l'arribada de Carles III, l'arxiduc (Castellví, 1997, vol. I, pp. 374 i 620).
- Felip V li donà el títol de marquès de Cartellà (Castellví, 1997, vol. I, p. 375).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- Partidari de la submissió a la Junta de Braços de 1713 (Albertí, 1964, p. 130).
- Va ser membre del primer Ajuntament borbònic de 1718, defensà els interessos reials a les Corts de 1702, la seva casa fou assaltada el 1705, es refugià a la vila de Pons (Mercader, 1968, p. 359).

Testament**Referència:** 861/54, n.º 31**Misses marit:** -**Dots marit:** 1.000 ll. fill
1.000 ll. fill**Data:** 07/07/1729**Misses muller:** -**Dots muller:**

Familiars directes

- Fill de Lluís Cartellà i Desbac i Gertrudis Cartellà Ahomes i Desbac.
- Muller: Emmanuela de Cartellà i Oms.

Marmessors

- Emmanuela de Cartellà i Oms, muller.
- Ignasi Cartellà i Oms (fill) casat amb Maria Cartellà i Sacirera i Cruïlles.
- Benet Cartellà i Desbac, canonge de Berga, germà.
- Maria Descatllar i Desbac, marquesa de Besora, germana.
- Teresa Cartellà i Desbac, germana.
- Joan Sentmenat i Oms, gendre, casat amb M. Anna Sentmenat i Cartellà, filla.
- Josep, Francisca i Pedro Cartellà i Oms, fills i filles.

Comentaris testament

- Vol ser enterrat "en la església parroquial ahont se me esdevindra morir per via de repost".
- Respecte a les misses diu que "no dispo eo non dexo per rahó de considerar ma casa ab los ahogos grans".
- 15 ll. a l'hospital del Pi.
- Muller usufructuària.
- 1.000 ll. a Josep, fill.
- 1.000 ll. a Pedro, fill.
- Que l'hereu compleixi amb les obligacions que té amb la Companyia de Jesús de Girona que el seu pare va contraure. Que pagui les misses que falten per la seva mare.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Benet Desbac i Cartellà, 960, fol. 159, 03/06/1752, prevere, canonge de Barcelona, fill de Lluís Desbac i Cartellà. És el seu germà.

Relacions

- Joan de Sentmenat i Narcís Descatllar.

51. Josep Galceran Cartellà Sabastida-Àrdena i de Cartellà _____**Dades personals****Categoria social:** Noble.**Evolució estamental:** 1707 M. de Cartellà.**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** Membre de la Junta de Comerç el 1692.

Llogava al Consell de Cent cases per al tall de la carn.

 Braç Militar Conferència Doctor Immigrant**Biografia**

- B. d'Albi, Falgons i Granollers de Rocacorba (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser conseller en cap durant el setge de 1697 (García Espuche, 2004, p. 181).
- Va formar part de la Junta de Comerç de 1692 i va ser virrei de Mallorca 1698-1701. El 1707 Carles III, l'arxiduc, li concedí el títol de marquès de Cartellà. El seu fill es casà amb la filla del borbònic marquès de Llupià (Molas, 2003, p. 150).
- El seu germà, Oleguer Cartellà Sabastida, va ser patge de Carles III, l'arxiduc, i capità a Hongria (León, 1993, p. 188).

- Membre de la comissió dels vint-i-set encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base de les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997, vol. III. p. 681).
- Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1682 (MNA).
- Va ser protector del Braç Militar el 1708, conseller noble el 1685, síndic el 1682 (Martí, 2005, p. 51).
- Llogava al Consell de Cent cases per al tall de la carn (LLDCC, 1B, II, 213 fol. 112v).

Testament

Referència: 861/54, n.º 14

Misses marit: 1.000

Dots marit: -

Data: 24/07/1713

Misses muller: 1.000

Dots muller: 100 ll. filla

Familiars directes

- Fill de Francesc Sabastida d'Àrdena i Cartellà i Maria Sabastida i Cartellà, baronessa de Falgons, que en segones núpcies fou muller de Josep Armengol.
- Muller: Ignàsia Cartellà i Fons.

Marmessors

- Ignàsia Cartellà i Fons, muller.
- Francesc Galceran Cartellà Sabastida i Fons, fill.
- Francesc Areny i de Queralt, baró de Canet i Marianna d'Areny i Cartellà, nebot i filla seva.
- Marianna d'Armengol, religiosa i germana.

Comentaris testament

- El seu nom complet és Josep Galceran de Cartellà Sabastida Ardena Erill Cardona, Fons i Deyla, marquès de Cartellà, baró d'Albi.
- La seva muller fa testament el mateix dia, amb els mateixos marmessors però amb un notari diferent.
- 75 ll. anuals a tres filles monges, Ignàsia, Maria i Eulàlia, no professes.
- 100 ll. anuals a una altra filla monja, Teresa de San José.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Jacinto Sagrera i Xifre, 900/24, fol. 266. Menciona com a marmessors Josep Galceran Sabastida.
- Ignàsia de Cartellà i Fons, 861/54, n.º 29, 24/06/1736. Demana 1.000 misses. Hereu és el mateix.
- Petronila Cartellà Sabastida i Llupià, 911, 1r llibre, fol. 56, 30/02/1736. Muller del seu germà Francisco. Filla de Carlos Llupià i Vilanova i d'Emmanuela Llupià i Roger. Entre els marmessors hi ha la seva filla Emmanuela, casada amb Miquel Clariana i Meca, gendre. 2.000 mises i 6.000 ll. per a una filla.
- Francisco Galceran Àrdena i Darnius, òlim Cartellà. El seu fill. 911, 3r llibre, fol. 36.

Relacions

- Jacinto Sagrera i Xifré; Francisco Sabastida i els Llupià.

52. Ivo Cassanyes

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Era canonge de Vic.

53. Josep Català Bertran

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: Chb.

Nob, però no se sap quan, després de 1700.

Fill de mercader.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: - El seu pare és mercader.

Té diversos censals amb Francisco Mora i Cata a 50 ll.

També té una "botiga de las mias casas sit en lo carrer del carne" fol. 156.

La seva muller és filla d'un pagès.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1642. Fill de Francesc Catà, mercader, Sr. de vassalls (Morales, 1983).
- El testament diu que és chb, Sr. de la baronia de Jafrà.
- Té alguns conflictes per l'exercici del seu càrrec com a regidor de comptes de la Diputació. El conflicte és amb Francesc Marí i Ginovés, que el succeeix en el càrrec com a regent de comptes. Josep pretèn quedar-se el vestuari que se li donà amb motiu de la vinguda de la reina i també per la vinguda del rei (vegeu el testament).

Testament

Referència: 806/45, fol. 154

Misses marit: 500

Dots marit: Pocs diners

Data: 22/05/1703

Misses muller: 300

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francisco Catà i Franquet, mercader; i Mònica Catà i Bertran.
- Muller: Mariàngela Catà i Roig.

Marmessors

- Pere Roig i Morell, sagristà i canonge de Barcelona.
- Baltasar Aguspí, prevere i prior de Sant Jaume de la Farfanya.
- Gismundo de Bofill, chb.
- Josep Melic, chb.
- Joan Martí, chb, casat amb María Martí i Catà, filla i gendre.
- Josep Mora, donzell, casat amb Francisca Mora i Catà, filla i gendre.
- Teresa Costa i Vinyola, vídua d'Ignasi Costa i Vinyola.

Comentaris testament

- Té dos testaments, un de 1690 i un altre de 1703.
- Enterrat a Sant Agustí.
- 5 ll. per a les obres de la sagristia de Sant Just.
- 10 ll. per a l'hospital de la Misericòrdia.
- 10 ll. per a l'hospital de la Santa Creu.
- "Tot aquell credit de 3.146 ll. 11 sous i 6 diners, que són part dels diners a què foren condemnats los administradors de dit Hospital al 1667".
- 5 ll. a tots los criats i criades que "que lo die de mon obit se trobaran al servei de ma casa".
- Lluïsa Llopis, vídua, 5 ll. tots els anys. Viu a la botiga.
- Té moltes propietats i la seva muller li demana que no la faci usufructuària perquè es veu incapaç de gestionar tot el patrimoni. A la muller li dóna 200 ll. anuals.
- A Francisca li dóna: Mas Subià (Girona) amb totes les propietats i la Torre Armansa "ab sas terras, honors i possessions". També 2 matalassos, 4 coixins i 6 cadires.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Domingo Mora, 806/45, fol. 76. La seva filla Maria és la muller de Josep, fill de Josep Catà.
- M. Àngela Catà i Roig, vídua de Josep Catà i Bertran, 781/79, fol. 93, 11/04/1705. Diu que el seu marit és chb. Filla de Pere Roig, pagès de la vila de Prades (Tarragona) i Magdalena Roig. Marmessors: Pere Roig Morell, Dr. en drets, canonge de Barcelona, germà; Francisco Bataller, prior, Miquel Teixidor, provincial dels carmelites descalços; Josep Bogonyà, lector. Enterrada a Barcelona, però si mor a Terrassa aleshores en aquesta vila; 300 misses. Al germà li dóna la casa i peces de terra que li donà el seu primer marit Francisco Bogonyà com a dot; a Josep Bogonyà dos matalassos, 25 ll. a una cunyada; Hereu: Jesucrist.
- Francisca Mora i Catà, 875, 3r llibre, fol. 90. La seva filla, muller de Josep Mora i Cirera. 1.000 misses.

Relacions

- Domingo i Josep Mora i Ignasi Costa.

54. Joan Català Renau

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1707 chb.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Relació amb els Sadurní, els Mora Salellas i els Dalmases.

Entre els marmessors hi ha tres corredors d'orella.

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Chb 1707 (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser soci de Pau Dalmases (Lobato, 1995, p. 21).
- Vinculat amb el món comercial (Oliva, 2001, p. 176).
- Capità de la 2a companyia (teixidors de lli) del 5è batalló de la coronela (Albertí, 1964, p. 436).
- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.

Testament

Referència: 899,1r llibre, fol. 163   **Misses marit:** 2.000

Dots marit: -

Data: 30/06/1732

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Joan Catà i Paula Catà Renau.

Marmessors

- Anton Catà i Renau, germà, ciutadà, casat amb M. Catà i Sadurní.
- Francisco Alemany i Magarola, corredor d'orella.
- Jaume Ferrussola, corredor d'orella.
- Francisco Gualba, corredor d'orella.

Comentaris testament

- Enterrat a Santa Maria del Mar. Les misses indicades més dotze misses anuals.
- 15 ll. a l'hospital de la Santa Creu.
- 10 ll. a l'hospital de la Misericòrdia.
- 10 ll. al convent de Mares Caputxines.

- 10 ll. al convent de Mares Mínimes.
- 20 ll. M. Armengol i Ribalaira, muller d'un pagès.
- 25 ll. per a la filla de M. Armengol per matrimoni.
- 15 ll. per a Maria Nubió, muller d'un pagès de Sants.
- 50 ll. per a Sagimon Cassanyas, xocolater.
- 12 ll. per a Francisco Baus, criat.
- 25 ll. per a Pere Vendrell, criat.
- 50 ll. per a Anton Roca, "mon fillol legítim i natural de Miquel Roca, sastre".

Altres informacions

Testaments relacionats

- Relació amb Francisco Sadurní, fill de Jeroni. La seva germana Caterina és la muller del germà de Joan, 906, 1r llibre, fol. 16.
- Ramon Catà i Sadurní, 961, fol. 81, 16/10/1749. Fill d'Anton Catà i Renau i de Maria Catà i Sadurní.

Relacions

- Jeroni Sadurní; Domingo Mora Salellas i els Dalmases.

55. Lluís Claresvalls de Miquel

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: El seu avi era mercader.
El seu pare havia estat chb, cav i nob.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Nét d'un mercader.
Oliva el relaciona amb el grup de famílies mercantils (Oliva, 2001, p. 185).

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob, Sr. Llorac (Bru-Fluvià, 1998).
- Oïdor militar el 1707 (Sans, 1982, p. 118).
- Capità de la 6a companyia (barreters i passamaners) del 3r batalló de la coronela el 1714. Oliva el relaciona amb el grup de famílies mercantils (Oliva, 2001, p. 185).
- El seu germà Jeroni morí l'Onze de Setembre (Albertí, 1964, p. 435).
- Fill de Joan de Claresvalls i Lluçia.
- Estan íntimament relacionats amb els Claresvalls, jutges de la Reial Audiència. El seu oncle era Bonaventura de Tristany. Vegeu Martínez Rodríguez, 2005, pp. 156 i ss. i també p. 222.
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 70 ll. (Bruguera, 1871, p. 387).
- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: 500 ll. filla

Familiars directes

- Fill de Joan Claresvalls i Lluçia i Teresa Miquel Batlla.
- Muller: Caterina Claresvalls i Gachapai.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Teresa Miquel Batlla i Tormo, 887/15, s/f. La mare. Marmessors: Joan i Lluís Claresvalls, Joan Asprer, Jeroni Ferrer, Francisco Planas.
- Clara Claresvalls, 909/27. vol. II. fol. 83, muller de Jeroni Claresvalls. Marmessors: Lluís Claresvalls i Ignasi Sans i Miquel, cosí.
- Caterina de Claresvalls, 861, 3r llibre, fol. 101. 24/02/1714. Muller de Lluís Claresvalls i Miquel. Filla de Lluïsa Reart i de Jeroni Gachapai i Vera, pagador de Reial Exèrcit de Catalunya. Entre els marmessors Bonaventura de Tristany Bofill i Benac, casat amb Agraïda de Tristany i Claresvalls, Jeroni de Gachapai, espòs; Emerenciana Claresvalls i Miquel, vídua de Joan Claresvalls i Lluïa, sogra; Lluïsa de Carreras i Gachapai, germana, Jeroni Claresvalls i Miquel, cunyat. Lloc i misses que es vulguin. Dóna 500 ll. a una filla casada, filla d'un primer matrimoni amb Miquel Pallarés, a més del dot que ja va rebre. Hereu és el marit.

Relacions

- Ignasi Sans i Miquel i Bonaventura Tristany.

56. Joan Claresvalls Lluïa

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1666 chb.

1671 cav.

1680 nob.

Fill de mercader.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Fill d'un mercader, Lluís de Claresvalls.

Entre els marmessors també hi ha Esteve Mascaró.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1666; cav 1671, nob 1680 (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser conseller en cap durant uns mesos, el 1706, en substitució de Francesc Nicolau de Sant Joan. Pare de Lluís i Jeroni Claresvall i Miquel, dos austriacistes destacats (DD. AA., 2003, vol. II, p. 316).
- Joan de Claresvalls i Lluïa. És baró de Llorac. Vegeu testament.
- Estan íntimament relacionats amb els Claresvalls, jutges de la Reial Audiència. Una germana seva casada amb Bonaventura de Tristany. Vegeu Martínez Rodríguez, 2005, pp. 156 i ss. i també p. 222.
- Va ser cònsol militar de la Lotja el 1701 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).
- Fill d'un mercader (vegeu testament).

Testament

Referència: 861, 1r llibre, fol. 121

Misses marit: 400

Dots marit: 1.500 ll. fill

Data: 24/09/1712

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Lluís Claresvalls, mercader, i Agraïda Claresvalls i Lluçia.
- Muller: Emerenciana Claresvalls i Miquel.
- Fills: Lluís i Jeroni.

Marmessors

- Emerenciana Claresvalls i Miquel.
- Lluís i Jeroni Claresvalls i Miquel, fills.
- Josep Claresvalls i Lluçia, prior, germà.
- Caterina de Claresvalls i Gachapai, nora.
- Bonaventura Tristany, cavaller i cunyat.
- Francisco Miquel i Descatllar, cunyat.
- Esteve Mascaró.

Comentaris testament

- Enterrat a l'església de Sant Francesc.
- A una criada 15 ll. L'escreix per Jeroni és de 1.500 ll.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Marianna Batlla i Tormo, 887/15, s/f. El cita com a marmessor.
- Teresa Miquel, Batlla i Tormo, 887/15, s/f. La seva esposa. Marmessors: Joan i Lluís Claresvalls, Joan Asprer, Jeroni Ferrer, Francisco Planas.

Relacions**57. Josep Clariana Gualbes****Dades personals****Categoria social:** Noble.**Evolució estamental:** 1693, C. Múnter.**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** - **Braç Militar** **Conferència** **Doctor** **Immigrant****Biografia**

- Nob. C. Múnter, sr. de Sant Julià de Bellpuig, Alta-riba i Plegamans (Bru-Fluvià, 1998).
- El seu germà Antoni Clariana Gualbes comandava un regiment de cavalleria el 1708 (Albertí, 1964, p. 77).
- El seu pare Miquel i el seu germà Antoni van ser dels refugiats a Montserrat que van passar al camp de Barcelona per reunir-se amb Carles III, l'arxiduc. El seu pare era membre de la "Junta de nobleza" organitzada el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona. Va ser nomenat ajudant general i majordom el 6 d'abril de 1706 (Castellví, 1997, vol. I, pp. 618, 619, i vol. II, pp. 236 i 240).
- Velascó l'expulsà de Barceola durant el setge de 1705 perquè el considerava desafecte a Felip V (Porta, 1984, p. 424).
- El seu pare va ser conseller noble del Braç Militar el 1692 (Martí, 2005, p. 51).

Testament**Referència:** 880, 1r llibre, fol. 153**Misses marit:** 1.000**Dots marit:** 15.000 ll. filla**Data:** 08/05/1738**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Miquel Clariana Àrdena i Seva i de M. Teresa Clariana Gualbes.
- Muller: Francisca Clariana Meca.
- Fills: Josep Clariana Meca.

Marmessors

- Francisca Clariana Meca.
- Salvador Clariana Gualbes, canonge, germà.
- Antoni Clariana Gualbes, germà.
- Anton Meca i Cardona, casat amb M. Meca i Sanglada, marquesos de Ciutadilla, cunyats.
- Gertrudis Meca i Cardona, cunyada.
- Josep Clariana i Meca, fill.

Comentaris testament

- Enterrat al convent de Santa Eulàlia dels pares caputxins de Sarrià.
- 22 ll. i 8 s. a l'hospital de Santa Creu.
- 11 ll. i 4 s. a l'hospital de Misericòrdia.
- 5 ll. i 12 s. als Infants Orfes.
- Un dot de 15.000 ll. a la filla Francisca Clariana.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- M. Teresa de Clariana i Gualbes, 871, 1r llibre, fol. 229, 06/05/1724. Vídua de Miquel Clariana Àrdena i Seva, mare de Josep Clariana. filla de Joaquim Gualbes i de Leonor Gualbes i Sentmenat. Entre els marmessors Joan Sentmenat, Antònia de Magarola, Josepa Palau i Magarola. Els fills són Josep i Antoni de Magarola i Sentmenat. 2.000 misses i a Anton li dóna 5.000 ll.
- Miquel Clariana Meca. 880, 1r llibre, fol. 168, 24/08/1737. Fill de Josep Clariana i Gualbes. Casat amb Emmanuela Cartellà Sabastida. Entre els marmessors Francisco Cartellà i Sabastida.
- És marmessor del comte de Sentmenat.
- Relació amb els Soler Peguera 911, 1r llibre, fol. 186, Anna Gualbes i Sentmenat, germana de la seva mare, muller de Lluís Soler i Peguera.
- Maria Clariana de Montaner, 937, 1r llibre, fol. 27. Muller de Josep Clariana Meca. filla de Francisco Amat i Montaner.
- Josep Clariana Meca, 937, fol. 62, 09/01/1743. És el seu fill. Entre els marmessors Francisco Amat i Montaner, marquès de Reguer, Anton Meca i Cardona, marquès de Ciutadilla. 2.000 misses.
- Relació amb Feliciano Sayol i Quarteroni. III.22, fol. 51. Josep és marmessor.

Relacions

- Joan Sentmenat; Pere Torrelles; Josep Magarola; els Gualbes i els Soler Peguera.

58. Ramon Claver Foraster**Dades personals****Categoria social:** Cavaller.**Evolució estamental:** Nob.

El seu pare era cavaller.

Filiació política: Reialista.**Relació comercial:** Té relació amb Pere Planes, sastre, amb qui "havem tingut molts tractes i contracte". Braç Militar Conferència Doctor Immigrant**Biografia**

- Nob, Dr. en dret. Fill de José Claver, Dr. en dret, oïdor de la Reial Audiència. Cav 1697, nob 1698 (Morales, 1983, vol. I, p. 198).
- El seu pare va ser un dels jutges de la Reial Audiència que defensà l'acceptació del testament de Carles II. També s'oposà a la protesta per la modificació del testament de Carles II (Castellví, 1997, vol. I, pp. 273 i 381) i a les terres tarragonines va fer campanya a favor de Felip V durant la tardor de 1705 (Porta, 1984, p. 510).

- Sobre el seu pare vegeu Martínez Rodríguez, 2005, p. 222.
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).

Testament

Referència: 897/24, s/f   **Misses marit:** "apareixerà"   **Dots marit:** 2.000 ll. muller
Data: 04/06/1710   **Misses muller:** -   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Josep Claver, Dr. en dos drets, "en Tarragona vivint", i Vicenta Claver i Foraster.
- Muller: M. Claver i Many.
- Fills: Josep, Marianna i Ignàsia.

Marmessors

- Josep Claver, pare.
- M. Claver i Many, muller.
- Anton Salvador, Dr. en dos drets.

Comentaris testament

- Enterrat a Sant Josep a Barcelona.
- Té amb ell Ramon, fill de pares desconeguts, al qual deixa 300 ll.
- A la muller usufructuària i 2.000 ll.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Vicenta Claver. La mare. 811/101, fol. 115.

59. Josep Codina Costa

Dades personals

Categoria social: Noble.   **Evolució estamental:** -
Filiació política: Constitucionalista.   **Relació comercial:** -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob (Bru-Fluvià 1998).
- Capità de la 8a Companyia del VI batalló. Morí l'11 de setembre de 1714. Béns confiscats (Albertí, 1964, p. 437).
- Fill de Ramon Codina Farreres.

Testament

Referència: -   **Misses marit:** -   **Dots marit:** -
Data: -   **Misses muller:** -   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Ramon Codina Farreres i Gertrudis Codina Costa.

Altres informacions

Relacions

- Josep Costa; Joan Francesc Maresc.

60. Ramon Codina Farreres

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob 1647 (Bru-Fluvià, 1998).
- Secretari i escrivà de la Diputació, llevà l'acta del Tribunal de Contrafacions el 1702 (Sans 1982, p. 114).
- El seu avi havia assolit la noblesa el 1599. Procedia d'una família que havia assolit la chb el 1556 (Morales, 1983, vol. I, p. 198).
- Fou el secretari i l'escrivà de la Diputació fins l'11 de setembre de 1714. Aquell dia, es presentà, juntament amb el diputat i l'oïdor reial, al Pla de Palau per animar la lluita i també hi participà (Albertí, 1964, p. 352).
- Vinculat a l'impost de la Nova Ampra. Al març de 1710 la seva dona cobrava diners de la Diputació per les pèrdues que li havia provocat la supressió del dret de la Nova Ampra (LLDDP, N-272, fol. 351).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 403 ll. (Bruguera, 1871, p. 388).
- Va ser conseller en cap el 1709 i conseller tercer el 1693 (MNA).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: 50

Dots muller: 3.000 ll. filla

Familiars directes

- Muller: Gertrudis Codina i Costa, germana de Josep Costa, Dr. en drets.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Joan Francesc de Maresc el cita com a marmessor; 873/40, s/f. Casat amb Gertrudis de Codina i Costa, germana de la muller de Joan Francesc.
- Gertrudis de Codina i Costa. 875 1r llibre, fol. 159, 18/04/1715. És la seva muller. Filla de Carlos Costa, Dr. en drets, chb. Entre els marmessors hi ha el marit, M. Àngela de Maresc i Costa, germana i vídua de Joan Francisco Maresc, cavaller, Josep i Francisca, fills; Felip Botinyà i Modolell, Dr. en dos drets, Joan de Roquer i Codina, Josep Costa, chb, Dr. en dos drets, casat amb Emmanuela Costa i Romeu. Dóna 3.000 ll. a la filla Francisca com a dot. Demana 50 misses "i en cas reconegat esser curt lo número de misses, tingan facultat de augmentarlo segons las possibilitats de mos bens i las obligacions que Nostre Senyor me ha encomanat". Al marit la meitat de la seva herència i usufructuari. Hereu: Josep Codina i Costa.
- Josep Costa Puig. 875, 1r llibre, fol. 275, 01/06/1724. Relació amb Anton Solà, Ramon Codina Farreres, Àngela Maresc, Joan Fàbrega, Fèlix Vadell, Josep Bernal, Josep Pahisa, Anton Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Montfar (prevere) i Teresa Sant Joan.

Relacions

- Joan Francesc Maresc; Josep Costa i Felip Botinyà.

61. Joan Copons Carrera

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Martín Sabater Sanz de Latras, 861/53, fol. 206, casat amb Teresa Copons. Joan és cunyat seu, però no sabem si és aquest o el Bollidor.

Relacions

- Martín Sabater.

62. Plàcid Copons Esquerer

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Cav. Dr. en dret, oïdor de la Reial Audiència. Fill de Jacinto Copons i Gay, Sr. de Malmercat. Nét d'Onofre Copons i Vilaplana (Morales, 1983).
- Advocat de les Corts, desinsaculat el 1705. Amb Carles III fou reinsaculat en el Consell de Cent. En 1705 era magistrat. En 1709 enviat a Urgell i Segarra. En 1710 preparà les milícies de Vic i participà en la repressió d'una insurrecció borbònica en aquell indret (Martínez Rodríguez, 1999).
- Castellví el cita com un dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i els privilegis el 1701. Va ser cridat per Felip V per la seva oposició a la modificació del testament de Carles II. Nomenat Jutge de la Reial Audiència per Carles III. Va ser un dels encarregats d'ajudar Milord Argyll en la retirada de les tropes angleses (Castellví, 1997, vol. I, pp. 277, 381, 625, i vol. p. 459).
- El seu germà Manuel Copons i Esquerer, cambrer del monestir de Sant Esteve de Banyoles, va ser diputat eclesiàstic el 1707 (DD. AA., 2003, vol. II, p. 316).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 345 ll. (Bruguera, 1871, p. 387).

63. Agustí Copons de Bollidor Copons de Berardo

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: M. de Moja.

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Pertany a la branca Grimau. Nob. 2n M. de Moja (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill de Ramon Copons i Grimau, 1r M. de Moja. Gentilhome de cambra de Felip V el 1702. Lluità a favor seu a Itàlia (Martínez Rodríguez, 1999).
- Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. S'absentà de Catalunya amb l'arribada de Carles III, l'arxiduc. Felip V li donà un sou, passat 1705, de 800 ducats (Castellví, 1997, vol. I, pp. 374, 620, i vol. II, p. 232).
- S'exilià el 1705 i tornà el 1714 (Molas, 2003, p. 145).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- Va ser membre fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 11).
- Va ser membre del primer Ajuntament borbònic de 1718 (Mercader, 1968, p. 359).

Testament**Referència:** 861/54, n.º 32**Misses marit:** "apareixerà"**Dots marit:** -**Data:** 16/10/1724**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Ramon Copons i Grimau, marquès de Moja de la Torre, i d'Anna Copons.
- Muller: Gaietana Copons, Oms i Santa Pau, Desbosc i Sant Vicens.

Marmessors

- Gaietana Copons, Oms i Santa Pau, Desbosc i Sant Vicens.
- Pedro Copons, ardiaca, canonge de Barcelona i inquisidor apostòlic, germà.
- Francisco, paborde de Berga i Antonio, canonge de Barcelona, germans.
- Francisca de la Sierra Copons, baronessa de la Tossa, muller de Francisco Sierra, germana.
- Maria Copons, religiosa de las Puellas, germana.
- Francisca Xammar i Copons; Ramon Xammar i Copons, casat amb Cayetana Xammar i Pinós; Domingo Vicens Xammar i Copons.
- Josep Bru i Copons; Ramon Bru i Copons; Joan Copons i Grimau.
- Salvador Tamarit, marit de Cayetana Tamarit i Xammar.
- Ramon Sabater i Copons, marquès de Benavent.
- Francisco Vega i Copons; Anton Vega i Copons; Ana Vega Meca, vídua de Manel Meca.

Comentaris testament

- Enterrat a l'Església de Gironella.
- 10 ll. per a l'hospital de la Misericòrdia, de la Santa Creu, i Infants Orfes.
- 500 ll. per a Emmanuel d'Agulló. La muller és usufructuària.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Lluís Bru i Canta, 861/53, fol. 283. Agustí és marmessor seu.
- Martín Sabater Sanz de Latras, 861/53, fol. 206, casat amb Teresa Copons. Agustí i Pere Copons són els seus nebots i marmessors.
- Cayetano Copons i Oms de Santa Pau, 911, 2n llibre, fol. 47, 21/04/1753. Fill d'Agustí Copons i Copons. Casat amb Cayetana Xammar.
- Anton Copons i Copons, 984, fol. 7, 27/08/1751. Canonge de Barcelona. Fill de Ramon Copons i Grimau i d'Anna Copons i Copons. Entre els marmessors Agustí Copons, marquès de Moja, germà, 1.000 misses. Hereu: Dalmau Copons, Sr: de Bollidor.

Relacions

- Lluís Bru i Canta; Martín Sabater; Francisco Xammar; Salvador Tamarit.

64. Joan Copons de Bolidor Grimau

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: Cav.

1701 nob.

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: Joaquim Grimau militar al servei de Felip IV.

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Cav. Nob el 1701, Sr. Espitlles (Bru-Fluvià, 1998).
- Joan Copons i Grimau s'emportà algunes tapisseries de la casa de Jäger al carrer Bonaire per eixugar els deutes que tenia amb Ramon Copons i Grimau. Gener de 1703 (García Espuche, 2004, p. 314).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- El seu germà Francesc va ser membre del primer Ajuntament borbònic de 1718 (Mercader, 1968, p. 359).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Casat amb una Bru.
- Germans: Dalmau, Francesc, Ramon, Teresa i Josepa.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Lluís Bru i Canta, 861/53, fol. 283. Joan Copons i Grimau és cunyat, casat amb una filla seva. És marmessor.
- Joan Llupià, 861/53, fol. 82. Francisco Copons i Grimau, germà de Joan, casat amb Isabel Gelabert, germana de Marianna Gelabert, casada amb Joan Llupià.
- Martín Sabater Sanz de Latras, 861/53, fol. 206, casat amb Teresa Copons. Joan és el seu cunyat.
- Teresa Sabater i Copons, 861/53, fol. 234, és la seva germana.

Relacions

- Lluís Bru i Canta; Joan Llupià.

65. Jaume Copons de la Manresana Falcó

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1713 C. de Sant Martí.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob. C. Sant Martí 1713, Sr. de Sant Martí de Sesgueioles (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1711 (Martí, 2005, p. 51).
- Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Va ser de les persones convocades per reunir-se amb Carles III, l'arxiduc, el 13 de setembre de 1705. Membre de la comissió dels vint-i-set encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base per les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997, vol. I, pp. 374, 618 i vol. III, p. 681).
- Membre de la trenta-sisena creada per assessorar la Diputació al juliol de 1713 (Albertí, 1964, p. 146) i d'una de les juntes de govern fetes a l'estiu de 1713. Estigué present a la reunió del dia 4 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 300).
- Va estar vigilant el pendó de Santa Eulàlia en la línia de foc l'11 de setembre de 1714 (Martínez Rodríguez, 1999).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 407 ll. (Bruguera, 1871, p. 389).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: - **Misses marit:** - **Dots marit:** -
Data: - **Misses muller:** - **Dots muller:** -

Familiars directes

- Muller: Maria Copons i Aguilar.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Relació amb Feliciano Sayol i Quarteroni. III.22, fol. 51. Joan és marmessor.

66. Joan Copons de la Manresana Falcó**Dades personals**

Categoria social: Noble. **Evolució estamental:** -
Filiació política: Constitucionalista. **Relació comercial:** Vinculat al negoci de la carn.

Braç Militar Conferència Doctor Immigrant

Biografia

- Nob, Sr. de Manresana (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1698 (Martí, 2005, p. 51).
- Es va implicar en la lluita al carrer durant el setge borbònic de 1713, juntament amb Francesc Toda i Gil (Martínez Rodríguez, 1999).
- El seu fill, Salvador Copons i Boixadors, banderer del regiment de Villarroel, va morir el 12 d'agost de 1714 al baluard de santa Clara (Albertí, 1964, p. 420).
- Membre del Braç Militar i d'una de les juntes de govern fetes a l'estiu de 1713. Estigué present a la reunió del dia 4 de setembre (Albertí, 1964, p. 300).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 1.133 ll. (Bruguera, 1871, p. 387).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 875, 2n llibre, fol. 112 **Misses marit:** 300 **Dots marit:** 6.000 ll. fill
5.000 ll. fill
1.000 ll. fill
Data: 04/01/1738 **Misses muller:** - **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Joan Copons i Aimeric, vivia a Manresana, i Teresa Copons i Falcó.
- Muller: Josepa Copons i Boixadors, filla d'Alexandre Boixadors i Crasi (880/23, fol. 73).
- Fills: Francisco Xavier, Josep, Ramon, Ignasi, Salvador i Josepa.

Marmessors

- Francesc Xavier, Josep, Ramon, Ignasi i Salvador Copons i Boixadors. Francesc està casat amb Caterina Ivorra, Josep és absent del Principat, Ramon també i pertany al Sagrat Orde de San Joan de Jerusalem, Ignasi és prevere i canonge de Lleida. Tots són fills seus.
- Vicente Domingo Foxà Boixadors Masdovelles, òlim Xammar, casat amb Josepa Copons, filla.
- Carlos Copons i Boixadors, fill, religiós de Sant Joan.
- Maria Copons i Aguilar, vídua de Jaume Copons i Falcó, germà.
- Ramon Copons i Ivorra, nét.

Comentaris testament

- Enterrat a la parròquia de Sant Jaume de la Manresana.
- 50 ll. per al rector, 30 ll. per al convent de Sant Ramon Nonat, 15 ll. per al perfecte de l'església Betlem, 20 ll. per al seu confessor, 25 ll. per a l'hospital de Misericòrdia i 300 ll. per a una absolta general.
- 6.000 ll. per Josep Copons i Boixador, segon fill. 5.000 ll. per Ramon Copons i Boixadors, tercer fill.
- Ignasi, ja té unes rendes eclesiàstiques suficients, li dóna un Sant Crist de marfil.
- Parla de "trobant-se ma casa ab molts atrassos per ocasió de haver tingut tants anys las haziendas en segrest".
- Salvador avui és governador de Juliers, va ser gentilhome de cambra al servei de l'elector palatí i va tenir una companyia. Li deixa dos quadres.
- Carlos: 200 ll. anuals. Està al servei del rei en galeres. Quan acabi rebrà 1.000 ll.
- A l'hereu li deixa un censal de 6.800 ll. que li fa el marquès de Ciutadilla. Té propietats: una torre a Tiana i una a Gràcia.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Joan Llupia, 861/53, fol. 182. Joan Copons estava casat amb Josepa Boixadors, són marmessors de Joan Llupia.
- Alexandre Boixadors i Crasi, 870/33, fol. 104. Joan és nebot d'Alexandre.
- Ignasi Copons, 984, fol. 50, 06/07/1753. Fill de Joan Copons Falcó i Aimeric. Entre els marmessors hi ha els germans: Francisco, Josep i Carlos. Ramon Copons, baró de Sant Vicens, Vicens Xammar, cunyat, Josep Vilar, prevere de Lleida.
- Relació amb Feliciano Sayol i Quarteroni. III. 22, fol. 51. Joan és marmessor.

Relacions

- Feliciano Sayol; Josep Aguilar; Antoni Boixadors; Anton Erill; Josep Merlés; Joan Ponsic; Josep Masdovelles.

67. Ramon Copons de Llor Vilar**Dades personals****Categoria social:** Cavaller.**Evolució estamental:** Cav.
1683 nob.**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** -**Braç Militar****Conferència****Doctor****Immigrant**

Biografia

- Cav, nob 1683. Sr. de Llor i Tossal (Bru-Fluvià, 1998).
- Josep Copons (el seu fill) va rebre el 1717, ja a l'exili, el títol de marquès (Alcoberro, 2002, vol. II, p. 78).

Testament

Referència: 811/101, fol. 24   **Misses marit:** 500   **Dots marit:** -
Data: 05/01/1701   **Misses muller:** 1.000   **Dots muller:** 4.000 ll. filla

Familiars directes

- Fill de Josep Copons Llor i d'Helena Copons i Vilar.
- Muller: Josepa Copons i Armengol.
- Fills: Josep, Anton, Caterina Copons i Armengol.

Marmessors

- Josepa Copons i Armengol, muller.
- Isabel Copons, subpriora del monestir de les Jonqueres, germana.
- Maria Copons i Boixadors, casada amb Alexandre Boixadors i Crasi, germana i cunyat.
- Alexandre Boixadors, cunyat.
- Antoni Armengol, baró de Rocafort, cunyat,
- Josep Mata i Copons, nebot.
- Carlos Vila i Casamitjana, nebot.

Comentaris testament

- Enterrat a la parròquia de Sant Julià, a Llor (Solsona)
- Josepa, muller, és la usufructuària.
- A Caterina, la filla, 25 ll. anuals, és monja.
- Anna, també vol ser monja.
- Que la muller decideix els dots en cas que les filles no es facin monges segons "lo que li apareixerà".

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Josepa Copons i Armengol, 870/33, fol. 147. Muller. Filla de Josep Armengol i de Maria Armengol Agulló. Marmessors: Josep Anton de Mata i de Copons; Anton Armengol, comte de Montagut, germà i gendre. 1.000 misses caritat. 3 ll. a l'hospital de la Santa Creu, Misericòrdia, Orfes i Llätzer. 4.000 ll. a Maria Copons i Armengol (3.000 ll. del marit i 1.000 ll. seves). Tots els altres béns "que tots consisteixen únicament en cinc mil lliures barcelonines que me reserví en lo heretament universal que fiu a favor de Caterina Copons i Mata filla a mi a dit Ramon comuna (...) muller de Anton Mata i Copons". Hereu: Josep Copons i Mata. També diu que "fas memòria que dec algunas quantitats a algunas personas que van anotadas en un paper firmat".
- Alexandro Boixadors i Crasi, 870/33, fol. 104. És el seu cunyat. La germana de Ramon està casada amb Alexandro.
- Josep Mata i Copons, fill d'una germana seva.

Relacions

- Josep Armengol; Anton Armengol; Josep Mata; Alexandro Boixadors; Carlos Vila.

68. Josep Corbera, òlim Terré, Granollachs

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1711 C. de Terré.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Va ser protector del Braç Militar. Nob (Bru-Fluvià, 1998).
- Diputat militar al trienni, 1692 (Sans, 1982).
- Noble i senyor de Morell. Ministre de la Junta Reial formada per Carles, l'arxiduc, el qual li atorgà el títol de comte de Terré el 1711. Fou un dels desinsaculats dues vegades. Al maig de 1700 va ser desinsaculat perquè no havia acceptat el comte de Corzana com a virrei i el 1704 per la seva actuació dins la Conferència dels Comuns. Assistí a Carles III durant el setge de 1706 i romangué a la ciutat durant el setge de 1713-1714 (DD. AA., 2003, vol. II, p. 291).
- Els Corbera van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105).

Testament

Referència: 818/80, fol. 168

Misses marit: 500

Dots marit: Pocs diners

Data: 11/02/1703

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Josep Terré i Farreras i Magdalena Terré i Granollachs.
- Muller: Anna Terré i Peguera.

Marmessors

- Francisco Benet Sala, bisbe de Barcelona.
- Anna Terré i Peguera, muller.
- Josep Terré i Peguera i Caterina Terré i Tamarit, fill i nora.
- Guerau Peguera i Marianna Peguera i Aimeric, cunyats.
- Anton Granollachs, cosí.
- Salvador Tamarit i Marianna Tamarit i Xammar, cònjuges.
- Pedro Ribes, Granollachs i Boixadors i M. Ribes i Castellbell, cònjuges.
- Josep Vilana i Millàs.
- Josep Agulló.
- Maria Salvador Cervera.

Comentaris testament

- Té quatre criats i una criada.
- El dot del seu matrimoni va ser de 20.700 ll. Amb el dot ha firmat una àpoca.
- A la muller ple usdefruit. Que passi comptes amb Joan Valls i Francisco Bonet, criats. A Beneta, criada, li deixa un parell de mitges d'Anglaterra, fines.
- Té alguns deutes amb Anton Granollachs i també amb altres persones però no en diu els noms. Demana a la muller i al fill que ho paguin.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Antoni de Rubí, 818/79, fol. 236. La seva muller és Isabel Corbera i Santcliment.
- Isabel Corbera, òlim Santcliment, 880/23, fol 1. Relació amb Francesc Amat i Planella, 861, 2n llibre, fol. 139, 19/04/1712, Té un censal amb ell de 500 ll.

- Isabel Corbera i Sant Climent, III.22, testaments 1705-1709, 1706, s/f. Muller de Josep Antoni Rubí i Boixadors. Filla de M. Corbera i Blanes. Relació amb els comtes de Centelles. 4.000 misses.

Relacions

- Anton Granollachs; Salvador Tamarit; Pere Ribes; Josep Vilana i Millars; Josep Agulló; Guerau Peguera.

69. Francesc Cordelles

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Abat de Gerri.
 - Membre de la comissió dels vint-i-set encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base de les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços. President del Braç Eclesiàstic en la Junta de Braços (Castellví, 1997, vol. III. p. 681).
 - Altres informacions a Albertí, 1966.

70. Felicià Cordelles Radamaquer

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1707 M. de la Mura.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob. M. de Mura 1707 (Bru-Fluvià, 1998).
 - Va ser protector del Braç Militar el 1702 i clavari el 1701, conseller noble el 1689 (Martí, 2005, p. 51).
 - Membre del Tribunal de Contrafacions, 1702 (Sans Travé, 1980, p. 114).
 - Procedeix d'una família de ciutadans (1577) ascendits a cavallers (1600) (Molas, 2003, p. 151).
 - Porta considera que fou un dels elements directius que dins de Barcelona havia fet els preparatius de la revolta. Era a Vic amb els revoltats quan Carles III, l'arxiduc, arribà a Barcelona (Porta, 1984, p. 434).
 - Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Va ser un dels refugiats a Montserrat que passà al camp de Barcelona per reunir-se amb Carles III, l'arxiduc. Membre de la "Junta de noblesa" organitzada el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona. Ajudà Milord Argyll en la retirada de les tropes angleses. Membre de la comissió dels vint-i-set encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base de les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997, vol. I, pp. 374, 618, 619, i vol. III, pp. 459, 374, 681).
 - Membre d'una de les juntes de govern fetes a l'estiu de 1713. Estigué present en la reunió del dia 4 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 300).
 - Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 615 ll. (Bruguera, 1871, p. 383).
 - Altres informacions a Albertí, 1966.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Carlos Vila i Casamitjana. 900/24, fol. 348. Felicià està casat amb Jerònia Vila, germana de Carlos. És marmessor. Felicià serà tutor dels seus fills.
- Paula Cordelles i Júdice, vídua d'Andreu Cordelles i Ponsic, noble. 811/99, fol. 9.
- Jerònia Cordelles i Vila, 854/57, fol. 203. Muller de Felicià Cordelles.
- Relació amb Francisco Vilana i Vilamala. 875, 3r llibre, fol. 141. Entre els marmessors hi ha Anton de Vilana i Cordelles.

Relacions

- Carlos Vila; Josep Vilana.

71. Anton Cortés Andrade

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: 1701 nob.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob 1701 (Morales). Natural de Barcelona.

72. Ignasi Corts Llanos

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Assisteix a les Corts de 1701, fill de Gaspar Corts, noble (Bru-Fluvià, 1998).
- El seu avi, Don Francisco Corts, Dr. en dret, havia assolit el grau de cavaller el 1633 i el de noble el 1634. Era membre de la Reial Audiència de Cerdenya. Tot i així, era besnét de Jaume Corts, un pagès de Sant Vicens de Sarrià (Morales, 1983, vol. I. p. 210).
- Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374).

73. Josep Costa Bertran

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1679 chb.
1710 nob.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Relació amb Josep Duran.
Va ser cònsol militar de la Lotja.

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Dr. en dos drets. Chb 1679, nob 1710 (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1683 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).
- Va ser conseller segon el 1690 (MNA).
- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1693 i 1698 (Martí, 2005, p. 51).
- Castellví el cita com un dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701 (Castellví, 1997, vol. I, p. 277).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 20 ll. (Bruguera, 1871, p. 387).

Testament**Referència:** -**Misses marit:** -**Dots marit:** -**Data:** -**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Josep Costa Puig i de Teresa Costa Bertran.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Hugo de Sant Joan i Matalí el nomena tutor dels seus fills. 876/31, fol. 107.
- Joan Francesc de Maresc el cita com a marmessor, 873/40, s/f. Joan Francesc està casat amb una germana de Josep Costa. Una altra germana de Josep Costa casada amb Ramon de Codina i Farreres.
- Josep Costa Puig. 875, 1r llibre, fol. 275, 02/06/1724. El seu pare. Relació amb Anton Solà, Ramon Codina Farreres, Àngela Maresc, Joan Fàbrega, Fèlix Vadell, Josep Bernal, Josep Pahisa, Anton Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Montfar (prevete) i Teresa Sant Joan. Pocs diners, terres segrestades.
- Teresa Costa Hexarch, 883. fol. 78. En principi és la seva mare (Bertran). Filla de Rafel Hexarch, mercader, i de Narcisa Moxiga i Mata. Entre els marmessors hi ha Manel Costa, chb, i Gertrudis Duran i Moxiga, filla de Josep Duran. 500 misses.

Relacions

- Joan Francesc Maresc; Anton Moxiga; Ramon Codina Farreras; Fèlix Vadell i Hug de Sant Joan.

74. Francisco Costa Vinyola**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honrat de Barcelona.**Evolució estamental:** 1706 cnb.**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** Entre els marmessors hi ha un ar-
genter i un botiguer de teles.

També una Sidós.

 Braç Militar Conferència Doctor Immigrant**Biografia**

- Chb 1706, (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser conseller en cap el 1704 (MNA).
- Desinsaculat per Velasco el 1704 (Soldevila, 1936, p. 483).
- Un nebot seu, Josep Vilatersana, mercedari, exiliat el 1716 (Alcoberro, 2002, p. 49).
- Pel testament sabem que és Dr. en medicina.

- Els béns del seu germà Ignasi van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 253 ll. (Bruguera, 1871, p. 388).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: III.22, Pere Llosas, fol. 157 **Misses marit:** "apareixerà" **Dots marit:** 50 ll. a cada fill
Data: 01/09/1728 **Misses muller:** - **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Pere Costa, chb, i d'Eulàlia Costa.
- Muller: Eufràsia Costa i Boneu.

Marmessors

- Eufràsia Costa i Boneu.
- Josep Costa i Boneu, Dr. en drets, fill.
- Anton Costa i Boneu, prevere.
- Josep Costa, orde de la Mercè, cunyat.
- Francisco Boneu i Riera, cunyat, Dr. en dret.
- Anna Sidós i Riera, vídua i sogra.
- Pere Costas, argenter.
- Francisco Feu, botiguer de teles.

Comentaris testament

- Enterrat a l'església de Santa Eulàlia, del monestir de la Mercè.
- "Tantas misses baixas quantas apareixerà a dits marmessors segons las forsas de ma heretat".
- 50 ll. a cada fill.
- El dot a les dues filles segons "la quantitat a que es judicarà proporcionada i rahonable, hagut de rahó a las possibilitats i forças de ma heretat".
- A Josep Costa fill, tots els trastos d'estudi.
- Muller usufructuària.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Francisco Costa i Vinyola, 837/82, s/f, prevere, prior de Sant Jaume. Germà d'Ignasi Costa i Vinyola.
- Tomàs Costa Boneu, 916, 2n llibre, fol. 10. Fill de Francisco Costa, Dr. en medicina, i d'Eufràsia Boneu. Entre els marmessors Eufràsia Montfar i Costa, casada amb Anton de Montfar.
- Relació amb els Boneu. Francisco Boneu i Riera, 938, fol.15, 18/07/1739.

Relacions

- Anton Montfar; Francisco Boneu; Anna Sidós; Joan Francesc Maresc.

75. Pau Dalmases Castells

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1670 meecader.

1685 cav.

1692 nob.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Tingué una botiga de teles i després diferents companyies.

Companyies comercials i vinculat al negoci de l'aiguardent.

Tingué nombrosos corresponsals per tot Europa.

Relació activa amb Mataró.

Vinculat als arrendaments dels drets de la ciutat.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Noble, havia estat mercader.
- El seu pare, Pau Dalmases, era paraire procedent de Sant Martí de Sesgueioles (Vic), que s'instal·là a Barcelona i es casà el 1650 amb Jerònia Castells. El 1655 ja gestionava una botigueta de teles. En 1670 aconseguia entrar en l'estament dels mercaders i es casava amb Caterina Ros, filla dels Ros de Cabrera, amb un dot de 1.500 doblers d'or. A partir d'aquest moment Pau Dalmases i Castells afegeix al seu nom el cognom Ros. De manera que té el mateix segon cognom que el seu fill Pau Ignasi (Oliva i Ricós, 2001, p. 76). Als noranta s'incorpora al negoci de l'exportació de l'aiguardent. Home ric, dels que més s'impliquen econòmicament amb l'austriacisme (García Espuche, 2004, p. 262, 310 i 322). Va arribar a tenir 94 corresponsals per tot Europa i mantenia relacions comercials amb Sardènia, Gènova, Marsella, Lisboa, Cadis i Amsterdam (Lobato, 1995, p. 21), tot i que l'any 1716 els corresponsals s'havien reduït a 65 (Torras i Ribé, p. 120). Relació comercial prou activa a Mataró (Giménez, 1998, pp. 579, 609). Els Dalmases van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, pp. 96, 102) i van tenir una companyia de teixits (el seu pare) juntament amb els Mercader, el 1682 (Molas, 1974, p. 118).
- Al 1707 cobrava per l'arrendament dels drets de la ciutat (LLDCC, 1B, II, 216, fol. 96).

Testament

Referència: 899, 1r llibre, fol. 11

Misses marit: 600

Dots marit: -

Data: 01/05/1722

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

Fill de Pau Dalmases i de Jerònia Castells
Muller: Caterina Ros

Marmessors

- Josep Dalmases i Ros, prebere i canonge de Barcelona, fill.
- Josep Faus Potau, Ferran i Lladó, casat amb Josepa Dalmases, cunyat i germana.
- Josep Josa i Agulló, casat amb Caterina Josa Dalmases, néta.
- Anton Vilana Bertran, Cordelles i Júdice.
- Ramon, Pau Ignasi, Josep Dalmases Ros i Vilana, néts.
- Anton Píria i Dalmases.
- Joan Catà.
- Pau Colomer, prevere.

Comentaris testament

76. Pau Ignasi Dalmases Ros

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: Chb.

1709 M. de Vilallonga.

Fill de mercader.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Fill de Pau Dalmases, mercader.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob, sr. de Pierola. M. Vilallonga 1709 (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser membre fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 11).
- Ambaixador a Londres, hi arribà l'1 de juny de 1713. Acabada la guerra retornà a Barcelona on mor el 19 de juny de 1718 (Alcoberro, 2002, p. 45). En retornar li fou acceptat el perdó i els seus béns no foren segrestats (Oliva i Ricós, 2001, p. 200).
- Sobre la seva presó, vegeu Soldevila, 1936.
- El seu pare, Pau Dalmases, era un important comerciant.
- La seva germana casada amb Josep Faust de Potau i Ferran, comte i marquès de Vallcabra (1709) (Ceballos 1994, p. 13).
- El seu fill Ramon continuarà la companyia de l'avi i serà noble el 1732 (Oliva, 2001).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Pau Dalmases Castells i Caterina Ros.
- Muller: M. Marta Vilana.
- Fills: Pau Ignasi, Ramon, Josep, Antònia, Mariana, Josepa, Eulàlia.

Comentaris testament

Comentaris del testament de la muller:

- M. Marta de Dalmases i Vilana, 899, fol. 1, 29/04/1722. La seva vídua. Filla de Lluís de Vilana i Boixadors i de Francisca Vilana Cordelles i Judice. Marmessors: Pau Dalmases i Ros, sogre; Josep Dalmases i Ros, sagristà; Ramon Dalmases Vilana; Josep Faust Potau i Josepa Potau i Dalmases, cònjuges cunyats; Josep Josa i Agulló i Caterina Josa i Dalmases i Vilana, gendre i filla; Anton de Vilana Bertran Cordelles i Judice i M. Vicenta Vilana Bertran i Massana, cònjuges; Francisco Vilana Vilamala i Anna, cònjuges; Francisco Bastero i Lledó i Lluïsa Bastero Vilana cònjuges, Josep de Vilana i Millas. Lloc i misses que voldran els marmessors. Hereu universal: Pau Dalmases i Ros, el seu sogre. Té poder per fer "los plans, o porcions iguals o desiguals del modo o manera que li apareixerà".

Altres informacions

Testaments relacionats

- Antoni de Rubí, 818/79, fol. 236. Pau I. és marmessor i "amic".
- Pau Dalmases i Ros, 899, 1r llibre, fol. 11, 01/05/1722. És el seu pare.
- Relació amb Francisco de Vilana i Vilamala, 875, 3r llibre, fol. 141. Pau I. és marmessor; Anna Dalmases casada amb el seu germà Anton de Vilana i Vilamala.
- Josep Faust Potau Ferran Lledó i Vives, 924, 1r llibre, fol. 20. Un fill seu casat amb una Dalmases.
- Teresa Terré i Tamarit, 932, 1r llibre, fol. 75 i M. Dalmases i Terré, 960, fol. 76, 01/06/1750. Vídua en segones nupcies de Ramon Dalmases Ros i Vilana, Teresa, filla de Josep Corbera, òlim Terré i Peguera.
- Relació amb els Sant Joan.

Relacions

- Antoni Rubí; Emmanuel Terré; Josep Josa i Agulló; els Cordelles; Josep Potau; Francisco Vilana i Vilamala; Felip Ferran; Francesc Bastero.

77. Josep Dalmau Capcir

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: 1706 chb.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1706. El seu germà Francesc era pagès (Bru-Fluvià, 1998).
- Josep Dalmau i Capcir. És una de les persones que en la segona meitat del segle va invertir més de 10.000 ll. en companyies barcelonines. En concret a tres companyies i un total de 48.573 ll. La tercera xifra més gran de les ressenyades per Lobato (Lobato, 1995, p. 60).
- El novembre de 1709 era síndic del convent de Jesús (LLDCC, 1B. II, 218, fol. 838).
- Sergent major de la coronela, ferit el 14 d'agost de 1713 (Albertí, 1964, p. 417).

Testament

Referència: 875, 2n llibre, fol. 49. **Misses marit:** 7.000

Dots marit: 4.000 ll. nebot

4.000 ll. nebot

4.000 ll. nebot

7.000 ll. germà

8.000 ll. cunyada

1.000 ll. amic

1.000 ll. neboda

1.000 ll. neboda

Data: 12/03/1733

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francisco Dalmau, pagès de Montbrió, i M. Dalmau i Capcir.

Marmessors

- Domingo Dalmau, prevere i rector d'Alayar, camp de Tarragona, germà.
- Gabriel Dalmau, religiós de l'orde de Sant Domènec, germà.

- Carles Dalmau i Capcir pagès de la Vinyola, camp de Tarragona, germà.
- Francisco Dalmau i Mas, nebot.
- Joan Font i Tomasa, casat amb Margarida Font i Cervelló, Dr. en drets.

Comentaris testament

- Enterrat a l'església parroquial de Montbrió.
- 1000 ll. a l'hospital de la Santa Creu; 500 ll. al de la Misericòrdia; 500 ll. pels Infants orfes; 500 ll. al convent monges repenedides; 200 ll. per a la capella de Puigcarrer (Alforja).
- 300 ll. a Emmanuela Massana, vídua de Baltasar Massana; 150 ll. a Antonio, criat, 75 ll. a Francisca i Anton, criats (més la soldada); 1.200 ll. al rector de la vila de Montbrió.
- 4.000 ll. a Josep i Joan, nebots, fills de Francisco, i 4.000 ll. a Josep i Carlos, nebots, fills de Carlos (4.000 ll. a cadascú). A Carlos Dalmau i Capcir, germà, censals de propietat de 7.000 ll. i pensió de 350 ll. que "me ha prestat Pau de Ager".
- Relació també amb Teresa Toda i Dalmau, muller del Dr. en drets Joan B. Toda, domiciliat a Cornudella, (Tarragona).
- 1.000 ll. a Bartolomé Cervelló, mercader, notari i cunyat.
- 8.000 ll. a Margarida Font i Cervera, cunyada, muller de Joan Font; 1.000 ll. a Maria Mestre, filla d'Alexandre Mestre, Dr. en drets, casat amb Maria Mestre Dalmau; 1.000 ll. a Maria Josa i Dalmau, filla de Pere Joan Josa, chb, casada amb Jerònia Dalmau, neboda; 600 ll. a cada fill.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Joan Dalmau, 870, fol. 181, 06/03/1726, prevere de Santa Maria del Mar. Germà de Josep, fill de Francisco Dalmau, pagès de Montbui i de M. Dalmau i Capcir. Entre els marmessors hi ha Josep, germà Domingo Dalmau, prevere, 500 misses, 25 ll. a cada hospital.
- Francisco Dalmau i Mas, 911, 3r llibre, fol. 61, fill de Francisco Dalmau i Capcir, cavaller, viu a Barcelona. La seva dona és M. Dalmau i Fals. 2.000 misses. Enterrat a Montbrió. Ell es casà per 300 doblers antics, 5 ll. i 12 sous cadascun.

Relacions

- Baltasar Massana; Pau Àger.

78. Narcís Descatllar Sacirera

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1698 M. de Besora.

1707 GdE (segons Castellví fou donada i no publicada, vol. II. p. 432).

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob. M. de Besora 1698, Sr. de Catllar, Montesquiú i Vilallonga de Ter (Bru-Fluvià, 1998).
- El seu germà Joan va ser mestre de Camp el 1692. Era cavaller d'Alcàntara (Espino, 200, p. 48).
- Va ser una de les persones que el Consell de Cent envià el 1688 a negociar amb els de Centelles (Espino, 1999, p. 77).
- Cap a l'any 1689 Miquel Poc informava als francesos que comptava amb el suport de Narcís Descatllar per atacar Barcelona. També amb els germans Saiol, el marquès de Rupit i el comte de Peralada (Espino, 1999, p. 86).
- "Mestre Racional de la Real Casa i Cort de sa Magestat en los Regnes de la Corona d'Aragó" (testament).
- El seu fill, Joan Descatllar i Desbac, va marxar amb la reina el 1713. El 1722 rebia una pensió de 100 ducats al mes. També va ser gentilhome de Cort. Exiliat el 1714 segons la llista del Consejo de España. Cobra una pensió el desembre de 1714 de 4.000 escuts. El 1727 s'ordena que encara continuï cobrant 120 escuts mensuals "en señal de mi gratitud" (Alcoberro, 2002, vol. I, pp. 27, 39, 49, 176 i vol. II, p. 209).
- Castellví el cita com un dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701. Va ser un dels refugiats a Montserrat que passà al camp de Barcelona per reunir-se amb Carles III, l'arxiduc. Membre de la "Junta de nobleza" organitzada el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona i de la Junta Reial d'Estat formada el 28 d'octubre de 1705. Fou batlle general de Catalunya (Castellví, 1997, vol. I, pp. 277, 618, 619, 621 i 624).
- Els Descatllar van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105).
- Va ser protector del Braç Militar el 1699 i clavari el 1685 (Martí, 2005, p. 51).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 880/23, fol. 4   **Misses marit:** -   **Dots marit:** 6.000 ll. fill
6.000 ll. filla

Data: 08/07/1699   **Misses muller:** -   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Lluís de Descatllar i Elvira Descatllar i Sacirera.
- Muller: Maria Descatllar i Desbac.
- Fills: Gaietà, Francesca, Joan, Josep.

Marmessors

- M. Descatllar i Desbac, muller.

Comentaris testament

- És un testament molt llarg que va ser modificat el 6/02/1707.
- Vol ser enterrat al monestir de Ripoll, on foren sebollits els seus antecessors. Les misses a Ripoll, a Sant Quirze i a Besora.
- Deixa diners a l'hospital de la Santa Creu, 50 ll.; preposít del convent de Sant Gaietà, 40 ll.; a l'hospital dels Infants orfes, 25 ll.; 50 ll. repartides entre els més pobres de Besora; 50 ll. a dos donzelles pobres per matrimoni.
- Als criats: a Josep Bofill 20 ll. anuals; a Teresa Bofill, 100 ll. per matrimoni; a Francisco, 20 ll. anuals; 20 ll. a cada criada. Als fills: a Cayetano 6.000 ll. per adoptar l'estat eclesiàstic; a Francisca, 6.000 ll. per prendre religió.
- Hereu: Josep, que té 14 anys. A la muller: usdefruit.
- Tutors dels fills: Joan Descatllar, germà i Francisco Rocabertí, nebot.
- A la modificació del testament també afegeix que reconeix Josep Descatllar com a "mon fill natural", i perquè entri en religió demana a l'hereu que li pagui les despeses. També dóna 25 ll. a Jacinto Pelac, criat, i que l'hereu protegeixi Josep Bofill.

Altres informacions

Testaments relacionats

79. Francesc Despujol-Mancorp

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: Cav.

1706 nob.

1711 M. sense denominació.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav, nob 1706. M. sense denominació 1711 (Bru-Fluvià, 1998).
- Oïdor militar el trienni 1686 (Sans 1982).
- Partidari de la submissió en la Junta de Braços del 1713 (Albertí, 1964, p. 130).
- Va anar a les terres de l'Empordà a aixecar la moral després de la desfeta d'Almansa (Castellví, 1997, vol. II, p. 431).
- Carles III el designà governador de l'Empordà el 1705. Defensà Vic de l'avenç de l'enemic el 1709 i féu una cosa semblant a Olot el 1710. El 1711 reclutà milícies pel país i el 1713 fou dels que protestà contra una defensa aferrissada i inútil de Barcelona (DD. AA., 2003, vol. II, p. 285).
- Va ser clavari del Braç Militar el 1709 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: 1.000

Dots muller: -

Familiars directes

- Muller: Jerònia Despujol i Pons.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Maria Despujol i Sentmenat, 875, 1r llibre, fol. 169, 15/11/1717. Vídua de Benet Despujol, donzell. Germana de Pere Torrelles. Mateixos marmessors que el seu germà.
- Francesc Despujol i Pons, 875, 3r llibre, fol. 109. Fill de Francesc Despujol de Montcorp.
- Relació amb els Orís. La muller de Carlos Orís cita entre els marmessors Francesc Despujol i Pons.
- Jerònia Despujol i Pons, 969, 1r llibre, fol. 25. Muller de Francesc Despujol i Montcorp. Filla d'Anton Pons i Guimerà i de Francesc Pons i Meca.
- Relació amb Bernardí Padellàs Casamitjana i Puig. 979, 1r llibre, fol. 268. Un Francesc Despujol és marmessor seu.

Relacions

- Pere Torrelles; Carlos Orís; els Padellàs.

80. Josep Duran

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1695 mercader.

Chb en data indeterminada.

1727 cav.

Nob.

Filiació política: Constitucionalista

Relació comercial: Nombroses, vegeu biografia.

Resumint:

Companyies comercials.

Activitats financeres.

Adrogueries.

Arrendament del tabac.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb.
- Un dels més importants mercaders del segle XVII, tenia un gran negoci d'adrogueria al Pla d'en Llull.
- Va tenir l'arrendament del tabac de Barcelona (1702-1705), amb fàbrica pròpia i després es dirigí vers l'exportació. Proveïdor dels pàstims municipals, així com de l'abast de les tropes. Amb el pas dels anys es dedicà a operacions financeres i gestionà diferents iniciatives, com la coneguda Companyia Nova de Gibraltar (Albertí, 1966).
- La seva activitat ha estat estudiada amb deteniment per Isabel Lobato. Primer adroguer, després mercader (1695), ciutadà honrat amb Carles III i, posteriorment, cavaller i noble amb Felip V. Agafant com a base el negoci d'adroguer, la seva activitat anà més enllà, incloent activitats financeres (la famosa companyia Llorens, Duran i cia), arrendament de tabac, etc. (Lobato, 1995, p. 117). Sobre la Companyia de tabac vegeu la p. 195 i ss. de la mateixa autora.
- El 1716 tenia quaranta-sis corresponsals a l'estranger (Torras, 1990, p. 120).
- Va ser un ferm partidari de la causa austríacista en la qual va invertir molts diners. El 1706 aixecà a costa seva un regiment per defensar la ciutat, i durant l'any 1712 també va mantenir un regiment. Davant la situació militar de derrota va enviar els seus familiars amb els béns mobles vers Itàlia, però ell finalment decidí quedar-se a la capital. La seva galera va ser interceptada per l'enemic.
- En l'àmbit polític va estar vinculat i fou membre de diferents juntes de govern durant el setge de 1713-1714.

Altres informacions

Relacions

- Els Fatjó; els Argemir.

81. Josep Dusai-Aragall Bru

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: 1720 nob.

Fill d'un donzell.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- En el testament diu que és donzell, domiciliat a Barcelona.

Testament

Referència: 911, 1r llibre, fol. 124

Misses marit: 1.500

Dots marit: 8.000 ll. filla

Data: 16/11/1736

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Ramon Dusai Aragall, donzell, i Maria Dusai i Bru i Canta.
- Muller: Josepa Dusai i Cortada, primera muller.

Marmessors

- Anton Bru i Canta, prior de Santa Anna, oncle.
- M. Teresa Dusai i Bru, germana.
- Carlos Fivaller Torres Clasquerí casat amb Francesca Fivaller i Rubí, sogres.
- Joan de Fivaller i Rubí, cunyat.
- Jaume Cortada i Bru, ardiaca de la catedral de Barcelona.
- Pere Planella i Dusai, cosí germà.
- Ramon Bru i Copons, cosí germà.
- Josep Cortiada i Bru, cosí germà.
- Francisco Pignateli i Aimeric.
- Juan de Castro, coronel.

Comentaris testament

- Enterrat a Santa Caterina Màrtir.
- 25 ll. per a l'hospital de la Santa Creu.
- 10 ll. per a l'hospital de la Misericòrdia, Infants orfes i Sant Llätzer.
- 100 ll. anuals per a Teresa Dusai Bru, germana que viu a casa seva.
- 6.000 ll. per a la filla Maria de la Mercè (sumades a les 2.000 ll. que li donà la seva filla).
- Com a tutors dels fills posa: Anton Bru i Canta, Carles Fivaller, Pere Planella, Jaume Cortada, Ramon Bru de Copons i Jaume Cortada.
- La germana ha fet de mare dels fills: "Ma germana farà com fins vuy ha fet obrat de mare de dits".
- La filla que ingressi al monestir de Santa Clara "encomanant ella a Mª Àngela Dusai, ma germana".
- Prohibeix dividir o vendre l'heretat.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Maria Dusai i Bru, 861/53, fol. 297. És la seva mare. Relació amb Josep i Jaume Cortada i Bru (nebots, i per tant cosins de Josep Dusai), Pere Planella i Dusai, nebot seu, i Ramon Bru i Copons, nebot seu, Josepa Bru i Copons és cunyada. Josep Dusai i Aragall és l'hereu.
- La seva àvia és Teresa Bru i Canta 880/20, fol. 173. Una altra filla de Teresa casada amb Rafael Cortiada.
- Joana de Dusai i Aragall, 899, 1r llibre, fol. 161. Filla de Galceran Dusai i de Jerònia Dusai i Aragall.
- Relació amb Pere Planella i Dusai. És el seu cosí.
- Teresa Dusai i Fivaller. 911, 1r llibre, fol. 24. És la seva muller, filla de Carles Fivaller i Clasquerí.

Relacions

- Pere Planella; Carles Fivaller; Anton Bru i Canta; Francisco Pignateli; Ramon Bru i Copons.

82. Anton Erill Ortiz i Vilaseca**Dades personals****Categoria social:** Noble.**Evolució estamental:** 1707 GdeE.**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** - Braç Militar Conferència Doctor Immigrant

Biografia

- Antoni Roger Erill, emparentats amb la família de Leca (Vicentelo de Leca el 1624. Antoni és el IV Comte d'Erill (Fluvià, comunicació personal).
- Casat amb Josepa Montcayo, de família austriacista aragonesa. Fou empresonat a l'Alhambra i a l'alcàsser de Segòvia. El 1706 fou alliberat. Va ser nomenat Grande de España per Carles III, formà part de la Junta de Guerra i va ser virrei de Cerdenya de 1711 a 1713. Morí a Viena el 1715 (Molas, 2003, p. 95).
- El fill, Francesc, es queda a Viena el 1714 amb una gran pensió (Alcoberro, 2002, p. 95).
- Membre del Consell de Guerra 1707-1711 (León, 1993, pp. 54 i 68).

Testament

Referència: 875, 2n llibre, fol. 262   **Misses marit:** 800   **Dots marit:** -
Data: 12/05/1743   **Misses muller:** -   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Jaume Anton Erill, "vivint a la Vila de Guissona", i de Francisca Ortiz Cabrera i Vilaseca.
- Muller: Josepa Montcayo.

Marmessors

- Josep Erill Ortiz Cabrera, germà, casat amb M. Erill i Josa.
- Guiomar Erill Ortiz, monestir de les Jonqueres, germana.
- Joan Abarca i Velasco, cunyat, casat amb Francesca Abarca i Erill, germana.
- Carles Copons i Falcó, Companyia de Jesús.

Comentaris testament

- Enterrat a l'església de Sant Salvador de Cancobella (Urgell).
- "Confio que mon hereu donarà alguna limosna als Hospitals de la Santa Creu i altres que aparegue".
- A Guiomar un censal de 18 ll. que cobra d'una casa del carrer de Sant Pere més alt.
- A Maria Erill i Josa, cunyada, "sortija de Robins".
- Francesca Abarca i Erill una "joieta de or".
- Ramon Erill i Josa, una dobla d'or de 50 ll.
- Cecília Erill i Josa, neboda, "creu guarnida de robins".

Altres informacions**Relacions**

- Joan Abarca; els Copons i Falcó; els Josa.

83. Josep Erill Ortiz i Vilaseca**Dades personals**

Categoria social: Cavaller.

Filiació política: No definit.

Evolució estamental: Cav.

Nob (en 1709 era conseller noble del Braç Militar, càrrec que només poden ocupar els nobles, no els cavallers).

Relació comercial: Vinculat a l'impost de la Nova Ampra el 1702 (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 426v.).

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav. Sr. de Concabella (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser oficial borbònic fins que va caure presoner a la batalla de Saragossa de 1710. Aleshores canvià d'obediència (León, 1993, p. 185).
- Ell o el seu pare va ser conseller noble del Braç Militar el 1709 (Martí, 2005, p. 51).

Testament**Referència:** -**Misses marit:** -**Dots marit:** -**Data:** -**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill d'Anton Erill.
- Muller: Maria Josa.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Relació amb Josep Antoni Ribera i Claramunt. Josep és marmessor de Josep Antoni Ribera i Claramunt. 910, 1r llibre, fol. 145.
- Relació amb Josep Josa i Agulló. 914, 1r llibre, fol. 61. Josep Erill casat amb una germana seva.

Relacions

- Josep Josa Agulló; Anton Ribera i Claramunt.

84. Rafael Esteve**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honrat de Barcelona.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb. Metge. Fou conseller 3r entre 1712-1713. Partidari de la resistència. Els borbònics li confiscaren els béns. Vegeu Albertí 1664.

85. Anton Falguera Broca**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honrat de Barcelona.**Evolució estamental:** Cav.**Filiació política:** No definit.

El seu pare, Jaume Falguera Domènec, era mercader.

Relació comercial: Germà de Jaume Falguera Broca, arrendador de l'exèrcit. Relacionat amb els Feu i els Massanés.

El seu pare és Jaume Falguera Domènec, mercader; chb 1673 (vegeu Bru-Fluvià, 1998 i testament de Jaume Falguera).

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav (Bru-Fluvià, 1998).
- El seu germà Jaume Falguera Broca va ser conseller en 1688 i arrendador de l'exèrcit, 1690-1691 (Espino, 1999, p. 327).
- Els Falguera van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, pp. 96, 104, 114).
- Van tenir una companyia de teixits juntament amb els Mercader el 1670 (Molas, 1974, p. 118).

Testament

Referència: - **Misses marit:** - **Dots marit:** -
Data: - **Misses muller:** - **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Jaume Falguera i Maria Falguera i Lledó.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Jaume Falguera, 854/57, fol. 272, 02/03/1713, Dr. en dos drets. Fill de Jaume Falguera i de Maria Falguera Lledó. Marmessors: Francisco i Josep Asprer i Talric; Francisco Rius i Bruniquer; cunyat; Ignasi Rius i Falguera; Josep Rius i Falguera, canonge de Barcelona; Francisco Rius i Falguera, monjo de Sant Cugat, tots nebots; Eulàlia Feu i Falguera, germana, vídua de Pau Feu, cavaller; Ramon de Falguera i Broca, "en quiscun drets "populat", germà, Sra. Gertrudis de Falguera i Asprer, muller sua i cunyada mia". Convent de Sant Josep, Barcelona, 500 misses, 5 ll. a un criat "que ha de mols temps anys ques troba estar en ma casa i ja antes de en la de mos pares". Hereu "Ramon Falguera Broca mon germà".
- Teresa, filla d'Eulàlia, és muller de Ramon Sabassart.
- La sogra de Josep Vertamon és filla de Josep Carrera i Falguera.
- Ramon Falguera i Broca és oncle de Teresa Sambassart i Feu. Ramon és germà de la seva mare, Eulàlia Falguera. Vegeu testament de Teresa Sembassart i Feu. 949, 2n llibre, fols. 6 i 10. Eulàlia Falguera és muller de Pau Feu.
- Francisca Roger Falguera, III.22. testaments 1680-1694. s/f. Filla de Jaume Falguera. Entre els marmessors hi ha Francisco Sambassart, gendre, Jaume Falguera, germà.

Relacions

- Josep Asprer; Josep Feu; Francisco Rius i Bruniquer; els Lledó; Francisco Sambassart.

86. Ramon Falguera Broca**Dades personals**

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: Cav.

El seu pare, Jaume Falguera Domènec, era mercader. Era fill de Maria Lledó.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Germà de Jaume Falguera Broca, arrendador de l'exèrcit. Relacionat familiarment amb els Feu.

Relació amb els Massanés.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav (Bru-Fluvià, 1998).
- El seu germà, Jaume Falguera Broca, va ser conseller en 1688 i arrendador de l'exèrcit, 1690-1691 (Espino, 1999, p. 327).
- Els Falguera van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, pp. 96, 104, 114).
- Van tenir una companyia de teixits juntament amb els Mercader el 1670 (Molas, 1974, p. 118).
- Potser un dels advocats de la ciutat que votà a favor de l'acceptació del testament de Carles II (Castellví, 1997, vol. I, p. 275).

Testament**Referència:** -**Misses marit:** -**Dots marit:** -**Data:** -**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Jaume Falguera i Maria Falguera i Lledó.
- Muller: Gertrudis Falguera i Asprer.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Jaume Falguera i Broca, 854/57, fol. 272, Germà Anton i Ramon.
- Relació amb el baró Terré. Vegeu el testament de Tomasina Terré, 875, 3r llibre, fol. 209, 30/01/1749. Ramon és marmessor de Tomasina.
- Relació amb Anton Massanés. Eulàlia Massanés i Giral, 935, fol. 48.
- Relació amb Francisco Miquel. Carlos Miquel, 943, fol. 177. Josep Falguera és marmessor seu.
- Ramon Falguera i Broca és oncle de Teresa Sambassart i Feu. Ramon és germà de la seva mare, Eulàlia Falguera. Vegeu testament de Teresa Sambassart i Feu. 949, 2n llibre, fols. 6 i 10. Relació també amb els Asprer.

Relacions

- Josep Terré i Marquet; Anton Massanés; Carlos Miquel; Josep Asprer; Josep Feu; Francisco Rius i Bruniquer; els Lledó.

87. Josep Farnés Marimon**Dades personals****Categoria social:** Cavaller.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** -**Braç Militar****Conferència****Doctor****Immigrant****Biografia**

- Cav. Sr. de Farnés (Fluvià, comunicació personal).
- Castellví parla de Don José Farnés que va anar a les terres de l'Empordà a aixecar la moral després de la desfeta d'Almansa. Carles III, l'arxiduc, l'envià a les terres de Vic el 1708 per capitanejar les milícies i animar els pobles (Castellví, 1997, vol. II, pp. 431 i 657).

88. Tomàs Fatjó

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1707 chb.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- 1707 chb. Doctor en dos drets (Bru-Fluvià, 1998).
- Fou un ardent partidari de Carles III, l'arxiduc, i participà en diferents combats. Va ser un dels exiliats (Albertí, 1966).

89. Francisco Febres

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb. Dr. en 2 drets. Hi ha un José Febres, nob 1700 (Llibre Verd).
- Al febrer de 1708 era oficial de la Ciutat i portava el llibre de l'administració de la carn (LLDCC, 1B, II, 217, fol. 83).

90. Josep Ferran

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1707 chb.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Llogava al Consell de Cent cases per al tall de la carn (LLDCC, 1B, II, 213 fol. 112).

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1706, notari de Barcelona (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser membre de la junta del Braç Reial encarregada de fer la ponència abans de passar a la votació el 1713. Partidari de la defensa de les Constitucions (Albertí, 1964, p. 134).
- Va ser defensat per un poema de Gualbes (Brown, 1995, p. 99).
- Quan es va fer el segrest dels seus béns el 1715 es comprovà que els seus deutes eren més grans que no pas els ingressos (León, 2003, p. 287).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 550 ll. (Bruguera, 1871, p. 387).
- Per altres informacions vegeu Albertí, 1966.
- Llogava al Consell de Cent cases per al tall de la carn (LLDCC, 1B, II, 213, fol. 112).

91. Felip Ferran Sacirera

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1706 C. sense denominació
1709 GdeE.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Vinculat a l'impost de la Nova Ampra
el 1702 (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 426v.).

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob, 1706 comte sense denominació i *Grande de España* el 1709 (Bru-Fluvià, 1998).
- La seva muller era Anna Fivaller i Torres, una família d'origen mercantil que al segle XVI i XVII havia ascendit i s'havia vinculat fortament amb els ciutadans honrats, el Braç Militar i les grans famílies (Meca, Amat, Dusai, Planella). Fou ascendida a noble el desembre de 1705. El seu germà i primogènit, Carles, fou un ferm austriacista i tingué un paper ben destacat el setembre de 1714 (Morales, 1981, p. 334).
- Va ser membre fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats on participà activament (Comas, 2000, p. 11).
- Va ser dels primers que es presentà al servei de Carles III, l'arxiduc, el 1705 (León, 1993, p. 184).
- Va ser ambaixador del Braç Militar per les protestes sobre la vicerègia de 1701 (Albertí, 1964, p. 34).
- En segones núpcies es va casar amb Gertrudis de Lanuza (Vegeu testament de Francisca Jalpi).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 425 ll. (Bruguera, 1871, p. 388).
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1695 i 1701, síndic el 1704 (Martí, 2005, p. 51).
- Un informe del virrei Velasco el reconeixia com un home intel·ligent i amb un gran prestigi social. Comentant un incident ocorregut al juliol de 1704, considerava que Ferran era un "de los perjudicialísimos hombres de aquellos comunes y que tiene gran séquito entre ellos" (AHN, Estado, lligall 1605).
- Enviat a L'Haia el maig de 1713, hi arribà el 7 de juny. Acabada la guerra es dirigí a Viena, on morí el 16 de novembre de 1723. També va ser gentilhome de Cort. El 20 de maig de 1723 demanà assistir com a ambaixador dels catalans al congrés de Cambrai (Alcoberro, 2002, vol. I, p. 176, i vol. II, p. 95).
- La família procedia de la ciutadania honrada a finals del segle XVI, durant la primera meitat del segle XVII van passar a cavallers i després a nobles (Martínez Rodríguez, 2005, p. 118).
- Altres informacions Albertí, 1966.

Testament

Referència: 875/54, fol. 220

Misses marit: 1.500

Dots marit: 6.000 ll. filla
500 ll. filla

Data: 21/03/1713

Misses muller: 600

Dots muller: 4.000 ll. filla
2.000 ll. marit

Familiars directes

- Fill d'Anton Ferran i Voltor i Francisca Ferran i Sacirera.
- Muller: Anna Ferran i Fivaller.

Marmessors

- M. Francisca Jalpi i Ferran, vídua d'Enric Jalpi, d'Arenys de Munt (Girona), filla.
- Magdalena Ferran, religiosa de Sant Pere de las Puelles, filla.
- Teresa Ferran, filla.
- Ignasi Cruïlles, canonge d'Urgell.
- Ramon Cruïlles, cabiscoll de Vic.
- Ramon Ciscar, carlà d'Ot, casat amb Rosa Ciscar, cunyat.
- Emmanuela Pinós i Sacirera, vídua de Miquel Pinós i Rocabertí, cosina.
- Maria Cruïlles i Sacirera, vídua de Joan Cruïlles, cosina.
- Galceran de Vilalba i M. Ventura de Villalba, cònjuges, cosins, vivien a Cervera.

Comentaris testament

- Enterrat al monestir de Montserrat, igual que els seus pares. Vol que el seu cadàver hi sigui transportat.
- 25 ll. a l'hospital de la Santa Creu.
- 25 ll. a l'hospital de la Misericòrdia.
- 6.000 ll. per l'escreix de la filla Teresa més dos baguls amb roba. Si hi ha fill baró, Teresa tindrà aleshores 3.000 ll.
- Magdalena Ferran: 500 ll. més 25 ll. anuals.
- Mariona Ferran i Fivaller, filla en religió, 110 ll. anuals.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Emmanuela Lentorn Sacirera 861/54, n.º 14. Muller de Miquel Lentorn, òlim Pinós. Felip Ferran és marmessor.
- Anna Ferran i Fivaller; 875/54, fol. 216, 21/10/1708. Muller. Filla de Pere Fivaller i Pol, noble, i de Gertrudis Fivaller i Torres. Marmessors: Felip Ferran, Francisca Jalpi i Ferran, vídua, filla; Carlos Fivaller i Francisca Fivaller i Rubí; Anton Solà i Lluïsa Solà i Fivaller, Ramon Siscar, viuen a Agramunt, Maria Rosa Siscar i Fivaller, cònjuges, cunyats i germanes; comte Galceran de Vilalba i Maria Ventura de Vilalba, viuen a Cervera. Enterrada on digui el marit. 600 misses, 25 ll. Hospital de la Santa Creu; 25 ll. anuals a Magdalena, filla monja; 4.000 ll. a Teresa Ferran; 30 ll. anuals a Mariona, filla monja; 2.000 ll. al marit. Hereu: Anton Ferran i Fivaller.
- M. Francisca de Jalpi i Ferran. 870, 1r llibre, fol. 317, 16/11/1736. Filla de Felip Ferran. Vídua d'Enric Jalpi. Alguns marmessors són: Marianna de Castro Antolínez i Ferran, germana casada amb Juan de Castro Antolínez, Carlos Clasquerí, òlim Fivaller, oncle, casat amb Francisca Fivaller; Lluís Solà i Fivaller; Josep Duran, cosí; Josep Ignasi Amigant i Olzina, canonge.
- Cristòfol Potau Guimerà, marit de Josepa Potau Ferran. 924, 1r llibre, fol. 20.

Relacions

- Miquel Pinós: Carlos Fivaller; Enric Jalpi; Josep Duran; Lluís Solà; Cristòfol Potau; Galceran Vilalba; els Cruïlles, els Dalmases i els Lanuza (segones núpcies).

92. Ignasi Ferrer Pallarés**Dades personals****Categoria social:** Cavaller.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** No definit.**Relació comercial:** - Braç Militar Conferència Doctor Immigrant**Biografia**

- Cav. Corts 1701 i 1705, sr. de Fortià. Germà de Gaietà (Bru-Fluvià, 1998).

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Germà de Clara Reverter i Ferrer, muller de Joan B. Reverter. Ell és donzell.

Relacions

- Joan B. Reverter.

93. Emmanuel Ferrer Sitges

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: El seu pare assolí la dignitat de noble el 1672.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Relació familiar amb Magí Mercader. Tant ell com el seu pare van ser cònsols militars de la Llotja.

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill de José Ferrer i Vinyals, Dr. en dret, membre de la Reial Audiència que assolí la dignitat de noble el 1672. Nét de José Ferrer, doctor en dret i oïdor de la Diputació (Morales, 1983, vol. I, p. 238).
- Membre de la trenta-sisena creada per assessorar la Diputació al juliol de 1713. Va ser un dels representants de la Ciutat que anà a Mataró a rebre la reina el 1708. President de la Junta de Tresoreria el juliol de 1713. Un dels membres del govern reunint l'11 de setembre a Can Gorgot (Albertí, 1964, pp. 76, 146, 147 i 359).
- Membre de la comissió dels vint-i-set encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base de les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997 vol. III. p. 681).
- Tant el seu pare com el seu avi havien estat jutges destacats de la Reial Audiència. La seva mare, Maria Sitges, a la vegada era descendent d'una nissaga molt vinculada a la ciutat, la qual es remuntava a 1279 (Martínez Rodríguez, 2005, pp. 218-219).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 38 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).
- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1707 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).
- El seu pare va ser cònsol militar de la Llotja el 1675 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 858/30, fol. 247

Misses marit: 100

Dots marit: 1.000 ll. muller

Data: 17/02/1718

Misses muller: 500

Dots muller: 1.000 ll. filla

Familiars directes

- Fill de Josep Ferrer i de Vinyals, del Consell Reial, i M. Ferrer i Sitges.
- Muller: Josepa Ferrer i Ferrer.
- Fills: M. Anna, 12 anys; Emmanuela, 9 anys, i Josep, 17 anys.

Marmessors

- Mariano Ferrer i Sitges, prevere i germà.
- Josep Ferrer i Ferrer, fill.
- Jerònia de Bru i de Sitges, tia.
- Joan B. Reverter, cunyat.
- Francisca i Magí Mercader, cosins i cònjuges.

Comentaris testament

- A Marianna li dona una cinquena part, a Emmanuela 1.000 ll.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Josepa Ferrer i Ferrer, 858/30, fol. 156. Muller.
- Jeroni Ferrer i Vinyals, 811/98, fol. 176. El seu oncle.
- Relació amb Josep Bru i Banyuls.
- Relació amb els Reverter. Una cosina seva i cunyada és la muller de Joan B. Reverter.

Relacions

- Josep Bru i Banyuls; Joan B. Reverter; Magí Mercader.

94. Emmanuel Flix**Dades personals**

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Doctor en dret, fou conseller en cap de Barcelona durant l'any 1713. Casat amb Maria Florit i Creixell. (Morales, 1983, vol. II, p. 204).
- Fou assessor del Braç Reial a les Corts de 1701-1702. Presidí el Braç Reial a la Junta General de Braços de 1713. Era partidari de la rendició, però acceptà la voluntat general. Formà part de la Conferència creada el febrer de 1714 per determinar les competències entre la Divuitena i la Diputació. Els béns li foren segrestats. Vegeu Albertí, 1966, p. 225.
- Estigué present a la reunió decisiva del 4 de setembre de 1714. Fou ferit l'11 de setembre de 1714. Albertí 1964, pp. 300 i 362.
- El 1714, quan li van segrestar els béns, rendien 90 ll. i 16 sous (Bruguera, 1871, p. 386).

95. Domingo Fogueras**Dades personals**

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: 1702 M. de Gironella.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Canonge de Barcelona.
- No és el mateix que recull Morales 1983, vol. I, p. 97.

Testament

Referència: 859/49, fol. 289

Misses marit: 2.000

Dots marit: -

Data: 18/02/1713

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Miquel Pau Fogueras Ferrer i de Magdalena. Els dos d'Arbúcies.

Marmessors

- Josep Clariana i Gualbes, comte de Múnter.
- Benet Verdera, prevere de Sitges.
- Josep Fogueras, germà.
- Diego, Miquel, Domingo, nebots.
- Josep Troch, apotecari.

- Joan Torras, pagès d'Arbúcies.
- M. Fogueras, cunyada.
- Teresa Fogueras Güell, Magdalena Torras i Fogueras, Teresa Troch i Fogueras, nebodes.

Comentaris testament

- Enterrat al cor de la catedral.
- 25 ll. per a l'hospital de la Santa Creu.
- Descriu amb molt detall les pertinences. En destina una bona part a l'educació dels nebots.
- 10 ll. per als criats i criades que estiguin al seu servei.
- 5 ll. per a Francisca Roncali, pel dot en matrimoni.
- A Josep Fogueres el dret d'heretar del pare.
- A Diego Fogueres, nebot i prevere, molts mobles i altres instruments de la casa, els descriu amb detall.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Diego Fogueres, 811/98, fol. 64. És el seu nebot. Prevere de Santa Maria del Mar. Demana 100 misses.
- Domingo Fogueres, 899, fol. 235. És el seu nebot. Encarrega 1.000 misses. Entre els marmessors hi ha el Dr. Emmanuel Mas i Soldevila, Josep Güell i Soler i Josep Troch, apotecari. També: Diego Troch, Dr. en medicina, M. Teresa Fogueres Güell.

Relacions

- Emmanuel Mas; Josep Güell; Josep Clariana.

96. Andreu Foix Montellà

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Era canonge de Barcelona.
- Canonge de Barcelona, doctor en dret, fill d'Antoni Foix i Collantes, donzell de Bagà, senyor de la Torre de Foix, i de Marianna Montellà (Morales, 1983, vol. I, p. 97).
- El 1704 fugí de la capital i es posà al servei del príncep de Darmstadt. Carles III el nomenà capellà d'honor i membre de la Junta de Segrest. Present a la Junta de Braços de 1713, també participà a les juntes de govern posteriors. Vegeu Albertí 1966.

97. Ignasi Fontaner Martell

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: bhp.

1706 nob.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Un dels grans exportadors d'aiguardent cap a 1690. Va ser procurador de Kies i Jäger al camp de Tarragona. També importava teles, drogues i bacallà (García Espuche, 2004, pp. 304 i 310).

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Burgès honrat de Perpinyà 1698 (Bru-Fluvià, 1998).
- Un dels grans exportadors d'aiguardent cap a 1690. Va ser procurador de Kies i Jäger al camp de Tarragona. També importava teles, drogues i bacallà. Era un dels homes rics, molt vinculat a l'austricisme (García Espuche, 2004, pp. 304, 310 i 322).
- Carles III el va fer noble (Honorato Ignacio de Fontaner) (Castellví, 1997, vol. II, p. 240).
- Tenia una companyia amb Francesc Joffre amb noranta-vuit corresponsals a l'estranger (Torràs i Ribé, Josep p. 120). Negociava entre altres coses amb teles. El 16 d'octubre de 1706 protestava a la Diputació perquè els diputats havien requisat unes teles que volien enviar a l'estranger sense pagar impostos (LLDDP, N-268, fol. 504). Els diputats permeteren que el carregament sortís sense pagar els drets.
- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1705 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: - **Misses marit:** - **Dots marit:** -
Data: - **Misses muller:** - **Dots muller:** -

Familiars directes

- Muller: Agraïda Fontaner i Trules.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Joan Anton Fontaner i Trulles, 932, fol. 122, 09/02/1745. bhp. Fill d'Ignasi Fontaner i Martell i d'Agraïda Fontaner i Trules. Entre els marmessors M. Fontaner i Bru, muller; Francisca Alòs i Fontaner, germana, casada amb Joan Alòs i Rius, regidor perpetu, Ignàsia Matas i Fontaner; els cunyats: Anton Alòs i Rius, Teresa Alòs i Bru; Anton Bru i Rocabruna, casat amb Teresa Puiggner; Josep Francisco Alòs i Rius, regent de la Reial Audiència; Anton Balaguer, regidor perpetu; Manuel Pastor i Sentís i Ferran, chb, alcalde major. 200 misses sis sous i 100 misses "peseta en plata cada una". Puntualitza que "si a dita Mª Anna, caríssima muller, mia apareixerà atessa la possibilitat de ma casa poder celebrar major número de missas, quel de trescentas, que tinc disposades, ordeno la celebració de ella en la forma que ben vist serà".

Relacions

- Els Bru; Joan Alòs i Rius; Manuel Pastor i Sentís.

98. Josep Francolí Magarola i Genovart**Dades personals****Categoria social:** Cavaller.**Evolució estamental:** El seu pare havia estat fet cavaller el 1653 i noble el 1666.**Filiació política:** No definit.**Relació comercial:** -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill de Jaume Francolí i de Toralla, noble, natural de Camprodon, elevat a la dignitat de cavaller el 1653 i de noble el 1666. Nét de donzells de Barcelona (Morales, 1983, vol. I. p. 249).

Testament

Referència: 875, 2n llibre, fol. 268   **Misses marit:** 500   **Dots marit:** 2.000 ll. neboda
1.000 ll. nét

Data: 09/08/1744   **Misses muller:** -   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Jaume Francolí Magarola i de Francisca Francolí Magarola i Olzinelles.
- Muller: Ignàsia Francolí i Alegre.

Marmessors

- M. Francisca Moxó i Francolí, vídua de Francisco Moxó i Peguera, domiciliat a Cervera, filla i gendre.
- Ignàsia Montaner i Francolí, muller de Bonaventura Montaner, domiciliat a Cervera, filla i gendre.
- Josep Francolí i Sabater, Ignasi Francolí i Sabater, monjo, néts.
- Francisco Moxó i Francolí casat amb M. Eulàlia Moxó i Ninot, nebot.
- Francisco Desvalls i Alegre casat amb M. Eulàlia Desvalls i Sabastida.
- Pere Jeroni de Quintana, oïdor a la Reial Audiència, casat amb Gertrudis de Quintana i Tàpies.

Comentaris testament

- Enterrat a l'església de la Trinitat dels Pares descalços.
- 2.000 ll. Teresa Francolí i Sabater, filla d'Anton Francolí i d'Elionor Sabater.
- 1.000 ll. a Tomàs Francolí, nét.
- A Gabriel Creus, "lacayo", el vestit, a Magdalena Casas, 7 ll.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Elionor Francolí Sabater i Alegre, 904, 1r llibre, fol. 25, 13/01/1730. Vídua d'Anton Francolí i Alegre, fill de Josep Francolí. Ella és filla de Martí Sabater i Agullana, marquès de Benavent i de Teresa Sabater i Copons. Entre els marmessors hi ha Josep Francolí Magarola i Ignàsia Francolí i Alegre, sogres; Andrés de Burgos, capità de les guàrdies, casat amb una germana seva, Josepa; Salvador Tamarit, cosí germà. 500 misses, convent de Santa Trinitat. 1.000 ll. a Teresa Francolí Sabater, filla, 40 ll. anuals a Anton Francolí Sabater, fill amb gota; 240 ll. a Ignasi, Martí i Tomàs, fills. Hereu: Josep, fill.
- Francisca Francolí i Magarola, III.22, fol. 10, 30/07/1684. Mare de Josep Francolí. Muller del noble Jaume Francolí i Toralla. Filla de Jaume Magarola i M. Àngels Magarola i Olzinelles. Entre els marmessors, el seu marit Jaume, el fill Josep i Jeroni Magarola, Dr. en dos drets, a la Reial Audiència. També, Genís Vidal, donzell.

Relacions

- Martí Sabater; Salvador Tamarit; Jeroni Magarola; Francisco Moxo; Felip Quintana.

99. Francesc Gallert Pastor**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honrat de Barcelona.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** No definit.**Relació comercial:** Relació amb Francesc Mascaró i els Barrera. Braç Militar Conferència Doctor Immigrant**Biografia**

- Chb. Matriculat 1688 (Bru-Fluvià, 1998).

- Síndic de Barcelona, Dr. en dret (Morales, 1983, vol. I, p. 207).
- Un fill, Felip Gallart, a la secretaria de despatx Universal a Viena (Alcoberro, 2002, vol. II, p. 330).
- El seu pare, Maurici, un dels assessors de la Diputació que votà a favor de l'acceptació del testament de Carles II (Castellví, 1997, vol. I, p. 275).
- Membre de la "Junta de medios" de 1705 per rebre els préstecs que els particulars fessin per subvenir les urgències del moment (Castellví, 1997, vol. II, p. 232).
- Ell i el seu pare van ser desinsaculats per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- Va ser una de les persones que el govern borbònic no trobà a Barcelona després del setge (Castellví, 1997, vol. III, p. 714).
- Va ser conseller segon el 1706 (MNA).

Testament

Referència: - **Misses marit:** - **Dots marit:** -
Data: - **Misses muller:** - **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Maurici Reig i Gallart, Dr. en 2 drets, chb, i M. Àngela Gallart i Pastor.
- Muller: Narcisa Gallart i Barrera.

Altres informacions

Testaments relacionats

- El seu cunyat és Magí Baltasar Barrera vegeu 885/41.
- M. Àngela Gallart i Pastor, 875/55, fol. 102. És la seva mare.
- Maurici Reig i Gallart, 875/55, fol. 94. És el seu pare.
- Relació amb Francesc Mascaró. 889, 1r llibre, fol. 67. Francesc és marmessor. La muller de Francesc Mascaró és Anna Mascaró i Gallart.

Relacions

- Magí Barrera; Francesc Mascaró.

101. Gernat Gàver Fluvià

Dades personals

Categoria social: Cavaller. **Evolució estamental:** 1706 nob.
Filiació política: Constitucionalista. **Relació comercial:** -

Braç Militar Conferència Doctor Immigrant

Biografia

- Cav. Nob 1706 (Bru-Fluvià, 1998).
- Capità del regiment de la Diputació. Mort l'11 de setembre 1714 als combats de Sant Pere (Albertí, 1964, p. 419).
- Va ser síndic del Braç Militar l'any 1691 (Martí, 2005, p. 51).
- Al gener de 1707 va ser nomenat administrador del banc de la ciutat (LLDCC, 1B. II, 216, fol. 49).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament**Referència:** 854/57, fol. 89**Misses marit:** "apareixerà"**Dots marit:** 2.000 ll. filla
2.000 ll. filla**Data:** 11/11/1707**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Jeroni Gàver i Olzina i d'Isabel Gàver i Fluvià.
- Muller: Maria Marí i Ginovés.
- Fills: Francesc Marí, Anton Marí, Ignasi Fèlix Marí, tots donzells.

Marmessors

- M. Àngels Marí i Ginovés, vídua, sogra.
- Maria Gàver Marí i Ginovés, muller.
- Jaume Posas, religiós de la Mercè.
- Ignasi Marí, cunyat.
- Marianna de Quiñones i de Gàver, vídua de Gabriel Quiñones, filla.
- Anton de Gàver i Marí i Cipriana de Gàver i Marí, fill i filla.

Comentaris testament

- 2.000 ll. a M. Anna i 2.000 ll. a Cipriana.
- Tutors: la muller i Ignasi Marí

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Marianna Marí i Genovés, 861/53, fol. 223. Bernat està casat amb Maria Marí, filla de Marianna. Té deutes amb el marquès de Rupit, el comte de Centelles i Jeroni Rocabertí.
- Maria Gàver i Marí 909/27, vol. II, fol. 8, 09/09/1723, vídua de Bernat Gàver i de Fluvià, filla de Francisco Marí "noble Senyor" i de M. Anna Marí i Ginovés. Marmessors: Joan Olzina, prevere; Diego Olzina, monjo, Josep Amigant i Olzina, monjo, Francisco i Ignasi Fèlix Marí i Ginovés, germans, Anton Gàver, marit, Maria Quiñones i Gàver, vídua de Gabriel, Cipriana Gàver i Marí, filla. Enterrada a l'església de Betlem. Les misses que els marmessors diguin "segons las possibilitats de mos bens". Hereus són els fills a parts iguals. A Isabel, que és monja, que se li pagui el "que acostuma i deu cobrar per sos aliments".
- Relació amb Ignasi Marí i Ginovés, 969, fol. 15, 18/08/1735. Cipriana Gàver i Marí és la seva neboda, Maria és la seva germana.

Relacions

- Ignasi Marí i Ginovés; Diego Olzina.

102. Josep Generés Melic**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honorat de Barcelona.**Evolució estamental:** Nob.

La seva mare procedeix de chb.

Filiació política: No definit.**Relació comercial:** - Braç Militar Conferència Doctor Immigrant**Biografia**

- Nob. Corts 1701 i 1705 (Bru-Fluvià, 1998).
- Jeroni Generés, el seu germà, mort el 14 d'agost de 1714 (Albertí, 1964, p. 418).

- Jeroni Generés va tenir relació amb la Real Academia de las Buenas Letras de 1752 i va escriure diverses peces literàries (Comas, 2000, p. 125).
- A l'octubre de 1707 era ajudant primer del Racional (LLDDP, N-268, fol. 44).

Testament

Referència: - **Misses marit:** - **Dots marit:** -
Data: - **Misses muller:** - **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Jeroni Generés i de Teresa Melic.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Teresa Generés i Melic, 806/45, fol. 175, la seva mare. Procedeix de chb.
- Josep Generés. 875, 1r llibre, fol. 120. És el seu pare. Entre els marmessors hi ha Antoni Generés, a la vila de Perpinyà, noble. Dels fills no menciona Josep Generés, però sí Jeroni. Enterrat a Santa Mònica. A la filla Teresa li dóna 7.000 ll. de dot.
- Teresa Generés Melic, 875, 1r llibre. És la seva germana. No parla d'un germà, Josep. El testament data de 1725. Un cosí germà seu, Francesc Generés, resideix a Perpinyà.
- Jeroni Generés Melic, 875, 2n llibre, fol. 277, 29/06/1744. És el seu germà, però no el menciona. Fill de Jeroni Generés i de Teresa Generés Melic. Entre els marmessors hi ha Josep Vidal Nin, Joan Bellet de Grancourt, coronel de l'exèrcit, Bonaventura Vidal i Nin (domiciliat a Tarragona), Josep Vidal i Armagros casat amb Isabel Vidal i Jalpi, 500 misses.

103. Josep Godari

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic. **Evolució estamental:** -
Filiació política: No definit. **Relació comercial:** -

Braç Militar Conferència Doctor Immigrant

Biografia

- Cabiscol.

104. Anton Granollachs

Dades personals

Categoria social: Cavaller. **Evolució estamental:** -
Filiació política: No definit. **Relació comercial:** Els pares o avis eren mercaders. Vinculat a l'impost de la Nova Ampra el 1702 (LLDBM, G-69, vol. VI, fol. 426).

Braç Militar Conferència Doctor Immigrant

Biografia

- Cav de Barcelona. Fill de Francesc Granollachs i Millars, mestre de Camp. Procedeix de família de mercaders (Morales, 1983, vol. I, p. 263).
- Va ser conseller militar del Braç Militar l'any 1702 (Martí, 2005, p. 51).

105. Bonaventura Gualbes Copons**Dades personals****Categoria social:** Cavaller.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** - Braç Militar Conferència Doctor Immigrant**Biografia**

- Donzell (Bru-Fluvià, 1998).
- És fill de Rafael Bonaventura Gualbes, casat amb Anna Copons, i nét de Francesc Bonaventura de Gualbes, casat amb Maria Coll. Una altra branca Gualbes es va arruïnar i s'uní amb la casa Clariana (Serra, 1984).
- Va ser un home ben actiu tant a nivell polític com cultural. També conegut com el rector de Bellesguard, la seva obra literària, prou important, ha estat estudiada per Keneth Brown. Ocupà diferents càrrecs de rellevància dins el Braç Militar, tot i que tingué una vida lligada a les dificultats econòmiques. Va participar a l'Acadèmia dels Desconfiats. Morí sense fills. Sobre la seva trajectòria com a poeta i per una aproximació biogràfica vegeu les obres de Kenneth Brown (especialment Brown, 1989 i Brown, 1995).
- Relació amb els Armengol, la seva mare és Guimar Armengol (Gual, 1992, p. 84).
- Va ser una de les persones convocades per reunir-se amb Carles III el 13 de setembre de 1705. Membre de la "Junta de nobleza" que Carles III, l'arxiduc, va organitzar el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona (Castellví, 1997, vol. I, pp. 618 i 619).
- Lloctinent del Mestre Racional "en las ciutats de Barcelona i Girona" amb Carles III. Vegeu testament.
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 52 ll. (Bruguera, 1871, p. 383).
- Va ser clavari del Braç Militar el 1695 i el 1699, conseller militar el 1682 i el 1690 (Martí, 2005, p. 51).
- Altres informacions a Albertí, 1966 i Serra, 1984.

Testament**Referència:** 865/40, fol. 188**Misses marit:** 500**Dots marit:** Pocs diners**Data:** 03/02/1711**Misses muller:** 600**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Rafael Bonaventura Gualbes i Coll, donzell, i d'Anna Gualbes Copons i Tamarit.
- Muller: Marianna Gualbes i Vilallonga.

Marmessors

- Marianna Gualbes i Vilallonga.
- Josep Despalau, abat de Sant Pere de Roda.
- El vicari perpetu de Sant Just.
- Ramon Rossell i Francesc Galvany, preveres del Pi.
- Magí Vilallonga i Saportella, "en Mataró populat".
- Josep Vilallonga i Saportella, hàbit de Sant Joan.
- Francesc Vilallonga i Saportella, hàbit de Sant Joan.
- Galceran Vilalba i Vilallonga.

Comentaris testament

- Enterrat a Sant Just i Sant Pastor.
- Funda cinc aniversaris.
- 300 ll. per col·locació de sis donzelles pobres en sis anys.
- L'heretat de Bellesguard a l'església de Sant Just.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Clemència Gualbes i Semmenat. Filla de Joaquim Gualbes i Carbonell, donzell. 811/99, fol. 57.
- Anna Gualbes i Vilallonga, 924, 1r llibre, fol. 49. Vídua de Joan Bonaventura Gualbes, filla de Francisco Vilallonga i de Clemència Saportella. 600 misses.
- Relació amb els Jalpi. Maria Jalpi i Villalba, neboda, a qui li dóna una joia. Té tres criades, també a Josep Ribas, criat, li dóna 25 ll.

Relacions

- Els Armengol; Magí Vilallonga; els Magarola; els Clariana; els Jalpi.

106. Josep Josa Agulló**Dades personals****Categoria social:** Noble.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** No definit.**Relació comercial:** Casat amb la filla de Pau Ignasi de Dalmases. **Braç Militar** **Conferència** **Doctor** **Immigrant****Biografia**

- Nob Sr. de Pinós. Va ser protector del Braç Militar (Bru-Fluvià, 1998).

Testament**Referència:** 914, 1r llibre, fol. 61**Misses marit:** 1.500**Dots marit:** 500 ll. neboda

500 ll. neboda

500 ll. criada

Data: 26/07/1747**Misses muller:** 2.000**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Guillem Josa i Peguera i Isabel Josa Agulló.
- Muller: Caterina Josa Dalmases i Ros, filla de Pau Ignasi Dalmases.

Marmessors

- Ramon Erill i Josa, nebot, muller de Rita Erill i Ribes.
- Teresa Josa i Agulló, monja.
- Maria Dalmases i Terré, vídua de Ramon Dalmases, neboda.
- Anton Vilana i Vilamala casat amb M. Vilana i Dalmases, nebot.
- Francisco Martí, viu a Tarragona, casat amb Josepa Martí i Dalmases, nebot.
- Antònia Cron i Dalmases, vídua de Gaspar de Cron, capità de Regiment, neboda.
- Jaume Gomar, domiciliat a Lleida, casat amb Eulàlia Gomar Dalmases, neboda.
- Pau Dalmases i Vilana, sagristà.

Comentaris testament

- Enterrat a l'església de Sant Domènec.
- 25 ll. per a l'hospital de la Santa Creu i al dels Infants orfes.
- 25 ll. per a Domingo Vidal, criat.
- 25 ll. per a Maria Bosch, cuinera.
- 5 ll. per a Joan Nadal, criat.
- 200 ll. per a Eulàlia Santa Maria.
- 50 ll. anuals per a Teresa Josa i Agulló.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Isabel Josa i Agulló, 880/22 fol. 96. És la seva mare.
- Relació amb Anton de Vilana i Vilamala, 875, 3r llibre, fol. 133.
- Relació amb Josep Antoni de Ribera i Claramunt. Josep Josa és marmessor de Josep Antoni Ribera i Claramunt. 910, 1r llibre, fol. 145.
- Caterina Josa Dalmases, 914, 1r llibre, fol. 46, 29/10/1744. Filla de Pau Ignasi de Dalmases i de M. Dalmases i Vilana. Els mateixos marmessors que el seu marit, però afegeix: Maria de Ribera i Josa, vídua de Josep Ribera i Claramunt, Anton Vilana i Judice, Francisco Vilana i Vilamala, oncles; Ramon Erill i Josa i Josep Erill i Josa, nebots. 2.000 misses. 25 ll. per als hospitals de la Santa Creu i Misericòrdia. 500 ll. per a Eulàlia Santa Maria, donzella, 100 ll. per a Antònia de Santa Maria, 10 ll. per a Domingo Nadal, 7 ll. per a Pau Aparici; 500 ll. per a les nebodes Maria Dalmases i Rita Dalmases. Hereu: Josep Josa, marit.

Relacions

- Pau I. Dalmases; Anton Vilana i Vilamala; Ramon Erill; els Terré; Josep Ribera i Claramunt.

107. Francesc Josa Agulló**Dades personals****Categoria social:** Eclesiàstic.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** -**Braç Militar****Conferència****Doctor****Immigrant****Biografia**

- Ardiaca. Canonge de la Catedral de Barcelona, ardiaca de Santa Maria del Mar.
- S'exilià juntament amb el bisbe de Barcelona Benet Sala (empresonat pels borbons el 1705 i lliurat el 1712). Cobra una pensió el desembre de 1714 de 500 ll. El 1720 és nomenat comissari de la General Croada de Sicília, amb un sou de 10.000 florins (Alcoberro, 2002, vol. I, pp. 43, 49 i 84).
- Va ser membre fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats i escrigué un relat sobre Jaume I i la seva magnanimitat (Comas, 2000, p. 11).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament**Referència:** -**Misses marit:** -**Dots marit:** -**Data:** -**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Guillem Josa i Peguera i d'Isabel Agulló. Vegeu el testament de Lluís Josa.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Lluís Josa Peguera, 784/63 s/f, el seu oncle. Li dóna gran quantitat de pertinences.

108. Joan Josa Agulló-Pinós

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob Corts 1701, Sr. d'Altés i Pinós. Mor a la batalla de Marabriques el 1710 (Bru-Fluvià, 1998).
- S'absentà de Catalunya amb l'arribada de l'arxiduc. Felip V li dóna els béns que tenia Josep Erill a Aragó (Castellví, 1997, vol. I, p. 620, i vol. II, p. 232).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Guillem Josa i Peguera i d'Isabel Agulló. Vegeu el testament de Lluís Josa.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Isabel Josa i Agulló, 880/22, fol. 96, la seva mare. Entre els marmessors hi ha Guerau de Peguera i Josep Erill, gendre. Joan és l'hereu.
- Lluís Josa i Peguera, 784/63 s/f. El seu oncle.

Relacions

- Valerià Lentorn; Joan Josa Agulló; Anton Ribera; Joan Llupià; Jeroni Rocabertí.

109. Lluís Josa Peguera

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Entre els marmessors hi ha mercaders.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Capellà del rei, clergue. Nebot de Lluís Josa i Peguera. Canonge de Barcelona i de Santa Maria del Mar (Bru-Fluvià, 1998).

Testament

Referència: 784/63, s/f

Misses marit: 2.000

Dots marit: -

Data: 10/11/1701

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Joan Josa, noble, i M. Anna Josa i Peguera.

Marmessors

- Joan Josa i Agulló, nebot.
- Francisco Josa i Agulló, coadjutor.
- Benet Sala.
- Josep Emmanuel Terré.
- Ramon Riera, prevere, rector de Sant Vicens de Mollet.
- Dr. Joan Vallès, prevere.
- Jaume Teixidor, mercader.

Comentaris testament

- Enterrat a la Seu.
- 100 ll. per a l'hospital de la Santa Creu.
- 25 ll. per a l'hospital de la Misericòrdia.
- 25 ll. per a l'hospital dels Infants orfes.
- 25 ll. per als presos de les presons.
- Cobra tres pensions que vol que es dediquin a obres pies per adornar la capella de Sant Oleguer.
- Descriu amb detall el que dóna a Francisco Agulló.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Marianna Josa i Peguera, 811/101, fol. 59. Mare de Lluís Josa i Peguera, ardiaca de Santa Maria del Mar. Els seus nebots són Guerau Peguera (sr. de Torrelles) i Josep Terré. Isabel Josa i Agulló és la seva nora.

Relacions

- Josep Terré; Guerau Peguera.

110. Francesc Junyent Vergós**Dades personals**

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1716 M. de Castellmeià.

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Marquès de Castellmeià (Bru-Fluvià, 1998).

- Oïdor militar trienni 1695 (Sans 1992, p. 107).
- Participà en la defensa de Barcelona el 1697 com a capità de la coronela. La família eren mercaders de Barcelona al s. xv que havien esdevingut cavallers, senyors de Puigverd i nobles el 1616. Fou un dels fundadors de l'Acadèmia dels Desconfiats. Durant la guerra estigué amagat i en contacte amb els borbònics. Participà el setge de 1714 i fou un dels primers a entrar a la ciutat. Fou regidor de Barcelona de 1718 a 1735 (Molas, 2003, p. 154).
- Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374).
- Va ser desinsaculat per donar garrotades al síndic d'Agramunt perquè havia donat una terna de noms per cobrir el càrrec de batlle, tal com era l'obligació del síndic (DD. AA., 2003, vol. II, p. 295).
- El seu pare va ser clavari del Braç Militar el 1683 (Martí, 2005, p. 51).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- La seva casa fou saquejada durant el setge de 1705 (Porta, 1984, p. 563).
- Va ser un dels setze administradors de Barcelona el 1714. Es manifestà obertament a favor de l'opció borbònica i defensà el virrei Velasco a les reunions del Braç Militar (Mercader, 1968, p. 348).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 911, 1r llibre, fol. 49   **Misses marit:** 500   **Dots marit:** pocs diners
Data: 22/02/1737   **Misses muller:** -   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Francesc Junyent i Marimon i Francisca Junyent i Vergós.
- Muller: Francisca Junyent i Agulló.

Marmessors

- M. Teresa Junyent i Agulló, filla.
- Josep Amat Junyent Planella i Despalau, marquès de Castellbell.
- Miquel Agulló-Pinós i Sagarriga, marquès de Gironella, gentilhome de cambra, casat amb Cayetana Agulló i Marimon, nebots.
- Anton i Emmanuel Amat i Junyent. El primer és membre de la Companyia de la Guàrdia de cavallers de l'hàbit de Sant Joan, i el segon, capità d'infanteria, nebots.

Comentaris testament

- Enterrat a la capella de la Pietat (convent de San Agustí).
- Diu que va rebre un dot de 10.000 ll., però que ha firmat àpoques amb ella.
- 100 ll. a un criat més l'habitació.
- 300 ll. a una criada.
- Diu que ha rebut la meitat de l'herència de M. Clara de Lentorn i Ricart, vídua de Valerià de Lentorn, segons una concòrdia.
- Té un germà que es diu Ramon.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Anna Junyent i Vergós, 861/53, fol. 276. La seva mare. Relació amb Josep Amat i Junyent, fill de la seva germana Maria.
- Ignasi Soler i Junyent el cita com a marmessor. És cosí seu.
- Francisco Junyent i Marimon, 880/23, fol. 14. És el seu pare. El seu avi és Francesc Junyent i Pons, 811/99, fol. 183.
- Almada Junyent i de Marimon. 797/13, fol. 222. Muller de Francisco Junyent i Pons, filla d'Aleix Marimon.

Relacions

- Josep Amat; Ignasi Soler; Aleix Marimon; Miquel Agulló-Pinós.

111. Nuri Lana Càncer

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Cav (Fluvià, comunicació personal).
- La seva germana Emerència està casada amb Joan B. Reverter.
- El seu pare, Erasme, va ser conseller en cap el 1682 (MNA).
- El seu pare, Erasme, el 1707 cobrava per l'arrendament dels drets de la ciutat (LLDCC, 1B, II, 216, fol. 96).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill d'Erasme de Lana i Fontanet.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Erasme de Lana i Fontanet, 806/45, fol. 200. És el seu pare. Josep Càncer és nebot d'Erasme. Joan B. Reverter és cunyat de Josep Nuri. Relacionat amb Llorens Lledó, donzell.
- Joan Baptista de Lana, 858/30, fol. 18.

Relacions

- Josep Càncer: Joan B. Reverter; Llorens Lledó.

112. Joan Lanuza Montbui-Vilarig i d'Oms

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1707 GdE.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Comte de Plasència, baró de Montbui i de Llers, vescomte de Rueda i Perellós, *Grande de España* (Bru-Fluvià, 1998).
- Diputat militar el 1689, fou dels que s'oposà a la designació de Palma el 1702. Inicialment Carles III li confiscà els béns però després li foren retornats. President de la Junta General de Braços de 1713 i de la comissió que decidí, a l'estiu de 1714, mantenir la resistència. Banderer del pendó de Santa Eulàlia. Després de la rendició se li confiscaren els béns i fou condemnat a exiliar-se, primer al regne de València i després a Segòvia el 1716. El 1723 retornà a València on morí el 1727 (DD. AA., 2003, vol. II, p. 288).
- Quan es va fer el segrest dels seus béns el 1715 es comprovà que els deutes que tenia eren més grans que no pas els ingressos (León, 2003, p. 286).

- La seva hisenda rendia 800 ll. (Bruguera, 1871, p. 383).
- El seu fill Francesc de Lanuza i Gelabert va marxar amb l'emperadriu el 1713. Heretà el títol de comte de Plasència, gentilhome de cambra de l'emperador; va rebre una renda de 1.000 ducats amb motiu del seu casament. Gertrudis, la seva germana, era dama d'honor de la reina, es casà amb el comte Ferran (Alcoberro, 2002, vol. I, p. 39, 92 i 177).
- El seu fill Josep mor l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 436). Ell i els seus fills eren partidaris de la resistència (Albertí, 1964, p. 132).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 875, 1r llibre, fol. 216 **Misses marit:** 1.000

Dots marit: 4.000 ll. filla
7.500 ll. filla

Data: 25/08/1714

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Muller: Elena de Lanuza i Gelabert.
- Fills: Josep, Francesc, Gertrudis i Maria Lanuza i Gelabert.

Marmessors

- Elena Lanuza i Gelabert.
- Josep, Francesc, Gertrudis i Maria de Lanuza i Gelabert, fills.
- Bonaventura Lanuza i Oms, germà.
- Maria Oms i Lanuza, germà.

Comentaris testament

- Fa el seu testament davant dos testimonis: Francisco Grases i Des i Tomàs Antic i Saladrich. Joan va morir el 19 de novembre de 1725 a València. Revoca l'antic testament, que va fer amb el notari Francisco Baquerizo, de la vila d'Urrea. Si mor a Aragó vol ser enterrat a Plasència. Demana:
- "Quant antes siguin pagades els seus deutes amb els oficials que han treballat a sa casa: botigues, sastre, fuster, ferrer i adobadoras". També "percotxers y carroças, gaurnimenters, passamaners i demés oficials". Quatre donzelles al seu servei (diu els noms). Els dóna 50 ll. a cadascuna. 100 ll. que deu a Isabel Fàbregas.
- 60 ll. anuals a les tres germanes del monestir de Jonqueres.
- A la filla Maria Lanuza i Perellós, comtessa de Dosaguas, 4.000 ll. "que se li deu una [part] del dot que se li assenyalà, que per causa dels contratemps succeïts en estas guerras no se li han pogut satisfer".
- A Gertrudis, una altra filla, 7.500 ll. (10.000 ll de plata doble). "a pagar de bens meus i de mia universal heretat, comtat i demés baronías".

Altres informacions

Testaments relacionats

- Joan Llupià, 861/53, fol. 182. Joan Lanuza és el cunyat, casat amb Elena Gelabert, germana de Mariana Gelabert, esposa de Joan Llupià.
- Maria Oms i Lanuza, 858/30, fol. 220. Germana seva. 1.500 misses, té tres criades.
- Gertrudis Lanuza i Oms, 859/49, fol. 499. Subpriora del monestir de les Jonqueres, filla del comte de Plasència, Josep Lanuza, germana de Bonaventura Lanuza i Oms, prevere, degà de la catedral de Tarragona.
- Isabel Lanuza i Oms, 899, fol. 125. Religiosa, filla de Josep Lanuza, comte de Plasència. El testament data de 1728. Entre els marmessors hi ha Bonaventura, germà.

Relacions

- Joan Llupià; Tomàs Antic; Francesc Grasses; Felip Ferran; Miquel Pinós.

113. Bonaventura Lanuza Oms

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Canonge i degà de la Catedral de Tarragona.
- Membre de la Junta Reial d'Estat formada per Carles III, l'arxiduc, el 28 d'octubre de 1705 (Castellví, 1997, vol. I, p. 621).
- Tingué càrrecs elevats dins l'administració de Carles III, l'arxiduc (Porta, 1984, p. 202).
- Membre actiu de la Conferència dels Tres Comuns, va ser desinsaculat el 1705 per la seva oposició a la modificació del testament de Carles II.
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Josep Lanuza, comte de Plasència.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Gertrudis de Lanuza i Oms, 859/49, fol. 499, subpriora del monestir de les Jonqueres, filla del comte de Plasència.
- Relació amb Francesc Amat Planellas, 861, 2n llibre, fol. 139, 19/04/712.

114. Joan Lapeira Perera

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: Mercader.

1699 cav.

1706 nob.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Va ser mercader.

L'avi matern era veler.

Creditor de companyies de la neu.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Mercader: Cav 1699, nob 1706 (Bru-Fluvià, 1998).
- Vinculat a l'arrendament del pa de munició el 1705 juntament amb Joan Colomer, Arnald Jäger i Daniel Font. Era també amic i creditor de Joan Kies. De fet, la casa que Kies tenia al carrer Mercaders va ser venuda a Joan Lapeira. Probablement també fou protector de Jäger. Vinculat als següents camps econòmics: botigues de teles, aiguardent, assegurances, arrendaments exèrcit, altres arrendaments (García Espuche, 2004, pp. 290, 315 i 316).

- Col·laborava amb l'exèrcit des de 1684. Va aconseguir que el regiment de la ciutat de tres-centes persones arribés a cinc-centes el 1684, també fou un dels impulsors del préstec de 128.000 rals de plata el 1689 i féu un altre donatiu el 1690. També participà en la compra de civada, blat i préstecs per als hospitals (Espino, 1996, p. 1420).
- Companyia de subministrament de grans a l'exèrcit el 1690 (Oliva i Ricós, 2001, p. 126).
- Fiador de l'arrendament de la bolla de Berga-Bagà el 1680 (Jordà, 1982, p. 194).
- Soci l'any 1699 d'una companyia universal amb Josep Duran, Josep Dalmau, Josep Matas, Jaume Doménec, Joan Pau Llorens i Rafael Vilar. És una de les persones que més inverteix en les companyies durant la segona meitat del segle XVII, en concret quatre, un total de 35.250 ll. La seva muller també apareix com a inversora en una companyia amb 10.500 ll. Va participar als arrendaments dels drets de la ciutat (1666-1669), del dret de la moneda (1680), en el negoci de les assegurances (1677-1695) i subministrament a l'exèrcit (1692) (Lobato, 2005, pp. 60, 129 i 223).
- Va ser cònsol mercader el 1692 (Molas, 1977b, p. 216). També va ser administrador de la Taula de Canvis reformada per José Patiño (Molas, 1977b, p. 219).
- Creditor de companyies de la neu (LLDCC, 1B, II, 217, fol. 136, document inserit).
- Relacionat comercialment amb els Feu (Molas, 1974, p. 114).
- Va ser conseller quart el 1692 (MNA).

Testament

Referència: 859/49, fol. 283

Misses marit: 1.000

Dots marit: 5.000 ll. filla
3.000 ll. a cada fill
5.000 ll. muller

Data: 26/01/1712

Misses muller: 1.000

Dots muller: 1.000 ll. filla

Familiars directes

- Fill de Joan Lapeira, de la ciutat de Mataró, i Marianna, que en segones núpcies fou muller de Joan Lleonart, també de Mataró.
- Muller: M. Lapeira Cardona.
- Fills: Josep, Anton, Teresa, Francisca, Lluïsa, Dionísia.

Marmessors

- M. Lapeira i Cardona, muller.
- Josep Lapeira i Cardona, fill primogènit.
- Maria Llinàs i Lapeira, muller de Rafael Llinàs.

Comentaris testament

- Enterrat a l'Església de Santa Caterina Màrtir.
- 200 ll. per a l'hospital de la Santa Creu; 40 ll. per a l'hospital de Misericòrdia, 10 ll. per a Sant Llätzer; 10 ll. per a Infants orfes; 200 ll. per a l'hospital de Mataró.
- A la filla major: 5.000 ll. més dos baguls de roba. Si no té fills que se li doni 2.500 ll. i si entra en religió 3.000 ll.
- Als fills i filles que tingui quan mori, 3.000 ll. a cadascú per contraure matrimoni.
- A Maria Llinàs i Lapeira Parera, muller de Rafael Llinàs, filla seva i d'Eulàlia Lapeira Parera, primera muller, 50 doblers d'or per una joia. Ja li havia donat 800 doblers d'or pel seu matrimoni.
- Teresa Soler, "mig germana", muller de Jaume Soler, adroguer.
- M. de Lapeira i Cardona, usufructuària. Ella decideix sobre el matrimoni de la filla gran. En cas de trencament li dóna: 5.000 ll., un "rellotge guarnit de diamants i cor de diamants, regal del marquès de Leganés" i "joieta de diamants en forma de cor, regal de comte de Palma".
- Si mor sense descendents, 2/3 parts de l'herència són per a l'hospital de la Santa Creu i 1/3 part per al de Mataró.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Eulàlia Lapeira, 811/98, fol. 105, és la mare. Filla de Climent Parera, veler. Entre els marmessors també hi ha Joan Lleonart. El testament data de 1693, demana 500 misses a 3 rals.

- Maria Lapeira, 854/57, fol. 292, 4/11/1725. Vídua de Joan Lapeira, casada amb ell en terceres núpcies.
- Marianna Farau Lapeira, 893/27, s/f. La filla de Joan.
- Joan Kies, 839/80, fol. 230. Joan Lapeira és marmessor.
- M. de Lapeira i Cardona, 899, fol. 287, 11/09/1733. Vídua de Joan Lapeira, cavaller. Entre els marmessors hi ha els fills Anton i Lluïsa i M. de Llinàs i Lapeira, vídua de Rafael Llinàs, fillastre. 1.000 misses. 1.000 ll. a la filla Lluïsa. Hereu: Anton de Lapeira i Cardona.
- Josep de Lapeira, 875, 1r llibre, fol. 256, 31/12/1720. És el seu fill. Prevere. Demana 400 misses.

Relacions

- Joan Lleonart; Rafael Llinàs; Joan Kies; els Cardona i els Feu.

115. Valerià de Lentorn Bullfarines**Dades personals****Categoria social:** Noble.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** No definit.**Relació comercial:** -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Noble. Germà de Miquel Pinós.

Testament**Referència:** 818/80, fol. 68**Misses marit:** 1.000**Dots marit:** -**Data:** 02/08/1692**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill d'Onofre Lentorn i Francisca Lentorn i Bullfarinas.

Marmessors

- Paula Lentorn i Santandreu.
- Onofre Lentorn, germà i M. Magdalena de Lentorn i Sivilla, cunyada.
- Maria Pinós i Rocabertí i Lentorn, vídua de Josep Galceran Pinós.
- Josep Pinós i Rocabertí.

Comentaris testament

- Enterrat a Santa Caterina Màrtir.
- Dóna diners a la capella del Roser, de la Pietat, Confraria de Socors, a l'hospital d'Agramunt.
- 10 ll. anuals a la seva germana professa en Mont Sion.
- 50 ll. a una criada.
- 10 ll. a tots els criats de casa seva.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Emmanuela Lentorn i Sacirera. 861/54, n.º 14, muller de Miquel Lentorn, òlim Pinós.
- Comte de Centelles, 875, 2n llibre, fol. 204.
- Francesc Junyent. 911, 1r llibre, fol. 49. La meitat de l'herència de la muller la rep Francesc.

Relacions

- Miquel Pinós; Francisco Blanes; Josep Galceran Pinós.

116. Cristòfol Lladó Carreres

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: Abans havia estat mercader.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Era mercader.

Relació amb els Matali.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Mercader. Chb 1667 (Bru-Fluvià, 1998).
- Els Lladó procedien d'una família de Badalona, de la qual descendeix el mercader Llorenç Lladó i el chb Cristòfol Lladó (Oliva, 2001, p. 76).
- Els Lladó van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 104).
- El seu pare va ser conseller en cap el 1683 i el 1687 (MNA).
- Va ser conseller segon el 1705 (MNA).
- Va ser cònsol militar de la Lotja el 1690 i el 1698 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).
- Va ser cònsol mercader de la Lotja els anys 1690 i 1698 (Molas, 1977b, pp. 205 i 216).
- Membre de la comissió dels vint-i-set encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base de les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997, vol. III, p. 681).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 388).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: 400

Dots muller: 900 ll. filla

Familiars directes

- Fill de Cristòfol Lladó i Maria Lladó Carreres.
- Muller: Francisca Lladó Matali.

Altres informacions

Testaments relacionats

- M. Francisca Lladó i Matali, 886, 3r llibre, fol. 196, 18/11/1743. Vídua de Cristòfol Lladó, chb. Filla d'Emmanuel Matali, Dr. en drets i d'Anna Sobreas i Solà, òlim Matali. Entre els marmessors Joan Antoni Lladó, abat de Poblet, Miquel Lladó, monjo, i Fèlix Lladó, chb, fills tots ells. Demana 400 misses i dona un dot a una filla de 900 ll., més baguls de roba i vestits. També una joia com a agraïment "de molts treballs que ha tingut i te en lo govern de ma persona".
- Cristòfol Lladó, capità d'infanteria, 781/78, fol. 69. 10/01/1680. És el seu pare. Fill de Llorens Lladó, mercader de Barcelona. La muller de Cristòfol és Maria Lladó i Carreres. No diu ni misses ni lloc. Muller hereva. Fill de Llorens Lladó, mercader de Marina.
- Joan Francesc de Marese el cita com a marmessor de Maria Lladó, vídua de Cristòfol Lladó, 873/40, s/f.

Relacions

- Els Matali.

117. Pau Lledó Dalmases

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Fill de mercader.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: És fill de Pau Lledó, mercader.

Entre els marmessors també hi ha mercaders, com ara Onofre Sidós.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1689 (Bru-Fluvià, 1998).
- El pare exporta teles entre 1663-1668, aleshores era botiguer de teles (García Espuche, 2004, p. 262).
- La nissaga Lledó, segons Oliva, sembla que prové d'Argentona, on hi ha un Pau Lledó, paraire, germà d'un pagès. Aquest Pau es casà amb Jerònia Pi, el fill dels quals és Pau Lledó i Pi, botiguer de teles, mort el 1699, i que havia esdevingut mercader el 1670 i que es casà amb Maria Dalmases. El seu fill és Pau Lledó i Dalmases, el nostre protagonista, que morí el 1703, casat amb la filla del doctor en drets Francesc Bac. Aquest havia aconseguit el privilegi de chb el 1693 i havia estat conseller quart de la ciutat el 1701. Joan Ponsic, Onofre Sidós i Francesc Boneu, Dr. en drets eren els seus cunyats (Oliva 2001, p. 76).
- Entre l'activitat mercantil del seu pare destaca que va tenir una companyia de teixits juntament amb els Bastero el 1668, amb els Mercader i els Bassols el 1674 (Molas, 1974, p. 118) i una altra el 1668 amb Francesc Bassols, també botiguer (Oliva, 2001, p. 103). Va ser arrendador de la bolla de Barcelona el 1665, dels Drets del General el 1668 i de les bolles foranes el 1674 (Jordà, 1982, p. 194); durant la segona meitat del segle va invertir 28.600 lliures en tres companyies barcelonines (Lobato, 1995, p. 60).
- Pau va ser un dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701 (Castellví, 1997, vol. I, p. 277).
- Relacionat comercialment amb els Feu (Molas, 1974, p. 114).
- Va ser conseller segon el 1702 (MNA).

Testament

Referència: 839/80, fol. 133

Misses marit: 1.000

Dots marit: Pocs diners

Data: 05/08/1703

Misses muller: 300

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Pau Lledó, mercader, i Maria Lledó i Dalmases.
- Muller: Teresa Lledó i Bac.

Marmessors

- Teresa Lledó i Bac, muller.
- Mariano Lledó, prevere de Manresa i paborde.
- Dr. Joan Bac, ardiaca de Barcelona.
- Esteve Roca, prevere de Santa Maria del Mar.
- Joan Ponsic i Monjo.
- Francisco Bac.
- Francisco Boneu.
- Onofre Sidós, mercader.
- Teresa Lledó.

Comentaris testament

- Sepultura a Santa Maria del Mar.
- 5 ll. a l'hospital de la Santa Creu (el seu pare havia donat 25 ll. a aquest hospital, 25 ll. al de la Misericòrdia i 10 ll. per als pobres de l'església de Betlem).
- El dot de les filles: Gertrudis, M. Teresa i Josepa, que el decideixi la muller.
- Muller: usdefruit.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Pau Lledó, 839/80, fol. 66. Pare de Pau Lledó i Dalmases. Entre els marmessors hi ha: Francisco Bac, Dr. en dos drets (pare de la seva nora); Joan Ponsic i Monjo; Onofre Sidós i Francesc Boneu, gendres. Demana 500 misses i a una filla seva (futura esposa de Francesc Boneu) li dóna 4.000 lliures i 2 baguls amb roba pel matrimoni.
- Pere Anton Bastero, 863/64, fol. 50. Casat amb Maria Lledó. Ell és el pare de Francisco Bastero.
- Relació amb els Boneu. Francisco Boneu i Riera, 938, fol. 15, 18/07/1739. La seva muller és Teresa Lledó.
- Teresa Lledó Bac, 938, fol. 45, 21/09/1745. És la seva muller. Ell ja ha traspasat. Ella és filla de Manel Bac, Dr. en drets i de Teresa Bac. Entre els marmessos Josep Lledó Bac, casat amb Francisca Lledó i Llampillas, i Teresa Graella i Lledó, vídua d'Ignasi Graells, Dr. en drets. 300 misses. Explica com una filla seva té pocs diners: "són molt curtas i tenuas las rentas i forsas de son patrimoni (Teresa Graells)". Teresa Lledó parla dels diners que li deuen. Parla també de "la penúria i miserabilitat dels temps presents".

Relacions

- Els Dalmases; Joan Ponsic; Francisco Bac; Joan Francesc Maresc; Francesc Boneu; Onofre Sidós.

118. Joan Llinàs Farell i Esquerrer

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1674 chb.
1706 cav.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Fill de mercader. Va estar ben vinculat als arrendaments. Relació amb Narcís Feliu de la Peña.

Vinculat al negoci de la carn i als drets de la ciutat.

Vinculat a l'impost de la Nova Ampra el 1702.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

119. Rafael Llinàs Riber

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Fill de Joan Llinàs.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Fill de Joan Llinàs. Entre els marmessors hi ha un mercader i diversos exmercaders.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb (Bru-Fluvià, 1998).
- Capità de la coronela de Barcelona el 1714.
- Fill de Joan Llinàs.
- Mort l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 435).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 861, 1r llibre, fol. 155

Misses marit: 700

Dots marit: -

Data: 07/05/1714

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Joan Llinàs i Teresa Llinàs i de Riber.
- Muller: Maria de Llinàs i Lapeira.

Marmessors

- Maria de Llinàs i Lapeira, muller.
- Joan Lapeira, sogre casat amb Maria Lapeira i Cardona.
- Anna M. Llinàs i Esquerter, muller de Joan Llinàs, avi.
- Pau Llinàs, canonge d'Urgell, oncle.
- Magí Mercader Moragues.
- Fèlix Teixidor Sastre.
- Jacinto Cortés, mercader.
- Francisco Corcó.

Comentaris testament

- Convent de Sant Francesc.
- 5 ll. a l'hospital de la Santa Creu, de la Misericòrdia, San Llätzer i Infants orfes. 100 ll. a la sagristia de Sant Antoni de Pàdua.
- Té un censal per valor de 1.472 ll. Muller: usdefruit.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Es va casar, en primeres núpcies, amb una filla de Magí Mercader.

Relacions

- Joan Lapeira; Magí Mercader; Fèlix Teixidor Sastre.

120. Maurici Lloreda**Dades personals**

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: El seu pare era chb, fill d'un negociant de Manresa, Pere Màrtir Lloreda.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Entre els marmessors del seu pare hi ha Josep Rubió, mercader i cunyat de Maurici i Josep de Marís, de Mataró.

Va ser fiador de diferents arrendaments de la Generalitat.

Fill d'un chb i nét d'un negociant de Manresa.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb, fill de Jacinto Lloreda, nebot a la seva vegada de Maurici Lloreda.
- Fiador de l'arrendador dels Drets del General el 1665 i de les bolles foranes i Drets del General el 1671 (Jordà 1982, p. 194).
- El seu avi era un negociant de Manresa (vegeu testament del pare).

Testament

Referència: -

Misses marit: 500

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Jacinto Lloreda i Raimunda Llorda i Carreras.

Comentaris testament

- El pare no té molts diners.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Jacinto Lloreda, 811/101, fol. 7, 15/02/1706. És el seu pare, chb. És fill de Pere Màrtir Lloreda, negociant de Manresa.

- Maurici Lloreda, 818/79, fol. 136. Jacinto és el seu nebot. El testament data de l'1 de desembre de 1683.
- Joan Francesc de Maresc el cita com a marmessor de Jacinto, 873/40, s/f.

Relacions

- Joan Francesc Maresc.

121. Lluís Roger Llúria Cortit i Saportella**Dades personals****Categoria social:** Noble.**Evolució estamental:** M. de Ganyera.**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob. Carles III li va concedir el títol de marquès de Granyera (Fluvià, 2006, p. 72).
- El 1707 li donen una patent de capità de cavalls al servei del marquès de Poal el 1712. S'exilià el 1721 (Alcoberro, 2002, vol. II, p. 118).
- Destinat per capitanejà gent a la frontera. Membre de la comissió dels vint-i-set encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base per les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997, vol. II, 562 i vol. III, p. 681).

122. Vicens Magarola Desbac-Descatllar**Dades personals****Categoria social:** Noble.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob, Dr. en drets (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill de Pere Magarola i de Llupià, noble, conseller de Barcelona i diputat militar de la Generalitat. El seu avi (de Vicens) Vicens Magarola i Genovart havia estat conseller en cap, cavaller i havia assolit la dignitat de chb el 1618 (Morales, 1983, vol. I, p. 294).
- Fou un fervorós austriacista, va ser dels aristòcrates que protestà contra els abusos dels funcionaris reials durant les Corts de Felip V. Lluità a favor de Carles III, l'arxiduc, i fou ferit l'Onze de Setembre (Porta, 1984, p. 70).
- Capità de la 3a Companyia del IV batalló de la coronela. Ferit l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 435).
- Va ser un dels enviats per la Diputació per rebre el rei a Lleida l'agost de 1701. Protestà contra el disseniment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Signà la protesta d'Emmanuel Ferrer i Sitges contra la primera deliberació del Braç Militar a la Junta de Braços de 1713 (Castellví, 1997, vol. I, pp. 278 i 374 i vol. III, p. 682).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 122 ll. (Bruguera, 1871, p. 387).

Testament**Referència:** -**Misses marit:** -**Dots marit:** -**Data:** -**Misses muller:** -**Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Pere Magarola i Llupià
- Muller: Ignàsia Magarola i Amigant.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Isabel Vidal i Magarola, 861/53, fol. 271, germana.
- Margarida Magarola i Amigant, 875, 3r llibre, fol. 211. Monja, filla de Vicens.
- Relació amb Francisco Alemany i Magarola (vegeu testament, 960, fol. 216). Francisco Magarola i Amigant és marmessor.

Relacions

- Josep Amigant; els Alemany.

123. Jeroni Magarola Guerau**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honrat de Barcelona.**Evolució estamental:** 1707 C. de Quadrells.

El pare era chb (1613).

Filiació política: Constitucionalista.**Relació comercial:** Té censals i botigues, vegeu testament.**Braç Militar****Conferència****Doctor****Immigrant****Biografia**

- Nob, Dr. en drets, C. de Quadrells 1707, procedeix de ciutadans honorats (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser membre de la Reial Audiència i del tribunal de Contrafaccions el 1702 (Sans 1982, p. 114).
- La seva família havia estat present a la Reial Audiència durant tres generacions (Molas, 2003, p. 151).
- En primeres núpcies es casà amb Anna Maria Gualbes. En segones núpcies amb Maria Fluvià i Aguilar. El seu fill, Josep, es casà amb Antònia de Sentmenat i Toralla, de la família dels marquesos de Sentmenat. El resultat final fou una àmplia xarxa de relacions que el vinculaven tant amb els Clariana com amb els Gualbes, Sentmenat i Fluvià. Tots eren austriacistes. El seu pare havia nascut a Esparraguera (Martínez Rodríguez, 2006, pp. 227 i 265).
- Va ser un dels jutges de la Reial Audiència que s'oposa a l'acceptació del testament de Carles II (Castellví, 1997, vol I. p. 273).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament**Referència:** 781/80, fol. 1**Misses marit:** 3.000**Dots marit:** 1.000 ll. fill

2.000 ll. néta

1.000 ll. nét

Data: 17/08/1705**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Miquel Joan Magarola, regent del Consell d'Aragó i de Jerònia de Magarola i Guerau.
- Muller: En primeres núpcies es casà amb Anna Maria de Gualbes. En segones núpcies amb Maria de Fluvià i Aguilar.

Marmessors

- Joan Sentmenat i Toralla, marquès de Sentmenat.
- Francisco Erill i Bournoville, marquès de Rupit.
- Miquel Clariana i Seva, comte de Múnter.
- Pere Torrelles, òlim Sentmenat.
- Antònia Magarola i Sentmenat, vídua de Josep Magarola i Gualbes, filla.
- Isabel Vidal Magarola, vídua de Genís Vidal Roda, germana.
- Miquel Joan Magarola, canonge de la catedral de Barcelona.
- Francisco Magarola i Fluvià, casat amb Antònia Magarola i Reart, fill i nora.
- Josep Farnés i Marimon, gendre, casat amb Emmanuela Farnés i Magarola, filla.
- Teresa Clariana, comtes de Múnter, neboda.
- M. Teresa Magarola i Saportella, priora del monestir de Jonqueres.
- Maria Farnés, vídua de Llorens Farnés i Cartellà.

Comentaris testament

- Capella de Nostra Senyora de la Concepció.
- 600 ll. per a l'hospital de la Santa Creu; 200 ll. per al de la Misericòrdia.
- Que l'hereu continuï la devoció a Sant Francesc Xavier, a la parròquia de Sant Just. Un retaule a Sant Jeroni per a la catedral; una joia de 200 ll. per a Montserrat.
- 100 ll. per a la congregació dels Dolors del Bonsuccés.
- Per a Francisco Magarola i Llupià, la casa de Sant Joan Despí, peça de terra de Cornellà i un censal de 1.000 ll.
- Per a Emmanuela Farnés: 50 ll. per renda; a Agnès Farnés i Marimon, els lloguers de casa seva; a Isabel Vidal i Magarola, la casa on viu; a Josepa Magarola i Sentmenat, néta, 2.000 ll. per quan es casi; a Francisca Magarola i Sentmenat, religiosa, 25 ll. anuals; a Pere Magarola i Sentmenat, 1.000 ll; a Antònia Magarola i Sentmenat, nora, lloguer anual de "las botiguas que són sota la mia casa ahont habito en carrer d'en Arlet"; a M. Josepa Magarola i Saportella, priora, 200 ll.
- Jaume Costa, criat, 200 ll. i 5 ll. als criats.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Isabel Vidal i Magarola, 861/53, fol. 271, germana.
- Josep Magarola i Gualbes, és el seu fill. 781/78, fol. 177. Està casat amb Antònia de Sentmenat. Joan de Sentmenat i Torrala és el seu cunyat. Entre els marmessors també hi ha Bonaventura Gualbes i Miquel Clariana.
- Antònia Magarola i Sentmenat, 904, 2n llibre, fol. 40, 5/01/1738. Vídua de Josep Magarola i Gualbes. Relació amb Antoni Rubalcava, regidor de Barcelona.
- Relació amb els Francolí. Francisca Francolí i Magarola, III.22, fol. 10. Possiblement la mare de Josep Francolí és la seva germana. Jeroni és marmessor seu.

Relacions

- Joan B. Gualbes; Josep Clariana; Josep Francolí; Josep Farnés; Pere Torrelles; Francisco Erill; Joan de Sentmenat.

124. Joan Francesc Maresc Huguet**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honrat de Barcelona.**Evolució estamental:** Abans havia estat chb.
1685 cav.**Filiació política:** No definit.**Relació comercial:** Entre els marmessors hi ha antics mercaders. Braç Militar Conferència Doctor Immigrant

Biografia

- Chb, cav 1685 (Bru-Fluvià, 1998).
- El pare va ser cònsol militar de la Llotja el 1669 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).
- Va ser conseller tercer el 1696 (MNA).

Testament

Referència: 873/40, s/f   **Misses marit:** 2.000   **Dots marit:** -
Data: 25/04/1703   **Misses muller:** 1.000   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Joan Maresc, Dr. en medicina, chb, i Isabel Maresc Huguet.
- Muller: M. Àngela de Maresc i Costa.

Marmessors

- M. Àngela Maresc i Costa.
- Felip Quintana i Fàbrega, gendre, chb.
- Francisco Portell, casat amb Francisca Portell i Fons, cunyats.
- M. Eulàlia Quintana, vídua de Josep Quintana, chb.
- Ramon de Codina i Farreres, casat amb Gertrudis Codina i Costa, cunyat.
- Josep Costa, Dr. en drets, chb, casat amb M. Anna Costa i Romeu.
- Mònica Ferrer i Trasserras, vídua de Jeroni Ferrer, donzell, Dr. en drets, cosí germà.
- Maria Carreras i Talavera, vídua de Miquel de Carreras i Bertran, chb.
- Jacinto Lloreda, chb, casat amb Raimunda de Lloreda.
- Maria Lladó i Carreras, vídua de Cristòfol Lladó, chb.
- Magí Barrera, chb.

Comentaris testament

- Enterrat a Santa Maria del Pi, capella de la Verge dels Desemparats. La seva primera muller va ser M. Àngela de Maresc i Fons. La primera muller de Felip Quintana fou Gertrudis Maresc.
- 25 ll. per a l'hospital de la Santa Creu; 25 ll. per al de la Misericòrdia; 10 ll. per al dels Infants orfes i llutzeret.
- 281 ll. per a la Verge de la Gleva, a Sant Hipòlit de Voltregà.
- 100 ll. per a Antoni Prat, paraire.
- 10 ll. per a cada una de las criades i la soldada que se'ls deu.
- Al "patge o l'alecayo" que està al seu servei li dóna el vestit.
- Usufructuària la muller.
- Felip Quintana, usufructuari dels béns de la primera muller fins que el nét sigui major d'edat.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- M. Àngela Maresc i Costa. 875, 1r llibre, fol. 220, 4/07/1725. Muller. Filla de Carlos Costa, chb. Entre els marmessors: Ramon Codina i Farreres, cunyat; Josep Costa, oncle, Fausto Moret, Felip Botinyà, Dr. en dret. 1.000 misses. Deixa diners a Ignasi de Quintana i Maresc, fill de Felip Quintana i Fàbrega i de Gertrudis Quintana i Maresc. A Josep Costa, oncle, la meitat dels seus béns. Dóna 2 doblers a l'hospital de la Santa Creu. "D'un vestit seu blau ab flors d'or i plata que es faci un adorno per una Verge". Parla dels "bons serveis que he rebut del dit Sr. Don Josep Costa, mon oncle i dels treballs que ha presos per mi en mas occurrences", li dóna la meitat de les seves possessions. Diu que el seu oncle li presta un censal de vàries possessions que té al carrer de la davallada de Santa Eulàlia. Hereu: Francisca de Moret i de Codina i Costa, muller de don Faust de Moret, neboda.
- Josep Costa Puig. 875, 1r llibre, fol. 275, 2/06/1724. Relació amb Anton Solà, Ramon de Codina Farreres, Àngela Maresc, Joan Fàbrega, Fèlix Vadell, Josep Bernal, Josep Pahisa, Anton Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Montfar (prevère) i Teresa Sant Joan.

Relacions

- Josep Costa; Ramon Codina; Fausto Moret; Ignasi Quintana; Anton Solà; Felip Quintana; Francisco Portell; Miquel Carreras; Jacinto Lloreda; Cristòfol Lladó; Magí Barrera; els Botinyà.

125. Ignasi Marí Genovés**Dades personals**

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: El pare era chb 1635 (Morales, 1983, p. 299) i cav.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Relacionat amb Ignasi Teixidor.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav (Bru-Fluvià, 1998).
- AHPB, 861/53, fol. 223r. El seu nom complet és Ignasi Fèlix Marí, donzell.
- El pare era chb 1635 (Morales, 1983, p. 299) i cav en data no determinada (AHPB, 861/53, fol. 223r).
- El seu germà Anton va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).

Testament

Referència: 969, 1r llibre, fol. 15

Misses marit: 300

Dots marit: Pocs diners

Data: 18/08/1735

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francesc Marí, cavaller i mestre de camp, i Marianna Genovés.

Marmessors

- Anton Bru i Canta, prior de la Col·legiata de Santa Anna, "amic i senyor meu".
- Joan Fontanet, Dr. en dret, "amic meu".
- Josep Fraginals, administrador de Sant Sever.
- Ignasi Teixidor, bhp.
- Cipriana Gàver i Marí, neboda.

Comentaris testament

- Enterrat a Sant Francesc. Especifica la manera de fer l'enterrament "perquè així és menos costós".
- Les despeses de l'enterrament "que poden pagar dels fruits de ma heretat i a mos hereus los queda la hisenda que cobro tots los anys de l'arrendament. Ja que no tinc ni he tingut diners avançats en ma casa sino que he passat ab aquells estraches i decencia a Deu gracias, no tenint en ma casa sino aquells adorns necessaris de poc valor".
- Al criat: "a vista de las pocas conveniencias me trobo li deixo i llogo tota aquella casa en que jo habito". Diu que els mobles que posseïx "se suposa que són de molt poc valor". Parla també de "quatre-centes lliuras que li quedan liberadas", que les dóna a Josep Salvà.
- Conclou el testament mostrant el seu desig de donar més diners als cunyats i nebots, però la seva hisenda "per los divinos secrets del Altíssims, se es reduïda en no res".
- Els marmessors són "de tota confiança i amstat".
- Germans: Maria Gàver i Marí, Francisco i Antoni Marí.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Marianna Marí i Ginovés, 861/53, fol. 223. La seva mare. El seu nom complet és Ignasi Fèlix Marí i Genovés. És l'hereu. Relació amb el marquès de Rupit, el comte de Centelles i Jeroni Rocabertí, a qui deuen diners.
- El seu germà, Francesc Marí i Genovés, es casà amb una Vilana, té dos fills, Ignasi Marí i Vilana i Francesc Marí i Vilana (Morales, 1983).
- Bernat Gàver i Fluvià, 854/57, fol. 89, és el seu cunyat.

Relacions

- Bernat Gàver; Jeroni Rocabertí; Ignasi Teixidor; Bru i Canta.

126. Francesc Marí Genovés

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: El pare era chb 1635 (Morales, 1983, p. 299) i cav en data no determinada (AHPB, 861/53, fol. 223).

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

Poden ser tres persones:

- Francesc Marí i Vilana, cav. Corts 1701, 1705, JBC 1713 (Bru-Fluvià, 1998).
- Francesc Marí i Fontanills, chb, cav 1670.
- Francisco Marí i Genovés, vegeu el testament d'Ignasi Marí i Genovés. Va ser oïdor militar al trienni 1677-1679 (Sans 1982). Era fill de Francesc Marí, chb 1635 i es va casar amb una Vilana, el seu fill era Francesc Marí i Vilana. (DD. AA., 2003, vol. II, p. 276). Hem considerat que és l'últim.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francesc Marí, cavaller i mestre de camp, i Marianna Genovés.
- Muller: una Vilana.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Marianna Marí i Genovés, 861/53, fol. 223. Pot ser la seva esposa o la seva mare.
- Maria Gàver i Marí 909/27, vol. II, fol. 8. Vídua de Bernat Gàver i de Fluvià, filla de Francisco Marí i de M. Anna Marí i Genovés.
- Teresa Marí i Vilana, 860, fol. 80, 27/10/1727. Filla de Francisco Marí i Genovés.
- Relació amb Francesc Amat i Planella, 861, 2n llibre, fol. 139, 19/04/1712, té un censal amb ell.
- Relació amb Francisco Vilana i Vilamala. 875, 3r llibre, fol. 141. Francisco Marí i Vilana, fill de Francisco Marí. Nebot. El seu cunyat és Francisco Vilana i Vilamala.

Relacions

- Bernat Gàver; Francisco Amat; Francisco Vilana.

127. Josep Marimon Corbera

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: M. de Cerdanyola.

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: Té propietats de les quals cobra lloguer a diferents llocs.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Noble (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser de 1714 a 1716 un dels vocals de la junta interina del govern i justícia de Catalunya. Casat amb M. Francisca de Velasco, filla d'un noble castellà. El seu fill, Joan Antoni, va ser regidor de Barcelona el 1718. El seu pare va ser membre del Consell d'Aragó fins que s'abolí. El seu germà Ramon era bisbe de Vic, 1721-1744 (Molas, 1995a, p. 237).
- Ell i el seu pare van ser desinsaculats per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- Membre de la Junta Superior borbònica (Albertí, 1964, p. 377).
- S'absentà de Catalunya amb l'arribada de Carles III. Era capità de les Atarasanés de Barcelona (Castellví, 1997, vol. I, p. 620). Felip V li donà el sou de conseller del Consell d'Aragó.
- Els Marimon van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105).
- El seu fill va ser membre del primer Ajuntament borbònic de 1718 (Mercader, 1968, p. 359).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 911, 1r llibre, fol. 193

Misses marit: 2.000

Dots marit: 10.00 ll. fill

Data: 08/10/1743

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Fèlix Marimon i Tord, marquès de Cerdanyola i Jerònia Marimon i Corbera.
- Muller: Francisca Velasco.

Marmessors

- Joan Antoni Marimon Fernández Velasco, comte de Revilla, superintendent de la fàbrica de Galeras de Barcelona, fill, casat amb Josepa de Marimon i Boil.
- Francisco Llupià i Roger, casat amb Francisca Llupià i Marimon, marquès de Llupià.
- Gaetana Agulló i Marimon, marquesa de Gironella, filla.
- Jerònia Marimon, filla, marquesa de Boil, casada amb Josep Boil Arenós.

Comentaris testament

- Enterrat a Santa Anna.
- 50 ll. per a l'hospital de la Santa Creu, Misericòrdia, Infants orfes, Sant Llàtzer.
- 326 ll., 13 sous per a una criada: Anna Trinxant.
- Cobra diferents censos de les cases Marimon del carrer Ample: un de 156 ll. de la vídua d'Anton Armés, un sastre; un de 70 ll. d'una pensió d'Anton Pibertosa, sabater; i 100 ll. de Josep Martí, espaser.
- També cobra pensió de cases als carrers de Sant Francesc i del carrer nou ("dit Tripó abans").
- Es reserva 10.000 ll. del dot que dóna al fill.
- Germans: Francisco Marimon, jesuïta; Anton; Bernardino; comtessa d'Altar.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Anton Marimon i Corbera, 861/53, fol. 311. El seu germà. Auditor de Rota Romana.

Relacions

- Francisco Llupià.

128. Tomas Martí**Dades personals**

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Oïdor militar trienni 1695-1697 (Sans 1982).
 - Cobra una pensió el desembre de 1714 de 150 ll. Pot ser un cavaller o un noble. Va ser també pensionista al Banat de Temesvar 1737 (Alcoberro, 2002, vol. II, pp. 49 i 265).
 - Castellví parla d'un Tomàs Martí, noble, al qual Felip V li dóna una patent de cavalleria (Castellví, 1997 vol. II, p. 232). Aquest Tomàs Martí es deia exactament Tomàs Francesc Martí i de Vilanova i va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Tomàs Martí, 908/14, fol. 99. 9/07/1731. Negociant. Entre els marmessors hi ha Joan de Pinós i Rocabertí.

129. Lluís Martín**Dades personals**

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Chb.
1699 cav.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Chb, cav 1699. Secretari de Darmstadt (Bru-Fluvià, 1998).
 - Vegeu, també, Dietaris de la Generalitat, vol. IX, p. 975.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Tomàs Martí, 908/14, fol. 99. 9/07/1731. Negociant. Entre els marmessors hi ha Joan Pinós i Rocabertí.

130. Diego Martínez Folcras

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1691 chb.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Ell o el seu pare havien estat mercaders.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1691. Dr. en ambdós drets (Bru-Fluvià, 1998).
- Ell o el seu pare havia estat mercader, matriculat el 1673 (Molas, 1977b, p. 216).
- Va ser membre de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 13).
- Va morir abans del 31 de juliol de 1704 (LLDCC, 1B, II, 213, fol. 304).

Testament

Referència: 854/56, fol. 108

Misses marit: 1.000

Dots marit: -

Data: 24/07/1704

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Diego Martínez Ledesma i Àngela Martínez Folcras.
- Muller: Teresa Martínez Areny.

Marmessors

- Teresa Martínez Areny, muller.
- Josep Areny i Garriga, Dr. en dos drets casat amb Potenciana Areny i Queralt.
- Marianna Burniac, vídua de Joaquim Burniach.
- Francisco Burniac i Teixidor, Dr. en dos drets.
- Joana Capdevila i Garriga.

Comentaris testament

- Nostra Senyora del Pi.
- Muller usufructuària.
- No diu res de dots. La muller decideix.
- Tutors: la muller, Josep Areny i Garriga, Potenciana Areny i Queralt, sogres.

Altres informacions

Relacions

- Josep Areny.

131. Francesc Mas Duran

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- bhp 1707.
- Un germà seu, Eudald Mas i Duran, sergent major del regiment de Santa Eulàlia, ferit l'11 de setembre de 1714, empresonat durant onze anys i béns segrestats (Albertí, 1964, p. 421).
- Capità de la 1a companyia del V batalló de la coronela, ferit el 26 de juliol de 1714 i mort l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 436).
- Va ser coadjutor del mestre racional de Carles III, l'arxiduc, i tenia un bon full de serveis de la campanya de 1709 contra les forces del duc de Noailles (Albertí, 1964, p. 251).
- Va passar com a capità de granaders a Vic per dirigir la defensa el 1708. Era capità del gremi de procuradors, que té la prerrogativa que el seu capità ha de pertànyer al seu gremi (Castellví, 1997, vol. II, p. 658).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 5 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament**Referència:** 858/30, fol. 156**Misses marit:** "apareixerà"**Dots marit:** Pocs diners**Data:** 02/09/1714**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Josep Mas i Duran, bhp, i Raimunda Mas i Dàrdena.
- Muller: Isabel Mas i Vila.

Marmessors

- Josep Mas i Duran i Raimunda Mas i Dàrdena, pares.
- Isabel Mas i Vila, muller.

Comentaris testament

- Té pocs diners: "Item deixo i llegeo a dita Isabel Mas i Vila, charísima muller mia, la maseta de diamants té en son poder i per que li presenti i entregà antes del die de les nostres esponsalles (...) suplicant se done per contenta i satisfeta del present atès las pocas forsas de ma heretat."

132. Joan Francesc Masdeu Pla**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honrat de Barcelona.**Evolució estamental:** Fill de mercader.**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** Fill de mercader.

Entre els marmessors de la mare també hi ha un mercader.

 Braç Militar **Conferència** **Doctor** **Immigrant****Biografia**

- Donzell (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill de Joan Masdeu i Esteve, mercader de Barcelona, caixer del Banc, conseller quart i cavaller el 1676 (Morales, 1983).
- Partidari de la submissió al Braç Militar, protestà contra la segona votació. Després va ser capità de la 2a companyia del VI batalló de la coronela. Morí el 13 d'agost de 1714 (Albertí, 1964, pp. 136 i 437).
- Va ser conseller militar del Braç Militar l'any 1700 (Martí, 2005, p. 51).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Joan Masdéu Esteve i de Clara Masdéu i Pla.

Altres informacions

Testaments relacionats

- M. Gràcia Masdéu i Pla, 770/48, fol. 98. Filla de Joan Masdéu i Esteve, germana.
- Clara Masdéu i Pla 869, s/f, 17/03/1721. Vídua de Joan Masdéu i Esteve, cavaller. Filla de Francisco Pla, notari. El seu fill és Joan Francisco Masdéu i Pla, que ja ha mort i que es va casar amb Jerònia de Masdéu i Grimosachs, nora. Entre altres marmessors: Josep Soldevila, Oleguer Argemir i Crexell, chb, Josep Soler i Josep Ignasi Vidal, mercader. 200 misses. També demana 100 misses més. Hereva: la nora.
- Raimunda Masdéu i Moner, 909/27, vol. I, fol. 16.

Relacions

- Oleguer Argemir; Josep Soler.

133. Josep Masdovellas Çalba

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Ardiaca.
- El seu germà Miquel va ser diputat militar el 1686. Sr. de l'Arboç i governador de Vilafranca (DD. AA., 2003, vol. II, p. 284).

Altres informacions

Testaments relacionats

- Marianna Masdovellas i de Foxa, 876/32, fol. 159. Muller de Miquel Masdovellas, Vilar, Franeba i Salba, noble. Entre els marmessors hi ha Bernat Foxà, la filla del comte de Robres i Francisca Xammar i Copons, vídua de Ramon Xammar i Meca.
- Un segon testament, ja vídua, inclou com a marmessors Marianna de Tamarit i Xammar, muller de Salvador Tamarit i Vilana, 899, 1r llibre, fol. 59.
- Relació amb Joan Copons i Falcó.

Relacions

- Salvador Tamarit; Joan Copons i Falcó.

134. Salvador Massanés de la Ribera

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: 1673 chb.
1702 cav.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Fill de mercader.

Al 1707 cobrava per l'arrendament dels drets de la ciutat (LLDCC, 1B, II, 216, fol. 96v.).

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb, cav 1702, Dr. en dret (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill d'Onofre Massanés. Aquest exporta mercaderies entre 1663-1668 amb Joan B. Reverter, Ramon Vilana Perlas, Pere Trelles i Joan Frances Verneda. També participà en algunes accions derivades de l'arrendament de la carn que tenia el seu pare, el qual mantenia relació comercial amb Narcís Feliu (García Espuche, 2003, pp. 262 i 279).
- En arribar Carles III, l'arxiduc, a Barcelona, es presentà voluntari (Porta, 1984, p. 205).
- Conseller tercer 1712. Mort el 14 d'agost de 1714 a la batalla del baluard de Santa Clara (Albertí, 1964, pp. 288 i 439).
- El seu pare era un actiu mercader; amb una presència notable a Mataró (Giménez, 1998, p. 580).
- Va ser conseller militar del Braç Militar el 1709, conseller ciutadà el 1697 i síndic el 1706 (Martí, 2005, p. 51).
- Al 1707 cobrava per l'arrendament dels drets de la ciutat (LLDCC, 1B, II, 216, fol. 96).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 861/53, fol. 228

Misses marit: 1.000

Dots marit: Pocs diners

Data: 12/10/1713

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill d'Onofre Massanés i Isabel de la Ribera.
- Muller: Teresa Massanés i Reverter.

Marmessors

- Teresa Massanés i Reverter, muller.
- Anton Massanés i Reverter i Josep Massanés i Pinyana, fill i nora.
- Joan B. Reverter, cavaller, cunyat.
- Miquel i Ignasi Reverter, donzells els dos, nebots.
- Maria de Ribera Claramunt i Espuny, noble i vídua.
- Josep de Ribera i Claramunt i Marianna de Ribera i Josa, comtes.

Comentaris testament

- Enterrat a la catedral de Barcelona.
- Té una criada, Maria de Ferran.
- Usdefruit la muller, diu que ha d'alimentar els fills, "los mals i càrrecs de ma heretat i gastar lo necessari per la conservació de aquella".

Altres informacions

Testaments relacionats

- Relació amb Francesc Amat i Planella, 861, 2n llibre, fol. 139 (el seu fill és marmessor de Francesc).

Relacions

- Francesc Amat i Planellas; Joan B. Reverter; Josep Ribera Claramunt; Ramon Falguera; Anton Asprer; Vilana Perlas.

135. Anton Massanés Reverter

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: El seu avi era mercader.
Relació amb els Falguera.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Fill de Salvador Massanés de la Ribera (García Espuche, 2003, p. 279).
- Al gener de 1713 era donzell del Racional i arxiver de la Diputació (LLDDP, N-275, fol. 39).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Salvador Massanés de la Ribera i Teresa Massanés i Reverter.
- La seva muller és Josepa Massanés i Pinyana.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Eulàlia Massanés i Giral, 935, 1r llibre, fol. 48. Vídua de Josep Massanés i Pinyana, fill d'Anton Massanés. Entre els marmessors hi ha Ramon Falguera i Brocà i Gertrudis Falguera i Aspre.

Relacions

- Ramon Falguera i Brocà; Joan B. Reverter.

136. Josep Mata de Copons

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1706 C. de Torre de Mata.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob. C. de la Torre Mata 1707 (Bru-Fluvià, 1998).
- Els Mata eren clientelars del marquès d'Aitona, Guillem Ramon de Montcada, originaris de Sant Cebrià del Vallès, vescomtat de Cabrera. Van ser austriacistes, tot i que Guillem Ramon Montcada era un important borbònic (Molas, 2000a, p. 58).
- Protegí el pendó de Santa Eulàlia l'11 de setembre de 1714. Membre de la trenta-sisena creada per assessorar la Diputació el juliol de 1713 i membre de les juntes posteriors. Capità de la 5a companyia del VI batalló. Ferit el 13 d'agost de 1714 i l'11 de setembre (Albertí, 1964, pp. 32, 146 i 437).
- Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Va ser una de les persones convocades per reunir-se amb Carles III el 13 de setembre de 1705. Signà la protesta d'Emmanuel Ferrer i Sitges contra la primera deliberació del Braç Militar a la Junta de Braços de 1713 (Castellví, 1997, vol. I, pp. 374 i 618 i vol. III, p. 682).

- Els seus béns van ser confiscats el 1714. Tenien un valor de 50 ll. (Bruguera, 1871, p. 383).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 860, 1r llibre, fol. 72   **Misses marit:** "apareixerà"   **Dots marit:** 6.000 ll. filla
3.000 ll. filla

Data: 27/01/1728   **Misses muller:** -   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Joan B. Mata i Raimunda Mata i Copons.
- Muller: Francisca Mata.

Marmessors

- Francisca Mata, muller.
- Francisco Rius, prevere.
- Madrona Pontons, sogra.
- Cirinio de Pedroló i Folcràs, viu a Cervera.
- Ramon Romà, doctor en dos drets.

Comentaris testament

- Enterrat a Nostra Senyora de la Concepció de la Catedral o a la parròquia de Sant Julià de Llor (Solsona)
- 200 ll. anuals per a l'esposa.
- 6.000 ll. de dot per a Marianna Mata i Copons, filla de la primera muller.
- 3.000 ll. per a Raimunda Mata i Copons, filla.
- 150 ll. anuals per a Francisco Mata, fins que obtingui una dignitat eclesiàstica.
- 400 ll. per a Francisco Roma, monjo i confessor per un secret.
- 25 ll. per a Margarida Costa, criada; 10 ll. per a Sant Francesc; 10 ll. per a l'hospital de la Santa Creu.
- Hi ha un altre testament, anterior, de 23/08/1725, 870, 1r llibre, fol. 508. Entre els marmessors hi ha Ignasi Sans i Miquel, Lucrècia Vila, germana, dona 4.000 ll a Raimunda i 1.000 ll a la muller. A Francisco Mata 2.000 ll.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Carlos Vila, 900/24, fol. 348. Josep Mata és el cunyat i marmessor.
- Francico Mata i Copons 860, 1r llibre, fol. 87, és el germà.
- M. Anna Mata i Copons 964, 1r llibre, fol. 15, 04/04/1746. Germana de Josep Mata i Copons. Filla de Josep Mata, vivia a Alella, i Caterina Mata i Copons, difunts. Entre els marmessors: Teresa Sentmenat i Oms, abadessa de Santa Clara, Josep Mata i Copons, casat amb Antònia Mata i Novell, Lucrècia Vila i Mata, vídua de Carlos Vila, ties. Anton Armengol i Aimeric, baró de Rocafort. 1.000 misses.

Relacions

- Carlos Vila; Anton Armengol; Ignasi Sans i Miquel; Francisco Rius.

137. Josep Melianta de Sullà

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de barcelona.   **Evolució estamental:** Fill d'un ciutadà honorat.
1647 cav.

Filiació política: No definit.   **Relació comercial:** -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Natural de Lleida, va ser cavaller el 1647, fill d'un ciutadà honrat (Morales, 1983).

138. Magí Mercader Moragues**Dades personals**

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1697 chb.

Abans havia estat mercader.

Va assolir el títol de marquès a l'exili.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Mercader.

Entre els marmessors del seu pare hi ha: Miquel Colomer, mercader i Francisco Cortinas, velluter.

Entre els marmessors hi ha Pau Agustí Rossell.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1697, Corts 1705. Sr. de Marat (Bru-Fluvià 1998).

- Magí Mercader era fill d'un mestre de cases del mateix nom. El seu pare va tenir una companyia de teixits juntament amb els Falguera el 1670 i 1682 (Molas, 1974, pp. 118 i 122) i va ser cònsol mercader de la Lotja el 1673. Probablement ell ho fou el 1686 i 1690 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).

- Vinculat als següents camps econòmics: fabricació i botigues de teles, arrendament exèrcit, arrendament de la neu i altres arrendaments (García Espuche, 2004, p. 318). Les seves filles, Maria i M. Gràcia es casaran amb Llorenç i Pere Pi, procedents de Mataró i del nucli mercantil d'aquest lloc. Va estar a la companyia d'aprovisionament de grans per l'exèrcit el 1671 i va ser membre de la primera Junta Particular de Comerç de Catalunya (Oliva, 2001, pp. 71, 126 i 132). També va ser fiador de la bolla de Vic el 1665 i dels Drets del General el 1665 (Jordà, 1982, p. 195).

- A la segona meitat del segle XVII va invertir, com a mercader, un total de 31.233 lliures en tres companyies diferents. A més, va ser creditor de la Companyia Teixidor Bastero el 1675 (Lobato, 1995, pp. 60 i 216) i també administrador dels drets senyorial del duc de Cessa el 1678 juntament amb Sambassart i Feliu de la Penya (Molas, 1974, p. 115).

- El 1701 tingué un conflicte econòmic amb Benet Shallet (DC, 14 de gener de 1701).

- Va ser conseller tercer el 1695 i el 1698 (MNA).

- El 1734, quan es perd el regne de Nàpols, era membre del Consell de Nàpols. Aleshores ja havia assolit el títol de marquès (Alcoberro, 2002, p. 77).

- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 880/14, fol. 68

Misses marit: "apareixerà"

Dots marit: 400 ll. fill
600 ll. fill

Data: 07/12/1734

Misses muller: 800

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Magí Mercader, chb, i de Maria Mercader i Moragues.

- Muller: Francisca Mercader Sabater i Sitges. Un segon matrimoni amb Narcisa Rosell.

Marmessors

- Josep Mercader Sabater i de Sitges, fill primogènit, casat amb M. Mercader i Saleta i Descalpes.

- Luis Ortiz de Velares, gendre, casat amb Eulàlia Ortiz i Mercader (òlim Sadurní), muller.

- Antoni Albertí, sacerdot de Sant Felip Neri.

- Ramon Sabater, chb, casat amb M. Sabater Mora, cunyats.
- Pau Agustí Rossell i Llinàs, chb, cunyat.
- Josep Bru i Olzina, "en Barcelona populat".
- Francisco Boneu i Riera, Dr. en drets.

Comentaris testament

- Enterrat a Santa Mònica, Barcelona.
- "Lo número de misses i demés sufragis se podran celebrar de la caritat en lo modo i forma que a dits senyors mos marmessors los serà ben vist dels quals espero tindran la mira al estat ab ques troba ma casa tan atrassada per causa de las pasadas guerras i estragos que ha suportat".
- 5 ll. per a l'hospital de la Santa Creu i per a la subvenció dels pobres.
- 10 ll. per al prior de la congregació de nostra Senyora dels Dolors.
- 130 ll. anuals més 400 ll. d'una vegada per a Anton Mercader i Sabater, fill, cadet de la cavalleria a l'exèrcit.
- 600 ll. per a Magí Mercader i Sabater, i 30 ll. anuals si entra en religió.
- Si falten els hereus, l'hereva és Maria Portulés Llinars i Mercader, néta, filla de Rafael Llinars i Riber, i M. Teresa Mercader, filla.
- Estipula la llegítima per a Francisca Albertí i Mercader i per a M. Eulàlia Ortiz i Mercader, òlim Sadurní.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Pau Sayol, 818/79, fol. 83. Magí és marmessor seu i també de Rafael Llinàs.
- Magí Mercader, 839/80, fol. 176. Mestre de cases. És el seu pare. Entre els marmessors: Francisco Sambassart, Miquel Colomer, mercader, i Francisco Cortinas, velluter.
- Relació amb Ramon Sabater. Ambdós són administradors de la germana del primer. Vegeu testament de M. Soler i Sabater.
- Josep Mercader Sabater i Sitges, 937, 1r llibre, fol. 87, 10/07/1747. El seu fill.
- Maria Mercader Sabater i de Sitges, muller, 909/27, fol. 34, 27/04/1724. Filla de Gaspar Sabater i de Jerònia Bru i Sitges, òlim Sabater, en segones núpcies muller de Josep Bru i Banyuls, cavaller (actualment). Entre els marmessors: Magí Mercader, marit; Jerònia Bru i Sitges, mare; Josep Mercader i Sabater, fill; els nobles Francisco Albertí i Francisca Albertí i Mercader; Benet Portulés Carreres Bresco i Maria Llinàs Mercader, cònjuges; Mariano Ferrer i Sitges, cosí; Ramon Sabater, chb, i Maria Sabater i Mora, germà i cunyada; Ignasi Roig i Malla, bhp. A Santa Mònica; 800 misses amb absoluta. Al marit li dóna l'usdefruit.

Relacions

- Emmanuel Ferrer; Joan Llinàs; Ramon Sabater; Felip Botinyà; Pau Agustí Rosell i Llinàs; Domingo Mora Sabater; Josep Bru i Olzina; Francisco Boneu; Pau Rossell; Jeroni Sadurní; els Bastero; els Sambassart; els Falguera.

139. Josep Merlés Maçana

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob (Bru-Fluvià, 1998).

- Segons Morales era cavaller; fill de Josep Merlés de Casademunt, cavaller, conseller en cap. La família procedia de Cervera (finals segle XVI) (Morales, 1983, vol. I, p. 301).
- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1691 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1708 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: 853/56, fol. 31

Misses marit: 1.000

Dots marit: 600 ll. a cada fill

Data: 23/03/1718

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Josep Merlés i de Casademunt i de Petronila de Merlés i Massana.
- Muller: Apolònia Merlés i Gaspart.
- Fills: Josep, Miquel i Diego.

Marmessors

- Apolònia Merlés i Gaspar.
- Diego Fogueras, canonge de Barcelona.
- Oleguer de Merlés, cambrer de Santa Maria de Ripoll i Anselm Merlés, monjo de San Feliu de Guíxols, germans.
- Francisco Sabastida i Fons i Cartellà.
- Jacinto Sagrera i Massana.
- Josep Mora i Solanell casat amb Maria Mora i Sagrera.
- Francisco Mora i Sagrera.
- Joan Copons de la Manresana, casat amb Joana Copons i Boixadors.

Comentaris testament

- Enterrat al monestir de Sant Francesc, Barcelona.
- 5 ll. per a l'hospital de la Misericòrdia.
- 600 ll. per a cada fill que tingui el dia del seu òbit. A les filles el que sigui necessari per entrar en religió.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Josep Merles i Casademunt. 853/54, fol. 86. El seu pare.

Relacions

- Diego Fogueras; Francisco Sabastida; Jacinto Sagrera; Pere Torrelles; Josep Mora i Solanell; Joan Copons de la Manresana.

140. Francesc Miquel Descatllar

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: 1702 M. de Gironella

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav. 1702 nob (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).

Marmessors

- Josep Molines, auditor de cànon de la Rota Romana, ardiaca de la Catedral.
- Joan Tolleuda, prevere, rector de Santa Maria del Pi.
- Josep Maxi, prevere, vicari de Vilafranca del Penedès.
- Jaume Rondó, prevere de Santa Maria del Pi.
- Anna Rondó i Molines, germana i vídua del Dr. Jaume Rondó, notari.
- Baltasar Oliveres, Dr. en drets, nebot.
- Diego Caseta, Dr. en medicina, nebot.
- Dr. Mariano Rondó, notari, nebot.

Comentaris testament

- Convent de Santa Caterina Màrtir.
- 5 ll. per a l'hospital de la Santa Creu.
- 3 ll. per a l'hospital de la Misericòrdia.
- 3 ll. per a l'hospital dels Infants orfes.
- 1.500 ll. per a cada una de les filles més dos baguls de roba (filles. M. Serafina, Petronila i M. Anna).
- Si té fills, cada un pot disposar de 750 ll., la resta és per al fill gran. 1.000 ll. per a Ramon, fill seu.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Josep Molines; 960, 1r llibre, fol. 181, 04/03/1754. Fill de Francisco Molines i Casadevall, chb, Dr. en drets i de M. Molines i Flaquer. La seva muller és Gertrudis de Molines i Alòs. Entre els marmessors hi ha Francisco Alòs i Rius, Anton Alòs i Rius, cunyats. 1.000 ll. per a Santa Caterina. 10 ll. per a l'hospital de la Santa Creu, 5.000 ll. de dot per a la filla M. Eulàlia; 2.000 ll. per a Ramon Ignasi; 2.000 ll. per a Cayetana. Hereu: Francisco.

Relacions

- Francisco Alós.

142. Francesc Monar**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honrat de Barcelona.**Evolució estamental:** Potser evoluciona a noble.
1708 chb.**Filiació política:** No definit.**Relació comercial:** -**Braç Militar****Conferència****Doctor****Immigrant****Biografia**

- Chb (Bru-Fluvià, 1998).
- Potser és Francesc Moner i Miret, C. Serra de Nevà (1711), nob (Bru-Fluvià, 1998). Ferit a la barricada de Pla de Palau l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 438) i membre d'una de les juntes de govern fetes a l'estiu de 1713. Estigué present a la reunió del dia 4 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 438 i 300). Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 7 ll (Bruguera, 1871, p. 388).
- No està clara la seva adscripció, ja que també pot ser Francisco Monar, Dr. en medicina, obrer del Consell de Cent el 1714.
- Altres informacions a Albertí, 1966 (Francesc de Moner i Miret).

143. Baltasar Montaner

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Abat de Sant Pere de Galligants.
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).

Altres informacions

Testaments relacionats

- Josep Francolí, 875, 2n llibre, fol. 268. Un Bonaventura Montaner, casat amb una filla de Josep i resident a Cervera.
- Relació amb Francisco Càncer i Solà de Santesteve, 961, 1r llibre, fol. 148, 30/06/1755. Entre els marmessors: Caterina Càncer i Montaner, muller; Baltasar Montaner, sogre; Salvador Tamarit.

Relacions

- Francisco Càncer.

144. Francesc Montfar-Sorts

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1688 (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser conseller segon el 1710 (MNA).
- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1711 (Martí, 2005, p. 51).
- Tinent del regiment de la Diputació, mort el 13 d'agost de 1714. Membre del Consell de Cent (Albertí, 1964, p. 419, i Cortés, 1974, p. 298 i ss.).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 865/40, fol. 184

Misses marit: "apareixerà"

Dots marit: Pocs diners

Data: 17/03/1697

Misses muller: -

Dots muller: Pocs diners

Familiars directes

- Fill de Josep Montfar-Sorts i Cavallet i de Jerònia Puig.
- Muller: Maria Montfar i Vidal.

Marmessors

- Maria Montfar i Vidal.
- Francisco Calderó i Resplans, casat amb Jerònia Calderó i Vidal.

Comentaris testament

- 25 ll. per a cada germà per la part que li correspon de la llegítima de la mare.
- Diu que del dot de la muller "mon pare i jo li ferem i firmarem apoca".
- Muller usdefruit.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Maria Montfar, 862, fol. 85, 8/01/1711. Muller de Francisco Montfar, chb, filla de Jeroni Vidal, chb. La seva germana és Jerònia Calderó i Vidal, muller de Francisco Calderó, Dr. en drets i noble. També Francisco Mas i Calderó, chb, Dr. en dos drets. Lloc i misses que "apareixerà" al marit "aguda rahó a las grans obligacions de fills ab quem tobo". Hereu: el marit.
- Josep Costa Puig, 875, 1r llibre, fol. 275, 2/06/1724. Relació amb Anton Solà, Ramon de Codina Farreres, Àngela Maresc, Joan Fàbrega, Fèlix Vadell, Josep Bernal, Josep Pahisa, Anton Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Montfar (prevete) i Teresa Sant Joan.
- Maria Montfar Sorts i de Vidal, 979, fol. 22, 26/3/1752. Donzella de 67 anys. Filla de Francesc Montfar, chb, i de M. Montfar Sorts i Vidal. Entre els marmessors: Gertrudis, donzella i germana, Manuel Moreno, casat amb Anna Moreno Montfar.

Relacions

- Josep Costa; Francesc Calderó.

145. Josep Montfar-Sorts

Dades personals**Categoria social:** Ciutadà honorat de Barcelona.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** No definit.**Relació comercial:** - Braç Militar Conferència Doctor Immigrant**Biografia**

- Chb 1655 (Bru-Fluvià, 1998).
- El seu pare, Joan B. Montfar, havia estat ambaixador a París de la Diputació i el Consell de Cent el 1649 i també havia estat conseller tercer. Va ser chb i Dr. en lleis. Entre els marmessors del testament de pare hi ha tants mercaders (Isabel Joan Pi i Rosell, muller de Jaume Pi) com nobles (Oleguer Erill i Orcau o Rafaela Parapertusa). Rafaela testà a favor del primer marquès de Rupit, Francisco Antonio de Bournoville i de Perapertusa (Moreno, 2000, p. 121).
- Un fill de Josep, Francesc Montfar i Puig, va morir en la defensa de Barcelona el 1714. La seva muller és Jerònia Puig. La seva tieta, Eugènia Montfar es casà amb Joan Erill i Orcau, en segones núpcies. En primeres núpcies ho havia fet amb Joan Miret. El seu pare tenia diversos arrendaments (Cortés, 1974, p. 298 i ss.).

Testament**Referència:** 865/40, fol. 55**Misses marit:** "apareixerà"**Dots marit:** 3.000 ll. fill**Data:** 15/05/1695**Misses muller:** -**Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Joan B. Montfart i Sorts i M. Cavallet.
- Muller: Jerònia Puig.

Marmessors

- Francisco Montfar i Sorts, casat amb M. Vidal.

Comentaris testament

- 300 ll. al fill Joan B.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Joan B. Montfar i Sorts (Cortés, 1974, p. 314). El seu pare.

146. Onofre Montsalvo Puigventós**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honrat de Barcelona.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** Reialista.**Relació comercial:** -**Braç Militar****Conferència****Doctor****Immigrant****Biografia**

- Chb 1683 (Bru-Fluvià, 1998).
- Oïdor reial trienni 1680 (Sans, 1982).
- Va tenir discussions amb el virrei Bournoville sobre l'allotjament de soldats el 1684 (Espino, 1999, p. 52).
- Va ser dels que es mostrà favorable a canviar el testament de Carles II.
- La seva elecció com a oïdor reial va ser problemàtica perquè va ser escollit com a oïdor per Perpinyà, ciutat en la qual mai havia estat domiciliat. També era doctor en medicina. Formà part del Consell de Cent com a conseller segon el 1685. Membre de la Junta de defensa de la ciutat el 1697, membre de la junta d'administradors de la ciutat després de la derrota de 1714 (DD. AA., 2003, vol. II, p. 278).
- Conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1691 i el 1696 (Martí, 2005, p. 51).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- Va ser un dels setze administradors de Barcelona el 1714 (Mercader, 1968, p. 348).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament**Referència:** 854/57, fol. 119**Misses marit:** 300**Dots marit:** 500 ll. filla**Data:** 27/08/1709**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Francesc Montsalvo, cirurgià, i Maria Montsalvo Puigventós.
- Muller: Eulàlia Montsalvo Vilamajor.

Marmessors

- Magí Montsalvo Vilamajor, casat amb Maria Montsalvo Vila, fill i nora.
- Serafina Montsalvo, filla.

Comentaris testament

- Sepultura a la Catedral de Barcelona.
- 3 ll. per a l'hospital de la Santa Creu.
- A Serafina li dóna 35 ll. del lloguer que paga Josep Ribas d'una casa al carrer Argenteria (bé maternal) i 500 ll. dels béns paternals.

147. Josep Mora Cirera**Dades personals****Categoria social:** Cavaller.**Evolució estamental:** 1699 nob.**Filiació política:** Reialista.**Relació comercial:** Fill d'un mercader. Braç Militar Conferència Doctor Immigrant**Biografia**

- Cav, nob 1699 (Bru-Fluvià, 1998). Regidor de Barcelona 1718.
- Josep Mora i Cirera, casat amb Francesca Catà. El seu fill, Josep Mora Catà i Salellas fou marquès de Llo. Josep Mora i Cirera havia renunciat a servir Carles III, l'arxiduc, el 1708 i es refugià a Sant Jeroni de la Murta el 1713 (Molas, 2003, pp. 155-156).
- Autor d'*Observaciones sobre los principios elementales de la historia* (Comas 1967, p. 20). Va ser un dels fundadors de la Real Academia de Buenas Letras el 1752 (Comas, 2000, p. 26) i sol·licità una plaça de regidor a l'Ajuntament borbònic de Barcelona de 1718 (Mercader, 1968, p. 361).
- El seu pare, Domingo Mora i Salellas, fou elevat a la dignitat de cavaller el 1687.

Testament**Referència:** 875. 2n llibre, fol. 38 **Misses marit:** "apareixerà"**Dots marit:** 8.000 ll. filla

2.000 ll. fills homes

3.000 ll. filles

12.000 ll. muller

Data: 10/03/1707**Misses muller:** 1.000**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Domingo Mora i Salellas i Victòria Mora.
- Muller: Francisca Mora i Catà.
- Fills: Victòria Mora i Catà.

Marmessors

- Francisca Mora i Cata.

Comentaris testament

- Les misses que "apareixerà".
- 20 ll. per a l'hospital de la Santa Creu, 5 ll., per al de la Misericòrida i 5 ll. per als Infants orfes.
- A Josep Sabater i Mora, nebot i fill de Ramon Sabater, chb, casat amb Maria Sabater i Mora (germana) i, per tant, cunyat seu, li paga les despeses fins que es gradui i li deixa una habitació (un estudi) als religiosos Caputxins del Mont Calvari.
- 8.000 ll. per a Victòria Mora i Catà, per matrimoni carnal.
- 2.000 ll. per a cada fill baró que tingui quan mori.
- 3.000 ll. per a cada filla que tingui el dia de la seva mort.

- 12.000 ll. per a la seva muller "per sas liberas voluntats en recompensa dels serveis que tinc rebuts de ella y dels immensos treballs li he causat en mes repetidas desganas". També diu que "encara que li dexàs tot mos bens a sas líberas voluntats considero que no fora bastant demostració de agraïment a molt confeso deure-li".
- Usufructuària la muller. Que pot representar al marit en tots els litigis que tingui pendants.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Francisca Mora i Catà, 875, 3r llibre, fol. 90. 10/05/1740. Filla de Josep Catà i Bertran, donzell i chb i Maria Catà i Vinyola, baronessa de Llo. Muller de Josep Mora i Cirera. Entre els marmessors hi ha el fill Josep, casat amb Violant d'Areny, Victòria Foxà, filla, casada amb Anton Foxà (difunt) i el fill d'aquests Anton Foxà. Demana 1.000 misses. Hereu el fill.

Relacions

- Ramon Sabater.

148. Josep Mora Solanell

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: 1661 cav.

1693 nob.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Noble, baró de Corbera, elevat a la dignitat de cavaller el 1661 i de noble el 1693 (Morales, 1983, vol. I, p. 326).
- Va ser cònsol militar de la Llotja els anys 1690 i 1712 (Molas, 1977b, p. 205) També va ser administrador de la Taula de Canvis reformada per José Patiño (Molas, 1977b, p. 219).
- Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1698 (MNA).
- Va ser conseller militar del Braç Militar l'any 1688 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: 875, 1r llibre, fol. 166 **Misses marit:** 500

Dots marit: 3.000 ll. muller

600 ll. fill

600 ll. fill

Data: 20/05/1708

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Joan Mora i Estefania Mora i Solanell Foix Ribes.
- Muller: Maria Mora i Sagrera.
- Fills: Francisco, Anton, Joan B., Josepa i Agnès.

Marmessors

- Maria Mora i Sagrera.
- Francisco Mora, jesuïta, germà.
- Anton Mora i Xammar, germà.

- Magdalena Mora i Xammar (segona muller del pare).
- Jacinto Sagrera i Xifré, sogre.
- Jacinto Sagrera i Massana, cunyat.
- Anton Solanell, abat elector de Sant Pere de Galligants.
- Julià de Solanell i Foix i Climent Solanell i Senespleda, cosins germans.
- Josep i Anton Bru i Mora, nebots.

Comentaris testament

- Convent de Sant Francesc.
- Úsdefruit a la muller.
- 3.000 ll. per a la muller.
- 600 ll. per al fill.
- 600 ll. per al fill.
- Josepa i Ignàsia Mora, religioses, els diners que calgui per ingrés i 25 ll. anuals.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Jacinto Sagrera i Xifré, 900/24, fol. 266. Josep Mora i Solanell està casat amb una filla seva, Maria Mora i Sagrera.
- Magdalena Mora i Xammar, 875, 1r llibre, fol. 172, 27/06/1717. Filla de Pau Xammar, Dr. en dret de la Reial Audiència. Josep Mora i Solanell és el seu fillastre.
- Joan Baptista Mora i Sagrera, 875, 1r llibre, fol. 199, 6/02/1724. Fill de Josep Mora i Solanell i de Maria Sagrera. Entre els marmessors hi ha Josep Antic, casat amb Agnès Antic Mora, germana, i Pau Àger, casat amb M. Ager i Mora.
- Francisco Mora i Sagrera, 875, 2n llibre, fol. 103, 17/04/1734. Relació amb els Bru i Joan Monner.
- Pau Àger, marit de Maria Àger i Mora, 875, 3r llibre, fol. 175, germana.
- Anton Mora i Sagrera, 984, fol. 37, 05/03/1753. Fill de Josep Mora i Solanell. Entre els marmessors hi ha Agnès Mora i Mora, muller; Josep Antic, casat amb la seva germana. Tenen pocs diners perquè diu que el dot es faci "attenent a la possibilitat de mos bens i a la disposició i voluntat de dita Agnes Mora i Mora".

Relacions

- Jacinto Sagrera i Xifré; Pau Àger; Joan Monner; Josep Antic; Pau Xammar; Josep Bru i Mora; Anton Solanell.

149. Domingo Mora-Salellas Sabater

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Sembla que abans era botiguer de teles o mercader (vegeu Jordà i Isabel Lobato).

El seu oncle era mercader (vegeu testament).

Cav 1687.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: El seu pare era corredor d'orella.

Entre els marmessors Pau Duran, un botiguer de teles.

El seu oncle, Pere Joan Xivau, era mercader.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav 1687 (Morales, 1983 i Llibre Verd).
- Abans de ser cavaller va ser botiguer de teles, com a tal, fiador de l'arrendador del dret de moneda i del de safrans el 1668 (Jordà 1982, p. 196).
- Durant la segona meitat del segle XVII va invertir, com a mercader, 32.000 ll. en dues companyies (Lobato 1995, p. 60).
- Matriculat com a mercader el 1670 (Cabestany, 1964, p. 178).
- Pare de Josep Mora i Cirera.

Testament

Referència: 806/45, fol. 72.	Misses marit: 1.200	Dots marit: 4.000 ll. amic 1.200 ll. filla
Data: 16/12/1697	Misses muller: -	Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Miquel Mora, corredor d'orella, i Isabel.

Marmessors

- Francisco Brianyó, prevere de Santa Maria del Mar.
- Francisco Portell, Consell Reial i advocat fiscal, nebot.
- Jaume Solà, Dr. en medicina, cunyat.
- Joan Catà Bertran, chb, consogre.
- Josep Mora, donzell, casat amb Francisca Mora i Catà, fill i nora.
- Ramon Sabater, chb, casat amb Maria Sabater, gendre i filla.
- Francisco Llauder, chb, notari.
- Antoni Pau Duran, botiguer de teles, ciutadà.

Comentaris testament

- Misses a dos rals de plata catalana cadascuna.
- Enterrat al monestir de Santa Caterina Màrtir, "en lo vas de Pere Xivau, mercader, mon oncle".
- 100 ll. per a l'hospital de la Santa Creu; "una peça de cordellats pardos" per a l'hospital de la Misericòrdia; 5 ll. per a l'hospital dels Infants orfes; 1 ll. anual per a l'administrador de l'almoina de les presons; també dóna diners a la Congregació dels Jesuïtes.
- A Antoni Pau Duran 4.000 ll.
- A Rosa Duran (fillola) 100 doblers d'or per una joia.
- A Francisca Caselles, vídua, 150 ll.
- A Francisca Caselles, filla i criada, 100 ll. per matrimoni.
- A Marianna Caninella, vídua i criada, 25 ll. "per los treballs que ha suportat en la meua malaltia".
- A Francisca Barberà, criada, 5 ll.
- A Joana Ramon, 5 ll., vídua.
- A Josep Caselles, criat, pels "bons serveis que he rebut", 55 rals.
- A Maria Sabater, filla, 1.200 ll. Els fills de Maria Sabater són Domingo i Ramon Sabater i Mora.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Francisca Bosser; 811/101, fol. 26. La seva àvia.

Relacions

- Joan Catà; Ramon Sabater; Jaume Solà.

150. Josep Moxiga Rifós

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav 1656 (Llibre Verd).
- No està clar que tingui relació amb Anton Moxiga i Ginebreda.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Anton Moxiga i Ginebreda, 853/55, fol. 1.
- Miquel Duran i de Moxiga, 899, fol. 255. És fill de Gertrudis Duran i Moxiga. Relació amb Francisco Bastero i Vilana i Anton Bastero i Lledó.
- Josep Costa Puig. 875, 1r llibre, fol. 275, 2/06/1724. Relació amb Anton Solà, Ramon de Codina Farreres, Àngela Maresc, Joan Fàbrega, Fèlix Vadell, Josep Bernal, Josep Pahisa, Anton Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Montfar (prevere) i Teresa Sant Joan.
- Francesc Mascaró. La seva mare es casà en segones núpcies amb Anton Moxiga i Ginebreda. Francesc Mascaró. 889, 1r llibre, fol. 67.
- Anna Vilana i Vilana. entre els marmessors hi ha Domingo Duran i Moxiga, nebot. 914, 1r llibre, fol. 90.
- Gertrudis Duran i Moxiga, 916, 1r llibre, fol. 162. Filla d'Anton Moxiga i Ginebreda, muller de Josep Duran i Marc.

151. Francesc Moxó

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Relació, sembla, amb els Ponsic.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Castellví parla de Francisco Moxó i Peguera, que va anar de part de Carles III, l'arxiduc, a aixecar la moral a les terres de Lleida després de la desfeta d'Almansa i a capitanejar gent a la frontera el 1708 (Castellví, 1997, vol. II, pp. 52 i 430), però també pot ser Francisco Moxó i Francolí.
- Ens decantem per pensar que és Francisco Moxó i Peguera, pare de Francisco Moxó i Francolí, per la data del testament del germà del primer.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Rafael Moxó i Merlés i de Casilda Montserrat.
- Muller Francisca Francolí.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Josep Francolí, 875, 2n llibre, fol. 268. Francesc casat amb una filla de Josep.
- Eulàlia Moxó Ninot i Negrell. 875, 3r llibre, fol. 118, 4/01/1749. Muller de Francisco Moxó i Francolí. Hi ha un Francisco Moxó i Francolí, noble senyor; i Francisco Moxó i Peguera, sogre. Entre els marmessors hi ha: Joan B. Ninot i Negrell, la filla de Magí Ninot i Negrell i d'Isabel Ninot i Padellàs; Maria Moxó i Francolí, vídua de Francisco Moxó i Peguera, sogra; el marit Francisco Moxó i Francolí, Joan B. Ninot i Negrell, oncle i prevere. Enterrada a Santa Maria de Clariana, Vic. Misses que es voldrà, els dots que els assigni la seva sogra i el seu marit "sobre los béns". Marit usufructuari. Hereu: Francisco Moxó i Ninot.
- Anton de Moxó i Peguera, 984, 1r llibre, fol. 65. 30/12/1754. Fill de Rafael Moxó i Merlés i de Casilda Montserrat i Peguera. Entre els marmessors hi ha Josep Montserrat i Peguera i Francisco Moixó i Francolí, nebot. Narcís Peguera i Ramon Ponsic i Camps.
- Josep Peguera i Rialp, III.23, testaments 1720-1724, s/f. Francisco Moxó i Peguera és el seu cosí.

Relacions

- Francisco Ninot; Ramon Ponsic; Josep Peguera i Rialp.

152. Josep Novell Nadal

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: El seu pare havia estat chb, cav (1667) i nob (1681).

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill de Jeroni Novell i Bertrolà, conseller en cap, elevat a la dignitat de cavaller el 1667 i a la de noble el 1681, nét de Jeroni Novell, mercader de Barcelona, elevat a dignitat de ciutadà honrat el 1633 (Morales, 1983, vol. II, p. 9).
- Diputat militar el 1704, per mort d'Antonio Puig (Sans 2002, p. 117).
- Va participar en la defensa de Barcelona durant el setge de 1713 (DD. AA., 2003, vol. II, p. 311). El seu germà Marià va ser oïdor el trienni següent.

Testament

Referència: 876/32, fol. 144

Misses marit: 500

Dots marit: -

Data: 05/04/1717

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Jeroni Novell i Bertrolà i Eulàlia Novell i Nadal.

Marmessors

- Felip Novell i Nadal, sagristà de Santa Maria de Ripoll.
- Agustí Novell i Nadal, monjo de Montserrat.
- Ignasi Novell i Nadal, dominic, convent de Santa Caterina Màrtir.
- Teresa Novell i Nadal, monja de Santa Clara.
- Joan Novell i Nadal.
- M. Magdalena Olzina, muller de Gabriel Olzina i Vilanova.
- Jaume Cordelles i M. Teresa Cordelles Olzina i Novell, nebots.

Comentaris testament

- Enterrat a l'església de Sant Francesc.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Jeroni Novell i Bartrolà, 807/21, s/f. Pare de Josep Novell i Nadal. Fills: Francisco, Josep i Magdalena. 500 misses.

- Joan Novell i Nadal. III.22. Pere Llosas, fol. 160, 16/05/1726. És el seu germà. Entre els marmessors, Maria Novell i Borràs, muller, Magdalena Olzina i Novell, vídua de Gabriel Olzina i Vilanova, Jaume Cordelles casat amb M. Teresa Olzina i Novell i Ramon Sans i Monrodon. 500 misses. 50 ll. per a cada germà.

Relacions

- Ramon Sans i Monrodon; Jaume Cordelles; Gabriel Olzina.

154. Josep Francesc Oliver Boteller Saragossa**Dades personals**

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1707 C. de Camp-redó.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Vinculat al negoci de la carn.

Braç Militar**Conferència****Doctor****Immigrant****Biografia**

- Nob. C. Camp-redó 1707 (Fluvià, 2006, p. 73).

- Família natural de Tortosa on nasqué l'any 1653. Fou militar i destacà com a capità de la coronela de Barcelona al setge de 1697. Va formar part de la conferència per la modificació del testament de Carles II, i es negà a signà la modificació, per la qual cosa fou inhabilitat dels seus càrrecs públics. El 1713 fou dels que s'entrevistà amb el comte Stampa per fer-li present les dificultats militars de Catalunya (Rovira, 1999, pp. 137 i 138).

- Capità de la 1a companyia del II batalló de la coronela, ferit el 15 d'agost i mort l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 433).

- Membre de la "Junta de medios" de 1705 per rebre els préstecs que els particulars fessin per subvenir les urgències. Signà la protesta d'Emmanuel Ferrer i Sitges contra la primera deliberació del Braç Militar en la Junta de Braços de 1713 (Castellví, 1997, vol. II, p. 232 i vol. III, p. 682).

- Els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 389).

- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1697 i síndic el 1692 (Martí, 2005, p. 51).

- Al febrer de 1707 era procurador a Barcelona de Carlos Torres, Tauler del General de Tortosa (LLDDP, N-269, fol. 567).

- Altres informacions a Albertí, 1966 i Rovira, 1999.

155. Joan B. Olzina**Dades personals**

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar**Conferència****Doctor****Immigrant**

Biografia

- Canonge de Barcelona.
- Membre de la comissió dels vint-i-set encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713, que fou la base de les votacions dels Tres Estaments en la Junta General de Braços (Castellví, 1997, vol. III. p. 681).

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Gabriel Olzina i Vilanova, 887/15, s/f. És el seu germà. Menciona Joan B. Olzina i Vilanova, canonge com a marmessor.
- M. Àngela Olzina i Vilanova, vídua de Bernat, 887/15, s/f.
- Josep Novell i Nadal menciona Gabriel Olzina com a marmessor, són familiars 876/32, fol. 144.
- És marmessor de Joan Sentmenat i Toralla, marquès de Sentmenat.

Relacions

- Joan Sentmenat Toralla; Josep Novell i Nadal.

156. Anton Oms de Santapau**Dades personals****Categoria social:** Noble.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** Reialista.**Relació comercial:** - Braç Militar Conferència Doctor Immigrant**Biografia**

- Baró (discutit) de Santa Pau, Sr. d'Oms, de Rubí de Vilassar (Bru-Fluvià, 1998).
- Posseïa més de vint-i-dos viles que durant la segona meitat del segle XVII van ser envaïdes pels francesos i per les quals va protestar (1692, 1694, 1696). Havia ingressat a l'exèrcit el 1667 (Espino, 2000, p. 49).
- El seu nom complet és Antoni Oms de Cabrera Des Bosc de Santa Pau. Morí el 1713. Hi ha una discussió sobre el senyoriu de la baronia de Santa Pau amb els Des Bosc. El cas és que tenia fortes inclinacions borbòniques, la qual cosa fa que Carles III el desheretés i donés la seva herència a Joan de Lanuza i Oms, comte de Plasència, cosí seu. Amb el retorn de Felip V, l'herència retornà als hereus d'Antoni, Gaietana Oms, que es casà amb el marquès de Moja, Agustí Copons i Copons (1675-1737), també destacat borbònic (Oliva, 2001, p. 167).
- S'absentà de Catalunya amb l'arribada de Carles III. Felip V li dóna una plaça al Consell d'Índies (Castellví, 1997, vol. I, p. 620 i vol. II, p. 232).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1694 (Martí, 2005, p. 51).

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Maria Oms i Lanuza, 858/30, fol. 220, vídua de Ramon Oms i de Santa Pau.

157. Josep Ordano Gascaldo

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Filiació política: No definit.

Evolució estamental: -

Relació comercial: Casat amb una Queffi.

Té com a marmessora la muller d'un mercader i Joan Llinàs i Francisco Sambassart.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Fill de Joan Francesc Ordano chb 1664 (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1707 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: 839/80, fol. 234

Misses marit: 750

Dots marit: -

Data: 11/03/1709

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francisco Ordano, chb, i Paula Ordano i Gascaldo.
- Muller: una Queffi.

Marmessors

- Rafael Sagués, prevere.
- Francisco Sambassart, cavaller.
- Joan Llinàs, chb.
- Emmanuel Roca Júlia i Lunes, Dr. en drets, casat amb M. Francisca Roca Júlia Queffi i Ordano, cónjuges, nebots.
- Madrona Amat, vídua de Fèlix Amat, mercader.

Comentaris testament

- Enterrat a Santa Caterina Màrtir, monestir de l'orde de Predicadors de Barcelona.
- Té un germà difunt que es diu Francesc.
- 150 ll. per a Dionísia Martí, que ha tingut cura del seu germà i d'ell mateix.
- 25 ll. per a Paula Vilaseca, muller de Pere Vilaseca, passamaner.
- 25 ll. per a Eulàlia Roget, muller de Josep Roget, mariner.
- A Jaume Vernet, hortolà, li deixa els crèdits de la casa que té Josep Ordano.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Joan Henrich Queffi, 839/80, fol. 124, 2/02/1703. El seu cunyat.

Relacions

- Francisco Sambassart; Emmanuel Roca Júlia; Joan Llinàs.

158. Francesc Ordano Queffi

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Filiació política: No definit.

Evolució estamental: -

Relació comercial: Fill d'una Queffi, mercaders genovesos.

Implicat en les companyies d'assegurances marítimes.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Fill de Joan Francesc Ordano, chb 1664 (Bru-Fluvià, 1998).
- Implicat en les companyies d'assegurances marítimes (García Espuche, 2004, p. 262).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit:-

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Joan Órdano i d'una Queffi.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Joan Henrich Queffi, 839/80, fol. 124, 2/02/1703. El seu oncle.

159. Carlos Orís Puiggener

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: Cav.

1680 nob.

1710 M. d'Orís.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: El seu germà estava vinculat al món mercantil.

La seva família va ser client dels Feu-Feliu.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav, nob 1680. M. d'Orís 1711. Dr. en dret (Bru-Fluvià, 1998).
- El seu germà Francesc és un dels catalans que visita assíduament Dalmases a la presó a Madrid (Soldevila, 1936, p.486).
- El seu germà Francesc està entre els creditors de la companyia Teixidor Bastero el 1675 (Lobato 1995, p. 217).
- L'arxiduc Carles l'envià a les terres de Vic el 1708 per capitanejar les milícies i animar els pobles (Castellví, 1997, vol. II, p. 657).
- Els Puiggener van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105).

Testament

Referència: 887, 1r llibre, fol. 62   **Misses marit:** "apareixerà"   **Dots marit:** -
Data: 07/06/1713   **Misses muller:** 2.000   **Dots muller:** 7.000 ll. hereu

Familiars directes

- Fill de Francisco Puiggener i Nicolau i de Magdalena Puiggener i Orís.
- Muller: Anna Orís i Puiggener i Descatllar.
- Fills: Lluís, Carles, Pau, Teresa, Maria i Magdalena.

Marmessors

- Anna Orís i Puiggener i Descatllar.
- Lluís Orís Puiggener, fill.
- Francisco Puiggener Orís, germà.

Comentaris testament

- Enterrat a la parròquia d'Orís (Vic).
- 25 ll. per a l'hospital de la Santa Creu, 15 ll. per al de la Misericòrdia.
- Indica l'edat dels fills: Lluís 12 anys, Carles 10 anys, Pau 2 anys, Teresa, Maria, Magdalena (més petites encara).

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Maria Lanuza i Orís, 880/22, fol. 44. Carles és nebot seu.
- Francisco Puiggener i Orís, 853/55, fol. 59. Germà. Carles és l'hereu. Entre els marmessors hi ha Josep Bru, Narcisa Lanuza i Orís, vídua de Felip Lanuza i Josep Ferran i Sacirera.
- És gendre de Lluís Alemany i Descatllar, 880/23, fol. 64.
- Anna Orís Alemany i Descatllar. 875, 3r llibre, fol. 26. Vídua de Carles Orís. Filla de Lluís Alemany i Descatllar. Entre els marmessors hi ha Teresa Bru i Orís, muller d'Anton Bru i Samsó, Magdalena Graells, Maurici Alemany i Descatllar, gendre, Pere Fluvià, gendre, i Francisco Despujol i Pons. 2.000 misses. Del testament del seu marit es reservà 7.000 ll., 100 ll. per a la filla Teresa i 100 ll. per a Magdalena.
- Francisco Puiggener, 887, 1r llibre, fol. 82, 4/09/1727, germà. 2.500 ll. per a Pau Orís, 1.000 ll. per a Magdalena, i 2.000 ll. per a Teresa. Tots són nebots.
- Anna de Fluvià Orís i Puiggener i Descatllar, 938, 1r llibre, fol. 7, 01/03/1736. Filla de Carles Orís i Puiggener. Muller en primeres núpcies de Lluís Soler i Ribet, en segones núpcies de Pere Anton Torrelles i Marquet. Entre els marmessors hi ha el marit, Maria Fluvià i Terré, sogra, vídua de Francisco Fluvià i Aguilar, els germans Carles i Pau i Teresa Bru i Orís, germana casada amb Anton Bru. 500 misses.

Relacions

- Pere Anton Fluvià; Josep Bru; Josep Ferran; Francisco Despujol; Lluís Soler i Ribet; Felip Ferran.

160. Francisco Padellàs Pastor**Dades personals****Categoria social:** Cavaller.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav (Bru-Fluvià, 1998).
- Capità de la coronela, fet presoner el 10 de setembre de 1713 al convent de Santa Madrona (Albertí, 1964, p. 417).
- El seu fill Bernardí Padellàs i Puig va ser un dels fundadors de la Real Academia de Buenas Letras de 1752 (Comas, 2000, p. 26).

Testament

Referència: 873/40, s/f	Misses marit: 2.500	Dots marit: 4.000 ll. fill 4.000 ll. filla
Data: 21/10/1700	Misses muller: -	Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francisco Padellàs i Casamitjana, donzell, i M. Padellàs i Pastor.
- Muller: Gertrudis Padellàs i Puig.

Marmessors

- M. Padellàs i Pastor, mare.
- Rafael Padellàs i Casamitjana, monjo, paborde de Sant Cugat, oncle.
- Anton Padellàs i Casamitjana, monjo del reial monestir de Ripoll.
- Francisco Pastor i Copons, viu a Puigcerdà.
- Magí Ninot Negrell, casat amb Isabel Ninot i Padellàs, cunyat i germana.
- Afegeix en un testament de 1739: Anton Cortés i Andrade, oncle, Teresa Cortés i Amargo, M. Àngela Nadal i Amargo, Lucrècia Vilar i Mata i M. Anna Gualbes, tietes, Pedro Tristany i Padellàs, Francisco Pastor i Bartulles, Josep Vila i Mata i Anton Cortés.

Comentaris testament

- Enterrat al convent de Sant Agustí, Barcelona.
- 37 ll. anuals per a una germana monja.
- En un altre testament datat l'1 de gener de 1739 (875, 2n llibre, fol. 230) demana les misses que "apareixerà".
- 4.000 ll. per a Anton.
- 4.000 ll. per a Gertrudis.
- Hereu Bernardino, fill.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Carlos Vila i Mata, 910/31, fol. 80. Francisco Padellàs és el seu cosí. Entre els marmessors de Carlos Vila hi ha Josep Mata i Felicià Cordelles, oncles, i Ignasi Sans i Miquel, amic.
- Francisco Ninot i Padellàs, 875, 1r llibre, fol. 179.
- Maria Padellàs i Pastor, 875, 1r llibre, fol. 285. 13/08/1710. És la seva mare. Entre els marmessors hi ha Rafael Padellàs, Magí Ninot i Negrell i Francisco Pastor i Copons, germà.
- Isabel Ninot i Padellàs, 875, 2n llibre, fol. 25, 20/08/1721.
- Bernardino Padellàs Casamitjana i Puig, 979, fol. 268. Fill de Francisco Padellàs Casamitjana i Pastor i de Gertrudis Padellàs i Pastor. Entre els marmessors hi ha Francisco Millars Peguera i Camps, gendre; Josep Jalpi, monjo; Bonaventura, Galceran i Ignasi Jalpi i Villalba; Salvador de Tamarit i Xammar; Francisco Moixó i Francolí; Francisco Despujol. 1.000 misses.
- Relació amb els Moxó, Salvador Tamarit i els Millars Peguera.

Relacions

- Salvador Tamarit; Josep Vilana Millars; Francisco Ninot; Josep Vila i Mata; els Moxó.

161. Alexandre Palau Aguilar

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1708 C. sense denominació.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob. C. de Toralla 1708 (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill de Francisco Palau i Toralla (Morales, 1983, vol. II, p. 23).
- Va ser dels que sortí de Lleida amb Enric de Darmstadt l'abril de 1706 per ajudar a Barcelona (Castellví, 1997, vol. II, p. 237).
- Va ser membre fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 11).

162. Francisco Palau Torralla

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: Cav.
1679 nob.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav. nob 1679 (Bru-Fluvià, 1998).
- Natural de Conques, assolí la noblesa el 1679. Fill d'Alejandro Palau i Besturs (Morales, 1983, p. 23).

Altres informacions

Testaments relacionats

- Marianna de Batlla 887/15, s/f. Francisco de Palau, Joan Claresvalls i Joan Asprer són marmessors.

163. Miquel Pasqual de Cadell de Quintana

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: El seu pare assolí la dignitat de noble el 1640.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob. Sr. Serinyà (Bru-Fluvià, 1998).
- Noble, natural de Puigcerdà, fill de Francisco Pasqual Cadell i Cassany, noble, dignitat que assolí el 1640, i nét de Joan Jaume Pascual Alenyà de Cadell, de Vilafranca de Conflent, que assolí la dignitat de burgès honrat el 1599 (Morales, 1983, p. 26).

164. Joan B. Pastors de Sentís

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: 1661 chb.
1683 nob.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob 1683. Dr. drets (Bru-Fluvià, 1998).
- Regent de la Cancelleria, elevat a la dignitat de chb el 1661 i noble el 1683. El seu pare era escrivà de la Taula de Canvi i assolí la ciutadania el 1644 (Morales, 1983, vol. II, p. 27).
- Es va casar amb Caterina Mora, filla d'un chb.
- Manuel Pastor de Sentís i Ferrer. Alcalde major de l'Ajuntament de Barcelona, el 1738 (Fluvià, 1964, p. 202).

165. Ermengol Peguera de Riba

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1711 (MNA).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill d'Antoni de Peguera i Guilla i de Joana Riba (germana de Baltasar Riba).

Altres informacions

Testaments relacionats

- Antoni Peguera i Guilla, 837/82, s/f, pare.
- Josep Peguera, òlim Vilana i Millars, 875, 1r llibre. fol. 211. Ermengol és el seu cunyat.
- Josep Peguera i Rialp, III.23, testaments 1720-1724, s/f. Fill d'Armengol Peguera i Riba i de Teresa Peguera Rialp i Camporrells. Entre els marmessors Francisco Moxó i Peguera, cosí, i Jeroni Pausa, cosí. 2.000 misses; 4.000 ll. a una filla seva, 1.500 ll. a cada una de les altres dues filles. Als dos fills 500 ll. a cadascun.

Relacions

- Francisco Moxó; Josep Peguera, òlim Vilana Millars; Baltasar Riba.

166. Josep Peguera, òlim Vilana

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob (Bru-Fluvià, 1998).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 388).
- Va ser cònsol militar de la Lotja el 1676 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).
- Pare de Josep Vilana i Millars.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: 500

Dots muller: Pocs diners

Familiars directes

- Muller: Maria Vilana i Millars.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Francisco Vilana, 892/10, fol. 14. El seu cunyat. Josep Peguera està casat amb una germana de Francisco Vilana.
- Anna Vilana i Millars, 873/40, s/f, 13/12/1703. Vídua de Josep Peguera Vilana. Diu que està "ab alguna indisposició corporal i lezada en la paraula, de manera que li es dificultós lo parlar ab tota claredat, lo que li es sobrevingut accidentalment". Filla de Dimas Millars, "en lo lloc de Millars (Girona) vivint", i de Maria Millars i Guilla, cònjuges difunts. Marmessors: Josep Peguera Vilana i Millars, fill, Joan B. i Felip Antoni, fills; Armengol Peguera, viu a Barcelona, i Estàsia Peguera Vilana i Millars, gendre i filla seva, respectivament; Magdalena, filla. Enterrada a la Santa Seu de Manresa, al vas de la casa Peguera, on hi ha el seu marit. Demana 500 misses. Als dos fills 200 ll. anuals en cas de no voler conviure amb el seu germà. A la filla, que entra en un monestir, 100 ll. anuals.

Relacions

- Armengol Peguera: Francisco Vilana.

167. Guerau Peguera-Aimeric Berardo

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: 1711 M. de Foix.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav. Sr. Torrelles de Foix. M. de Foix 1711 (Bru-Fluvià, 1998).

- Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Va ser una de les persones convocades per reunir-se amb Carles III el 13 de setembre de 1705. Nomenat capità de les drassanes de Barcelona per Carles III (Castellví, 1997, vol. I, pp. 314, 618 i 624).
- Empresonat el 22 de setembre de 1714, però s'amagà i eludí la presó. Després fou desterrat (Albertí, 1964, pp. 382, 383 i 397). Els seus fills Josep i Antoni foren destacats i actius austriacistes.
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 1.000 ll. (Bruguera, 1871, p. 388).
- Els Peguera van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105).
- Va ser clavari del Braç Militar el 1703 (Martí, 2005, p. 51).
- El seu fill Antoni fou un dels que signà el pacte de Gènova, i un dels primers a veure Darmstadt quan desembarcà a Castelldefels el 1704.
- Josep Peguera (fill seu) capità de la 1a Companyia del IV batalló de la coronela. Ferit l'11 de setembre de 1714. Partidari de la resistència (Albertí, 1964, pp. 132 i 435).
- El seu fill, Lluís de Peguera i Aimeric, va ser un dels joves que sortí amb Carles III, l'arxiduc, cap a Viena el setembre de 1711. Va ser gentilhome de Cort (Alcoberro, 2002, pp. 37 i 176). Va servir el rei a Hongria (León, 1993, p. 186).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: 1.000

Dots muller: 1.000 ll. fill

Familiars directes

- Muller: M. Peguera i Aimeric.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Relació amb Josep Aguilar i els Berardo. Maria Berardo (germana del marquès) 887, 1r llibre, fol. 154. El seu fill Josep és casat amb una filla de Guerau de Peguera.
- Mª de Peguera i Aimeric, 901, 1r llibre, fol. 16, 22/12/1729. Vídua de Guerau de Peguera i Berardo. Filla de Bernat Aimeric i Cruïlles. Entre els marmessors hi ha Josep i Lluís, fills; Anton Armengol i Agulló, cunyat, casat amb la seva germana Gertrudis; Francisco Pignateli Aimeric, nebot; Francisco Terré i Tamarit, nebot; Josep Antoni Ribera i Claramunt. El seu marit féu l'últim testament vàlid a Pamplona. Encarregà 1.000 misses i donà 1.000 ll. a Lluís. Hereu: Josep.
- Relació amb Antonio Armengol. 911, 1r llibre, fol. 108. Josep, el fill de Guerau, és marmessor d'Antonio.
- Josep Peguera i Aimeric, 911, 2n llibre, fol. 22, 16/09/1746. Fill de Guerau. Entre els marmessors: Gertrudis Peguera i Aguilar, segona muller; Ramon Guerau Peguera i Berardo, fill de la primera muller: 600 misses. Diu que el seu pare va morir "en lo castell de la ciutat de Pamplona".
- Relació amb Josep Galceran Pinós i Rocabertí. III.23, 1710-1714. s/f. 25/10/1714. Guerau és marmessor.

Relacions

- Josep Aguilar; Bernat Aimeric; els Berardo; Anton Armengol; els Josa (vegeu Lluís Josa); Josep Galceran Pinós.

168. Anton Pera Tord

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Chb.

1681 cav.

Nob.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Vinculat al negoci de la carn.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb, cav 1681, va ser fet noble més tard (Bru-Fluvià, 1998).
- Natural de Puigcerdà (Morales, 1983).
- Hi ha una companyia, Bruguera-Pera, que està activa en 1711-1712 (Lobato, 1995, p. 97).
- Velasco l'expulsà de Barcelona durant el setge de 1705 perquè el considerava desafecte a Felip V (Porta, 1984, p. 424).
- A la Conferència apareix com a noble.
- Va ser conseller militar del Braç Militar el 1705 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: 864, 1r llibre, fol. 19   **Misses marit:** 1.000   **Dots marit:** -
Data: 21/05/1712   **Misses muller:** 1.500   **Dots muller:** 2.000 ll. filla
1.500 ll. fill
2.000 ll. fill

Familiars directes

- Fill d'Anton Pera i Monner i d'Angela Pera i Tord.

Marmessors

- Jaume Cortada, ardiaca de Vic.
- Jaume Garí (Companyia de Jesús).
- Josep i Jauma Tord i Cortiada, fillastres.
- Ignasi Pera i Cortada, fill.
- Segimon Compte, Dr. en drets.

Comentaris testament

- Enterrat al convent de Sant Francesc.
- 50 ll. a l'hospital de la Santa Creu.
- Si mor el fill l'herència va als fillastres, sinó a Rosa Prat i Tord (casada amb el noble Francisco Prat, a Vic) o a Francisco Tord i Tord, a Berga "populat". Té censals i càrrecs diferents.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Teresa Pera i Cortada, 858/30, fol. 151, 30/06/1702. Muller d'Anton Pera i Tord. En primeres núpcies muller d'Ignasi Tord i Granollachs. Filla de Jaume Cortada, correu major, i de Teresa Cortada i Cabanyes. Entre els marmessors: Josep Tord i Cortada, fill, Rafael Cortada i Josepa Cortada i Bru; Narcís Anglasell (de la Reial Audiència), Jaume Cortada, ardiaca de Vic, germà. A la filla Rosa Tord i Cortada, 2.000 ll. més roba (la descriu), Jaume Tord i Cortada, 1.500 ll., Ignasi Pera i Tord, 2.000 ll. Hereu: Josep Tord i Cortada.

Relacions

- Jaume Cortada; Narcís Anglasell.

169. Josep Galceran Pinós Rocabertí**Dades personals****Categoria social:** Noble.**Evolució estamental:** 1702 M. de Barberà.
1707 GdeE.
Cav Toisó d'Or.**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob. M. de Santa Maria de Barberà el 1702, *Grande de España* el 1707, cavaller del Toisó d'Or, virrei de Mallorca. Fill de Josep Galceran Pinós i Perapertusa (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser una de les persones que el Consell de Cent envià el 1688 a negociar amb els de Centelles (Espino, 1999, p. 77).
- Membre de la trenta-sisena creada per assessorar a la Diputació el juliol de 1713 i de les juntes posteriors. Partidari de la resistència a la Junta de Braços de 1713. Present a la reunió del 4 de setembre de 1714. Participà activament al setge, guardant el pendó de Santa Eulàlia al costat del comte de Plasència (Albertí, 1964, pp. 130, 146, 300, 322 i 362).
- Castellví el cita com un dels que es declarà públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701. Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Va ser un dels refugiats a Montserrat i membre de la "Junta de nobleza" que Carles III va organitzar el 18 de setembre de 1705. Membre de la Junta Reial d'Estat formada el 28 d'octubre de 1705 i de la comissió dels vint-i-set encarregada de fer un dictamen sobre la situació de Catalunya el 1713. Signà la protesta d'Emmanuel Ferrer i Sitges contra la primera deliberació del Braç Militar a la Junta de Braços de 1713 (Castellví, 1997, vol. I, pp. 277, 374, 619, 621; vol. III, pp. 681-682).
- Empresonat a Pamplona i Burgos on morí el 1718 (Espino, 2000, p. 47).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 2.578 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).
- Va ser protector del Braç Militar el 1697 i 1706 i clavari el 1689, conseller noble el 1683 (Martí, 2005, p. 51).
- El 1706 va renunciar inicialment al càrrec de protector; però les pressions dels membres del Braç, indicatives del prestigi que tenia, el forçaren a acceptar (LLDBM, G-69, vol. VII, fol. 526).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 873/40, s/f	Misses marit: 2.000	Dots marit: 18.000 ll. filla 12.000 ll. filla
Data: 18/06/1697	Misses muller: -	Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Josep Galceran de Pinós i Parapertusa i de Maria de Pinós de Rocabertí i Lentorn.
- Muller: Agustina Urries.

Marmessors

- M. de Pinós i Rocabertí, mare.
- Miquel Lentorn, òlim Pinós i Rocabertí, germà.
- Joan Pinós i Rocabertí, germà.
- Josep Urries i Marsilla, governador d'Aragó, cunyat.

Marmessors en el testament de 1714:

- Josep Ivorra Pinós i Sacirera, nebot; Pere Torrelles i Sentmenat; Guerau Peguera; Josep Alentorn i Navel; Emerenciana Pinós i Sacirera, vídua de Miquel Lentorn, òlim Pinós i Rocabertí, germà.
- Teresa Boixadors i Pinós, germana, comtessa de Savallà.
- Joan Pinós i Rocabertí, germà, casat amb Raimunda Roger i Llupià.
- Anna Pinós i Urries, donzella, filla.

Comentaris testament

- El dot de les filles el fixa la mare. En cas que ella no pugui diu que:
18.000 ll. per a Josepa.
12.000 ll. per a Cayetana.
- Si la mare no vol l'herència aleshores Esteve Pinós i Urries.
- Hi ha un altre testament fet el 25/10/1714 (III.23, 1710-1714. s/f).

Aquí consten altres informacions complementàries:

- 2.000 misses.
- 100 ll. per a l'hospital de la Santa Creu.
- 20.000 ll. per a Cayetana Pinós i Urries, filla, per casar-se, 400 ll. anuals a Anna de Pinós i Rocabertí, germana.
- Hereva: Josepa Pinós i Urries, casada amb Josep Lentorn, òlim Pinós, "ma nebot i gendre".

Altres informacions

Testaments relacionats

- Emmanuela Lentorn i Sacirera, 861/54, n.º 14. Muller de Miquel Lentorn, òlim Pinós. Josep Galceran Pinós és marmessor i cunyat.
- Valerià Lentorn, 818/79, fol. 68. Josep Galceran Pinós i Rocabertí apareix com a marmessor.
- Emmanuel Llupià, 861/53, fol. 187. Josep Galceran Pinós, Miquel Pinós i Joan Pinós són germans.
- Joan Pinós i Rocabertí, 908/14, fol. 168, de la sagrada religió de Sant Joan de Jerusalem, germà.
- Raimunda Pinós i Llària, 908/14, fol. 99. Muller de Joan Pinós i Rocabertí.
- Maria Pinós i Rocabertí, 873/40, s/f, la seva mare. Un altre testament a 875, 1r llibre, fol. 60. 14/04/1710. Entre els marmessors: Miquel Lentorn, òlim Pinós, i els fills Josep Galceran i Joan. 2.000 misses.
- Una filla seva, Teresa, casada amb Joan Boixadors i Rocabertí, comte de Savallà, 875 1r llibre, fol. 229.
- Anna de Pinós i Rocabertí. 875, 2n llibre, fol. 119, 6/12/1725. Entre els marmessors el comte de Centelles, Ramon Xammar Copons, els marquesos de Barberà. 2.000 misses.
- Josepa Pinós i Urries, 875, 3r llibre, fol. 58, muller del seu fill Josep.

Relacions

- Ramon Xammar; Joan Boixadors; Francesc Berardo; Francisco Blanes; Pere Torrelles; Guerau Peguera; els Ivorra; els Urries.

170. Miquel Pinós-Alentorn Rocabertí

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1706 M. de Seró.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Vinculat al negoci de la carn.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob. Sr. de Rialp i la Torre Salbana. M. de Seró 1706 (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill de Josep Galceran Pinós.
- Miquel, va ser capità de la coronela el 1684 i el 1705 coronel del terç de la Generalitat fins a la seva dimissió el 1707 (Espino, 2000, p. 47).
- Va rebre el títol de marquès d'Alentorn (Molas, 2003, p. 149).
- Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374).
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1702 (Martí, 2005, p. 51).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: 2.000

Dots muller: -

Familiars directes

- Muller: Emmanuela Sacirera.
- Germà de Josep Galceran Pinós i de Joan Pinós, Maria Pinós i Rocabertí, casada amb Josep Pinós.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Emmanuela Lentorn i Sacirera. 861/54, n.º 14, 02/12/1715. Vídua de Miquel Lentorn, òlim Pinós. Filla de Francisco Sacirera i Llupià. Entre els marmessors Josep Pinós i Sacirera, fill; Francisco Blanes i Carrós, gendre casat amb Isabel Blanes i Pinós; Josep Galceran Pinós i Rocabertí, cunyat; Teresa Boixadors i Pinós, cunyada, comtessa de Savallà; Joan Pinós i Rocabertí; Joan Lanuza i Oms, comte de Plasència; Felip Ferran i Sacirera. Demana 2.000 misses (abans hi posava 3.000 però està ratllat).
- Emmanuel Llupià 861/53, fol. 187. Josep Galceran Pinós, Miquel Pinós i Joan Pinós són germans.
- Joan Pinós i Rocabertí, 908/14, fol. 168, de la sagrada religió de Sant Joan de Jerusalem, germà.
- Raimunda Pinós i Llúria, 908/14, fol. 99. Muller de Joan Pinós i Rocabertí.
- Josep Lentorn, 875, 3r llibre, fol. 126, marquès de Barberà.

Relacions

- Francisco Blanes; Joan Lanuza; Felip Ferran; Emmanuel Llupià.

171. Rafael Pinyana Galvany**Dades personals****Categoria social:** Eclesiàstic.**Evolució estamental:** Fill de mercader que fou chb el 1661.**Filiació política:** Reialista.**Relació comercial:** El seu pare era mercader. Va ser procurador de Kies i Jäger.**Braç Militar****Conferència****Doctor****Immigrant****Biografia**

- Canonge de Tortosa. Fill de José Pinyana, mercader (Morales, 1983).
- Era Chb, Dr. en dret, paborde i canonge de Tortosa. El seu pare havia estat diputat militar i jutge d'apel·lacions de la Llotja de Mar (DD. AA., 2003, vol. II, p. 295).
- Fou diputat eclesiàstic el 1695 (Sans, 1980).
- Josep Pinyana, matriculat com a mercader el 1661 (Cabestany 1964, p. 179).
- Va ser procurador de Kies i Jäger (García Espuche, 2004, p. 304).

Testament**Referència:** -**Misses marit:** -**Dots marit:** -**Data:** -**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de José Pinyana, mercader.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Jeroni Pinyana i Galvany, 871/28, fol. 22. El seu germà. La família és originària de Tortosa.
- Relació amb Francesc Amat i Planellas, 861, 2n llibre, fol. 139, 19/04/1712, Agustí fa hereu universal Francesc.

172. Pere Planella Dusai

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: El seu pare està vinculat a l'arrendament de la neu.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob, Sr. Castellcir, B. de la Granera (Bru-Fluvià, 1998).
- Segons Morales era cavaller, sr. de castellcir, fill de Juan Bautista Planella de vila, cavaller (Morales, 1983, vol. II, p. 40).
- Demanava una patent de mestre de camp el 1689 (Espino, 2000, p. 37).
- Castellví el cita com un dels que es van declarar públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701 (Castellví, 1997, vol. I, p. 277).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- Regidor de l'Ajuntament de Barcelona el 1718 (Fluvià, 1964, p. 191).
- Va patir persecució dels vigatans el 1705 (Mercader, 1968, p. 359).

Testament

Referència: 870, 1r llibre, fol. 492

Misses marit: 550

Dots marit: Pocs diners

Data: 23/07/1738

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Joan B. Planella i Cruïlles, baró de la Granera i d'Anna Planella i Dusai.
- Muller: Teresa Planella i Teixidor.
- Fills: Bonaventura, Francesc, Jaume, Anna, Francisca, Josepa, Cayetana, Maria.

Marmessors

- Francesc Bonaventura, canonge de Lleida; Jaume, monjo de Sant Cugat, fills.
- Anna, Francisca, Josepa, Cayetana, Maria Planella i Teixidor, filles, totes monges, les tres primeres del monestir de Sant Antoni i Santa Clara i les dues últimes del de Valldonzella.
- Teresa Planella i Llar, nora.
- Francisco Llar i Pons, comte de Llar.
- Teresa Sanjust i Cortada i Planella, nebot.
- Josep Cortada i Bru, nebot.
- Hugo Sant Joan i Planella, nebot,
- Joan B. Sant Joan i Planella i Montfar monjo, Teresa Sant Joan, subpriora de Santa Clara, Maria Teresa Sant Joan, monja. Tots nebots.
- Josep Dusai i Aragall i Bru, cosí.

Comentaris testament

- Enterrat a Santa Maria de Moià, Vic.
- 10 ll. per a l'hospital de la Santa Creu, 5 ll. per a Misericòrdia, Orfes i Escala de Cristo.
- 5 ll. anuals per a tots els fills que estan en religió.
- Que l'hereu mantingui Francisca Cavaller, criada, i Joan Cavaller, criat.
- Parla de la seva pobresa. "me consta del estat de ma casa i de las moltas obligacions deixo".

Altres informacions

Testaments relacionats

- Maria Dusai i Bru, 861/53, fol. 297. Pere és nebot seu. Teresa Vila i Còdol, 858/30, fol. 227. Pere és marmessor.
- Joan B. Planella i Cruïlles, 880/22, fol. 55. El seu pare. En 1666, era baró de la Granera, vinculat directament a l'arrendament de la provisió de la neu, juntament amb altres mercaders. Novament vinculat a l'arrendament a partir de 1708 (García Espuche, 2004, p. 273 i 274).
- Pere Planella i Cruïlles Villa i d'Ombert, 909/27, n.º 13. Fill de Pere Planella Cruïlles i de Maria Planella i Vila. Entre els marmessors hi ha Nicolau de Sant Joan, Hugo de Sant Joan i Anton Santjust i Planella. Possessions a Vic.
- Agnès de Sant Joan i Planella, 837/82, s/f, 30/04/1696. Muller de Francesc Nicolau de Sant Joan. Filla de Joan B. Planella i Cruïlles, germana de Pere Planella i Dusai.
- Relació amb els comtes de Llar i amb Josep Vertamon i Fizes. Vegeu el testament de Josep Vertamon i Fizes. La muller del seu fill Bonaventura és neboda de Josep Vertamon.
- Relació amb Hug de Sant Joan i Planella. Pere n'és l'oncle. Vegeu testament d'Hug de Sant Joan i Planella.
- Relació amb Josep Dusai i Bru. 911, 1r llibre, fol. 124.

Relacions

- Teresa Vila; Nicolau de Sant Joan; Hugo de Sant Joan; Josep Vertamon; Anton Santjust; Josep Dusai; els Cortiada.

173. Emmanuel Planella Dusai

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: 1702 M. de Gironella.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Germà de Pere Planella i Dusai (Bru-Fluvià, 1998).

Altres informacions

Testaments relacionats

- Maria Dusai Bru, 861/53, fol. 297. Emmanuel és nebot seu.
- Joan B. Planella i Cruïlles, 880/22, fol. 55. És el seu pare.

174. Joan Ponsic Monjo

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: Chb.

1684 cav.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Relació amb Pau Lledó. Casat amb la seva filla, cunyat de Pau Lledó Dalmases.

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Chb, cav 1684 (Bru-Fluvià, 1998).
- Família originària de Vic, havien assolit el 1589 la dignitat de chb. Conseller tercer 1701. Es va casar amb Caterina Camps, filla de Narcís Camps, gironí, Dr. en drets i chb (1668) i cavaller (1684) (Oliva, 2001, p. 185).
- Josep Ponsic (¿el seu pare?) havia estat fiador de la bolla de Camprodon, Ripoll i Vic el 1683 (Jordà 1982, p. 198).
- Va ser conseller tercer el 1702 (MNA).
- Va ser conseller militar del Braç Militar l'any 1706 i el 1710 (Martí, 2005, p. 51).
- Capità de la 4a companyia del IV batalló de la coronela. Mort l'11 de setembre de 1714. Participà activament en la defensa de la ciutat. Fou clavari de la ciutat, i "des del començament del setge s'havia encarregat de la direcció de valuosos serveis" (Albertí, 1964, pp. 316, 435).
- Castellví el cita com un dels que es van declarar públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701 (Castellví, 1997, vol. I, p. 277).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 387).
- Ramon de Ponsic i Camps, fill seu d'un primer matrimoni, va ser tinent de regidor de l'Ajuntament de Barcelona el 1739 (Fluvià, 1964, p. 203) i un dels fundadors de la Real Academia de Buenas Letras el 1752 (Comas, 2000, p. 26).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament**Referència:** -**Misses marit:** -**Dots marit:** -**Data:** -**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Muller: M. Gràcia Lledó, filla de Pau Lledó, cunyat de Pau Lledó i Dalmases.
- Fills: Ramon i Teresa Ponsic. Ramon es va casar amb Ignàsia Alòs.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Apareix en el testament de Pau Lledó, 839/80, fol. 133.
- Teresa Soler Monjo, 815/28, fol. 224. En primeres núpcies muller de Francisco Ponsic i Bru, ciutadà honrat de Vic. És filla de Joan B. de Monjo, donzell.
- Marmessor del pare de Ramon Sabater. Vegeu Gaspar Sabater, 784/62, s/f.
- Teresa de Luzas i Ponsic, 851, 5è llibre, fol. 90. Filla de Joan Ponsic i Monjo, cavaller i M. Gràcia Lledó. Entre els marmessors hi ha Ramon Ponsic (casat amb Ignàsia Ponsic i Alòs), Pau Dalmases, canonge, i Anton Vilana. 2.000 misses.
- Fèlix Monjo i Pla, 979, 1r llibre, fol. 165, 26/03/1760, fill de Fèlix Nicolau Monjo Corbera i Santcliment i de Rosa Monjo i Pla. Entre els marmessors, Ramon Ponsic i Camps, regidor perpetu de Barcelona, noble.
- Ramon Ponsic i Pla, 979, 1r llibre, fol. 302. Ell és noble. Regidor perpetu de Barcelona. Resident a Sabadell. Fill de Joan Ponsic i Monjo i de Caterina Camps. La seva muller és Maria Ponsic i Alòs. Entre els marmessors la muller, el fill, Gertrudis de Ponsic i Sant Joan, nora; Ramon Copons i Ivorra, Sr. de la Manresana. Enterrat a Terrassa (on estan enterrats els avis i els pares). 800 misses.

Relacions

- Pau Lledó; Ramon Sabater; Josep Alòs; els Sant Joan; els Copons de la Manresana.

175. Felip Quintana Fàbregues**Dades personals****Categoria social:** Ciutadà honrat de Barcelona.**Evolució estamental:** 1693 chb.
1701 cav.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1693, cav 1701 (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1700 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: 904, 1r llibre, fol. 107 **Misses marit:** 600

Dots marit: Pocs diners

Data: 20/02/1726

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Josep Quintana i Cruïlles, també donzell, i d'Eulàlia Quintana i Fàbregas.
- Muller: Gertrudis Maresc, en primeres núpcies.

Marmessors

- Ignacio Quintana i Maresc, donzell fill casat amb M. Francisca Quintana i Palau, fill i nora.
- Felip Ignasi i Feliu Quintana, monjos de Sant Feliu de Guíxols i de Santes Creus.
- Margarida Quintana entra en religió a les jerònimes, germana.
- Emmanuel Nadal i Despujol, casat amb Isabel de Nadal Guitart i Quintana, nebots.

Comentaris testament

- Enterrat a Santa Maria del Pi.
- 5 ll. per a l'hospital de la Santa Creu, Misericòrdia i Llätzer; 50 ll. per a la congregació dels Dolors.
- Una joietta d'or de 50 doblers per la néta, M. de la Mercè.
- Josepa Vives i Quintana, neboda, filla d'Emmanuel Vives "se troba donzella en edat avançada i tenir pocs bens". Ordena a l'hereu que la mantingui.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Joan Francesc de Maresc el cita com a marmessor, 873/40, s/f. En primeres núpcies casat amb una filla seva, Gertrudis.
- Teresa Guitart i Quintana. 875, 1r llibre, fol. 266, germana.
- Josep Francolí, 875, 2n llibre, fol. 268. Entre els marmessors hi ha Pere Jeroni Quintana, oïdor de la Reial Audiència.
- Francisco Nicolau de Sant Joan. 875, 2n llibre, fol. 97. Entre els marmessors hi ha Pere Jeroni Quintana.
- La seva nora, muller d'Ignasi Quintana, és M. Francisca Potau, 904, 1r llibre, fol. 107, 20/02/1726. Filla de Cristòfol Potau i de Teresa Ferrer, Lledó i Vives. Entre els marmessors hi ha Felip Vives i Quintana, monjo; Carlos Potau i Dalmases, nebot; i Josepa Potau i Dalmases, cunyada vídua de Josep Faust de Potau. Demana 700 misses.

Relacions

- Joan Francesc Maresc; Carlos Potau.

176. Josep Regàs

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Ardiaca i canonge de Girona.

177. Miquel Ignasi Reverter

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Cav. Fill de Joan B. Reverter.
 - El 13 de gener de 1710 substituïa Josep Nuri de Lana com a racional de la Diputació (LLDDP, N-272, fol. 328).
 - El 1734 era conseller del Consell de Nàpols, ja a l'exili (Alcoberro, 2002, p. 77).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Joan B. Reverter.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Salvador Massanés de la Ribera, 861/53, fol. 228r: Ignasi i Miquel Reverter són marmessors.

178. Joan Baptista Reverter

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Chb.
1706 cav.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Relacions comercials amb els Felius de la Penya.

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Dr. en dret, chb, cav 1707 (Bru-Fluvià, 1998).
- Era un jurista de molta fama que ja havia protestat contra la manera d'actuar del virrei Corzana el 1696. Fou una de les figures clau de l'administració civil de Carles III, l'arxiduc, i membre de la Junta Superior d'Hisenda (Porta, 1984, p. 72).
- Desinsaculat per Velasco a l'estiu de 1704 per l'afer Pallejà. Quan va arribar a Barcelona Carles III, l'arxiduc, estava desterrat a l'Aragó. S'escapolí del desterrament i mig a peu i mig a cavall arribà a Barcelona on fou ben rebut per Carles III, el qual el reinsaculà en els seus càrrecs. Va ser una persona important en l'administració del nou monarca (Porta, 1984, p. 436).
- Vinculació entre Salvador Massanés de la Ribera, Joan B. Reverter, Ramon Vilana Perlas, Pere Trelles i Joan Francesc Verneda. Relacions comercials també amb Narcís Feliu (García Espuche, 2003, pp. 279 i 280).
- Castellví el cita com un dels que es van declarar públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701. Membre de la "Junta de nobleza" que Carles III va organitzar el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona. Membre de la Junta Reial d'Estat formada el 28 d'octubre de 1705. Fou nomenat jutge de la Batllia General. Membre de la Junta de medios de 1705 per rebre els préstecs dels particulars per subvenir les necessitats (Castellví, 1997, vol. I. pp. 277, 619 i 621 i vol. II, p. 232).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 5 ll. (Bruguera, 1871, p. 388).
- Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1693 (MNA).
- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1701 (Martí, 2005, p. 51).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: - **Misses marit:** - **Dots marit:** -
Data: - **Misses muller:** - **Dots muller:** -

Familiars directes

- Muller: Clara de Reverter i Ferrer.
- Fills: Miquel de Reverter i Ignasi de Reverter.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Salvador Massanés de la Ribera, 861/53, fol. 228r. El seu cunyat i marmessor. Ignasi i Miquel Reverter també són marmessors.
- Maria Sala Santgenís esposa en primeres núpcies de Miquel Francisco Reverter, 853/54, fol. 138.
- Clara Reverter i Ferrer, 875, 1r llibre, fol. 197, 24/02/1713. Muller de Joan B., filla de Jeroni Ferrer, Dr. en dos drets. Entre els marmessors hi ha Emmanuel Ferrer i Sitges, que és el seu cunyat i el seu cosí. També hi ha Salvador Massana i Ribera, cunyat, Miguel Pérez de las Aguas. Les misses "apareixerà", 25 ll. a una filla monja. Al marit li dóna l'usdefruit. Ignasi és l'hereu.
- És cunyat de Josep Nuri de Lana. La germana de Josep Nuri es va casar amb Joan Baptista.

Relacions

- Emmanuel Ferrer; Salvador Massanés; Vilana Perlas; Nuri de Lana.

179. Joan Riba Comalada**Dades personals**

Categoria social: Cavaller. **Evolució estamental:** -
Filiació política: No definit. **Relació comercial:** -

Braç Militar Conferència Doctor Immigrant

Biografia

- Cav (Bru-Fluvià, 1998).
- Al testament consta el "Don" i sembla noble.

Testament

Referència: 875, 3r llibre, fol. 159   **Misses marit:** "apareixerà"   **Dots marit:** -
Data: 08/03/1710   **Misses muller:** -   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Baltasar Riba, donzell, i Manuela de Riba i Comalada.

Marmessors

- Manuela Riba i Comalada.
- Anna Comalada i Riba, germana casada amb Francisco Comalada i Olmera.
- Domingo, Ignasi Comalada i Olmera, germans.

Comentaris testament

- Enterrat al lloc i les misses que vulguin.

180. Baltasar Riba Llunes**Dades personals**

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.   **Evolució estamental:** Chb.
1676 cav.

Filiació política: No definit.   **Relació comercial:** -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Chb 1665, cav 1676 (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser conseller militar del Braç Militar el 1685, el 1691 i el 1695, síndic el 1700 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: 880/22, fol. 144   **Misses marit:** "apareixerà"   **Dots marit:** Pocs diners
Data: 06/06/1694   **Misses muller:** -   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Baltasar Riba, chb, i d'Isabel Riba i Lunes.
- Muller: Emmanuela Riba i Comalada.

Marmessors

- Emmanuela Riba i Comalada, muller.
- Anna Comalada i Olmera, sogra.
- Francisco Comalada i Olmera, chb, viu a Barcelona i Vic, casat amb M. Anna Comalada i Riba, filla.
- Francisco Brossa i Boxadors, donzell, viu a Barcelona i Vic, casat amb Francisca Brossa i Riba, germana.

- Baltasana Riba, religiosa i germana.
- Joana de Peguera i Riba, germana.
- Domingo i Ignasi Comalada i Olmera, cunyats i germans.

Comentaris testament

- Enterrat al lloc on vulgui la muller.
- 5 ll. per als criats i criades i un vestit de dol.
- Diu que té al banc 707 lliures que les destina a la fundació d'una diada "de regalo".

Altres informacions

Relacions

- Ermengol Peguera Riba.

181. Carlos Ribera-Claramunt Espuny

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: El seu pare assolí la noblesa el 1671.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob (Bru-Fluvià, 1998). Capità de la 6a companyia de la coronela segon batalló. Ferit el 2 i el 14 d'agost de 1714. Desterrat a Lleó el 1715, on morí el 1716 (Albertí, 1964, p. 434).
- Va ser una de les persones convocades per reunir-se amb Carles III el 13 de setembre de 1705. Desterrat per Velasco a l'estiu de 1705 perquè el considerava afí a l'arxiduc. Va ser dels que sortí de Lleida a l'abril de 1706 amb Enric de Darmstadt per ajudar a Barcelona. Signà la protesta d'Emmanuel Ferrer i Sitges contra la primera deliberació del Braç Militar a la Junta de Braços de 1713 (Castellví, 1997, vol. I, pp. 618, 619, vol. II, p. 237, vol. III, p. 682).
- Membre de la trenta-sisena creada per assessorar la Diputació al juliol de 1713 (Albertí, 1964, pp. 146 i 398).
- Era fill Francesc Ribera, baró de Florejacs, i nét de Tomàs Ribera, Sr. de Florejacs. El seu pare esdevingué noble l'11 d'agost de 1671. La seva mare, Maria Espuny i Claramunt, era filla d'un donzell, Josep Espuny (Martínez Rodríguez, 2005, pp. 157-158).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 388).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francesc Ribera, magistrat de la Reial Audiència, i Maria Ribera i Claramunt.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Maria Ribera Claramunt, 870/33, fol. 172. És la seva mare.
- Relació amb els Berardo. Maria Berardo (germana del marquès) 887, 1r llibre, fol. 154. Ell és marmessor.

Relacions

- Els Berardo.

182. Josep Antoni Ribera-Claramunt Espuny**Dades personals**

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: El seu pare assolí la noblesa el 1671.

1708 C. Claramunt. Confirmat el 1716.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Relació amb els Dalmases, però quan ja s'havien ennoblit.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob. C. Claramunt, 1708, confirmat el 1716. Sr. de Florejacs (Bru-Fluvià, 1998).
- Membre d'una de les juntes de govern fetes a l'estiu de 1713. Estigué present a la reunió del dia 4 de setembre. Desterrat el 28 de desembre de 1715, passà sis anys a Burgos (Albertí, 1964, pp. 300 i 398).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 1.010 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).
- Era fill de Francesc Ribera, baró de Florejacs, i nét de Tomàs Ribera, sr. de Florejacs. El seu pare esdevingué noble l'11 d'agost de 1671. La seva mare, Maria Espuny i Claramunt era filla d'un donzell, Josep Espuny (Martínez Rodríguez, 2005, pp. 157-158).
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1705 (Martí, 2005, p. 51).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 910, 1r llibre, fol. 145

Misses marit: 800

Dots marit: 3.000 ll. filla
1.000 ll. fill

Data: 07/03/1737

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francesc Ribera, magistrat de la Reial Audiència, i Maria Ribera i Claramunt.
- Muller: M. Anna Josa.

Marmessors

- M. de Ribera i Josa, muller.
- Francisco Ribera i Soler, fill de la primera muller, Teresa Ribera i Soler, difunta.
- Josep Ribera i Josa, canonge i ardiaca de Barcelona.
- Maria Bournoville i Ribera, marquesa de Rupit, muller de Francisco Bournoville.
- Isabel Sentmenat i Ribera, muller de Menne Senmenat i Agulló.
- Josep Josa i Agulló, cunyat.
- Josep Erill, cunyat.

Comentaris testament

- Sepultat a la capella de Tots els Sants, de la Catedral.
- 50 rals per a l'hospital de la Santa Creu i de la Misericòrdia; 20 ll. a la confraria dels dolors i 10 ll. a la del Carme i a la de Pàdua.
- Diu que el dot del seu matrimoni fou de 2.000 ll. i que va rebre tota l'herència de la seva mare, que tenia un valor de 18.000 ll.

- A la muller li dóna una renda de 400 ll. anuals i usufructuària.
- Si la muller viu amb el fill, aleshores li dóna 200 ll. i l'obligació de cuidar-la (ho explica amb detall).
- 1.000 ll. per a Josep Ribera i Josa, ardiaca.
- 3.000 ll. per a Marina, filla.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Ignasi Soler i Junyent, cita Josep Antoni com a marmessor.
- Maria Ribera i Claramunt, 870/33, fol. 172. És la seva mare.
- Relació amb Francesc Amat i Planella, 861, 2n llibre, fol. 139, 19/04/1712. Josep és marmessor seu.
- Isabel Sentmenat i Ribera, 875, 2n llibre, fol. 155. Filla de Josep Ribera i Claramunt, germana de Josep Ribera i Josa, ardiaca de Santa Maria del Mar. Una altra germana està casada amb Salvador Bournoville, marquès de Rubí. Un germà és Francisco de Ribera i Soler.
- Josep Bournoville i Erill, fill de Salvador i de M. Ribera i Josa.
- Maria Berardo (germana del marquès) 887, 1r llibre, fol. 154. Muller de Francisco Espuny Morera.
- Relació amb M. Peguera i Aimeric, 901, 1r llibre, fol. 16. Josep Antoni és marmessor seu.
- Francisco de Ribera i Soler, 910, 1r llibre, fol. 160. És el seu fill. Casat amb M. Anna Amat i Lentisclar. Entre els seus marmessors hi ha Fèlix Amat i Lentisclar, cunyat, i Josep Amat i Junyent, marquès de Castellbell i Castellmeià.
- Relació amb Josep Josa i Agulló i amb els Dalmases. Caterina Josa Dalmases 914, 1r llibre, fol. 46, el cita com a marmessor.

Relacions

- Ignasi Soler; Francesc Amat i Planellas; Josep Bournoville; Josep Josa; Josep Erill; Salvador Massanés; Magí Mercader; els Sentmenat, els Dalmases, els Berardo i els Peguera.

183. Josep Riffós

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Fill de pagès.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Canonge de Barcelona i d'Urgell.
- Va desaparèixer de Catalunya el 2 d'octubre de 1714. Inquisidor general de Sardenya des de 1715 i el 1720 de Sicília, també consultor del virrei de Sicília i subdelegat de la croada. Era a Roma el 1714. Exiliat el 1714 segons la llista del Consejo de España. Cobra una pensió el desembre de 1714 (Alcoberro, 2002, vol. I. pp. 27, 48, 49, 84).
- Va ser vicari general de la diòcesi, substituït del bisbe Sala, durant el setge. Desterrat el 2 d'octubre de 1714 (Albertí, 1964, pp. 301 i 394).
- Hi ha un Magí Rífós, matriculat mercader el 1621 (Cabestany, 1964, p. 180).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francisco Rifós, pagès de Sabadell i Jerònia Rifós i Cellent.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Francisco Riffós, 917, 1r llibre, fol. 33, 16/12/1741. Prevere. Entre els marmessors Josep Riffós, "jutge que fou de la monarquia, consultor del virrei i capità general del Regne de Sicília, mon germà", Pere Joan Riffós, pagès d'Alella, germà. Canut, germà, notari causídic. Isabel Rojas, vídua del Dr. en medicina Pau Rojas. 1.000 misses, 50 ll. Rep diners de pensionats.

184 Emmanuel Roca Júlia Llunes

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: El seu pare assolí el grau de cavaller el 1674.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Casat amb la filla de Joan H. Queffi, mercader de Gènova.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav. Fill de Joan Baptista Roca i Júlia, cav 1674 (Bru-Fluvià, 1998).
 - És Dr. en drets. Vegeu el testament de Josep Ordano.
 - Capità de la 5a companyia del 5 batalló de la coronela. Ferit l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 436).
 - Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 215 ll. (Bruguera, 1871, p. 389).
 - Va ser conseller militar del Braç Militar el 1707 i el 1711 (Martí, 2005, p. 51).
 - Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: 200

Dots muller: 4.000 ll.

Pocs diners

Familiars directes

- Muller: Maria Roca Júlia Queffi i Ordano.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Josep Ordano, 838/80, fol. 234. Emmanuel està casat amb Francisca Roca Júlia Queffi i Ordano, neboda seva.
 - Marmessor del pare de Ramon Sabater. Vegeu Gaspar Sabater, 784/62, s/f.
 - Maria Roca Júlia i Queffi, 898, 1r llibre, s/f, 4/01/1731. És la seva vídua. Ella és filla de Joan Henrich Queffi, mercader genovès, chb, i Paula Queffi i Ordano. Entre els marmessors Pau Comas i Mariano Aho-nés, notari. 200 misses. 4.000 ll. per a Pau Comas més l'or i la plata. Es queixa que encara li devien les 3.300 ll. que el seu pare prestà "per servei del Rey en lo Siti del any 1697 en telas per fer sacs i plomo". A Dionísia Martí, vídua d'un forner, li dona 200 ll. També es queixa per les cases derruïdes que té al pla d'en Llull "unes cases que tenia y posseïa en lo Pla d'en Lluhis las que vuy se troban espatlladas per fer la ciutadella i avaladas en vintidost mil lliuras". Destina aquests diners a misses. Té un plet amb l'abat de Brea (Gènova). Hereu: Jesucrist.
 - Joan Henrich Queffi, 839/80, fol. 124, 2/02/1703. El seu sogre.

Relacions

- Valerià Lentorn; Joan Josa Agulló; Anton Ribera; Joan Llupià; Jeroni Rocabertí.

185. Jeroni Rocabertí Argençola-Montsuar**Dades personals**

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1702 M. Argençola.

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob. Sr. de les Pallargues i l'Aranyó. M. Argençola 1702 (Bru-Fluvià, 1998).
- Fill de Josep Rocabertí i Boixadors i Anna Argençola. Va ser batlle del Principat (1656-1680). El 1705 va sortir de Barcelona amb el seu fill. Josep Rocabertí i Llupià. Aquest fou regidor de Barcelona el 1718 (Molas, 2003, p. 148).
- Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702. Velasco el desterrà a Canovelles. Felip V li donà una plaça al Consell d'Itàlia (Castellví, 1997, vol. I, pp. 374, 468 i vol. II, p. 231).
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1686 i 1693 (Martí, 2005, p. 51).
- El seu fill Josep va ser membre del primer Ajuntament borbònic de 1718. Fugí el 1705 (Mercader, 1968, p. 359).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Muller: Maria Llupià.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Gertrudis Descatllar i Llupià, 861/53, fol. 200r. Com a marmessor hi ha Jeroni Rocabertí, casat amb Maria Llupià.
- Josep Rocabertí i Llupià. 979, fol. 62, 05/07/1754. Fill de Jeroni Rocabertí i Argensola, i de Maria Rocabertí i Llupià. Entre els marmessors: Ignàsia Rocabertí i Oms, muller; Maria Cruïlles i Rocabertí, muller de Joan de Cruïlles, cosins, Anton Pignateli i Aimeric, Caetano Pignateli i Rubí. 3.000 misses. Parla de "Teresa Cervera, donzella ciega que habita de molts anys a esta part en ma casa". Li dóna 50 ll. anuals.

Relacions

- Els Llupià; Anton Pignateli; els Rubí.

186. Francisco Rocabertí-Pau-Bellera Sarriera

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob. Sr. Avinyonet (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser clavari del Braç Militar el 1711 i conseller noble el 1699 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Muller: Francisca Rocabertí i Descatllar.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Joan Descatllar, 818/79, fol. 175. La seva filla Francisca Descatllar és la muller de Francisco Rocabertí i Pau.

Relacions

- Els Descatllar.

187. Josep Romaguera

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Canonge de Barcelona. Chb 1683 (Bru-Fluvià, 1998).
- Escriptor destacat, ocupà diversos càrrecs al bisbat; vicari general, canonge penitencier, advocat del Braç Eclesiàstic a les Corts de 1701 i vicari general del Sant Ofici. Carles III el va fer capellà d'honor (Castellví, 1997, vol. II, p. 240). Amic personal del bisbe Benet Sala. Tot i que sembla vinculat al cercle d'amistats austriacistes, va ser nomenat el 1715 vicari general del Sant Ofici. Té una obra literària prou important que ha estat analitzada per Jordi Rubió i Balaguer. Per a una primera aproximació a la seva biografia vegeu especialment l'estudi de Soberanas (Soberanas, 1985), i també el de Jordi Rubió i Balaguer (Rubió, 1985).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 886, 1r llibre, fol. 90   **Misses marit:** 1.000   **Dots marit:** -
Data: 27/02/1723   **Misses muller:** -   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Jeroni Romaguera, obrador, i de Teresa.

Marmessors

- M. Puigventós Romaguera, germana, vídua de Pere Puigventós, pagès de la vila d'Olesa de Montserrat.
- Josep Sabater, Dr. en drets.
- Jaume Solà, beneficiari de la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana.
- Lluís Solà, prevere d'Argentona.

Comentaris testament

- Enterrat a la catedral de Barcelona.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Mateu Romaguera, 818/79, fol. 17. Fill de Francesc Romaguera, pagès de Vilar.
- Domingo Romaguera i Perpinyà, ciutadà honrat de Girona, fill de Francisco Romaguera. 886, 2n llibre. fol. 26.

Relacions

- Jaume Solà.

188. Francisco Sabastida**Dades personals**

Categoria social: Eclesiàstic.   **Evolució estamental:** -
Filiació política: No definit.   **Relació comercial:** -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

Desconegut. Algunes pistes possibles:
- Oleguer Sabastida i Font fou un dels que van sortir amb l'Arxiduc el setembre de 1711 (Alcoberro, 2002 p. 37).
- Josep Sabastida, el seu germà, membre de la Junta Particular de Comerç de Catalunya com a gaudí, (Oliva, 2001, p. 132).
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1710 (Martí, 2005, p. 51).

189. Ramon Sabater Bris**Dades personals**

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.   **Evolució estamental:** El seu pare obté el títol de chb el 1663.
Filiació política: No definit.   **Relació comercial:** El seu pare era mercader. Relació amb Magí Mercader.

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Chb. Va ser conseller en cap el 1711 (Morales, 1983).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Gaspar Sabater (chb 1663) i Rafaela Sabater i Bris.
- Muller: una Mora (filla de Domingo Mora).

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Maria Sabater i Sambassart, 861/53. fol. 234. Casada amb Vicens Sabater, Dr. de la Reial Audiència. Fills: Bernat, Josep i M. Teresa Sabater i Sambassart.
- Domingo Mora, 806/45, fol. 76. La seva filla, casada amb Ramon Sabater, chb. Els fills es diuen Domingo i Ramon.
- Rafaela Sabater i Bris, 784/62, s/f. Muller de Gaspar Sabater.
- Gaspar Sabater, 784/62, s/f. Chb, abans mercader. És el pare de Ramon. Entre els marmessors hi ha Joan B. Roca Júlia, Pere Pau Vives i Joan Ponsic.
- Relació amb Josep Mora i Cirera, cunyat.
- M. Soler Sabater i Bris. 889, 1r llibre, fol. 15, 16/10/1713. És la seva germana. Entre els marmessors, a banda de Ramon, també hi ha Magí Mercader Moragues, noble; Anton Soler Xaragall. En el seu matrimoni va rebre un dot de 4.000 ll. A la filla Jerònia li dóna un dot de 1.000 ll. El seu germà Ramon i Magí Mercader són administradors dels seus béns. Problemes familiars perquè l'hereu no ha obeït la mare en temes de l'herència.
- Relació amb els Mercader. Josep Mercader Sabater i Sitges, 937, 1r llibre, fol. 87. Ramon està casat amb una tia seva.

Relacions

- Domingo Mora; Joan B. Roca Júlia; Magí Mercader; Joan Ponsic; Josep Mora; Anton Soler.

190. Martín Sabater Sanz de Latras-Agullana**Dades personals**

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1702 M. de Benavent

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob, M. de Benavent 1702 (LV f340) i Sr. de Campmajor i Tudela (Bru-Fluvià 1998).
- El 1684 capità de la coronela de Barcelona. Es casà amb Teresa Copons i Grimau. El seu fill Antoni va restar a Catalunya fins al final de la guerra i va ser un dels que es van retirar a Mataró el 1713 (*Cfr.* Albertí, 1964, p. 378).
- Protestà contra el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374).
- Va ser perseguit pels austriacistes i condemnat per rebel·lia. El seu fill Anton va ser un dels setze administradors de Barcelona el 1714 i també de l'Ajuntament de 1718 (Mercader, 1968, pp. 348 i 359).

Testament

Referència: 861/53, fol. 206

Misses marit: 3.000

Dots marit: 7.000 ll. filla

8.000 ll. filla

8.000 ll. filla

6.000 ll. muller

Data: 27/01/1711

Misses muller: 1.000

Dots muller: 100 ll. a cada filla

Familiars directes

- Fill de Lluís Sabater i Elionor Agullana.
- Muller: Teresa Sabater i Copons.
- Fills seus: Anton, Elionor i Josepa Sabater i Copons.

Marmessors

- Teresa Sabater i Copons "molt amada muller mia".
- Anton Sabater i Copons, fill.
- Baltasar Riquer i Teresa Riquer i Sabater, filla del primer matrimoni.
- Dalmau Copons i Grimau, canonge.
- Francesc Copons i Grimau i Isabel Copons i Gilabert, cunyats.
- Joan Copons i Grimau, cunyat.
- Anna Copons, vídua de Ramon Copons i Grimau.
- Lluís Bru i Canta i Josepa Bru i Copons, cunyats.
- Ramon Xammar i Francesca Xammar i Copons, cunyats.
- Agustí Copons i Pedro Copons, nebots.

Comentaris testament

- Prohibeix la separació del patrimoni. Primer matrimoni amb Rafaela Alemany. Va rebre un dot de 14.000 ll.: les filles són Teresa Riquer (muller de Baltasar Riquer) i Sabater i M. Antònia Sabater. A Teresa li donà 7.000 ll. i a Antònia 8.000 ll.
- Del segon matrimoni dues filles.
- 8.000 ll. per a Leonor.
- 150 ll. anuals per a Josepa Sabater i Copons, monja.
- 6.000 ll, per a la muller, perquè les pugui utilitzar lliurement, a més de l'usdefruit.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Teresa Sabater i Copons, 861/53, fol. 234. Filla de Ramon Copons i Agnès Copons i Grimau, muller seva. Entre els marmessors Anton Sabater i Copons, fill; els germans Dalmau Copons i Grimau, canonge; Francisco i Joan; Ramon Xammar i Francisca Xammar i Copons, cunyat i germana; Lluís Bru i Canta i Josepa Copons, cunyat i germana; Anna Copons, vídua de Ramon Copons; Isabel Copons i Gelabert, muller de Francisco Copons. Enterrat "a l'església apareixerà", 1.000 misses baixes. Anton, fill, és l'hereu. Dóna a les seves filles Leonor i Josepa 100 ll. a cadascuna "attés que jo aportí poc dot a dit senyor don Martín Sabater, i a vista del llegat que ell los te fet en son testament".
- Lluís Sabater, 724/48, fol. 2. És el seu pare. Com a marmessors posa Pedro Montaner, Andreu de Caporrelles i Carlos Llupià.
- Lluís Bru i Canta. 861/53, fol. 283. Anton Sabater i Copons, fill seu, és el nebot de Lluís Bru i Canta.
- Josep Francolí, 875, 2n llibre, fol. 268. La filla de Martín Sabater, Elionor es casà amb Anton Francolí, fill de Josep Francolí.
- Relació amb els Tord.
- Elionor Francolí Sabater Copons, 904, 1r llibre, fol. 25.

Relacions

191. Jeroni Sadurní

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Era mercader. Va ser cavaller en 1758, difunt (Bru-Fluvià, 1998).

Filiació política: No definit.

Relació comercial: El seu pare era un important mercader.

El seu fill és mercader i està relacionat amb família de mercaders.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Mercader: Cav (Bru-Fluvià, 1998).
- Creditor de Kies i Jäger el gener de 1705 (García Espuche, 2004, p. 315).
- El febrer de 1708 era caixer del banc de la ciutat (LLDCC, 1B. II, 217, fol. 80).
- Quan signa el testament el 1712 és encara mercader.
- Abans havia estat botiguer de teles. En 1695 fiador de les bolles foranes, de Barcelona i dels Drets del General (Jordà 1982 p. 200).
- Relacionat comercialment amb els Feu (Molas, 1974, p. 114).

Testament

Referència: 877/30, fol. 125

Misses marit: 2.000

Dots marit: 4.000 ll. filla

4.000 ll. filla

4.000 ll. fill

4.000 ll. fill

4.000 ll. fill

Data: 12/07/1712

Misses muller: 1.000

Dots muller: 4.000 ll. fill

2.000 ll. fill

Familiars directes

- Fill de Francisco Sadurní, perxer.
- Muller: Maria Sadurní i Nadal.

Marmessors

No hi ha marmessors.

Comentaris testament

- Enterrat al convent de Santa Mònica.
- 4.000 ll. per a Maria Gertrudis i 4.000 ll. per a Teresa, filles.
- 4.000 ll. per a cadascun dels fills: Jeroni, Josep i Ramon.
- 100 ll. per a l'hospital de la Santa Creu.
- 50 ll. per a l'hospital de la Misericòrdia.
- 25 ll. per a l'hospital dels Infants orfes.
- 12 ll. per a Sant Llàtzer.
- Muller usdefruit.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Anton Catà i Renau, 899, 1r llibre, fol. 163. El seu germà Anton està casat amb M. Catà i Sadurní, filla de Jeroni.

- Maria Sadurní i de Nadal, 839/81, s/f. 27/07/1726. Vídua de Jeroni Sadurní, mercader. Filla de Bartomeu Nadal, botiguer de teles, i de Mariàngela Nadal i Ferrer. Enterrada a la catedral de Barcelona. Marmessors: Bartomeu Nadal, prevere, germà; Jeroni Sadurní, prevere i can de Tortosa, fill; Francisco i Josep Sadurní, mercaders i fills; Ramon Sadurní, Dr. en drets, fill; Maria Cata, Gertrudis i Teresa Sadurní, filles; Anton Catà, gendre; Eulàlia Sadurní i Mercader, nora. Enterrada a Santa Mònica, 1.000 misses. Als fills els dóna 4.000 ll. més a cadascú, a les filles els posa condicions en funció de la descendència, etc., i del fideïcomís posat pel pare a Maria Catà i Sadurní. A Jeroni li dóna 1.000 ll, A Ramon 500 ll. i a Josep, Gertrudis i Teresa 300 ll. A Ramon "2 caixas plenas de robas". Hereu: Francisco.
- Francisco Sadurní, 906, 1r llibre, fol. 16, 29/12/1729. Fill de Jeroni Sadurní, mercader, i de Maria Sadurní i Nadal. És molt ric.
- Gertrudis Sadurní, 961, 1r llibre, fol. 199. És la seva filla.
- Josep Sadurní, 961, 1r llibre, fol. 205, 17/04/1756. Fill. És mercader. 2.000 misses. A la filla Maria li dóna 25.000 ll. en dot.

Relacions

- Anton Catà i Renau; Magí Mercader.

192. Francisco Sagrera Masana

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: 1673 chb.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob (Bru-Fluvià, 1998).
- El seu pare va ser diputat militar el 1707 (Sans, 1982, p. 118).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Jacinto Sagrera i Mazán.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Jacinto Sagrera i Xifré. El seu pare, 900/24, fol. 266. Marmessors: Jacinto, Francesc, Antoni Sagrera i Massana. Josep Mora i Solanell (casat amb Maria Mora i Sagrera, filla seva), Josep Galceran i Sabastida (virrei de Mallorca).
- Relació amb Josep Antic, casat amb Agnès Mora i Sagrera.
- Ignasi Sagrera i Melanda, 966, 1r llibre, fol. 287, 06/01/1764. El testament es portat per Joan Sagrera Melanda i Xifré, germà seu. És fill de Jacinto Sagrera i Mazán i Isabel Melanda. Família Castellana.

Relacions

- Josep Galceran Sabastida; Josep Mora i Solanell; Josep Antic.

193. Jacinto Sagrera Massana

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1673 chb.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Va ser cònsol militar de la Llotja el 1706.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob (Bru-Fluvià, 1998).
- Noble, que havia estat fet chb el 1673. Fill de Jacinto Sagrera i Xifré que va ser mercader el 1629, chb el 1649, cavaller el 1680 i noble el 1684. fill de Jacinto Sagrera Galí, mercader (Morales, 1983, vol. II, p. 85).
- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1706 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).
- A l'abril de 1712 el LLDC recull que estava "en las ciutats de Barcelona y Mataró domiciliat" (LLDC, 1B. II, 221, fol. 191).

Altres informacions

Testaments relacionats

- Ramon Berart i Bazia, 885/40, fol. 49, 2/08/1693. Jacinto és marmessor i cunyat seu.

Relacions

- Ramon Berart.

194. Ramon Sambasart Roger

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: El pare era mercader.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Casat amb M. Teresa Feu. Fill de Francesc Sambasart.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1697 (Bru-Fluvià, 1998).
- El seu pare era cavaller el 1709. Vegeu el testament de Josep Ordano.
- El seu pare era membre de l'assentament de grans de 1671. Aleshores era mercader (Oliva, 2001, p. 126).
- També va ser administrador de la Taula de Canvis reformada per José Patiño (Molas, 1977b, p. 219).
- El seu pare va ser administrador dels drets senyorial del duc de Cessa el 1678 juntament amb Magí Mercader i Feliu de la Peña (Molas, 1974, p. 115).
- El seu pare va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1687 (Martí, 2005, p. 51).
- Possiblement el seu oncle era el doctor de la Reial Audiència Vicenç Sabater i Gleu, casat amb la germana del seu pare Maria Sambasart (Martínez Rodríguez, 2005, p. 221).
- El seu pare participà en l'arrendament dels drets del General de 1701. Encara té comptes pendents amb Jaume Morera (dret de la Bolla) i Francisco Antic (Nova Ampra). Vegeu testament.

Testament

Referència: 870, 1r llibre, fol. 296   **Misses marit:** 2.000   **Dots marit:** 1.000 ll. als fills
 1.000 ll. muller

Data: 18/02/1719   **Misses muller:** 2.000   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Pares: Francesc Sambasart, cav, i Francisca Sambasart i Roger.
- Muller: Teresa Sambasart i Feu.

Marmessors

- M. Teresa Sambasart i Feu, muller.
- Francisco Sambasart i Roger, jesuïta, germà.
- Eulàlia Feu i Falguera, vídua de Pau Feu, cavaller, sogre.
- Fra Bernat Sabater i Sambasart, dispenser del monestir de Ripoll.
- Ignasi Rull i Falguera, del Consell d'Aragó.
- Pere Màrtir, de l'orde de predicadors.
- El vicari perpetu de Santa Maria del Mar i el canonge penitencier de la catedral.

Comentaris testament

- Enterrat a Sant Josep, Barcelona.
- 50 ll. per a l'hospital de la Santa Creu; 15 ll. per a la Misericòrdia, Orfes i per a l'adjutor per les necessitats dels pobres.
- 15 ll. per a tots els criats i criades.
- A Josep Rosell, adroguer, "totas las quantitas de diner i tot lo demás quem deurà lo die de mon obit".
- Té 7.000 ll. del dot de 9.000 ll. del seu matrimoni.
- 1.000 ll. de dot a tots els fills que tingui.
- 800 ll. anuals més 1.000 ll. a la muller.
- 25 ll. per a Anna Jesús i Eulàlia de Sant Jeroni, religioses carmelites de Mataró.
- En un segon testament (870, 1r llibre, fol. 308, 10/11/1732) diu que té una causa contra els hereus de Jaume Falgueras per l'herència de la seva mare. Encarrega als administradors de l'Hospital de la Santa Creu la solució del problema.
- Dóna diners al Dr. Salvador Monsó i a M. Àngela Camps, criada. També 25 ll. a Tomas Galceran, jove cirurgià i 25 ll. a Maria Rimbaud, muller d'un sastre.

Altres informacions

Testaments relacionats

195. Galderic Sanjust

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Un adroguer el cita com a marmessor.

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Paborde de Berga.
- Abat de Sant Pere de Camprodon, concedida per Carles III el 1707 (Castellví, 1997, vol. II, p. 433).
- En 1716 fou expulsat de Catalunya per Felip V (Porta, 1984, p. 437).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Marmessor de Gabriel Mora, adroguer, 811/101, fol. 57.
- Francisco Sanjust i Pagès, 890/22 s/l., ardiaca.
- Josep Santjust i Pagès, 873/40, s/f, el seu germà. Entre els marmessors hi ha els cunyats i nebots següents: Agustí Berardo, cavaller de Sant Jaume; Francisco Berardo i Santjust; Francisco Nicolau de Sant Joan i Pedro Planella i Burgès. Casat amb una Planella. El dot a les seves filles és de 6.000 ll. i 2.000 ll.
- M. Àngela de Senjust i Pagès, 859/49, fol. 481. Filla Francisco Santjust i Pagès i de Maria Santjust i Pexau, religiosa. La seva germana.
- Relació amb Pere Planella i Dusai.
- Relació amb els Berardo. Maria Berardo (germana del marquès) 887, 1r llibre, fol. 154. Teresa Santjust és la seva cosina.

Relacions

- Els Berardo; els Planella; els Sant Joan.

196. Josep Sanjust Vallgornera, òlim Pagès i Pexau i Planella

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Donzell. Sr. d'Albons (Bru-Fluvià, 1998).
- La seva filla, Teresa Santjust, es casà amb Josep Cortada i Bru, B. de Maldà (Fluvià, 1991, p. 31).
- Manel Santjust i Pagès (el seu germà) va ser membre de la Junta Reial d'Estat formada per Carles III, l'arxiduc, el 28 d'octubre de 1705 (Castellví, 1997, vol. I, p. 621).
- Va ser militar i rebé de Carles III el comandament d'un batalló d'italians (Porta, 1984, p. 434).
- Va ser clavari del Braç Militar el 1697 i conseller militar el 1684 i el 1689 (Martí, 2005, p. 51).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Maria Santjust i Pagès, religiosa, 81/101, fol. 114.
- Joan Santjust i Pagès 873/40 s/f., els seus nebots són Francisco de Berardo i Santjust, Anton Santjust i Planella, germà de Josep.
- M. Àngela Santjust i Pagès, 859/49, fol. 481. Filla de Francisco Santjust i Pagès i de Maria Santjust i Pexau, religiosa.

Relacions

- Francisco Berardo; els Planella.

197. Francesc Sans de Puig

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob. (Bru-Fluvià, 1998).
- Signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374).
- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1685 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).
- Va ser un dels protagonistes d'un greu conflicte entre el virrei i el Consell de Cent per decidir qui s'havia de nomenar i a qui havien de jurar els còsols de la Llotja. El conflicte es pot seguir a través de Mas, E., fol. 271 i ss.
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1682 i 1690, síndic el 1686 i el 1698 (Martí, 2005, p. 51).
- Sobre la figura dels Sans vegeu Colomer, 2006.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

Fill de Lluís Sans i de Maria Sans i Puig.

Muller: Maria Miquel i Descatllar.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Ramon Sans, 844/38, fol. 259. És el seu germà. Ramon és ardiaca de Prades i canonge de la Seu de Barcelona.
- Caterina Sans i Oller, 811/101, fol. 133, 21/11/1701 és la muller de Francisco Sans i Sans. El seu marit "populat" a la parròquia de Sant Andreu del Palomar. Filla de Francisco Oller, mercader, i de Maria Claresvalls, cònjuges. Entre els marmessors: el marit, diversos monjos, Josep Claresvalls, i Joan Claresvalls, oncles; Aleix Tristany, cosí.
- Francisco Sans i Oller, 864, 1r llibre, fol. 63, 10/05/1717. Canonge de Barcelona. Entre els marmessors hi ha Ignasi Sans casat amb Eulàlia Mont-rodon, fill de Francesc Sans i Sans.

198. Francisco Sans Miquel

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Noble (Fluvià-Bru 1998).
- Fill de Francisco Sans i Puig.
- Va ser membre de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 14).
- Lluità també amb el marquès de Poal a Cardona. Coronel del regiment de la Diputació i General de batalla el 30 de juliol de 1714, ferit el 10 d'agost de 1714. Empresonat durant onze anys. El seu germà Lluís morí el 6 d'octubre de 1713 (Albertí, 1964, p. 99, 382, 418, 420).
- Nascut a Barcelona el 1667. Heretà la casa Mont-rodon. Membre i fundador de l'Acadèmia dels Desconfiats. Paper destacat a la defensa de Barcelona el 1714 (Albertí, 1964, p. 119). Després d'empresonar-lo va ser portat a Alacant i a Hondarribia. Allí es guanyà el perdó de Felip V perquè va lluitar defensant Sant Sebastià en 1719. De retorn a Catalunya tingué seriosos problemes per guardar la seva hisenda familiar. Marxà a Viena per tal d'intentar rebre alguna pensió pels seus serveis a l'Emperador. Va romandre a la secretaria de Despatx Universal a Viena (Alcoberro, 2002, p. 330). Li van confiscar els béns. Vinculats a la plana de Vic (Taradell). Sobre la seva figura vegeu Colomer, 2006.
- Al seu fill Ramon van confiscar-li els béns el 1714 (Bruguera, 1871, p. 389).
- Ramon va ser conseller tercer el 1714 (MNA).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francisco Sans i Puig.
- Muller: M. Teresa Sans i Mont-rodon.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Ramon Sans, 844/38, fol. 259. És el seu oncle. Ramon és ardiaca de Prades i canonge de la Seu de Barcelona.
- Clara de Claresvalls, 909/27, vol. II, fol. 83, muller de Jeroni Claresvalls. Entre els marmessors hi ha Lluís Claresvalls i Ignasi Sans i Miquel, cosí.
- El seu germà Ignasi és marmessor d'Anton Mata.
- Un fill d'aquests és Ramon Sans i Mont-rodon, noble, casat amb Francisca Sala, filla de Francisco Sala Sangenís i Alemany, de Blanes. 900, 1r llibre, fol. 99.

Relacions

- Lluís Claresvalls.

199. Nicolau Sant Joan Llobregat

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: El seu sogre és mercader.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav (Bru-Fluvià, 1998).
- Pare de Francesc Nicolau Sant Joan i Many.
- Partidari de la submissió a la Junta de Braços de 1713. Va ser el primer a parlar i defensà aquesta opció, Ferrer i Sitges l'atacà en el seu discurs (Albertí, 1964, p. 130).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 875, 1r llibre, fol. 235

Misses marit: 500

Dots marit: 1.000 ll. filla

Data: 06/10/1726

Misses muller: 1.000

Dots muller: 3.000 ll. néta

Familiars directes

- Fill de Macià Sant Joan, donzell, i de Narcisa Sant Joan Llobregat i Amell.
- Muller: Anna Sant Joan i Many.

Marmessors

- Dionís Sant Joan, canonge de Tarragona, germà.
- Anna Sant Joan i Many, muller.
- Francisco Sant Joan i Llobregat, fill, donzell.
- Teresa Sant Joan i Romeu, cosina.

Comentaris testament

- Enterrat a Sant Agustí.
- 1.000 ll. per a Teresa per matrimoni o religió.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Anna Sant Joan i Many. 984, 1r llibre, fol. 11, 09/08/1751. Vídua de Nicolau Sant Joan Llobregat i Amell, donzell. Filla de Josep Many, mercader, i de Gertrudis Many i Dalmases. Entre els marmessors, Dionís Sant Joan, prevere i canonge de Tarragona, cunyat; Victòria Sant Joan i Tàpies, nora i vídua del seu fill Francisco; els fills d'aquests (néts) són Nicolau, Victorià i Maria; Pau Ignasi Dalmases i Vilana, sagristà major, canonge de Barcelona; Anna Cervera i Many, vídua de Salvador Cervera, Dr. en drets; Clara Subirà i Many, casada amb Anton Subirà; Josep Pausa, casat amb Teresa Sant Joan. 1.000 misses. 3.000 ll. de dot a la néta Anna de Sant Joan i Tàpies. Aquest dot es fa "tenint molt present lo estat de mos bens propis i los de la casa de dit mon marit, que no me permeten disposar de lo que me dicta lo carinyo, conformant-me amb lo que dicta la possibilitat". 40 ll. a Francisco de Sant Joan, un altre nét que és alferes. Diu que les despeses de la seva sepultura es paguin amb la venda de censals, però que si l'hereu no ho vol fer, aleshores que vengui "la joya de diamants gran ab un cupido i una altra joya que és un ram de or ab rubins i una pera seta". Hereu: Nicolau Victorià.
- Relació amb els Dalmases.

Relacions

- Els Dalmases.

200. Francesc Nicolau Sant Joan Many

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Donzell. El seu pare era Nicolau Sant Joan casat amb una Anna Many (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser conseller segon del Consell de Cent el 1698 i obrer primer el 1699 (MNA).
- Va ser conseller militar del Braç Militar el 1693, síndic el 1702 (Martí, 2005, p. 51).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 875, 2n llibre, fol. 97

Misses marit: "apareixerà"

Dots marit: -

Data: 17/01/1736

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Nicolau Sant Joan i Llobregat i Amell i d'Anna Sant Joan i Many.
- Muller: Victòria Sant Joan i Tàpies.

Marmessors

- Anna Sant Joan i Many, mare.
- Victòria Sant Joan i Tàpies, muller.
- Pere Jeroni Quintana, en la Reial Audiència, casat amb Gertrudis Quintana i Tàpies, cunyat.
- Dionís Sant Joan, oncle, canonge de Tarragona.
- Josep Dalmases i Ros, canonge de Barcelona.
- Baltasar i Gaspar Tàpies, cunyats.

Comentaris testament

- Enterrat a l'església del Remei.
- Demana a "Anna Sant Joan i Many, mare i senyora mia tingua present a dita senyora Victòria Sant Joan i Tàpia molt amada muller mia, a mos fills en tot lo de son major consuelo i a la dita Victòria que continue ab la mare las bonas atencions que li ha guardat a fi que viscan ab la conformitat i unió que desitjo en companyia de mos fills i en lo mateix modo que si jo visqués".
- Tutors: la mare i l'esposa.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Josep Costa Puig. 875, 1r llibre, fol. 275, 2/06/1724. Relació amb Anton Solà, Ramon Codina Farreres, Àngela Maresc, Joan Fàbrega, Fèlix Vadell, Josep Bernal, Josep Pahisa, Anton Moxiga i Ginebreda, Francisco Toda (Riudoms), Josep Montfar (prevere) i Teresa Sant Joan.

Relacions

- Felip Quintana; els Dalmases.

201. Hug Sant Joan Planella

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1707 C. de Sant Joan.
Nét d'un cavaller.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Lloguer de cases.
Vinculat a l'arrendament de la Lleuda reial.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Poden ser diversos però ens decantem per Hug Sant Joan i Planella, nob, C. de Sant Joan el 1707. Fill de Francisco Nicolau Sant Joan i Romeu i nét d'Hug Sant Joan Matali (Morales, 1983). El seu pare va morir durant el setge de Barcelona de 1706, essent conseller en cap.
- Durant el setge de 1713-1714 residia a Mallorca i li corresponia la direcció de la coronela (Albertí, 1964, p. 159).
- Salvador Sant Joan i Planella, germà, va ser un dels fundadors de la Real Academia de Buenas Letras de 1752 (Comas, 2000, p. 26).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 904, 1r llibre, fol. 4

Misses marit: 1.500

Dots marit: Pocs diners

Data: 08/10/1734

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francesc Nicolau Sant Joan i Romeu i d'Agnès Sant Joan i Planella.

Marmessors

- "Tots mos germans i germanes". Té dues germanes religioses: Teresa i Marianna. Dos germans: Emmanuel i Anton.
- Pere Planella, baró de la Granera, oncle.
- Francisco Vilallonga i Russinyol, casat amb Agnès Vilallonga i Sant Joan, neboda. Viuen a Mallorca.
- Cosins germans i cosines germanes.

Comentaris testament

- Sepultura a la Mercè.
- 10 ll. per a l'hospital de la Santa Creu i 10 ll. per als pobres de les presons.
- A les germanes 150 ll. anuals.
- Té deutes amb el monestir de Santa Caterina Màrtir.
- Ha de pagar les cases que posseeix al carrer Ample.
- Del seu avi, Nicolau Sant Joan, hereta béns hipotecats, béns vinculats i un fideïcomís.
- Té diversos plets pendents:
- 7.000 ll. del dot de la seva mare. Ho pledeja amb Teresa Sant Joan i Romeu.
- 1.300 ll. de la lluïció d'un censal.
- 1.034 ll. d'una casa.
- Se li deu la renda de dues porcions de lleuda reial, del lloguer de terres, cases i hisendes.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Francesc Nicolau Sant Joan, 781/79, fol. 139. El seu pare. Es va casar amb una Planella i entre els fills hi ha Joan Baptista, Hug, Emmanuel, Anton Sant Joan i Planella. Pere Planella i Josep Sanjust i Pagès són els cunyats i oncles d'Hug de Sant Joan. 1.200 misses. 200 ll. de dot per als fills i 300 ll. per a les filles.

- Hug Sant Joan i Matalí. 876/31, fol. 107. Testa el 1694. Casat amb Maria Romeu. És el seu avi. A una filla li dona 4.000 ll. de dot. L'hereu és Josep Berenguer Sant Joan. Entre els marmessors hi ha Josep Faneca, mestre de cases, també és tutor dels fills. Els seus fills són menors d'edat el 1694, el gran té deu anys.
- Josep Santjust i Pagès, 873/40, s/f. Està casat amb una Planella. Francesc Nicolau Sant Joan Planella és nebot seu.
- Pere Planella i Dusai és el seu nebot.
- Agnès Sant Joan i Planella, 837/82, s/f, 30/04/1696. Muller de Francesc Nicolau Sant Joan. Filla de Joan B. Planella i Cruilles, germana de Pere Planella i Dusai.

Relacions

- Josep Santjust: Pere Planella.

202. Lluís Sayol Quarteroni

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: 1705 apareix com a cav.
1705 nob a les Corts.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav, nob, B. de Querol (Bru-Fluvià, 1998).
- Germà de Daniel i Antoni Sayol i Quarteroni, desinsaculats durant la revolta dels Gorretes.
- Antoni Sayol, mort l'11 de setembre de 1714, i Jaume Saiol, de la 8a companyia del III batalló al setge (Albertí, 1964, pp. 423 i 435).

Testament

Referència: 880/23, fol. 80

Misses marit: 500

Dots marit: 1.000 ll. filla

Data: 26/10/1703

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Felicià Sayol i Barberà, viu a Barcelona i de Maria Sayol i Quarteroni.
- Muller: Jacinta Flora Sayol i Ortiz.
- Fills: Josep, Carlos Agustí, Antoni, Leopold, Lluís.

Marmessors

- Jacinto Flora.
- Anton Sayol, canonge de Barcelona, germà.
- Felicià Sayol, receptor de Torre de Sant Joan, germà.
- Teresa de Vilallonga i Sayol, germana.
- Francisco Gascón i Andrés, cavaller de Santiago, marit d'Isabel Sayol, germana.
- Felip Bouwerkerke, baró de May, gendre, casat amb Jacinta Sayol, filla.
- Guillem Ramon d'Ivorra i Salrà, baró de Vicenç.
- Josep Falcó.
- Narcís Descatllar, marquès de Besora.
- Josep Terré i Marquet, baró de Canyelles.

Comentaris testament

- Enterrat a l'església de Sant Miquel a Barcelona.
- A la filla M. Teresa li dona 1.000 ll. d'escreix.
- A Jacinta l'usdefruit.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Teresa Vilallonga i Sayol, 876/32, fol. 40. És la seva germana. Casada amb Bernat Vilallonga.
- Antoni Sayol i Quarteroni, 867/23, fol. 263, germà.

Relacions

- Magí Vilallonga; Josep Terré Marquet; Narcís Descatllar.

203. Francesc Sayol Quarteroni**Dades personals****Categoria social:** Cavaller.**Evolució estamental:** Nob.

Quan va ser escollit com a diputat militar era cavaller.

Cavaller de l'orde de Calatrava el 1705.

Filiació política: Constitucionalista.**Relació comercial:** Relació amb els Feu. **Braç Militar** **Conferència** **Doctor** **Immigrant****Biografia**

- Nob (Bru-Fluvià, 1998).
- Diputat militar trienni 1677 (Sans, 1982).
- Un germà, Antoni Sayol i Quarteroni, canonge, va ser diputat eclesiàstic el 1686 (Sans, 1982). Germà de Daniel i Antoni Sayol i Quarteroni, desinsaculats durant la revolta dels Gorretes. Antoni Sayol fou lloctinent del Portantveus del General, Pere Torrelles i Sentmenat, lluità durant el setge de l'11 de setembre, present a les reunions sobre la capitulació (Albertí, 1964, pp. 300, 350, 357).
- La seva elecció com a diputat militar el 1677 va ser conflictiva perquè quan va ser insaculat, el 1672, encara no tenia trenta anys i era il·legal, però el problema se solucionà (DD. AA., 2003, vol. II, p. 275).
- Era capità de la coronela de Barcelona el 1684, participà en les guerres contra França, cavaller de l'orde de Calatrava a les Corts de 1705-1706 (DD. AA. 2003, vol. II, p. 284).
- Velasco l'expulsà de Barcelona durant el setge de 1705 perquè el considerava desafecte a Felip V (Porta, 1984, p. 424).
- Va ser nomenat lloctinent del batlle general el 19 d'agost de 1707 (LLDBM, vol. VIII, fol. 261).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 383).
- Va ser clavari del Braç Militar el 1705 (Martí, 2005, p. 51).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament**Referència:** III.22, fol. 104**Misses marit:** 500**Dots marit:** 1.000 ll. neboda**Data:** 08/04/1719**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Felícia Sayol i Barberà i Maria Sayol i Quarteroni.

Marmessors

- Marquesa de Monferrat.
- Els nebots: Josep (canonge), Carlos i Lluís.
- Jacinta Bouvert, baronessa de Murs (estat de Flandes).
- Teresa Feliu i Sayol, neboda, muller de Josep Feliu i Feu, noble de Mataró.
- Ramon Ivorra i Sayol, baró Sant Vicenç, casat amb Manuela d'Ivorra i Descatllar.
- Teresa Montoliu.

Comentaris testament

- Sepultura al convent de Sant Cosme.
- 1.000 ll. per a Teresa Feliu.
- Té un censal que li presta la casa Alentorn. És un conflicte amb ells on es parla d'un censal per valor de 14.000 ll.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Antoni Sayol i Quarteroni, 867/23, fol. 263, germà.

Relacions

- Josep Feliu i Feu.

204. Felicià Sayol Quarteroni**Dades personals****Categoria social:** Eclesiàstic.**Evolució estamental:** Ennoblit el 1708.**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** -**Braç Militar****Conferència****Doctor****Immigrant****Biografia**

- Comanador de Sant Joan.
- Membre de la Junta de Eclesiàsticos que Carles III va organitzar el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona. Carles III el va nomenar majordom el 1707 (Castellví, 1997, vol. I. p. 620 i vol. II, p. 240).
- Lloctinent del prior de l'orde de Sant Joan a Catalunya. Fou ennoblit el 1708 (DD. AA., 2004, vol. II, p. 284).
- Velasco l'expulsà de Barcelona durant el setge de 1705 per considerar-lo desafecte a Felip V (Porta, 1984, p. 424).
- En el seu testament s'autodefineix com: "Cavaller de la ordre i milícia de la Sagrada casa i Hospital de Sant Joan de Jerusalem, comendador i Gentilhome de càmera, majordom en nom de la Sacra Cesàrea Catòlica y Real Magestat del Rey Nostre Senyor i Emperador Carlos".
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament**Referència:** III.22, fol. 51**Misses marit:** 500**Dots marit:** Pocs diners**Data:** 28/04/1713**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Felicià Sayol i Barberà i Maria Sayol i Quarteroni.
- Fills: Antoni i Lluís Sayol i Quarteroni.

Marmessors

- Francisco Sentmenat.
- Pedro Torrelles.
- Els germans: Eulàlia Sayol, priora; Francisco Sayol i Quarteroni, cavaller de Calatrava, lloctinent de la Batllia General; Isabel Sayol, marquesa de Montferrat.
- Nebots: Lluís, Anton, Carlos, Jacinta (baronessa de Mur), Teresa, Ramon Ivorra, baró de Sant Vicenç, casat amb Emmanuela d'Ivorra i Descatllar, Caterina, Isabel i Joana Ivorra.
- Josep Meca marit d'Isabel Meca i Cardona.
- Pedro Montoliu; Jeroni Montoliu, hàbit de Sant Joan.
- Teresa Montoliu, monja; Josep Falcó.
- Joan Copons de la Manresana, casat amb Josepa Copons i Boixadors, marquesos.
- Jaume Copons, casat amb M. Copons i Aguilar, comte de Sant Martí.

Comentaris testament

- Enterrat a l'església de Sant Joan de Jerusalem.
- Diu que té moltes coses a casa i que no pot fer l'inventari perquè fa dos mesos que està malalt. Té una criada que el serveix des de fa més de quaranta anys.
- No té molts diners: "no trobantme de present ab majors avanços, bens". "Vuy en mon poder en quant toca a diner, sols me trobo ab una suficiència per lo gasto de una casa i malaltia per ocasió de molt temps a esta part he de viure i sustentar-me de aquelles mil lliures barcelonines de las quals lo Rei Nostre Senyor me ha fet gràcia per aliments".
- Diu que el seu germà Francisco ha viscut amb ell.
- A la criada li dona totes les seves pertinences.
- A Teresa Montserrat i Sabater li ha donat diners que li deu, però "per los contratemps de las guerras present ha patit i suportat grans treballs i misèries per la qual causa no pot de present satisfacer dita quantitat".
- Relació amb Josep Circuns i Jaume Berenguer.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Antoni Sayol i Quarteroni, 867/23, fol. 263. És el seu fill.
- Daniel Sayol i de Quarteroni, III.22, fol. 28, 12/12/1695. Fill de Felicià Sayol i Barberà i de M. Sayol i Quarteroni Ponce de León. Entre els germans: Anton, canonge de Barcelona, Felicià, hàbit de Sant Joan, Francisco, Isabel Sayol, muller de Francisco Gascón, de Nàpols, Josep Falcó. 300 misses. Hereu: un germà.

Relacions

- Francisco Sentmenat: Josep Clariana; Jaume Copons; Pere Torrelles.

205. Hugo Senespleda Tord Despalau**Dades personals****Categoria social:** Cavaller.**Evolució estamental:** -**Filiació política:** No definit.**Relació comercial:** - Braç Militar Conferència Doctor Immigrant**Biografia**

- Cav. Fill de Josep Senespleda i Tord, donzell de Berga 1650 (Morales, 1983).

206. Ramon Sentmenat Toralla

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob. Cavaller de Sant Joan. Hospitaler de Vallfogona (Bru-Fluvià, 1998).
- Germà de Joan de Sentmenat i de Toralla, M. de Sentmenat 1691. Sr. de Pallejà i Miralles. Corts 1701 i 1705.
- El seu germà Joan va lluitar a l'exèrcit des de 1673 (Espino, 2000, p. 48).
- Formava part del Braç Militar el juliol de 1713, i va ser membre de la trenta-sisena i de les juntes posteriors. Va participar a la reunió del 4 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 300).
- Sobre els Sentmenat vegeu l'estudi d'Eva Serra 1975, pp. 36, 39, 48.

Testament

Referència: 873/40, s/f

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: 29/12/1706

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francesc Sentmenat Parapertusa i Emerenciana Sentmenat i Toralla.

Marmessors

- És un religiós profès.

Comentaris testament

- És l'ampliació d'un testament anterior. Està en mans de Vicenç Gavarro. Afegeix 300 misses.
- Deixa a Pedro Torrelles, òlim Sentmenat, i a Maria Despujol i Sentmenat, oncles, les seves rendes de Clavarol i Serradell, que les té arrendades. També 1/5 dels seus béns.
- Una altra ampliació data del 3 de maig de 1713 (875, 1r llibre, fol. 109). Fa llit a causa d'una greu malaltia.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Maria Sentmenat i Agulló, 873/40, s/f, muller de Joan Sentmenat i Toralla, germà de Ramon.
- Joan Sentmenat Toralla i Gasol, 875, 1r llibre, fol. 203, 1/09/1722. Marquès de Sentmenat. Molts marmessors, entre aquests hi ha els marquesos de Gironella (Agulló Sagarriga) els comtes de Múnter, els Magarola Sentmenat, Josep Càncer i Prat de Santjulià i Joan B. Olzina i Vilanova, prevere.
- Teresa Sentmenat i Boixadors i Sureda, 875, 3r llibre, fol. 194. Muller de Francisco Sentmenat i Torrelles i Agulló, marquès de Sentmenat.
- Relació amb Josep Antoni Ribera i Claramunt 910, 1r llibre, fol. 145. Una filla de Josep, Isabel de Ribera, està casada amb Menne Sentmenat i Agulló, fill de Joan Sentmenat i Toralla.
- Relació amb Felicià Sayol i Quarteroni. III.22, fol. 51. Ramon és marmessor. Sembla que és amic.

Relacions

- Felicià Sayol; Josep Ribera; Pere Torrelles.

207. Josep Serra

Dades personals

Categoria social: desc.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- És doctor.

208. Esteve Serra Vileta

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1688 chb.

1728 cav.

1728 nob.

Fill de mercader.

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: Fill de mercader.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1688, cav 1728, nob 1728 (Bru-Fluvià, 1998).
- Diputat reial al trienni 1692-1694 (Sans, 1982).
- Conseller en cap el 1695. Casat amb Maria Portell, germana de Francesc Portell, president del Consell de Castella (Molas 1995a, p. 240).
- Va ser un dels enviats per la Diputació a rebre Felip V a l'agost de 1701 (Castellví, 1997, vol. I, p. 278).
- Era doctor en drets. Es quedà a Barcelona quan marxà Velasco (DD. AA., 2003, vol. II, p. 291).
- Fou un ferm partidari de Felip V. En arribar Carles III, l'arxiduc, fou empresonat i, més tard, bescanviat (Porta, 1984, p. 70).
- Va ser desinsaculat per Carles III el 1706 (ACA, Dietari de la Generalitat de Catalunya, 19 de setembre de 1706).
- El seu germà Antoni va ser membre de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 14).
- Va ser un dels setze administradors de Barcelona el 1714 i també del primer Ajuntament de 1718. Va ser empresonat pels austriacistes i va haver de pagar una suma elevada pel seu alliberament (Mercader, 1968, p. 348).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 875, 1r llibre, fol 290

Misses marit: 100

Dots marit: Pocs diners

Data: 02/08/1729

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Leonart Serra, mercader, i Agnès Serra i Vileta.
- Muller: Maria Serra i Portell.

Marmessors

- Maria Serra i Portell.
- Anton Serra i Portell, fill.
- Josep Bonaventura Guall, de la Reial Audiència, gendre.

Comentaris testament

- Pocs diners: "Conec i reconec molt be ara, las pocas forças de ma heretat i bens i lo poc o no res que de aquells pot restar".
- Parla dels mals que li ha fet el cadastre.
- Va rebre de la muller un dot de 3.000 ll. i 2 baguls de roba.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Relació amb Francesc Amat i Planella, 861, 2n llibre, fol. 139, 19/04/1712. Té un censal amb ell.

Relacions

209. Josep Solà Guardiola

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Cav i Dr. (Bru-Fluvià, 1998).
- Va ser una de les persones convocades per reunir-se amb Carles III el 13 de setembre de 1705 (Castellví, 1997, vol. I, p. 618).
- El seu germà Jacinto signà la protesta d'Emmanuel Ferrer i Sitges contra la primera deliberació del Braç Militar a la Junta de Braços de 1713 (Castellví, 1997, vol. III, p. 682).
- Va ser conseller militar del Braç Militar l'any 1704 (Martí, 2005, p. 51).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

210. Francisco Solanell

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Paborde.
- Possiblement Francesc Antoni de Solanell i de Montellà, abat del monestir de Sant Pere de Galligants, de Girona, fill de Julià de Solanell i Foix, diputat eclesiàstic el 1710, havia estat prior de la pabordia d'Àger de la Cerdanya i també visitador general de l'orde benedictí a Catalunya. Dr. a Lleida en dret canònic i Teologia. En 1713 fou nomenat abat del monestir de Sant Cugat, dignitat de la qual fou desposseït pels borbons per promoure la Junta de Braços de 1713, i que no recuperà fins al 1726 (DD. AA., 2003, vol. II, p. 320).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

211. Joan Soler

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Abat de Sant Pau del Camp.
- Segons el testament era prevere de la Santa Seu de Barcelona.

Testament

Referència: 890/22, s/f

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: 12/07/1724

Misses muller: -

Dots muller: -

Marmessors

- Alexandre Valladolid, novici.
- Joan B. Casas, Dr. en dret.

212. Ignasi Soler Junyent

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob. Sr. de Sant Mateu de Bages, Fraumir, Mirapol, Vilacireres i Bonner (Bru-Fluvià, 1998).
- fill de Lluís Soler i Boixadors.

Testament

Referència: 861/54, n.º 23

Misses marit: 1.000

Dots marit: 2.000 ll. filla
1.000 ll. filla

Data: 22/12/1718

Misses muller: -

Dots muller: 1.000 ll. filla
1.000 ll. filla

Familiars directes

- Fill de Lluís Soler i de Boixadors i M. Magdalena de Junyent i Marimon.
- Muller: Maria Soler i Bòria. En primeres núpcies la seva muller fou Teresa Soler i Ribet.
- Fills: Lluís Soler Ribet i Gualbes, Maria i M. Francisca Soler i Bòria.

Marmessors

- Maria Soler i Bòria, muller.
- Lluís Soler i Ribet i Gualbes, fill.

- Marianna Soler i Gualbes, mare i sogra.
- Pedro Soler i Gualbes, germà.
- Josep Ribera i Claramunt, cunyat.
- Ignasi Bòria i Sanahuja, cunyat.
- Francisco i Ramon Junyent i Vergós, cosins.

Comentaris testament

- Primera muller és Teresa Soler Riber i Gualbes.
- 5 ll. per a l'Administració dels pobres malalts.
- 5 ll. per a l'hospital de la Santa Creu.
- A Josepa Soler Riber i Gualbes la llegítima més 1.000 ll.
- 2.000 ll. per a Ignàsia Soler i Bòria.
- "Confio que mon hereu li serà bon fill i molt obedient i procurarà donar-li gust en tot".

Altres informacions

Testaments relacionats

- Gabriel Francisco Bòria i Gualba, 781/80, fol. 158. És el pare de la seva muller.
- Relació amb Josep Antoni Ribera i Claramunt. 910, 1r llibre, fol. 145. Josep està casat amb una germana seva.
- Maria Soler i Bòria, 911, 1r llibre, fol. 145, 19/06/1733. La seva muller. Filla de Gabriel Francisco Bòria i Gualba i de Petronila Bòria i Gualba. Entre els marmessors Ignasi Bòria Sanahuja, Fernando de Gusmán i Basán, capità de cavalleria, casat amb Ignàsia Soler i Bòria, filla. Les misses que vulguin. Dóna 1.000 ll. de dot a cada una de les filles. La filla gran ha de pagar 30 ll. anuals a les dues germanes.

Relacions

- Josep Ribera; Gabriel F. Bòria; Francisco Junyent i Vergós.

213. Lluís Soler-Peguera de Boixadors

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob. Sr. de Fraumir, Mirapol, Bonner i Vilacireres (Bru-Fluvià 1998).
- Fill de Pere Soler i Peguera, nét de Lluís Soler Casademunt. El seu revesavi era natural de Perpinyà i havia assolit la dignitat de noble el 1606 (Morales, 1983, vol. II, p. 110).
- Va ser síndic del Braç Militar l'any 1684 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: 400

Dots muller: Pocs diners tot i tenir dots grans: de 4.000 ll. i de 3.000 ll.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Lluís Soler i Riber, 911, 1r llibre, fol. 25, 05/12/1731. És el seu pare. Maria Soler, Riber i Gualbes, vídua, és la seva nora. Entre els marmessors hi ha també Anna Orís i Puiggener i M. Anna Soler i Puiggener, muller.
- M. Anna Soler, Riber i Gualbes, 911, 1r llibre, fol. 186, 05/04/1730. Vídua de Lluís Soler i Peguera. Filla de Joaquim Gualbes i d'Elionor Gualbes i Sentmenat. En primeres núpcies muller de Francisco Riber. Entre els marmessors: Anna Soler Gualbes, filla. 400 missos. A cada filla casada (Ignàsia Soler, casada amb Antoni Garrofa) li dóna 4.000 ll, i a Anna li dóna 3.000 ll. Tots aquests diners provenen d'un conflicte amb la casa Clariana del qual espera cobrar 8.000 ll. Aquest conflicte ja prové d'Ignasi Soler i Junyent.

Relacions

- Els Clariana; Carlos Orís.

214. Francesc Sunyer

Dades personals

Categoria social: desc.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Poden ser dos:
  - Francesc Sunyer, nob, fill de Guillem de Sunyer i de Roger de Vallseca, cav, natural de Girona, nob el 1599 (Morales, 1983).
  - Francesc Sunyer i Gausch, mort l'11 de setembre (Albertí, 1964, p. 435), que signà el dissentiment de Torrelles a les Corts de 1701-1702 (Castellví, 1997, vol. I, p. 374) i els béns del qual van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 388).
- Pensem que és el segon.
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Joan Sunyer i Homdedeu, 854/57, fol. 119.

215. Anton Sunyer Bell-lloch

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: Casat amb Maria Bastero, filla d'Anton Bastero, mercader.

Va ser cònsol militar de la Llotja.

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Antoni Sunyer Bell-lloch i de Macip, nob (Bru-Fluvià, 1998).

- Dr. en lleis (Mercader, 1968, p. 361).
- Fill de Francesc Sunyer.
- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1705 (Capmany 1779, vol. II, apèndix XX).
- Va sol·licitar una plaça com a regidor de l'Ajuntament borbònic de 1718, partidari de la rendició el 1713 (Mercader, 1968, p. 361).

Testament

Referència: -	Misses marit: -	Dots marit: -
Data: -	Misses muller: 1.000	Dots muller: 3.000 ll. filla 2.000 ll. filla 1.900 ll. fill 1.000 ll. fill

Familiars directes

- Fill de Francesc Sunyer.
- Muller: Maria Sunyer i Bastero.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Pere Anton Bastero, 863/64, fol. 50. Anton Sunyer casat amb una filla seva, Maria Bastero.
- M. Sunyer i Bastero, 904, 1r llibre, fol. 144, 5/06/1737. Muller d'Anton Sunyer Massip i de Bell-lloch. Filla de Pere Anton Bastero i de M. Bastero i Lledó. Molts marmessors, entre els quals hi ha els fills (Josep, Joan, Baltasar Sunyer Bastero); els germans (Anton, canonge de Girona, Baltasar, bisbe de Girona, Gaspar, canonge de Barcelona); Lluïsa Bastero i Vilana, vídua de Francisco Bastero i Lledó; Lluïsa i Maria Sunyer i Bastero, filles; Francisco, Josep, Eulàlia i Maria Bastero i Vilana, nebodes; Francisco, Ramon i Josep Garau i Sunyer, nebots; Ignasi, Francisco i Ramon de Salles i Sunyer, nebots; Miquel, Joan i Innocència Portell i Bell-lloch, nebots; Josep Eva i Viladraga; Ramon Eva i Bell-lloch. 1.000 misses. Enterrada a Sant Miquel. 3.000 ll. a Lluïsa, 2.000 ll. a Maria, 1.900 ll. a Joan; 1.000 ll. a Baltasar. Hereu: Anton.

Relacions

- Pere Anton Bastero.

216. Salvador Tamarit-Càncer Vilanova

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1702 M. de Gironella.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob, C. de Rodonyà (1707). M. de Tamarit, sr. de Puigpelat i Montferri. Procedeix d'una família de cavallers, ennoblits el 1586. Francesc Joan de Tamarit i Llandernosa i Salbà, B. Rodonyà, cav, nob 1586 (Bru-Fluvià, 1998).
- Membre de la trenta-sisena creada per assessorar la Diputació al juliol de 1713. El 28 de desembre de 1715 s'exilia a Valladolid, on passà sis anys. Va ser un dels que va custodiar el pendó de Santa Eulàlia l'11 de setembre de 1714. Va participar en l'expedició per reclutar soldats del 9 d'agost al 5 d'octubre. Present a la reunió del dia 4 de setembre, també a les reunions prèvies a la capitulació (Albertí, 1964, pp. 146, 176, 345, 357, 366 i 398).
- Va ser un dels encarregats d'ajudar Milord Argyll en la retirada de les tropes angleses (Castellví, 1997, vol. III, p. 459).

- Durant un temps va tenir com a advocat Francesc Grasses i Gralla (Anguera, 1980, p. 250).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 371 ll. (Bruguera, 1871, p. 386).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 911, 1r llibre, fol. 153   **Misses marit:** 1.000   **Dots marit:** 3.000 ll. filla
 3.000 ll. filla
Data: 28/11/1743   **Misses muller:** -   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Salvador Tamarit-Càncer i Tarufell i d'Alemanda Tamarit i Vilanova.
- Muller: Maria Tamarit i Xammar.

Marmessors

- Salvador Tamarit i Xammar, fill, casat amb M. Josepa Tamarit i Copons, nora.
- Ramon Tamarit i Xammar, fill eclesiàstic, i Francisco Tamarit i Xammar, fill, ardiaca i canonge de Tarragona.
- Francisca Vilallonga i Tamarit, filla, casada amb Galceran Vilallonga, gendre.
- Les filles religioses: Alemanda, M. Teresa, Gertrudis, M. Anna.
- M. Josepa Tamarit, casada amb Joan Bardills Sureda i Sangalda (a Mallorca).
- Ramon de Xammar i Copons, cunyat, casat amb Gaietana Xammar i Pinós, cunyada.
- Vicente Domingo Foxà Xammar i Masdovelles.
- Teresa Xammar i Copons, donzella cunyada.
- Maria Copons i Aguilar, cunyada.

Comentaris testament

- Enterrat a la capella de Santa Magdalena, església de Rodonyà, bisbat de Barcelona.
- 3.000 ll. per a M. Josepa Tamarit i Bordills.
- 100 ll. anuals per a les filles monges de les Jonqueres (les tres primeres de la llista).
- 3.000 ll. si una de les monges es casa.
- 100 ll. per al fill prevere.
- Del matrimoni del fill gran es reserva 12.000 ll. de les quals paga les despeses anteriors.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Gaspar Tamarit i Càncer, 867/33, fol. 71. Salvador és el seu nebot.
- Maria Tamarit Càncer, 867/33, fol. 188. És àvia de Salvador.
- Relació amb Josep Aguilar i Josep Bru i Banyuls. Vegeu testaments respectius.
- M. Teresa Tamarit i Llobet, 870, 1r llibre, fol. 405, 10/02/1737. És la seva tia. Casada amb un Salvador Tamarit i Llobet. Ella és filla de Teresa Llobet i Oluja.
- Relació Elionor Francolí Sabater i Copons, 904, 1r llibre, fol. 25. Salvador és el seu cosí germà.
- Relació amb els Terré (Teresa Terré i Tamarit, 932, 1r llibre, fol. 75, 17/03/1741). La germana de Salvador; Caterina, està casada amb Josep Manuel Terré.
- Relació amb Francisco Càncer Solà de Santesteve, 961, 1r llibre, fol. 148, 30/06/1755. Entre els marmessors: Caterina Càncer i Montaner, muller, Baltasar Montaner, sogre; Salvador Tamarit.
- Relació amb els Padellàs. Bernardino Padellàs Casamitjana i Puig. 979, 1r llibre, fol. 268.

Relacions

217. Fèlix Taverner

Dades personals

Categoria social: Eclesiàstic.

Evolució estamental: -

Filiació política: Reialista.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Canonge de Barcelona, capitular més antic. Al Tribunal de Contrafaccions, 1702 (Sans, 1982, p. 114).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

218. Feliu Teixidor Sastre

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honorat de Barcelona.

Evolució estamental: 1706 nob.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Relacionat amb Joan Llinàs. Germà de Jaume Teixidor i Sastre, important mercader.

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Chb. Té un germà, Jaume Teixidor i Sastre, mercader, chb 1705, nob 1706 (Bru-Fluvià, 1998).
- Pel testament sabem que era doctor en drets i Sr. de Pinós.
- El seu germà Jaume vinculat als següents camps econòmics: fabricació i botigues de teles, arrendaments a l'exèrcit i altres arrendaments (García Espuche, 2004, p. 318). Molt vinculat a l'exèrcit i als virreis. Va fer préstecs el 1675, 1677, 1684 i 1691. El 1679 va signar un assentament de grans i un altre el 1689. Entre 1675 i 1686 havia prestat més de 446.400 rals sense haver recuperat gran part d'aquella quantitat (Espino, 1996, p. 1420). Jaume va començar el seu maridatge amb el poder el 1675 quan va fer un préstec al virrei San Germán de 256.000 rals sense interessos per enviar municions al front. Després van ser 80.193 rals de plata per completar l'assentament del carruatge. En 1679 signà un assentament de 2.350 quarteres de blat i un nou préstec el 1684 (Espino, 1990, p. 328). També va ser membre de la Companyia de Sant Benet i Sant Julià que recollia l'esperit innovador de Feliu de la Penya en les tècniques de teixit. En aquesta companyia hi havia Arnald Jäger i Martin Piles (Oliva, 2001, p. 131). D'altra banda, va ser fiador de les bolles de Vilafranca del Penedès el 1662 i 1668 i de les bolles foranes de Barcelona i drets del General el 1674 (Jordà, 1982, p. 202). A més, durant la segona meitat del segle XVII va invertir 18.300 ll. en 4 companyies (Lobato, 2005, p. 60).
- Feliu Teixidor i Sastre, membre del Govern, ferit l'11 de setembre de 1714, capità de la 6a companyia del V batalló. Membre de la trenta-sisena creada per assessorar la Diputació el juliol de 1713. Partidari de la resistència a ultrança, va ser el que va fer el vot més radical dins el braç reial el 1713 i decantà gairebé definitivament la balança a favor de la resistència. Membre d'una de les juntes de govern fetes a l'estiu de 1713. Estigué present a la reunió del dia 4 de setembre (Albertí, 1964, p. 134, 147, 300, 436).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 386).
- El seu germà va ser conseller tercer el 1691 (MNA).

Testament

Referència: 948, 1r llibre, fol. 67

Misses marit: 300

Dots marit: -

Data: 27/12/1754

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Rafael Teixidor i Ferrer, chb i Dr. en drets, i d'Anna Teixidor i Sastre.
- Muller: Josepa Teixidor i Fontana.

Marmessors

- Josepa Teixidor i Fontana.
- Anton i Manuel Teixidor i Fontana, fills.
- Bernarda Teixidor i Monsó, nora.
- Josep Pi Fontana, Dr. en drets.
- M. Huguet i Pi, casada amb Ignasi Huguet, regidor de Barcelona i capità.

Comentaris testament

- Enterrat on vulguin els marmessors. No diu cap cosa més.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Marmessor de Rafael Llinàs.

Relacions

- Joan Llinàs.

219. Josep Manuel Terré Peguera**Dades personals****Categoria social:** Noble.**Evolució estamental:** 1711 C. de Terré.**Filiació política:** Constitucionalista.**Relació comercial:** -**Braç Militar****Conferència****Doctor****Immigrant****Biografia**

- Nob. Corts 1705. Sr. de Morell i C. de Terré (Bru-Fluvià, 1998).
- Membre de la Junta Reial d'Estat formada per Carles III el 28 d'octubre de 1705 (Castellví, 1997, vol. I, p. 621).
- Diputat militar al trienni, 1692-1694 (Sans, 1982).
- Fou un dels desinsaculats el 1704 i el maig de 1700 perquè no va acceptar el comte de Corzana com a virrei. Assistí Carles III durant el setge de 1706 i romangué a la ciutat durant el setge de 1713-1714 (DD. AA., 2003, vol. II, p. 291).
- Va ser protector del Braç Militar el 1701 (Martí, 2005, p. 51).

Testament**Referència:** -**Misses marit:** -1.000**Dots marit:** -**Data:** -**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Josep Emmanuel Corbera, òlim Terré, i Anna Terré i Peguera.
- Muller: Caterina Terré i Tamarit.
- Fills: Francisco, Oleguer, Maria, Teresa i Gertrudis.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Josep Emmanuel de Corbera, òlim Terré, 818/79, fol. 168. És el seu pare. Guerau Peguera i Marianna Peguera i Aimeric són els seus cunyats. Anton Granollachs és el seu cúsí (de Josep Galceran Corbera). Com a marmessor també hi ha Salvador Tamarit, Josep Vilana, Pedro Ribes, Josep Agulló.
- M. Anna Peguera i Aimeric, 901, fol. 16. La seva mare. Francesc Terré i Tamarit és nebot de Guerau Peguera.
- Relació amb Josep Josa i Agulló. 914, 1r llibre, fol. 61. Maria Terré està casada amb Ramon Dalmases. Els dos són marmessors i nebots de Josep Josa.
- Teresa Terré i Tamarit, 932, 1r llibre, fol. 75, 17/03/1741. Monja de les Jonqueres, filla. Entre els marmessors hi ha Jerònia Marimon, priora; Francisco Costa, prevere; els germans Oleguer, Gertrudis, Maria Dalmases i Terré, i el seu oncle, Salvador Tamarit Càncer i Vilanova. Hereu: Francisco.
- Maria Dalmases i Terré, 960, 1r llibre, fol. 76, 01/06/1750, filla. Vídua en segones núpcies de Ramon Dalmases Ros i Vilana. Entre els marmessors hi ha Anna Vilana i Dalmases, vídua d'Anton Vilana i Vilamala.

Relacions

- Guerau Peguera; Anton Granollachs; Salvador Tamarit; els Aimeric; Anton Vilana i Vilamala.

220. Josep Terré-Marquet Codina

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: Cav.

1705 nob, B. Canyelles.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Llogava al Consell de Cent cases al tall de la carn.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav. Nob 1705. B. Canyelles (Bru-Fluvià, 1998). Als textos ens apareix sobretot com el "baró Terré" o com "baró de Canyelles".
- Va ser una de les persones que el Consell de Cent envià el 1688 a negociar amb els de Centelles (Espino, 2003).
- Membre de la Junta de nobleza que Carles III va organitzar el 18 de setembre de 1705 davant la ciutat de Barcelona (Castellví, 1997, vol. I, p. 619).
- Va ser conseller militar del Braç Militar els anys 1686 i 1692 (Martí, 2005, p. 51).
- Cap al 1708 havia traspassat, ja que el lloguer de les taules de la carn passa a la seva germana (LLDCC, 1B, II, 217, fol. 163r).
- Llogava al Consell de Cent cases per al tall de la carn (LLDCC, 1B, II, 213 fol. 112).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: 1.000

Dots muller: -

Familiars directes

- Muller: Magdalena Terré Ripoll i Sunyer (primeres núpcies) i Tomasina Terré Vega i Rovira (segones núpcies).

Altres informacions

Testaments relacionats

- Magdalena Planella Terré i Ciurana, baronessa de Canyelles, 854/57, fol. 259. És la seva germana. Casada amb Pere Planelles i Talamarca.

- Magdalena Terré Ripoll i Sunyer. 871/28, fol. 12. És la seva muller. Filla de Josep Ripoll i Bru. Entre els marmessors hi ha Francisco Reart, Magdalena Planella, vídua de Pere Planella, i Maria Fluvià, vídua de Francisco Fluvià.
- Tomasina Terré Vega i Rovira, 875, 3r llibre, fol. 209. 30/01/1749. Vídua de Josep Terré i Marquet, baró de Canyelles. Abans muller de Pere Planella. Filla de Josep Vega i Pons. Entre els marmessors hi ha Francisco i Narcisa Rius i Vega, nebots (fills de la germana Anna Rius); Anton Rius, canonge i Ramon Falguera. Contempla la possibilitat de morir a Mataró. 1.000 misses. Té un crèdit de 1.000 ll. del primer marit, destina 150 ll. a la celebració de misses i per a les despeses de l'enterrament. El que sobri de les 1.000 ll. per a la fundació d'aniversaris.
- Relació amb els Fluvià i els Orís. Anna Fluvià Orís i Puiggener i Descallar, 938, 1r llibre, fol. 7. Pere Anton Fluvià Torrelles i Marquet. 949, 2n llibre, fol. 206.

Relacions

- Pere Planella; Ramon Falguera; Carlos Orís; Bernat Fluvià.

221. Francesc Toda Gil

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Chb.

1709 cav.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Tant el seu pare com la seva mare procedien de famílies d'origen mercantil.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1670, Dr. en dret. Magistrat de la Reial Audiència, regent de la Cancelleria, habilitador de Corts. Cav 1709 (Bru-Fluvià).
- El seu germà Josep va ser capità de la 5a companyia del II batalló de la coronela al setge de 1713-1714 (Albertí, 1964, p. 433).
- Tant el seu pare com la seva mare eren i pertanyien a famílies de mercaders. El seu pare havia estat batlle de Riudoms. Un cop acabada la guerra continuà residint a Barcelona exercint com a advocat (Rovira 2001).
- Va participar en la defensa l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 337).
- Castellví el cita com un dels que es van declarar públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701. Va ser cridat per Felip V per la seva oposició a la modificació del testament de Carles II. Nomenat regent de la Reial Audiència per Carles III, va ser un dels encarregats d'ajudar Milord Argyll en la retirada de les tropes angleses (Castellví, 1997, vol. I, pp. 277, 381, 624 i vol. III. p. 459).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 247 ll. (Bruguera, 1871, p. 383).
- Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1705 (MNA).
- Altres informacions a Albertí, 1966 i Rovira, 2001.

Testament

Referència: 875, 1r llibre, fol. 199

Misses marit: "apareixerà"

Dots marit: Pocs diners

Data: 07/02/1724

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francisco Toda, chb, natural de Riudoms, i Isabel Toda i Gil.
- Muller: Francisca Toda i Fontana.
- Fills: Anton.

Marmessors

- Francisca Toda i Fontana, néta.

- Anton Toda i Fontana, fill.
- Josep Toda i Domènec, cabiscol de Tarragona, nebot.
- Francisco Toda i Domènec, chb, viu a Riudoms, nebot.

Comentaris testament

- Enterrat a la capella de Sant Salvador d'Horta.
- "Per la col·locació en matrimoni carnal o espiritual de Raimunda, Maria i Teresa Toda, donzellas, más fillas se'ls sie donat de mos bens per llur col·locació lo que sie menestar, segons las forças i possibilitats de mos bens i dels de dita Sra. Francisca muller mia i mare de ellas, a vista dels pocs diners que tinc i dels càrrecs a que estan obligats".
- 25 ll. anuals per a Eulàlia més les despeses de professor.
- A la muller li deixa l'usdefruit.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Josep Costa Puig. 875, 1r llibre, fol. 275, 2/06/1724. Francesc és marmessor.
- Francisca Toda Fontana, 875, 2n llibre, fol. 130, 03/06/1736. Muller: Filla de Jaume Fontana, Dr. en medicina. Marmessors: Ignàsia Sagrera, priora; M. Engràcia Oriola, subpriora; Agustina Bellet, Eulàlia Toda, religioses del convent de Santa Maria de Magdalena; Maria i Teresa Toda i Fontana, donzelles, filles; Ignasi Pi i Riu i Teresa Pi i Fontana, cònjuges; Fèlix Teixidor (Dr. en drets i chb) i Josepa Teixidor i Fontana, cònjuges, cunyats i germanes; Josep Toda i Domènec, cabiscol i canonge de Tarragona; Francisco Toda i Domènec, chb; Onofre Homdedeu i Toda, de Riudecanyes. Enterrada al convent de Santa Magdalena, Barcelona. Misses que voldran. 20 ll. anuals a Eulàlia Toda, monja. Hereu: Maria i Teresa, filles.

Relacions

- Fèlix Teixidor

222. Francesc Tord i Granollachs

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob (Bru-Fluvià, 1998).
- Procedeix d'una família vigatana que es relacionà amb els Granollachs. Per conèixer alguns dels conflictes on estigueren implicats vegeu Torres, 1995, pp. 108 i 132.
- Va ser conseller militar del Braç Militar el 1703 (Martí, 2005, p. 51).

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: 2.000

Dots muller: 1.000 ll. neboda
500 ll. nebot

Familiars directes

- Fill de Josep Tord i Peguera, viu a Barcelona i Vic i de Jerònia Tord i Granollachs.
- Muller: Gertrudis Tord i Monner.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Jerònia Tord i Granollachs, 815/28, fol. 224. Mare de Francesc Tord i Granollachs.
- Ignasi Tord i Granollachs, 812/19, fol. 71. Germà de Francesc Tord i Granollachs. Fill de Josep Tord i Peguera, viu a Barcelona i Vic, i de Jerònia Tord i Granollachs. Casat amb Teresa Tord i Cortada. Altres germans: Anton i Josep.
- Magdalena Oriol i Tord, 875, 2n llibre, fol. 29, 9/11/1722. És la seva germana. Vídua de Baltasar Oriol. Entre els marmessors el seu germà Francesc, Francisco Sabater, casat amb una Oriol, viu a Cervera, Felip Puig, casat amb una Oriol, viu a Pons.
- Agnès Tord i Granollachs, 865/40, fol. 127, 4/08/1702. La seva muller en segones núpcies. Filla de Carlos Llar i d'Anna Llar i Pasqual. Entre els marmessors hi ha el marit, Francisco Llar i Pasqual, comte de Llar i germà, Anton i Josep Tord i Granollachs, monjos, Baltasar Oriol i Mercer, lloctinent del protonotari, casat amb M. Àngela Tord, cunyada, Ramon Vilana Perlas.

Relacions

223. Pere Torrelles Sentmenat

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob. M. de Torrelles concedit el 1706. Sr. de la Quadra de Torrelles del Llobregat (Fluvià, 2006, p. 73).
- Va ser protector del Braç Militar el 1704 (Martí, 2005, p. 51).
- Portantveus del governador des de 1705 i fins a 1714 i membre de la Junta Reial d'Estat (Molas, 2003, p. 151).
- Al 1705 tenia 72 anys, i durant el setge 81. Tot i així, ocupà càrrecs importants al govern de Carles III, l'arxiduc (Porta, 1984, p. 437).
- Va ser present a la reunió del dia 4 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, pp. 147 i 300).
- Felip V li donà el títol de marquès, però ell no l'acceptà. Presentà un dissentiment general a les Corts de 1701-1702 que gairebé porta a la ruptura. Membre de la Junta Reial d'Estat formada per Carles III, l'arxiduc, el 28 d'octubre de 1705. Membre de la Junta de medios de 1705 per rebre els préstecs dels particulars per subvenir les urgències del moment (Castellví, 1997, vol. I, pp. 375, 621, 624 i vol. II, p. 232).
- Pertanyia a la nissaga de Sentmenat, estudiats per Eva Serra. Germà de Francesc de Sentmenat i Paraper-tusa, hereu de la família. Heretà el patrimoni Torrelles (Serra, 1975, pp. 48 i 58).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 455 ll. (Bruguera, 1871, p. 383).
- Altres informacions a Albertí, 1966 i Serra 1975.

Testament

Referència: 873/40, s/f

Misses marit: -

Dots marit: Pocs diners

Data: 28/02/1704

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Joan Sentmenat i Lopera i M. Sentmenat i Paraper-tusa.

Marmessors

- Maria Despujol i Sentmenat, germana, vídua de Benet Despujol.
- Joan Sentmenat Toralla i Gasol, marquès de Sentmenat, nebot.

- Ramon Sentmenat, cavaller militar de l'orde de Sant Joan, nebot.
- Miquel de Clariana, comte de Munter.
- Antònia Magarola i Fons.

Comentaris testament

- Els dos últims marmessors estan ratllats.
- Enterrat a l'Església de Sant Joan de Jerusalem.
- Té un altre testament del 2 d'octubre de 1717 (875, 1r llibre, fol. 163). "trobantme en edat molt crescuda i ab algunas indisposicions de salut". Aquí, entre els marmessors, afegeix els comtes de Múnter (la mare i el fill Josep Clariana Gualbes), Alexandre Palau i Josepa Palau i Magarola, Francisco i Menne Sentmenat i Agulló, marquesos de Sentmenat. Té un conflicte pel terme de Pallejà i tota la jurisdicció civil i criminal. Diu que li pertany al marquès de Sentmenat però mentre visqui la seva germana vol que sigui d'ella.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Maria Despujol i Sentmenat 873/40, 20/07/1704. Germana de Pere Torrelles. Esmenta els mateixos marmessors que el seu germà. L'hereu és Pere Torrelles. Demana 1.000 misses. La sepultura on digui Pere Torrelles. Si Pere ha mort, aleshores a Santa Caterina. Un altre testament a 875, 1r llibre, fol. 169, 15/11/1717. Diu que és vídua de Benet Despujol, donzell. Fixa els mateixos marmessors que el seu germà, fins i tot la data d'aquest segon testament és la mateixa. Afegeix Francisco Despujol i Moncorp, Francisco Despujol i Pons (fill de l'anterior) i Manuel Nadal i Despujol. 500 misses. Enterrada on vulgui el seu germà. En un tercer testament, del mateix notari (fol. 170, 12/04/1719), afegeix, quan ja s'ha mort el seu germà, "vull i dispo expressament que de mos bens sien pagats i sastifets tots los deutes als quals lo Sr. D. Pedro Torrelles i Sentmenat, mon germà, estava obligat en lo dia de sa fi, segons de dits deutes millor constarà en escriptures públicas i privadas". Diu com el castell de Pallejà "se troba com vuy se troba aplicat al real Segrest".
- Ella viu "a carta de gràcia" a casa del comte de Múnter.
- Relació amb Felicià Sayol i Quarteroni. III.22, fol. 51. Pere és marmessor. Relació amb Josep Galceran Pinós i Rocabertí. III.23, 1710-1714. s/f. 25/10/1714. Pere és el seu marmessor.

Relacions

- Els Despujol; Josep Galceran Pinós; Felicià Sayol; Miquel Clariana; Anton Magarola; Ramon Sentmenat.

224. Francisco Torrelles, òlim Sentmenat Parapertusa

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob, B. de la Roca, Montbuy (Morales, 1983).
- Desterrat per Velasco a l'estiu de 1705 perquè el considera afí a Carles III (Castellví, 1997, vol. I, p. 619).
- Castellví el cita com un dels que es van declarar públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701 (Castellví, 1997, vol. I, p. 277).
- Va ser dels primers a presentar-se a Carles III, l'arxiduc, quan encara es trobava a bord del *Brittania* i no havia baixat a Barcelona el 1705. Formà part de les Guàrdies Catalanes amb grau de capità (Porta, 1984, p. 431).
- És a Liorna el 1714. Exiliat el 1714 segons la llista del Consejo de España. Cobra una pensió el desembre de 1714 (Alcoberro, 2002, pp. 47 i 49 i ss.).
- Sobre els Sentmenat vegeu l'estudi d'Eva Serra 1975, pp. 36, 39, 48.

Altres informacions

Relacions

- Felicià Sayol; Pere Torrelles.

225. Pau Torres

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Chb.

Pel testament sembla noble.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Dr. Chb 1678 (Bru-Fluvià, 1998).

Testament

Referència: 875, 1r llibre, fol. 262

Misses marit: 50

Dots marit: -

Data: 08/04/1728

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Josep Torres, ciutadà de Tarragona.

Marmessors

- Miquel de la Torre, gendre.

- Anton Gibert, cunyat.

Comentaris testament

- A Rosa Camps, filla, tots els béns de l'herència de Salvador Camps, avi matern.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Pau Torres, 818/79, fol. 95. Prevere beneficiat de Santa Maria del Mar. Fill d'Emmanuel Torres, negociant de Santa Coloma de Centelles.

226. Bonaventura Tristany Bofill de Bernac

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: 1671 cav.

1686 nob.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob 1686, cav de Montesa, Dr. en drets (Bru-Fluvià, 1998).
- Dr. en drets, chb, cav 1671 (Bru-Fluvià, 1998).
- Capità del regiment de la Diputació, ferit el 17 de juliol de 1714 (Albertí, 1964, p. 418).
- Un dels jutges que es va declarar a favor de la província en la qüestió del testament de Carles II. Va votar que no es podia revelar el secret de les reunions del Consell de Cent (Castellví, 1997, vol. I, p. 273 i 469).
- Era religiós i advocat, membre de la Reial Audiència (Porta, 1984, p. 272).
- El seu pare també era un membre destacat de la Reial Audiència, relacionat familiarment amb els Montserrat. La seva muller era filla de Lluís Claresvalls, un important mercader del camp de Tarragona que era baró de Llorac i cavaller. Vegeu Martínez Rodríguez, 2005, pp. 156 i ss. i també p. 222.
- Sobre la seva trajectòria professional a la Reial Audiència és molt interessant l'estudi de Martínez Rodríguez, pp. 165 i ss.
- Al setembre de 1711 tenia un conflicte per unes terres que posseïa a Montjuïc (LLDCC, 1B. II, 220, fol. 249).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Marmessor de Joan Claresvalls, cunyat seu.
- Agraïda Tristany i Claresvalls, 861, 1r llibre, fol. 160, 07/11/1714. És la vídua de Bonaventura Tristany i Bofill.

227. Alexandre Gaietà Tristany Claresvalls**Dades personals****Categoria social:** Cavaller.**Evolució estamental:** El seu pare havia estat fet noble el 1686.**Filiació política:** No definit.**Relació comercial:** - Braç Militar Conferència Doctor Immigrant**Biografia**

- Nob.
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1707 (Martí, 2005, p. 51).
- La seva muller era Clara Antic, filla del donzell Francesc Antic. Els Antic eren cavallers procedents d'estaments inferiors. Vegeu Martínez Rodríguez, 2005, p. 222.

Testament**Referència:** -**Misses marit:** -**Dots marit:** -**Data:** -**Misses muller:** -**Dots muller:** -**Familiars directes**

- Fill de Bonaventura Tristany i d'Agraïda Claresvalls.
- Muller: Clara Antic i Sala.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Entre els marmessors de Francisco Padellàs hi ha Pedro Tristany i Padellàs, 875, 2n llibre, fol. 230.
- Agraïda Tristany i Claresvalls, 861, 1r llibre, fol. 160, 07/11/1714. És la vídua de Bonaventura Tristany i Bofill. La seva mare.

228. Josep Fèlix Vadell Besturs

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: El germà era cavaller; el pare Dr. en dret.

El pare era cavaller; el 1657 i noble el 1706.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Vinculat al negoci de la carn.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob. Fill de José Vadell, de Moià, cav 1657, nob 1706 (Morales, 1983, p. 128).
- Va ser síndic del Braç Militar l'any 1708 (Martí, 2005, p. 51).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714 (Bruguera, 1871, p. 388).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 875, 2n llibre, fol. 33

Misses marit: 300

Dots marit: 500 ll. filla

Data: 01/01/1731

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill del Dr. Josep Vadell i Lluïsa Vadell i Besturs.
- Muller: Teresa Vadell i Massart.

Marmessors

- Francisco Figueres, sacerdot de Sant Felip Neri, cosí.
- Ramon Massart i Romeu, prevere d'Igualada, cunyat.
- Josepa Vadell i Lleó, vídua d'Esteve Vadell i Besturs, cosina i cunyada.
- Agustina Bernal i Vadell, neboda.
- M. Teresa Vadell i Lleó, nebot.
- Francisco Massart i Alòs, chb. Viu a Igualada.

Comentaris testament

- Enterrat a l'església de Sant Just.
- El dot del seu matrimoni fou de 1.600 ll.
- La mare va donar a la seva filla 500 ll.
- Té 1.000 ll. en el col·legi de Sant Sever.
- El seu germà Esteve morí el 25 d'octubre de 1714.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Josep Costa Puig, 875, 1r llibre, fol. 275, 02/06/1724. Fèlix és marmessor.

Relacions

- Jose Bernal; Josep Costa.

229. Anton València-Franquesa Balaguer

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: El seu pare fou fet noble el 1689. El seu avi era cavaller.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob (Bru-Fluvià, 1998).
- Noble, fill de Lluís València-Franquesa i Gavàs, doctor en dret, fet noble el 1689 i nét de Lluís de València-Franquesa i Ximenis, cavaller (1599) natural de Piera d'Àger. El revesavi era donzell (Morales, 1983, vol. II, p. 128).
- Conseller en cap el 1703 i 1710. Morí l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 439 i MNA).
- Partidari de la submissió a la Junta del Braç Militar; protestà la segona votació (Albertí, 1964, p. 136).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: -

Misses marit: -

Dots marit: -

Data: -

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Casat amb Emerència Sagrera i Cortiada, cosina germana de Gaspar Berart i Cortiada.

Altres informacions

Relacions

- Gaspar Berart.

230. Tomàs València-Franquesa Regàs

Dades personals

Categoria social: Cavaller

Evolució estamental: -

Filiació política: Constitucionalista

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav (Bru-Fluvià, 1998).
- Capità de la 3a Companyia del V batalló de la coronela. Ferit el juliol de 1714 (Albertí, 1964, p. 436).
- Protestà per la repetició de la votació del Braç a la Junta de Braços.
- Altres informacions a Albertí, 1966.

231. Josep València-Franquesa Regàs

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Cav (Bru-Fluvià, 1998).
- Natural de Piera d'Àger, fill d'Antoni València-Franquesa i Gavàs, donzell de Piera (Morales, 1983, vol. II, p. 23).

232. Josep Vertamon i Fizes

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: El seu pare fou ennoblit el 1701. El seu avi era mercader.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: Fill d'un mercader.

Braç Militar   Conferència   Doctor   Immigrant

Biografia

- Nob. (Bru-Fluvià, 1998).
- Francisco Vertamon, el seu pare, va ser un dels jutges de la Reial Audiència que acceptà el testament de Carles II. Votà que no es podia revelar el secret de les reunions del Consell de Cent (Castellví, 1997, vol. I, pp. 273 i 469).
- Noble, fill de Francesc Vertamon i de Vernís, natural de Tarragona, doctor en dret, fet noble el 1701. Nét de Francisco Vertamont, natural de Llimotges, al regne de França, i mercader de Tarragona.
- El seu pare era natural de Tarragona (*Cfr.* Martínez Rodríguez, 2005, pp. 174 i 223).
- Per les dades que tenim sembla que el seu pare es va casar almenys tres vegades: primerament amb Maria Alió, filla de chb, després amb Caterina Fizes i, finalment, amb Francisca Escarrer. Aquesta última família la relacionava amb Joan Llinàs. Vegeu testaments.
- Va ser jutge de confiscacions amb Felip V (León, 2003, p. 277).
- La casa del seu pare va ser saquejada el 14 d'octubre de 1705, en arribar les tropes de Carles III, l'arxiduc (Porta, 1984, pp. 273 i 563).

Testament

Referència: 901, 2n llibre, fol. 105   **Misses marit:** 1.000

Dots marit: 6.000 ll. filla
2.000 ll. filla
2.000 ll. filla
600 ll. fill
600 ll. fill
600 ll. fill

Data: 21/08/1745

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Francisco Vertamon, noble, del Consell d'Aragó, i de Caterina Vertamon i Fizes.
- Muller: Lluïsa de Vertamon i Carreras.

Marmessors

- Lluïsa Carreras i Gachapay, vídua de Josep Carrera i Falguera, sogres.
- Francisca Vertamon i Escarrer, madrastra, vídua.
- Antònia Carreras i Gachapay, cunyada.
- Teresa Carreras, cunyada.
- Francisco Llar i Pons, comte de Llar.
- M. Teresa Planella i Llar, casada amb Bonaventura Planella, neboda.

Comentaris testament

- Enterrat a Sant Felip Neri.
- 6.000 ll. per a M. Francisca Paula de Vertamon i Carrera, "més dos baguls de roba".
- 2.000 ll. per a Maria Lluïsa.
- 2.000 ll. per a M. Josepa.
- 600 ll. per a Pelegrí.
- 600 ll. per a Narcís.
- 600 ll. per a Joan Albert. Tots i totes són fill seus.
- La muller és usufructuària.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Teresa Vertamon, 799/13, s/f, vídua de Francisco Vertamon, mercader de Tarragona.
- Francisca Vertamon Escarrer, 949, 2n llibre, fol. 79, 17/02/1749. Filla de Francisco Escarrer, Dr. en dret i d'Anna M. Escarrer i Portas. Vídua de Francisco Vertamon. Entre els marmessors hi ha Josep Vertamon, de la Reial Audiència, casat amb Lluïsa Vertamon i Carrera; Josep Francisco Llar i Pons, comte de Llar; Francisco Llinàs i Escarrer, prevere canonge d'Urgell; Joan Anton Llinàs i Escarrer, chb, casat amb Elisabet Llinàs i Carreras, nebot. Sant Felip Neri. 500 misses. Hereu: Joan Anton Llinàs, nebot. A Josep Vertamon fill li dóna 500 ll. més el dot del seu primer marit.
- Francisco Vertamon, 897/24, s/f, 21/08/1705. Entre els marmessors hi ha Pere de Trías, Francisco Solà i Joan Llinàs. Tenia possessions a Terrassa i uns horts a Tarragona. A la filla gran li dóna 6.200 ll. en dot, 2.000 ll. a cada fill i 3.000 ll. a cada filla.

Relacions

- Joan Llinàs; els Carreras.

233. Diego Vila Peiret**Dades personals**

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav (Bru-Fluvià, 1998).

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Diego Vila i Casanova, 860, fol. 76.

234. Josep Vilallonga Saportella

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: 1698 chb.

1706 cav.

1708 C. d'Estaràs.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1698, cav 1706. Dr. en drets (Bru-Fluvià, 1998). C. d'Estaràs (Fluvià, 2006, p. 73).
- El seu germà va ser un dels refugiats a Montserrat que passà al camp de Barcelona per reunir-se amb Carles III. Aquest va anar a les terres de l'Empordà a aixecar la moral després de la desfeta d'Almansa. (Castellví, 1997, vol. I, p. 618 i vol. II, p. 431).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Teresa Vilallonga i Sayol, 876/32, fol. 40. És la muller de Bernat Vilallonga, germana dels Sayol i Quarteroni.
- Francisco Vilallonga i Russinyol, casat amb Agnès de Sant Joan, neboda d'Hug de Sant Joan Planella. Vegeu testament.
- Francisco Vilallonga, marmessor d'Anna Blanes i Pinós. 911, 3r llibre, fol. 15.
- Anna Gualbes i Vilallonga, muller de Bonaventura Gualbes, filla de Francisco Vilallonga i de Clemencia Saportella. 924, 1r llibre, fol. 49.

Relacions

- Bonaventura Gualbes; Francisco Blanes; Hug de Sant Joan.

235. Ramon Vilana Perlas

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Chb.

1710 M. de Rialb.

1725 C. sense denominació.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: Va ser client de la companyia Feu-Feliu.

Relacionat amb Salvador Massanés de la Ribera.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1681. Notari de Barcelona i escrivà reial. Dr. en drets, M. de Rialb 1710. C. sense denominació el 1725 (Bru-Fluvià, 1998). Va ser secretari de Despatx Universal de Carles III i tingué un paper clau en l'exili austriacista.
- Va ser obrer primer del Consell de Cent el 1704 (MNA).
- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1702 (Martí, 2005, p. 51).
- Empresonat entre juny i agost de 1704 per Velasco.
- Vinculació entre Salvador Massanés Ribera, Joan B. Reverter, Ramon Vilana Perlas, Pere Trelles, Joan Francès Verneda (García Espuche, 2003, p. 279).
- Els Vilana Perlas van ser clients de la Companyia Feu-Feliu (Molas, 1974, p. 105).
- Castellví el cita com un dels que es van declarar públicament a favor de defensar les lleis i privilegis el 1701 (Castellví, 1997, vol. I, p. 277).
- Els seus béns van ser confiscats el 1714. La seva hisenda rendia 234 ll. (Bruguera, 1871, p. 389).
- Vegeu Albertí, 1966; García Espuche, 2003 i Lluch, 2000.

Testament

Referència: 806/45, fol. 72

Misses marit: 500

Dots marit: -

Data: 16/04/1695

Misses muller: -

Dots muller: -

Familiars directes

- Fill de Joan Vilana Perlas i de Joana Vilana Perlas i Ribes.
- Muller: Magdalena Vilana Perlas i Bofill.

Marmessors

- Magdalena Vilana Perlas i Bofill.
- Ramon Frederic Vilana Perlas i Bofill, fill, casat amb Teresa Vilana Perlas i Fàbregas.
- Pau Vilana Perlas, degà i canonge d'Urgell, fill.
- Josep Llaurador Satorre, notari, burgès de Vilafranca, gendre, casat amb Maria Llaurador Vilana.
- Joan Francesc Verneda, notari i gendre, casat amb Hipòlita Vilana Perlas.
- Magí Vilana Perlas, germà, "vuy residint en la vila de Madrid".
- Josep Vila, ardiaca.
- Pere Ribes i Boixadors.

Comentaris testament

- Enterrat a Sant Just. Demana també 4 misses anuals a Sant Andreu (vila d'Oliana).
- A Pau Vilana Perlas i Camarasa (fill de la primera muller), li deixa 25 doblers d'or més la llegítima.

Altres informacions

Testaments relacionats

- Maria Llaurador i Vilana Perlas, 911, 1r llibre, fol. 144. 24/01/1643. Filla de Ramon Vilana Perlas. Muller de Josep Llaurador i Satorre, cavaller. Entre els marmessors Ignasi Teixidor, bhp, notari, gendre i filla de M. Teixidor i Llaurador; Josep Llaurador de Vilana Perlas. Hereu: el marit.
- Relació amb Pere Ribes i Boixadors, Llaurador i Satorre.

236. Josep Vilana-Peguera Millars

Dades personals

Categoria social: Noble.

Evolució estamental: 1708 M. de Millars.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob, M. Millars 1708 (Bru-Fluvià, 1998). En el testament diferencia entre el seu nom "Don Josep Peguera, òlim de Vilana i Millàs" i el del seu pare, "Don Josep de Peguera, òlim Vilana".
- Va ser cònsol militar de la Llotja el 1676 (Molas, 1977b, p. 204).
- Va ser conseller noble del Braç Militar el 1704 (Martí, 2005, p. 51).
- Va ser un dels refugiats a Montserrat que passà al camp de Barcelona per reunir-se amb Carles III, l'arxiduc (Castellví, 1997, vol. I, p. 618).
- Va signar la protesta d'Emmanuel Ferrer sobre la validesa de la primera resolució del Braç Militar el juliol de 1713. Tinent de la coronela de la ciutat durant el setge de la ciutat. Era la màxima autoritat de la coronela, en substitució d'Hug de Sant Joan que era a Mallorca. Paper destacat a l'11 de setembre de 1714. Va ser qui comunicà a Casanova la capitulació de la ciutat (Albertí, 1964, pp. 132, 159, 432).
- El seu germà Joan Baptista va ser membre de l'Acadèmia dels Desconfiats (Comas, 2000, p. 14).
- Altres informacions a Albertí, 1966 (vegeu Peguera).

Testament

Referència: 875, 1r llibre, fol. 211   **Misses marit:** -   **Dots marit:** -
Data: 07/12/1724   **Misses muller:** -   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Josep Peguera, òlim Vilana, i M. Anna Vilana Millars.

Marmessors

- Joan B. Vilana i Millars, germà prevere.
- Armengol Peguera, cunyat i marit d'Estàsia Peguera i Vilana, germana.
- Magdalena Vilana, germana i donzella.

Comentaris testament

- Sepultura i lloc on diguin els marmessors.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Joan B. Vilana i Millars, arxiprest de Sant Joan de les Abadesses. 875, 2n llibre, fol. 274.
- Magdalena Vilana i Millars, filla religiosa. 875, 2n llibre, fol. 166.
- Felip Anton Vilana i Millars, 875, 3r llibre, fol. 115, 3/02/1749. Fill de Josep Peguera i Vilana. Entre els marmessors hi ha Francisco Montaner, abat de Sant Salvador; Armengol Peguera, cunyat; Baltasar Montaner, casat amb Gaïetana Peguera i Vilana; Anton Peguera i Vilana, nebot; Francisco Vilana i Vilamala i Anton Vilamala i Júdice.
- Francisco Vilana, 892/10, fol. 14. El seu cunyat. Josep Peguera està casat amb una germana de Francisco Vilana.
- Anna Vilana i Millars, vídua de Josep Peguera Vilana. 15/12/1702. 873/40 s/f. La seva mare.

Relacions

- Armengol Peguera; Baltasar Montaner.

237. Francisco Vilana-Puigmarí Vilamala**Dades personals**

Categoria social: Noble.

Filiació política: Constitucionalista.

Evolució estamental: -

Relació comercial: El seu cunyat és Francesc Bastero. Posseeix varies botigues.

Relació també amb els Dalmases.

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Nob (Bru-Fluvià, 1998).
- Capità de la 3a companyia del III batalló de la coronela al setge de Barcelona (Albertí, 1964, p. 434).
- Va ser un dels refugiats a Montserrat que passà al camp de Barcelona per reunir-se amb Carles III (Castellví, 1997, vol. I, p. 618).
- Altres informacions a Albertí, 1966.

Testament

Referència: 875, 3r llibre, fol. 141   **Misses marit:** 2.000   **Dots marit:** -
Data: 07/08/1749   **Misses muller:** 2.500   **Dots muller:** -

Familiars directes

- Fill de Francisco Vilana i Boixadors i de Jerònia Vilana i Vilamala.
- Muller: Anna Vilana, germana de la muller de Francesc Bastero.

Marmessors

- Anna Vilana i Vilamala, muller.
- Anna Vilana i Dalmases, vídua d'Anton Vilana i Vilamala, cunyada.
- Francisco Marí i Vilana, nebot, casat amb Teresa Marí i Montserrat.
- Anton Vilana i Cordelles, cosí i cunyat.
- Pau Ignasi Dalmases i Vilana, sagristà de la catedral.
- M. Dalmases i Terré, vídua de Ramon Dalmases i Vilana.
- Melcior Figuerola i Blanes, casat amb Ignàsia Figuerola i Vilana.

Comentaris testament

- Enterrat al convent de Santa Caterina Màrtir. Si mor prop de Sant Esteve d'en Bas en aquella parròquia.
- 25 ll. per als hospitals de la Santa Creu, Orfes i Misericòrdia. També a les monges repenedides.
- A la muller li dona: totes les terres que té a la Marina, aprova les compres de terra que ella ha fet, terres prop del convent de Jesús, la meitat de les joies d'or i plata, tapisseria i la resta de roba i mobles, tot el que se li deurà de pensions, de censos i de censals. També "els lluísmes que me deuran".
- El dot a M. Anna Vilana i Dalmases, cunyada i viuda. La seva muller li pot donar el dot venent l'altra meitat "de les joies o dels censals i de les pensions". Si la muller mor i Anna de Vilana i Dalmases conserva el cognom aleshores l'hereva li pot donar 250 ll. anuals més el dot. També "la casa gran que posseesc en Barcelona davant de la iglesia de Sant Joan de Jerusalem, eo la habitació de la dita casa gran solament, no empero las botigas".
- 25 ll. per a les dues criades i 30 ll. a una altra.

Altres informacions**Testaments relacionats**

- Francisco Vilana, 892/10, fol. 14. El seu pare. Una filla, germana de Francisco Vilana, està casada amb Francisco Marí i Ginovés, que és marmessor.
- Lluïsa Bastero i Vilana, 899, 1r llibre, fol. 261. Muller de Francisco Bastero Lledó. La germana de Lluïsa és la muller de Francisco Vilana.
- Anton Vilana i Vilamala, 875, 3r llibre, fol. 133, germà.
- M. Sunyer Bastero, 904, 1r llibre, fol. 144. Germana de Francesc Bastero. Els fills d'aquest són els nebots de Francisco.
- Josep Josa Agulló. 914, 1r llibre, fol. 61. Anton Vilana i Vilamala casat amb Marianna Dalmases, filla de Pau Ignasi.

- Anna Vilana i Vilamala, 914, 1r llibre, fol. 90, 12/10/1751. Muller i vídua. Filla de Lluís Vilana i de Francisca Cordelles i Júdice. Entre els marmessors: Anton Vilana i Júdice, germà; Pau Ignasi Dalmases i Vilana, canonge; Francisco Bastero i Vilana, prevere; Domingo Duran i Moxiga, tots nebots; Esperança Duran i Bastero, muller de Domingo Duran, Anna Vilana i Eulàlia Bastero, donzelles i nebodes. 2.500 misses. A les nebodes Figuerola Vilana els dóna la roba; a Maria Vilana i Dalmases li deixa la torre que té a Sans durant els mesos d'estiu. Hereu: Anton de Vilana i Júdice, germà.

Relacions

- Pere Anton Bastero; Pau Ignasi Dalmases; Josep Josa; Josep Terré; Francisco Blanes; els Sunyer.

238. Joan Vives Ferrer

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Chg.

1673 cav.

1675 nob.

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- CHG, cav 1673, nob 1675 (Bru-Fluvià, 1998).

- Josep Vives (germà) morí l'11 de setembre de 1714 (Albertí, 1964, p. 435).

239. Joaquim Vives Ximenes

Dades personals

Categoria social: Ciutadà honrat de Barcelona.

Evolució estamental: Possiblement abans devia pertànyer a una categoria inferior, ja que la ciutadania l'adquireix el 1695.

Filiació política: Constitucionalista.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Chb 1692. És Dr. (Bru-Fluvià, 1998).

- Va ser conseller ciutadà del Braç Militar l'any 1708 (Martí, 2005, p. 51).

- Al març de 1709 fou nomenat escrivà de manament del Consell d'Aragó (LLDBM, G-69, vol. VIII, fol. 66).

- Literàriament és conegut com el rector dels Banys. Va ser membre de l'Acadèmia dels Desconfiats. Fou advocat del Braç Militar i va estar present a la Junta de Braços de 1713 (Comas, 2000, p. 14 i pp. 140 i ss.).

Altres informacions

Testaments relacionats

- Mariano Vives, 811/101, fol. 77. El seu pare.

- Joan Vives, 821, 4t llibre, fol. 183, 6/06/1747. Un Jacinto Vives, Dr. en drets, és el seu nebot.

240. Francesc Xammar Corbera de Sant Climent

Dades personals

Categoria social: Cavaller.

Evolució estamental: -

Filiació política: No definit.

Relació comercial: -

Braç Militar

Conferència

Doctor

Immigrant

Biografia

- Cav, fill de Ramon Xammar i Ballaró (Morales, 1983).
- La seva casa a la plaça de Santa Anna va ser destruïda al setge de 1697, hi va invertir més de 1.200 ll. per reedificar-la (García Espuche, 2004, p. 147).